

အဋ္ဌသာလိနိ မူလနိကာ

နိဿယ

ဂန္ထ ၁ ရ မ္ဘ အ ဖွင့်

မေဃသံဝဏ္ဏနာယံ-ပါဠိတော်ဓမ္မကို ဖွင့်ပြရာ အဋ္ဌကထာ၌၊ (ပရိယတ်ပါဠိတော် ဓမ္မကို ဖွင့်ပြရာအစ၌) သတ္တရိ-မြတ်စွာဘုရား၌၊ ပဏာမကရဏံ-ရှိခိုးမှုကို ပြုခြင်းသည်၊ ဓမ္မဿ-ပါဠိတော်ဓမ္မ၏၊ သွာက္ခာတဘာဝေန-ကောင်းစွာဟောတော်မူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (ကောင်းစွာ ဟောတော်မူအပ်သော ဓမ္မ၏ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာ အာဒိကလျာဏ အစရှိသောဂုဏ်တော်ကြောင့်) သတ္တရိ-၌၊ ပသာဒဇနနတ္ထံ-ကြည်ညိုခြင်းကို ဖြစ်စေရခြင်းအကျိုး ရှိသည်လည်းကောင်း၊ သတ္တု-မြတ်စွာဘုရား၏၊ အဝိတထဒေသန ဘာဝပွကာသနေန-မဇ္ဈိတ်မယွင်းသော ဒေသနာရှိတော်မူသည်၏ အဖြစ်ကို ထင်ရှားပြခြင်းကြောင့်၊ ဓမ္မေ-တရားတော်၌၊ ပသာဒဇနနတ္ထံ-သည်လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ-၏) ဟိ-ဆက်၊ (တစ်နည်း) ဟိ-မုချ အကျိုးတစ်ပါးမှ တစ်ပါး အနုသင်္ဂီကအကျိုးကား၊ တဒုဘယပ္ပသာဒါ-ထိုရတနာ ၂-ပါးစုံ၌ ကြည်ညိုခြင်းရှိသော၊ ဓမ္မသမ္ပတိပတ္တိ-တရားတော်၌ ကောင်းစွာကျင့်ခြင်းသည်၊ မဟတော-များစွာသော၊ အတ္တဿ-သိလအစ အနုပါဒါ ပရိနိဗ္ဗာန်အဆုံးရှိသော အကျိုး၏၊ သိဒ္ဓိ-ပြီးစီးကြောင်းသည်လည်း၊ ဟောတိ-၏၊ ဣတိ-ဤသို့ မှတ်အပ်၏။ [ဆက်သွယ်၍ရအပ်သော အကျိုးဆက်ကို “အနုသင်္ဂီက”ဟုခေါ်၏၊ ဓမ္မသမ္ပတိပတ္တိ၌ ဓမ္မဟူသည် ပါဠိတော်အဋ္ဌကထာဓမ္မတည်း၊ ကောင်းစွာကျင့်ခြင်းဟူသည် နိဿရဏတ္ထအကျိုးကို ဖျော်၍ သင်ယူ-ပို့ချခြင်းတည်း။]

အထဝါ-ထို့ပြင် တစ်နည်းကား၊ ရတနတ္ထယ ပဏာမဝစနံ-ရတနတ္ထယ ပဏာမကို ဆိုကြောင်း ဂါထာစကားသည်၊ [“ကရဏာဝိယ သတ္တေသု”မှစ၍ “ကုတ္တာ သံဃစဉ္စလိ”တိုင်အောင်သောဂါထာစကားသည်။]အတ္တနော-မိမိ၏၊ (မိမိဟူသောအရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသ၏၊)ရတနတ္ထယ ပသာဒဿ-ရတနာသုံးပါးအပေါင်း

မဟတော။ ။“မဟန္တသဒ္ဓါသည် ပူဇာအနက်၊ ဥတ္တမအနက်၊ အများဟူသော ပဓာရအနက်၊ သမ္ပတ္တိအနက်၊ ဣဿရိယအနက်၊ အကြီးဟူသော ဝုပ္ပအနက်တို့၌ ဖြစ်၏” ဟုဆိုအပ်သော အနက်တို့တွင် ဤနေရာ၌ ပဓာရ အနက်ဟောတည်း။

ပူဇတ္တမ ပဓာရေသု၊ သမ္ပတ္တိဿရိယေသုစ၊

ဝုပ္ပေဝေါတိ အတ္တေသု၊ မဟာသဒ္ဓေါ ပဝတ္တတိ။-မဓု။

အထဝါ။ ။အထဝါတိ ပက္ခန္တရတ္ထော နိပါတော၊ ဤအလို ရှေ့နည်းမှတစ်ပါးသော

၌ ကြည်ညိုခြင်းကို၊ ဝိညာဉ်ပုဒ်- သူတစ်ပါးတို့ကို သိစေရခြင်း အကျိုးရှိ၏။ ပန-ဆက်၊ (တစ်နည်း) ပန-မှလျှင် အကျိုးမှတစ်ပါး အနုသင်္ဂီက အကျိုးကား၊ တံ- ထိုသိစေရခြင်းသည်။ [မိမိ၏ ရတနာ ၃-ပါး၌ ကြည်ညိုသူဖြစ်ကြောင်းကို သိစေရခြင်းသည်။] ဝိညာဉ်-ပညာရှိသူတော်ကောင်းတို့၏၊ စိတ္တာရာဇနတ္ထံ-စိတ်ကို နှစ်သက်စေရခြင်းအကျိုးရှိ၏။ ဝိညာဉ်မဟုတ်သော လူယုတ်တို့၏ စိတ်ကိုကား မနှစ် သက်စေနိုင်။ ရတနာ ၃-ပါး၌ ကြည်ညိုခြင်းကိုပင် အထင်သေးကြ၏။ ထို့ကြောင့် “ဝိညာဉ်” ဟု ဝိသေသနပြုသည်။] တံ-ထိုပညာရှိစိတ်ကို နှစ်သက်စေရခြင်းသည်၊ အဋ္ဌကထာယ-ကို၊ ဂါဟဏတ္ထံ-သင်ယူစေရခြင်းအကျိုးရှိ၏။ တံ-ထိုသင်ယူစေ ခြင်းသည်၊ သဗ္ဗသမ္ပတ္တိ နိဗ္ဗာန်နတ္ထံ-အလုံးစုံသော လောကီ လောကုတ္တရာသမ္ပတ္တိကို ပြီးစေရခြင်းအကျိုးရှိ၏။ ဣတိ-ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

ပန-ဆက်၊ ဣဓ-ဤကျမ်း၏အစ၊ ပဏာမကို ပြုရာ၌၊ [စာအုပ်များ၌ “ဣဒံ” ဟုရှိသော်လည်း ဤနေရာမျိုး၌ ဋီကာများဝယ် “ဣဓ” ဟုသာရှိသည်။ ဣဒံကို အမှန်ယူလျှင် “ဣဒံ အဓိပ္ပေတပုယောဇနံ”ဟုပေး။] အာစရိယေန- အဋ္ဌကထာဆရာသည်၊ အဓိပ္ပေတပုယောဇနံ-အလိုရှိအပ်သော အကျိုးကား၊ အန္တရာ ယဝိသောသနံ-အန္တရာယ်တို့ကို ခြောက်သွေ့စေခြင်းတည်း၊ ဟိ-မှန်၊ [အဓိပ္ပေတပု ယောဇန၏ အန္တရာယဝိသောသနံ အဖြစ်သည် မှန်၏။] “နိပစ္စကာရသေတဿ၊ ပေ၊ အသေသတောတိ-ဟူ၍။ ဝက္ခတိ-ကိုယ်တိုင်မိန့်ဆိုလတ္တံ့၊ [“အာနဘာဝေန သောသေတွာ၊ အန္တရာယေ အသေသတော”ဟု ကိုယ်တိုင်မိန့်ဆိုလိမ့်မည်။] ဟိ- မှန်၊ ရတနတ္ထယ ပဏာမ ကရဏံ-ရတနတ္ထယ ပဏာမကို ပြုကြောင်းစေတနာသည်၊ အန္တရာယကရာပုညဝိဂါတကရာပုညဝိသေသဘာဝတော (အန္တရာယကရ+ အပုည+ ဝိဃာတကရ + ပုည ဝိသေသဘာဝတော)- အန္တရာယ်ကို ပြုတတ်သော မကောင်းမှုကို ဖျက်ဆီးမှုကိုပြုတတ်သော ကောင်းမှုအထူး၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ မင်္ဂလ ဘာဝတော-မင်္ဂလ၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဘယာဒိ ဥပဒ္ဒဝနိဝါရဏတောစ- ဘယအစရှိ သော ဥပဒ္ဒဝေါတို့ကို တားမြစ်နိုင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ အန္တရာယ ဝိသေသန-အန္တရာယ်တို့ကို ခြောက်သွေ့စေခြင်း၌၊ သမတ္ထံ-စွမ်းနိုင် သည်၊ ဟော တိ-၏။

နောက်တစ်နည်းကို ထွန်းပြသော ပက္ခန္တရတ္ထ နိပါတ်ပုဒ် တစ်ပုဒ်တည်းသာ၊ ထို့ကြောင့် “ထို့ပြင် တစ်နည်းကား”ဟု ပေးသည်။ နိပါတ် သမုဒါယောဝါ၊ ဤအလို အထ+ဝါ နိပါတ် ၂-ပုဒ် အပေါင်းတည်း။ အထ (သော ပုစ္ဆနယော)-ဤဆိုအပ်ပြီးသော ရှေ့နည်းသည်၊ ဟောတု-ဖြစ် ပါဦး၊ ဝါ- (အပရော နယော)-အခြားနည်း တစ်မျိုးကို၊ မယာဝုစ္စတေ-၏၊ ဤသို့ အနက်ပေး ပါ။ [လာမည့် ဂါထာ၌ နောက်နည်းကို ပဌမ၊ ရှေ့နည်းကို ဒုတိယထားသည်။]

အထဝါတိ ပဒေ ဘိန္နေ၊ အပရော နယောဝ ဂယုတေ၊

အဘိန္နေ တု ဥဘယောဝ၊ ပုဗ္ဗာပရေ နယာ မတာ။-မဓု။

ပန-ပရိဟာရပက္ခမှ တစ်ပါး၊ စောဒကပက္ခကို ဆိုဦးအံ့၊ ကထ-အဘယံ
 ကြောင့်၊ [နောက် “ဝစနတော”ဟူသော အဖြေကိုထောက်၍ ဟိတ်အနက်ပေးရ
 သည်၊] တေဿ (ရတနတ္ထယ ပဏာမကရဏဿ) -ဤရတနတ္ထယ ပဏာမကို
 ပြုကြောင်း စေတနာ၏၊ အပုညဝိဃာတကရာဒိဘာဝေါ-အပုညဝိဃာတကရ အစ
 ရှိသည်၏အဖြစ်ကို၊ (တုမေဟိ-အရှင်တို့သည်)၊ ဝိဇာနိတဗ္ဗော-သိအပ်သိနိုင်ပါသနည်း၊
 ဣတိ-ဤကား အမေးတည်း၊ ယသ္မိံမဟာနာမ၊ ပေ၊ ဟောတီတိ အာဒိဝစနတော-
 ယသ္မိံမဟာနာမ၊ ပေ၊ ဟောတိ ဤသို့အစရှိသော ပါဠိရပ်ကို ဟောတော်မူခြင်း
 ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ပူဇာစ၊ ပေ၊ မင်္ဂလဗုတ္တမန္တိစ-ပူဇာစ၊ ပေ၊ မင်္ဂလ ဗုတ္တမံဟူ၍
 လည်းကောင်း၊ ဧဝံ ဗုဒ္ဓံ၊ ပေ၊ နဟေဿတီတိစ-ဧဝံဗုဒ္ဓံ၊ ပေ၊ နဟေဿတီဟူ၍
 လည်းကောင်း၊ ဝစနတောစ-ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ (တေဿ
 ရတနတ္ထယ ပဏာမဿ-၏၊ အပုညဝိဃာတကရာဒိဘာဝေါ-ကို၊ အမေဟိ-ငါတို့
 သည်၊ ဝိဇာနိတဗ္ဗော-သိအပ်သိနိုင်၏၊) ဣတိ-ဤကား အဖြေတည်း၊ [မဟာနာမ-
 မဟာနာမ်၊ ယသ္မိံ သမယေ-၌၊ အရိယသာဝကော-အရိယသာဝကသည်၊ တထာဂတံ-
 မြတ်စွာဘုရားကို၊ အနုဿရတိ-အမှတ်ရ၏၊ အဿ-ထိုအရိယသာဝက၏၊
 တသ္မိံသမယေ-၌၊ ရာဂ ပရိယုဋ္ဌိတံ-ရာဂသည် ထက်ဝန်းကျင် လုယူအပ်သော၊
 ဝါ- ရာဂထကြွသော၊ စိတ္တံ-စိတ်သည်၊ နေဝဟောတိ-မဖြစ်တော့၊ ---အင်္ဂုတ္တိုရ်၊
 ဆက္ကဏောဒသက နိပါတ်၊ မဟာနာမသုတ်။]

တတ္ထ-ထိုဓမ္မသံဝဏ္ဏနာ၏ အစ၌၊ ယဿ သတ္တုနော-အကြင် မြတ်စွာဘုရား
 ကို၊ ပဏာမံ-ရှိခိုးမှုကို၊ ကတ္တုကာမော-ပြုခြင်းငှာ အလိုရှိသည်၊ (ဟောတိ-၏၊)
 တဿ-ထိုမြတ်စွာဘုရား၏၊ ဂုဏဝိသေသ ဒဿနတ္ထံ-ဂုဏ်တော်အထူးကို ပြခြင်း
 အကျိုးငှာ၊ ကရုဏာဝိယာတိ အာဒိ-ကရုဏာဝိယ အစရှိသော ဂါထာစကားရပ်ကို၊
 အာဟ-မိန့်ပြီ၊ ဟိ-မှန်၏၊ ဂုဏဝိသေသဝါ-ဂုဏ်အထူးရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ပဏာ
 မာရဟော-ရှိခိုးခြင်းကို ထိုက်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ပဏာမာရဟော-ရှိခိုးခြင်းကိုထိုက်

ယသ္မိံ၊ ပေ၊ အာဒိဝစနတော။ ။အာဒိအားဖြင့် “နဒေါသပရိယုဋ္ဌိတံ စိတ္တံ ဟောတိ၊
 နုမောဟပရိယုဋ္ဌိတံ စိတ္တံ ဟောတိ” စသောပါဠိတော်တို့ကိုယူ၊ နောက်ပါဠိတော် ၂ ရပ်ကား
 မင်္ဂလသုတ်၊ ဇေဂ္ဂသုတ် ပါဠိတော်တည်း၊ အနက်ထင်ရှားပြီ၊ “ဝစနတော”ဟူသော ဟိတ်တို့က
 အပုညဝိဃာတကရ အစရှိသည်၏အဖြစ်ကို သိစေတတ်သော ဉာပကဟိတ် ဖြစ်သောကြောင့်
 “ဝိဇာနိတဗ္ဗော”ဟု ဋီကာဆရာ သုံးစွဲထားသည်။

တတ္ထ၊ ပေ၊ အာဒိမာဟ။ ။အကျိုးကိုလိုလား၍ ပဏာမပြုလျှင် “တဿ ပါဒေ
 နမဿိတွာ”အစရှိသော စကားကိုသာ ဆိုထိုက်သည် မဟုတ်ပါလော၊ အဘယ်အကျိုးငှာ
 “ကရုဏာဝိယ သတ္တေသု” အစရှိသော စကားကို ဆိုရပါသနည်းဟု- မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့်
 “တတ္ထ” စသည့်မိန့်၊ ဘုရားရှင်၏ ဂုဏဝိသေသကို ပြခြင်းအကျိုးငှာ “ကရုဏာဝိယ
 သတ္တေသု” စသော ထောမနာ ပဏာမကို ပြုရပါသည်-ဟူလို။

သော ပုဂ္ဂိုလ်၌၊ ကတော-ပြုအပ်သော၊ ပဏာမောစ-သည်လည်း၊ ဝုပ္ပပ္ပယောဇန သိဒ္ဓိကရောဝ-ဆိုအပ်ပြီးသော အကျိုးရင်းအကျိုးဆက်၏ ပြီးစီးမှုကို ပြုနိုင်သည် သာလျှင်၊ ဟောတိ-၏၊ ဣတိ-ဤသို့မှတ်အပ်၏။

စ-ဆက်၊ ဘဂဝတော-၏၊ ဒေသနာ-ဒေသနာတော်သည်၊ ဝိနယပိဋကေ- ဝိနည်းပိဋက၌၊ ကရုဏာပွဓာနာ-ကရုဏာပွဓာနရှိ၏၊ (ပြဋ္ဌာန်းသော ကရုဏာရှိ၏၊) သုတ္တန္တပိဋကေ-၌၊ ပညာကရုဏာပွဓာနာ-ပညာကရုဏာပဓာန ရှိ၏၊ (ပြဋ္ဌာန်းသော ပညာကရုဏာရှိ၏၊) စ-ဆက်၊ တေနော ကာရဏေန-ထို အကြောင်းကြောင့်ပင်၊ (ဝိနည်းပိဋက၌ ကရုဏာပဓာန၊ သုတ္တန်ပိဋက၌ ပညာကရုဏာပဓာန ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်ပင်၊) ဝိနယပိဋကဿ-၏၊ သံဝဏ္ဏနံ-ဖွင့်ကြောင်းဖွင့်ရာ အဋ္ဌကထာ ကို၊ ကရောန္တေန-ပြုသော အရှင်ဗုဒ္ဓဃောသဆရာသည်၊ ကရုဏာပွဓာနာ-ကရုဏာ ပဓာနရှိသော၊ ဘဂဝတော-ကို၊ ထောမနာ-ကို၊ ကတာ-အပ်ပြီ။ [“နမော မဟာ ကာရဏိကဿ တဿ”ဟု ကရုဏာကို ခေါင်းတပ်၍ ထောမနာပဏာမကို ပြုထားသည်-ဟူလို။]

အာဂမ သံဝဏ္ဏနံ -သုတ္တန် အဋ္ဌကထာကို၊ ကရောန္တေန-ပြုပြန်သော်လည်း၊ ဥဘယပွဓာနာ-ပညာကရုဏာ ၂ -ပါးစုံ ပဓာနရှိသော၊ ဘဂဝတော-ကို၊ (ထောမနာ-ကိုကတာ-အပ်ပြီ) [“ကရုဏာသီတလဟဒယံ၊ ပညာပဇ္ဇောတ ဝိဟတမောဟတမံ”ဟု

ဘဂဝတောစ၊ ဟေ၊ ထောမေတိ။ ။ “ထောမနာပဏာမကိုပြုလိုလျှင် အဘယ်ကြောင့် ကရုဏာကို အပွဓာန ဥပမာနအဖြစ်ဖြင့်ယူ၍ ပညာကိုကား ပဓာန ဥပမေယျ အဖြစ်ဖြင့်ယူ၍ ချီးမွမ်းရပါသနည်း”ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “ဘဂဝတောစ” စသည်မိန့်၊ ဘုရားရှင်၏ အဘိ ဓမ္မာဒေသနာတော်သည် ပညာပဓာန ဖြစ်သောကြောင့် ပညာကို ပဓာန ဥပမေယျအဖြစ်ဖြင့် ယူ၍ ချီးမွမ်းရပါသည်-ဟူလို။

ကရုဏာပွဓာနာ။ ။ ဝိနည်းပိဋကကို ပညတ်တော်မူလျှင် ရဟန်း သံဃာတို့သည် မေထုန်မှီဝဲမှုမှစ၍ အကုသိုလ်ဒုစရိုက် အကြီးအငယ်တွေကိုပြုကာ အပါယ် ၄-ပါးသို့သာ ရောက် ဖို့ရာရှိတော့၏၊ သွားမှု လာမှု ကိစ္စစဉ် ဣန္ဒြေသိက္ခာ မရှိရကား လူ ဒါယကာတို့၏ အထင်သေး အမြင်သေး ကိုခံရ၍ ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌ပင် အနေအထိုင် ဆင်းရဲကျပ်တည်းသဖြင့် ကုလဒူသန အနေ သန မိစ္ဆာဇီဝတို့ကိုပြုကာ အပါယ် ၄-ပါးသို့သာ ရောက်ဖို့ရာရှိ၏၊ ဤသို့ ပစ္စုပ္ပန်သံသရာ ၂- ဖြာ သောဘဝတို့၌ တွေ့ရမည့် ဒုက္ခတို့ကို မျှော်တွေးတော်မူကာ ပြင်းပြလှစွာသော ကရုဏာ တော်ကြောင့်သာ ဝိနည်းပိဋကကို ပညတ်တော်မူရပါသည်၊ ထိုသို့ ကရုဏာပြဋ္ဌာန်းသောကြောင့် ပင် ဝေရဉ္ဇာမြို့အစရှိသည်တို့၌ ကာယိကဒုက္ခကို ခံတော်မူ၍လည်းကောင်း၊ “သီခရဏီ-သီ” စသည်ဖြင့် လူကြီးလူကောင်းတို့သော်မှ မပြောကောင်းသော စကားကိုမိန့်တော်မူလျက် လည်း ကောင်း ပညတ်တော်မူရပေသည်။

ဥဘယပွဓာနာ။ ။ သုတ္တန်ဒေသနာတော်ကို ဟောတော်မူမီ ရှေ့အဖို့၌ မြတ်စွာဘုရား သည် မဟာကရုဏာတော် သမာပတ်ကို ဝင်စားတော်မူကာ ချွတ်ထိုက် (တရားဟောထိုက်) သော

ကရုဏာနှင့်ပညာ ၂ ပါးစုံခေါင်းတပ်၍ ထောမနာ ပဏာမပြုသည်-ဟူလို။] ပန-
 ကား၊ အဘိဓမ္မာဒေသနာ-အဘိဓမ္မာဒေသနာသည်၊ ပညာပွမာနာ-ပညာပဓာနရှိ၏၊
 (ပြဋ္ဌာန်းသော ပညာရှိ၏၊) ဣတိကတွာ-ဤသို့ စိတ်၌ပြု၍၊ (တစ်နည်း) ဣတိ
 ကတွာ-ဤအကြောင်းကြောင့်၊ ပညာပွမာနမေဝ-ပညာပဓာန ရှိသည်သာလျှင်ဖြစ်
 သော၊ ထောမန-ကို၊ ကရောန္တော-ပြုလိုသည်၊ (ဟုတွာ-၍၊) ကရုဏာဝိယသထွေ
 သူတိ-ဟူ၍၊ ကရုဏ-ကို၊ ဥပမာနဘာဝေန-အပ္ပဓာန ဥပမာန၏ အဖြစ်ဖြင့်၊
 ဂဟေတွာ- ယူ၍၊ ပညာယ-ပညာဖြင့်၊ ထောမေတိ-ချီးမွမ်း၏။ [ဥပမာန ဥပမေယျ
 ၂ ပါးတို့တွင် ဥပမာနသည် ပဓာနမဟုတ် ဥပမေယျကသာ ပဓာနဖြစ်သည်၊
 ထို့ကြောင့် ဤဂါထာ၌ ကရုဏာကို အပ္ပဓာန ဥပမာနအဖြစ်ဖြင့် ယူ၍ ပညာကိုသာ
 ပဓာန ဥပမေယျအဖြစ်ဖြင့် ပြသည်။]

[ယခုအခါ၌ ဓာတ်ပစ္စည်း စသည်တို့ဖြင့် ခွဲခြားမှုကို မပြုဘဲ တစ်ပုဒ်စီ ပြု
 အပ်သော အနက်ကို ဖွင့်ပြလိုသောကြောင့် “တတ္ထ ကရုဏာဝိယာတိ” အစရှိသော
 စကားရပ်ကိုမိန့်။] တတ္ထ-ထိုထောမနာဂါထာ၌၊ ကရုဏာဝိယာတိ ဇေတ-ကရုဏာဝိ
 ယ ဟူသော ဤသဒ္ဒါသည်၊ နိဒဿနဝစန-ညွှန်ပြကြောင်း ဥပမာနကို ဟောသော
 သဒ္ဒါတည်း၊ ယဿ-အကြင်မြတ်စွာဘုရား၏၊ ကရုဏာ-(ပစ္စေကဗုဒ္ဓသာဝကစသော

သတ္တဝါတို့ကို ကြည့်တော်မူရ၏၊ ထိုသို့ ကြည့်တော်မူ၍ မြင်တော်မူသောအခါ ထိုသတ္တဝါ၏
 အလို အဇ္ဈာသယကိုလည်းကောင်း၊ ရာဂစသော အနုသယကို လည်းကောင်း၊ ဉာဏ်တော်ဖြင့်
 ဆင်ခြင်တော်မူပြီးလျှင် ထိုအဇ္ဈာသယစသည်အားလျော်သော ဒေသနာတော်ကို စီစဉ်တော်မူရ
 သည်၊ ထို့ကြောင့် ဒေသနာတော် ဟောတော် မူခါနီး၌ ကရုဏာပညာ ၂-ပါးစုံပင် ဗျာပါရစိုက်ရ
 သောကြောင့် သုတ္တန် ဒေသနာတော်ကို “ဥဘယပ္ပဓာနာ”ဟု မိန့်တော်မူသည်။

ပညာပွမာနာ။ ။အဘိဓမ္မာ ဒေသနာတော်ကို ဟောတော်မူသောအခါ၌ ရုပ်တရား
 နာမ်တရားကို လည်းကောင်း၊ ပရမတ္ထ သဘောတရားတို့ကို လည်းကောင်း ပိုင်းခြားသိတော်
 မူသော ဉာဏ်ပညာသည် တရားတိုင်းမှာ ဗျာပါရကြီးစွာဖြင့် ပါရှိနေရ၏၊ ထို့ကြောင့် အဘိဓမ္မာ
 ဒေသနာကို “ပညာပွမာနာ”ဟု ဆိုသည်၊ ထိုသို့ ပညာပဓာန ဖြစ်သောကြောင့်ပင် ကရုဏာဝိယ
 သထွေသုစသော ဂါထာ၌ ကရုဏာကို ဥပမာန အပ္ပ ဓာနအနေအားဖြင့် “ကရုဏာဝိယ” ဟု
 ပြ၍ ပညာကိုသာ ဥပမေယျ ပဓာန အနေအားဖြင့် ပြလျက် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာကို ထောမနာပြုသည်။
 [ပကတိဟေသာ အာစရိယာနံ၊ ယဒိဒံ အာရမ္မာနုရူပ ထောမနာ=ဒေသနာအားလျော်စွာ
 ဒေသကဘုရားရှင်ကို ထောမနာခြင်းသည် ကျမ်းဆရာတို့၏ ရိုးရာထုံးစံဖြစ်သည်။]

သမာသံတွဲပုံ။ ။“ကရုဏာပွမာနာ”စသည်၌ “ကရုဏာ+ပဓာနာ ယဿာတိ ကရုဏာ
 ပဓာနာ”စသည်ဖြင့် ဘုလျာဓိကရဏ ဗဟုဗွိဟိတွဲ၍ နိဿယအတိုင်းအနက်ပေးပါ၊ “ကရုဏာ
 ပြဋ္ဌာန်းခြင်းရှိ၏”ဟု မပေးပါနှင့်၊ ပဓာနပုဒ်သည် ဘောအနက်ကို မဟော၊ ပြဋ္ဌာန်းသော တရား
 ခြပ်ကိုသာ ဟောပါသည်၊ ဗဟုဗွိဟိသမာသံတွဲမှ ဒေသနာကိုရသောကြောင့် “ကရုဏာပြဋ္ဌာန်း၏”
 ဟု ကမ္မဓာရည်း အနက်လည်း မပေးပါနှင့်။

အခြားပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့် ဆက်ဆံခြင်းမရှိသော) မဟာကရုဏာတော်သည်၊ သဗ္ဗေသု-
ကြွင်းမဲ့သည့် အလုံးစုံကုန်သော၊ သတ္တေသု-သတ္တဝါတို့၌၊ ပဝတ္တိယထာ-ဖြစ်တော်
မူပြီးကဲ့သို့၊ ဧဝံ-တူ၊ သဗ္ဗေသု-ကုန်သော၊ ဥပယုဓမ္မေသု-သိသင့်သိဖွယ်သော
တရား တို့၌၊ ပညာပီ-မဟာကရုဏာ သမာပတ္တိဉာဏ်မှ ကြွင်းသော ပညာတော်
သံညလည်း၊ ပဝတ္တိတ္ထ-ဖြစ်တော်မူပြီ၊ ဣတိ အတ္ထော-ဤကား အနက်။ [ကရုဏာ၏
နိဒဿန အဖြစ်ကို ပြရာ၌ “ယဿ ယထာ ကရုဏာ သဗ္ဗေသု သတ္တေသု
ပဝတ္တိတ္ထ” တိုင်ရုံသာ ပြထိုက်သော်လည်း ဥပမေယုဓမ္မိလျှင် ဥပမာနအဖြစ်လည်း
မှထင်ရှား သောကြောင့် “ဧဝံ၊ ပေ၊ ပဝတ္တိတ္တာတိ” ဟု ဥပမေယုဝါကျကိုပါယူ၍
အနက်ပြသည်။]

သတ္တေသုတိ ဧဝံ-သတ္တေသု ဟူသော ဤသဒ္ဒါသည်၊ ဝိသယနိဒဿန-
ကရုဏာ၏ ဖြစ်ရာ အာရုံကို ညွှန်ပြကြောင်းသဒ္ဒါတည်း၊ [ကရုဏာ၏ဖြစ်ရာ
ဝိသယာဓာရကို ညွှန်ပြသည်-ဟူလို။] ပညာတိ (ဧဝံ) ပညာဟူသော ဤသဒ္ဒါ
သည်၊ နိဒဿတဗ္ဗဓမ္မ နိဒဿန-ညွှန်ပြထိုက်သော ဥပမေယုတရားကို ညွှန်ပြ
ကြောင်းသဒ္ဒါတည်း၊ ယဿတိ(ဧဝံ)-သည်၊ တဒဓိဋ္ဌာနပုဂ္ဂလနိဒဿန-ထို ကရုဏာ
ပညာတို့၏ တည်ရာပုဂ္ဂိုလ်ကို ညွှန်ပြကြောင်းသဒ္ဒါတည်း၊ မဟေသိနောတိ (ဧဝံ)-
သည်၊ တဗ္ဗိသေသန-ထိုယဿဟူသော သဒ္ဒါ၏ ဝိသေသနတည်း၊ ဥပယုဓမ္မေသုတိ
(ဧဝံ)သည်၊ ပညာဝိသယနိဒဿန-ပညာ၏ ဖြစ်ရာ အာရုံကို ညွှန်ပြကြောင်း
သဒ္ဒါ တည်း၊ သဗ္ဗေသုတိ(ဧဝံ) -သည်၊ တဗ္ဗိသေသန-ထိုဥပယု ဓမ္မေသုဟူသော
သဒ္ဒါ၏ ဝိသေသနတည်း၊ ပဝတ္တိတ္တာတိ (ဧဝံ)-သည်၊ ကြိယာနိဒဿန-ကြိယာ
ကို ညွှန်ပြကြောင်း သဒ္ဒါတည်း၊ ယထာရစီတိ (ဧဝံ)-သည်၊ ဝသိဘာဝနိဒဿန-
ဝသီ ဘော်ကို ညွှန်ပြကြောင်း သဒ္ဒါတည်း၊ (အစွမ်းသတ္တိရှိသည်အဖြစ်ကို ညွှန်ပြ
ကြောင်း သဒ္ဒါတည်း) [ဈာန်ဝင်စားရာဝယ် ဝသီဘော်မြောက်သကဲ့သို့ “ကရုဏာ
ပညာတို့ လည်း ဆိုင်ရာအာရုံကို အာရုံပြုရာ၌ အလိုအတိုင်း ဖြစ်နိုင်သောကြောင့်
ဝသီဘော် မြောက်၊ အစွမ်းသတ္တိရောက်နေသည်”ဟူလို။]

[တစ်ပုဒ်တစ်ပုဒ်၏ အပေါင်းအနက်ကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဓာတ်ပစ္စည်း
စသည်တို့ကို ခွဲခြား၍ပြအပ်သော အစိတ်အစိတ်အနက်ကိုပြလိုသောကြောင့် “တတ္ထ
ကိရတိတိ”စသည်မိန့်၊ “ပဝတ္တိတ္တာတိ ဝုစ္စတိ”တိုင်အောင် မျှော်သည်။] တတ္ထ-
ထိုကရုဏာဝိသယသတ္တေသု အစရှိသောဂါထာ၌၊ (အဝယဝတ္ထော-အစိတ်အနက်ကို၊
ဧဝံ-ဤဆိုအပ်လတ္တံ့၊ သောနည်းဖြင့်၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-သိထိုက်၏၊ ယာ ဓမ္မဇာတိ-
အကြင်တရားသဘောသည်၊) ကိရတိ-ပယ်ရှားတတ်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ သာဓမ္မဇာတိ-
ထိုတရားသဘောသည်၊) ကရုဏာ-ကရုဏာမည်၏၊ ပရဒုက္ခံ-သူတစ်ပါး၏ ဆင်း
ရဲကို၊ ဝိက္ခိပတိ-ပစ်ပယ်တတ်၏၊ ဣတိအတ္ထော-ဤကားအနက်။

ရူပါဒီသု-ရုပ်ဝေဒနာ အစရှိသော ခန္ဓာ ၅ ပါးတို့၌ (တစ်နည်း) ရူပါဒီသု-ရူပ သဒ္ဓစ္စသည့်အာရုံကာမဂုဏ်တို့၌၊ သတ္တာ၊ ဝိသတ္တာ-ဠိကပ်တတ်ကုန်၏။ ဣတိ-ကြောင့်၊ သတ္တာ-သတ္တတို့မည်၏။ ပန-ဆက်ဦးအံ့၊ တဿာ ပညတ္တိယာ-ထို သတ္တဟူသော နာမည်ပညတ်၏။ ခန္ဓသန္တာနေ-ရုပ်နာမ် ခန္ဓာအစဉ်၌၊ နိရုဇ္ဈဘာဝတော်-တက်ရောက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ-ထင်ရှားသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ နိစ္ဆန္တရာဂါပိ-ဆန္ဒရာဂ မရှိသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုလည်း၊ သတ္တာတိ-သတ္တတို့ဟူ၍၊ ဝုစ္ဆန္တိ-ကုန်၏။ [အနာဂါမ်၌ လောဘ မကုန်သေး၊ ထို့ကြောင့် နိစ္ဆန္တအရ-အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်ကိုမယူဘဲ ရဟန္တာကိုသာ ယူရသည်။ ဤစကား၏ အဓိပ္ပာယ်ကို အဋ္ဌသာလိနိဘာသာဒီကာ၌ ပြထားပြီ။]

ပဇာနာတိ-အပြားအားဖြင့် သိတတ်၏။ ဣတိ-ထို့ကြောင့်၊ ပညာ-ပညာမည်၏။ ယထာသဘာဝံ-အကြင်အကြင်ဟုတ်မှန်သော သဘောအတိုင်း၊ ပကာရေ ဟိ-အနိစ္စတာ အစရှိသောအပြားတို့ဖြင့်၊ ပဋိဝိဇ္ဈတိ-ထိုးထွင်း၍ သိတတ်၏။ ဣတိ အတ္ထော-ဤကား အနက်။ [အနိစ္စအစရှိသော တရားကို အနိစ္စသဘောအတိုင်း သိခြင်း စသည်ကို “ယထာသဘာဝံ ဇာနာတိ”ဟုဆိုသည်။]

ယဿာတိ-ယဿဟူသော သဒ္ဓါသည်၊ အနိယမနံ-အနိယမသဒ္ဓါတည်း၊ ဝါ-မည်သည့် ပုဂ္ဂိုလ်ဟု သေချာတပ်အပ် မသတ်မှတ်ကြောင်း သဒ္ဓါတည်း၊ တဿ ပါဒေ နမဿိတွာတိ ဧတေန-တဿပါဒေ နမဿိတွာဟူသော ဤသဒ္ဓါဖြင့်၊ နိယမနံ-နိယမသဒ္ဓါကို၊ (သေချာတပ်အပ် သတ်မှတ်ကြောင်း သဒ္ဓါကို) ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏။ မဟေသီတိ-မဟေသီဟူသည်ကား၊ မဟန္တေ-မြတ်ကုန်သော၊ သီလက္ခန္ဓာဒယော-သီလဂုဏ်ကျေးဇူး အစရှိသော တရားတို့ကို၊ ဒသိ ဂဝေသိ-ရှာတော်မူပြီ၊ ဝါ-ရှာ၍ ပြီးတော်မူပြီ၊ ဣတိ-ထို့ကြောင့်၊ မဟေသိ-မဟေသိမည်တော်တော်မူ၏။

ဉာတဗ္ဗာ-သိထိုက်ကုန်၏။ ဣတိ-ထို့ကြောင့်၊ ယျော-ဧညျတို့မည်၏။ သဘာဝဓာရဏာဒိနာ-မိမိသဘောကို ဆောင်ခြင်းအစရှိသော၊ အတ္ထေန-အနက်အားဖြင့်၊ ဓမ္မာ-ဓမ္မတို့မည်၏။ [“အတ္တနော သဘာဝံ ဓာရေတီတိ ဓမ္မော” စသည်ကို ပြသည်။] တတ္ထ-ထိုဧညျသဒ္ဓါ ဓမ္မသဒ္ဓါတို့တွင်၊ ဧညျတိ ဝစနေန-ဧညျဟူသော သဒ္ဓါ ဖြင့်၊ ဓမ္မာနံ-ဓမ္မတို့၏၊ အဧညျတ္ထံ-မသိအပ် မသိထိုက်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကို၊ ပတိက္ခိပတိ-ပယ်၏။ [“ဧညျသိထိုက်”ဟု ဆိုသဖြင့် မသိထိုက်သည်၏ အဖြစ် ကို ပယ်ရာရောက်သည်-ဟုလို၊ အညတ္ထာပေါဟနနည်းတည်း၊ အညတ္ထ-တစ်ပါး သောအနက်တို့ကို၊ အပဉ္စိဟန-ပယ်ရှားကြောင်းနည်း။] ဓမ္မာတိဝစနေန-ဓမ္မဟူသော သဒ္ဓါဖြင့်၊ ဧညျာနံ-သိထိုက်သောအနက်တို့၏၊ သတ္တဇီဝါဒိဘာဝံ-သတ္တ၊ ဇီဝအစ ရှိသည်တို့၏ အဖြစ်ကို၊ ပတိက္ခိ-ပယ်၏။ [“မိမိသဘောကို ဆောင်တတ်သော ဓမ္မ”ဟု ဆိုသဖြင့် မိမိသဘောကို မဆောင်နိုင်သော၊ ထင်ရှား

မရှိသော သတ္တ (သတ္တဝါ) ဇီဝ (အသက်ကောင်) အာဒိဖြင့် ပုဂ္ဂလ (ပုဂ္ဂိုလ်) အတ္တတို့ကို ပယ်သည် - ဟူလို၊ အညတ္တာပေါဟာန နည်းပင်တည်း။] ညေယျာစ-သိထိုက်သော အနက်တို့လည်းဟုတ်၏။ တော-ထိုသိထိုက်သော အနက်တို့ဟူသည်၊ ဓမ္မာစ-မိမိသဘောကို ဆောင်တတ်သော ဓမ္မတို့လည်းဟုတ်၏။ ဣတိ-ကြောင့်၊ ညေယျာ-တို့မည်၏။

သဗ္ဗေသုတိ-သဗ္ဗေသုဟူသော သဒ္ဒါသည်၊ အနဝသေသ ပရိယာဒါန-အကြွင်း မရှိသော အနက်တို့ကို သိမ်းယူကြောင်း သဒ္ဒါတည်း။ တေန-ထို သဗ္ဗေသုဟူသောသဒ္ဒါဖြင့်၊ အညာတာဘာဓိ-မသိအပ်သောတရား၏ မရှိခြင်းကို၊ ဒုဿေတိ-ပြ၏။ [“အားလုံးသော ညေ ယျဓမ္မတို့၌ပညာဖြင့် သိတော်မူပြီးဖြစ်သည်” ဟုဆိုသဖြင့် ထိုပညာသည် “မသိအပ်တရားမရှိတာ” ဟု ပြသည်-ဟူလို။] ပဝတ္တိတ္တာတိ-ပဝတ္တိတ္တဟူသည်ကား၊ ဥပ္ပန္နိတ္တ-ဖြစ်တော်မူပြီ။

ယထာရုစိတိ-ယထာရုစိ ဟူသည်ကား၊ ယာယာ-အကြင် အကြင်သို့သော်၊ ရုစိ-အလိုတော်တည်း။ ယထာရုစိ-အကြင် အကြင်သို့သော် အလိုတော်၊ စ-ဆက်ဦးအံ့၊ ရုစိတိ-ရုစိဟူသည်ကား၊ ဣတ္ထ-အလိုတည်း၊ သာ-ထိုအလိုဟူသည်၊ ကံတ္တုကာမတာ-ပြုခြင်းငှာ အလိုရှိသည်၏ အဖြစ်ဟူသော ဆန္ဒတော်တည်း။ ယာယာ-အကြင် အကြင် အလိုတော်သည်၊ ပဝတ္တာ-ပြီ၊ တပ္ပဘောဒါ-ထိုထိုအလိုတော် ဖြစ်သလောက် အပြားရှိသော၊ ပညာ-သည်၊ ပဝတ္တိတ္တ-ပြီ။

ဝါ-တစ်နည်း၊ ယထာ-အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ရုစိ-အလိုတော်သည်၊ ပဝတ္တာ-ဖြစ်ပြီ၊ တထာ-ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ရုစိ အနုရူပ-အလိုတော်အားလျော်စွာ၊ ပဝတ္တာ-ဖြစ်သောပညာကို၊ ယထာရုစိ ပဝတ္တိတ္တာတိ-ယထာရုစိ ပဝတ္တိတ္တဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-ဆိုအပ်၏။ ဝါ-တစ်နည်း၊ ယထာ ယထာ-အကြင် အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ရုစိ-အလိုတော်သည်၊ ပဝတ္တာ-ဖြစ်ပြီ၊ တထာ တထာ-ထိုထိုအခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ပဝတ္တာ-ဖြစ်သော၊ ပညာ-ပညာကို၊ ယထာရုစိ ပဝတ္တိတ္တာတိ-ယထာရုစိ ပဝတ္တိတ္တဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-ဆိုအပ်၏။

ယထာဝါရုစိ တထာ။ ။ဤနည်း၌ ယထာနှင့် ရုစိသည် သမာသ်မဟုတ်၊ နိဿယအတိုင်း အနက်ပေးပါ၊ ဆိုလိုရင်းကား-“အလိုဆန္ဒတော်က အကြင်အရာကိုသိလိုလျှင် ပညာတော်က ထိုအရာကို သိနိုင်သည်” ဟူလို၊ ထို့ကြောင့် “ရုစိအနုရူပ” ဟု ယထာရုစိကို အဖြောင့်ဖွင့်၍ “ပဝတ္တာ၊ ပေ၊ ဝုစ္စတိ” ဟု စပ်ပုဒ်နှင့်တကွ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်သည်။

ယထာ ယထာဝါ ရုစိ။ ။ဤနည်း၌လည်း သမာသ်မဟုတ်၊ “ယထာယထာ” ဟု ဆိုသောကြောင့် ယထာ၏ စိတ္တအနက်ပြသည်၊ [တထာတထာ ပဝတ္တာ ပညာယထာရုစိ ပဝတ္တိတ္တာတိ စဝုစ္စတိ” ကား စပ်ပုဒ်နှင့်တကွ အဓိပ္ပာယ်ပြ စကားပင်တည်း။

တတ္ထံ-ထို-ကရုဏာဝိယသံတ္တေသု အစရှိသောဂါထာ၌၊ ဘဂဝတိ-မြတ်စွာဘုရား၌၊ (မြတ်စွာဘုရား သန္တာန်တော်၌) ပဝတ္တာဝံ ကရုဏာ-ဖြစ်သော-ကရုဏာကိုသာ၊ ဘဂဝတော-မြတ်စွာဘုရား၏၊ ပညာယ-ပညာ၏၊ နိဒဿနန္တိ-ညွှန်ပြကြောင်း၊ ဥပမာနဟူ၍၊ ဝဂဟေတဗ္ဗာ-ယူထိုက်၏၊ ဖိတိ-မှန်၏၊ သော-ထို၊ ကရုဏာသံညံ၊ အာသာဓာရဏာ-အခြားပုဂ္ဂိုလ်နှင့် မဆက်ဆံသော၊ မဟာကရုဏာ-ကြီးကျယ်မြင့်မြတ်သော ကရုဏာတော်တည်း၊ အညာ-အခြားသော ကရုဏာသာမညသည်၊ န-မဟုတ်။

ဥပမာ-ဥပမာ၊ ယဿာတိ-ယဿဟူသော သဒ္ဒါသည်၊ ဥတိန္ဒြိယ-နှစ်ပါးလည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ကရုဏာပညာန-ကရုဏာပညာတို့၏၊ အာဓာရပုံဂ္ဂလနိဒဿန-တည်ရာပုဂ္ဂိုလ်ကို ညွှန်ပြကြောင်း သဒ္ဒါတည်း၊ ဖိတိ-မှန်၊ (တစ်နည်း) ဟိ-ယသ္မာ-အကြွင်းကြောင့်၊ (ဣတ္ထိကိုး၌ ဟိတ်ပေးသည်)၊ နိရာဓာရာ-တည်ရာပုဂ္ဂိုလ်၊ မရှိသော၊ ကရုဏာ-ကရုဏာမည်သည်၊ နန္ဒိအတ္ထိ-မရှိ၊ ဣတိ-ထိုကြောင့်၊ ကရုဏာတိ-ကရုဏာဟူ၍၊ ဝတ္ထေ ဆိုအပ်သော၊ တဒါဓာရာဘူတော-ထိုကရုဏာ၏၊ တည်ရာဖြစ်၍ဖြစ်သော၊ ပုဂ္ဂလော-ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဤ-ကို၊ နိဒဿေတဗ္ဗာ-ညွှန်ပြထိုက်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ သောစ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း၊ ဣစ္ဆန္တိဂါထာ၌၊ အညော-ယဿဟု ညွှန်ပြအပ်သောပုဂ္ဂိုလ်မှ တစ်ပါးသော၊ ဝတ္ထော-ဆိုအပ်ပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ နန္ဒိ-မရှိ၊ အာသန္တ-အနီးပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ ဝဇ္ဇေတွာ-ကြည်၍၊ ဒုရဿ-အဝေးပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ ဂဟဏေစယူခြင်း၌လည်း၊ ပယောနိ-အကျိုးသည်၊ န အတ္ထိ-မရှိ၊ ဣတိ-ထိုကြောင့်၊ ယဿာတိ-နိဒဿိတ ပုဂ္ဂလော-ယဿဟု ညွှန်ပြအပ်သောပုဂ္ဂိုလ်သည်သာ၊ ကရုဏာယ-၏၊ အာဓာရော-တည်ရာတည်း၊ ဧတန-ထိုကြောင့်၊ (ယဿသဒ္ဒါ၏ ကရုဏာပညာနှစ်ပါးစုံတို့၏ တည်ရာပုဂ္ဂိုလ်ကို ညွှန်ပြသော သဒ္ဒါ၏ အဖြစ်ကြောင့်) ["နဟိ"ရှေ့က ပိုဆုံးနဝါကျကို လှမ်းစွဲသည်] ဣဒံအဋ္ဌာန်အနက်သည်၊ ဤ-

မှတ်ချက်။ "ယဿာတိ" စသော ဒုတိယ တတိယနည်းကို အနဋီကာမဖွင့်ပါ။ ထို့ကြောင့် ထို ၂ နည်းလုံးမူလဋီကာ ရှေးစာအုပ်များ၌ ပါဟန်မတူ၊ တတိယနည်းဝယ် သမာသ် မဟုတ်ရာ၌ ယဿသဒ္ဒါလည်း ဝိတ္တာအနက်ကို မဟောနိုင်၊ မနဋီကာ၌လည်း ဤ ၂ နည်းလုံးကိုဖွင့်ပြပြီးမှ "ပမာဒလိခိတ"ဟု ဂေစိဆရာတို့ ဆိုကြောင်းကို ပြထား၏။ ထို ၂ နည်းလုံးပင် နောက်ဆရာတို့ အဓိပ္ပာယ်ပြောရာမှ အပိုပါလာသောနည်းများဟု ထင်မိပါသည်။

တတ္ထံ၊ ဟေ၊ ဂဟေတဗ္ဗာ။ ။ ဥပမာန၊ ဥပမေယျတိမည်သည် တည်ရာမတူဘိရှိသည်သာများ၏။ ဥပမာ- "မြတ်စွာဘုရား၏ မျက်နှာတော်သည် လမင်းနှင့်တူ၏"ဟူရာ၌ မျက်နှာတော်သည် ဘုရားရှင်၌တည်၍ လမင်းသည် ကောင်းကင်၌ တည်သကဲ့သို့တည်း၊ ဤသို့ တည်ရာမတူရိုး ဖြစ်သောကြောင့် ဤဂါထာဝယ် ဥပမာနဖြစ်သော ကရုဏာဖြစ်သည် အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်၌တည်သော ကရုဏာပါမည်နည်းဟု မေးဖွယ်ရှိရကား တတ္ထံသည်မိန့်၊ "ဘုရားရှင်၏သန္တာန်တော်၌ တည်သော ကရုဏာကိုပင် ယူရသည်"ဟူလို။

ကို၊ ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်သည်၊ ဝါ-ဆိုလိုသည်၊ ဟောတိ၊ (ကိ-အဘယ်အနက်သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဝုတ္တံ-သည်၊ ဟောတိ-နည်း၊) ယဿ-အကြင်မြတ်စွာဘုရား၏၊ အတ္တိနော-ကိုယ်တော်၏၊ ကရုဏာဝိယံ-မဟာကရုဏာတော်သည်ကဲ့သို့၊ ပညာပိ-ပညာတော်သည်လည်း၊ ပဝတ္တိတ္ထ-ဖြစ်တော်မူပြီး၊ ဣတိ-ဤအနက်သည်၊ ဝုတ္တံ-သည်၊ ဟောတိ-၏။

ပန-ပရိဟာရပက္ခမှတစ်ပါး စောဒကပက္ခကိုဆိုဦးအံ့၊ ကထံ-အဘယ်နည်းဖြင့်၊ ကရုဏာ-မဟာကရုဏာတော်သည်၊ သဗ္ဗေသု-သတ္တဝါတို့၌၊ ပဝတ္တိတ္ထယထာ-ဖြစ်တော်မူပြီးကဲ့သို့၊ (တထာ-တူ၊) ပညာပိ-သည်လည်း၊ ဓမ္မေသု-ဧဝံ ယုတရားတို့၌၊ ပဝတ္တိတ္ထ-ဖြစ်တော်မူသနည်း၊ ဣတိ-ဤကားအမေးတည်း၊ နိရဝသေသတော-အကြွင်းမရှိသောအားဖြင့် လည်းကောင်း၊ ယထာရစိစ-အကြင် အကြင်အလိုတော်အတိုင်း လည်းကောင်း၊ (ကရုဏာ-သည်၊) သဗ္ဗေသု-သတ္တဝါတို့၌၊ ပဝတ္တိတ္ထယထာ၊ တထာပညာပိ ဓမ္မေသု-ဧဝံ ယုတရားတို့၌၊ ပဝတ္တိတ္ထ-ဖြစ်တော်မူပြီး ဣတိ-ဤကား အဖြေတည်း၊ ဤသို့ ရှေ့ဝါကျပုဒ်များကို ထည့်၍စပ်ပါ။)

ဟိ-ချဲ့ဦးအံ့၊ ဘဂဝတော-၏၊ ကရုဏာ-သည်၊ ကဗ္ဗိသတ္တံ-တစ်စုံတစ်ယောက်သော သတ္တဝါကို၊ အာဇ္ဇေတွာ-မကြဉ်မူ၍၊ သဗ္ဗေသု-ကုန်သော၊ နိရဝသေသေသု-အကြွင်းမရှိကုန်သော၊ သဗ္ဗေသု-တို့၌၊ ပဝတ္တတိ-၏၊ ပဝတ္တမာနာစ-ဖြစ်ပြန်သော်လည်း၊ ရစိဝသေန-အလိုဆန္ဒတော်၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဧကသ္မိ-တစ်ယောက်သော သတ္တဝါ၌လည်းကောင်း၊ အနေကေသုစု-များစွာသော သတ္တဝါတို့၌လည်းကောင်း၊ အညေဟိ-ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ စသောအခြားပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့်၊ အသာဓာရဏာ-မဆက်ဆံသည်၊ (ဟုတ္တာ-၍၊) ပဝတ္တတိ-ဖြစ်တော်မူ၏၊ ဟိ-မှန်၊ အညေသံ-မြတ်စွာဘုရားမှတစ်ပါး-အခြားပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ (ကရုဏာက္ကမနံ၌စပ်) ဝါ-တို့သည်၊ (ပဿန္တာနံ၌စပ်၊) မဟောဃပက္ခန္ဓာန-ကာမောဃ၊ ဘာဝေါဃစသော ကြီးစွာသော ဩဃ၌ သက်ဝင်နေရကုန်သော၊ သတ္တာနံ-သတ္တဝါတို့ကို၊ (ဥဒ္ဓတာဝယံ တုပစ္စည်း၌ ဆဋ္ဌိကံ၊) မယာ-ငါ့ကို၊ အညတြ-ကြဉ်၍၊ အညော-ငါမှတစ်ပါးသော၊ ဩဃာ-ဩဃမှ၊ ဥဒ္ဓတာ-ထုတ်ဆယ်နိုင်သော၊ ကောစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်သည်၊ နတ္ထိ-မရှိပါတကား၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ပဿန္တာနံ-မြင်ကုန်လသော်၊ (မြင်ရကုန်သော၊) အညေသံ-ဘုရားမှတစ်ပါး အခြားသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ ဘဂဝတော ယထာ-မြတ်စွာဘုရား၏ကဲ့သို့၊ ကရုဏောက္ကမနံ-ကရုဏာ၏ သက်ရောက်ခြင်းသည်၊ နဟောတိ-မဖြစ်နိုင်၊ ဣတိ-ဤကား ကရုဏာတော်၏ အလုံးစုံသော သတ္တဝါတို့ ၌ ဖြစ်ပုံအကျယ်တည်း။

[ယခုအခါ ပညာ၏ အလုံးစုံသော ဥတရားတို့၌ ဖြစ်ပုံကို အကျယ်ပြလိုသောကြောင့် ပညာပိ စသည်ကိုမိန့်၊] ဘဂဝတော-၏၊ ပညာပိ-ပညာတော်သည်လည်း၊ သဗ္ဗေသု-ကုန်သော၊ နိရဝသေသေသု-ကုန်သော၊ ဓမ္မေသု-တို့၌၊ ပဝတ္တတိ-ဖြစ် တော်မူ၏၊ ပဝတ္တမာနာစ-ဖြစ်ပြန်သော်လည်း၊ ဧကသ္မိ-တစ်ပါးသော၊

(ဓမ္မေ-တရား၌လည်းကောင်း၊) (အနေကေသု-များစွာကုန်သော၊ ဓမ္မသုစ-တရားတို့၌လည်းကောင်း၊ သဘာဝကိစ္ဆာဒိဇာနန္ဓန-ထင်ရှားရှိသော ကိစ္စအစရှိသည်ကို သိတော်မူခြင်းအားဖြင့်၊ (အာဒိဖြင့် လက္ခဏ၊ ပစ္စုပ္ပန်၊ ပဒဋ္ဌာန်တို့ကိုယူ၊) အနာဝရဏာ-အပိတ်အပင်အဆီးအတားမရှိသည်၊ အသာဓာရဏာ-တစ်ပါးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့် မဆက်ဆံသည်၊ (ဟုတွာ-၍) ယထာရုစိ-အကြင် အကြင် အလိုတော်အတိုင်း၊ ပဝတ္တတိ-ဖြစ်တော်မူ၏၊ စ-ဥပမာကား၊ ပဿန္တဿ-မဟောဃပက္ခန္တ သတ္တဝါတို့ကို မြင်တော်မူရသော၊ ဘဂဝတော-၏၊ ကရုဏာ-ကရုဏာတော်သည်၊ ယထာရုစိ-တိုင်း၊ ပဝတ္တတိယထာ-ဖြစ်သကဲ့သို့တည်း၊ (ဤကားပညာ၏ အလုံးစုံသော တရားတို့၌ ဖြစ်ပုံအကျယ်တည်း။)

တံ သဗ္ဗံ-ထိုအလုံးစုံသော ကရုဏာ၏ ယထာရုစိဖြစ်ပုံကို၊ ပဋိ သမ္ဘိဒါမဂ္ဂေ-ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ် ပါဠိတော်၌၊ မဟာကရုဏာ၊ ဉာဏဝိဘင်္ဂဝိသေန-မဟာကရုဏာ ဉာဏ်တော်ကို အကျယ်ဝေဖန်ရာ ပါဠိရပ်၏၊ အစွမ်းဖြင့်၊ ဇာနိတဗ္ဗံ-သိထိုက်၏၊ ပညာယ-ပညာတော်၏၊ ယထာရုစိ-တိုင်း၊ ပဝတ္တိစ-ဖြစ်ပုံကိုလည်း၊ သေသာသာဓာရဏဉာဏဝိဘင်္ဂဝိသေန-မဟာကရုဏာ ဝိဘင်းမှ ကြွင်းသော အသာဓာရဏဉာဏဝိဘင်း အစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်၊ (ဇာနိတဗ္ဗံ-သိထိုက်၏။) [ကရုဏာပညာတို့၏ ဖြစ်ပုံကို ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်၌ အကျယ်ဟောတော်မူထားသဖြင့် ထို၌ ရှုကြပါလေ-ဟူလို]

[ပညာသဒ္ဓါဖြင့် အဘယ်ပညာတို့ကို ယူရမည်နည်းဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “ပညာဂ္ဂဟဏေန” စသည်ကိုမိန့်၊] စ-ဆက်၊ ပညာဂ္ဂဟဏေန-ပညာသဒ္ဓါဖြင့်၊ တီသု -အတိတ်၊ အနာဂတ်၊ ပစ္စုပ္ပန်အားဖြင့် သုံးပါးကုန်သော၊ ကာလေသု-ကာလတို့၌၊ အပ္ပဋိဟတဉာဏံ-အပိတ်အပင် အဆီးအတားမရှိသော ဉာဏ်လည်းကောင်း၊ [ဤဉာဏ်ကို အနုဋီကာ ခန္ဓဝိဘင်းအစ၌ သဗ္ဗညုတဉာဏ်ဟု ဖွင့်လတ္တံ့။] စတုဿစ္စဉာဏံ-သစ္စာ ၄-ပါးကိုသိတတ်သော ဉာဏ်လည်းကောင်း၊ စတုပ္ပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏံ-စတုပ္ပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ်လည်းကောင်း၊ ကရုဏာဂ္ဂဟဏေန-ကရုဏာသဒ္ဓါဖြင့်၊ မဟာကရုဏာသမာပတ္တိဉာဏဿ-မဟာကရုဏာ သမာပတ်နှင့်ယှဉ်သောဉာဏ်တော်၏၊ ဝါ-ကို၊ ဂဟိတတ္တာ-ယူအပ်ပြီး၏အဖြစ်ကြောင့်၊ တံ-ထိုဉာဏ်ကို၊ ဝဇ္ဇေတွာ-ကြည့်၍၊ အညာနိ-အခြားကုန်သော၊ အသာဓာရဏဉာဏာနိ-အသာဓာရဏဉာဏ် ၅-ပါးတို့ကို လည်းကောင်း၊ စတုရေသေရဇ္ဇဉာဏံ ၄-ပါးသော ရေသေရဇ္ဇဉာဏ် လည်းကောင်း၊ ဒသဗလ္လာနိ-၁၀-ပါးသော ဉာဏ်တော်အားတို့ လည်းကောင်း၊ ဆ-ကုန်သော၊ အဘိညာ-အဘိညာဉ် ဉာဏ်တို့လည်းကောင်း၊ စတုစတ္တာလိသ- ၄၄-ပါးသော၊ ဉာဏဝတ္ထုနိ-ဉာဏဝတ္ထုတို့ လည်းကောင်း၊ သတ္တသတ္တတိ- ၇၇-ပါးသော၊ ဉာဏဝတ္ထုနိ-တို့လည်းကောင်း၊ ဣတိ ဧဝမာဒ

ယော-ဤသို့ အစရှိကုန်သော၊ အနေကေ-တစ်ပါးမက-များစွာကုန်သော၊ ပညာပွ
 ဘေဒါဒ်ပညာအပြားတို့ကို၊ သင်ယူန္တိ-သိမ်းလူအပ်ကုန်၏၊ တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊
 တသ္မာ-တသ္မာ ပညာယု-ထိုထိုပညာတော်၏၊ ပဝတ္တိဝံသေန-ဖြစ်ခြင်း၏ အစွမ်း
 ဖြင့်၊ ယထာရစိ-တိုင်း၊ ပဝတ္တိ-ဖြစ်ပုံကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-သိထိုက်၏၊ တေန-ထို့
 ကြောင့်၊ ကရုဏာဝိယျ-ပေါ် ယထာရစိတိ-ကရုဏာဝိယ၊ ယထာရစိဟူ၍၊ (သင်ဟ
 ကာရော-အဋ္ဌကထာကျဉ်းကို ပြုစီရင်သော အရှင်ဗုဒ္ဓဃောသသည်။) အာဟ-မိန့်
 ပြီ။ [အဋ္ဌကထာဆရာသည်၊ နှလဋီကာဆရာ၏ အာစရိယမဟုတ်၊ ထို့ကြောင့်
 “သင်ဟကာရ”ဟု အသုံးပြုခြင်းက များသည်။]

တတ္ထ-ထိုကရုဏာဝိယ သတ္တေသု အစရှိသော ဂါထာ၌၊ ကရုဏာဂ္ဂဟဏေန-
 ကရုဏာသဒ္ဓါဖြင့်၊ မဟာဗောဓိယာ-မြတ်သော ဗောဓိဖြစ်တော်မူသော အရဟတ္တ
 မဂ်ဉာဏ်၊ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်၏၊ မူလ-အကြောင်းရင်းကို၊ ဒဿတိ-၏၊ ပြီး-
 ခဲ့၊ မဟာဒုက္ခသမ္ဘာဓပုဋိပန့်-ကြီးစွာသော သံသရာဒုက္ခဖြင့်၊ ကျဉ်းကျဉ်း ကျပ်
 ကျပ်သွားနေရသော၊ သတ္တနိကာယ-သတ္တဝါအပေါင်းကို၊ ဝိဒိသ္မာ-မြင်တော်မူ၍၊
 တဿ-ထိုသတ္တဝါအပေါင်း၏၊ အညော-ငါမှတစ်ပါးသော၊ ကောစိ-တစ်စုံတစ်
 ယောက်သော၊ သရဏ-ကိုးကွယ်ရာသည်၊ နတ္ထိ မရှိပါတူကား၊ -[သရဏံသည်
 နိစ္စနုပုလ္လင်ဖြစ်၍ ကောစိကို မငဲ့ဘဲ နုပုလ္လင်ထားသည်။] အဟ-ငါသည်၊ ဗုဒ္ဓော-
 ကြီးစွာသော ဒုက္ခမှ လွတ်မြောက်ပြီးသည်၊ (သမာနော-ဖြစ်လေသော) ဧတ-ဤသတ္တ
 ဝါအပေါင်းကို၊ မောစေဿာမိ-လွတ်စေအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံတော်မူ၍၊ ကရုဏာယ-
 မဟာကရုဏာတော်သည်၊ သဗ္ဗောဒိတမာနသော-လွန်စွာတိုက်တွန်းအပ်သော စိတ်
 ရှိတော်မူသည်၊ ဟုတွာ-ဖြစ်၍၊ အဘိနိဟာရ-သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်သို့ ရှေးရှုဆောင်
 ကြောင်း ဆုတောင်းမှုကို၊ ဒီပကံရဿ ဘဂဝတော-ဒီပကံရာမြတ်စွာဘုရား၏၊
 ပါဒမူလေ-ခြေတော်ရင်း၌၊ ဣတွာ-ပြုတော်မူပြီး၍၊ ဗောဓိသမ္ဘာရေ-အရဟတ္တမဂ်
 ဉာဏ် သဗ္ဗညုတဉာဏ်၏ အဆောက်အအုံ ဖြစ်ကုန်သော ပါရမီတော်တို့ကို၊
 သမောဓာနေတွာ-စုပေါင်းတော်မူ၍၊ အနုပုဗ္ဗေန-အားဖြင့်၊ သမ္မောဓိ-အရဟတ္တမဂ်
 ဉာဏ် သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်သို့၊ ပတ္တော-ရောက်တော်မူပြီ၊ ဣတိ-ထို့ကြောင့်၊ ကရု

တတ္ထ ကရုဏာဂ္ဂဟဏေန။ ။ ကရုဏာဝိယအစရှိသော သဒ္ဓါ၏ တိုက်ရိုက်ဟောအပ်
 သော အပေါင်းအနက် အစိတ်အစိတ် အနက်အစရှိသည်တို့ကို ပြုပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ သာမတ္ထိ
 ယအားဖြင့် ရထိုက်သောနက်တို့ကို ပြခြင်းငှာ “တတ္ထကရုဏာဂ္ဂဟဏေန၊ ပေါ၊ ဗုဒ္ဓဂုဏာ
 ဒဿိတာ ဟောန္တိ”တိုင်အောင်သော ပါဠိတို့ကို မိန့်သည်။ [သဒ္ဓါတစ်ခု၏ ဟောစွမ်းနိုင်သော
 အနက်အပြင် ထိုသဒ္ဓါ၏ အစွမ်းသတ္တိဖြင့်ပြအပ်သော အနက်ကို သာမတ္ထိယတ္ထဟု ခေါ်သည်။
 သမတ္ထဿ ဘာဝေါ သာမတ္ထိယံ-ဟောစွမ်းနိုင်သော သဒ္ဓါ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ဟောစွမ်းနိုင်
 သောသတ္တိ၊ သာမတ္ထိယတော+လဒ္ဓေါ+အတ္ထော ယဿာတိ သာမတ္ထိယတ္ထော၊ နိဿပေးသလို
 အနက်ပေး၍ မရဘဲ အဓိပ္ပာယ်အားဖြင့်သာ ယူရသော အနက်မျိုးတည်း။]

ကာတော်သည်။ မဟာဗောဓိယာ-မြတ်သော ဗောဓိဖြစ်တော်မူသော အရဟတ္တ မဂ်ဉာဏ်သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်၏။ မူလ-အကြောင်းရင်း အခြေခံတည်း။ ဣတိ- ဤ သို့ မှတ်အပ်၏။

သတ္တေသုတိ ဧတေန-သတ္တေသု ဟူသော ဤပါဌ်ဖြင့်၊ မဟာဗောဓိယာ- မဟာဗောဓိကို၊ ပယောဇန-ယှဉ်စေတတ်သော အာရုံကို၊ ဒဿတိ-၏။ ဟိ-မှန် ၏။ သတ္တာ-တို့သည်။ မဟာဗောဓိ-မဟာဗောဓိကို၊ ပယောဇန္တိ-ယှဉ်စေကြကုန် ၏။ (ကသွာ ဝိညာယတိ-နည်း)၊ ဟိ (ယသွာ-ကြောင့်)၊ သတ္တသန္တာရဏတ္ထံ- သတ္တဝါတို့ကို ကယ်တင်ခြင်းအကျိုးငှာ၊ သဗ္ဗညုတာ-သဗ္ဗညုတ၏ အဖြစ်ကို၊ ဝါ- ဘုရား၏အဖြစ်ကို၊ အဘိပတ္တိတာ - ရှေးရှု တောင့်တတော်မူအပ်ပြီ၊ (တသွာ ဝိညာယတိ)၊ ယထာဟ-အဘယ်ကဲ့သို့ ဟောတော်မူသနည်း၊ ကိံမေ၊ ပေ၊ သဒေဝ ကန္တိ-ကိံ မေ၊ ပေ၊ သဒေဝကံဟူ၍၊ (အာဟ-ဟောတော်မူပြီ။) (ဗုဒ္ဓဝင် ပါဠိတော် ၌ ဟောတော်မူပြီ။) --- [ထာမဒဿနာ-အစွမ်းကို သိမြင်သော၊ ဝါ-သိမြင်ပါလျက်၊ ဧကေန-တစ်ယောက်တည်းသည်၊ (ဟုတွာ)၊ တိဇ္ဈေန-သံသရာရေအယဉ်မှ ကူးသွား သော၊ ပုရိသေန-ယောက်ျားဖြင့်၊ မေ၊-ငါ့အား၊ ကိံ-အဘယ်အကျိုးရှိအံ့နည်း၊ သဗ္ဗညုတံ-သဗ္ဗညု၏အဖြစ်သို့၊ ပါပုဏိတွာ-ရောက်ပြီး၍၊ ဝါ-ရောက်ပြီးမှ၊ သဒေဝ ကံ-နတ်နှင့်တကွဖြစ်သော လောကကို၊ သန္တောရေသံ-သံသရာရေအယဉ်မှ ကယ် တင်တော်မူပေအံ့။]

ကိံမေ၊ ပေ၊ ဒဿနာ။ ။မေသဒ္ဓါသည် ကိံ၌ စပ်ရသော အလမတ္တသမ္ပဒါနိပုဒ်တည်း။ “ကိံ မေ ဟိရုညသုဝဏ္ဏေန” ဝါကျမျိုး ဖြစ်သည်။ ဧကေနမှစ၍ ဒဿနာတိုင်အောင် ဝိဘတ်တူ၏၊ ဝိဘတ်တူလျှင် အနက်အရတူရ၏။ ထို့ကြောင့် ထိုအားလုံး၏ အနက်ကို ပုရိသချည်း ရစေရမည်။ အားအစွမ်းကို သိမြင်သော ယောက်ျား၊ သံသရာရေအယဉ်ကို ကူးသော ယောက်ျား၊ တစ် ယောက်တည်းသော ယောက်ျားဟူလို၊ ထိုယောက်ျား ဟူသည် သူများမဟုတ်၊ သုမေဓာ ဘုရားအလောင်းက မိမိကိုပင် သူတစ်ပါးအနေအားဖြင့် ရွတ်ဆိုအပ်သော ဂါထာစကားဖြစ်သည်။ သတ္တဝါအများကို ကယ်တင်နိုင်လောက်သော ဉာဏ်အားရှိမှန်းကိုလည်း သိမြင်သူဖြစ်ပါလျက် တစ်ယောက်တည်း သံသရာရေအယဉ်မှ ကူးသွားသော ယောက်ျားမျိုးဖြင့် ငါသုမေဓာမှာ အကျိုးမရှိ၊ “ငါသည် ထိုယောက်ျားမျိုးမဖြစ်လို”ဟူလို၊ “တိဇ္ဈေန-သံသရာရေအယဉ်ကူး သဖြင့်”ဟု အနက်ပေးကြသည်ကို စဉ်းစားပါ။

မုဋီကာ။ ။ဂါထာတ္ထော ပန ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ထာမဒဿန သိလေန ဧကဏေန သံသာရတော တိဇ္ဈေန ပုရိသေန မေ မမက္ခိ ပယောဇနံ အတ္ထိ၊ ပုရိသေနာတိ စေတ္ထ အတ္တာနံ သန္တာယ ပရိပိယ ဝဒတိ။ [ဤဋီကာ၌ [ထာမဒဿန သိလေန”ဟု ဂရိပစ္စည်းအတွက် တဿိလ အနက်ဖွင့်ခြင်းကိုကား စဉ်းစားသင့်သည်။ ဘာကြောင့်နည်း၊ အကြိမ်ကြိမ်မြင်ဖို့ရာ အလေ့အလာ (တဿိလ)မလိုသောကြောင့်တည်း။]

ပညာဂ္ဂဟဏေန-ပညာသုဒ္ဓါဖြင့်၊ မဟာဗောဓိ-မဟာဗောဓိကို၊ (သင်္ဂဟကာ
ရာ) ဒဿတိ-ပြစ်၊ (တစ်နည်း) ဟိယသ္မာ-ကြောင့်၊ သဗ္ဗညုတာယု-သဗ္ဗညုတ
ဉာဏ်တော်၏၊ ပဒဋ္ဌာနဘူတ-နီးစွာသောအကြောင်း ဖြစ်၍ဖြစ်သော၊ မဂ္ဂဉာဏ်-
အရဟတ္တမဂ်ကို လည်းကောင်း၊ မဂ္ဂညာဏပဒဋ္ဌာန-အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်လျှင် နီးစွာ
သော အကြောင်းရှိသော၊ သဗ္ဗညုတဉာဏ်စ-သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ကိုလည်းကောင်း၊
မဟာဗောဓိတိ-မဟာဗောဓိဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊)ပညာဂ္ဂဟဏေန-
ဖြင့်၊ မဟာဗောဓိ-ကို၊ ဒဿတိ-၏၊ ဣတိ-သို့၊ မယာ-သည်၊ ဝုစ္စတိ ဆိုအပ်၏၊
[ဤသို့ တစ်ဝါကျတည်း၌ ဟိနှင့်ဣတိပါလျှင် ဟိကို ဟေတွတ္ထပေးနိုင်သည်။]

ဧ ယုဓမ္မေသုတိ ဧတေန-ဧ ယုဓမ္မေသု သဗ္ဗေသု ဟူသော ဤပါဠိဖြင့်၊
သန္တာရေတဗ္ဗာန-ကယ်တင်ထိုက်ကုန်သော၊ သတ္တာန-တို့၏၊ ဝါ-တို့သည်၊ အဘိ
ဧ ယု၊ ပေ၊ သစ္စိကာတဗ္ဗေ-ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် သိထိုက်ကုန်၊ ပိုင်းခြား၍ သိ
ထိုက်ကုန် ပယ်စွန့်ထိုက်ကုန် မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်စေထိုက်ကုန်၊ ဉာဏ်ဖြင့် မျက်
မှောက် ပြုထိုက်ကုန်သော၊ ခန္ဓာယတန၊ ပေ၊ သတိပဋ္ဌာနာဒိဘောဒေ-ခန္ဓာ၊ အာ
ယတန၊ ဓာတ်၊ သစ္စာ၊ ဣန္ဒြေ၊ ပဋိသစ္စသမုပ္ပါဒ်၊ သတိပဋ္ဌာန်အစရှိသော အပြား
ရှိသည်လည်း၊ ဖြစ်ကုန်သော၊ ကုသလာဒိ ဘောဒေစ-ကုသိုလ်အစရှိသော အပြားရှိ
သည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ သဗ္ဗဓမ္မေ-အလုံးစုံသော တရားတို့ကို၊ ဒဿတိ-၏၊
[ခန္ဓာ အာယတန စသောတရားသည် ခန္ဓဝိဘင်း စသော ဝိဘင်းပါဠိတော်၌ လာ
သော သဗ္ဗဓမ္မတည်း၊ ကုသလာဒိဘောဒေကား-ကုသလာဓမ္မာ အကုသလာဓမ္မာ
စသည်ဖြင့် ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိတော်၌လာသော ဓမ္မတည်း။]

သဗ္ဗညုတာယ၊ ပေ၊ မဟာဗောဓိတိ ဝုစ္စတိ။ ။အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ကို ရသည်နှင့်
တစ်ပြိုင်နက် သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ကိုလည်း ပိုင်ပြီးဖြစ်တော့၏၊ ထို့ကြောင့် အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်
သည် သဗ္ဗညုတဉာဏ်ဟူသော နီးစွာသောအကြောင်းဖြစ်၏၊ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်မှာ အရဟတ္တ
မဂ်ဉာဏ်ဟူသော နီးစွာသောအကြောင်းလည်းရှိသည်၊ "မဂ္ဂဉာဏ်+ပဒဋ္ဌာန ယဿာတိ မဂ္ဂဉာ
ဏပဒဋ္ဌာန"ဟုတွဲပါ၊ ဆိုလိုရင်းကား-အခြားသော ရဟန္တာ ပုဂ္ဂိုလ်များလည်း အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်
ကို ရကြပါ၏၊ သို့သော် ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်သည် သဗ္ဗညုတဉာဏ်၏ နီးစွာသော
အကြောင်းမဟုတ်၊ ထို့ကြောင့် အခြားသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ မဂ်ဉာဏ်ကို "မဟာဗောဓိ"ဟုမဆိုရ၊
မြတ်စွာ ဘုရား၏ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်သည်ကား သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်၏ နီးစွာသော အကြောင်း
ရင်းလည်းဖြစ်၏၊ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်မှာလည်း အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ဟူသော အကြောင်း အ
ထောက်အခံလည်း ရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရား၏ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ် သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်
ကိုသာ "မဟာဗောဓိ"ဟု ဆိုအပ်သည်-ဟူလို၊ [မဟာတိ-ကြီးကျယ် မြင့်မြတ်သော+ဗောဓိ-
အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ် သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်တည်း၊ မဟာဗောဓိ-ဉာဏ်တော်။]

ပဝတ္တိတ္ထယထာရစိတိ ဧတေန-ပဝတ္တိတ္ထ ယထာရစိဟူသော ဤပါဌ်ဖြင့်၊ ပဋိဝေဓ၊ ပေ၊ ဒီပနေန-ပဋိဝေဓဉာဏ် ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ် ရှေ့သွားရှိသော ဒေသ နာဉာဏ်တော်၏ ဖြစ်ပုံကိုပြသဖြင့်၊ ပယောဇနသမ္ပတ္တိ-အကျိုး၏ ပြည့်စုံခြင်းကို၊ [မရဋီကာ၌ “ယဉ်စေတတ်သော သတ္တဝါအပေါင်း၏ ပြည့်စုံခြင်း”ဟု ဖွင့်သည်။] ဒဿတိ-၏၊ ဟိ-ချဲ့၊ သဗ္ဗဓမ္မာနံ-အလုံးစုံသော တရားတို့ကို၊ ပဋိဝေဓဉာဏ်- ထိုးထွင်း၍ သိတတ်သောဉာဏ်သည်၊ ဗောဓိပလ္လင်္က-မဟာဗောဓိပလ္လင်၌၊ အဟော သိ-ဖြစ်တော်မူခဲ့ပြီ၊ ဟိ-မှန်၊ (တစ်နည်း) ဟိ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ တံ-ထို ပဋိဝေဓ ဉာဏ်ဟူသည်၊ မဂ္ဂဉာဏမေဝ-မဂ်ဉာဏ်ပင်တည်း၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (သဗ္ဗဓမ္မာနံ - တို့ကို၊ ပဋိဝေဓဉာဏ်-သည်၊ ဗောဓိပလ္လင်္က-၌၊ အဟောသိ-ပြီ၊ ဣတိ မယာ ဝုစ္စ တိ၊) ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏဉ္စ-ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်သည်လည်း၊ (ဗောဓိပလ္လင်္က-၌၊ အဟောသိ-ပြီ၊) [စ သဒ္ဓါက ဗောဓိပလ္လင်၌ ဖြစ်ခြင်းတူသော ပဋိဝေဓဉာဏ်ကို ဆည်းသည်။] ဝိသေသေန-အထူးအားဖြင့်၊ (ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်-အဘိဓမ္မာကို ဆင် ခြင်တတ်သောဉာဏ်သည်၊) ရတနဃရသတ္တာဟေ-ရတနာဃရသတ္တာဟ၌၊ အဟော သိ-ဖြစ်ပြီ၊ [မဂ်ဖိုလ်ဉာဏ်၌ ဖြစ်သော ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်သည် မဂ်ဉာဏ်ကိုရရာ ဗောဓိပလ္လင်၌ ဖြစ်ခဲ့၏၊ အဘိဓမ္မာတရား ရတနာတို့ကို ဆင်ခြင်သော ပစ္စဝေက္ခဏာ ဉာဏ်တော်ကား ရတနဃရသတ္တာဟရောက်မှ ဖြစ်သည်။]

ဧဝံ-ဤသို့၊ ပဋိဝိဒ္ဓပစ္စဝေက္ခိတာနံ-ထိုးထွင်း၍သိအပ်ပြီးကုန် ဆင်ခြင်အပ် ပြီးကုန်သော၊ ဓမ္မာနံ-တရားတို့ကို၊ ဓမ္မစက္ကပဝတ္တနာဒိသု-ဓမ္မစက္ကပဝတ္တနသုတ်ကို ဟောတော်မူရာ အစရှိသောအခါတို့၌၊ ဒေသနာဉာဏ်-ဟောကြောင်းဖြစ်သော ဉာဏ်တော်သည်၊ အဟောသိ-သိတော်မူပြီ၊ စ-ဆက်ဦးအံ့၊ ဝိသေသေန-အထူးအား ဖြင့်၊ ပဏ္ဍုကမ္မလသိလာယံ-ပဏ္ဍုကမ္မလာကျောက်နေရာ၌၊ သတ္တပ္ပ ကရဏဒေသနာ ယံ-အဘိဓမ္မာ ၇ ကျမ်းကို ဟောတော်မူရာအခါ၌၊ ဒေသနာဉာဏ်-သည်၊ အဟော သိ၊ ဣတိ-ဤကားအကျယ်တည်း။ [အဘိဓမ္မာဒေသနာကို ဖွင့်သောအရာဖြစ်၍ အဘိဓမ္မာဒေသနာဉာဏ်ကို “ဝိသေသေန”ဟုဆိုသည်။]

[သာမတ္ထိယအားဖြင့် ရအပ်သောအနက်တို့ကို ပြပြန်လို၍ ဒေသနာဉာဏေန- စသည်ကိုမိန့်၊] စ-ဆက်ဦးအံ့၊ ဒေသနာဉာဏေန=ဒေသနာဉာဏ်တော်ဖြင့်၊ ဒေ သေန္တော-ဟောတော်မူသော၊ ဘဂဝါ-သည်၊ သတ္တေသု-သတ္တဝါတို့၌၊ ဟိတပဋိပတ္တိ- စီးပွားကိုကျင့်ကြောင်း အကျင့်ကို၊ ပဋိပဇ္ဇတိ-ကျင့်တော်မူ၏၊ ဣတိ-ဤသို့မှတ် အပ်၏၊ သဗ္ဗေန အလုံးစုံသော၊ ဧတေန-ဤမဟာဗောဓိမူလစသည်ကို ပြခြင်းဖြင့်၊ အတ္တဟိတပဋိပတ္တိ-ကိုယ်တော်၏စီးပွားအလိုငှာ ကျင့်တော်မူခြင်းကို လည်းကောင်း၊ ပရဟိတပဋိပတ္တိ-သူတစ်ပါး၏ စီးပွားအလိုငှာ ကျင့်တော်မူခြင်းကို လည်းကောင်း၊ ဒဿတိ-ပြ၏၊ ဟိ-မှန်၏၊ မဟာဗောဓိဒဿနေန-မဟာဗောဓိကို ပြခြင်းဖြင့်၊

ဝါ-မဟာဗောဓိကိုပြကြောင်းဖြစ်သော ပညာသဒ္ဓါဖြင့်၊ ပဋိပတ္တိ-ကိုယ်တော်၏ စီးပွား အလို ငှာကျင့်တော်မူခြင်းကို၊ ဒဿိတာ-ပြတော်မူအပ်ပြီး၊ ဣတရေဟိပိ-အခြားသော ပြခြင်းတို့ဖြင့်လည်း၊ ပရဟိတ-ပဋိပတ္တိ-သူတစ်ပါးတို့၏ စီးပွားအလိုငှာ ကျင့်တော် မူခြင်းကို၊ ဒဿိတာ-ပြီး၊ ဣတိ-ဤသို့မှတ်အပ်၏။ တေန-ထိုသို့ပြခြင်းဖြင့်၊ အတ္တဟိတ ပဋိပန္နာဒိသု-အတ္တ ဟိတပဋိပန္န အစရှိကုန်သော၊ စတုသု-၄ ယောက်ကုန် သော၊ ပုဂ္ဂလေသု-ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်၊ ဘဂဝတော-၏၊ စတုတ္ထ ပုဂ္ဂလဘာဝံ-၄ ယောက်မြောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ အဖြစ်ကို၊ ဒဿတိ-ပြ၏။ [ပုဂ္ဂိုလ် ၄ ယောက်ကား- အတ္တဟိတ ပဋိပန္န နော ပရဟိတ ပဋိပန္နပုဂ္ဂိုလ်၊ ပရဟိတ ပဋိပန္န နော အတ္တဟိတ ပဋိပန္နပုဂ္ဂိုလ်၊ နေဝ အတ္တဟိတ ပဋိပန္န န ပရဟိတ ပဋိပန္နပုဂ္ဂိုလ်၊ အတ္တဟိတပဋိပန္န ပရဟိတပဋိပန္န ပုဂ္ဂိုလ်တို့တည်း။ ထိုတွင် ဘုရားရှင်ကား အတ္တဟိတ ပရဟိတ ပဋိပန္နပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ် သည်-ဟူလို၊] ---စ ဆက်ဦးအံ့၊ တေန-ထိုသို့ ပြသဖြင့်၊ အနတ္တရ ဒက္ခိဏေယျ ဘာဝံ-အတု မရှိမြတ်သော ဒက္ခိဏေယျပုဂ္ဂိုလ်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ နိရတိ သယ ပဏာမာရဟဘာဝဉ္စ-အသာအလွန်မရှိသော ရှိခိုးထိုက်သောပုဂ္ဂိုလ်၏ အဖြစ် ကို လည်းကောင်း၊ ဝါ-ရှိခိုးထိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင် အမြတ်ဆုံး၏ အဖြစ်ကို လည်းကောင်း၊ အတ္တနော-မိမိဟူသော အရှင်ဗုဒ္ဓဃောသ၏၊ ကိရိယာယ-ရှိခိုးမှုကို ပြုခြင်း၏၊ ခေတ္တင်္ဂတဘာဝံစ-ခေတ်သို့ ရောက်သည်၏ အဖြစ်ကို လည်းကောင်း၊ ဒဿတိ-ပြ၏။

[ကရုဏာ ပညာ သဒ္ဓါတို့ဖြင့် အခြားရထိုက်သော အနက်တို့ကို တိုးတက်၍ ပြခြင်းငှာ ဧတ္ထအစရှိသော ပါဌ်ကိုမိန့်။] စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤဂါထာ၌၊ ကရုဏာဂ္ဂ ဟဏေန-ကရုဏာသဒ္ဓါဖြင့်၊ လောကီယေသု လောကီတရားတို့တွင်၊ မဟဂ္ဂတ ဘာဝပ္ပတ္တာ သာဓာရဏဂုဏ ဒီပနတော-မဟဂ္ဂုတ်၏အဖြစ်သို့ ရောက်သော အသာဓာရဏ ကရုဏာဂုဏ်ကို ပြခြင်းကြောင့်၊ ဘဂဝတော-၏၊ သဗ္ဗလောကီယ ဂုဏသမ္ပတ္တိ-အလုံးစုံသော လောကီဂုဏ်တို့၏ ပြည့်စုံခြင်းသည်၊ ဝါ-ကို၊ ဒဿိတာ ပြတော်မူအပ်ပြီးသည်၊ ဟောတိ-၏၊ [“ကရုဏာကိုပဓာနပြု၍ အလုံးစုံသော လောကီဂုဏ်တို့၏ ပြည့်စုံခြင်းကိုပြသည်”ဟူလို၊ ပဓာနနည်းတည်း၊ မဓုဒ္ဓိကာ၌ ဥပလက္ခဏနည်းဟု ဆို၏။] ပညာဂ္ဂဟဏေနပိ-ပညာသဒ္ဓါဖြင့်လည်း၊ သဗ္ဗညုတ ဉာဏပဒဋ္ဌာန မဂ္ဂဉာဏ ဒီပနတော-သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်၏ နီးစွာသောအကြောင်း ဖြစ်သော အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ကိုပြခြင်းကြောင့်၊ (ဘဂဝတော-၏၊ သဗ္ဗလောကုတ္တရ ဂုဏသမ္ပတ္တိ-အလုံးစုံသော လောကုတ္တရာ ဂုဏ်တို့၏ ပြည့်စုံခြင်းသည်၊ ဝါ-ကို၊ (ဒဿိတာ-သည်၊ ဟောတိ-၏။)

စ-သည်သာမကသေး၊ ကရုဏာဝစနေန-ကရုဏာသဒ္ဓါဖြင့်၊ နိရပက္ကိလေသံ- လာဘ၊ သက္ကာရ စသည်အတွက် မျှော်လင့်ချက် ဥပက္ကိလေသ မရှိသော၊ ဥပဂမနံ-

တရားဟောဖို့ရန် ဝေနေယျတို့၏ အထံသို့ ချဉ်းကပ်တော်မူခြင်းကို၊ (ဒေသတိ၊) ပညာဝစနေန-ပညာသဒ္ဓါဖြင့်၊ နိရုပက္ကိလေသံ-ဒေါသ တည်းဟူသော ဥပက္ကိလေသ မရှိသော၊ အပဂမနံ-ဝေနေယျတို့အထံမှ ဖွဲ့စည်းတော်မူခြင်းကို၊ ဒေသတိ-၏၊ [“အပဂမနံ နိရုပက္ကိလေသန္တိ၊ ယောဇောတဗ္ဗံ”-အနုဋီကာ၊ “နိရုပက္ကိလေသံ”ကို ထည့်စပ်ပါ-ဟူလို။] စ-သည်သာမကသေး၊ ဥပဂမနံ-တရားဟောဖို့ရန် ဝေနေယျတို့၏အထံသို့ ချဉ်းကပ်တော်မူခြင်းကို၊ ဒေသန္တော-ပြတော်မူသော၊)သင်္ဂဟကာရော) ဘဂဝတော-၏၊ လောကေ-လူ့လောက၌၊ သဗ္ဗာတ သံဝေပဏာဝ-ကောင်းစွာ မွေးဖွားတော်မူသည်၏ အဖြစ်၊ ကောင်းစွာကြီးပွားတော်မူသည်၏အဖြစ်ကို၊ ဒေသတိ-၏၊ [လူထဲ၌- မွေးဖွား၍ လူထဲ၌ ကြီးပွားသောကြောင့် လူအနားသို့ ချဉ်းကပ်တော်မူသည်ကို-ဟူလို။] အပဂမနံ-ဝေနေယျတို့အထံမှ ဖွဲ့စည်းခြင်းကို၊ ဒေသန္တော-သော၊ (သင်္ဂဟကာရော) ဘဂဝတော-၏၊) လောကေန-သတ္တဝါ အပေါင်းသည်၊ အနုပလိတ္တတံ-မလိမ်းကျ မကပ်ငြိအပ်သည်၏ အဖြစ်ကို၊ (ဒေသတိ)။ [“လူတွေနှင့် လိမ်းကျ မကပ်ငြိတဏှာမိနေလျှင် မခွဲခွာဘဲနေမှာပေါ့၊” ယခုတော့ကား “ရေ၌ပေါက်သော ကြာသည် ရေနှင့်မကပ်ငြိသကဲ့သို့၊ လူ၌ဖွားသော်လည်း လူစသော သတ္တဝါများနှင့် မကပ်ငြိပါ”ဟူလို။]

၊ စ-သည်သာမကသေး၊ ကရုဏာဝိယ သတ္တေသူတိ-ကရုဏာဝိယ သတ္တေသူဟူသောပါဌ်ဖြင့်၊ လောကသမညာနုရူပံ-လောက အမည်အားလျော်စွာ၊ (လောကအသုံးအနှုန်းအတိုင်း၊) ဘဂဝတော-၏၊ ပဝတ္တိ-ဖြစ်တော်မူခြင်းကို၊ ဒေသတိ-၏။ [သတ္တေသူဟူသော အသုံးအနှုန်းသည် လောက၌ သုံးစွဲရိုးဖြစ်သော အသုံးအနှုန်းတည်း၊ ထိုအတိုင်းပင် ဘုရားရှင်လည်း “ဣတ္ထိပုရိသော”စသည်ဖြင့် သုံးစွဲပါသည်-ဟူလို။] ဧယုဓမ္မေသု သဗ္ဗေသု ယထာရစိ ပညာ ပဝတ္တိတ္တာတိ ဧတေန-ဧယုဓမ္မေသု၊ ပေ၊ ပတ္တိတ္တဟူသော ဤပါဌ်ဖြင့်၊ သမညာယ-လောကအမည်ကို၊ (လောကအသုံးအနှုန်းကို၊) အနုတိဓာဝနံ-လွန်၍ မပြေးသွားခြင်းကို၊ (ဒေသတိ-၏) ဟိ-မှန်၊ (တစ်နည်း) ဟိ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ သဗ္ဗဓမ္မ သဘာဝါ နဝဗောဓေ-အလုံးစုံသော တရားသဘောတို့ကို ထိုးထွင်း၍ မသိနိုင်ခြင်းသည်၊ သတိ-သော်၊ သမညံ-လောကအမည်ကို၊ (လောကအသုံးအနှုန်းကို၊) အတိဓာဝိတ္တာ-ကျော်လွန်ပြေးသွား၍၊ သတ္တော-သတ္တဝါသည်၊ အတ္တိ-ရှိ၏၊ ဇီဝေါ-အသက်ကောင်သည်၊ အတ္တိ-၏၊ ဣတိ-သို့၊ ပရာမသနံ-ဒိဋ္ဌိဖြင့် မှားမှားယွင်းယွင်း သုံးသပ်ခြင်းသည်၊

သမညာယ၊ အနုတိဓာဝနံ။ “ငါသွား၏၊ သူသွား၏၊ ယောက်ျားသွား၏၊ မိန်းမသွား၏” စသည်ဖြင့် ပြောဆိုရာ၌ ငါ၊ သူ၊ ယောက်ျား၊ မိန်းမဟူသော အသုံးအနှုန်းသည် လောက ပြောရိုးဆိုစဉ် အမည်တည်း။ “ငါဟု ဆိုသည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် ငါဟူသော သတ္တဝါကလေး၊ ငါဟူသော အသက်ကောင်ကလေးသည် ဝမ်းထဲ၌ ရှိသေးသည်”ဟု ယူခြင်းသည် လောကအသုံး

ဟောတိ-ဖြစ်၏။ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဧ ယျဓေမ္မေသု၊ ဟေ၊ ပဝတ္တိတ္တာတိ ဧတေန-ဖြင့်၊ သမညာယ-ကို၊ အနတိဓာဝန-ကို၊ ဒသေတိ-၏၊ ဣတိ-သို့၊ မယာ-သည် ဝုစ္ဆတိ-အပ်၏။)

စသည်သာမကသေး၊ သဗ္ဗေသံ-ကုန်သော၊ ဗုဒ္ဓဂုဏာနံ-ဘုရားဂုဏ်တော်တို့၏၊ အာဒိ-အစသည်၊ ကရုဏာ-ကရုဏာတည်း၊ (ကသ္မာ-နည်း၊ ဗုဒ္ဓဂုဏာနံ-တို့၏၊) တန္နိဒါနဘာဝတော-ထို ကရုဏာဟူသော အခြေခံနိဒါန်း ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း၊ သဗ္ဗဗုဒ္ဓ ဂုဏာနံ-တို့၏၊ ပရိယောသာနံ-အဆုံးကား၊ ပညာ-ပညာတည်း၊ (ကသ္မာ-ကြောင့်နည်း၊) တတော-ထို သဗ္ဗညုတဉာဏ်ပညာထက်၊ ဥတ္တရိ-အလွန်၊ ကရုဏိယာဘာဝတော-ပြုဖွယ်ကိစ္စ၏ မရှိတော့ခြင်းကြောင့်တည်း၊ စ-ဆက်၊ အာဒိပရိယောသာနဒဿနေန-အစဖြစ်သော ကရုဏာ၊ အဆုံးဖြစ်သော ပညာကို ပြသဖြင့်၊ ဝါ-အစဖြစ်သော ကရုဏာ၊ အဆုံးဖြစ်သောပညာကို ပြကြောင်းဖြစ်သော ကရုဏာ ဝိယ သတ္တေသု အစရှိသောဂါထာစကားရပ်တို့ဖြင့်၊ သဗ္ဗေ-ကုန်သော၊ ဗုဒ္ဓဂုဏာ-ဘုရား ဂုဏ်တော်တို့သည်၊ ဝါ-တို့ကို။ ဒဿိတာဝ-ပြအပ်ကုန်ပြီးသည်သာလျှင်၊ ဟောန္တိ-ကုန်၏၊ [“အာဒိအန္တဒီပကနည်း မိဂပဒဝလဉ္ဇနနည်း အားဖြင့် အလုံးစုံသော ဂုဏ်တော်တို့ကို ပြပြီးဖြစ်တော့သည်”ဟူလို။]

စသည်သာမကသေး၊ ကရုဏာဂ္ဂဟဏေန-သဒ္ဓါဖြင့်၊ သီလက္ခန္ဓာ ပုဗ္ဗင်္ဂမော-သီလက္ခန္ဓ်လျှင် ရှေးသွားရှိသော၊ သမာဒိက္ခန္ဓာ-သမာဒိက္ခန္ဓ်သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဒဿိတော-ပြအပ်ပြီးသည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဟိ-မှန်၊ (တစ်နည်း) ကသ္မာ၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝုစ္ဆတိ-ဆိုအပ်သနည်း၊ ဟိ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ သီလံ-သီလသည်၊ ကရုဏာနိဒါနံ - ကရုဏာဟူသော အကြောင်းရင်းရှိ၏၊ (ကသ္မာ-ကြောင့်၊ ဝိညာယတိ-သိအပ်သနည်း၊) တတော-ထိုကရုဏာကြောင့်၊ ပါဏာတိပါတာဒီဝီရတိပ္ပ ဝတ္တိတော-ပါဏာ တိပါတ အစရှိသည်တို့မှ ရှောင်ကြဉ်ကြောင်း သီလ၏ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ ဝိညာယတိ-၏၊ တတော-ထိုသို့ သီလ၏ ကရုဏာဟူသော အကြောင်းရင်းရှိသည်

အနုန်းကို ကျော်၍ ဒိဋ္ဌိဖြင့် ပြေးသွားခြင်းတည်း၊ မြတ်စွာဘုရားကား အလုံးစုံသော သဘာဝဓမ္မကို သိတော်မူပြီးဖြစ်သောကြောင့် ထို လောက အသုံးအနုန်းကို ကျော်လွန်၍ ဒိဋ္ဌိဖြင့် မပြေးသွားတော့၊ ထိုသို့ မပြေးသွားခြင်းကို “ဧ ယျဓေမ္မေသု၊ ဟေ၊ ပဝတ္တိတ္ထ” ဟူသောပါဠိဖြင့် ပြသည်-ဟူလို။

မှတ်ချက်။ “သဗ္ဗဓမ္မ သဘာဝါနဝဗောဓေဟိ”စသော ဝါကျကို ဒဋ္ဌိဝါကျဟု ဆိုလျှင် “အလုံးစုံသော ဧညယျတရားတို့၌ ဖြစ်တော်မူ-သိတော်မူ၏”ဟူသော ရှေ့ဝါကျ၏ ပြောင်းပြန် အဖြစ်ဖြင့် ထောက်ခံသောကြောင့် ဗျုတ်ရေကဒဋ္ဌိဝါကျဟု ခေါ်ရ၏၊ “ဟိ ယသ္မာ”ဟု ပေးလျှင် ကား ဉာပကဟေတု ဝါကျတည်း၊ ဤဉာပကဟေတု ဝါကျကို ထောက်၍ ဧညယျဓမ္မေသု စကားဖြင့် သမညာနတိဓာဝနကို ပြသည်ဟု ဆိုနိုင်သည်-ဟူလို။

၏အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊) တဿာ-ထိုကရုဏာ၏၊၊ ဈာန်တ္ထယသမ္ပယောဂ
 တောစ-အောက်ဈာန် ၃-ပါး၊၊ အပေါင်းနှင့် ယှဉ်ခြင်းကြောင့် လည်းကောင်း၊
 (ကရုဏာဂ္ဂဟဏေန-ဖြင့်၊ သီလက္ခန္ဓပုဗ္ဗင်္ဂမော-ရှိသော၊ သမာဓိက္ခန္ဓော ဒသ္မိတာ၊
 ဟောတိ-၏၊ ဧဝံ-သို့၊ မယာ-သည်၊ ဂုဏ်-၏၊) ပညာဝစနေန-ပညာသဒ္ဓါဖြင့်၊
 ပညက္ခန္ဓော-သည်၊ ဝါ-ကို၊ (ဒသ္မိတောဟောတိ)၊ စ-ဆက်၊ သီလံ-သည်၊ သုဗ္ဗ
 ဗုဒ္ဓဂုဏာနံ-အလုံးစုံသော ဘုရားဂုဏ်တော်တို့၏၊ အာဒိ-အစတည်း၊ သမာဓိ-
 သည်၊ (သုဗ္ဗဗုဒ္ဓဂုဏာနံ) မဇ္ဈ-အလယ်တည်း၊ ပညာ-သည်၊ (သုဗ္ဗဗုဒ္ဓဂုဏာနံ)
 ပရိယောသာနံ-အဆုံးတည်း၊ ဣတိ ဧဝမ္ပိ-ဤသို့လည်း ဝါ-ဤနည်းအားဖြင့်လည်း၊
 အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနက္ခယာဏာ-အစ၊ အလယ်၊ အဆုံး၊ သုံးပါးလုံးကြောင်းကုန်
 သော၊ သဗ္ဗေ-ကုန်သော၊ ဗုဒ္ဓဂုဏာ-တို့သည်၊ ဝါ-တို့ကို၊ ဒသ္မိတာ-ပြအပ်ကုန်
 ပြီးသည်၊ ဟောန္တိ။

ဧဝံ-ဤသို့လျှင်၊ ဝါ-ဤဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်၊ (ကရုဏာပညာတံ ဟံ ပါး
 ဖြင့် ဘုရားဂုဏ်တော်အားလုံးကို သိမ်းကျုံး၍ ဖွင့်ပြခဲ့သော နည်းအားဖြင့်၊) သဇ္ဇေ
 ပေန-အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့်၊ သုဗ္ဗဗုဒ္ဓဂုဏေဟိ-အလုံးစုံသော ဘုရားဂုဏ်တော်တို့
 ဖြင့်၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ ထောမေတွာ-ချီးမွမ်းပြီး၍၊ (ကရုဏာ ပညာဂုဏ်တော် ၂ ပါး
 ဖြင့် ဘုရားဂုဏ်တော်အားလုံးကို သိမ်းကျုံးသောကြောင့် “သဇ္ဇေပေန ထော
 မေတွာ”ဟုဆိုသည်။) ယဿာ-အကြင် အဘိဓမ္မဒေသနာတော်၏၊ သံဝဏ္ဏနံ-ဖွင့်
 ကြောင်းဖွင့်ရာ အဋ္ဌကထာကို၊ ကတ္ထုကာမော-ပြုခြင်းငှာ လိုလားသည်၊ (ဟောတိ-
 ၏၊ အညေဟိ-ဘုရားမှတစ်ပါးသော ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ သာဝကတို့နှင့်၊ အသာဓာရဏံ
 ယ-မဆက်ဆံသော၊ တာယ အဘိဓမ္မဒေသနာယ-ထိုအဘိဓမ္မဒေသနာဖြင့်၊ ထောမေ
 တံ-ငှာ၊ ဒယာယ တာယာတိအာဒိ-ဒယာယတုယ အစရှိသော စကားကို၊
 (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ-ပြ၊ ပန-ဆက်၊ တဿာ ဒေသနာယ-ထို အဘိဓမ္မဒေသနာ
 တော်၏၊ နိဒါနဉ္စ-နိဒါန်းကို လည်းကောင်း၊ သမုဋ္ဌာနဉ္စ-ဖြစ်ကြောင်းကို လည်း
 ကောင်း၊ ဒသေတံ-ငှာ၊ ဒယာယတိအာဒိ-ဒယာယ တုယ အစရှိသော စကားကို၊

ကရုဏာနိဒါနံ၊ ပေ၊ သမ္ပယောဂတော။ ။ကရုဏာသည် သီလ၏အကြောင်းရင်း
 ဖြစ်၏။ ထိုကရုဏာကြောင့် ပါဏာတိပါတ ဝိရတိစသော သီလများဖြစ်ကြရသည်။ ထို့ကြောင့်
 အကြောင်းကရုဏာကိုယူသဖြင့် အကျိုးသီလက္ခန္ဓာကိုလည်း ကရုဏာပစာရ အားဖြင့် ပြုပြီးဖြစ်
 ၏။ ကရုဏာသည်လည်း စတုက္ကနည်းအားဖြင့် အောက်ဈာန် ၃-ပါး၌ ယှဉ်၏။ ထိုဈာန်ကား
 သမာဓိတည်း။ ထို့ကြောင့် ကရုဏာကိုပြသဖြင့် ယှဉ်ဖက်သမာဓိက္ခန္ဓာကိုလည်း အဝိနာဘာဝနည်း
 အားဖြင့် ပြပြီးဖြစ်တော့သည်-ဟုလို။

မှတ်ချက်။ ။“ကရုဏာ နိဒါနဉ္စသီလံ”သည် သီလက္ခန္ဓာကို ပြခြင်း၏အကြောင်းဟုတ်
 တည်း။ တတော၊ ပေ၊ ဝိရတိပ္ပဝတ္တိတော”ကား သီလ၏ ကရုဏာနိဒါနဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်း
 ပြတည်း။ “တဿာ၊ ပေ၊ သမ္ပယောဂတော”ကား သမာဓိက္ခန္ဓာကို ပြခြင်း၏ အကြောင်းဟုတ်
 တည်း။ ဤဝါကျ၏ နေရာသည် စာသွားမချောလှပါ။

(သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်ပြီ။ [ရှေ့အာဒိမာဟ၌ အာဒိဖြင့် “ဒေဝါနံ သမ္မဝတ္တယံ” တိုင်အောင် မျှော်၏။ ဤအာဒိဝုတ္တံ၌ အာဒိဖြင့်ကား “ပါဠိဟိရာဇသော နမိပါရိစ္ဆတ္တကမ္မလမိ-သိလာသနေ” တိုင်ရုံသာ မျှော်သည်။]

စ-ဆက်၊ နိဒါနံ-နိဒါန်းသည်၊ အပ္ပန္တရရ်-အပ္ပန္တနိဒါန်း လည်းကောင်း၊ ဗာဟိရရ်-ဗာဟိရနိဒါန်း လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဒုဝိဓံ-၏၊ အပ္ပန္တရ်-အတွင်း၌၊ ဖြစ်သောနိဒါန်းဟူသည်၊ ကရုဏာ-မဟာကရုဏာတော်တည်း။ [ကရုဏာသည် မြတ်စွာဘုရား၏ ကိုယ်တော်အတွင်း၌ ဖြစ်သောကြောင့် အပ္ပန္တရနိဒါန်းမည်၏။] ဗာဟိရ်-အပြင်၌ ဖြစ်သော နိဒါန်းဟူသည်၊ ဒေသကာလာဒိ-တရားဟောတော်မူရာ အရပ်၊ တရားဟောတော်မူရာ ကာလ အစရှိသည်တည်း။ [ထိုအရပ် ထိုကာလတို့က မြတ်စွာဘုရား၏ အပြင်ပသန္တာန်၌ ဖြစ်သောကြောင့် ဗာဟိရနိဒါန်းမည်၏။ ထိုကရုဏာ ထိုဒေသကာလစသည် သည်ပင် အဘိဓမ္မာကို ဟောတော်မူခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် နိဒါန်းလည်းမည်၏။] သမုဋ္ဌာနံ-အဘိဓမ္မဒေသနာတော်၏ ဖြစ်ကြောင်းဟူသည်၊ ဒေသနာပညာ-ဟောတော်မူကြောင်းပညာတည်း။ [“သမုဋ္ဌာတိ ဇေတနာတိ သမုဋ္ဌာနံ”အရ အဘိဓမ္မာတရားတော်၏ ဖြစ်ကြောင်းပညာကို “သမုဋ္ဌာနံ” ဟုခေါ်သည်။ မှန်၏။ ထိုပညာမရှိလျှင် အဘိဓမ္မာတရားတော် မဖြစ်ပေါ်နိုင်။]

တတ္ထ-ထိုနိဒါန်း ၂-ပါးတို့တွင်၊ အပ္ပန္တရနိဒါနံ-အပ္ပန္တရ နိဒါန်းကို၊ ဒယောန္တော- ပြတော်မူလိုသည်၊ (ဟုတွာ-၍) ဒယာယတာယ၊ ပေ၊ မာနသောတိ-ဟူ၍၊ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ-ပြီ၊ တတ္ထ-ထို ဒယာယ တာယအစရှိသော ပါဠိ၌၊ ကရုဏာ-ကရုဏာကို၊ ဒယာတိ-ဒယာဟူ၍၊ အဓိပ္ပေတာ-အလိုရှိအပ်၏၊ [ဒယာသဒ္ဒါက မေတ္တာ ကရုဏာ ၂-ပါးကိုဟောသောကြောင့် လည်းကောင်း၊ နောက်၌ လာလတ္တံ့ဖြစ်သောကြောင့် လည်းကောင်း “ဒယာတိ ကရုဏာ အဓိပ္ပေတာ” ဟုဆိုသည်။] ဟိ-မှန်း၊ (တစ်နည်း) ဟိ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ တာယ- ထိုကရုဏာသည်၊ သမုဋ္ဌာဟိတော-ကောင်းစွာ အားထုတ်စေအပ်သည်၊ (ကောင်းစွာ တိုက်တွန်းအပ်သည်။) (ဟုတွာ-၍) အဘိဓမ္မကထာမဂ္ဂံ-အဘိဓမ္မကထာအစဉ်ကို၊ သမ္မဝတ္တယံ-ကောင်းစွာ ဖြစ်စေတော်မူပြီ၊ ဝါ-ဟောတော်မူပြီ၊ ဣတိ-ထိုကြောင့်၊ (ကရုဏာကို၊ ဒယာတိ-၍၊ အဓိပ္ပေတာ-၏။)

တာယာတိ (ဧတ္ထ) တာယဟူသောဤပါဠိ၌၊ အယံ တသဒ္ဒေါ-ဤတသဒ္ဒါသည်၊ ပုဗ္ဗေ-ရှေ့ဂါထာစကားရပ်၌၊ ဝုတ္တဿ-ဆိုအပ်ပြီးသော အနက်ကို၊ ပဋိနိဒ္ဒေသော-တစ်ဖန်ညွှန်ပြကြောင်းသဒ္ဒါသည်၊ ဟောတိ-၏၊ [တသဒ္ဒါသည် ညွှန်ပြခြင်းအနက်ရှိ၏။ ထိုသို့ ညွှန်ပြရာ၌ ဝုတ္တာပေက္ခ၊ ဝုစ္စမာနာပေက္ခဟု ၂-မျိုးရှိ၏။ ဤ၌ ဝုတ္တာပေက္ခဟု သိစေလို၍ “ဝုတ္တဿ ပဋိနိဒ္ဒေသော” ဟုဆိုသည်။] စ-ဆက်၊

ပုရိမဂါထာယ-ရှေ့ဂါထာ၌၊ ပဓာနဘာဝေန-ပဓာန၏အဖြစ်ဖြင့်၊ ပညာ-ကို၊ နိဒ္ဒိဋ္ဌာ-ညွှန်ပြအပ်ပြီ၊ တဗ္ဗိသေသနဘာဝေန-ထိုပညာ၏ ဥပမာန ဝိသေသန၏ အဖြစ်ဖြင့်၊ ကရုဏာ-ကရုဏာကို၊ (နိဒ္ဒိဋ္ဌာ-အပ်ပြီ၊) [ဥပမာနကို “ကရုဏာနှင့်တူသော ပညာ”ဟု ဝိသေသနသဘောရှိသောကြောင့် ဝိသေသန ဟု ဆိုသည်၊] ဟိ-မှန်၊ သာ-ထို ဝိသေသနဖြစ်သော ကရုဏာသည်၊ တဿာ-ထိုပညာ၏၊ နိဒ္ဒဿနဘူတာ-ညွှန်ပြကြောင်း၊ ဥပမာနဖြစ်၍ ဖြစ်သည်၊ ဝါ-ညွှန်ပြကြောင်း၊ ဥပမာနဖြစ်၍ ဖြစ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ (ဟောတုမန္တဝိသေသန)၊ အပ္ပဓာနာ-မပြဋ္ဌာန်းသည်၊ (ဟုတ္တာ-၍) တံ-ထိုပညာကို၊ ဝိသေသေတွာ-အထူးပြု၍၊ ဝိနိဝတ္တာ-ဆုတ်နစ်ပြီး၊ တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊ (ထိုသို့ ဝိသေသနအပ္ပဓာန၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) တာယာတိ-တာယဟူ၍၊ ပဋိနိဒ္ဒေသံ-တစ်ဖန်ညွှန်ပြခြင်းကို၊ နာရဟတိ-မထိုက်သည် မဟုတ်ပါလော၊ စ-သည်သာမကသေး၊ ယာပညာ-အကြွင်း-ပညာသည်၊ ပဓာနဘူတာ-ပဓာနဖြစ်၍ ဖြစ်၏၊ သာ-ထိုပညာသည်၊ ဒေသနာယ-ဒေသနာတော်၏၊ သမုဋ္ဌာနံ-ဖြစ်ကြောင်းတည်း၊ သမုဿာဟိနီ-တိုက်တွန်းတတ်သော တရားသည်၊ န-မဟုတ်၊ ဣတိ-ထို့ကြောင့်၊ တဿာစ-ထိုပညာကိုလည်း၊ ပဋိနိဒ္ဒေသော-တစ်ဖန်ညွှန်ပြခြင်းသည်၊ န ယုတ္တော-မသင့်သည် မဟုတ်ပါလော၊ ဣတိ-ဤကား စောဒနာတည်း။

တာဝ-ကရုဏာမှ ရှေးဦးစွာ၊ (နိဒ္ဒိဋ္ဌာယ-ညွှန်ပြအပ်သော၊) ပညာယ-ကို၊ ပဋိနိဒ္ဒေသော-တစ်ဖန် ညွှန်ပြခြင်းသည်၊ နယုတ္တော-မသင့်သည် မဟုတ်ပါလော၊ ဣတိ ဧတံ-ဤစကားကို၊ (တယာ-သင်စောဒနာသည်၊) သုဝုတ္တံ-ကောင်းစွာဆိုအပ်

တာယာတိ၊ ဟေ၊ နယုတ္တော။ ။ဤဝါကျတို့ကား စောဒနာ စကားတို့တည်း၊ စောဒနာ လိုရင်းကား-တသဒ္ဓါတို့မည်သည် ရှေ့ဝါကျက ပဓာနအနက်ကို ညွှန်ပြရိုး ဖြစ်၏၊ ဤ၌ကား ရှေ့ဝါကျက အပ္ပဓာနဖြစ်သောကရုဏာကို ညွှန်ပြခြင်းကြောင့် သဒ္ဓ ထုံးစံမကျ၊ (သဒ္ဓယုတ္တိ မရ)၊ ရှေ့ဝါကျက ပဓာနဖြစ်သော ပညာကို ညွှန်ပြပြန်လျှင်လည်း တာယ သမုဿာဟိတမာနသော ဝယ် သမုဿာဟိတ၏ ကတ္တားမဖြစ်နိုင်၊ တိုက်တွန်းတတ်သော တရားမဟုတ်၍ အတ္ထယုတ္တိ မရှိ၊ ဤသို့ မချီနိုင် မချီနိုင်ဖွယ် ရှိသောကြောင့် “တာယာတိ” စသည်ဖြင့် စကားချီ၍ စောဒနာ ဝါကျကို ထုတ်ပြရလေသည်၊ ထိုဝါကျတို့တွင် “တာယာတိ၊ ဟေ၊ ဟောတိ”ကား စကားစချီသော အခြေခံဝါကျတည်း၊ “ပုရိမဂါထာယစ၊ ဟေ၊ ဝိနိဝတ္တာ”ကား “တသ္မာ၊ ဟေ၊ နာရဟတိ”၏ အကြောင်းပြ ကာရဏဝါကျတည်း၊ “ယာ စ၊ ဟေ၊ သမုဿာဟိနီ”ကား ပညာကို ပဋိနိဒ္ဒေသ မပြုထိုက်ခြင်း၏ အကြောင်းပြဝါကျတည်း၊ “တသ္မာ နာရဟတိ၊ ဣတိ တဿာစ ပဋိနိဒ္ဒေသော န ယုတ္တော”တို့ကား ဖလဝါကျလည်းဖြစ်သော စောဒနာ ဝါကျတို့တည်း။

ပညာယ တာဝ၊ ဟေ၊ အရဟတိ။ ။“ပညာယ တာဝ”မှစ၍ ဤအရဟတိတိုင်အောင် စောဒနာ၏ အခြေကို ပြသောဝါကျတည်း၊ စောဒကပုဂ္ဂိုလ်က ဒယာယ တာယ၌ တာယဖြင့် ပညာကို ပြန် မညွှန်းထိုက်ဟူသော စကားကို “သုဝုတ္တမေတံ”ဟု လက်ခံပြီးလျှင် ကရုဏာကို

ပါပေပြီ၊ ကရုဏာယံပန-ကိုးကား၊ ပဋိနိဒ္ဓေသော-သည်၊ နောနယုတ္တော-မသင့်
 မဟုတ်၊ သင့်သည်သာ၊ (ကသွာ-နည်း)၊ ဒယာယ တာယာတိ-ဟူကုန်သော၊ ဒွိန္ဒု
 ပဒါနံ-တို့၏၊ သမာနာဓိကရုဏာဘာဝတော-ဟူသော တည်ရာအနက် ရှိကုန်သည်၏
 အဖြစ်ကြောင့်တည်း၊ ဟိ-ချေ၊ သမာနာဓိကရုဏာနံ-ကုန်သော၊ ဒွိန္ဒုပဒါနံ-တို့၏၊
 ရူပက္ခန္ဓာဒိနိဿ-ရူပက္ခန္ဓ အစရှိသော ပုဒ်တို့၏ကဲ့သို့၊ ဝိသေသန ဝိသေသိတဗ္ဗ
 ဘာဝေါ-ဝိသေသန၊ ဝိသေသိတဗ္ဗ၏ အဖြစ်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဟိ-မှန်၊ ရူပသုဒ္ဓေါ
 သည်၊ အညက္ခန္ဓနိဝတ္တနတ္ထံ-ရူပက္ခန္ဓာမှ တစ်ပါးသော ဝေဒနက္ခန္ဓာ စသည်တို့ကို
 နစ်စေအံ့ကျိုးငှာ၊ ဝုစ္စမာနော-ဆိုအပ်သည်၊ (ဟုတွာ-၍) ဝိသေသနံ-ဝိသေသနသည်၊
 ဟောတိယထာ)ကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ခန္ဓသဒ္ဓေါစ-ခန္ဓသဒ္ဓါသည်လည်း၊ နိဝတ္တေ
 တဗ္ဗ၊ ပေ၊ ဝိစနဘာဝတော-နစ်စေထိုက်သော ခန္ဓာလေးပါး၊ ယူထိုက်သော
 ရူပက္ခန္ဓာတို့နှင့် ဆက်ဆံသောသဒ္ဓါ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝိသေသိတဗ္ဗော-ဝိသေသိတဗ္ဗ
 သည်၊ (ဟောတိယထာ-ကဲ့သို့လည်းကောင်း၊) ဧဝံ-ဤအတူ၊ ဣဓာပိ-ဤဂါထာ
 ၌လည်း၊ ဧကဝိဘတ္တိယုတ္တာနံ-တစ်ခုတည်းသော တတိယာဧကဝုဓ် နာဝိဘတ်နှင့်
 ယှဉ်ကုန်သော၊ ဒယာယတာယာတိ-ဒယာယ တာယဟူကုန်သော၊ ဒွိန္ဒုပဒါနံ-တို့
 ၏၊ သမာနာဓိကရုဏာ ဘာဝတော-ကြောင့်၊ ဝိသေသန ဝိသေသိတဗ္ဗဘာဝေါ-
 သည်၊ ဟောတိ-၏။

တတ္ထ-ထိုဒယာယတာဟူသော သဒ္ဓါတို့တွင်၊ ဒယာ-ဒယာသဒ္ဓါသည်၊ ဝါ-
 ဒယာ၏ အနက်ဖြစ်သော မဟာကရုဏာတော်သည်၊ သမုဿာဟိနီ-တိုက်တွန်းခြင်း
 ရှိ၏၊ (တိုက်တွန်းတတ်၏၊) ဣတိ-ကြောင့်၊ ပဓာနာ-ပဓာနဖြစ်၏၊ စ-သည်သာ
 မကသေး၊ ဣဒံ-ဤဒယာသဒ္ဓါသည်၊ နိဝတ္တေတဗ္ဗဂဟေတဗ္ဗ သာဓာရဏဝစနံ-နစ်
 စေထိုက်သော သာမညကရုဏာ၊ ယူထိုက်သော မဟာကရုဏာတော်နှင့် ဆက်ဆံ
 သောအနက်ကို ဟောသော သဒ္ဓါတည်း၊ တသွာ-ထို့ကြောင့်၊ (ဒယာ၏ ပဓာန
 အဖြစ်၊ ဆက်ဆံသော သာမည၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) ဒယာယာတိ ဧဝံ-ဟူသော
 ဤသဒ္ဓါသည်၊ ဝိသေသိတဗ္ဗဝစနံ-အထူးပြုထိုက်သော ဝိသေသျသဒ္ဓါတည်း။

ပြန်၍မညွှန်းထိုက်ဟူသောစကားကိုကား [နောနယုတ္တော" ဟုပယ်လှန်သည်၊ ထိုသို့ ပယ်လှန်ပြီး
 လျှင် ကရုဏာကို ပြန်၍ညွှန်းထိုက်ကြောင်းကို ပြရာ၌ ဒယာယနှင့် တာယပုဒ်တို့၏ သမာနာ
 ဓိကရုဏဖြစ်ခြင်းကို လည်းကောင်း၊ သမာနာဓိကရုဏပုဒ်မှန်လျှင် ရူပက္ခန္ဓာ၌ ရူပနှင့်ခန္ဓတို့
 ကဲ့သို့ ဝိသေသနဝိသေသျ အဖြစ်ကို လည်းကောင်း၊ ထိုဝိသေသနဝိသေသျ ၂ မျိုးတွင် ပဓာနပုဒ်
 ကသာ ဝိသေသျဖြစ်ထိုက်၍ အပဓာနပုဒ်က ဝိသေသန ဖြစ်ထိုက်ကြောင်းကို လည်းကောင်း
 အကြောင်းပြပြီး၍ တာယသည် ဝိသေသန၊ ဒယာယသည် ဝိသေသျဖြစ်ရကား တာယ၌ တသဒ္ဓါ
 ဖြင့် ရှေ့ဂါထာ၌ အပဓာနဖြစ်သော ကရုဏာကိုပင် ပြန်၍ ညွှန်းထိုက်သည်ဟု ဖြေဆိုသည်။

☞ စ-ဆက်ဦးအံ၊ တဿ-ထို ဒယာသဒ္ဓါ၏၊ တာယာတိ ဣဒံစနံ-တာယ ဟူသော ဤသဒ္ဓါသည်၊ ယထာ-အကြင် တုလျာဓိကရဏ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝိသေသနံ-ဝိသေသနာသည်၊ ဟောတိ-၏၊ တထာ-ထို တုလျာဓိကရဏ အဖြစ် ကြောင့်၊ တဿ- ထို တာယသဒ္ဓါ၏၊ ပဋိနိဒ္ဒေသ ဘာဝေါ-ပဋိနိဒ္ဒေသ အဖြစ်ကို၊ ယောဇေတဗ္ဗော-ယှဉ်စေထိုက်၏၊ ဝါ - သုံးစွဲထိုက်၏၊ ဟိ - မှန်၏၊ (တစ်နည်း) ဟိ ယသ္မာ-အကြင်ကြောင့်၊ ပညာပဋိနိဒ္ဒေသဘာဝေ-ပညာ၏ ပဋိနိဒ္ဒေသ၏ အဖြစ်၌၊ တသဒ္ဓေါ- တ သဒ္ဓါသည်၊ ဒယာဝိသေသနံ-ဒယာသဒ္ဓါ၏ ဝိသေသနာသည်၊ န ဟောတိ-မဖြစ်နိုင်၊ ကရဏာ ပဋိနိဒ္ဒေသဘာဝေ-ကရဏာ၏ ပဋိနိဒ္ဒေသ၏ အဖြစ်၌သာလျှင်၊ (တ သဒ္ဓေါ-သည်၊ ဒယာဝိသေသနံ-သည်၊ ဟောတိ-၏၊) [ဘာဝေဟု ဧဝံနိရုဓိရမည်၊] ဣတိ-ထို့ကြောင့်၊ (တဿ-ထို တာယသဒ္ဓါ၏၊ ပဋိနိဒ္ဒေသဘာဝေါ၊ ယာဇေတဗ္ဗော၊) စ-သည်သာမကသေး၊ ပဓာနံ-ပဓာနဖြစ်သာ၊ ပညံ-ကို၊ ဝဇ္ဇေတွာ-ကြည့်၍၊ ဒယာယာတိ ဧတေန- ဒယာယဟူသော ဤသဒ္ဓါနှင့်၊ သဗ္ဗဇ္ဈမာနော-စပ်အပ်သော၊ တာယာတိ ဧတ္ထ- ဤပါ၌၌၊ အယံ တသဒ္ဓေါ-ဤ တ သဒ္ဓါသည်၊ အပ္ပဓာနာယ - အပ္ပဓာနဖြစ်သော၊ ကရဏာယ - ကရဏာ၏၊ ပဋိနိဒ္ဒေသော-တစ်ဖန် ညွှန်ပြကြောင်း သဒ္ဓါသည်၊ ဘဝိတု-ဖြစ်ခြင်းငှာ၊ အရဟတိ- ထိုက်၏။

အယံ-ဤဆိုအပ်လတ္တံ့ကား၊ ဧတ္ထ-ဤ ဒယာယ တာယဟူသော ပါ၌၌၊ အတ္ထော-အနက်တည်း၊ ယာယ ဒယာယ-အကြင် ကရဏာသည်၊ သမုဿာဟိတော- တိုက်တွန်းတော်မူအပ်ပြီ၊ သာ-ထို ကရဏာသည်၊ ယာကာစိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော ကရဏာသည်၊ န - မဟုတ်၊ ပန - အဟုတ်ကား၊ သဗ္ဗညုတ

တဿစ၊ ယေ၊ ယောဇေတဗ္ဗော ။ ။ "တာယ ဒယာယ"၌ တာယသည် ရှေ့ ဂါထာ၌လာသော ကရဏာကို ပြန်၍ညွှန်ပြသော ပဋိနိဒ္ဒေသသဒ္ဓါဖြစ်လျှင် ဒယာယသဒ္ဓါသည် (အနက်မရှိဘဲ) အပိုဖြစ်နေသည်မဟုတ်လော၊ ထို ဒယသဒ္ဓါကို အဘယ်အဖြစ်ဖြင့် သုံးစွဲရမည်နည်း- ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် "တဿ စ" စသည်မိန့်၊ ဒယာယသဒ္ဓါကိုလည်း ပဋိနိဒ္ဒေသ အဖြစ်ဖြင့် သုံးစွဲပါ-ဟုလို၊ "အဘယ်ကြောင့် ပဋိ နိဒ္ဒေသအဖြစ်ကို သုံးစွဲနိုင်သနည်း"ဟု ထပ်၍မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် ယထာ၊ပေ၊တထာ"ဟု မိန့်သည်၊ တာယသဒ္ဓါနှင့် တုလျာဓိကရဏ သဒ္ဓါဖြစ်သောကြောင့် တာယသည် ပဋိနိဒ္ဒေသဖြစ်သကဲ့သို့ပင် ဒယာယကိုလည်း ထိုတာယ၏ ပဋိနိဒ္ဒေသအဖြစ်ဖြင့် သုံးစွဲရသည်-ဟုလို၊ ["ယထာတိ-ယေန တုလျာဓိကရဏဘာဝေန၊ တဿာတိ တာယသဒ္ဓဿ"-မခု၊ စာအုပ်တို့၌ "တဿာတိ တဿ သဒ္ဓဿ"ဟု တွေ့ရ၏။]

မှတ်ချက်။ ။ "ဒယာ သမုဿာဟိတိ ပဓာနာ"တုန်းက တာယကိုထောက်၍ ဒယာကို ပဓာနဟု ဆိုခဲ့၏။ ဤ"အပ္ပဓာနာယ ကရဏာယ"၌ကား၊ ရှေ့ဂါထာ၌ လာသော ပညာကိုထောက်၍ ကရဏာကို အပ္ပဓာနဟု ဆိုသည်၊ ဤသို့ သူ့နေရာနှင့်သူလျော်အောင် ပဓာနဟုလည်းကောင်း၊ အပ္ပဓာနဟုလည်းကောင်း ကရဏာကိုသုံးစွဲထားသည်ဟု မှတ်ပါ။

ဉာဏဿ-သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်၏၊ [ဂါထာဝယ် “ပညာယဿ”၌ ပညာအရကို “သဗ္ဗညုတဉာဏဿ”ဟု ဖွင့်သည်။] နိဒဿနဘူတာ-ညွှန်ပြကြောင်း ဥပမာန ဖြစ်၍ ဖြစ်သော၊ မဟာကရုဏာ-မဟာကရုဏာတော်တည်း၊ တာယ-ထို မဟာကရုဏာတော်သည်၊ သမုဿာဟိတော-တိုက်တွန်းတော်မူအပ်သည်၊ (ဟုတွာ-၍၊) (ဣတိ အယံ-ဤဆိုပုံပြီးကား၊ ဧတ္ထ-ဒယာယ တာယဟူသော ဤပါ၌၌၊ အတ္ထော-တည်း။)

ပန-ပရိဟာရပက္ခမှတစ်ပါး စောဒကပက္ခကို ဆိုဦးအံ့၊ ကထံ-ကြောင့်၊ ကရုဏာ-ကရုဏာကို၊ ဒယာတိ-ဒယာဟူ၍၊ ဉာတဗ္ဗာ-သိထိုက်သနည်း၊ ဒယာ ပနောတိဇေတဿ-ဒယာပနောဟူသော ဤပါဠိတော်ပါ၌၏၊ အဋ္ဌကထာယံ-၌၊ [သီလက္ခန္ဓံ ဗြဟ္မဇာလသုတ် အဋ္ဌကထာ၌၊] မေတ္တာစိတ္တတံ အာပနောတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တံနန-ဖွင့်ဆိုအပ်သည် မဟုတ်ပါလော၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ (ထိုသို့ မေတ္တာစိတ္တတံ အာပနောဟု ဖွင့်ဆိုအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) ဒယာ-ဒယာဟူသည်၊ မေတ္တာ-မေတ္တာတည်း၊ ဣတိ-ဤအနက်သည်၊ ယုဇ္ဇေယျ-သင့်ရာသည် မဟုတ်ပါလော၊ (ဒယာ-သည်၊) ကရုဏာ-ကရုဏာတည်း၊ (ဣတိ-ဤကား စောဒနာတည်း၊) ယဒိဇေ-ယင်းသို့ ဖြစ်လျှင်၊ အဒယာပနောတိ ဇေတဿ-ဟူသော ဤပါဠိတော် ပါ၌၏၊ အဋ္ဌကထာယံ-၌၊ နိက္ခရုဏတံ အာပနောတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-ပြီ၊ ဣတိ-ထို့ကြောင့်၊ ဒယာ-သည်၊ မေတ္တာ-တည်း၊ ဣတိစ-ဤအနက်သည်လည်း၊ နယုဇ္ဇေယျ-မသင်ရာ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဒယာသဒ္ဓေါ-ဒယာသဒ္ဓါသည်၊ ယတ္ထ-ယတ္ထ-အကြင်အကြင် ပါဠိရပ်၌၊ ပဝတ္တတိ-ဖြစ်၏၊ တတ္ထ တတ္ထ-ထိုထို ပါဠိရပ်၌၊ အဓိပ္ပာယဝဿေန-ဝဒန္တပုဂ္ဂိုလ်အလို၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ယောဇေတဗ္ဗော-ယှဉ်စေထိုက်၏။ [မရဋီကာ၌ကား “ယတ္ထ ယတ္တာတိ ယသ္မိံ ယသ္မိံ အတ္ထေတိ အတ္ထော”ဟု ဖွင့်၍ ယရပေးအပ်သော အနက်ကို ကေစိဟု ဆိုထား၏။] ဟိ-မှန်၊ (တစ်နည်း) ဟိယသ္မာ-ကြောင့်၊ ဒယာသဒ္ဓေါ-သည်၊ အနုရက္ခဏတ္ထံ-စောင့်ရှောက်ခြင်းဟူသော

ယဒိ ဇေ၊ ပေ၊ အဝိရောဓော ဟောတိ။ “မေတ္တာစိတ္တတံ အာပနော” ဟူသော အဋ္ဌကထာစကားဖြင့် ဒယာသဒ္ဓါ၏ ကရုဏာဟူသော အနက်မဖြစ်သင့်ကြောင်းကို စောဒနာသော စောဒကပုဂ္ဂိုလ်၏စကားကို အခြားအဋ္ဌကထာ စကားတစ်ရပ်ဖြင့် ပယ်ချလိုသောကြောင့် “ယဒိဇေ” အစရှိသောစကားကို ပရိဟာရ်ဆရာစိန့်သည်၊ ဆိုလိုရင်းကား- “ဤကဲ့သို့ အဋ္ဌကထာစကားတစ်ကိုကြည့်၍ ကရုဏာအနက် မဟောနိုင်”ဟု ဆိုလျှင် အခြားအဋ္ဌကထာ စကားတစ်ရပ်ကိုကြည့်ပြန်လျှင် ဒယာသဒ္ဓါကမေတ္တာအနက်ကိုလည်း မဟောနိုင်ရာရောက် လိမ့်မည်၊ ထို့ကြောင့် “အတ္ထပ္ပကရုဏာ လိင်္ဂါ၊ ဩစိတျာ ကာလဒေသတော”စသော ပရိဘာသာနှင့်အညီ သဒ္ဓါ၏ဟောနိုင်သမျှ အနက်ကို မယူဘဲဝဒန္တပုဂ္ဂိုလ်၏ အလိုအတိုင်း ဤနေရာနှင့် သင့်လျော်သောအနက်ကိုယူရသည်။ ဤသို့ယူမှသာ အဋ္ဌကထာ နှစ်ရပ် မဆန့်ကျင်ခြင်းဟူသော

ဓာတ်နက်ကို၊ အန္တောနီတံ-အတွင်း၌ ဆောင်အပ်သည်ကို၊ (အတွင်း ဝင်သည်ကို) ကတ္တာ-၍၊ ပဝတ္တမာနော-ဖြစ်လသော်၊ မေတ္တာယစ-မေတ္တာ ဟူသော အနက်၌ လည်းကောင်း၊ ကရုဏာယစ-ကရုဏာဟူသော အနက်၌လည်းကောင်း၊ ပဝတ္တတိ-၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ နော နယုဇ္ဇေတိ-မသင့်သည်မဟုတ်၊ သင့်သည်သာ၊ ဟိ-လဒ္ဒ ဂုဏ်ကိုဆိုဦးအံ့၊ ဧဝံ-ဤသို့ယူလသော်၊ အဋ္ဌကထာနံ-အဋ္ဌကထာ ၂-ရပ်တို့၏၊ အဝိရောဓော-မဆန့်ကျင်ခြင်းသည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဣတိ-ဤသို့မှတ်အပ်၏။

၁ စ-ဆက်၊ အစ္စန္တမေဝ ဟိ၊ပေ၊ဝိဟာသီတိ ဧဝမာဒိသု-အစ္စန္တမေဝ ဟိ၊ပေ၊ ဝိဟာသိ ဤသို့ အစရှိသော အဋ္ဌကထာပါဠိတို့၌၊ ကရုဏာ-ကို၊ ဒေသနာယ-ဒေသနာ၏၊ နိဒါနဘာဝေန-အစ္စန္တရနိဒါန်း၏ အဖြစ်ဖြင့်၊ ဝုတ္တာ-ဆိုအပ်ပြီး၊ မေတ္တာ-ကို၊ (ဒေသနာယ၊နိဒါနဘာဝေန-ဖြင့်) န ဝုတ္တာ-မဆိုအပ်၊ [ဟိ-မှန်၊ အစ္စန္တမေဝ-အဆက်မပြတ်သာလျှင်၊ တံသမယံ-ထိုတရားဟောတော်မူရာ အခါ၌၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ကရုဏာ ဝိဟာရေန-ကရုဏာဖြင့် နေကြောင်းဖြစ်သော ပရဟိတ ပဋိပတ်ဖြင့်၊ ဝိဟာသိ-နေတော်မူပြီ။] တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဣဓ-ဤဒယာယ တာယ ဟူသော ပါဠိ၌၊ ကရုဏာဝ-ကိုသာ၊ ဒယာဝစနေန-ဒယာသဒ္ဓါဖြင့်၊ ဂဟိတာ-ယူအပ်ပြီး၊ ဣတိ-သို့၊ ဝေဒိတီဗ္ဗော-၏၊ ဟိ-မှန်၊ သာ-ထို ကရုဏာသည်၊ သမုဿာဟိနီ-တိုက်တွန်းခြင်းရှိ၏၊ မေတ္တာ-သည်၊ န(သမုဿာဟိနီ)-တိုက်တွန်းခြင်းမရှိ၊ မေတ္တာပန-သည်ကား၊ ပညာဂတိကာ-ပညာ၏ ဖြစ်ခြင်းနှင့် တူသော ဖြစ်ခြင်း ရှိသည်၊ (ပညာနှင့် အလားတူသည်၊ ဟုတွင်) ပဝတ္တိနိ-အဘိဓမ္မ ဒေသနာကို ဖြစ်စေတတ်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဣတိ-ဤသို့မှတ်အပ်၏။

သတ္တေသုတိ-ဟူ၍၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဝါ-ဤစကားကို၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊ ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်သနည်း၊ တာယာတိ ဧတေန ဝစနေန-တာယဟူသော ဤသဒ္ဓါဖြင့်၊ သတ္တဝိသယာ-သတ္တဝါဟူသော ဝိသယာဓာရရှိသော၊ ဝါ-သတ္တဝါ ဟူသော အာရုံ ရှိသော၊ ကရုဏာ-ကရုဏာကို၊ ဂဟိတာနန-ယူအပ်ပြီး မဟုတ်ပါလော၊ ဣတိ-

အကျိုးရှိသည်-ဟူလို၊ မှန်၏၊-ဒယာသဒ္ဓါသည် "ဒယတိ အနုရက္ခတိတိ ဒယာ"ဟု အနုရက္ခဏ အနက်ကို အတွင်းပြု၍ ဝိဂြိုဟ်ပြုလျှင် သတ္တဝါတို့ကို စောင့်ရှောက်တတ်ခြင်း ဟူသော မေတ္တာအနက်ကိုလည်း ဟောနိုင်၏၊ ကရုဏာအနက်ကိုလည်း ဟောနိုင်၏၊ ဤနေရာ၌ကား ကရုဏာဟူသောအနက်နှင့် သင့်လျော်သည်။

ပညာဂတိကာ ပဝတ္တိနိ။ "တဿာ ပညာယ တေသော၊ အဘိဓမ္မာကထာမဂ္ဂံ ဒေဝါနံ သမ္ပဝတ္တယီ"၌ ပညာသည် အဘိဓမ္မာကထာအစဉ်ကို ဖြစ်စေသကဲ့သို့ မေတ္တာကလည်း အဘိဓမ္မာကထာအစဉ်ကို ဖြစ်စေသည်-ဟူလို၊ ထို့ကြောင့် "ပညာဂတိကာပဝတ္တိနိ"ဟု ရှိစေရမည်၊ ပညာယ+ဂတိဝိယ+ဂတိ ယဿာတိ ပညာဂတိကာ-ပညာ၏ဖြစ်ခြင်းနှင့်တူသော ဖြစ်ခြင်းရှိသော မေတ္တာ၊ ဒေသနံ ပဝတ္တိနိ၊-မမှ။

ဤကား စောဒနာတည်း၊ (တာယာတိ စောဒနံ ဝစနေန-ဖြင့်၊ သတ္တ ဝိသယာ-
သော၊ ဝါ - သော၊ ကရုဏာ - ကိ၊) နော န ဂဟိတာ - မယူအပ်သည် မဟုတ်၊
ယူအပ်ပြီးသည်သာ၊ ပန-ထိုသို့ပင် ယူအပ်ပြီးပါသော်လည်း၊ ပုရိမ ဂါထာယ- ရှေ့
ဂါထာ၌၊ သတ္တေသု ကရုဏာ ယထာရုစိ ပဝတ္တိတ္တာတိ-သတ္တေသု၊ ပဝတ္တိတ္တ
ဟူသောပါ၌ဖြင့်၊ သပ္ပဒေသသတ္တဝိသယာ-ညွှန်ပြအပ်သော အစိတ်အပိုင်းနှင့်တကွ
ဖြစ်သော သတ္တဝါဟူသော ဝိသယာဓာရရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊ ဝါ-အကြွင်းရှိသော
သတ္တဝါဟူသော အာရုံရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊ နိပ္ပဒေသ သတ္တဝိသယာစ-ညွှန်ပြ
အပ်သော အစိတ်အပိုင်းမရှိသော သတ္တဝါဟူသော အာရုံရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊
သဗ္ဗာ-အလုံးစုံသော ကရုဏာကို၊ ဝုတ္တာ-ဆိုအပ်ပြီး၊ ဣမ ပန-ဤဂါထာ၌ကား၊
နိပ္ပဒေသ သတ္တဝိသယာ-သော၊ တံ-ထိုကရုဏာကို၊ ဂဟေတု-ယူခြင်းငှာ၊ သတ္တေသုတိ-
သတ္တေသုဟူသောပါ၌ဖြင့်၊ နိပ္ပဒေသ သတ္တဝိသယာဘူတာ-နိပ္ပဒေသ သတ္တဝါဟူသော
အာရုံရှိသည်ဖြစ်၍ ဖြစ်သော၊ (ကရုဏာ-ကို၊) ဒဿိတာ-ပြအပ်ပြီး၊ တေန-ထိုသို့
ပြခြင်းကြောင့်၊ (ဒဿိတောဝ ဟောတိ၌ လှမ်းစပ်၊) သဗ္ဗသတ္တ ဝိသယာယ-
အလုံးစုံသော သတ္တဝါဟူသော အာရုံရှိသော၊ ကရုဏာယ-မဟာကရုဏာတော်သည်၊
သမုဿာဟိတော-တိုက်တွန်းအပ်သည်၊ (ဟုတွာ၊) အဘိဓမ္မကထာ မဂ္ဂ-အဘိဓမ္မာ
ကထာစဉ်ကို၊ ဒေဝါနံ-နတ်၊ ဗြဟ္မာတို့အား၊ သမ္ပဝတ္တယိ-ကောင်းစွာဖြစ်စေတော်မူပြီး၊
ဒေဝဝိသယာယ ဧဝ-နတ်ဗြဟ္မာဟူသော အာရုံရှိသည်သာလျှင် ဖြစ်သော၊
(ကရုဏာယ-သည်၊ သမုဿာဟိတော-အပ်သည်၊ ဟုတွာ-၍၊ အဘိဓမ္မကထာမဂ္ဂ-
ကို၊ ဒေဝါနံ-တို့အား၊) န- သမ္ပဝတ္တယိ- ကောင်းစွာ ဖြစ်စေတော်မူသည်မဟုတ်၊
ဝါ- ဟောတော်မူသည်မဟုတ်၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ သဗ္ဗသုတ္တဟိတတ္ထံ-အလုံးစုံသော
ဝေနေယျတို့၏ စီးပွား အလိုငှာ၊ အဘိဓမ္မကထာမဂ္ဂ-ကို၊ ဒေဝါနံ-နတ်ဗြဟ္မာတို့အား၊
သမ္ပဝတ္တယိ-ပြီး၊ ဝါ-ပြီး၊ ဒေဝါနံယေဝ-ဗြဟ္မာတို့၏သာလျှင်၊ အတ္တာယ-အကျိုးငှာ၊

သတ္တေသု။ "ရှေ့ဂါထာ၌ 'သတ္တေသု' ပုဒ်ပါပြီးဖြစ်၍ ဤဂါထာ၌ "ဒယာယတံယ
သတ္တေသု" ဟုဒယာယ၏ ဝိသယာဓာရ(အာရုံ ဖြစ်သော သတ္တေသုကို ထပ်၍ မဆိုထိုက်ဟု
စောဒနာသည်၊ ဖြေလိုရင်းကား-ရှေ့ဂါထာ၌ "ကရုဏ ယထာရုစိ ပဝတ္တိတ္တ-ကရုဏာတော်သည်
အလိုရှိတိုင်းဖြစ်နိုင်၏"ဟု ဆိုသောကြောင့် တစ်ခါတစ်ရံ၌ ကရုဏာတော်သည် အချို့သော
သတ္တဝါ အပေါ်၌သာ ဖြစ်၍ သပ္ပဒေသ သတ္တဝိသယ ကရုဏာဖြစ်၏၊ တစ်ခါတစ်ရံ၌ကား
သတ္တဝါ အားလုံးအပေါ်၌ ဖြစ်သောကြောင့် နိပ္ပဒေသ သတ္တဝိသယကရုဏာ ဖြစ်သည်-ဟုပြ၏၊
ဤဒယာယ တာယသတ္တေသု၌ တရားဟောဖို့ရန် ဒယာဖြစ်ပုံကား- အကြွင်းမရှိသော
သတ္တဝါတို့အပေါ်၌ ဖြစ်သည်ဟု ပြ၏၊ ဤသို့လျှင် ရှေ့ဂါထာ၌ သတ္တေသုအရ သပ္ပဒေသ
သတ္တဝိသယ၊ နိပ္ပဒေသ သတ္တဝိသယ ဖြစ်သော ကရုဏာ ၂-မျိုးကိုဆိုအပ်ခဲ့သောကြောင့်
ဤဂါထာ၌ နိပ္ပဒေသ သတ္တဝိသယ ဖြစ်သော ကရုဏာ တစ်မျိုးကိုသာယူခြင်းငှာ "သတ္တေသု"ဟု
တစ်ဖန်ထပ်၍ ဆိုရပြန်သည်။

အဘိဓမ္မကထာမဂ္ဂ-ကို၊ ဒေဝါနံ-တို့အား၊ န သမ္ပဝတ္တယိ-ကောင်းစွာ ဖြစ်စေတော်
မူသည်မဟုတ်၊ ဣတိ အယံ အတ္ထော-သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဒဿိတောဝ-ပြအပ်ပြီးသည်သာ၊
ဟောတိ-၏။

အထဝါ-ထို့ပြင် တစ်နည်းကား၊ သတ္တေသုတိဣဒံ-သတ္တေသုဟူသော ဤသဒ္ဒါ
သည်၊ ဒယာယ-ကရဏာ၏၊ အာလမ္ပနနိဒဿနံ-အာရုံကို ညွှန်ပြသော သဒ္ဒါသည်၊
န-မဟုတ်၊ ပန-အဟုတ်ကား၊ (အန္ဓယကား၊) သမုဿာဟနဝိသယော-
သမုဿာဟနကြိယာ၏၊ ဝိသယာဓာရကို၊ ဧတေန-ဤ သတ္တေသု ဟူသော
သဒ္ဒါဖြင့်၊ ဒဿိတော-ပြတော်မူအပ်ပြီ၊ [ကရဏံသည် သတ္တဝါတို့ အပေါ်၌
တိုက်တွန်းအပ်သည် -ဟုလို၊] ဟိ-မှန်၊ (တစ်နည်း) ဟိယသ္မာ-အကြင်ကြောင့်၊
အဘိဓမ္မကထာမဂ္ဂ ပုဝတ္တနတ္ထံ-အဘိဓမ္မကထာအစဉ်ကို ဖြစ်စေခြင်း အကျိုးငှာ၊
ဘဂဝါ-ကို၊ ကရဏာယ-မဟာကရဏာတော်သည်၊ ဒေဝေသုယေဝ-တရားနာမည့်
နတ်ဗြဟ္မာတို့ အပေါ်၌သာ၊ သမုဿာဟိတော-တိုက်တွန်းအပ်သည်၊ န-မဟုတ်သေး၊
ပန-အဟုတ်ကား၊ (အန္ဓယကား၊) သဗ္ဗဗောဓနေယျေသု-သစ္စာ ၄-ပါးကို သိစေခြင်းကို
ထိုက်သူအားလုံး ဖြစ်စေကုန်သော၊ သတ္တေသု-တို့၌၊ သမုဿာဟိတော-တိုက်တွန်း
တော်မူအပ်ပြီ။ [ဗောဓနံ အရဟန္တီတိ ဗာဓနေယျာ၊ သဗ္ဗ+ဗောဓနေယျာ သဗ္ဗ
ဗောဓနေယျာ။]

ကသ္မာ-အဘယ့်ကြောင့် သိနိုင်သနည်း၊ သဗ္ဗေသံ-အလုံးစုံသော ဗောဓနေယျ
သတ္တဝါတို့၏၊ အတ္ထာယံ - အကျိုးငှာ၊ ပဝတ္တတ္တာ - အဘိဓမ္မကထာ အစဉ်၏
ဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝိညာယတိ-သိနိုင်၏၊ တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊ (ထိုသို့
သဗ္ဗဗောဓနေယျသတ္တဝါတို့၏ အပေါ်၌ တိုက်တွန်းအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊)
သတ္တေသု သမုဿာဟိတမာနသောတိ (ဇေတ္ထံ)-သတ္တေသု သမုဿာဟိတမာနသော
ဟူသော ဤပါဌ်၌၊ ဝိသယဘူတေသု-သမုဿာဟနကြိယာ၏၊ ဝိသယာဓာရ
ဖြစ်၍ဖြစ်ကုန်သော၊ သတ္တေသု-တို့၌၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ နိမိတ္တဘူတေသု-နိမိတ်ဖြစ်၍
ဖြစ်ကုန်သော၊ (သတ္တေသု-သတ္တဝါတို့ကြောင့်၊) သမုဿာဟိတမာနသော-ကောင်းစွာ
အားထုတ်စေအပ်သော စိတ်တော်ရှိသည်၊ ဥယျောဇိတစိတ္တော-တိုက်တွန်းအပ်သော
စိတ်တော်ရှိသည်၊ (ဟုတွာ၊) ဣတိအတ္ထော-ကို၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗော-၏။

အချုပ်မှာ - “ရှေ့ဂါထာ၏ သတ္တေသု၌ သပ္ပဒေသသတ္တဝိသယ-နိပ္ပဒေသသတ္တ ဝိသယ
ကရဏာ ၂-မျိုးလုံးနှင့်ဆိုင်၍ ဤဂါထာ၏ သတ္တေသု၌ နိပ္ပဒေသ သတ္တဝိသယ တစ်မျိုးနှင့်သာ
ဆိုင်သည်”ဟုလို၊ ထိုသို့ နိပ္ပဒေသသတ္တဝိသယ တစ်မျိုးနှင့်သာဆိုင်ကြောင်းကို သိစေလို၍
“သတ္တေသု”ဟု ထပ်၍ ဆိုရပေသည်၊ သဒ္ဒါကျမ်းတို့၌ “သိဒ္ဓေ သတိပိအရဗ္ဗော နိယမာယဝါ
ဟောတိ၊ အတ္တန္တရဝိညာပနာယဝါ”ဟု လာသော ပရိဘာသာဝယ် အတ္တန္တရဝိညာပနအကျိုးငှာ
ထပ်၍ဆိုရသည်-ဟု မှတ်ပါ။

၄၁၈

အဋ္ဌသာလိနီ

[ပိန္နာရဗ္ဗ

စေ-ဤ ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်၊ အပ္ပန္နရနိဒါနံ - အပ္ပန္နရနိဒါန်းကို၊ (ကရုဏာ ဟူသော အပ္ပန္နရနိဒါန်းကို) ဒဿေတွာ-ပြတော်မူပြီး၍၊ ဗာဟိရနိဒါနံ-ဗာဟိရနိဒါန်းကို၊ (ကာလ၊ ဒေသ၊ ပရိသတ်ဟူသော ဗာဟိရနိဒါန်းကို) ဒဿေန္တော-ပြတော်မူလိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ပါဠိဟိရာ ဝသာနမှိတိ အာဒိ-ပါဠိဟိရာဝသာနမှိ အစရှိသော စကားကို၊ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ-ပြီ၊ တတ္ထ-ထို ပါဠိဟိရာဝသာနမှိ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ ယသ္မိံကာလေ-အကြင်အခါ၌၊ ဘဂဝါတာ-သည်၊ အဘိဓမ္မကထာမဂ္ဂေါ- အဘိဓမ္မကထာ အစဉ်ကို၊ ပဝတ္တိတော-ဖြစ်စေတော်မူအပ်ပြီ၊ တံ-ထိုအခါကို၊ ဒဿေတုံ-ငှာ၊ ပါဠိဟိရာဝသာနမှိဝသန္တောတိ-ဟူ၍၊ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်ပြီ။

ပါဠိဟိရာဝသာနမှိ၊ ပေါတိဒသာလယေတိ-ဟူ၍၊ ဝစနတော-ဆိုခြင်းကြောင့်၊ (ပိညာယတိ-၌ လှမ်းစပ်၊) ယဿာ-အကြင်တန်ခိုးပြာဋိဟာကို ပြတော်မူခြင်းငှာ၊ အဝသာနမှိ-အဆုံး၌၊ တိဒသာလယေ-တာဝတိံသာ နတ်ပြည်၌၊ ဝသိ-သီတင်းသုံးတော်မူပြီး၊ ကဏ္ဍမ္မမူလေ-ကဏ္ဍမ္မမည်သော သရက်ပင်၏ အနီးအောက်၌၊ [ကဏ္ဍမည်သော ဥယျာဉ်စောင့်သည် စိုက်ပျိုးအပ်သောကြောင့် ထိုသရက်ပင်ကို ကဏ္ဍမ္မ ဟု ခေါ်၏။] ကတံ-သော၊ တံယမကပါဠိဟာရိယံ-ထိုရေမီး အစုံအစုံကို ဖြစ်စေနိုင်သော တန်ခိုးပြာဋိဟာကို၊ ဣဓ-ဤဂါထာ၌၊ ပါဠိဟိရန္တိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-ပြီ၊ ဗောဓိမူလာဒိသု-ဗောဓိပင်၏ အနီးအောက် အစရှိသော အရပ်တို့၌၊ ကတံ-ပြုအပ်သော၊ ပါဠိဟာရိယံ-ကို၊ (ပါဠိဟိရန္တိ-ဟူ၍၊) န(ဝုတ္တံ)-ဆိုအပ်သည် မဟုတ်၊ [ဗောဓိမူလာဒိ၌-အာဒိဖြင့် ကပိလဝတ်ပြည် ပဌမရောက်ရာ အကြိမ်၌ ဆွေတော်မျိုးတော်တို့ အလယ်ဝယ် ပြုအပ်သော ယမကပါဠိဟာရိယနှင့် အခြား ပါဠိဟာရိယသာမညတို့ကိုယူ၊] အာဒေသနာ နုသာသနိယောပိ-အာဒေသနာ ပါဠိဟာရိယ၊ အနုသာသနိ ပါဠိဟာရိယတို့ကိုလည်း၊ (ပါဠိဟာရိန္တိ-ဟူ၍၊) န(ဝုတ္တံ)-ဆိုအပ်သည် မဟုတ်၊ ဣတိ-သို့၊ ပိညာယတိ-သိအပ်၏၊ စ-ဆက်၊ ပါကဋတ္တာ-ကဏ္ဍမ္မသရက်ပင်၏ အနီးအောက်၌ ပြုအပ်သော တန်ခိုးပြာဋိဟာ၏ ထင်ရှားသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ တဒေဝ-ထိုကဏ္ဍမ္မမူလ၌ ပြုအပ်သော ယမကပါဠိဟာရိယကိုသာ၊ ဂဟိတံ-အပ်ပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ-၏။

ပါကဋတ္တာ၊ ပေါ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ။ မဇ္ဈိကာ၌ “ပါကဋတ္တာစ” ဝယ် “စသန္ဓေါ အာရဗ္ဗတ္တာ” ဟု ဖွင့်၏။ ဤမဇ္ဈိကာဖွင့်သည့် အလိုအားဖြင့် စကို “စ-ဆက်ဦးဆုံး” ဟု ဝါကျာရဗ္ဗစောတကအဖြစ်ဖြင့်ပေးရသည်။ ထိုသို့ဖြစ်လျှင် “အာသန္နတ္တာစ” ဟု ယခုစာအုပ်တို့၌ တွေ့ရသော ဟိတ်သည် မဇ္ဈိကာလက်ထက်က ပါဟန်မတူ၊ အကယ်၍ ပါရီးမှန်လျှင် “ပါကဋတ္တာစ-ထင်ရှားသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ အာသန္နတ္တာစ-နီးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း” ဟု အညမညသမုစ္စယ အနက်ပေးရမည်သာဖြစ်၍ အာရဗ္ဗတ္တ မဖြစ်နိုင်။

ပါဠိဟာရိယပဒဿ-ပါဠိဟာရိယ ပုဒ်၏။ ဝဇနတ္ထံ-ကို၊ ပဋိပက္ခဟရဏတော-ဆန့်ကျင်ဘက်တို့ကို ပယ်ရှားတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ရာဂါဒိကိလေသာပနယနတော-ရာဂ အစရှိသော ကိလေသာတို့ကို ပယ်ရှားတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ပါဠိဟာရိယံတိ-ဟူ၍၊ ဝဒန္တိ-ကုန်၏။ ပန-ထိုသို့ပင်ဆိုကြပါသော်လည်း၊ ယေ-အကြင် ရာဂအစရှိသော ကိလေသာတို့ကို၊ ဟရိတဗ္ဗာ-ပယ်ရှားထိုက်ကုန်၏။ ဘဂဝတော-၏၊ ဝါ-မှာ၊ ပဋိပက္ခာ-ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်ကုန်သော၊ (တော)-ရာဂါဒိယော-ထိုရာဂ အစရှိသော ကိလေသာတို့သည်၊ န သန္တိ-မရှိကုန်။

ဆက်ဦးအံ့။ “အာသန္နတ္တာ”ဟူသောဟိတ်သည် နောက်ထည့်ပါ၍ဖြစ်ရုံသာမက သဘာဝလည်းမကျချေ၊ ဘာကြောင့်နည်း။--“ပါတိဟိရာဝသာနမိ၊ ဝသန္ဓော တိဒသာလယေတိ ဝဇနတော”ဟူသော ဟိတ်ပါဠိနှင့်သဘောတူနေသောကြောင့်တည်း။ မှန်၏။-ကဏ္ဍမ္မမူလ၌ ပြုအပ်သောပြာဋိဟာသည် တာဝတိံသာဝယ် သီတင်းသုံးတော်မူရာကာလနှင့် နီးကပ်၏။ ထိုသို့ နီးကပ်ကြောင်းကို “ပါတိဟိရာဝသာနမိ၊ ဝသန္ဓော တိဒသာလယေ”ဖြင့် ပြပြီးဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် “အာသန္နတ္တာ”ဟူသောဟိတ်သည် အပိုသာတည်း။ ထို့ပြင်-မရဋီကာ၌ “ပါကဋ္ဌတ္တာစဝယ် စကို ဝဇနတောကို ပေါင်းသော သမ္ပိဏ္ဏန”ဟု ကေစိဝါဒရှိသေး၏။ ထိုကေစိဝါဒအလိုအားဖြင့် လည်း “ပါဠိဟိရာဝသာနမိ၊ ဝသန္ဓော တိဒသာလယေ”ဟူသော စကားကြောင့်သာ ကဏ္ဍမ္မမူလ၌ပြုအပ်သော ပါဠိဟာရိယကို ယူအပ်သည်မဟုတ်သေး၊ ထင်ရှားသောကြောင့်လည်း ကဏ္ဍမ္မမူလ၌ပြုအပ်သော တန်ခိုးပြာဋိဟာကို ယူရမည်-ဟူလို့၊ ဤကေစိဝါဒ အလိုအားဖြင့် “အာသန္နတ္တာ”ဟူသောဟိတ်၏ မရှိကြောင်းသာ၍ သိသာပေသည်။ [“ထင်ရှား”ဟူသည် ဣဒ္ဓိပါတိဟာရိယဖြစ်သော ယမ္မကပါဠိဟာရိယက အာဒေသနာ အနုသာသနီ ပါဠိဟာရိယတို့ထက် သာသနာတော်ဝယ် ထင်ရှားခြင်းတည်း။]

ပါဠိဟာရိယ၊ ယေ ဝဒန္တိ။ “ပါဠိဟာရိယသဒ္ဓါ၏ ဝဇနတ္ထံကို အချို့ဆရာတို့က “ပတိပက္ခ ဟရဏတော ပါတိဟာရိယ”ဟု ဆိုကြ၏။ ပတိပက္ခဟရဏတော၌ ပတိပက္ခကို “ရာဂါဒိ ကိလေသ”ဟု လည်းကောင်း၊ ဟရဏတောကို “အပနယနတော”ဟု လည်းကောင်း၊ ထပ်ဖွင့်သည်။ ဤဝဒန္တိဝါဒအလိုအားဖြင့် “ဟရတိ-ပယ်ရှားတတ်၏။ ဣတိ-ဟာရိယ”ဟု လည်းကောင်း၊ “ပတိပက္ခ-ရာဂစသော ဆန့်ကျင်ဘက်ကိလေသာတို့ကို+ဟာရိယ”ပယ်ရှား တတ်သော တရားတည်း။ ပတိဟာရိယံ-တရားဟု လည်းကောင်းပြုပါ။ [ဟာရိယံ-၌ ဟရဓာတ်၊ ကျပစ္စည်း၊ ကုတ္တားဟော။]

ဘဂဝတော ပန၊ ယေ ဟရိတဗ္ဗာ။ “ဤဝါကျကား ထိုဝဒန္တိဝါဒကို ပယ်ချသော ဝါကျတည်း။ ထို့ကြောင့်ပနကိုလည်း အရဗျတ္ထဇောတုကဟူကြပါ။ ထိုသို့ အချို့ဆရာတို့က ဆိုကြသော်လည်း အရဟတ္တမဂ်ဖြင့် ကိလေသာအားလုံးကို ပယ်တော်မူပြီးသော မြတ်စွာဘုရား မှာ တန်ခိုးပြာဋိဟာဖြင့် ပယ်သင့်ပယ်ထိုက်သော (ပယ်စရာဖြစ်သော) ကိလေသာများမရှိကြတော့၊ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရား၏ ပါဠိဟာရိယကို ပြသော အရာဝယ် “ပတိပက္ခ ဟရဏတော”ဟူသော ဝိဂြိုဟ်ပြစကားသည် မသင့်ပါ။

ဟိ-ဆက်၊ (တစ်နည်း)ဟိ(ယသွာ)-ကြောင့်၊ ပုထုဇ္ဇနာနမ္ပိ-ပုထုဇဉ်တို့၏လည်း၊
ဝိဂတုပက္ခိလေသေ-ကင်းသော ဥပက္ခိလေသရှိသော၊ အဋ္ဌင်္ဂဂုဏသမန္နာဂတော-
ရှစ်ပါးသော အင်္ဂါရှိသော ဂုဏ်နှင့်ပြည့်စုံသော၊ စိတ္တေ-စတုတ္ထဈာန်စိတ်သည်၊
ဟတပဋိပက္ခေ-ပယ်ရှားအပ်ပြီးသော ဆန့်ကျင်ဘက် ကိလေသာရှိလသော်၊ [ဆန့်ကျင်
ဘက် ကိလေသာတို့ကို ပယ်ရှားပြီးမှ-ဟူလို၊] ဣဒ္ဓိဝိဓ-ဣဒ္ဓိဝိဓ အဘိညာဉ်သည်၊
ပဝတ္တတိ-ဖြစ်၏၊ တသွာ-ကြောင့်၊ တတ္ထ-ထိုပုထုဇဉ်တို့၏ ဣဒ္ဓိဝိဓ-ပဝတ္တ
ဝေါဟာရေနစ-ဖြစ်သော ပါဠိဟာရိယဟူသော အခေါ်အဝေါ်အားဖြင့်လည်း၊ ဣဓ-
ဤပါဠိဟိရာ ဝသာနမ္ပိဟူသော ပုဒ်၌၊ ပါဠိဟာရိယန္တိ-ဟူ၍၊ ဝတ္တု-ဆိုခြင်းငှာ၊
န သက္ကာ-မတတ်ကောင်း။

ပုထုဇ္ဇနာနမ္ပိဟိ၊ ဟေ၊ ဝတ္တု။ «ပုထုဇဉ်တို့ သန္တာန်၌ဖြစ်သော ဣဒ္ဓိဝိဓ၏ပတိပက္ခ
ဟရဏကြောင့်ရအပ်သော ပါဠိဟာရိယအခေါ်အဝေါ်ကို ဘုရားရှင်၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော ဣဒ္ဓိဝိဓ၌
တင်စား၍ပါဠိဟာရိယဟု ခေါ်ဝေါ်လျှင် ဤပါဠိဟိရာဝသာနမ္ပိပုဒ်၌လာသော ပါဠိဟာရိယကို
“ပဋိပက္ခဟရဏတော ပါဠိဟာရိယံ”ဟု ဆိုထိုက်သည် မဟုတ်ပါလော၊- ဤသို့စောဒနာဖွယ်
ရှိသောကြောင့် “ပုထုဇ္ဇနာနမ္ပိ ဟိ၊ဟေ၊ဝတ္တု”ဟုမိန့်၊ “ထိုသို့ တင်စား၍ ဆိုခြင်းငှာလည်း
မသင့်”ဟူလို၊[နိဟိ၌ ဟိ သဒ္ဓါသည် စောဒနာဖွယ်ရှိ၍တက်သော ဝါကျာရမ္မစောတကတည်း၊
“ပိဖြင့် သေက္ခာနံကိုဆည်းသည်”ဟု မဓုဒိကာဖွင့်၏။ မိမိကား ရှေ့ဝါကျက ဘဂဝတောကို
ပေါင်းသော “သမ္ပိဏ္ဏန”ဟု ထင်သည်၊ မြတ်စွာဘုရား၏ ဣဒ္ဓိဝိဓသာ ပယ်စရာ ကိလေသာ
မရှိသည်မဟုတ်သေး၊ ပုထုဇဉ်တို့၏ ဣဒ္ဓိဝိဓ အဘိညာဉ်မှာလည်း ပယ်စရာကိလေသာမရှိ”ဟု
ပယ်စရာကိလေသာမရှိချင်းတူသောကြောင့် ပိဖြင့် ပေါင်းနိုင်သည်။]

ဆက်ဦးအံ-ပုထုဇဉ်တို့သည် ဣဒ္ဓိဝိဓစသော အဘိညာဉ်တစ်မျိုးမျိုးကို ဖြစ်စေလိုလျှင်
ပဉ္စမဈာန် (သို့မဟုတ် စတုတ္ထနည်းအားဖြင့် စတုတ္ထဈာန်)ကို ရပြီးဖြစ်စေရသည်၊ ထိုစတုတ္ထ
ဈာန်စိတ်လည်း “သောဇဝံ သမာဟိတေ စိတ္တေ ပရိသုဒ္ဓေ(၁) ပရိယောဒါတေ(၂)အနင်္ဂဏေ
(၃)ဝိဂတု ပက္ခိလေသေ(၄)မုဒုဘူတေ (၅)ကမ္မနိယေ(၆)ဋ္ဌိတေ(၇)အာနုပ္ပတ္တေ(၈)”ဟု
အဘိညာဉ်ခန်း၌ လာသည့်အတိုင်း ဂုဏ်အင်္ဂါရှစ်ပါးရှိရကား အဘိညာဉ်ကို ကန့်ကွက်မည့်
ကိလေသာတို့ကို စောစောကပင် ပယ်ပြီးဖြစ်စေရသည်။

ဤသို့လျှင် ဣဒ္ဓိဝိဓ အဘိညာဉ်မဖြစ်မီကပင် ကိလေသာကိုပယ်ပြီးဖြစ်၍ ပုထုဇဉ်တို့၏
ဣဒ္ဓိဝိဓမှာ ကိလေသာပယ်စရာမရှိသောကြောင့် ပါဠိဟာရိယဟူသော အခေါ်ဝေါ်မရှိ၊
အကယ်၍ရှိခဲ့လျှင် (ပုထုဇဉ်ဘဝတုန်းက သတ္တဟူသော အခေါ်ဝေါ်ကို နိစ္ဆန္ဒရာဂဖြစ်သော
ရဟန္တာအပေါ်၌တင်စားနိုင်သကဲ့သို့) ပုထုဇဉ်တို့ ဣဒ္ဓိဝိဓ၏ ပါဠိဟာရိယ အမည်ကို ဘုရားရှင်၌
တင်စား၍ခေါ်ဝေါ်ရာ၏။ ယခုသော်ကား ပုထုဇဉ်တို့၏ ဣဒ္ဓိဝိဓမှာပင် ထိုပါဠိဟာရိယအခေါ်ဝေါ်
မဖြစ်ခဲ့သောကြောင့် ဘုရားရှင်၌ တင်စား၍ခေါ်ခြင်းငှာမဖြစ်နိုင်။ [ပဝတ္တ ဝေါဟာရေန၌ စ
သဒ္ဓါဖြင့် အနုတ္တအမည်ကိုဆည်းသည်။] ဤ“ပုထုဇ္ဇနာနမ္ပိ ဟိ”စသော စကားဖြင့်လည်း
“ပဋိပက္ခ ဟရဏတော ပါဠိဟာရိယံ” ဟူသော ဝဒန္တိဝါဒကို ပယ်ချပြန်သည်။

အဖွင့်] -

မူလဋီကာနိဿယ

၄၂၁

ပန-ဆက်၊ မဟာကာရဏိကာသ-ကြီးမြတ်သော ကရုဏာရှင် ဖြစ်တော်မူသော၊
 ဘဂဝတော-၏။ (ပဋိပက္ခန္ဓစပ်၊) ဝေနေယျဂတာ-ဝေနေယျတို့၏ သန္တာန်၌
 ဖြစ်ကုန်သော၊ ကိလေသာစ-ကိလေသာတို့သည်လည်း၊ ပဋိပက္ခ-ဆန့်ကျင်ဘက်
 တို့တည်း၊ တေသံ-ထိုဝေနေယျဂ တကိလေသာတို့ကို၊ ဟရဏတော-ပယ်ရှားတတ်
 သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ပါဠိဟာရိယန္တိ- ဟူ၍၊ သဓေဝုတ္တံ-အကယ်၍ဆိုအပ်
 သည် ဖြစ်အံ့၊ [ဝဒန္တဝါဒီ ဆရာတို့ ဆိုအပ်သည် ဖြစ်အံ့၊] ဧဝံသတိ-ဤသို့
 ဖြစ်လသော်၊ ဧတံ-ဤပဋိပက္ခဟရဏတော ဟူသောစကားသည်၊ ယုတ္တံ-သင့်၏၊
 ဝါ-သဒ္ဓယုတ္တိ အတ္ထယုတ္တိရှိ၏။

အထဝါ-ထိုပြင် တစ်နည်းကား၊ တိတ္ထိယာ-တိတ္ထိတို့သည်၊ ဘဂဝတောစ-
 ၏လည်းကောင်း၊ သာသနဿစ-သာသနာတော်၏ လည်းကောင်း၊ ပဋိပက္ခ-
 ဆန့်ကျင်ဘက်တို့တည်း၊ တေသံ-ထိုတိတ္ထိတို့ကို၊ ဟရဏတော-ပယ်ရှားတတ်
 သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ပါဠိဟာရိယံ-မည်၏၊ ဟိ-မှန်၊ တေ - ထိုတိတ္ထိတို့သည်၊

သဓေပန၊ စပါ ယုတ္တမေတံ။ “ပဋိပက္ခ ဟရဏတော”ဟူသော အကြောင်းပြန့်
 အညီ ပါဠိဟာရိယအမည်၏ ဖြစ်နိုင်ရာနည်းလမ်းကိုပြလို၍ “သဓေ ပန”စသည်မိန့်၊ ဘုရားရှင်
 သည် မဟာကာရဏိက (အလွန်ပြင်းပြသော ကရုဏာရှင်) ဖြစ်တော်မူသောကြောင့် ဝေနေယျတို့
 သန္တာန်၌ဖြစ်သော ကိလေသာတို့လည်း ဘုရားရှင်၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ပဋိပက္ခ များပင်ဖြစ်ကြ၏။
 ထိုဝေနေယျတို့၏ ကိလေသာတို့ကို ပယ်ရှားတတ်သောကြောင့် ဘုရားရှင်၏ ဣဒ္ဓိ အာဒေသနာ
 အနုသာသနီတို့ကို ပါဠိဟာရိယဟုခေါ်လျှင် ပဋိပက္ခ-ဟရဏတော ပါဠိ ဟာရိယ”ဟူသော
 ဤစကားသည် သဒ္ဓယုတ္တိ အတ္ထယုတ္တိရှိသော စကားပင် ဖြစ်ပါပေသည်- ဟူလို၊ [ဘုရားရှင်သည်
 ဝေနေယျတို့၏ ကိလေသာတို့ကို တန်ခိုးပြခြင်းဟူသော ဣဒ္ဓိဝိဓ၊ သူ၏စိတ်ကိုညွှန်ပြခြင်းဟူသော
 အာဒေသနာ၊ တရားဟောခြင်းတည်းဟူသော အနုသာသနီ ပါဠိဟာရိယတို့ဖြင့် ထိုက်သည့်
 အားလျော်စွာ ပယ်ရှားတော်မူသည်။]

အထဝါ ဘဂဝတောစ။ ဤနည်း၌ “ပဋိပက္ခ”အရ ကိလေသာကို မယုတ်တိတ္ထိတို့ကို
 ယူခြင်း၊ ပယ်ရှားပုံတစ်မျိုးကိုပြခြင်းသည် ရှေ့နည်းနှင့်ကွဲပြား၏။ “ပဋိပက္ခ+ဟရတိတိ ပဋိ
 ဟာရိယ”ဟူသော သဒ္ဓါနည်းကား မကွဲပြား၊ ဤသို့အကြောင်းအနက်သာ လဲလှယ်၍အကျိုးသဒ္ဓါကို
 ဗလလှယ်သောကြောင့် “အထဝါ”ဟု တက်သည်၊ [“ကြောင်း-ကျိုး နှစ်ခု၊ တစ်ခုခုလဲမှု
 ဝါထဝါ”နိယာမ။] တိတ္ထိတို့သည်-ဘုရားရှင်၏လည်းကောင်း၊ သာသနာတော်၏လည်းကောင်း
 ပဋိပက္ခဖြစ်ကြ၏။ ထိုတိတ္ထိတို့ကို ပယ်ရှားနိုင်ခြင်းကြောင့် ဣဒ္ဓိဝိဓ၊ အာဒေသနာ အနုသာသနီတို့ကို
 “ပါဠိဟာရိယ”ဟု ခေါ်ရသည်။ [ပဋိပက္ခ-ဆန့်ကျင်ဘက် တိတ္ထိတို့ကို+ဟရတိတိ ပဋိဟာရိယံ၊
 ပဋိဟာရိယမေဝ ပါဠိဟာရိယံ။]

တောဟိ၊ ဟိ၊ ဟောန္တိ။ ဘုရားရှင်သည် အနုသာသနီ ပါဠိဟာရိယဟု ခေါ်အပ်သော
 တရားဟောတော်မူခြင်းဖြင့် အလေ့ကသုပ၏ မိစ္ဆာအယူကိုပယ်ရှား၍ သမ္မာဒိဋ္ဌိကို ဖြစ်စေတော်မူ၏။
 သစ္စကပရိနိဗ္ဗာန်ကိုလည်း ထပ်၍ စကားမပြောနိုင်အောင်သူ၏ မိစ္ဆာအယူကို ပယ်ရှားတော်မူ၏။

ဒိဋ္ဌိဟာရဏဝသေန - မိစ္ဆာအယူကို ပယ်ရှားခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် လည်းကောင်း၊
 ဒိဋ္ဌိပွတာသနေ-မိစ္ဆာအယူကို ထင်ရှားပြခြင်း၌ အသမတ္ထဘာဝေန-မိစ္ဆာအစွမ်းနိုင်ကုန်
 သည်၏ အဖြစ်ဖြင့် လည်းကောင်း၊ ဣဒ္ဓိ အာဒေသနာနုသာသနီဟိ-ဣဒ္ဓိ-
 ပါဠိဟာရိယ၊ အာဒေသနာ ပါဠိဟာရိယ၊ အနုသာသနီ ပါဠိဟာရိယတို့ဖြင့်၊
 ဟရိတာ၊ အပနိတာ-ပယ်ရှားအပ်ကုန်ပြီးသည်၊ ဟောန္တိ-ကုန်၏၊ ဣတိ-ဤသို့
 မှတ်အပ်၏။

အထဝါ-ထို့ပြင် တစ်နည်းကား၊ “တသ္မိ ပဋိပဝိဋ္ဌမိ၊ အညော အာဂစ္ဆိ
 ဗြာဟ္မဏော”တိ အာဒိသုဝိယ-တသ္မိ၊ ပေ၊ ဗြာဟ္မဏော အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌ကဲ့သို့၊
 ပတိတိ အယံ သဒ္ဓေါ-ပတိဟူသော ဤသဒ္ဓါသည်၊ ပစ္ဆာတိဇေတဿ-ပစ္ဆာဟူသော
 ဤသဒ္ဓါ၏၊ အတ္ထ-အနက်ကို၊ ဧတေတိ-သိစေ၏၊ [တသ္မိ-ထို ဗာဝရိယ
 ဆရာကြီးသည်၊ ပတိ ပဝိဋ္ဌမိ-ဝင်ပြီးလသော် နောက်အခါ၌၊ အညော-အခြားသော၊
 ဗြာဟ္မဏော-ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အာဂစ္ဆိ-လာပြီ။] တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊ (ထိုသို့ ပတိသဒ္ဓါ၏
 ပစ္ဆာအနက်ကို သိစေတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) စိတ္တ-စိတ်သည်၊ ဝါ-ကို၊
 သမာဟိတေ-ကောင်းစွာ အာရုံ၌-ထားအပ်ပြီးသော်လည်းကောင်း၊ ဝိဂတုပက္ကိလေ
 သေစ-ကင်းသော ဥပက္ကိလေသရှိသော်လည်းကောင်း၊ ကတကိစ္စေန-ပြုအပ်ပြီးသော
 မဂ်ကိစ္စရှိသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ပစ္ဆာ-နောက်၌၊ ဝါ-နောက်မှ၊ ဟရိတဗ္ဗ
 ပဝတ္ထေတဗ္ဗ-ဖြစ်စေထိုက်၏၊ ဣတိ-ထို့ကြောင့်၊ ပါဠိဟာရိယ-မည်၏။

ကဏ္ဍမ္မသရက်ပင်အနီး၌ ပြုတော်မူအပ်သော ဣဒ္ဓိဝိဇယမဂ ပါဠိဟာရိယဖြင့် တိတ္ထိတွေ တန်ခိုး
 ပြခြင်းငှာ မိစ္ဆာအစွမ်းနိုင်အောင်ပယ်ရှားတော်မူ၏။ အာဒေသနာ ပါဠိဟာရိယဖြင့်လည်း ဤနည်းအတိုင်း
 ပယ်ရှားပုံကိုသိပါ။ [ဤအဓိပ္ပာယ်များအရ ဟာရိယကို “ဘုရားရှင်”ဟု ယူလိုကြသည်။]

အထဝါပတိတိ။ ။ ဤနည်း၌ကား ပတိသဒ္ဓါ၏ ပစ္ဆာအနက် ဟရဓာတ်၏
 ပဝတ္ထအနက်ကိုလည်းကောင်း၊ ဣပစ္စည်း၏ကံအနက်ကိုလည်းကောင်းပြသည်။ ဤသို့ အကျိုး
 အနက် လဲလှယ်၍ အကြောင်းသဒ္ဓါကို မလဲလှယ်သောကြောင့် “အထဝါ”ဟူ၍ပင်တက်သည်။
 “တသ္မိ ပဋိပဝိဋ္ဌမိ၊ အညောအာဂစ္ဆိဗြာဟ္မဏော”ဟူသောဂါထာနှစ်ပါဒကား ခုဒ္ဒကနိကာယ်
 ဥဒါန်းပါဠိ၌လာသော ဗာဝရိယပုဂ္ဂိုလ်၏ အကြောင်းအရာကိုပြသော ဂါထာတည်း။ ထိုဂါထာ၌
 “ပဋိ ပဝိဋ္ဌမိ”ဝယ် ပဋိသဒ္ဓါ၏ ပစ္ဆာအနက်ကို ဟောသကဲ့သို့ ဤ“ပဋိဟာရိယ”၌ ပဋိသဒ္ဓါလည်း
 ပစ္ဆာအနက်ကိုဟောသည်-ဟူလို၊ “သမာဟိတေ စိတ္တေ၊ ဝိဂတု ပက္ကိလေသေ” စသည်ဖြင့်
 စတုတ္ထဇ္ဈာန်စိတ်၏ အင်္ဂါရှစ်ပါးနှင့် ပြည့်စုံပြီးနောက်မှ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည် ဖြစ်စေအပ်သော
 ကြောင့် ဣဒ္ဓိဝိဇယသော တန်ခိုးကို “ပဋိဟာရိယ”ဟု ခေါ်သည်။ မြတ်စွာဘုရား၏ ပါဠိဟာရိယကို
 ရည်ရွယ်၍ “ကတကိစ္စေန”ဟု ဆိုသည်။ ကတကိစ္စမဟုတ်သော ပုထုဇဉ်သေက္ခတို့လည်း
 သမာဟိတ ဝိဂတုပက္ကိလေသ ဖြစ်ပြီးနောက်၌ ဣဒ္ဓိဝိဇယတန်ခိုးကို ဖြစ်စေနိုင်ပါ၏။ ဤနည်း၌
 “ဟရိ တဗ္ဗ ပဝတ္ထေတဗ္ဗတိ ဟာရိယံ၊ ပစ္ဆာ+ဟာရိယံ” ပတိဟာရိယံ”ဟု ပြ။

ဝါ-တစ်နည်း၊ အတ္တနော်-မိမိ၏၊ ဥပက္ကိလေသေသု-ဥပက္ကိလေသတို့ကို၊ စတုတ္ထဈာန်မဂ္ဂေဟိ-စတုတ္ထဈာန်၊ အရဟတ္တမဂ်တို့ဖြင့်၊ ဟရိတေသု-ပယ်အပ်ကုန်ပြီးလေသော်၊ ပစ္ဆာ-၌၊ အရဏံ-ပယ်တတ်သော တန်ခိုးသည်၊ ပါဠိဟာရိယံ-၏၊ စဆက်ဦးအံ၊ ဣဒ္ဓိ အာဒေသနာနုသာသနိယော၊ ဣဒ္ဓိပိပါဠိဟာရိယံ၊ အာဒေသနာ ပါဠိဟာရိယံ၊ အနုသာသနိ ပါဠိဟာရိယံတို့တို့သည်၊ [ဘဝန္တိ၊ ဟောန္တိ၌ လှမ်းစပ်၊] ဝါ-တို့ကို၊ (ပဝတ္ထေတဗ္ဗာ၌စပ်၊) ဝိဂတုပက္ကိလေသေန-ကင်းသော ဥပက္ကိလေသရှိသည်လည်း ဖြစ်သော၊ (ဘဂဝတာ-သည်၊) သတ္တဟိတတ္ထံ-သတ္တဝါတို့၏ စီးပွားအလိုငှာ၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ ဝါ - နောက်၊ ပဝတ္ထေတဗ္ဗာ - ဖြစ်စေထိုက်ကုန်၏၊ စသည်သာမကသေး၊ အတ္တနော-ကိုယ်တော်၏၊ ဥပက္ကိလေသေသု-ဥပက္ကိလေသတို့ကို၊ ဟရိတေသု-ပယ်အပ်ပြီးကုန်သော်၊ ပရသတ္တာနံ-တစ်ပါးသော သတ္တဝါတို့၏၊ ဥပက္ကိလေသဟရဏာနိ-ဥပက္ကိလေသတို့ကို ပယ်တတ်ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ-ကုန်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ပါဠိဟာရိယာနိ - ပါဠိဟာရိယံတို့ မည်သည်၊ ဘဝန္တိ-ကုန်၏၊ ပါဠိဟာရိယမေဝ-ပါဠိဟာရိယသည်ပင်၊ ပါဠိဟာရိယံ-ပါဠိဟာရိယ မည်၏။

အတ္တနော ဝါ။ ပတိသဒ္ဓါ၏ ပစ္ဆာအနက်၊ ဟရဓာတ်၏ ပဝတ္ထနအနက်၊ ကျပစ္စည်း၏ (ကံအနက်မဟုတ်) ကတ္တားအနက်ကို တစ်နည်းပြလို၍ “အတ္တနောဝါ”စသည်မိန့်၊ ဤသို့ ရှေ့ပိကပ်မှ ကံအနက်နှင့် ကတ္တားအနက်မျှသာ လဲသောကြောင့် “အထဝါ”ဟု မဆိုဘဲ “ဝါ”ဟု ခပ်ပေါ့ပေါ့ဆိုသည်။ “ပရေသံ ဥပက္ကိလေသေ ဟရတိ အပနေ တိတိ ဟရဏံ”ဟု မဓုဒိကာ ဝိဂ္ဂဟပြု၏။ ဤအလို “ဟရတိတိ ဟာရိယံ၊ ပစ္ဆာ-ကိုယ်တော်၏ ဥပက္ကိလေသတို့ကို စတုတ္ထဈာန် အရဟတ္တမဂ်တို့ဖြင့် ပယ်အပ်ပြီးသည်မှနောက်၌၊ ဟာရိယံ-ဝေနေယျတို့၏ ဥပက္ကိလေသတို့ကို ပယ်တတ်သောတရားတည်း၊ ပတိဟာရိယံ-တရား”ဟုပြု၊ ဣဒ္ဓိဝိဓ၊ အာဒေသနာ၊ အနုသာသနိ ၃-ပါးလုံးရ၏။

ဣဒ္ဓိ၊ ပေ၊ ဘဝန္တိ။ ပတိသဒ္ဓါ၏ ပစ္ဆာအနက်ကိုပြသော အထဝါတက်သော ဝါကျ၊ အတ္တနောဝါစသော ဝါကျနှစ်ရပ်ကိုပင် ဆက်၍ရှင်းပြလိုသောကြောင့် “ဣဒ္ဓိ၊ ပေ၊ ဘဝန္တိ”ဟူသော ၂-ဝါကျကိုမိန့်သည်။ [မဓုဒိကာ၌ကား “တမေဝ အတ္တံ ဝိဗရိတံ”ဟု ဝိတ္တာရိသဘောဖွင့်၏ ဝိတ္တာရ ဆိုရလောက်အောင် မကျယ်ပါ။] ထိုတွင် “ဣဒ္ဓိ၊ ပေ၊ ပဝတ္ထေတဗ္ဗာ”သည် “တသ္မာ၊ ပေ၊ ပဝတ္ထေတဗ္ဗံ”ကို ရှင်းပြသော ဝါကျတည်း။ ပါတိဟာရိယ ၃-မျိုးရှိသောကြောင့် “ပဝတ္ထေတဗ္ဗာ”ဗဟုဝစ်ထားခြင်း၊ ခံရှေ့ပါတိဟာရိယံသာမညဖြစ်၍ “ပဝတ္ထေတဗ္ဗံ”ဟု ဧကဝစ်ထားခြင်းသာထူးသည်။ “ဟရိတေ သုစ၊ ပေ၊ ဟောန္တိ”သည် “အတ္တနောဝါ၊ ပေ၊ ဟရဏံ ပုဗ္ဗိဟာရိယံ”ကို ရှင်းပြသော ဝါကျတည်း။ [ဧကဝစ်၊ ဗဟုဝစ် ကွဲလွဲပုံမှာ ရှေ့အတိုင်းသာ။]

ပတိဟာရိယမေဝ။ “ပတိပက္ခ ဟရဏတော” မှစ၍ ပြခဲ့သော အနက်များကြောင့် “ပါဠိဟာရိယ”ဟူသော ပုဒ်ပြီးသေးရကား “ပါတိဟာရိယံ”ဟု ပဉ္စ-ဝုဒ္ဓိရောက်ဖို့ရာ “သုတ္တအနက်၌ ဣပစ္စည်းသက်၍ သုတ္တတံဒ္ဓိတ် ထပ်ဆင့်ပါ”ဟု ပြလိုသောကြောင့် “ပတိဟာရိယမေဝ ပါတိဟာရိယံ”ဟု ပဉ္စမနည်းဖွင့်သည်။

ဝါ-တစ်နည်း၊ ပါဠိဟာရိယေ(ဣဒ္ဓိ အာဒေသနာနုသာသနိယသမုဒါယေ)-
ဣဒ္ဓိ ပါဠိဟာရိယ၊ အာဒေသနာ ပါဠိဟာရိယ၊ အနုသာသနိ ပါဠိဟာရိယအပေါင်း၌၊
ဘဝ-ဖြစ်သော၊ ဝါ-ပါဝင်သော၊ ကောက်-တစ်ပါးတစ်ပါးသော ပါဠိဟာရိယကို၊
ပါဠိဟာရိယန္တိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ ပါတိဟာရိယံ-ပါတိဟာရိယ
ဟူသည်၊ စတုတ္ထဈာန်-စတုတ္ထဈာန်လည်းကောင်း၊ မဂ္ဂေါစ-မဂ်လည်းကောင်းတည်း၊
(ကသွာ-နည်း၊) ပဋိပက္ခဟရဏတော-ဆန့်ကျင်ဘက် တရားတို့ကို ပယ်တတ်
သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း၊ တတ္ထ-ထိုဆန့်ကျင်ဘက် ကိလေသာတို့ကို ပယ်တတ်
သော စတုတ္ထဈာန်၊ အရဟတ္တမဂ်၌၊ ဇာတိ-ဖြစ်သော တန်ခိုးတည်း၊ ဝါ-တစ်နည်း၊
နိမိတ္တဘူတေ-နိမိတ်ဖြစ်၍ ဖြစ်သော၊ တသ္မိ-ထို ဆန့်ကျင်ဘက် ကိလေသာတို့ကို
ပယ်တတ်သော စတုတ္ထဈာန်၊ အရဟတ္တမဂ်ကြောင့်၊ (ဇာတိ-တည်း၊) ဝါ-တစ်နည်း၊
တယော-ထိုဆန့်ကျင်ဘက် ကိလေသာတို့ကို ပယ်တတ်သော စတုတ္ထဈာန်၊
အရဟတ္တမဂ်မှ၊ အာဂတိ-လှည့်သော တန်ခိုးတည်း၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ပါဠိဟာရိယံ-
မည်၏၊ ပါတိဟာရိယမေဝ-ပါတိဟာရိယကိုပင်၊ ဣဓ-ဤပါတိဟိရာဝသာနမှ
ဟူသောပါဌ၌၊ ပါဠိဟိရန္တိ-ဟူ၍၊ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ-ပြီ။

ပါတိဟာရိယေဝါ၊ ပေ၊ ဝုစ္စတိ။ ဤနည်း၌ကား ဘဝအနက်၌ ဣပစ္စည်းသက်၍
“ပါတိဟာရိယေ-ဣဒ္ဓိ အာဒေသနာ အနုသာသနိ ဟူသော ပါတိဟာရိယ ဝု-ပါး အပေါင်း၌+
ဘဝ-ဖြစ်သော (ပါဝင်သော)တစ်ပါးပါးသော တန်ခိုးတည်း၊ ပါတိဟာရိယံ-နိ”ဟု ဘဝတဒ္ဓိတ်
ပြုစေလိုသည်။

ပါဠိဟာရိယံ ဝါပေ၊ အာဂတိ။ ဤနည်း၌ကား “ပါတိပက္ခေ+ဟရတိတိပါတိ
ဟာရိယံ”ဟု ဝိဂ္ဂဟပြု၍ ဆန့်ကျင်ဘက်ကိလေသာတို့ကိုပယ်တတ်သော စတုတ္ထဈာန်နှင့်
အရဟတ္တမဂ်ကို အရကောက်ပြီးလျှင် ဇာတိအနက် အာဂတိအနက်၌ ဣပစ္စည်းဖြင့်
ပါဠိဟာရိယပြီးသည်၊ ထိုတွင် တတ္ထဇာတိဖြင့် “ပါတိဟာရိယေ+ဇာတိ”ဟု ပြု၏။ မြေပေါ်၌
သစ်ပင်ပေါက်ရသကဲ့သို့ စတုတ္ထဈာန်နှင့်အရဟတ္တမဂ်အပေါ်၌ (ထိုတရားကို
အခြေခံ၍)တန်ခိုးပြာဋိဟာ ပေါ်ပေါက်ရသည်-ဟူလို၊ “တသ္မိ ဝါ”ဖြင့် ထိုဇာတိတဒ္ဓိတ်၌ပင်
သ္မိဝိဘတ်၏ နိမိတ်အနက်ကိုဖွင့်သည်၊ “တတော ဝါ အာဂတိ”ဖြင့် “ပါတိဟာရိယတော+အာဂတိ
ပါဠိဟာရိယံ”ဟု အာဂတိတဒ္ဓိတ်ကိုပြု၏။ တန်ခိုးပြာဋိဟာသည် စတုတ္ထဈာန်နှင့် အရဟတ္တမဂ်မှ
ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့သည်-ဟူလို၊ [ပါတိကို ပဋိပြု၍ “ပါဠိဟာရိယံ”ဟု စာအများရှိသည်။]

ပါဠိဟာရိယံမေဝ ပါဠိဟိရန္တိ။ “အဋ္ဌကထာ၌ ပါဠိဟိရပုဒ်သာ ရှိပါလျက် အဘယ့်
ကြောင့် ပါဠိဟာရိယံပုဒ်၏ အနက်ကို အကျယ်တဝင့် ဖွင့်ပြနေရသနည်း”ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့်
“ပါဠိဟာရိယေဝ ပါဠိဟိရန္တိ”ဟု မိန့်သည်၊ ပါဠိဟာရိယံနှင့် ပါဠိဟိရန္တိမှာ အနက်တူဖြစ်သောကြောင့်
အနက်အဓိပ္ပာယ် အမျိုးမျိုးထွက်နိုင်သော ပါဠိဟာရိယပုဒ်ကိုဖွင့်ပြပါသည်-ဟူလို၊ [မဇ္ဈိက၌
“ပါဠိဟာရိယံ”မှ နိရုတ္တိနည်းအားဖြင့် ဟာ၏ အာကို ဤပြု၊ ဝိဇ္ဇိဏ္ဏကို(အ)ပြု၊ ယကိုလည်းချေ၍
“ပါဠိဟိရ”ပြီးသည်-ဟု ရုပ်တွက်ပြလေသည်။ မိမိကား ဂေါသဒ္ဓါနှင့် ဂေါဏသဒ္ဓါသည် “နား”

အဝသာနမ္ပိ ဝသန္တော ဧတေဟိ-ဟူသော ဤပုဒ်တို့ဖြင့်-ကာလံ-အဘိဓမ္မကထာအစဉ်ကို ဟောတော်မူရာအခါကို-နိဒဿေတိ-ညွှန်ပြ၏။ ဟိ-မှန်၊ (တစ်နည်း၊) ဟိ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ မါဠိဟိရကရဏာဝသာနေန-တန်ခိုးပြာဠိဟံကို ပြုတော်မူခြင်း၏ အဆုံးဖြင့်လည်းကောင်း၊ တိဒသာလယေတိ-သေနစ-တာဝတိံသာဝယံ-သီတင်းသုံးတော်မူခြင်းဖြင့် လည်းကောင်း၊ အဘိဓမ္မကထာမဂ္ဂ ပဝတ္တနဿ-အဘိဓမ္မကထာအစဉ်ကို-ဖြစ်စေခြင်း၏။ ကာလော-အခါကို၊ ပရိစ္ဆိန္နော-ပိုင်းခြားအပ်ပြီ၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (အဝသာနမ္ပိ ဝသန္တောဟိ-ဧတေဟိ-တို့ဖြင့်၊ ကာလံ-ကို၊ နိဒဿေတိ-၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဝိညာယတိ-သိအပ်၏၊ ဉာပကံဝါကျဖြစ်၍ “ဣတိ ဝိညာယတိ”ဟု ထည့်ပေးရသည်။)

တိဒသာလယေတိ-ဟူသောပုဒ်ဖြင့်၊ ဒေသံ-တရားဟောတော်မူရာအရပ်ကို၊ နိဒဿေတိ-၏၊ ဟိ-မှန်၊ (တစ်နည်း၊) (ကသ္မာ-ကြောင့်၊ တိဒသာလယေတိ-ဟူသောပါဌ်ဖြင့်၊ ဒေသံ-ကို၊ နိဒဿေတိ-၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဝိညာယတိ-သိအပ်သနည်း၊ ဟိ(ယသ္မာ)-ကြောင့်၊ သော-ထိုတာဝတိံသာအရပ်သည်၊ အဘိဓမ္မကထာ မဂ္ဂပဝတ္တနဿ-၏၊ ဒေသော-အရပ်တည်း၊ (ကသ္မာ-အဘယံကြောင့် ဒေသဖြစ်သနည်း၊) တတ္ထ-ထိုတာဝတိံသာနတ်ပြည်၌၊ ဝသန္တေန-သီတင်းသုံးတော်မူစဉ်၊ ပဝတ္တိတတ္ထာ-ဖြစ်စေအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း၊ ဣတိ-ထို့ကြောင့်၊ (တိဒသာလယေတိ-ဟူသောပုဒ်ဖြင့်၊ ဒေသံ-ကို၊ နိဒဿေတိ-၏၊ ဣတိဝိညာယတိ။)

ဟူသောအနက်ကိုဟောရာဝယ် အလဲအလှယ် ပရိယာယ်ဖြစ်သကဲ့သို့ “ပါဠိဟာရိယ”နှင့် “ပါဠိဟိရ” ၂-ပုဒ်လည်း အလဲအလှယ် ပရိယာယ်ဟုပင် ထင်သည်။]

ပါဠိ၊ ပေ၊ ပရိစ္ဆိန္နော။ «ဤ၌ “ပါဠိဟိရကရဏံ”ဟု ဆိုသောကြောင့် ပါတိဟိရာဝသာနမ္ပိဝယ် “ပါတိဟိရ”၌ လည်း ကရဏဟူသော နောက်ပုဒ်ကျေသည်ဟု ကြံပါ။ “ပရိစ္ဆိန္န”ဟူသည် အဘိဓမ္မကထာမဂ္ဂ ပဝတ္တနကာလကို အခြားကာလတို့နှင့် ရောယှက်ခြင်း မရှိအောင် ပိုင်းခြားထားခြင်း(အထူးပြုထားခြင်း)တည်း။ “အဘိဓမ္မကထာ မဂ္ဂပဝတ္တနကာလကို တန်ခိုးပြတော်မူခြင်း၏အဆုံးဖြင့်လည်းကောင်း၊ တာဝတိံသာ၌ သီတင်းသုံးတော်မူခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း ဤနှစ်မျိုးဖြင့် အခြားကာလတို့နှင့် ရောယှက်ခြင်းမရှိရအောင် ပိုင်းခြားထားသည်”ဟူလို။

ဣတိဝိညာယတိ။ «ဉာပကဟေတု ဝါကျတိုင်း၌ ဤကဲ့သို့ ပုစ္ဆာဝါကျအပိုထည့်၍ ဤသို့ ဝိသန္ဓေနဝါကျထည့်ရသည်။ နောက်၌ကား ပုစ္ဆာဝါကျမထည့်တော့ဘဲ တချို့နေရာ၌ အလွယ်ပေးထားပါသည်။ [“တတ္ထ ဝသန္တေန ပဝတ္တိတတ္ထာ” ဖြင့် ပရမ္ပရူပစာရကိုပြ၏။ အဘိဓမ္မကထာမဂ္ဂပဝတ္တန ကြိယာသည် မြတ်စွာဘုရားအပေါ်၌ တည်၏၊ မြတ်စွာဘုရားသည် တာဝတိံသာနတ်ပြည်၌ တည်၏။ ဤသို့ တာဝတိံသာသည် အဆက်ဆက်အားဖြင့် အဘိဓမ္မကထာမဂ္ဂပဝတ္တန၏ တည်ရာဒေသဖြစ်သည်။]

...တတ္တာပိ-ထိုတာဝတိံသာနတ်ပြည်၌လည်း၊ ဒေသုဝိသေသံဒဿနတ္ထံ-ဒေသ
 အထူးကို ပြခြင်းအကျိုးငှာ၊ ပါရိစ္ဆတ္တကမ္မလုံမှီတိ-အာဒိ-မိ အစရှိသော စကား
 ရပ်ကို၊ [အာဒိဖြင့် "ပဏ္ဍိကမ္မလာနာမကေ၊ သိလာသနေ"တို့ကို ယူ။] ဝုတ္တံ-ပြီး
 ယုဂန္ဓရေတိ-ကား၊ သီဒါပဗ္ဗတေသု-သီဒါတောင်တို့တွင်၊ ဧကော-တစ်လုံးသော၊
 ဒွေစတ္တာလီသယောနောသဟဿုဗ္ဗေဓော-ယူနောပေါင်း ၄-သောင်း၌၌-ထောင်
 အစောက်ရှိသော တောင်တည်း၊ စ-ဆက်၊ အာဒိဇ္ဇော-သည်၊ တဒုဗ္ဗေဒမဂ္ဂစာရိ -
 ထိုယုဂန္ဓရ်တောင်၏ အစောက်နှင့်တူသော အစောက်ရှိသော ကောင်းကင်လမ်း၌
 လှည့်လည်လေ့ ရှိ၏၊ သော-ထိုနေမင်းသည်၊ သမ္ဘဝေ-ဖြင့်သင့်ခြင်းသည်၊ သတိ-
 ရှိလသော်၊ [သတိသမ္ဘဝေ-အကယ်၍ ဖြစ်သင့်လသော်-ဟူလို၊] ယုဂန္ဓရေ-ယုဂန္ဓရ်
 တောင်ပေါ်၌၊ သောတေယျ ယထာ-တင့်တယ်ရာသကဲ့သို့၊ ဧဝံ-ဤအတူ၊
 သောတမာနော-တင့်တယ်တော်မူသည်၊ (ဟုတွာ-၍၊) နိသိန္နော-ထိုင်နေတော်
 မူလျက်၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်။

ဣဒါနိ-ကာလဒေသကို ပြပြီးရာ ယခုအခါ၌၊ ဓမ္မပဋိဂ္ဂါဟကေ-အဘိဓမ္မာ
 တရားကို နာခံတတ်ကုန်သော၊ ပုဂ္ဂလေ - တို့ကို၊ (ပုဂ္ဂိုလ်ဟူသော ပရိသတ်ကို၊)
 အပုဒိသန္တော-ညွှန်ပြလိုသည်၊ (ဟုတွာ) စက္ကဝါဠသဟဿေဟိတိ အာဒိ-အစရှိသော
 ဂါထာစကားကို၊ အာဟ-ပြီး၊ [အာဒိဖြင့် "ဂဏေနပရိဝါရိတော၊ မာတရံ ပိမုခံ
 ကတွာ" တိုင်အောင် ယူ။] သဗ္ဗသောတိ-ကား၊ သမန္တတော-ပတ်ဝန်းကျင်မှ၊
 သဗ္ဗေဟိ ဒိသာဘာဂေဟိ-အလုံးစုံသော-အရပ်လေးမျက်နှာ-အဖို့တို့မှ၊ အာဂမ္မ-
 လာ၍၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ သန္နိဝေသဝသေန-တစ်စုတစ်ဝေးတည်း တည်နေခြင်း၏

သီဒါပဗ္ဗတေသု။ သီဒါန္တရေတိ သီဒါမဟာသမုဒ္ဒဿ အန္တရေ၊ တသ္မိံ ကိရ
 မဟာသမုဒ္ဒေဥဒကံ သရမံ၊ မောရပိဉ္စမတ္တပိ ပတိဋ္ဌာနံ နသက္ကာတိ၊ သီဒတေဝ၊ တသ္မာ သော
 သီဒါသမုဒ္ဒေါတိ ဝုစ္စတိ တဿ အန္တရေ၊ နဂေ ပဗ္ဗတေ-နိမိဓာတကဋ္ဌ၊ [အဒ္ဓါ သီဒါန္တရေ
 နဂေ"အပွင့်၊ ဤအပွင့်ကိုထောက်၍ "သီဒတိ ဧတ္တာတိ သီဒါ-ရေက အလွန်သိမ်မွေ့သောကြောင့်
 ဥဒေါင်းမြီးကိုမျှ တန်ထားခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်၊ နစ်ရသည်သာ ဖြစ်သောကြောင့် "သီဒါ"
 သမုဒ္ဒရာဟုခေါ်၏။ ထိုသမုဒ္ဒရာတို့၏ အကြား၌ တည်ရှိသော ယုဂန္ဓရ်စသော တောင်စဉ် ၇-
 ထပ်ကို "သီဒါယ+အန္တ ရာ (အကြား၌ ဖြစ်ကုန်သော)ပဗ္ဗတာ သီဒါပဗ္ဗတာ"ဟု ခေါ်သည်။
 [မရဉ်ကား "သီဒါယ+ဥပလက္ခိတာ ပဗ္ဗတာ သီဒါပဗ္ဗတာ"ဟု ပြ၏။ သီတာပဗ္ဗတဟုလည်း
 ရွတ်ဆိုကြ၏။]

သဗ္ဗသော။ ဤပုဒ်ကိုမီကာ၌ ၃-မျိုးဖွင့်ထား၏။ (၁) စက္ကဝါလသဟဿေဟိ
 စပ်ရသောနည်း၊ (၂) အာဂမ္မ၌ စပ်ရသောနည်း၊ (၃) သန္နိသိန္နန၌ စပ်ရသော နည်းတည်း၊
 ထို့တွင် ၂-နိပါတ်နည်းကို ပဌမဖွင့်၍ ၁-နိပါတ်နည်းကို ဒုတိယဖွင့်ထားသည်။ [သဗ္ဗသော
 စက္ကဝါဠသဟဿေဟိ၊ သဗ္ဗသော အာဂမ္မ၊ သဗ္ဗသော သန္နိသိန္နနာတိ သမ္မန္တဝသေန တယော
 ဝိကပ္ပါ ဝုတ္တာ-အနုဋီကာ။]

အစွမ်းဖြင့်၊ (သဗ္ဗသော - အလုံးစုံကုန်သော၊) သမန္တတော - ပတ်ဝန်းကျင်၌၊ သန္တိဝိဇ္ဇေဟိ-တစ်စုတစ်ဝေးတည်း တည်နေကြကုန်သော၊ ဒသဟိ စက္ကဝါဠသဟဿေဟိ- တစ်သောင်းသော စကြဝဠာတို့မှ၊ ဣတိ(အယံ) - ဤသည်ကား၊ အဓိပ္ပာယော - အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အလိုတည်း၊ သဗ္ဗသော-ကုန်သော၊ ဒသဟိဒသဟိ စက္ကဝါဠသဟဿေဟိ-တစ်သောင်းစီ တစ်သောင်းစီသော စကြဝဠာတို့မှ၊ (အာဂမ္မ-၍၊) ဣတိ (အယံ)-ဤသည်ကား၊ န (အဓိပ္ပာယာ)-အလိုမဟုတ်၊ (ကသ္မာ-ကြောင့်၊ န အဓိပ္ပာယော)-အလိုမဟုတ်သနည်း၊) ဧဝံသတိ-ဤသို့ဖြစ်လသော်၊ (ဤသို့ ဒုတိယ နည်းကို ယူလသော်၊) စတ္တာလီသ စက္ကဝါဠသဟဿေဟိ ၄-သောင်းသော စကြဝဠာတို့မှ၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ အဓိကေဟိ ၄-သောင်းထက် ပိုလွန်သော စကြဝဠာ တို့မှ၊ အာဂမနံ-လာခြင်းသည်၊ ဝါ-ကို၊ ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်သည်၊

ပဌမနည်း။ သဗ္ဗသောတိ-သမန္တတော အာဂမ္မ၊ သဗ္ဗေဟိ ဒိသာဘာဂေဟိ၊ ဤနည်း၌ သဗ္ဗသောကို “သမန္တတော”ဟု ဖွင့်၍ ထိုသမန္တတောကိုပင် “သဗ္ဗေဟိ ဒိသာ ဘာဂေဟိ”ဟု ထပ်ဖွင့်သည်။ “သဗ္ဗသော - အလုံးစုံသော အရပ် ၄ မျက်နှာတို့မှ၊ (တစ်နည်း) အရပ်ရှစ်မျက်နှာ တို့မှ”ဟု ပေး၍ အာဂမ္မ၌ သာမညအပါဒါန်စပ်၊ “ဒသဟိ စက္ကဝါဠသဟဿေဟိ”ကား ဝိသေသ အပါဒါန်တည်း။ [အနဋီကာ၌ ဤနည်းကို ဒုတိယပြသည်။]

ဒုတိယနည်း။ သန္တိဝေသဝသေနဝါ သမန္တတော သန္တိဝိဇ္ဇေဟိ ဒသဟိ စက္ကဝါဠ သဟဿေဟိတိ အဓိပ္ပာယော၊ ဤနည်း၌ အလုံးစုံသော အရပ်ရှစ်မျက်နှာတို့၌ တစ်စုတစ်ဝေး တည်း တည်နေသော အားလုံးကို “သဗ္ဗသော”ဟု ဆိုသည်။ ထို့ကြောင့် သန္တိဝေသ ဝသေနကို မူလတည်ပါရှိသော သဗ္ဗသော၌ လှည့်၍ စပ်ပါ၊ ထို သဗ္ဗသောကိုကား “ဒသဟိ စက္ကဝါဠသဟဿေဟိ”၌စပ်၊ “သဗ္ဗသော-အလုံးစုံကုန်သော၊ ဒသဟိ စက္က ဝါဠသဟဿေဟိ - တစ်စုတစ်ဝေး တည်နေသော စကြဝဠာ တစ်သောင်းတို့မှ”ဟု ပေး၊ [အနဋီကာ၌ ပဌမပြအပ်သော နည်းတည်း။]

မှတ်ချက်။ ဤနည်း၌ အဓိပ္ပာယ် ၂ မျိုး ထွက်နေ၏၊ ထွက်ပုံကား “အလုံးစုံ ကုန်သော စကြဝဠာတစ်သောင်းတို့မှ”ဟူသော စကားအရ ပတ်ဝန်းကျင်အားလုံးမှ စကြဝဠာ တစ်သောင်းဟူသော အဓိပ္ပာယ်လည်းဖြစ်နိုင်၏၊ စကြဝဠာတစ်သောင်းစီတွေ အများအပြားရှိ သောကြောင့် ထိုအားလုံးကို ရစေလို၍ “သဗ္ဗသော”ဟု ဝိသေသန ကူရသည်-ဟု ကြံလျှင် “အရပ် ၄ မျက်နှာတွင် (သို့မဟုတ် ရှစ်မျက်နှာတွင်) တစ်စုတစ်စုသော မျက်နှာ၌ စကြဝဠာ တစ်သောင်းစီ တစ်သောင်းစီ”ဟူသော အဓိပ္ပာယ်လည်း ဖြစ်နိုင်၏၊ ထိုတွင် “ပဌမအဓိပ္ပာယ် ကိုသာယူပါ”ဟု ပြလို၍ “န သမန္တတော စက္ကဝါဠသဟဿေဟိ ဒသဟိ ဒသဟိတိ”ဟု ဖျတ်ရေက အဓိပ္ပာယ်ကိုလည်း ဖွင့်သည်။

ဧဝံ သတိပေါအဓိပ္ပေတံ။ “နောက်အဓိပ္ပာယ်ကိုယူလျှင် အဘယ် အပြစ်ရှိသနည်း”ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “ဧဝံသတိ” စသည်မိန့်၊ “အလုံးစုံကုန်သော တစ်သောင်းစီ တစ်သောင်းစီသော စကြဝဠာတို့မှ” ဟု အဓိပ္ပာယ်ယူလျှင် အရပ် ၄ မျက်နှာ

ဝါ-ဆိုအပ်ရာရောက်သည်၊ သိယာ-ဖြစ်ရာ၏၊ စ-စင်စစ်ကား၊ ဧတံ-ဤ ၄-သောင်း၊ ၄-သောင်းထက် ပိုလွန်သော စကြဝဠာတို့မှလာခြင်းကို၊ န အဓိပ္ပာယ်ော-မဟုတ်။)

ဝါ-ဒုတိယနည်းမှ တစ်နည်းကား၊ သမန္တတော-မြတ်စွာဘုရား၏ ပတ်ဝန်းကျင်၌၊ သန္နိသိန္ဓေန-အညီအညွတ် ထိုင်နေသော၊ ဝါ - ကောင်းစွာထိုင်နေသော၊ ဣတိ-သို့၊ ယောဇေတဗ္ဗံ-ပုဒ်တို့ကို ယှဉ်စေထိုက်၏၊ သမံ-အညီအညွတ်၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ သမ္မာ-ကောင်းစွာ၊ နိသိန္ဓေန-ထိုင်နေသော၊ သန္နိသိန္ဓေန-အညီအညွတ် ထိုင်နေသော၊ ဝါ-ကောင်းစွာထိုင်နေသော၊ (“ဒေဝါနဂဏေန”၌ စပ်၊) အညမည-အချင်းချင်း၊ အဗျာဗာဓေတွာ-မနေင့်ယုက်မူ၍၊ ဘဂဝတိ-၌၊ ဂါရဝံ-ရိုသေလေးစားခြင်းကို၊ ကတွာ-၍လည်းကောင်း၊ သောတံ-နားကို၊ သြဒဟိတွာ-ရှေးရှုထား၍လည်းကောင်း၊ (တစ်နည်း) သောတံ သြဒဟိတွာ-နားစိုက်၍ လည်းကောင်း၊ ဝဇ္ဇိတဗ္ဗေ-ရှောင်သင့် ရှောင်နိုင်ကုန်သော၊ နိသဇ္ဇဒေါသေ-ထိုင်နေခြင်း၏ အပြစ်

အတွက် စကြဝဠာ ၄ သောင်းတို့မှ လာခြင်း၊ သို့မဟုတ် အရပ် ၈ မျက်နှာဆိုလျှင် ထိုထက်များသာ စကြဝဠာ ၈ သောင်းတို့မှ လာခြင်းကို ဆိုရာရောက်၏၊ ထိုသို့ ၄ သောင်း သို့မဟုတ် ၈ သောင်းတို့မှ လာခြင်းကိုလည်း အလိုမရှိအပ်၊ ဘာကြောင့်နည်း၊ တရားနာဖို့ရာ ဇာတိခေတ်ကိုသာ ယူရမည်ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။

တတိယနည်း။ ။ဤနည်း၌ “သဗ္ဗသော”ကို “သမန္တတော”ဟု ဖွင့်၍ သန္နိသိန္ဓေန၌ကား “သံ”ကို “သမံ”ဟု လည်းကောင်း “သမ္မာ”ဟု လည်းကောင်း ၂ နည်းဖွင့်၏၊ ထိုတွင် “အညမည အဗျာဗာဓေတွာ”သည် သမံ၏ အဓိပ္ပာယ်တည်း၊ “အချင်းချင်း တိုးဝှေ့ ထိခိုက်မှု မဖြစ်စေဘဲ ညီညီမျှမျှ ထိုင်နေကြသော”ဟုလို၊ ဘဂဝတိ ဂါရဝံ၊ ပေ၊ ဝဇ္ဇေတွာ”ကား သမ္မာ၏ အဓိပ္ပာယ်တည်း၊ ဘုရား၌ ရိုသေသောအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ တရားတော်ကို နားစိုက်သောအားဖြင့် လည်းကောင်း၊ ထိုင်ခြင်း၏ အပြစ်တို့ကို ရှောင်သော အားဖြင့်လည်းကောင်း ထိုင်နေခြင်းကို “သမ္မာနိသိန္ဓေန”ဟု ဆိုလိုသည်။

ဝဇ္ဇိတဗ္ဗေ။ ။နိသဇ္ဇဒေါသ (ထိုင်ခြင်း၏ အပြစ်) ၆ ပါးကို ပါရာဇိကဋ္ဌကထာ ဝေရဉ္စကဏ္ဍ၌ ဖွင့်ပြထား၏၊ [ရှေးရှုလွန်းရာ၊ မြင့်လွန်းရာနှင့်၊ လေညာ - ဝေးလွန်း၊ နောက်-နီးလွန်း၊ ပြညွန်း ထိုင် ပြစ် ၆ ပါးတည်း။] ထိုတွင် ဤပရိသတ်ကြီးဝယ် ဝဇ္ဇေတဗ္ဗ (ရှောင်ကြဉ်၍ ဖြစ်နိုင်သော အပြစ်)ကား ဘုရားမျက်နှာတော်နှင့် အလွန် ရှေးရှုသောနေရာ၊ အလွန် နီးကပ်သော နေရာ၊ ဘုရားထက် မြင့်သောနေရာ ၃ မျိုးသာတည်း၊ လေညာ- ဝေးလွန်းနှင့် နောက်ဘက်ကျသော သုံးမျိုးကား ရှောင်၍ မဖြစ်နိုင်၊ ထို့ကြောင့် ဖြစ်နိုင်သမျှ ရှောင်ဖို့ရာ “ဝဇ္ဇိတဗ္ဗေ”ဟု သက္ကအနက်ပြ တဗ္ဗပစ္စည်းဖြင့် ဆိုသည်။

တို့ကို၊ ဝဇ္ဇေတွာ-ရှောင်ကြဉ်၍လည်းကောင်း၊ နိသိန္နေန-သော၊ (ဒေဝါနံ၊ ဂဏေန-သည်၊) ဣတိ အတ္ထော-ဤကား အနက်။

မာတရံ-မယ်တော်ကို၊ ပမုခံ-အကြီးအမှူးကို၊ ကတွာ-၍၊ အဘိဓမ္မကထာ မဂ္ဂံ-ကို၊ သမ္ပဝတ္တယိ-ကောင်းစွာ အပြားအားဖြင့် ဖြစ်စေတော်မူပြီး၊ ဣတိဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ယောဇနာ-ပုဒ်တို့ကို ယှဉ်စေခြင်းကို၊ (စာစပ်ခြင်းကို)၊ ဝတ္တဗ္ဗာ ပြုထိုက်၏။

ဣဒါနိ - ပရိသတ်ကို ပြပြီးရာ ယခုအခါ၌၊ ဒေသနာယ-ဒေသနာတော်၏၊ သမုဋ္ဌာနံ-ဖြစ်ကြောင်းကို၊ ဒသေန္နော-လိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ တဿာ ပညာယ တေဇ သာတိ-ဟူ၍၊ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ၊ အာဒိမိ-အစဂါထာ၌၊ ကရုဏာယ-ဖြင့်၊ ဥပမိတာ-နှိုင်းယှဉ်အပ်ပြီးသော (ပညာ-၌စပ်)၊ သဗ္ဗညုယုဓမ္မာနံ-အလုံးစုံသော ညေယျတရားတို့၏၊ ယထာသဘာဝ ဇာနနသမတ္တာ-အကြင် အကြင် ဟုတ်မှန် သော သဘောကို သိခြင်း၌ စွမ်းနိုင်သည်လည်း ဖြစ်သော၊ တေသံ-ထိုညေယျတရားတို့၏၊ ဒေသေတဗ္ဗပုကာဇာနနသမတ္တာ-ဟောထိုက်သော အပြားကို သိခြင်း၌ စွမ်းဆောင်နိုင်သည်လည်း ဖြစ်သော၊ ဗောဓေတဗ္ဗ ပုဂ္ဂလာနံ-သိစေထိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ အာသမာဓိမုတ္တိယာ ဒီဝိဘဝန သမတ္တာစ-အာသယ၊ အဓိမုတ္တိ-အစရှိသည်တို့ကို ထင်ရှားစွာ ပြခြင်း၌ စွမ်းနိုင်သည်လည်း ဖြစ်သော၊ ယာသာ ပညာ-အကြင် ပညာသည်၊ (အတ္ထိ-၏၊ တဿာ ပညာယ-ထို သဗ္ဗညုတ ဉာဏ်ပညာတော်၏၊ တေသေ-အစွမ်းသုံးဘော်၊ တန်ခိုးတော်ဖြင့်၊ သမ္ပဝတ္တယိ-ကောင်းစွာ ဖြစ်စေတော်မူပြီး--ဤသို့ မူလသံဝဇ္ဇေတဗ္ဗပုဒ်တို့ကို ပြန်၍ လှည့်စပ်။) ကသ္မာ-ကြောင့်နည်း၊ တဿာ-ထိုသဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်၏၊ ယထာ ဝုတ္တဗလယော ဂတော-အကြင် အကြင် ဆိုအပ်ပြီးသော အစွမ်း ၃-ပါးနှင့် ယှဉ်ခြင်းကြောင့်တည်း၊ ဣတိ အတ္ထော-ဤကားအနက်။ ["တဿာစ"ဟု စသဒ္ဒါ ရှိသည်ကား ပိုဟန်တူသည်။]

တေန-ထို တဿာ ပညာယ တေသေ ဟူသောပါဌ်ဖြင့်၊ သဗ္ဗညုတဉာဏ မေဝ-သုညသာ၊ အဘိဓမ္မကထာယ-အဘိဓမ္မကထာ၏၊ သမုဋ္ဌာနဘာဝေ-ဖြစ်ကြောင်း၏ အဖြစ်၌၊ သမတ္တံ-စွမ်းနိုင်၏၊ အညံ-သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်မှ တစ်ပါး၊ အခြားသော ဉာဏ်သည်၊ (အဘိဓမ္မကထာယ - ၏၊ သမုဋ္ဌာနဘာဝေ - ၌) န(သမတ္တံ)နိုင်၊ ဣတိ ဣမမတ္တံ-ဤအနက်အဓိပ္ပာယ်ကို၊ ဒီပေန္နော-ပြလျက်၊ အဘိဓမ္မကထာယ-၏၊ အသာဓာရဏဘာဝံ-အခြား ပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့် မဆက်ဆံသည်၏အဖြစ်ကို၊ [သဗ္ဗညုတဉာဏ်မရှိသော ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့် မဆက်ဆံသည်၏ အဖြစ်ကို၊] ဒသေတိ-၏။

မဂ္ဂေါတိ - ကား၊ ဥပါယော - အကြောင်းတည်း၊ ခန္ဓာယတနာဒီနိ-ခန္ဓာ၊ အာယတန အစရှိသည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ကုသလာဒီနိ-ကုသိုလ် အစရှိသည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာနိ-တို့ကို၊ အဝဇ္ဇာဓဿ-ထိုးထွင်း၍ သိခြင်း၏၊ (ဥပါယဘာဝတော- အကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အဘိဓမ္မကထာမဂ္ဂေါတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တော-ပြီ၊) ဝါ- တစ်နည်း၊ သစ္စပ္ပဋိဝေဓဿဝ-သစ္စာ ၄-ပါးကို ထိုးထွင်း၍သိတတ်သော မဂ်ဉာဏ်၏ သာလျှင်၊ ဥပါယဘာဝတော-ကြောင့်၊ အဘိဓမ္မကထာမဂ္ဂေါတိ ဝုတ္တော၊ ဝါ- တစ်နည်း၊ ပဗန္ဓော-အစဉ်အတန်းကို၊ မဂ္ဂေါတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ ဟိ-မှန်၊ (တစ်နည်း) ဟိ (ယသ္မာ)-ကြောင့်၊ သော-ထိုအဘိဓမ္မတရားတော်သည်၊ ဒီဃတ္တာ- ရှည်လျားသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ မဂ္ဂေါဝိယ-လမ်းနှင့်တူ၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ အဘိဓမ္မကထာမဂ္ဂေါ-မည်၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ အဘိဓမ္မကထာ ပဗန္ဓော-အဘိဓမ္မ ကထာစဉ်ကို၊ မဂ္ဂေါတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တော-ပြီ။

ဒေဝါနိ ဂဏေန ပရိဝါရိတောတိ-ဟူ၍၊ ဝတ္တာ-ဆိုပြီး၍၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ ဒေဝါနန္တိဝစနိ-ဒေဝါနိဟူသော သဒ္ဒါသည်၊ တေသံ-ထိုဥပပတ္တိနတ်ဗြဟ္မာတို့၏၊ ဂဟဏသမတ္ထတံ-နာယူခြင်း၌ စွမ်းကုန်နိုင်သည်၏အဖြစ်ကို၊ ဒီပေတိ-၏၊ ဟိ- မှန်၊ အသမတ္တာနိ-နာယူခြင်း၌ မစွမ်းနိုင်ကုန်သူတို့အား၊ ဘဂဝါ-သည်၊ န ဒေသေတိ-ဟောတော်မူ၊ ဣတိ-ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

ဧဝံ-ဤဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်၊ (ဘဂဝတော-၏၊) ကရဏာပညာမှခေ ဟိ-ကရဏာပညာဟူသော အဦးပဓာနရှိကုန်သော၊ ဂုဏေဟိ-ဂုဏ်တော်တို့ကြောင့်

မဂ္ဂေါတိ ဥပါယော။ အဘိဓမ္မကထာမဂ်၌ မဂ္ဂေါကို “ဥပါယော”ဟု ပဌမ ဖွင့်၏၊ ထိုဥပါယသည် အကြောင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် “ခန္ဓာယတနာဒီနိ၊ ပေ၊ ဥပါယဘာဝတော”ဟု ဖွင့်သည်။ [ခန္ဓာယတနာဒီနိဖြင့် ခန္ဓဝိဘင်းတရားတို့ကို ပြ၏၊ ကုသလာဒီနိဖြင့် ဓမ္မသင်္ဂဏီ တရားစုံကိုပြ၏၊] အဘိဓမ္မာတရားဟူသည် ရုပ်နာမ် ၂ ပါးကို အမျိုးမျိုး ခွဲခြားပြသော တရားတော်တည်း။ ထိုရုပ်နာမ်ကိုသိမှ သစ္စပ္ပဋိဝေဓ (မဂ်ဉာဏ်)ဖြစ်နိုင်၏၊ ဤတရားတော်၏ လိုရင်းအကျိုးမှာလည်း သစ္စပ္ပဋိဝေဓသာ ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် “သစ္စပ္ပဋိဝေဓဿဝ”ဟု ဧဝံဖြင့် ဆိုသည်။

ပဗန္ဓောဝါမဂ္ဂေါတိဝုစ္စတိ။ ဤသို့ တစ်နည်းဖွင့်ပြန်၏၊ မဂ္ဂသဒ္ဒါသည် ပကတိ လမ်းစဉ်ကို ဟော၏၊ ဤအဘိဓမ္မကထာလည်း ရှည်လျားသောကြောင့် လမ်းနှင့်တူရကား “မဂ္ဂေါဝိယာတိ မဂ္ဂေါ”ဟု ဝိဂ္ဂဟပြု၍ လမ်းနှင့်တူသော အစဉ်အတန်းကို မဂ္ဂ သဒ္ဒါက ဟောနိုင် သည်။ [ကထိ ယတိ ဧတ္ထ၊ ဧတာယဝါတိ ကထာ၊ အဘိဓမ္မဿ+ကထာ အဘိဓမ္မကထာ၊ အဘိဓမ္မ ကထာစ+ သာ+မဂ္ဂေါဓာတိ အဘိဓမ္မကထာမဂ္ဂေါ=ခန္ဓာ စသော တရားတို့ကို သိခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ် သော အဘိဓမ္မကထာ၊ ဝါ-သစ္စ ပဋိဝေဓ၏ အကြောင်းဖြစ်သော အဘိဓမ္မကထာ၊ တစ်နည်း-အဘိဓမ္မတရားတို့ကို ဟောရာ ဟောကြောင်းဖြစ်သော ဒေသနာအစဉ်။]

လည်းကောင်း၊ ဘဂဝတော-၏၊ အဘိဓမ္မကထာမဂ္ဂပဝတ္ထေနန-အဘိဓမ္မကထာ အစဉ်ကို ဖြစ်စေခြင်းအားဖြင့်၊ ဟိတပ္ပဋိပတ္တိယာစ-ဝေနေယျတို့၏ အစီးအပွားကို ကျင့်တော်မူခြင်းကြောင့် လည်းကောင်း၊ ပရမ ပဏာမာရဟတံ-အလွန် ရှိခိုး ထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကို၊ ဒဿတော-ပြီး၍၊ ဣဒါနိ-၌၊ အဓိပ္ပေတံ-အလိုရှိအပ်သော၊ ပဏာမံ-ကို၊ ကရောန္တော-လိုသည်၊ (ဟုတွာ) တဿ ပါဒေ နမဿိတွာတိ-ဟူ၍၊ အာဟ-ပြီ၊ စ-ဆက်၊ ဘဂဝတော-ကို၊ ထောမနနေဝ-ချီးမွမ်းခြင်းဖြင့်ပင်၊ ဝါ- ချီးမွမ်းကြောင်း စကားဖြင့်ပင်၊ ဓမ္မဿ-တရားတော်၏၊ သွာက္ခာတတာ-သွာက္ခာတတာ ဂုဏ်တော်သည်လည်းကောင်း၊ ဝါကိုလည်းကောင်း၊ ဒဿိတာ-ပြတော်မူအပ်ပြီး သည်၊ ဟောတိ-၏၊ (ကသွာ-နည်း) တပ္ပဘဝဿ-ထိုဘုရားလျှင် အစအမွန်ရှိသော တရားသံဃာ၏၊ အနုညထာဘာဝတော-ထိုဂုဏ်ရှိသည်၏အဖြစ်မှ တစ်ပါးသော အပြား၏ မဖြစ်ခြင်းကြောင့်တည်း၊ တသွာ-ကြောင့်၊ ပဏာမာရဟ-ပဏာမပြုခြင်း ကို ထိုက်သော၊ တဉ္စ ရတနဒ္ဓယံ-ထို တရား သံဃာ၊ ရတနာ ၂-ပါး အပေါင်းကို လည်း၊ ပဏမန္တော-ရှိခိုးလိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ သဒ္ဓမ္မဉ္စဿ၊ ပေ၊ စဉ္စလိတိ-ဟူ၍၊ အာဟ-ပြီ။

တတ္ထ-ထိုပဏာမကို ပြုရာ၌၊ ယသွာ-ကြောင့်၊ ဗုဒ္ဓေါကို၊ သဒေဝကေ၊ ပေ၊ ဝန္တနိယော-ဟူ၍၊ (ဝုတ္တော-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊) သံဃောစ-ကိုလည်း၊ သုပ္ပဋိန္ဒော ပေ၊ အဉ္စလိကရဏိယောတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တော-ပြီ၊ တသွာ-ကြောင့်၊ တဿ ပါဒေ နမဿိတွာတိ-ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ကတွာ သံဃဿ စဉ္စလိန္တိ-ဟူ၍လည်းကောင်း၊ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ၊ [ထိုပါဠိတော်တို့အားလျော်စွာ ဆိုအပ်ပြီ-ဟုလို၊] ဓမ္မောပန- သည်ကား၊ ဝါ-ကိုကား၊ သွာက္ခာတတာဒိဂုဏ ယုတ္တော-သွာက္ခာတတာ အစရှိသော ဂုဏ်တော်နှင့်ယှဉ်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ကထာနုဿရဏေန-ထို သွာက္ခာတတာ အစရှိ သော ဂုဏ်တော်ကို အောက်မေ့ခြင်းဖြင့်၊ ပူဇေတဗ္ဗော-ပူဇော်ထိုက်သည်၊ ဟောတိ-

စဝံ၊ ပေ၊ အာဟ။ “ကရုဏာပညာမှဓေဟိ ဂုဏေဟိ” ဖြင့် “ကရုဏာဝိယ သတ္တေသု၊ ပညာ ယဿ မဟေသိနော” စသော ပဌမဂါထာကို ရည်ရွယ်သည်၊ ထိုဂုဏ်တို့ကြောင့်၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ပဏာမာရဟ ဖြစ်တော်မူပြီ၊ “အဘိဓမ္မကထာ မဂ္ဂပဝတ္ထေနနစ ဟိတပ္ပဋိ ပတ္တိယာ” ဖြင့် “ဒကာယ တာယ သတ္တေသု၊ ပေ၊ ဒေဝါနံ သမ္မဝတ္ထယိ” တိုင်အောင်သောစကားကို ရည်ရွယ်သည်၊ အဘိဓမ္မကထာမဂ္ဂကို ဖြစ်စေခြင်းသည် ဝေနေယျတို့၏ အစီးအပွားကို ကျင့် ခြင်းကြောင့် “ပရမပဏာမာရဟ” ဖြစ်တော်မူပြန်သည်၊ ဤသို့၊ ပရမပဏာမာရဟ ဖြစ်ကြောင်းကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ မိမိအလိုရှိအပ်သော အန္တရာယဝိသောသန အကျိုးရှိသော မဏာမကို “တဿ ပါဒေ နမဿိတွာ” စသည်ဖြင့် ပြသည်။ [“ဘဂဝတော”ကို ပရမပဏာမာရဟတံ၌လည်း သမ္မန်အဖြစ်ဖြင့်စပ်။]

၏။ တမေဝဓမ္မံ သက္ကတွာ၊ပေဝိဟရေယျန္တိဝစနတော၊ တမေဝ၊ပေဝိဟရေယျံဟု
 ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်၊ ကာယဝါစာစိတ္တေဟိ-ကိုယ်နှုတ်စိတ်တို့ဖြင့်၊ သဗ္ဗထာ-
 ဓပ်သိမ်းသော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ပူဇေတဗ္ဗော-ပူဇော်ထိုက်၏။ တသ္မာ-ကြောင့်၊
 သဒ္ဓမ္မဉ္စဿ ပူဇေတွာတိ-ဟူ၍၊ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ-ပြီ။

သိရိမတောတိ ဧတ္ထ-ဟူသော ဤပါဌ်၌၊ သိရိတိ-သိရိဟူသော သဒ္ဓါသည်၊
 ပညာပညာနံ-ပညာ၊ ရှေးဘုန်းရှေးကံတို့ကို၊ အဓိဝစနံ-ဟောသောသဒ္ဓါတည်း၊
 ဣတိ-သို့၊ ဝဒန္တိ-ဆိုကြကုန်၏။ အထဝါ-ထို့ပြင်တစ်နည်းကား၊ ပုံညနိဗ္ဗတ္တာ-
 ရှေးကောင်းမှုကြောင့်ဖြစ်သော၊ သရီရသောဘဂ္ဂါဒိသမ္ပတ္တိ-ကိုယ်၏ တင့်တယ်သည်၏
 အဖြစ် အစရှိသော သမ္ပတ္တိကို၊ (နိဿိယတိ၊ ဝုစ္စတိ-၌စပ်၊) ဝါ-သည်၊ (နိဿယတိ
 ၌စပ်၊) ကတပုညေ-ပြုအပ်ပြီးသော ကောင်းမှုရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၌၊ နိဿယတိ-
 မှီတတ်၏။ (တစ်နည်း) ကတပုညေဟိ-ပြုအပ်ပြီးသော ကောင်းမှုရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်
 တို့သည်၊ နိဿိယတိ-မှီအပ်၏။ ဣတိ-ကြောင့်၊ သိရိတိ-သိရိဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊
 စ-ဆက်၊ ဘဂဝတော-၏။ အတိသယဝတိ-အလွန်အကဲရှိသော၊ သာ(သိရိ)-
 ထိုသိရိသည်၊ အတ္ထိ-၏။ ဣတိ-ကြောင့်၊ သိရိမာ-သိရိမာမည်တော်မူ၏။ ဘဂဝါ-
 မြတ်စွာဘုရားတည်း၊ သိရိမတော-ရှေးဘုန်းရှေးကံ၊ ပညာဉာဏ်တို့၊ ပိလျှံယုက်ဝေ၊
 ကျက်သရေ ရှိတော်မူသော၊ ဝါ - ကိုယ်တော်မြတ်၏၊ လျှောက်ပတ်သပ္ပာယ်၊
 လွန်တင့်တယ်၍၊ များကြွယ်သတ္တဝါ၊ အုပ်စိုးကာဖြင့်၊ သံသာငြိမ်ညောင်း၊ ခြွေရံ
 ကောင်းဟု၊ စုပေါင်းယုက်ဝေ၊ ကျက်သရေရှိတော်မူသော၊ တဿံ (သမ္မုဒ္ဓဿ)-
 ၏။ (ပါဒေ နမသသိတွာ-၌စပ်။)

အထဝါ။ ။[ဝဒန္တိဝါဒနည်းကို အဋ္ဌကထာနိဿယ၌ ပြထားပြီ၊] ဤနည်း၌ကား
 ရှေးဘုန်းရှေးကံကြောင့်ဖြစ်သော သရီရသောဘဂ္ဂ (ခန္ဓာကိုယ်၏ လှပခြင်း) အာဒိဖြင့်ယူရသော
 ကလျာဏဝါတ္ထရဏတာ (အသံကောင်းခြင်း၊ စကားလုံးကောင်းခြင်း) အာဓိပစ္စ (အကြီးအကဲ
 အစိုးရခြင်း) ပရိဝါရသမ္ပတ္တိ (အခြွေအရံ ပြည့်စုံခြင်း)တို့ကို လောက၌ သိရိ (ကျက်သရေ)ဟု
 ခေါ်၏။ [“သိယတိ(ကတပုညေ နိဿယတိ) ဘုန်းကံရှိသူ၌ မှီတတ်၏။ ကတပုညေဟိ သိယတိ
 နိဿိယတိ-ဘုန်းကံရှိသူတို့ မှီအပ်၏။ ဣတိ သိရိ”ဟု ဝိဂ္ဂဟပြု။ သိခေတ်၊ ရပစ္စည်း၊ ဤ
 ပစ္စည်းတည်း၊] ထိုကျက်သရေသည်-ဘုရားရှင်၌ လွန်လွန်ကဲကဲ ထူးထူးခြားခြား ရှိသောကြောင့်
 အတိသယတ္ထအနက်ဟော မန္တုပစ္စည်းဖြင့် “သိရိမာ”ဟု ဆိုရသည်။

သရီရသောဘဂ္ဂ။ ။“သုဠ+ဘဂေါ ယဿတိ သုဘဂေါ- ကောင်းသော ဘုန်းကံ ရှိသူ”
 ဟု ထောမနိဓိ ဝစနတ္ထ ပြု၏။ ပိယ-ချစ်ဖွယ်ကောင်းသူ၊ စသော အနက်များကို ဟော၏။
 “သုဘဂဿ+ဘဂေါ သောဘဂ္ဂံ”ဟု ပြု၍ လှပတင့်တယ် ချစ်ခင်ဖွယ်ဂုဏ်ကို ယူပါ။ [သုဘဂ၏
 ပြောင်းပြန်“ဒုဗ္ဘဂ-ပျက်သော ဘုန်းကံရှိသူ” ဟူသော ပုဒ်လည်း ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် “သုဘံ” ဂစ္ဆ
 တိတိ သုဘဝံ-တင့်တယ်ခြင်းသို့ ရောက်သောကိုယ်”ဟုလည်းကောင်း၊ သောဘဂ္ဂ၌လည်း သောဘာ+
 အဂ္ဂ- တင့်တယ်သောအစု”ဟု လည်းကောင်း အခြားကျမ်းတို့၌ ကြံကြခြင်းကို စဉ်းစားပါ။]

နိပစ္စကာရဿာတိ - ကား၊ ပဏာမကိရိယာယ - ရှိခိုးမှုကိုပြုခြင်း၊ အနုဘာဝေနာတိ-ကား၊ ဗလေန-အစွမ်းသတ္တိဖြင့်၊ ဝါ-ကြောင့်၊ သောသေတွာတိ-ကား၊ သုက္ခာပေတွာ-ခြောက်စေပြီး၍၊ အန္တရောပေတွာ-ကွယ်ပျောက်စေပြီး၍၊ အတ္ထံ-အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို၊ ပကာသယိဿာမိ-ထင်ရှားပြပေအံ့၊ ဣတိ-သို့၊ သမ္ပန္နော-ပုဒ်တို့၌ ဆက်စပ်ခြင်းသည်၊ (ဟောတိ-၏၊) အန္တရာယေတိ-ကား၊ အတ္ထပ္ပကာသနဿ-အနက်ကို ထင်ရှားပြကြောင်း အဋ္ဌကထာ၏၊ ဥပဃာတကေ-ကပ်၍ နိပ်စက်တတ်သော အတွင်းအပ ဘေးရန်တို့ကို--အသေသတောတိ-ကား၊ နိဿေသေ-အကြွင်းမရှိကုန်သော၊ သကလေ-အလုံးစုံကုန်သော၊ (အန္တရာယေ-တို့ကို)။

ဣဒါနိ-ရတနတ္ထယ ပဏာမ၏ အကျိုးပယောဇဉ်ကို ပြပြီးရာ ယခုအခါ၌၊ အဘိဓမ္မဿ-အဘိဓမ္မာပါဠိတော်တရား၏၊ ဂမ္ဘီရတ္ထတ္တာ-နက်နဲသော အနက်အဓိပ္ပာယ် ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အတ္ထပ္ပကာသနဿ-အနက် အဓိပ္ပာယ်ကို ထင်ရှားပြကြောင်း အဋ္ဌကထာ၏၊ ဒုက္ကရဘာဝံ-ခဲယဉ်းစွာ ပြအပ်သည်၏ အဖြစ်ကို၊ (ပြုနိုင်ခဲ့သည်၏ အဖြစ်ကို၊) ဒီပေတုံ-သွယ်ဝိုက်သောအားဖြင့် ပြခြင်းငှာ၊ ဝိသုဒ္ဓါစာရ သီလေနာတိ အာဒိနာ-အစရှိသော ဂါထာဖြင့်၊ အဘိယာစနံ-ရှေးရှုတောင်းပန်ပုံကို၊ ဒဿေတိ-၏၊ ထုလ္လစ္စယာဒိ ဝိသုဒ္ဓိယာ-ထုလ္လစ္စဉ်း အစရှိသော အောက်အာပတ် ၅-ပုံ၏၊ စင်ကြယ်ခြင်းကြောင့်၊ ဝိသုဒ္ဓါစာရော-အထူးသဖြင့် စင်ကြယ်သောအကျင့် ရှိ၏၊ ပါရာဇိက၊ သံဃာဒိဿေသဝိသုဒ္ဓိယာ-ပါရာဇိက၊ သံဃာဒိဿေသံတို့၏ စင်ကြယ်ခြင်းကြောင့်၊ ဝိသုဒ္ဓသီလော-အထူးသဖြင့် စင်ကြယ်သော သီလရှိ၏။

ဝါ-တစ်နည်း၊ စာရိတ္တ ဝါရိတ္တ ဝိသုဒ္ဓိယာ-စာရိတ္တသီလ၏ အထူးသဖြင့် စင်ကြယ်ခြင်း၊ ဝါရိတ္တသီလ၏ အထူးသဖြင့် စင်ကြယ်ခြင်းကြောင့်၊ ဝိသုဒ္ဓါစာရသီလော-ဝိသုဒ္ဓါစာရသီလ မည်၏၊ တေန ဝိသုဒ္ဓါစာရ သီလေန)-ထိုအထူးသဖြင့် စင်ကြယ် သော အကျင့်၊ အထူးသဖြင့် စင်ကြယ်သောသီလ ရှိထသော၊ (ဗုဒ္ဓဃောသေန ဘိက္ခုနာ-၌စပ်။)

သက္ကစ္ဆတိကား၊ စိတ္တိကတွာ-စိတ်မဟုတ်သော်လည်း စိတ်ကဲ့သို့ ပြု၍၊ အဘိယာစိတောတိ-ကား၊ အဘိမုခံ-ရှေးရှု၊ ယာစိတော-တောင်းပန်အပ်သည်၊ (ဟုတွာ-၍၊) [တစ်ဆင့် တောင်းပန်းခိုင်းအပ်သည် မဟုတ်၊ ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကျ မျက်မှောက်သို့လာ၍ တိုက်တွန်းတောင်းပန်အပ်သည်ဖြစ်၍-ဟူလို။] တေန-ထို သက္ကစ္ဆ အဘိယာစိတော ဟူသောပါဠိဖြင့်၊ အနာဒရိယံ-ရိုသေလေးစားခြင်း မရှိသူ၏အဖြစ်ဖြင့်၊ ဝါ-မရှိမသေ၊ ကြိယာဝိသေသန၊ အနာဒရဿ ဘာဝေါ အနာဒရိယံ။] အတ္ထပ္ပကာသေန-အနက်ကို ထင်ရှားပြခြင်း၌၊ ကာတုံ-ငှာ၊ အသက္ကုဏေယျံ-မတတ်ကောင်းသည်၏ အဖြစ်ကို၊ (ဘာဝပ္ပဓာန၊) ဒဿေတိ-၏၊ [သူက ရိုရိုသေသေ

တောင်းပန်သောကြောင့် မိမိက အဋ္ဌကထာကို စီရင်ခြင်း၌ မလေးမစား မလုပ်
ကောင်းတော့-ဟူလို။]

ဣဒါနိ-အဘိယာစန ပြပြီးရာ ယခုအခါ၌၊ ယဿ-အကြင် အဘိဓမ္မာတရား
တော်၏၊ အတ္ထံ-အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို၊ ပကာသေတုကာမော-ထင်ရှားပြခြင်းငှာ
လိုလား၏၊ တံ-ထိုအဘိဓမ္မာ တရားတော်ကို၊ ဒသေတုံ-ငှါ၊ ယံဒေဝဒေဝါတိ
အာဒိ-အစရှိသော စကားရပ်ကို၊ အာဟ-ပြီ၊ ဓာတ္ထ-ထိုယံဒေဝဒေဝေါ အစရှိသော
ဂါထာစကား၌၊ ယန္တိ-ယံ ဟူသည်ကား၊ ဝိသုဒ္ဓိသမ္ပုတိ ဥပပတ္တိဒေဝါနံ-ဝိသုဒ္ဓိ
နတ်ဟူသော ရဟန္တာ၊ သမ္ပုတိနတ်ဟူသော မင်း၊ ဥပပတ္တိ နတ်ဟူသော
နတ်ဗြ တို့၏၊ ဒေဝေါ-နတ်ဖြစ်တော်မူသော၊ ဟိ-မှန်၊ (တစ်နည်း) ပဟိယသွာ-
ကြောင့်၊ လောကေ-၌၊ ယေ - အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ ဝါ - တို့ကို၊ သရဏန္တိ-
ကိုးကွယ်ရာဟူ၍၊ ပရာယဏန္တိ-အလွန်ရောက်အပ်ရာ ဟူ၍၊ ဝါ-လဲလျောင်းရာဟူ၍၊
ဂန္ထဗ္ဗာ-ဆည်းကပ်ထိုက်ကုန်၏၊ ဂတိဘူတာ- ဆည်းကပ်အပ်သော အရာဖြစ်၍
ဖြစ်ကုန်၏၊ ဝါ-လဲလျောင်းရာ ဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်၏၊ တေ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၊ ဒေဝါတိ-
ဒေဝတို့ဟူ၍၊ ဝုစ္ဆန္တိ-ကုန်၏၊ ဘဂဝါစ-သည်လည်း၊ သဗ္ဗဒေဝါနံ-တို့၏၊ ဂတိဘူတာ-
ဆည်းကပ်အပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်၍ ဖြစ်တော်မူ၏၊ ဝါ-လဲလျောင်းရာဖြစ်၍ ဖြစ်တော်
မူ၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (ဒေဝဒေဝေါ-ဒေဝဒေဝ မည်တော်မူ၏၊) [ပရံ-အလွန်+အယနံ-
ရောက်အပ်သော ရတနာတည်း၊ ပရာယဏံ-နာ၊ မဓုဋီကာ၌ “ပရေသံ+အာယနန္တိ
ပရာယဏံ”ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြုလေသည်မှာ ထုံးစံမကျ။]

နယတောတိ-ကား၊ သင်္ခေပတော-အကျဉ်းအားဖြင့်၊ သမာစိက္ခိတိ-ကား၊
သမ္မာ-စွာ၊ အာစိက္ခိ-ဟောပြတော်မူပြီ၊ ယထာ-အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့်
ဟောပြလသော်၊ ထေရော-အရှင်သာရိပုတ္တရာထေရ်သည်၊ ဗုဒ္ဓတိ-သိနိုင်လောက်၏၊
(တထာ-ထိုသိနိုင်လောက်အောင်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ အာစိက္ခိ-
ဟောပြတော်မူပြီ၊) [သမာစိက္ခိ၌ သံကို သမ္မာဟု ဖွင့်၍၊ ထိုသမ္မာကိုပင် “ယထာထေရော”
စသည်ဖြင့် ထပ်ဖွင့်သည်၊ အရှင်သာရိပုတ္တရာ သိလောက်အောင် ဟောပြတော်မူ
ခြင်းကို “အာစိက္ခန”ဟု ဆိုသည်-ဟူလို။]

ဝေနယုသတ္တေ-ဝေနယု သတ္တဝါတို့ကို၊ ဝိနေတိ-ဆုံးမတော်မူတတ်၏၊
ဣတိ-ကြောင့်၊ ဝိနာယကော-မည်တော်မူ၏၊ [“ဝိနေတိတိ ဝိနာယကော”ဟုပြု၊]
ဝါ-တစ်နည်း၊ နာယကဝိရဟိတော-ရှေ့ဆောင်လမ်းပြ၊ နာယကမှ ကင်းတော်
မူသော မြတ်စွာဘုရားသည်၊ [နာယကတော+ဝိဂတော ဝိနာယကော”ဟု မဓုပြုသည်၊]
သယမ္ဘူ -ကိုယ်တော်တိုင် ဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ဣတိ အဏ္ဍော-
နက်။

အဖွင့်]

မူလဋီကာနိဿယ

၄၃၅

ယဉ္ဇာတိ-ကား၊ ယဉ္ဇ အဘိဓမ္မ-ကိုလည်း၊ ဘိက္ခုနံ-တို့အား ပယိရဒါဟာသိ-ဟောပြော ပို့ချတော်မူပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ သမ္ပန္နော-ပုဒ်တို့၏ ဆက်စပ်ခြင်းကို၊ (ကာတဗ္ဗော-၏၊ ပယိရဒါဟာသိတိ-ကား၊ ကထေသိ-ဟောပြောပို့ချပြီ။

ဣတိတိ-ကား၊ ဣမိနာ အနတ္တမေန-ဤ အစဉ်အားဖြင့်၊--ယန္တိ-ယံဟူ၍၊ ဥပယောဂဝသေန-ဒုတိယာဝိဘတ်၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဝုတ္တော-ဆိုအပ်သော၊ ယံ သဒ္ဓေါ-သည်၊ ဓာရိတောတိ-ဓာရိတောဟူသော၊ ပစ္စုတ္တေန-ပဌမာဝိဘတ်နှင့်၊ ဝါ-ပဌမာ ဝိဘတျန္တ ပုဒ်နှင့်၊ သမ္ပန္နမာနော-စပ်အပ်သော်၊ ယောဓာရိတောတိ-ယောဓာရိတော ဟူ၍၊ ပစ္စုတ္တဝသေန-ပဌမာဝိဘတ်၏အစွမ်းဖြင့်၊ ပရိဏမတိ-ညွတ်၏၊ တဿ-ကြောင့်၊ ယော-အကြင်အဘိဓမ္မာကို၊ ဓာရိတော-ရဟန်းတို့ ဆောင်ရွက်မှတ်သား အပ်ပြီ၊ ယော-ကို၊ သင်္ဂီတောစ-အရှင်မဟာကဿပစသော ထေရ်တို့ သံဂါယနာလည်း ဗာဏ်အပ်ပြီ၊ တဿ-ထိုဆောင်ရွက်အပ် သံဂါယနာဗာဏ်အပ်ပြီးသော အဘိဓမ္မာ၏၊ အတ္ထံ-ကို၊ ပကာယိဿာမိ-အံ၊ ဣတိ-သို့၊ ယောနော-နိယမ အနိယမဝါကျတို့ကို ယှဉ်စေခြင်းကို၊ ကာတဗ္ဗော-၏။

ဝေဒေန, ပညာယ-ပညာဖြင့်၊ ဣဟတိ ပဝတ္တတိ-ဖြစ်တတ်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဝေဒေဟော-မည်၏၊ တေန မုနိနာ-ထိုပညာဖြင့် ဖြစ်တတ်သော ဘုရင်အာနန္ဒာ ဟူသော မုနိသည်၊ (သင်္ဂီတောဌ်စပ်)--အဘိဓမ္မာသောတိ-ကား၊ ဗဟုသော-ကြိမ်ပန် များစွာ၊ အဘိဓမ္မာသာတိ ဧတံ-ဟူသော ဤပုဒ်ကို၊ အတ္ထံပကာယ ယိဿာမိတိ ဧတေန-ဟူသော ဤပုဒ်နှင့်၊ ယောဧတဗ္ဗံ-ယှဉ်စေထိုက်၏။

ဣဒါနိ-၌(ဒဿေတုံ အာဟ ဌ်စပ်၊) အတ္ထပ္ပကာသနဿ-အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ထင်ရှားပြကြောင်း အဋ္ဌကထာသစ်၏၊ ယောနိဿယော-အကြင်မှီရာ ရှေး အဋ္ဌကထာဟောင်းသည်(အတ္ထိ-၏)တံ-ထိုမှီရာ အဋ္ဌကထာဟောင်းကို၊ [ရှေးအဋ္ဌကထာ ဟောင်း၏ အကြောင်းအရာကို၊] ဒဿေတုံ-ငှာ၊ အာဒိတောတိ အာဒိ-အစရှိသော ဂါထာစကားရပ်ကို၊ အာဟ-ပြီ၊ တတ္ထံ-ထိုအာဒိတော အစရှိသော ဂါထာစကားရပ်၌၊ အာဒိတောတိ-ကား၊ အာဒိမှီ-အစ၌၊ ပဌမ သင်္ဂီတိယံ-ပဌမ သံဂါယနာတင်ရာအခါ၌။

ယာ အဋ္ဌကထာ-ကို၊ သင်္ဂီတာ-သံဂါယနာတင်အပ်ပြီ၊ ပန-စောဒနာပါဦးအံ၊ သာ အဋ္ဌကထာ-ထိုအဋ္ဌကထာသည်၊ ကဿ-အဘယ်ပါဠိရပ်၏၊ (အဋ္ဌကထာ-နည်း၊) ဣတိ-ဤကား အမေးတည်း၊ အညဿ-အဘိဓမ္မာမှ တစ်ပါး အခြားသော၊ ဝုတ္တဿ-ဆိုအပ်ပြီးသော စကား၏၊ အဘာဝါ-ဤနေရာ၌ မရှိခြင်းကြောင့်၊ ယဿ-အကြင်အဘိဓမ္မာ၏၊ အတ္ထံ-ကို၊ ပကာယိဿာမိ-ထင်ရှားပြပေအံ၊ ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တံ-ပြီ၊ အဓိကာရဝသေန အဓိကာရနည်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ တဿ အဘိဓမ္မဿ-ထို အဘိဓမ္မာ၏၊ (အဋ္ဌကထာ-တည်း၊) ဣတိ-ဤသို့၊ ဝိညာယတိ-သိအပ်၏။

သင်္ဂီတာတိ-ကား၊ အတ္ထံ-အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို၊ ပကာသေတုံ-ငှာ၊ ယုတ္တုဋ္ဌာနေ-
သင့်လျော်သော အရာ၌၊ “ရှေး၌လည်း မဖွင့်ဆိုရသေး၍၊ မပေါ်လွင်သော အရာ၌၊
အယံ-ဤအနက်သည်၊ ဧတဿ-ဤပုဒ်၏၊ အတ္ထော-အနက်တည်း၊ အယံ-
ဤအနက်ကား၊ ဧတဿ-၏၊ အတ္ထော-တည်း၊ ဣတိ-သို့၊ သင်္ဂဟေတွာ-
သိမ်းယူ၍၊ ဝုတ္တာ-ဆိုအပ်ပြီ၊ ပစ္ဆာပိစ-နောက်အခါ၌လည်း၊ ဒုတိယ တတိယ
သင်္ဂီတိသု-ဒုတိယ သင်္ဂါယနာ၊ တတိယ သင်္ဂါယနာတင်ရာ အခါတို့၌လည်း၊
အနုသင်္ဂီတာ-တစ်ဖန်နောက်ထပ်သိမ်း၍ ဆိုအပ်ပြီ၊ ဝါ-တစ်ဖန်နောက်ထပ်၊ သင်္ဂါယနာ
တင်အပ်ပြီ။-အနိသင်္ဂီတာတိ-ကား၊ ရစိတာ-ပြုစီရင်အပ်ပြီ။

တတောတိ-ကား-အဋ္ဌကထာတော-အဋ္ဌကထာဟောင်းမှ၊ တန္တိနယာနုဂန္တိ-
ကား၊ တန္တိဂတိ-ပါဠိတော်၏ အသွားအလာသို့၊ အနုဂတံ-အစဉ်လိုက်သော၊
ဗာသန္တိ-ကား၊ မာဂတဘာသံ-မာဂဓာဘာသာကို။

နိကာယန္တရလဒ္ဓိဟိတိ-ကား၊ အန္တရန္တရာ-အကြားအကြား၌၊ အနုပ္ပဝေသိ
တာဟိ-လျော်စွာ ထည့်သွင်းအပ်ကုန်သော၊ (နိကာယန္တရလဒ္ဓိဟိ-ဂိုဏ်းတစ်ပါးတို့၏
အယူတို့နှင့်)။-အသမ္ဘိဿန္တိ-ကား၊ အဝေါက်ဏ္ဏံ-ရောပြွမ်းခြင်းမရှိသော၊
အနာကုလန္တိ-ကား၊ သနိကာယေပိ-မိမိဂိုဏ်း၌လည်း၊ ဝါ-မိမိဂိုဏ်း၏ အဖွင့်၌
လည်း၊ အနာဝိလံ - ရှုပ်ထွေးခြင်းမရှိသော၊ ပရိစ္ဆိန္နံ - ပိုင်းခြား ကန့်သတ်အပ်
သော၊ ...အသမ္ဘိဿော- ဂိုဏ်းတစ်ပါးတို့၏ အယူနှင့် ရောနှောခြင်းလည်း မရှိ
သော၊ အနာ ကုလောစ-မိမိဂိုဏ်း၏ အယူ၌လည်း ရှုပ်ထွေးခြင်းမရှိသော၊ မဟာ
ဝိဟာရဝါသီနံ-မဟာဝိဟာရ၌ နေလေ့ရှိကုန်သော ထေရ်တို့၏၊ ယော အတ္ထဝိနိစ္ဆ
ယော-အကြင်အနက် အဆုံးအဖြတ်သည်၊ (အတ္ထိ-၏၊) တံ-ထိုအသမ္ဘိဿ၊ အနာ
ကုလဖြစ်သော အဆုံးအဖြတ်ကို၊ ဒီပယန္တော-ထင်ရှားပြလျက်၊ အတ္ထံ-အနက်
အဓိပ္ပာယ်ကို၊ ပကာသယိဿာမိ-ထင် ရှားဖွင့်ပြပေအံ့၊ ဣတိ-သို့၊ (သမ္မန္တော-ကို၊
ဒဋ္ဌဗ္ဗော-၏၊) ဧတေန-ဤမဟာ ဝိဟာရဝါသီနံ၊ ဒီပယန္တော ဝိနိစ္ဆယံဟူသောပါဌ်ဖြင့်၊
တိပိဋက စူဠနာဂတ္ထေရာဒီဟိ-တိပိဋက စူဠနာဂထေရ် အစရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊
ဝုတ္တာ-ဆိုအပ်သော၊ ထေရဝါဒေါပိ-ထေရဝါဒသည် လည်း၊ ဝါ-ကိုလည်း၊
သင်္ဂဟိတော-သိမ်းယူအပ်သည်၊ ဟောတိ။ [လောကုတ္တရာ၌ ရှိသော ဗောဇ္ဈင်၊
မဂ္ဂင်၊ ဈာနင်တို့၏ အထူးကို သမ္မသိတဈာန်ဖြင့်မှတ်သည်၊ ပါဒကဈာန်ဖြင့် မှတ်
သည်စသော ဝါဒကို ထေရဝါဒဟုခေါ်၏၊ ထိုထေရဝါဒသည် လောကုတ္တရာဈာန်ခန်း
၌ ထင်ရှားလတ္တံ့။]

အသမ္ဘိဿော၊ပေါဒီပယန္တော။ ။ဤအဖွင့်၌ အသမ္ဘိဿံ အနာကုလံတို့သည် “မဟာ
ဝိဟာရဝါသီနံ ဝိနိစ္ဆယံ” ၏ ဝိသေသနတို့တည်း၊ ထိုဝိနိစ္ဆယံကိုလည်း ဒီပယန္တော၏ ကံအဖြစ်ဖြင့်
စပ်စေလိုသည်။

အထဝါ-ကား၊ တမ္ဗပတ္တိဘာသံ-သီဟိဋ္ဌဘာသာကို၊ အပနေတွာ-ဖယ်ရှားပြီး၍လည်းကောင်း၊ မာဂဘောသံ-ကို၊ အာရောပေတွာစ-ပေထက်သို့ တင်၍လည်းကောင်း၊ ပကာသိယမာနော-ထင်ရှားပြအပ်လတ္တံ့သော၊ အဘိဓမ္မဿ- အဘိဓမ္မာပါဠိတော်၏၊ ယော အတ္ထော - အကြင် အနက် အဓိပ္ပာယ်သည်၊ အသမ္ဘိဿော-ဂိုဏ်းတစ်ပါးတို့၏ အယူနှင့် ရောနှောခြင်းမရှိသည် လည်းကောင်း၊ အနာကုလောယေဝစ- မိမိဂိုဏ်း၏ အယူ၌လည်း ရှုပ်ထွေးခြင်း မရှိသည်သာလျှင် လည်းကောင်း၊ ဟောတိ-၏၊ မဟာဝိဟာရဝါသိနံ-တို့၏၊ ဝိနိစ္ဆယဘူတောစ- အဆုံးအဖြတ်ဖြစ်၍လည်း ဖြစ်၏၊ တံအတ္ထံ -ထို အသမ္ဘိဿ အနာကုလ မဟာ- ဝိဟာရဝါသိနိစ္ဆယဖြစ်သော အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို၊ ဧသော - ဤအနက် အဓိပ္ပာယ်သည်၊ မဟာဝိဟာရဝါသိနံတို့၏၊ ဝိနိစ္ဆယော-တည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဒီပယန္တော-ပြလျက်၊ ပကာသယိဿာမိ-အံ၊ ဟိ-မှန်၊ (တစ်နည်း) ဟိ(ယသ္မာ)-ကြောင့်၊ တပ္ပကာ သနေနေဝ - ထို အသမ္ဘိဿ၊ အနာကုလဖြစ်သော အနက် အဓိပ္ပာယ်ကို ထင်ရှား ပြခြင်းဖြင့်ပင်၊ သော- ထိုအနက်အဓိပ္ပာယ်သည်၊ တထာ- ထို မဟာဝိဟာရဝါသိ ဝိနိစ္ဆယ အဖြစ်ဖြင့်၊ ဒီပိတော-ပြအပ်သည်၊ ဝါ-ပြရာရောက်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (ဧသော မဟာဝိဟာရဝါသိနံ ဝိနိစ္ဆယောတိ ဒီပယန္တောတိ-ဟူ၍၊ မယာ-သည်၊ ဝုတ္တံ-ပြီ။)

အထဝါ။ ။“ယော၊ ပေ၊ ဝိနိစ္ဆယဘူတော၊ တံအတ္ထံ”ကို ကြည့်၍ အသမ္ဘိဿ အနာကုလံ ဝိနိစ္ဆယံတို့သည် အတ္ထံ၌စပ်ရသော ဝိသေသနတို့တည်းဟု သိရ၏၊ ဒီပယန္တော၏ အာကာရကိုကား “ဧသော မဟာဝိဟာရဝါသိနံ ဝိနိစ္ဆယောတိ - ဤ ဖွင့်ပြအပ်လတ္တံ့သော အနက် (အဋ္ဌကထာ)သည် မဟာဝိရဝါသိတို့၏ ဝိနိစ္ဆယဖြစ်သည်”ဟူ၍ အပိုထည့်စေလိုသည်။

တပ္ပကာသ၊ ပေ၊ ဟောတိတိ။ ။ဤဝါကျသည် အထဝါတက်သော ဝါကျ၏ ဒဠိ၊ တစ်နည်း - ဟေတုဝါကျတည်း၊ မဟာဝိဟာရဝါသိ ဂိုဏ်းသားဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ပါးက ထိုသို့အနက် (အဋ္ဌကထာ)ကို ဖွင့်ပြလိုက်ခြင်းအားဖြင့် ထိုအနက် (အဋ္ဌကထာ)သည် မဟာဝိဟာရဝါသိဂိုဏ်းသားတို့၏ အဆုံးအဖြတ်ဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားပြပြီးဖြစ်နေ၏၊ ထို့ကြောင့် “ဧသော မဟာဝိဟာရဝါသိနံ ဝိနိစ္ဆယောတိ ဒီပယန္တော”ဟူသော စကားသည်မှန်၏၊-ဟူလို။ [တပ္ပကာသနေနေဝါတိ အဘိဓမ္မဿ အတ္ထပ္ပ-ကာသနေနေဝ၊ ပကာသိယမာနော သော အဘိဓမ္မတ္ထော၊ တထာတိ မဟာဝိဟာရဝါသိနံ ဝိနိစ္ဆယဘာဝေန။-မရ။]

ဤ အထဝါတက်သောနည်းအတိုင်း အဋ္ဌကထာ၌ နိဿယတစ်နည်းပေးပုံကား - နိကာယန္တရလဒ္ဓိဟိ - ဂိုဏ်းတစ်ပါးတို့၏ အယူတို့နှင့်၊ အသမ္ဘိဿ - အကြားကြား၌ ရောနှောခြင်း မရှိသော၊ အနာကုလံ - မိမိဂိုဏ်း၏ အယူ၌လည်း နောက်ကျရှုပ်ထွေးခြင်း မရှိသော၊ မဟာဝိဟာရဝါသိနံ - တို့၏၊ ဝိနိစ္ဆယံ - အဆုံးအဖြတ်လည်းဖြစ်သော၊ အတ္ထံ-အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို၊ ဒီပယန္တော - ဤအနက် အဓိပ္ပာယ်သည် မဟာဝိဟာရ ဝါသိထေရ်တို့၏ အဆုံးအဖြတ်ပဲဟု သွယ်ဝိုက်သောအားဖြင့် ပြလျက်၊ ပေ၊ ပကာသယိဿာမိ ထင်ရှားဖွင့်ပြပေအံ့။

တောသယန္တော ဝိစက္ခဏေတိ - ကား၊ ဝိစက္ခဏေ - စူးစမ်းမြော်မြင်၊ ပညာ ရှင်တို့ကို၊ တောသယန္တော - နှစ်သက်စေလျက်၊ ဂဟေတဗ္ဗ - ယူသင့်ယူထိုက်သော အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို၊ ဂဟေတွာန - ယူပြီး၍၊ ဣတိ ဧဝံ - သို့၊ ယောဇေတွာ- ပုဒ်တို့ကို ယှဉ်စေ၍၊ ဂဟေတဗ္ဗဋ္ဌာနေယေဝ - ယူသင့် ယူထိုက်သော-အရာ၌ သာလျှင်၊ ဂဟိတံ - ယူအပ်ပေပြီ၊ သုဋ္ဌု - ကောင်းစွာ၊ ကတံ - ပြုအပ်ပါပေပြီ၊ (တစ်နည်း) သုဋ္ဌုကတံ - တယ်ကောင်းပါတကား၊ ဣတိ ဧဝံ သို့၊ တောသယန္တော- လျက်၊ ဣတိ-သို့၊ အတ္ထံ-ကို၊ ဝဒန္တိ -ကုန်၏၊ ဧဝံသတိ -ဤသို့ဖြစ်လသော်၊ (ဤ သို့ဆိုတိုင်း မှန်လျှင်၊) ဂဟေတဗ္ဗဂ္ဂဟဏေနေဝ - ယူသင့် ယူထိုက်သော အနက် အဓိပ္ပာယ်တို့ကို ယူခြင်းဖြင့်သာလျှင်၊ တောသနံ-နှစ်သက်စေခြင်းကို၊ ကတံ-ပြီ၊ အညေန- ဂဟေတဗ္ဗဂ္ဂဟဏမှ အခြားသော၊ အတ္ထပ္ပကာသနေန-အနက်အဓိပ္ပာယ် တို့ကို ထင်ရှားဖွင့်ပြခြင်းဖြင့်၊ (တောသနံ - ကို၊) န(ကတံ) - အပ်၊ ဣတိ- သို့၊ ဧတံ(ဒေါသဇာတံ - ဤအပြစ်သည်၊ အာပဇ္ဇေယျ - ဖြစ်ရာ၏၊ ပန - စင်စစ် ကား၊ တောသယန္တော - လျက်၊ အတ္ထံ - ကို၊ ပကာသယိဿာမိ - ထင်ရှားဖွင့်ပြ ပေအံ့၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ ယောဇောယ-သည်၊ သတိ-ရှိလသော်၊ ဂဟေတဗ္ဗဂ္ဂဟဏံ- ယူသင့် ယူထိုက်သော အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ယူခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ အညံ- ဂဟေတဗ္ဗဂ္ဂဟဏမှ အခြားသော၊ သဗ္ဗံ-အလုံးစုံသော၊ အတ္ထပ္ပကာသနဉ္စ-အနက် အဓိပ္ပာယ်တို့ကို ထင်ရှားဖွင့်ပြခြင်းသည် လည်းကောင်း၊ ဟောတိ - ၏၊ ဣတိ- ကြောင့်၊ သဗ္ဗန-သော၊ တေန-ထိုဂဟေတဗ္ဗဂ္ဂဟဏ၊ အညသဗ္ဗတ္ထပ္ပကာသနဖြင့်၊ တောသနံ - နှစ်သက်စေခြင်းသည်၊ ဝါ - ကို၊ ကတံဟောတိ၊ တသ္မာ - ကြောင့်၊

ဝိစက္ခဏေ၊ ပေ၊ ဂဟေတွာန။ ။ဤဝဒန္တိဝါဒ၌ တောသယန္တောကို ဂဟေတဗ္ဗ ဂဟေတွာနနှင့် စပ်စေလို၏၊ ပညာရှိတို့ကို နှစ်သက်စေနိုင်လောက်အောင် “သုတ္တန် အဋ္ဌကထာ တို့၌ ယူသင့် ယူထိုက်သော အနက်အဓိပ္ပာယ်ကိုယူ၍ ဖွင့်ပြမည်”ဟု ဆိုလိုသတက်။

ဧဝံသတိ၊ ပေ၊ အာပဇ္ဇေယျ။ ။ထိုဝဒန္တိဝါဒ၌ လူဒ္ဓဒေါသ (ရဲအပ်သော အပြစ်) ကို ပြလို၍ “ဧဝံ သတိ၊ ပေ၊ အာပဇ္ဇေယျ”ဟုမိန့်၊ ဝဒန္တိဝါဒအတိုင်းဆိုလျှင် ယူသင့်သည်ကို ယူခြင်း ဖြင့်သာ ဝိစက္ခဏတို့နှစ်သက်စေမှုကိုပြသည်၊ ယူသင့်သည်ကို ယူခြင်းမှ တစ်ပါးသော အခြား အနက် အဓိပ္ပာယ်များဖြင့်ကား “ဝိစက္ခဏတို့ နှစ်သက်မှုကို မပြနိုင်”ဟူသော အပြစ်ဒေါသရောက်သည်။

တောသယန္တော၊ ပေ၊ ယုတ္တရူပါ။ ။တောသယန္တောကို ဂဟေတွာပုဒ်နှင့် အဓိပ္ပာယ် မစပ်ပဲ “အတ္ထံ ပကာသယိဿာမိ”နှင့် စပ်ပါ၊ “ဝိစက္ခဏတို့ကို နှစ်သက်စေလျက် အနက်ကို ဖွင့်ပြမည်”ဟုလို၊ ဤသို့စပ်လျှင် “ဂဟေတဗ္ဗဂ္ဂဟဏသည် လည်းကောင်း၊ ဂဟေတဗ္ဗဂ္ဂဟဏ မှအခြားသော အနက်အဓိပ္ပာယ်သည်လည်းကောင်း အတ္ထံပကာသယိဿာမိဝယ် အတ္ထပ္ပကာသန အဖြစ်ဖြင့်ပါဝင်ကြ၏၊ ထို့သို့ ပါဝင်သောကြောင့် ဂဟေတဗ္ဗဂ္ဂဟဏဖြင့် လည်းကောင်း၊ အခြား သော အနက်အဓိပ္ပာယ်ဖြင့် လည်းကောင်း ဝိစက္ခဏတို့ကို နှစ်သက်စေရာရောက်သည်၊ ထို့ကြောင့် တောသယန္တော အတ္ထံ ပကာသယိဿာမိ၌ စပ်သောနည်းသာ (အဋ္ဌကထာဆရာ၏ နှစ်သက် စေလိုသောဆန္ဒ ကျယ်ပြန့်ရကား) သင့်လျော်စရာရှိပေသည်။

အပွင့်]

မူလဋီကာနိဿယ

၄၃၉

တောသယန္တော၊ ဗေ၊ ပံကာသယိဿာမိတိ-ဟူ၍၊ (ယောဇနာ-သည်) ယုတ္တ-
ရူပါ-သင့်လျော်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိသည်၊ (ဟောတိ-၏။)

ဣဒါနိ-၌၊ ယံ အတ္ထပ္ပကာသနံ-အကြင်အနက်ကို ထင်ရှားပြကြောင်း အဋ္ဌ
ကထာကို၊ ကတ္ထုကာမော-ပြုခြင်းငှာ လိုလားသည်၊ (ဟောတိ)၊ တဿ-ထို
အနက်ကို ထင်ရှားပြကြောင်း အဋ္ဌကထာ၏၊ မဟတ္တံ-ကျယ်ဝန်းသည်၏ အဖြစ်ကို၊
[“မဟန္တဿ ဘာဝေါ မဟန္တတ္ထံ” ဟု ဆိုလိုလျက် “န္တ” ချေ၍ မဟတ္တံဟု ဖြစ်သည်၊
“အရဟန္တဿ ဘာဝေါ အရဟတ္တံ” ကဲ့သို့တည်း၊] ပရိဟရိတု-ရှောင်လွှဲခြင်းငှာ၊
ကမ္မဋ္ဌာနာနိတိ အာဒိ-ကို၊ အာဟ၊ အတ္ထဝဏ္ဏနန္တိတ္ထေ-၌၊ ဝဏ္ဏနာနာမ-
ဝဏ္ဏနာမည်သည်၊ ဝိဝရိတွာ-ဖွင့်၍၊ ဝိတ္တာရေတွာ-ချဲ့၍၊ ဝစနံ-ဆိုကြောင်း
စကားတည်း။

ဣတိတိ-ကား၊ အပနေတွာ တတော ဘာသန္တိ ဧဝမာဒိနာ-သော၊ ယထာ
ဒဿိတပ္ပကာရေန-အကြင် အကြင်ပြအပ်ပြီးသော ကျမ်းပြုပုံ အပြားအားဖြင့်၊
(ကရုဏပ္ပကာရအားဖြင့်-ဟူလို၊) ဣတိ-ဤ၊ အပနေတွာ တတောဘာသံဟူသော
ပါဠိဖြင့်၊ သောတူနံ-စာသင်သားတို့၏၊ ဥဿာဟုပ္ပါဒနဿ-အားတက်သရောကို
ဖြစ်စေခြင်း၏၊ ဟေတု-အကြောင်းကို၊ ဒဿေတိ-၏၊ [သီဟိုဠ်ဘာသာကိုပယ်
ခြင်း၊ အသမ္ဘိဿ အနာကုလဂုဏ်တို့နှင့် ပြည့်စုံအောင် စီရင်ခြင်းစသည်ဖြင့်
ပြလိုက်လျှင် စာသင်သားတို့၏ အားတက်သရောကို ဖြစ်စေနိုင်သည်၊ ထို့ကြောင့်
ကရုဏပ္ပကာရသည် ဥဿဟုပ္ပါဒန၏ အကြောင်းဖြစ်သည်။]

အဘိဓမ္မကထန္တိ - ကား၊ အဘိဓမ္မဋ္ဌကထံ - အဘိဓမ္မာ အဋ္ဌကထာကို၊
နိဿာမေထာတိကား၊ သုဏာထ - နာယူလိုက်ကြကုန်လော၊ ဣဒါနိ-၌၊ အဝဿံ-
မချွတ်ကေန၊ အယံ - ဤ အဋ္ဌကထာကို၊ သောတဗ္ဗာယေဝ - နာယူထိုက်သည်
သာ၊ ဣတိ - သို့၊ ဒဠ္ဇံ - မြဲမြံစွာ၊ ဥဿာဟေန္တော - အားတက်စေလိုသည်၊
(ဟုတွာ-၍၊) ဒုလ္လဘာ ဟိ အယံ ကထာတိ-ဟူ၍၊ အာဟ-ပြီ။ [အပနေတွာ
တတောဘာသံ စသည်ဖြင့် ပြအပ်သော ဥဿာဟနဟေတု၊ ဒုလ္လဘာ ဟိ အယံ
ကထာဖြင့်ပြအပ်သော ဥဿာဟနဟေတုဟု ဥဿာဟနကြိယာ၏ အကြောင်းပြ
၂-မျိုး ဖြစ်နေသောကြောင့် နောက်အကြောင်းပြစကား၌ “ဒဠ္ဇံ ဥဿာ ဟေ-
န္တော” ဟု ဒဠ္ဇံသဒ္ဒါ ထည့်၍ဆိုသည်။]

ဝိသတိဂါထာဝဏ္ဏနာ-နှစ်ဆယ်သော ဂါထာတို့၏ အဖွင့်သည်၊

နိဋ္ဌိတာ-ပြီ။

ဂန္ထာရမ္ဘအပွင့် ပြီး၏။

နိဒါနကထာ အပွင့်

[စိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍ မာတိကာအပွင့်မှ စ၍ ကျမ်းရင်းစာသွားဖြစ်၏။ ထို၏ရှေ့ ဝစနတ္ထမှစ၍ သန္နိဝေသအားလုမးသည် အခြေခံနိဒါနကထာချည်း ဖြစ်သည်။]

အဋ္ဌသာလိနီ - အဋ္ဌသာလိနီ အဋ္ဌကထာကို၊ ဝဏ္ဏန္တေဟိ - ဖွင့်ပြလိုကုန်သော၊ အာစရိယေဟိ-ဋီကာဆရာတို့သည်၊ တာဝ-မဖွင့်ပြမီရှေးဦးစွာ၊ တံသာ-ထိုအဋ္ဌသာလိနီ၏၊ သန္နိဝေသော - စုဝေးတည်နေသော အပိုင်းအခန်းကို၊ ဝိဘာဝေတဗ္ဗော - ထင်စွာပြထိုက်၏၊ တသ္မာ - ကြောင့်၊ ဝစနတ္ထောပရိစ္ဆေဒေါ၊ ပေ၊ သန္နိဝေသံ ဝိဘာဝယေတိ - ဟူ၍၊ ဣဒံ - ဤအကျဉ်းချုပ် ဂါထာစကားရပ်ကို၊ (မယာ - သည်၊) ဝုစ္စတိ-၏။ [ဝစနတ္ထော-အဘိဓမ္မသဒ္ဒါ၏ အနက်လည်း

အဋ္ဌသာလိနီ တာဝ။ ။သာရော ဝိယာတိ သာရော-အနှစ်ကဲ့သို့ အဆီအနှစ် ကျစ်လျစ်သည်။ အတ္ထော+သာရော အတ္ထသာရော - အဆီအနှစ် ကျစ်လျစ်သော အနက် အဓိပ္ပာယ်၊ အတ္ထသာရော ဇေတိဿာတိ ("အတ္ထသာရီ"ဟု ဆိုသင့်လျက် ဣကို နှမြ၊ ရကို လပြု၍ ဣတ္ထိဇောတက ဣနိပစ္စည်းဖြင့်) အဋ္ဌသာလိနီ - အဆီအနှစ် ကျစ်လျစ်သော အနက်အဓိပ္ပာယ် ရှိသော အဋ္ဌကထာ ဟု - ဖြစ်၏။ [သာရသဒ္ဒါကို ဥတ္တမတ္တဟု ကြံ၍ "ကောင်းမြတ်သော အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှိသော အဋ္ဌကထာ"ဟုလည်း ကြံပါ။] "တာဝ"ကား ပဌမတ္ထနိပါတ်၊ "ဖွင့်ခြင်း၏ ရှေးဦးစွာ=မဖွင့်မီ ရှေးဦးစွာ"ဟု ပေး။

ဝဏ္ဏန္တေဟိ အာစရိယေဟိ။ ။စုရာဒိဝဏ္ဏဓာတ်သည်ဝိတ္ထာရ (ချဲ့ဖွင့်ခြင်း) အနက် ဟောတည်း။ အဋ္ဌသာလိနီ အဋ္ဌကထာကို ဖွင့်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ဟူသည် ဋီကာ ဆရာတို့သာတည်း။ ထို့ကြောင့် "အာစရိယေဟိ" အရ ဋီကာဆရာတို့ကို ယူရသည်။ အဋ္ဌသာလိနီကို ဖွင့်သူမှန်သမျှ မည်သူမဆို အားလုံးနှင့်ဆိုင်သောကြောင့် "အာစရိယေဟိ"ဟု ဗဟုဝန်ဆိုထားသည်။ ဤမူလ ဋီကာဆရာလည်း အာစရိယေဟိ၌ ပါဝင်၏။ [အာစရိယေဟိကို "အဋ္ဌကထာဆရာတို့သည်"ဟု ကေစိတို့ပေးကြ၏ - ဟု မရဖွင့်သေး၏။]

သန္နိဝေသော။ ။သန္နိဝိသုတိ - စုပေါင်း တည်နေတတ်၏၊ ဣတိ သန္နိဝေသော၊ [သံ+နိပုဗ္ဗ၊ ဝိသဓာတ်၊ ကပစ္စည်း၊ မရ၌ "သန္နိဝိသယတိ - စုပေါင်း တည်နေစေတက်၏"ဟု ဟောတုဝါကျဖြင့် ဝိဂ္ဂဟပြု၏။] ဝစနတ္ထစသည်ကို သူ့အခန်းနှင့်သူ ပိုင်းခြားထားကြောင်း ဖြစ်သော စကားရပ်ကို "သန္နိဝေသ"ဟု ခေါ်သည်။

ဝစနတ္ထော။ ။"တတ္ထ ကေနဋ္ဌေန အဘိဓမ္မာ၊ ဓမ္မာတိရေက ဓမ္မဝိသေသဋ္ဌေန"မှစ၍ "အဘိဓမ္မာ ဝေဒိတဗ္ဗော" တိုင်အောင် ပြအပ်သော အဘိဓမ္မသဒ္ဒါ၏ အနက်ကို ဝစနတ္ထဟု ခေါ်၏။ အဘိဓမ္မသဒ္ဒါ၏ အနက်ကို ဖွင့်ပြသော စကားတစ်ရပ်လည်း (အကြောင်းအနက်၏ အမည်ကို အကျိုးစကားတစ်ရပ်၌ တင်စား၍ ကာရဏူပစာရအားဖြင့်) ဝစနတ္ထမည်၏။ ဤဝစနတ္ထကို ပြသော စကားတစ်ရပ်ကို သန္နိဝေသတစ်စု ဟု မှတ်ပါ။ [ဝစနတ္ထဟု ဆိုသောကြောင့် ဝိဂ္ဂိဟ် ဝါကျဟု မမှတ်ပါနှင့်၊ အဘိဓမ္မာသဒ္ဒါ၏ အနက်ပြစကားဟု မှတ်ပါ။]

ကောင်း၊ ပရိစ္ဆေဒေါ - အဘိဓမ္မာ ၇-ကျမ်းဟူသော အပိုင်းအခြား လည်ကောင်း၊ ပါဠိယာ-တစ်ကျမ်း တစ်ကျမ်းလော ပါဠိတော်၏၊ သန္နိဝေသောစ-စုဝေးတည်နေသော အပိုင်းအခန်း လည်ကောင်း၊ သာဂရေဟိ - လေသာဂရ အစရှိသည်တို့နှင့်တကွ၊ တထာစိန္တာ-ထို နယသာဂရ သိကြောင်းစကားလည်းကောင်း၊ ဒေသနာဟိ-မာနသ ဒေသနာစသော ဒေသနာကိုဖြင့်၊ ဂဘီရတာ-အဘိဓမ္မာ၏ နက်နဲသည်၏ အဖြစ် လည်းကောင်း။

☸ ဒေသနာယ-ဘိဓမ္မာကို ဟောတော်မူရာအခါ၌၊ သရီရဿ-မြတ်စွာဘုရား ကိုယ်တော်၏၊ ပဝတ္တိဂ္ဂဟဏံ-ဖြစ်ပုံကို ပြကြောင်း စကားလည်းကောင်း၊ တထာ-ထိုမှတစ်ပါး၊ ထေရဿ-အရှင်သာရိပုတ္တရာထေရ်၏၊ ပါစနာမဂ္ဂတပ္ပ-ဘာဝတတာပိစ-

ပရိစ္ဆေဒေါ။ ။“အဘိဓမ္မာသည် ၇-ကျမ်းရှိ၏”ဟု ကျမ်းအပိုင်းအခြားကို ပြသော “ပကရဏ ပရိစ္ဆေဒတော”မှ စ၍ “ဧဝံ ကထာဝတ္ထုနာဝ သန္တိသတ္တပ္ပကရဏာနိ အဘိဓမ္မာနာမ” တိုင်အောင်သော စကားရပ်သည် ပရိစ္ဆေဒသန္နိဝေသ တစ်စုတည်း။

သန္နိဝေသောစ ပါဠိယာ။ ။“ဓမ္မသင်္ဂဏီကျမ်း၌ ၄-ခန်း ၄-စု ၄-ကဏ္ဍရှိ၏” ဤသို့ စသည်ဖြင့် ပါဠိတော် ၇-ကျမ်းတွင် တစ်ကျမ်းတစ်ကျမ်း၌ တစ်စုစီ တစ်စုစီ စုပေါင်း တည်နေပုံ ကို ပြသော “တတ္ထ ဓမ္မသင်္ဂဏီပ္ပကရဏေ စတသော ဝိဘတ္တိယော”မှ စ၍ “ဣဒံ စတုဝိသတိသမန္တပဋ္ဌာနသမောဓာနံ ပဋ္ဌာနံ မဟာပကရဏနာမ” တိုင်အောင်သော စကားတစ်ရပ်သည် “ပါဠိသန္နိဝေသ”ဟု ခေါ်အပ်သော သန္နိဝေသ တစ်ရပ်တည်း။ [“သန္နိဝေသီယံတေ-စုဝေး တည်နေစေအပ်၏၊ ဣတိ သန္နိဝေသော။]

သာဂရေဟိတထာစိန္တာ။ ။လေသာဂရ စသည်တို့နှင့်တကွ နယသာဂရကို စဉ်းစားရာဖြစ်သော “ဣဒါနိ ဣမဿ အဘိဓမ္မဿ ဂမ္ဘီရဘဝဝ ဝိဇာနနတ္ထံ”မှ စ၍ “ဣမသ္မိံ ဌာနေ နယသာဂရော အဓိပ္ပေတော” တိုင်အောင်သော စကားရပ်သည် “သာဂရေဟိ စိန္တာ”မည်သော သန္နိဝေသ တစ်စုတည်း။

ဒေသနာဟိ ဂဘီရတာ။ ။မာနသ ဒေသနာ၊ ဝစီဘောဒ ဒေသနာ စသော ဒေသနာအပြား တို့ဖြင့် အဘိဓမ္မာ၏ နက်နဲပုံကိုပြသော “အယဗ္ဗိ ဘဂဝါ”မှ စ၍ “မတ္ထကံ ပါပေတု နသက္ကောတိ” တိုင်အောင်သော စကားရပ်သည် “ဒေသနာဟိ ဂမ္ဘီရတာ”မည်သော သန္နိဝေသ တစ်စုတည်း။ [ဂမုဓာတ်၊ ကိရ (က်အနုမန်ရှိသော ဤရပစ္စည်း) ဓာတ်နောင် ဘလာ၍ ဂမ္ဘီရဟု ဖြစ်၊ မိကိုချေလျှင် “ဂဘီရ”ဖြစ်၏-ဟု အဘယာရာမ ဆရာတော်၏ ဣဒ္ဓါဒိမောဂ္ဂလ္လာန်နိဿယ ဒဂဝ-သုတ်၌ ရုပ်တွက်ပြသည်၊ သာဂရစိန္တာ အခန်းဝယ် အဋ္ဌကထာဘာသာသင်္ခိုကာ၌လည်း ထောမနိမိကို မိုး၍ တစ်နည်း ရုပ်တွက်ပြခဲ့သည်။]

ဒေသနာ၊ပေ၊ကဟဏံ။ ။အဘိဓမ္မာတရားတော်ကို ဝါတွင်းသုံးလကြာအောင် ဟောတော် မူသောအခါ၌ ခန္ဓာကိုယ်တော်၏ ဖြစ်ပုံကိုပြသော “ဧဝံ တေမာသံ နိဗ္ဗန္တရံ ဒေသန္တဿ”မှ စ၍ “သရေသုဝါ ဝစနေသုဝါ နာနတ္ထံ နတ္ထိ” တိုင်အောင်သော စကားတစ်ရပ်သည် သရီရပဝတ္တိဂ္ဂဟဏံ”မည်သော သန္နိဝေသ တစ်စုတည်း။

ပို့ချအပ်သော အစဉ်၏ အဖြစ်၊ ထို ရှင်သာရိပုတ္တရာလျှင် အစအမွန်ရှိသည်၏ အဖြစ်လည်းကောင်း။

ပဋိဝေဓာ-ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းအားဖြင့် လည်းကောင်း၊ တထာ-ထိုမှ တစ်ပါး၊ ဗုဒ္ဓဝစနာဒိဟိ-ပဌမဗုဒ္ဓဝစန အရှိသည်တို့ဖြင့် လည်းကောင်း၊ အာဒိတော-အစဉ်၊ ဝါ-အလျှင်၊ သဗ္ဗဒဿိနော-အလုံးစုံကို သိမြင်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၏၊ အာဘိဓမ္မိကဘာဝဿ-အာဘိဓမ္မာကို တတ်သိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏အဖြစ်ကို၊ သာဓန-ပြီးစေကြောင်း စကားလည်းကောင်း။

ဝိနယေန-ဝိနည်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ အထ-ထိုမှတစ်ပါး၊ ဂေါသိကံသုတ္တေန-ဂေါသိကံသုတ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ နိဒါနေနစ-နိဒါန်းဖြင့် လည်းကောင်း၊ ဒီပိတာ-ပြအပ်သော၊ [သံသိဒ္ဓိ၌ စပ်၊] မဟောသိနာ-မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ဘာသိတတ္ထဿ-ဟောတော်မူအပ်သည်၏ အဖြစ်၏၊ သံသိဒ္ဓိ - ပြီးစီးကြောင်း စကား လည်းကောင်း။

ဣမံ သမ္ပ- ဤအလုံးစုံကို၊ ပကာသေတွာ-ထင်ရှားပြပြီး၍၊ ပဋိညာတကထာ-ဝန်ခံအပ်ပြီးသော အဋ္ဌကထာကို၊ ကတာ - ပြ၊ (ဣတိ - သို့) အဋ္ဌသာလိနီယာ-၏၊ ဧတံ သန္နိဝေသံ - ဤစုဝေးတည်နေပုံ အပိုင်းအခန်းကို၊ ဝိဘာဝယေ-ထင်စွာ ပြရာ၏။

ထေရဿ၊ ပေ၊ တာပိစ။ ။ “အာဘိဓမ္မာ၌ ပို့ချအပ်သော လမ်းစဉ်၏ အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ ဝါစနာမဂ္ဂ၏အဖြစ်၊ အရှင်သာရိပုတ္တရာလျှင် အစအမွန်ရှိသည်၏အဖြစ်ကိုပြသော “သာရိပုတ္တတ္ထေရောပိ”မှ စ၍ “ဂဏနာစာရံ ထပေသီ” တိုင်အောင်သည် “ထေရဝါစနာမဂ္ဂ-ထေရုပ္ပ ဘာဝိတတာ” မည်သော သန္နိဝေသတစ်စုတည်း။

ပဋိဝေဓာ၊ ပေ၊ သဗ္ဗဒဿိနော။ ။ ဘုရားရှင်သာ ရှေးဦးစွာ အာဘိဓမ္မာဆောင် ဖြစ်တော်မူပုံကို ပြသော “ဧဝံ သန္တေ ထေရောဝ ပဌမတရံ အာဘိဓမ္မိကော”မှ စ၍ “ဝိယာသာဒေါ ဟုတွာ ဇီဝိဿသီ”တိုင်အောင်သော စကားတစ်ရပ်သည် ဘုရားရှင်၏ ရှေးဦးစွာ အာဘိဓမ္မိက၏ အဖြစ်ကို ပြီးစေတတ်သော သန္နိဝေသ တစ်စုတည်း။

ဝိနယေနာထ၊ ပေ၊ ဒီပိတာ။ ။ ဝိနည်း စသည်ကို ထောက်၍ အာဘိဓမ္မာ၏ ဗုဒ္ဓဘာသိတ ဖြစ်ကြောင်းကို ပြီးစေတတ်သော “အထာပိ ဧဝံ ဝဒေယျ”မှ စ၍ “အယံ တာဝ နိဒါနကထာ”တိုင်အောင်သော စကားတစ်ရပ်သည် သန္နိဝေသ တစ်စုတည်း။

ပကာသေတွာ၊ ပေ၊ ဝိဘာဝယေ။ ။ ဤသို့ သန္နိဝေသပေါင်း ၉-ခန်းကို ပိုင်းခြားပြပြီးမှ ဝန်ခံအပ်ပြီးသော အဋ္ဌကထာကို ပြစီရင်တော်မူသည်၊ ဤသို့ အဋ္ဌသာလိနီ၏ စကားတစ်ရပ် တစ်ရပ်ကို ပိုင်းခြား သတ်မှတ်၍ ပြခြင်းသည် ကစည်း-အာဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟတို့၌ ပဌမပိုင်း၊ ဒုတိယပိုင်း၊ စသည်ဖြင့် သဘောတူရာကို ပိုင်းခြားထားပုံမျိုးတည်း၊ ဤသို့ ပိုင်းခြား၍ ပြခြင်း သည် စာရှုသူတို့၏ ဉာဏ်ကို ရှင်းလင်းစေ၏၊ ထို့ကြောင့် ကျမ်းပြုဆရာတိုင်းပင် ဤနည်းကို မိုး၍ မိမိကျမ်း၌လည်း သူ့အခန်းနှင့်သူ ပိုင်းခြားလျက် စီစဉ်လေ့ရှိဖို့ သတိပြုသင့်ကြပေသည်။

ဝစနတ္ထ ဝိဇာနဇေန-အဘိဓမ္မာသဒ္ဓါ၏ အနက်ကို သိခြင်းအားဖြင့်၊ ဝိဒိတာ-
ဘိဓမ္မသာမညတ္ထဿ-သိအပ်ပြီးသော အဘိဓမ္မာသဒ္ဓါ၏ သာမည အနက်ရှိသော
ပုဂ္ဂိုလ်အား၊ (အဘိဓမ္မာသဒ္ဓါ၏ သာမညအနက်ကို သိပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်အား၊)အဘိဓမ္မ
ကထာ-အဘိဓမ္မ အဋ္ဌကထာသည်၊ ဝုစ္စမာနာ-ပြောဆိုအပ်သော်၊ သောဘောယျ-
တင့်တယ်ရာ၏၊ ဣတိ-ထိုကြောင့်၊ အဘိဓမ္မ ပရိဇာနနမေဝ-အဘိဓမ္မကို ပိုင်းခြား၍
သိခြင်းသည်သာလျှင်၊ အာဒိမိ-အဋ္ဌကထာကို မဖွင့်မီ အစဉ်၊ ယုတ္တရူပ-သင့်လျော်
သော သဘောရှိ၏၊ ဣတိ-ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍၊ တဒတ္ထ-ထိုအဘိဓမ္မာသဒ္ဓါ၏
အနက်ကို၊ တတ္ထ ဧကနဋ္ဌေန အဘိဓမ္မောတိ-ဟူ၍၊(သင်္ဂဟကာရော-သည်၊)ပုစ္ဆတိ-
၏၊ တတ္ထ-ထိုတတ္ထ ဧကနဋ္ဌေန အဘိဓမ္မော ဟူသော စကားရပ်၌၊ တတ္ထာတိ-ကား၊
အဘိဓမ္မဿ အတ္ထံ ပကာသယိဿာမိတိ-ဟူသော၊ ယဒိဒံ-အကြင်စကားကို၊
(မယာ-သည်၊) ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်ပြီ၊ (ဂန္ထာ ရမ္မတုန်းက ဆိုခဲ့ပြီ-ဟုလို၊) တသ္မိံ - ထို
အဘိဓမ္မဿ အတ္ထံ ပကာသယိဿာမိ ဟူသော စကားရပ်၌၊ ယဿ-အကြင်
အဘိဓမ္မာ၏၊ အတ္ထံ-အနက်ကို၊ ပကာသယိဿာမိ-ထင်ရှားဖွင့်ပြအပ်၊ ဣတိ-သို့၊
ပဋိညာတံ-ဝန်ခံအပ်ပြီ၊ သောအဘိဓမ္မော-ထိုအဘိဓမ္မာ ဟူသည်၊ ဧကနဋ္ဌေန-
အဘယ်အနက်ကြောင့်၊ အဘိဓမ္မော-အဘိဓမ္မမည်သနည်း၊ ဣတိအတ္ထော-နက်၊
ဝါ-တစ်နည်း၊ တတ္ထာတိ-ကား၊ အဘိဓမ္မကထန္တိ-ဟူသော၊ ဧတသ္မိံ ဝစနေ-ဤ
စကား၌၊ ယော အဘိဓမ္မော-အကြင်အဘိဓမ္မာကို၊ ဝုတ္တော-ဆိုအပ်ပြီ၊ သော
(အဘိဓမ္မော)-ထိုအဘိဓမ္မာဟူသည်၊ ဧကနဋ္ဌေန-ကြောင့်၊ အဘိဓမ္မော-မည်သနည်း၊
ဣတိ အတ္ထော-နက်။

ဓမ္မာတိ ရေက ဓမ္မ ဝိသေသဋ္ဌေနာတိ ဧတ္ထ-၌၊ အတိရေကော-သာလွန်သော၊
ဓမ္မော-ဓမ္မတည်း၊ ဓမ္မာတိရေကော- သာလွန်သော ဓမ္မ၊ သုတ္တန္တဓိကာ-သုတ္တန်ထက်
သာလွန်သော၊ ပါဠိ-ပါဠိတော်တည်း၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ ဝိသေသော-ထူးကဲ
သော၊ ဓမ္မော-ဓမ္မတည်း၊ ဓမ္မဝိသေသော ထူးကဲသော ဓမ္မ၊ ဓမ္မာတိသယော-လွန်ကဲ
သော ဓမ္မ၊ ဝိစိတ္တာ - ဆန်းကြယ်သော ပါဠိ - တည်း၊ ဣတိ အတ္ထော - နက်၊

သုတ္တန္တဓိကာ ပါဠိ။ အတိရေက (အဓိက)၏ အပါဒါန်၌ အဘယ်ကြောင့် ဝိနည်း
မထည့်ဘဲ သုတ္တန်ကိုသာ ယူ၍ “သုတ္တန္တဓိကာ”ဟု ဆိုရပါသနည်း-ဟု မေးဖွယ်ရှိ၏၊
အဖြေကား-“ဓမ္မော ဝိနယောစ ဒေသိတော ပညတ္ထော”စသော ပါဠိတော်ဝယ် သုတ္တန်နှင့်
အဘိဓမ္မာကိုသာ “ဓမ္မ”ဟု တစ်ပေါင်းတည်း နာမည်တပ်၍ ဝိနည်းကိုကား “ဝိနယော”ဟု
သီးခြား နာမည်တပ်ထားသည်၊ ထို့ကြောင့် သုတ္တန်နှင့် အဘိဓမ္မာသာ ဓမ္မချင်း တူနေရကား
အဘိ၏ အနက်ဖြစ်သော အတိရေက (အဓိက)၏ အပါဒါန်၌ နကိုက ဓမ္မချင်းတူနေသော
သုတ္တန်ကိုသာ ယူရပါသည်။ [အပါဒါန် အမျိုးမျိုးတွင် နကိုတူနေရာမှ ဂုဏ်အားဖြင့် ခွဲထုတ်သော
ဝိဘတ္တိ ဝိဘဇန အပါဒါန်တည်း၊] ထို့ကြောင့်ပင် အဋ္ဌကထာ၌ “သုတ္တန္တံ ဟိ ပတ္တာ”စသည်ဖြင့်
သုတ္တန်နှင့် အဘိဓမ္မာကိုသာ နှိုင်းယှဉ်၍ သုတ္တန်ထက် အဘိဓမ္မာက သာလွန်ပုံကို အကျယ်ပြထားသည်။

ဓမ္မာတိရေက ဓမ္မဝိသေသဇဝ-သုတ္တန်ပါဠိထက် သာလွန်သော ပါဠိတော်၊ ထူးဆန်းသော ပါဠိတော်တို့သည်ပင်၊ အတ္ထော-အနက်တည်း၊ ဓမ္မာတိရေက ဓမ္မဝိသေသဇ္ဈော-သုတ္တန်ပါဠိထက် သာလွန်သော ပါဠိတော်၊ ထူးဆန်းသော ပါဠိတော်တို့သည်ပင် အနက်၊ ဒွိန္ဒုမ္မိ- ၂ပါးလည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ အတ္ထာန-ဓမ္မာတိရေက ဓမ္မဝိသေသ အနက်တို့၏၊ အဘိဓမ္မသဒ္ဒဿ-အဘိဓမ္မသဒ္ဒါ၏၊ အတ္ထဘာဝေန-အနက်၏အဖြစ်ဖြင့်၊ သာမညတော-တူကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဧကဝစနနိဒ္ဒေသော-ဧကဝစနိဘတ်ဖြင့် ညွှန်ပြခြင်းကို၊ ကတော-ပြီ။ [“သမာနာနံ+ဘာဝေါ သာမည”ဟုပြု။]

တသ္မာတိ-ကား၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ အဘိက္ကမန္တိ၊ အဘိက္ကန္တ ဝဏ္ဏာတိ အာဒိသု-အစရှိသော ပါဠိအရပ်တို့၌၊ (အဘိသဒ္ဓေါ-သည်၊ အတိရေကဝိသေသဋ္ဌ ဒီပကော-အလွန်ဟူသောအနက်၊ ထိုကဲ့သို့သောအနက်ကို ပြတတ်သည်၊ ဟောတိဝိယ-ကဲ့သို့၊ တထာ-တူ၊) အဘိသဒ္ဓေါ-သည်၊ အတိရေက ဝိသေသဋ္ဌ-ဒီပကော-သည်၊ (ဟောတိ-၏၊) တသ္မာ-ကြောင့်၊ အယမ္မိဓမ္မော-ဤကုသလာဓမ္မော အစရှိသော တရားကိုလည်း၊ ဓမ္မာတိရေက ဓမ္မဝိသေသဋ္ဌေန - သုတ္တန်ပါဠိထက် သာလွန်သော ပါဠိ၊ ထူးဆန်းသော ပါဠိ ဟူသောအနက်ကြောင့်၊ အဘိဓမ္မော-အဘိဓမ္မဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ ဣတိ-သို့၊ သမ္ပန္နော - ကာရဏဝါကျ၊ ဖလဝါကျတို့၏ ဆက်စပ်ခြင်းကို၊ (ဝေဒိတဗ္ဗော-၏။)

တတ္ထ-ထို အဘိဓမ္မော ဟူသောပါဠိ၌၊ (ကဿစိ-သော၊ စောဒကဿ-၏၊ စောဒနာ-သည်၊) သိယာ-၏၊ (ကိဒိသိ-သော၊ စောဒနာ-သည်၊ သိယာ-နည်း၊) အဘိက္ကမန္တိ အဘိက္ကန္တ ဝဏ္ဏာတိတတ္ထ-ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ ဓာတုသဒ္ဒဿ-ကမုဓာတ် ဟူသော သဒ္ဒါ၏၊ ပုရတော-၌၊ ပယုဇ္ဇမာနာ၊ ယှဉ်စပ် သုံးစွဲအပ်သော၊ အဘိသဒ္ဓေါ-အဘိသဒ္ဓါသည်၊ ကိရိယာယ-ကမနကြိယာ၊ ကန္တိကြိယာ၏၊ အတိရေက

ဓမ္မာတိသယော၊ ဝိစိတ္တာ ပါဠိ။ ။ဓမ္မဝိသေသ၌ “ဝိသေသ”ကို အဘိသယဟု ဖွင့်၏၊ “အတိ-အလွန်+သယ ဖြစ်”ဟူရာ၌ ရှည်လျားသော အလွန်ကို ယူမည်စိုး၍ “ဝိစိတ္တာ”ဟု ထပ်ဖွင့်သည်၊ သုတ္တန္တဘာဇနိယနည်း စသည်ဖြင့် တူးကဲသည်ကို “ဝိသေသ”ဟု ယူစေလိုသည်၊ သုတ္တန်ပါဠိထက် “ထူးပေသည် - ဆန်းပေသည်”ဟု ချီးမွမ်းရလောက်သော ပါဠိတော်-ဟူလို။

ဒွိန္ဒုမ္မိ၊ ပေ၊ ဧကဝစနနိဒ္ဒေသော။ ။အတိရေကဋ္ဌ ဝိသေသဋ္ဌဟု ၂-မျိုး ရှိသောကြောင့် “ဓမ္မာတိရေက ဓမ္မဝိသေသဋ္ဌဟိ”ဟု ဗဟုဝစဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော၊ အဘယ်ကြောင့် “ဓမ္မာ၊ ပေ၊ သဋ္ဌေန”ဟု ဧကဝစချရသနည်း-ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “ဒွိန္ဒုမ္မိ”စသည်မိန့်၊ အနက် ၂မျိုးလုံးပင် အဘိဓမ္မသဒ္ဒါ၏ အနက်အဖြစ်ဖြင့် တူသောကြောင့် သာမညနိဒ္ဒေသနည်း (ဓာတုပက္ခနည်း)အားဖြင့် ဧကဝစချရပါသည်-ဟူလို။

ဝိသေသ ဘာဝဒီပကော-လွန်ကဲသည်၏ အဖြစ်၊ ထူးဆန်းသည်၏ အဖြစ် ဟူသော အနက်ကို ပြတတ်သည်။ ဟောတိ-၏၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြခြင်းသည်။ ဥပသဂ္ဂဘာဝတော-ဥပသာရပုဒ်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ယုတ္တံ-သင့်ပါပေ၏။ [“ဓာတုတ္ထံ ဥပေစ္စ သဇ္ဇေန္တိတိ ဥပသဂ္ဂါ” ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ ကမုဓာတ်၏ အနက်ကို ဆင်ပြင်တတ်သောကြောင့် သင့်လျော်ပါပေသည်-ဟူလို။] ဓမ္မသဒ္ဓေါ ပန- ဓမ္မသဒ္ဓါသည်ကား၊ န ဓာတုသဒ္ဓေါ-ဓာတုသဒ္ဓါ မဟုတ်၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဧတသ္မာ-ဤဓမ္မသဒ္ဓါမှ၊ ပုရတော-ဦး၊ အဘိသဒ္ဓေါ-သည်၊ ပယောဂမေဝ-ယှဉ်စပ်သုံးစွဲခြင်းကိုပင်၊ နာရဟတိ-မထိုက်သည် မဟုတ်ပါလော၊ အထာပိ ပယုဇ္ဇေယျ-အကယ်၍ပင် ယှဉ်စပ် သုံးစွဲအပ်စေဦးတော့၊ ဥပသဂ္ဂါ-ဥပသာရပုဒ်တို့သည်၊ ကြိယာဝိသေသကာ-ကြိယာကို အထူးပြုတတ်ကုန်၏၊ ဓမ္မောစ - ပါဠိတော်ဓမ္မသည်ကား၊ န ကိရိယာ - ကြိယာမဟုတ်၊ (ပါဠိတော်ခြပ် ဖြစ်သည်-ဟူလို၊) ဣတိ-ကြောင့်၊ ဓမ္မဿ-ပါဠိတော်ဓမ္မ၏၊ အတိရေကဝိသေသ ဘာဝဒီပန-လွန်ကဲသည်၏အဖြစ်၊ ထူးဆန်းသည်၏အဖြစ်ကိုပြခြင်းသည်၊ နယုတ္တံ-မသင့်သည် မဟုတ်ပါလော၊ ဣတိ (ဤဒိသီ - ဤကဲ့သို့ ရှုအပ်သော၊ စောဒနာ-သည်၊ သိယာ-၏။)

☞ နော နယုတ္တံ-မသင့်မဟုတ်၊ သင့်သည်သာ၊ ဟိ (ကသ္မာ)-နည်း၊ အဓာတု-သဒ္ဓါ-ဓာတ်မဟုတ်သော သဒ္ဓါမှ၊ [ဓာတ်မဟုတ်သော ဆတ္တ၊ ဓေ၊ ရာဇကုမာရ၊ ဒေဝ၊ ဗြဟ္မသဒ္ဓါမှ၊] ပုရတော-ဦး၊ ပယုဇ္ဇမာနဿ-ယှဉ်စပ် သုံးစွဲအပ်သော၊ အကိရိယာယပိ-ကြိယာ မဟုတ်သော ခြပ်နက်၏လည်း၊ [ထီးခြပ်၊ အလံခြပ် စသော အနက်၏လည်း၊] အတိရေက ဝိသေသဘာဝ ဒီပကဿ-လွန်ကဲသည်၏ အဖြစ်၊ ထူးဆန်းသည်၏ အဖြစ်ကို ပြတတ်သော၊ အညဿပိ-အဘိဥပသာရမှ တစ်ပါးလည်းဖြစ်သော၊ ဥပသဂ္ဂဿ-အဘိ ဥပသာရကို၊ ဒဿနတော-တွေ့မြင်ရခြင်းကြောင့်တည်း၊ ဣတိ ဧတမတ္ထံ-ကို၊ ဝိဘာဓေတုံ-ထင်စွာ ဖြစ်စေခြင်းငှါ၊ အတိဆတ္တာဒိ ဥဒါဟရဏံ-အတိဆတ္တ၊ အစရှိသော ဥဒါဟရဏ်ကို၊ ဒဿေန္တော-ပြလိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ယထာတိအာဒိ-ယထာအစရှိသော (ယံ ဝစနံ၊ အတ္ထိ၊ တံ ဝစနံ-ကို၊) အာဟ-ပြီ။

ဝေမေဝံတိ-ဝေမေဝံ ဟူသည်ကား၊ အဓာတုသဒ္ဓဿပိ-ဓာတ်မဟုတ်သော သဒ္ဓါ၏လည်း၊ ပုရတော-ဦး၊ ပယုဇ္ဇမာနဿ-သော၊ အတိသဒ္ဓဿ-အတိသဒ္ဓါ ဟူသော၊ ဥပသဂ္ဂဿ-ဥပသာရပုဒ်၏၊ အကိရိယာယစ-ကြိယာမဟုတ်သော ခြပ်၏ လည်း၊ တဗ္ဘာဝ ဒီပကတ္တာ-ထိုလွန်ကဲသည်၏ အဖြစ်၊ ထူးဆန်းသည်၏ အဖြစ် ဟူသော အနက်ကို ပြတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဆတ္တာတိရေက ဆတ္တဝိသေသာဒိ အတ္ထေန-လွန်ကဲသော ထီး၊ ထူးဆန်းသော ထီးအစရှိသော အနက်ကြောင့်၊ အတိဆတ္တာဒဟော-အတိဆတ္တ အစရှိသော ဥဒါဟရဏ်တို့သည်၊ ဟောန္တိယထာ-

ကဲ့သို့၊ ဧဝံ-တူ၊ [ဧဝံ မေဝံကို ဧဝံဟု ဖွင့်သည်။] အာတုဿပိ-ဓာတ်မဟုတ်သော
 ဓမ္မသဒ္ဓါ၏လည်း၊ ပုရေတော၊ ပယုဇ္ဇမာနဿ-သော၊ အဘိသဒ္ဓဿ-အဘိသဒ္ဓါ
 ဟူသော၊ ဥပသံဂ္ဂဿ-၏၊ အင်္ဂေရိယာယစ-ကြိယာ မဟုတ်သော ပါဠိခြပ်၏လည်း၊
 တဗ္ဗာဝ ဒီပကတ္တာ-ထိုလွန်ကဲသည်၏ အဖြစ်၊ ထူးဆန်းသည်၏ အဖြစ်ဟူသော
 အနက်ကို ပြတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အယမ္ပိ ဓမ္မော-ဤကုသလာ ဓမ္မာအစရှိသော
 ပါဠိတော်ဓမ္မကိုလည်း၊ ဓမ္မာတိရေက ဓမ္မဝိသေသဋ္ဌေန-ကြောင့်၊ အဘိဓမ္မော -
 ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ ဣတိ-ကား၊ အဓိပ္ပာယော-အဋ္ဌကထာ ဆရာ၏ အလိုတည်း။

ဧကဒေသေနဝ ဝိဘတ္တာတိ-ကား၊ ကတမေစ ဘိက္ခဝေ၊ပေ၊ရူပက္ခန္ဓောတိ
 ဧဝမာဒိနာ - ကတမေစ၊ပေ၊ရူပက္ခန္ဓော ဤသို့ အစရှိသော နည်းဖြင့်၊ ဥဒ္ဓေသ-
 နိဒ္ဓေသမတ္တေနဝ-ဥဒ္ဓေသ နိဒ္ဓေသ မျှဖြင့်သာလျှင်၊ ဝိဘတ္တာ-ဝေဖန်တော်မူအပ်ကုန်ပြီ၊
 တတ္ထ ကတမံ ရူပံ အတိတံတိ ဧဝမာဒိနာ-တတ္ထ ကတမံ ရူပံ အတိတံ အစရှိသော
 နည်းဖြင့်၊ ပဋိနိဒ္ဓေသဿ-ထပ်၍ အကျယ် ညွှန်ပြကြောင်း ဖြစ်သော၊ အဘိဓမ္မ
 ဘာဇနီယဿ-အဘိဓမ္မဘာဇနီယနည်း၏ လည်းကောင်း၊ ပဉ္စပုစ္ဆကဿစ-ပဉ္စပုစ္ဆက
 နည်း၏လည်းကောင်း၊ အဘာဝါ-မရှိခြင်းကြောင့်၊ နိပ္ပဒေသေန-အကြွင်းအကျန်
 မရှိသောအားဖြင့်၊ န(ဝိဘတ္တာ)-ဝေဖန်တော်မူအပ်ကုန်၊ ပန-ကား၊ အဘိဓမ္မ-
 အဘိဓမ္မာသို့၊ ပတွာ-ဒေသနာတော် အစဉ်အားဖြင့် ရောက်၍၊ ဝါ-လသော်၊
 သုတ္တန္တဘာဇနီယံ၊ပေ၊နယာနံ-သုတ္တန္တ ဘာဇနီယနည်း၊ အဘိဓမ္မ ဘာဇနီယနည်း၊
 ပဉ္စပုစ္ဆကနည်းတို့၏၊ ဝသေန-အပြားအားဖြင့်၊ နိပ္ပဒေသတောဝ-အကြွင်းအကျန်
 မရှိသော အားဖြင့်သာလျှင်၊ ဝိဘတ္တာ-ကုန်၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ အယံဓမ္မော-
 ဤဓန္ဒာ ၅-ပါးကို ဟောကြောင်း၊ ပါဠိတော်ဓမ္မကို၊ ဓမ္မာတိရေကဓမ္မဝိသေသဋ္ဌေန-
 ကြောင့်၊ အဘိဓမ္မာတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ၊ (ကသ္မာ-နည်း)နိပ္ပဒေသာနံ-ကုန်သော၊
 တိဏ္ဍမ္ပိ- ၃-ပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ နယာနံ-နည်းတို့၏၊ အတိရေက ပါဠိ
 ဘာဝတော-လွန်ကဲသော ပါဠိ၏အဖြစ်ကြောင့် လည်းကောင်း၊ ဝိသေသ ပါဠိ
 ဘာဝတောစ-ထူးဆန်းသော ပါဠိ၏အဖြစ်ကြောင့် လည်းကောင်းတည်း၊ ဣတိ(ယံ)-
 ကား၊ အဓိပ္ပာယော-အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အလိုတည်း။

သုတ္တန္တေ -၌၊ ဗာဝိသတိယာ-သော၊ ဣန္ဒြိယာနံ-တို့၏၊ ဧကတော-တစ်ပေါင်း
 တည်း၊ အနာဂတ္တာ-မာလာကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဣန္ဒြိယဝိဘဏ်-ဣန္ဒြိယ
 ဝိဘင်း၌၊ သုတ္တန္တဘာဇနီယံ-သုတ္တန္တဘာဇနီယ နည်းသည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ အဝိဇ္ဇာ၊ပေ၊
 အာဒိနာ-အစရှိသည်ဖြင့်၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေ - ၌၊ တဿတဿ ပစ္စယဿ-ထိုထို
 ပစ္စည်းတရား၏၊ ပစ္စယုပ္ပန္န ဓမ္မာနံ-တို့အား၊ ပစ္စယဘာဝေါ-ကျေးဇူးပြုတတ်သည်၏
 အဖြစ်ကို၊ ဥဒ္ဓိဋ္ဌော-အကျဉ်းပြအပ်ပြီ၊ ဥဒ္ဓိဋ္ဌဓမ္မာနန္တ-အကျယ်ပြအပ်သော တရားတို့၏
 လည်းကောင်း၊ ကုသလာဒိဘာဝေါ - အစရှိသည်တို့၏ အဖြစ်ကို၊ ပုစ္ဆိတွာ - ၍၊

အဖွင့်]

မူလဋီကာနိဿယ

၄၄၇

ဝိသဇ္ဇေတဗ္ဗော-ဖြေဆိုထိုက်၏။ စ-ထိုသို့ပင် မေး၍ ဖြေဆိုလိုက်ပါသော်လည်း၊
ဇေတ္ထ-ဤပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၌၊ အဝိဇ္ဇာသင်္ခါရာတိ-ဟူ၍၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝုတ္တော-ဟောတော်
မူအပ်သော၊ ဥဒ္ဓေသော-သည်၊ န အတ္ထိ-မရှိ၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ပဉ္စပုစ္ဆကံ-သည်၊
နတ္ထိ။ [ဥဒ္ဓေသ၌ ဟောပုံကား-“အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရသမ္ဘဝန္တိ” စသည်ဖြင့် တစ်ဝါကျစီ
ဟောတော်မူ၏။ “အဝိဇ္ဇာ၊ သင်္ခါရာ၊ ဝိညာဏံ” စသည်ဖြင့် တစ်ပုဒ်စီ ဟောတော်မူ၊
ထို့ကြောင့် “ကတမာ အဝိဇ္ဇာ” စသည်ဖြင့် မေး၍ ဖြေဖို့ရန် ပဉ္စပုစ္ဆကနည်း မရှိတော့-
ဟူလို။]

သုတ္တန္တ-၌၊ ပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏီတိ အာဒိနာ-ဖြင့်၊ ပဉ္စ-ကုန်သော၊
သိက္ခာပဒါနိ-တို့ကို၊ ဥဒ္ဓိဋ္ဌာနိ-အကျဉ်းပြအပ်ကုန်ပြီ၊ ပန-ဆက်၊ သာ ဝေရမဏီ-
ထိုဝေရမဏီကို၊ အာရတိ၊ ဝိရတိတိအာဒိနာ-ဖြင့်၊ သဘာဝကိစ္ဆာဒိဝသေန-သဘော၊
ကိစ္စအစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ယဒိ ဝိဘဇိယေယျ-အကယ်၍ ဝေဒနာအပ်သည်
ဖြစ်အံ့၊ (ဧဝံသတိ-သော်၊) အဘိဓမ္မဘာဇနီယမေဝ-အဘိဓမ္မဘာဇနီယနည်းသည်
သာလျှင်၊ ဟောတိ-၏၊ စိတ္တုပ္ပါဒဝသေန-စိတ္တုပ္ပါဒ်၏ အစွမ်းဖြင့်၊ အထာပိ
ဝိဘဇိယေယျ-အကယ်၍မူလည်း ဝေဒနာအပ်သည်ဖြစ်အံ့၊ (ကထာပိ-ထိုသို့ပင်
ဝေဒနာအပ်ပြန်သော်လည်း၊) အဘိဓမ္မဘာဇနီယမေဝ-သည်ပင်၊ ဟောတိ-၏၊ ပန-
ဆက်၊ ယေန ပကာရေန-အကြင်အပြားအားဖြင့်၊ သုတ္တန္တဘာဇနီယံ-သည်၊ ဝါ-
ကို၊ ဝတ္တတဗ္ဗံ-ဟောတော်မူထိုက်သည်၊ သိယာ၏၊ အညော-အာရတိ ဝိရတိမှ
တစ်ပါး သော၊ ဝေရမဏီနံ-ဝေရမဏီတို့၏၊ သော ဝိဘဇိတဗ္ဗပကာရော-
ထိုဝေဒနာထိုက်သော အပြားသည်၊ နတ္ထိ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ သိက္ခာပဒဝိဘင်္ဂ-၌၊
သုတ္တန္တဘာဇနီယံ-သည်၊ နတ္ထိ။

ဝစနတ္တတော-ဝစနတ္တအားဖြင့်၊ အဘိဓမ္မ-အဘိဓမ္မာပါဠိတော်ကို၊ ဉာတေ-
သိအပ်ပြီးသော်၊ ပရိစ္ဆေဒတော-ပိုင်းခြားကြောင်းသင်္ချာအားဖြင့်၊ ဉာပေတုံ-သိစေခြင်းငှာ၊
ပကရဏပရိစ္ဆေဒတောတိအာဒိ-သော၊ (ယံဝစနံ အတ္ထိ၊ တံ ဝစနံ) အာဟ၊
ကတိပယာဝ ပဉ္စဝါရာ အဝသေသာတိ-ကား၊ ဓမ္မဟဒယ ဝိဘင်္ဂ-ဓမ္မဟဒယဝိဘင်္ဂ-၌၊
အနာဂတာ-မလာကုန်သည်၊ ဝါ-မပါကုန်သည်၊ ဟုတွာ-၍၊ မဟာဓမ္မဟဒယေ-
မဟာဓမ္မဟဒယကျမ်း၌၊ အာဂတာ - ကုန်သော၊ ဓမ္မဟဒယ ဝိဘင်္ဂဝစနဝသေန-
ဓမ္မဟဒယ ဝိဘင်္ဂ၏ စကား၏ အဖြစ်ဖြင့်၊ ဝါ- အဖြစ်မှ၊ [ဝသသဒ္ဓါ
ဘာဝအနက်ဟော၊ နာဝိဘတ်လည်း ပဉ္စမိအနက်ဟော၊] အဝသေသာ-ကြွင်းကုန်သော၊
ပဉ္စဝါရာ-မေးကြောင်း၊ ဖြေကြောင်း စကား၏ အလှည့် အကြိမ်တို့ သည်၊
ကတိပယာဝ-အနည်းငယ်တို့သာတည်း။ [ထိုသို့ အနည်းငယ်သာ ကြွင်းကျန်
လျှင် အဘယ်ကြောင့် “အပုဗ္ဗံ နတ္ထိ” ဟု ဆိုအပ်သနည်း၊ မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့်
“ဇေတ္ထဝ” စသည်မိန့်၊] ဇေတ္ထဝ-ဤဓမ္မဟဒယဝိဘင်္ဂ-၌ပင်၊ သင်္ဂဟိတာ-သိမ်းယူ

အပ်ကုန်ပြီ၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ အပုဗ္ဗံ နတ္ထိတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုအပ်ပြီ၊
[ဤအနည်းငယ်သော ပဉ္စဝါရများ ကျန်သေးစေကာမူ ထိုပဉ္စဝါရတို့ကိုလည်း
ဓမ္မဟဒယဝိဘင်း၌ အဓိပ္ပာယ်အားဖြင့် ထွင်းယူနိုင်၏၊ ထို့ကြောင့် “အပုဗ္ဗံ နတ္ထိ”ဟု
အဋ္ဌကထာဆရာဆိုသည်-ဟူလို။]

အပ္ပမတ္တိကာဝ တန္တိ အဝသေသာတိ-ကား၊ ဓမ္မဟဒယဝိဘင်္ဂ-၌၊ အနာဂန္တာ-
မလာမူ၍၊ ဝါ-မပါမူ၍၊ မဟာဓမ္မဟဒယေ-မဟာဓမ္မဟဒယကျမ်း၌၊ အာဂတ
တန္တိတော-လာသောပါဠိအောက်၊ (အပ္ပမတ္တိကာဝ-၌စပ်၊) ပထဝီအာဒိန-ပထဝီဓာတ်
အစရှိသည်တို့၏၊ ဝိတ္တာရကထာ-အကျယ်ဆိုရာဆိုကြောင်း ကျမ်းသည်၊ မဟာဓာတု
ကထာ-မဟာဓာတုကထာကျမ်းသည်၊ ယဒိ- (ဟောတိ၊ ဧဝံသတိ) ရူပကဏ္ဍဓာတု
ဝိဘင်္ဂါဒိသု-ရူပကဏ္ဍ ပါဠိတော်၊ ဓာတုဝိဘင်းပါဠိတော် အစရှိသော ပါဠိတော်တို့၌၊
(အနာဂန္တာ-၍၊) မဟာဓာတုကထာယ-မဟာဓာတုကထာကျမ်း၌၊ အာဂတတန္တိ-
လာသောပါဠိတော်သည်၊ အပ္ပမတ္တိကာဝ-နည်းသော အတိုင်းအရှည်ရှိသည်သာ၊)
အထ-သို့မဟုတ်၊ ဓာတုကထာယ-ဓာတုကထာကျမ်း၏၊ ဝိတ္တာရကထာ-သည်၊
(မဟာဓာတုကထာ-သည်၊ ယဒိဟောတိ၊ ဧဝံသတိ) ဓာတုကထာယ-ဓာတုကထာ
ကျမ်း၌၊ အနာဂန္တာ-၍၊ မဟာဓာတုကထာယ-၌၊ အာဂတတန္တိ-သည်၊ အပ္ပမတ္တိကာဝ-
သည်သာ၊ ဣတိ-(အယံ)-သည်ကား၊ အဓိပ္ပာယ်-အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အလိုတည်း။

အပ္ပမတ္တိကာဝ တန္တိ အဝသေသာ။ ။ဓမ္မဟဒယဝိဘင်း၊ မဟာဓမ္မဟဒယကျမ်းတို့သည်
ဓာတ်အကြောင်းကိုပင် ဟောပြောကုန်၏၊ “မဟာဓာတုကထာ”ဆိုသော ရှေးကျမ်း တစ်မျိုးလည်း
(ယခုဓာတုကထာမျိုး မဟုတ်ဘဲ) ဓမ္မဟဒယဝိဘင်း၌လာသော ဓာတ်တို့ကိုပင် ဆိုထား၏၊
ထို့ကြောင့် မဟာဓမ္မဟဒယကျမ်းနှင့် မဟာဓာတုကထာကျမ်းကို နှိုင်းယှဉ်၍ ပြရသည်၊
ဓမ္မဟဒယဝိဘင်း၌ မပါဘဲ၊ မဟာဓမ္မဟဒယကျမ်း၌ ပါသော ပါဠိထက် မဟာဓာတုကထာ၌
ပါသော ပါဠိသည် အနည်းငယ်သာရှိ၏၊ “တစ်ကျမ်းမဖွဲ့လောက်ပါ”ဟူလို။

ယဒိ၊ပေ၊အာဂတံတန္တိ။ ။ဤစကားရပ်ကား “မဟာဓာတုကထာ”ဟု ခေါ်အပ်သော
ကျမ်းသည်ပင် မူလဋီကာဆရာတို့ လက်ထက်၌ မရှိတော့ပြီဖြစ်၍ မည်သည်ကျမ်းဟု မသေချာ
သောကြောင့် မှန်းဆ၍ ယူအပ်သော မဟာဓာတုကထာကျမ်းကို (အမှန်းအတားဖြင့်) ဖော်ပြသော
စကားတည်း။ ပထဝီဓာတ် စသည်ကို အကျယ်ပြသော ကျမ်းကို “မဟာဓာတုကထာ”ဟု
ဆိုလိုလျှင် ထိုအကျယ်စကားသည် ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိတော်ဝယ် ရူပကဏ္ဍ၌လည်းကောင်း၊
ဓာတုဝိဘင်း၌လည်းကောင်း များစွာပါပြီး ဖြစ်၏၊ သို့မဟုတ် ဓာတုကထာကို အကျယ်ပြသော
ပါဠိကို “မဟာဓာတုကထာ”ဟု ဆိုလိုပြန်လျှင် မဟာဓာတုကထာ၌ ပါသော စကားသည်
ဓာတုကထာ၌ များစွာပါပြီးဖြစ်၏၊ ထိုကျမ်းတို့၌ မပါသော စကားလည်း မဟာဓမ္မဟဒယကျမ်း
စကားထက် အနည်းငယ်သာ ပိုပါသည်၊ ထိုပိုသမျှသည်လည်း အဓိပ္ပာယ်အားဖြင့် ဓမ္မဟဒယ
ဝိဘင်း၌ သိမ်းယူနိုင်သောကြောင့် “အပုဗ္ဗံ နတ္ထိ”ဟု ဆိုပြန်သည်။

အဖွင့်]

မူလဋီကာနိဿယ

၄၄၉

ပန-ဆက်၊ သာဝကဘာသိတ္တာ ဆဇ္ဇေယ နန္တိ-ဟူသော၊ ယံ-အကြင်စကားကို၊
 /ဝုတ္တံ-ဝိတဏှဝါဒီ ဆိုအပ်ပြီး၊ တံထိုစကားကို၊ ဗုဒ္ဓဘာသိတဘာဝ ဒဿနေန-
 ဗုဒ္ဓဘာသိတ အဖြစ်ကို တိုက်ရိုက်ပြခြင်းအားဖြင့်၊ ပဋိသေဇေတုံ-တားမြစ်ခြင်းငှာ၊
 သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါဟိတိ အာဒိ-ကို၊ အာဟ။ [ဗုဒ္ဓဘာသိတ၏ အဖြစ်ကို တိုက်ရိုက်ပြ၍၊
 “သာဝကဘာသိတတ္တာ ဆဇ္ဇေယ န”ဟူသော စကားကို သွယ်ဝိုက်သော အားဖြင့်
 တားမြစ်သည်-ဟူလို။]

စတုသုပဇ္ဈသူတိ-ကား၊ ဥပလဗ္ဘတိ-ဉာဏ်ဖြင့် ကပ်၍ ရအပ်သလော၊ နပ
 လဗ္ဘတိ-ဉာဏ်ဖြင့် ကပ်၍ မရအပ်သလော၊ ဣတိ-ဤသို့ မေးရာအခါ၌၊ ပဋိညာယ-
 အာမန္တာဟု ဝန်ခံခြင်းကို၊ ဂဟိတာယ-ယူအပ်ပြီးသော်၊ ပဋိက္ခေပဂ္ဂဟဏတ္ထံ-
 ပယ်မြစ်ခြင်းကို ယူခြင်းကမျိုးငှါ၊ ယောသန္တိကဋ္ဌောတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်သော၊
 သန္တိကဋ္ဌ-သန္တိကဋ္ဌကို၊ နိဿယံ-မှီရာကို၊ ကတွာ-၍၊ ဥပါဒါယ-စွဲယူ၍၊ [နိဿယံ
 ကတွာနှင့် ဥပါဒါယသည် အဓိပ္ပာယ်တူတည်း၊] ပဝတ္တာ-ဖြစ်ကုန်သော၊ ဒွေပိ-
 ကုန်သော၊ ပဉ္စကာ-ပဉ္စကတို့သည်၊ ဧကော-တစ်ရပ်သော၊ ပဉ္စော-ပြဿနာတည်း၊
 (“ဥပလဗ္ဘတိ၊ နပလဗ္ဘတိတိ ပဋိညာယ ဂဟိတာယ ပဋိက္ခေပဂ္ဂဟဏတ္ထံ”ပုဒ်တို့ကို
 လိုက်၍ပေး) သဗ္ဗတ္တာတိ-ဟူ၍၊ (ဝုတ္တံ-သော၊) သရီရံ-ကိုယ်ကို၊ ဝါ-တစ်နည်း၊
 ဒေသံ-အရပ်ကို၊ ဥပါဒါယ-၍၊ ပဝတ္တာ-ကုန်သော၊ (ဒွေပိ ပဉ္စကာ) ဧကော-သော၊
 (ပဉ္စော-တည်း၊) (ဥပလဗ္ဘတိ၊ နပလဗ္ဘတိတိ ပဋိညာယ ဂဟိတာယ၊ ပဋိက္ခေပဂ္ဂဟ
 ဏတ္ထံ-ငှါ၊) သဗ္ဗဒါတိ-ဟူ၍၊ (ဝုတ္တံ-သော၊) ကာလံ-ကာလကို၊ ဥပါဒါယ-၍၊
 (ပဝတ္တာ ဒွေပိပဉ္စကာ) ဧကော-(ပဉ္စော-တည်း။)

သဗ္ဗေသူတိ-သဗ္ဗေသုဟူသော ပါဠိဖြင့်၊ ခန္ဓာယတနာဒယော-ခန္ဓအာယတန
 အစရှိသည်တို့ကို၊ ယဒိဂဟိတာ-အကယ်၍ ယူအပ်ကုန်သည်ဖြစ်အံ့၊ (ဧဝံသတိ၊)
 တေ-ထို ခန္ဓာအာယတန အစရှိသည်တို့ကို၊ ဥပါဒါယ ပဝတ္တာ (ဒွေပိ ပဉ္စကာ
 ဧကော၊ ပဉ္စော-တည်း၊) အထပန-သို့မဟုတ်၊ ယော သန္တိကဋ္ဌော သဗ္ဗတ္ထ
 သဗ္ဗဒါတိ-ဟူကုန်သော၊ ဧတေဟိ-ဤပုဒ်တို့ဖြင့်၊ အဂ္ဂဟိတော-မယူအပ်သော၊
 ကောစိ-သော၊ သန္တိကဋ္ဌော-သန္တိကဋ္ဌသည်လည်းကောင်း၊ ဒေသော ဝါ-အရပ်သည်
 လည်းကောင်း၊ ကာလောဝါ-ကာလသည်လည်းကောင်း၊ နအတ္ထိ-မရှိတော့၊ ပန-
 ထိုသို့ပင် မယူအပ်သောအရာ မရှိပါသော်လည်း၊ တေ-ထို သန္တိကဋ္ဌ၊ ဒေသ၊
 ကာလတို့ကို၊ သာမညဝသေန-သာမည၏ အဖြစ်ဖြင့်၊ ဂဟေတွာ-၍၊ အနယောဂေါ-
 မေးစိစစ်ခြင်းကို၊ ကတော-ပြုအပ်ခဲ့ပြီ၊ ဘေဒဝသေန-အံ့ပြား၏ အဖြစ်ဖြင့်၊
 အနယောဂေါ-ကို၊ န(ကတော)-မပြုအပ်သေး၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဘေဒဝသေန-
 ဖြင့်၊ ဂဟေတွာ-၍၊ အနယုဉ္စိတံ-မေးစိစစ်ခြင်းငှါ၊ သဗ္ဗေသူတိ-ဟူ၍၊ (ယဒိ) ဝုတ္တံ၊
 (ဧဝံသတိ)၊ သန္တိကဋ္ဌဒေသ ကာလပုဒေသေ - သန္တိကဋ္ဌဒေသ ကာလတို့၏

၄၅၀

အဋ္ဌသာလိနီ

[နိဒါနိကထာ.

အစိတ်အပိုင်းတို့ကို၊ ဥပါဒါယ၊ ပဝတ္ထာစ - ဖြစ်ကုန်သည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ (ဒွေပိပဉ္စကာ) စကော (ပညော-တည်း၊) ဣတိ-သို့၊ စတုသု-ကုန်သော၊ စတေသု-၁ ဤပြဿနာတို့၌၊ [“သစ္စိကဋ္ဌ-ပရမတ္ထတရားတိုင်းမှာ ပုဂ္ဂလအတ္တ ရှိသလော၊ ဒေသတိုင်းမှာ ကာလတိုင်းမှာ ပုဂ္ဂလအတ္တ ရှိသလော”ဟု မေးခြင်းကို “သစ္စိကဋ္ဌပဒေသ၊ ဒေသပဒေသ၊ ကာလပဒေသတို့ကို မေးခြင်း”ဟု ဆိုလိုသည်။]

ဒီဉ္စံ ပဉ္စကာနန္တိတ္ထေ-၌၊ ပုဂ္ဂလော ဥပလဗ္ဘတိ၊ပေ၊မိစ္ဆာတိ-မိစ္ဆာဟူသော စကားရပ်သည်၊ ဧကံ-တစ်ခုသော အစိတ်အပိုင်းတည်း၊ [ဤစကားကို နောက်၌ “နိဂ္ဂဟကရဏံ”ဟု ဆိုလိမ့်မည်၊] ပုဂ္ဂလော နပလဗ္ဘတိ၊ပေ၊မိစ္ဆာတိ-ဟူသော စကားရပ်သည်၊ ဧကံ-တည်း၊ [ဤစကားကို နောက်၌ “ပဋိကမ္မကရဏံ”ဟု ဆိုလိမ့်မည်၊] တံ စေ ပန မညသိ၊ပေ၊ဣဒံ တေ မိစ္ဆာတိ-ဟူသော စကားရပ်သည်၊ ဧကံ-တည်း၊ [ဤစကားကို နောက်၌ “နိဂ္ဂဟဿ၊ပေ၊ပဋိကမ္မဝေဌနံ”ဟု ဆိုလိမ့်မည်၊] စသေ စေ ဒုန္နိဂ္ဂဟိတေ၊ပေ၊ဣဒံ တေ မိစ္ဆာတိ-ဟူသော စကားရပ်သည်၊ ဧကံ-တည်း၊ [ဤစကားကို နောက်၌ “ပဋိကမ္မဿ၊ပေ၊နိဂ္ဂဟနိဗ္ဗေဌနံ”ဟု ဆိုလိမ့်မည်၊] န ဟေဝံ နိဂ္ဂဟေတဗ္ဗေ၊ပေ၊ပဋိပါဒနာတိ-ဟူသော စကားရပ်သည်၊ ဧကံ-တည်း၊ [ဤစကားကို နောက်၌ အနိဂ္ဂဟ ဘာဝါရော-ပနာဒိနာ ဆေဒေါ”ဟု ဆိုလိမ့်မည်၊ ဤငါးပါး၏ အကျယ်ကို ကထာဝတ္ထုကျမ်း၌ ရှုပါ။]

ဣတိဧဝံ-သို့၊ နိဂ္ဂဟကရဏံ-နှိပ်ခြင်းကို ဆိုကြောင်း စကားရပ် လည်းကောင်း၊ ပဋိကမ္မကရဏံ-ကုစားမှုကိုပြုခြင်း စကားရပ် လည်းကောင်း၊ ဝါ-ပြန်၍ ချေပမှုကို ဆိုကြောင်း စကားရပ်လည်းကောင်း၊ နိဂ္ဂဟဿ-မိမိနှိပ်ခြင်း၏၊ သုနိဂ္ဂဟဘာဝ-ကောင်းစွာ နှိပ်အပ်သည် အဖြစ်ကို၊ ဣစ္ဆတော-အလိုရှိသော သကဝါဒီ၏(ပရဝါဒီ၏၊) ပဋိညာထပနေန-ပဋိညာဉ်ကို ထားခြင်းဖြင့်၊ ပဋိကမ္မဝေဌနံ-ကုစားမှုကို ခိုင်မြဲအောင် ရစ်ပတ်ကြောင်း စကားရပ်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ချေပမှုကို ခိုင်မြဲအောင် ရစ်ပတ်ကြောင်း စကားရပ်လည်းကောင်း၊ ပဋိကမ္မဿ-ကုစားမှု၏၊ ဝါ-ချေပမှု၏၊ ဒုပ္ပဋိကမ္မဘာဝ-မကောင်းသဖြင့် ကုစားအပ်သည်၏ အဖြစ်ကို၊ ဣစ္ဆတော-အလိုရှိသော သကဝါဒီအား၊(ပရဝါဒီအား၊) တံ နိဒဿနေန-ထို ပဋိကမ္မကို ပြခြင်းအားဖြင့် လည်းကောင်း၊ နိဂ္ဂဟဿ-နှိပ်ခြင်း၏၊ ဒုန္နိဂ္ဂဟဘာဝ ဒဿနေန-မကောင်းသဖြင့် နှိပ်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကို ပြခြင်းအားဖြင့် လည်းကောင်း၊ နိဂ္ဂဟနိဗ္ဗေဌနံ-နှိပ်ခြင်းကို ဖြေရှင်းကြောင်း စကားရပ်လည်းကောင်း၊ အနိဂ္ဂဟဘာဝါရောပနာဒိနာ-မနှိပ်အပ်သည်၏ အဖြစ်သို့ တင်ခြင်း အစရှိသည်ဖြင့်၊ ဆေဒေါ-ဖြတ်တောက်ဖျက်ဆီးကြောင်း စကားရပ်လည်းကောင်း၊ ဣတိအယံ-ကား၊ စကော-သော၊ ပဉ္စကော-တည်း။

ယော-ယင်း ပဉ္စကကို၊ အဋ္ဌကထာယံ-ကထာဝတ္ထု အဋ္ဌကထာ၌၊ အနုလောမ ပဉ္စက၊ ပေါနာမေဟိ-အနုလောမ ပဉ္စက ဟူသော နာမည်၊ ပဋိကမ္မ စတုက္ကဟူသော နာမည်၊ နိဂ္ဂဟံ စတုက္ကဟူသော နာမည်၊ ဥပနယန စတုက္ကဟူသော နာမည်၊ နိဂမနစတုက္ကဟူသော နာမည်တို့ဖြင့်၊ သကဝါဒိပုဗ္ဗပက္ခေ-သကဝါဒိ ရှေ့ရှိသော အဖို့၌၊ အနုလောမပစ္စနိက-ပဉ္စကောတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တော-ဆိုအပ်ပြီး၊ ပရဝါဒိပုဗ္ဗပက္ခေ-ပရဝါဒိရှေ့ရှိသော အဖို့၌လည်း၊ ဧဝမေဝ-ဤအတူသာလျှင်၊ ပစ္စနိယာနုလောမ ပဉ္စကောတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တော-ပြီး၊ ဧဝံ-ဤသို့လျှင်၊ ဒွေ-ကုန်သော၊ ပဉ္စကာ-တို့ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-ကုန်၏၊ သေသပဉ္စေသုပိ-ပုဂ္ဂလဝါရမှ ကြွင်းသော သဗ္ဗတ္ထဝါရ အစရှိသော ပြဿနာတို့၌လည်း၊ ဧဝံ-ဤအတူတည်း၊ ဣတိ-လျှင်၊ အဋ္ဌ-ကုန်သော ပဉ္စကာ-တို့ကို၊ အဋ္ဌမုခါ ဝါဒယုတ္တိတိ- အဋ္ဌမုခါဝါဒယုတ္တိဟူ၍၊ ဝုတ္တော-ဆိုအပ်ပြီး၊ ယုတ္တိတိ-ကာ၊ ဥပါယော-အကြောင်းနည်းလမ်းတည်း၊ ဝါဒသ-အကျယ်ဝါဒ၏၊ ယုတ္တိ-အကြောင်းနည်းလမ်းတည်း၊ ဝါဒယုတ္တိ-အကျယ်ဝါဒ၏ အကြောင်းနည်းလမ်း၊ ဝါဒပဝတ္တနဿ-အကျယ်ဝါဒဖြစ်ခြင်း၏၊ ဥပါယော-တည်း၊ ဣတိအတ္ထော-နက်။

အနုလောမ ပစ္စနိယပဉ္စကေ- အနုလောမ ပစ္စနိယပဉ္စက၌၊ အာဒိနိဂ္ဂဟံ- အစနိပ်ခြင်းကို၊ ဒဿေတွာ-ပြ၍လည်းကောင်း၊ ပစ္စနိယာနုလောမပဉ္စကေစ-၌လည်း၊ အာဒိနိဂ္ဂဟမေဝ - အစနိပ်ခြင်းကိုပင်၊ ဒဿေတွာ - ၍လည်းကောင်း၊ မာတိကံ- မာတိကာကို၊ ဒီပေတုံ-ပြခြင်းငှါ၊ [အာဒိနိဂ္ဂဟကိုသာ ပြ၍ မာတိကာကို မပြဘဲ၊ မာတိကာအသွား ထင်ရှားစေသောကြောင့် “အာဒိနိဂ္ဂဟမေဝ ဒဿေတွာ မာတိကံ ဒီပေတုံ”ဟု ဆိုသည်၊] သာပနေသာတိ အာဒိ-ကို၊ အာဟ။ [မှတ်ချက်-ဤ ဋီကာကျမ်းတက်ပုံကို ထောက်၍ အဋ္ဌကထာဝယ် “အာဇာနာဟိ နိဂ္ဂဟံ” ၂-ဌာန နောက်၌ ပေယျာလ မရှိသင့်ဟု ထင်သည်။]

အနုလောမပစ္စနိယ။ ။ဓမ္မတာယ အနုလောမေတိတိ အနုလောမော၊ ထုံးစံအားလျော်စွာ ဖြစ်သောကြောင့် အနုလောမမည်၏၊ ပုဂ္ဂလော ဥပလက္ခတိ သမ္ဘိကဋ္ဌ ပရမဋ္ဌေနကို အနုလောမဟု ခေါ်၏၊ ပဋိဝိရုဒ္ဓေါ+အနိကော ပစ္စနိကော၊ ပဋိဝိရုဒ္ဓေါ-မူလစကားနှင့် ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော၊ အနိကော-စကားအပေါင်းတည်း၊ ပစ္စနိကော-မူလစကားနှင့် ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော စကားအပေါင်း၊ အနုလောမောစ+သော+ပစ္စနိကောစာတိ အနုလောမပစ္စနိကော၊ ရှေးဦးစွာ သကဝါဒိပုဂ္ဂိုလ်၏ စကားကို အနုလောမ၊ ပရဝါဒိပုဂ္ဂိုလ်၏ ဆန့်ကျင်ဘက်စကားကို ပစ္စနိက ဟု ဆိုသည်၊ အနုလောမပစ္စနိယပဉ္စက၌ သကဝါဒိစကားက ရှေ့သွားဖြစ်၍၊ ပရဝါဒိစကားက နောက်လိုက်ဖြစ်၏၊ ပစ္စနိယာနုလောမပဉ္စက၌ကား ပရဝါဒိစကားက ရှေ့သွားဖြစ်၍ သကဝါဒိ စကားက နောက်လိုက် ဖြစ်သည်၊ ပစ္စနိက၌ ကကို ယပြု၍ ပစ္စနိယဟု ဖြစ်၏၊ [မူလဋီကာ၌ “ပစ္စတိ ဝိရုဇ္ဈတိတိ ပစ္စနိကော”ဟု ပစ္စတိတိ အနိယပစ္စည်း ကြံသည်ကို ဓာတ်ကျမ်း၌ ထိုဓာတ် ရှိ-မရှိ သတိထား၍ စဉ်းစားပါလေ။]

ပုဂ္ဂလောတိ-ကား၊ သတ္တာ-သတ္တဝါကို၊ ဇီဝေါ-အသက်ကောင်ကို၊ (ဥပလဗ္ဘတိ၌ စပ်၊) ဥပလဗ္ဘတိတိ-ကား၊ ပညာယ-ဉာဏ်ပညာဖြင့်၊ ဥပဂန္တ၌-ကပ်ရောက်၍၊ လဗ္ဘတိ-ရအပ်သလော၊ သစ္စိကဋ္ဌပရမဋ္ဌေနာတိ-ကား၊ မာယာမရိစိအာဒယော-မျက်လှည့်ရပ်၊ တံလျှပ် အစရှိသော ဝတ္ထုတို့ကို၊ (အဘူတာကာရေန-မဟုတ်မှန်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ဥပလဗ္ဘန္တိဝိယ-ဉာဏ်ဖြင့်ကပ်၍ ရအပ်ကုန်သကဲ့သို့၊ တထာ-ထိုအတူ၊ အဘူတာကာရေန-ဖြင့်၊ န(ဥပလဗ္ဘတိ)-ဉာဏ်ဖြင့်ကပ်၍ ရအပ်သည်မဟုတ်၊ အနုဿဝါဒီဟိ-တစ်ဆင့်ကြားခြင်း၊ အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ ဂဟေတဗ္ဗာ-မှတ်ယူအပ်သော အနက်တို့ကို၊ (အကြောင်းအရာတို့ကို၊) အနတ္တမတ္တဘာဝေန-မမြတ်သော အနက်တို့၏ အဖြစ်ဖြင့်၊) ဥပလဗ္ဘန္တိဝိယ-ကဲ့သို့၊ (တထာ-တူ၊) အနတ္တမတ္တဘာဝေန-ဖြင့်၊ န(ဥပလဗ္ဘတိ)-မဟုတ်၊ အထခေါ-စင်စစ်ကား၊ ဘူတေန-ဟုတ်မှန်သောအားဖြင့်၊ ဥတ္တမတ္တဘာဝေန-မြတ်သောအနက်၏ အဖြစ်ဖြင့်၊ ဥပလဗ္ဘတိ-ဉာဏ်ဖြင့်ကပ်၍ ရအပ်ပါသလော၊ (အစစ်အမှန် ရှိနိုင်ပါသလော၊-ဟူလို၊) ဣတိ-သို့၊ ပုစ္ဆတိ-သကဝါဒီမေး၏။

မာယာ မရိစိ အာဒယောဝိယ။ ။မာဓာတ်၊ ယပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသော မာယာသဒ္ဓါသည် မျက်လှည့်အတတ် (မန္တန်-ဆေး)တို့ကို ဟော၏။ “မာတိ မိနာတိ-နှိုင်းယှဉ်တတ်၊ တူအောင်ပြုတတ်၏။ ဣတိ မာယာ”ဟု ပြု၊ ထိုအတတ်ဖြင့် ပြုလုပ်ဖန်ဆင်းပြအပ်သော မျက်လှည့်အရပ်ကိုလည်း ကာရဏူပစာရအားဖြင့် “မာယာ”ဟု ခေါ်ပါ။ “မရိစိ”ဟူသည်ကား တံလျှပ် (ရေရောင်)တည်း၊ “ရေကို “တံ”ဟုလည်းကောင်း၊ အရောင်ကို “လျှပ်”ဟု လည်းကောင်း ရှေးက ခေါ်သည်၊] မျက်လှည့် အရပ်သည် ကျောက်ခဲအစစ်ဖြစ်ပါလျက် “ရွှေခဲ”ကဲ့သို့ ထင်ရ၏၊ တံလျှပ်သည် ရေ၏ အရောင်သာဖြစ်ပါလျက် ရေအစစ်ကဲ့သို့ ထင်ရ၏။ “အာဒိဖြင့် ဘီလူးမက ဖန်ဆင်း၍ ပြအပ်သော မိန်းမပျိုရပ်၊ ညဉ့်အခါဝယ် တစ္ဆေကဲ့သို့ ထင်ရသော သစ်ငုတ်တို့ စသည်ကို ယူပါ။]

နာဘူတာကာရေန။ ။[“အဘူတာကာရေန ဥပလဗ္ဘန္တိဝိယ”ဟု ဥပမာန အတွက်ပြင်ပေး၊] မျက်လှည့်ရပ် တံလျှပ်အစရှိသော အရာဝတ္ထုတို့ကို ဉာဏ်ဖြင့်ကပ်၍ ရှုသောအခါ (ဉာဏ်ဖြင့် စဉ်းစားကြည့်သောအခါ) မဟုတ်မှန်သော အခြင်းအရာအားဖြင့် သိအပ်ကုန်သကဲ့သို့၊ ထို့အတူ “ပုဂ္ဂလ”ဟု ခေါ်ဝေါ်အပ်သော အတ္တ သတ္တ ဇီဝကိုလည်း မဟုတ်မှန်သော အခြင်းအရာ အားဖြင့် သိအပ်သည် မဟုတ်၊ အထ ခေါ ဘူတေန ဥပလဗ္ဘတိ-စင်စစ် ကား ဟုတ်မှန်သောအားဖြင့် သိအပ်ပါရဲ့လော-ဟူလို။ [“မာယာမရိစိအာဒယော အဘူတာကာရေန”သည် သစ္စိကဋ္ဌအတွက် ဝိသဒိသုပမာ စကားတည်း။]

အနုဿဝါဒီဟိ ဂဟေတဗ္ဗာ။ ။သုတစ်ပါးထံမှ တစ်ဆင့်ကြားအပ်သော အကြောင်းအရာ (အာဒိအရ-မိမိစိတ်ကူးဉာဏ်ဖြင့် ကြံစည်အပ်သော အကြောင်းအရာ၊ ဓာတ်ချောက်ချား၍ အိပ်မက်၌ မြင်ရသော အကြောင်းအရာစသည်) တို့သည် ကြားတိုင်း ထင်တိုင်း မဟုတ်တတ်သောကြောင့် “မမြင်သော အရာဝတ္ထုအဖြစ်ဖြင့် သိအပ်ကုန်သကဲ့သို့၊ သတ္တ အတ္တ

“ဣတရော-သကဝါဒီမှ တစ်ပါးသော ပရဝါဒီသည်၊ တာဒိသံ-ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သော အတ္တ၊ သတ္တံ၊ ဇီဝဟူသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ ဣစ္ဆန္တော-အလိုရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ပဋိဇာနာတိ-အာမန္တာဟု ဝန်ခံ၏၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ (အနယုဉ္ဇတိ-ဤစပ်)၊ ယော-အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ သစ္စိကဋ္ဌပရမဋ္ဌေန-မှန်ကန်သော အနက်၊ မဖောက်မပြန် မြတ်သော အနက်၏ အဖြစ်ဖြင့်၊ ဥပလဗ္ဘတိ-၏၊ သော-ထို ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ (အာပဇ္ဇတိ-ဤစပ်)၊ ဝါ-ကို၊ (ဥပလဗ္ဘမာနော-ဤစပ်၊ သစ္စိကဋ္ဌပရမဋ္ဌလော-မှ၊ တဒါဓာရော-ထိုရုပ်ဝေဒနာ စသည်လျှင်၊ တည်ရာရှိသော၊ အညော-တစ်မျိုး တခြားသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ တေဟိ-ထိုရုပ်ဝေဒနာ စသည်တို့ ကို၊ အညတြ-ကြည့်၍၊ အညော-သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ တေသံ- ထိုရုပ်ဝေဒနာ စသည်တို့၏၊ အာဓာရဘူတော-တည်ရာဖြစ်၍ ဖြစ်သော၊ အညော- တစ်မျိုးတခြားသည်၊ (ဟုတွာဝါ)-လည်းကောင်း၊ အနညော - တံ မျိုးတခြား

ဇီဝဟူသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို မမြတ်သော အရာဝတ္ထုအဖြစ်ဖြင့် မရအပ်သည် မဟုတ်၊ “အထ ခေါ ဥတ္တမတ္တဘာဝေန ဥပလဗ္ဘတိ”ဟု မေးသည်၊ [“အနဿ-ဝါဒီဟိ”စသည်ကား ပရမတ္ထအတွက် ပိသဒိလူပမာ စကားတည်း။

သောသစ္စိကဋ္ဌ၊ပေ၊အာပဇ္ဇတိ။ “ဤဝါကျ၌ -“အညော၊ အနညောဝါ ဥပလဗ္ဘမာနော အာပဇ္ဇတိ”သည် လိုရင်းတည်း။ “တဒါဓာရော၊ အညတြဝါ တေဟိ၊ တေသံဝါ အာဓာရဘူတော” တို့ကား အည၏ သုံးမျိုးအပြားကိုပြသော စကားတည်း။

တဒါဓာရော။ “ထိုပုဂ္ဂလသည် သစ္စိကဋ္ဌပရမဋ္ဌဖြစ်သော ရုပ်ဝေဒနာစသည်တို့မှ အည (တစ်မျိုးတစ်ခြား)ဖြစ်လျှင် “တဒါဓာရော-ထိုရုပ်ဝေဒနာစသည်လျှင် တည်ရာရှိပါသလော”ဟု မေး၏။ [ဤအမေးသည် သုက္ကာယဒိဋ္ဌိ] ၂-တွင် “ရူပါသို့ အတ္တာ-ရုပ်၌ အတ္တရှိ၏” စသည်ဖြင့် ရုပ်စသည်ကို အာဓာရ၊ အတ္တကို အာဓေယံထား၍ ပြအပ်သော အမေးတည်း။]

တေသံ အာဓာရော။ “ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် သစ္စိကဋ္ဌပရမဋ္ဌဖြစ်သော -ရုပ်ဝေဒနာ စသည်မှ အညဖြစ်လျှင် ထိုရုပ်ဝေဒနာ စသည်တို့၏ တည်ရာဖြစ်ပါသလော။ [ဤအမေးသည် “အတ္တနိဝါ ရူပံ-အတ္တ၌ ရုပ်ရှိ၏”စသည်ကို အာဓာရထား၍ ပြအပ်သော အမေးတည်း။]

အညတြ ဝါ တေဟိ။ “ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် သစ္စိကဋ္ဌပရမဋ္ဌဖြစ်သော ရုပ်ဝေဒနာ စသည်တို့မှ အညဖြစ်လျှင် “ရုပ်စသည်၌လည်း မတည်ဘဲ၊ ရုပ်စသည်၏ တည်ရာလည်း မဟုတ်ဘဲ ထိုရုပ် စသည်မှ သီးခြားတစ်မျိုးပါလော”ဟု မေး၏။ [ဤအမေးသည် “ရူပဝါ အတ္တာ-ရုပ်ရှိသော အတ္တ (ရုပ်ကို ပိုင်သော အတ္တ)”စသည်ဖြင့် ကြံစည်အပ်သော အတ္တကို မေးသော အမေးတည်း။]

အနညော။ “ပုဂ္ဂလသည် သစ္စိကဋ္ဌပရမဋ္ဌဖြစ်သော ရုပ်ဝေဒနာ စသည်မှ တစ်မျိုးတခြား မဟုတ်၊ ရုပ်ဝေဒနာ စသည်ကိုပင် ပုဂ္ဂလ-ဟု ဆိုလိုပါသလော”ဟု မေး၏။ [ဤအမေးကား “ရူပံအတ္တာ-ရုပ်သည် အတ္တတည်း” ဤသို့စသည်ဖြင့် ကြံစည်အပ်သော အတ္တကို မေးသော အမေးတည်း။]

မှတ်ချက်။ “သုက္ကာယဒိဋ္ဌိ ၂၀-ကို ဤအည-အနည ၂-မျိုးလုံးဖြင့် သိမ်းယူ၏၊ အနညဖြင့် “ရူပံ အတ္တာ၊ ဝေဒနာ အတ္တာ၊ သညာ အတ္တာ၊ သင်္ခါရာ အတ္တာ၊ ဝိညာဏံ

မဟုတ်သည်။ (ဟုတွာ) ဝါ-လည်းကောင်း၊ တတော-ရပ္ပနာဒိသဘာဝတော-
 ထိုရပ္ပနအစရှိသော သဘောအားဖြင့်၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ (တတော)၊ သပ္ပစ္စယာဒိ
 သဘာဝတော-လိုသပ္ပစ္စအစရှိသော သဘောအားဖြင့်၊ ဥပလဗ္ဘမာနော-ဉာဏ်ဖြင့်
 ကပ်၍ရအပ်သည်။ အာပဇ္ဇတိ-ဖြစ်သလော၊ ဣတိ-ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍၊ ယော
 သစ္စိကဋ္ဌောပေါပရမဋ္ဌေနာတိ-ဟူ၍၊ အနယုဉ္ဇတိ-စစ်ဆေး မေးမြန်း၏။

ဣတုရော-သကဝါဒီမှ တစ်ပါးသော ပရဝါဒီသည်၊ ပုဂ္ဂလဿ-ပုဂ္ဂိုလ်၏၊
 ရူပါဒိဟိ-ရုပ်အစရှိသည်တို့မှ၊ အညတ္တံ-တစ်ပါးတခြား၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊
 အနိစ္စန္ဓော-အလိုမရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ န ဟေဝန္တိ-ဟူ၍၊ ပဋိက္ခိပတိ-ပယ်၏၊ ပုန-
 ဖန်၊ (အာဟ-ဌ်စပ်) သကဝါဒီ-သည်၊ ပဋိညာယ-အာမန္တာဟု ဝန်ခံခြင်းနှင့်၊
 ကေတ္တာပန္နံ-တစ်ခုတည်း၏ အဖြစ်သို့ ရောက်သော၊ ဝါ-တစ်ခုတည်း၏ အဖြစ်သို့

အတ္တာ"ဟူသော ၄-မျိုးကို ယူ၏။ အည ၃-မျိုးတွင် တဒါစာရောဖြင့် "ရူပသို့အတ္တာ၊ ဝေဒနာယ
 အတ္တာ၊ ပေါဓိညာဏသို့အတ္တာ"ဟူသော ၄-မျိုးကို ယူ၏။ "အညတြ ဝါ တေဟိ"ဖြင့် "ရူပဝါအတ္တာ
 ပေါဓိညာဏဝါ အတ္တာ"ဟူသော ၄-မျိုးကို ယူ၏။ တေသံအာစာရော"ဖြင့် "အတ္တာနိ-ရူပံ၊
 အတ္တာနိဝေဒနာ၊ ပေါဓိညာဏံ"ဟူသော ၄-မျိုးကို ယူ၏။ ဤသို့ အည အနည-၂-မျိုးဖြင့်
 သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ၂၀-ကို သိမ်းကျုံး၍ ပြသည်-ဟု မှတ်ပါ။

ရပ္ပနာဒိ သပ္ပစ္စယာဒိ။ ။ ရပ္ပနာဒိဖြင့် ရုပ် ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရဝိညာဉ်တို့၏
 ရပ္ပနစသော ဝိသေသလက္ခဏာကို ပြ၏။ သပ္ပစ္စယာဒိဖြင့် ထိုရုပ်စသည်တို့၏သာမည လက္ခဏာကို
 ပြ၏။ အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ ကံ စသောအကြောင်းရှိခြင်းသည်၊ ခန္ဓာ ၅-ပါးလုံးနှင့် ဆိုင်သော
 သာမညလက္ခဏာဖြစ်၏။ အာဒိဖြင့် သင်္ခတ စသည်ကိုယူ။

အညတ္တံ အနိစ္စန္ဓော။ ။ ပုဂ္ဂိုလ်ဟု ခေါ်အပ်သော အတ္တသည် ရုပ် ဝေဒနာ စသည်တို့မှ
 (တစ်မျိုးတခြား) ဆိုလျှင် ထင်ရှားမရှိသော အရာဝတ္ထု ဖြစ်နေသောကြောင့် သစ္စိကဋ္ဌပရမဋ္ဌ
 မဖြစ်နိုင်၊ ထို့ကြောင့် ပရဝါဒီသည် ပုဂ္ဂလအတ္တကို ရုပ် ဝေဒနာစသည်မှ တစ်မျိုးတခြားဟုလည်း
 မယူလို။

အနညတ္တံ အနိစ္စန္ဓော။ ။ ပုဂ္ဂလအတ္တသည် ရုပ်စသည်မှ တစ်မျိုးတခြားမဟုတ်၊ ရုပ်စသည်ပင်
 ဖြစ်သည်-ဟု ယူပြန်လျှင် ရုပ်ဝေဒနာ စသည်တို့ကဲ့သို့ ရပ္ပန (ဖောက်ပြန်ခြင်း သဘော)
 သပ္ပစ္စယ (အကြောင်းရှိခြင်း သဘော) ရှိရလိမ့်မည်။ ပုဂ္ဂလအတ္တကား ထိုသို့ ရပ္ပန သပ္ပစ္စယ
 သဘော မရှိ၊ ထို့ကြောင့် ပုဂ္ဂလအတ္တကို ရုပ်ဝေဒနာ စသည်မှ တစ်မျိုးတခြားဟုလည်း ပရဝါဒီ
 အလိုမရှိ။ ထို့ကြောင့် သကဝါဒီ၏ ဒုတိယအမေးကို "နဟေဝံ"ဟု ပယ်သည်။

ကေတ္တာပန္နံ အပ္ပဋိက္ခိပတိတမ္ပ။ ။ ထိုသို့ ပယ်သောအခါ ပထမမေးခွန်းနှင့် ဒုတိယမေးခွန်းသည်
 တစ်သဘောတည်းဖြစ်ရကား ပထမမေးခွန်းတုန်းက "အာမန္တာ"ဟု ဝန်ခံသကဲ့သို့၊ ဒုတိယ
 မေးခွန်း၌လည်း "အာမန္တာ"ဟုပင် ဝန်ခံသင့်၏၊ မပယ်သင့်၊ ထိုသို့ မပယ်သင့်ဘဲလျက် ပယ်
 သောကြောင့် သကဝါဒီက ပရဝါဒီကို "အာစာနာဟိ နိဂ္ဂဟံ"ဟု ဆို၍ နှိပ်သည်။

ရောက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (ဟောတုမန္တဝိသေသန)၊ အပ္ပဋိက္ခိပိတဗ္ဗ-မပယ်
ထိုက်သော ပြဿနာကို၊ ပဋိက္ခိပတိ-၏၊ ဣတိကတွာ-ဤသို့ နှလုံးသွင်းမှုကို
ပြု၍၊ နိဂ္ဂဟံ-နှိပ်ကြောင်း အပြစ်သို့၊ အာရောပေန္တော-တင်လိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊
အာဇာနာဟိ နိဂ္ဂဟန္တိ-ဟူ၍၊ အာဟ။

ပုဂ္ဂလော နပလစ္ဆတိတိ-ဟူ၍၊ ပုဋ္ဌော-မေးအပ်သော၊ ဝါ-အမေးခံရသော၊
သကဝါဒီ-သည်၊ ပုဂ္ဂလဒိဋ္ဌိ-ပုဂ္ဂိုလ်၌ဖြစ်သော မိစ္ဆာအယူကို၊ ဝါ-ပုဂ္ဂိုလ်ဟူသော
မိစ္ဆာအယူကို၊ ပဋိသေဓေန္တော-တားမြစ်လိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ အာမန္တာတိ-ဟူ၍၊
ပဋိဇာနာတိ-ဝန်ခံ၏၊ ပန-တစ်ဖန်၊ ဣတရော-သကဝါဒီမှ တစ်ပါးသော ပရဝါဒီသည်၊
(အနုယုဉ္ဇတိ၌စပ်)၊ ယောပုဂ္ဂလော-ကို၊ သစ္စိကဋ္ဌပရမဋ္ဌေန-သစ္စိကဋ္ဌ ပရမဋ္ဌ၏
အဖြစ်ဖြင့်၊ နပလစ္ဆတိ-မရအပ်၊ အညဿ-အည၊ အနညမှ တစ်ပါးသော၊
ပကာရဿ-သုံးခုမြောက် အမျိုးအစား၏၊ အဘာဝါ-မရှိခြင်းကြောင့်၊ သော-
ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ သစ္စိကဋ္ဌပရမဋ္ဌတော-မှ၊ အညော-တစ်မျိုးတခြားသည်၊ (ဟုတွာ)
ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ [ရှေ့၌ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော အည ၃-မျိုးပင်တည်း၊] အနညော-
တစ်မျိုးတခြားမဟုတ်သည်၊ (ဟုတွာ) ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ နပလစ္ဆတိ-အပ်၊
ဣတိ-ဤအနက်သည်၊ အာပဇ္ဇတိ-ရောက်သလော၊ ဣတိ-ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍၊
ယော သစ္စိကဋ္ဌောပေ၊ ပရမဋ္ဌောနာတိ-ဟူ၍၊ အနုယုဉ္ဇတိ-၏။

ပန-ဆက်၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ပုဂ္ဂလော-ကို၊ သဗ္ဗေန-အလုံးစုံသော အခြင်းအရာ
အားဖြင့်၊ သဗ္ဗ-အလုံးစုံ အကုန်အစင်၊ နပလစ္ဆတိ-အပ်၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ တဿ-
ထိုအတ္တဟူသော ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ အညတ္တာနညတ္တာနယောဂေါ-အည၏ အဖြစ် အနည၏
အဖြစ်ကို မေးစိစစ်ခြင်းသည်၊ ပုဂ္ဂလလဒ္ဌိ-ပုဂ္ဂဟူသော အယူကို၊ ပဋိသေဓေန္တဿ-
တားမြစ်သော သကဝါဒီအတွက်၊ အနာပဇ္ဇနတော-အည အနည အဖြစ်၏
မဖြစ်နိုင်ခြင်းကြောင့်၊ အနနယောဂေါ-သင့်လျော်သော မေးစိစစ်ခြင်း မဟုတ်၊
ဣတိ-ကြောင့်၊ နဟေဝန္တိ-ဟူ၍၊ ပဋိက္ခိပတိ-သကဝါဒီ ပယ်၏။

ဣတရော-သကဝါဒီမှ တစ်ပါးသော ပရဝါဒီသည်၊ ပဋိညာယ-အာမန္တာဟု
ဝန်ခံခြင်းအားဖြင့်၊ အာပဇ္ဇနလေသမေဝ-ပုဂ္ဂလ၏ အည အနည၏ အဖြစ်သို့
ရောက်နိုင်ခြင်းဟူသော အမြွက်ကိုသာလျှင်၊ ပဿန္တော - မြင်သည်၊ အဝိပရီတံ-

အနနယောဂေါ။ ။သကဝါဒီသည် မူလတပင် “ပုဂ္ဂလ(အတ္တ)မရှိ”ဟု ဝန်ခံပြီး ဖြစ်သည်၊
ထို့ကြောင့် “ထိုမရှိသော ပုဂ္ဂလသည် သစ္စိကဋ္ဌပရမဋ္ဌမှတစ်ပါး တခြားလား၊ တစ်ပါးတခြား
မဟုတ်ဖူးလား”ဟု မေးဖို့ရန်ပင် မသင့်တော့၊ ထိုအမေးသည် “မိန်းမမြို့မ၏ သားသည်
အရပ်ရှည်သလား၊ အရပ်ပိုသလား”ဟု မေးခြင်းမျိုးကဲ့သို့ မဖြစ်နိုင်သော အမေးသာ ဖြစ်၏၊
သို့အတွက် “န ဟေဝံ”ဟု သကဝါဒီ ပယ်သည်။

၄၅၆

အဋ္ဌကထာ

[နိဒါနကထာ

မဖောက်မပြန် ဟုတ်မှန်သော၊ အတ္တ-အနက်ကို၊ အသမ္ပုဇ္ဈန္တာ - ထိုးထွင်း၍ မသိသည်၊ (ဟုတ္တာ) ဧဝံ-သာလျှင်၊ အာဇာနာဟိ နိဂ္ဂဟန္တိ-ဟူ၍၊ နိဂ္ဂဟ- နှိပ်ကြောင်းအဖြစ်သို့၊ အာရောပေတိ-တင်၏။

ဣတိတိ-ကား၊ ယံ-အကြင်အကြောင်းအရာကို၊ ဒိသ္မာ-မြော်မြင်တော်မူ၍၊ မာတိကာ-မာတိကာကို၊ ထပိတာ-ထားတော်မူအပ်ပြီ၊ ဧဝံ-ဤမြော်မြင်တော်မူအပ် တိုင်းသော အကြောင်းအရာအားဖြင့်၊ ဣတိ(အယံ)-ကား၊ အဓိပ္ပာယ်ော-အဋ္ဌကထာ ဆရာ၏ အလိုတည်း။

ယထာကိန္တိ-ကား၊ ယေနပ္ပကာရေန-အကြင် အကြောင်းကြောင့်၊ (မောဂ္ဂလိ ပုတ္တတိဿ-အကျယ်ဝေဖန်လိမ့်မည်ဟု မြော်မြင်တော်မူခြင်းဟူသော အကြောင်း ကြောင့်၊) ဗုဒ္ဓဘာသိတံနာမ-မည်သည်၊ ဇာတံ-ပြီ၊ တံနိဒဿနံ-ထိုအကြောင်းကို ညွှန်ပြကြောင်းဖြစ်သော သုတ္တန်သည်၊ ကိ-အဘယ်နည်း၊ ဣတိအတ္ထော။

ယတောနိဒါနန္တိ-ကား၊ ယံ ကာရဏာ-အကြင် အကြောင်းကြောင့်၊ ဆ အဇ္ဈတ္တိကဗာဟိရာယတနာဒိနိဒါနံ- ဖပါးသော အဇ္ဈတ္တိကာယတန၊ ဖ-ပါးသော ဗာဟိရာယတန အစရှိသော အကြောင်းကြောင့်၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊--- ပပဉ္စသညာသင်္ခါတိ-ကား၊ တဏှာ မာန ဒိဋ္ဌိ ပပဉ္စသမ္ပယုတ္တာ-သံသရာကို ချဲ့ထွင်

ဣတရောပေ၊ နိဂ္ဂဟံ။ ။ “ပုဂ္ဂလော-နပလဗ္ဗတိ”တုန်းက “အာမန္တာ”ဟု ဝန်ခံပြီးသော သကဝါဒီသည် “ယော သစ္စိကဋ္ဌောပေ၊ နပလဗ္ဗတိ=ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို သစ္စိကဋ္ဌပရမဋ္ဌမှ အညအဖြစ်ဖြင့် မရအပ်သလော၊ အနညအဖြစ်ဖြင့် မရအပ်သလော”ဟု ဒုတိယတစ်ဆင့် မေးရာ၌ တစ်နည်းနည်းကို ဝန်ခံသင့်၏ဟု ပရဝါဒိက ယူဆ၏။ ထို့ကြောင့် “န ဟောဝ”ဟု ပယ်သည်ကို ရှေ့နောက် မည်ဟု ထင်သောကြောင့် “အာဇာနာဟိ နိဂ္ဂဟံ”ဟု ဆို၍ အပြစ်တင်သည်။

အဝိပရိတံ အတ္တံ အသမ္ပုဇ္ဈန္တာ။ ။ ထိုအပြစ်သည် တင့်တယ်သော အပြစ်မဟုတ်၊ မမေးသင့်သည်ကို မေးသောကြောင့် သကဝါဒိက “န ဟောဝ”ဟု ပယ်သည်ကို “အည- အနညအပြစ်ကို ပယ်သည်”ဟု ပရဝါဒိက အထင်မှားသဖြင့် တင်သော အပြစ်သာ ဖြစ်သည်။

ဣတိတိ ယံ အတ္တံ ဒိသ္မာ မာတိကာ ထပိတာ၊ ဧဝံ။ ။ “ဣတိ သတ္တာရာ”ဟူသော အဋ္ဌကထာ၌ ဣတိကို “ယံဒိသ္မာ၊ ပေ၊ ဧဝံ”ဟု ဖွင့်သည်။ ထိုသို့ ဖွင့်သဖြင့် “ဣတိ(တသ္မာ) ဒေသိတ္တာ”ဟု မပေးစေလိုကြောင်း သိစေသည်။ ထိုသို့ ဖွင့်ပုံကို ထောက်လျှင် ဋီကာ ဆရာလက်ထက်၌ “သတ္တာရာ ဒိန္နနယေန ထပိတမာတိကာယ”ဟူသော ပါဠိသည် မရှိဟု သိသာ၏။ အကယ်၍ရှိလျှင် ထိုသို့ ဖွင့်ဖွယ်မလို။--ဆက်ဦးအံ့--ဋီကာဖွင့်ပုံနှင့် သတ္တာရာ ပေ၊ မာတိကာယ”သည် နောက်ဆရာတို့ ထည့်ပါ၍ မှတ်ပါ၊ ဤသို့ ထည့်ပါ၍ ရှိပြီး ဖြစ်ရကား “ဣတိ-ဤသို့ မြတ်စွာဘုရား မြော်မြင်တော်မူအပ်သည့်အတိုင်း”ဟူသော အဋ္ဌကထာ၌ အနက်ပေးရတော့သည်။

တတ်သော တဏှာ မာန ဒိဋ္ဌိတို့နှင့် ယှဉ်ကုန်သော၊ သညာကောဋ္ဌာသာ-သညာအစု တို့သည်၊ သမုဒါစရန္တိတိ-ကား၊ အဇ္ဈာစရန္တိ-လွမ်းမိုးကုန်၏။ [အဇ္ဈာစရန္တိတိ-အဘိ ဘဝန္တိ၊-အနု။] ဧတ္ထစေတိ-ကား၊ ဧတေသု အာယတနာဒီသု-ဤအာယတန အစရှိသည်တို့တွင်၊ တဏှာမာနဒိဋ္ဌိဟိ-တို့ဖြင့်၊ အဘိနန္ဒိတဗွဲ-အလွန်နှစ်သက်ဖွယ် ဖြစ်သော အာယတနစသည်လည်းကောင်း၊ အဘိဝဒိတဗွဲ-ငါ့ဥစ္စာဟု လွန်စွာ ပြောဆိုဖွယ်ဖြစ်သော အာယတနစသည်လည်းကောင်း၊ အဇ္ဈောသိတဗ္ဗဉ္စ-မျိုး၍ ပြီးဆုံးစေဖွယ် အာယတနစသည်သည်လည်းကောင်း၊ စေ နတ္ထိ-အကယ်၍ မရှိအံ့။

၂

နတ္ထိယေဝ နနု-မရှိသည်သာလျှင် မဟုတ်ပါလော၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊ နတ္ထိစေတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တိ-ဟောတော်မူအပ်သနည်း၊ ဣတိ-ဤကား အမေးတည်း၊ [အဘယ်ကြောင့် “နတ္ထိ စေ”ဟု ပရိကပ္ပ စသဒ္ဒါထည့်၍ ဟောတော်မူအပ်ပါသနည်း-ဟုလို၊] နတ္ထိ-မရှိသည်ကား သစ္စ-မှန်ပါပေ၏၊ ပန-ထိုသို့ပင် မှန်ပါသော်လည်း၊ အပ္ပဟိနာဘိနန္ဒနာဘိ ဝဒနဇ္ဈောသာသနံ-မပယ်အပ်သေးသော အဘိနန္ဒန၊ အဘိဝဒန၊ အဇ္ဈောသာန ရှိကုန်သော၊ ပုထုဇ္ဇနာနံ-ပုထုဇဉ်တို့၏ အတွက်၊ အဘိနန္ဒိတဗ္ဗာဒိပ္ပကာရာနိ-အဘိနန္ဒိတဗ္ဗ အစရှိသော အပြားရှိကုန်သော၊ အာယတနာဒီနိ-အာယတန အစရှိသည်တို့သည်၊ ဟောန္တိ-ဖြစ်ကုန်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ တေသံ-ထိုပုထုဇဉ်တို့ အတွက်၊ နတ္ထိတိ-မရှိဟူ၍၊ ဝတ္ထု-ငှာ၊ န သက္ကာ-မတတ်ကောင်း၊ ပန-အနွယ်ကား၊ ပဟိနာဘိနန္ဒနာဒီနံ-ပယ်အပ်ပြီးသော အဘိနန္ဒန အစရှိသည် ရှိကုန် သော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့အတွက်၊ သဗ္ဗဏာ-အလုံးစုံသော အပြားအားဖြင့်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ဣတိ - ကြောင့်၊ နတ္ထိ စေတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တိ။ [ဤသို့ အဘိနန္ဒနစသည်ရှိသော အဖို့၊ မရှိသော အဖို့ ဟု ၂-မျိုးရှိသောကြောင့် “နတ္ထိ စေ”ဟု ပရိကပ္ပဝါစက စေသဒ္ဒါထည့်၍ ဟောတော်မူအပ်သည်-ဟုလို။]

ဧသေဝန္တောတိ-ကား၊ အဘိနန္ဒနာဒီနံ-တို့၏၊ နတ္ထိဘာဝကတေ-မရှိသည်၏ အဖြစ်ကိုပြုတတ်သော၊ မဂ္ဂေါ-မဂ်သည်လည်းကောင်း၊ တပ္ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိဘူတံ-ထို အဘိနန္ဒနစည်တို့၏ တစ်ဖန်ငြိမ်းအေးကြောင်းဖြစ်၍ ဖြစ်သော၊ ဖလံဝါ-သည် လည်းကောင်း။ ရာဂါနုသယာဒီနံ-ရာဂါနုသယ အစရှိသည်တို့၏၊ [အာဒိဖြင့် ပါဠိတော်၌ လာသော ပဋိယာနသယ စသည်ကို ယူ၊] အန္တော၊ အဝသာနံ-အဆုံး တည်း၊ အပ္ပဝုတ္တိ-မဖြစ်ကြောင်းတည်း၊ ဣတိအတ္ထော-နက်။

ဇာနံ ဇာနာတိတိ-ကား၊ သဗ္ဗညုတဉာဏေန-ဖြင့်၊ ဇာနိတဗွဲ-သိသင့် သိဖွယ် အသွယ်သွယ်သော တရားကို၊ ဇာနာတိ-သိတော်မူ၏၊ ဟိ-မှန်၊ (တစ်နည်း) ဟိ (ယသ္မာ)-ကြောင့်၊ ပဒေသညဏဝါ-အစိတ်အပိုင်း ဉာဏ်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ (သဗ္ဗညုတဉာဏ် မရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊) ဇာနိတဗွဲ-သိသင့်သိထိုက်သော၊ သဗ္ဗ-

အလုံးစုံသော တရားကို၊ န ဇာနတ်တိ- မသိနိုင်၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (သဗ္ဗညုတဉာဏေန ဇာနိတဗ္ဗံ ဇာနတ်တိ၊ ဣတိ ဝိညာယတိ။)

ပဿံ ပဿတိတိ-ကား၊ ဒိဗ္ဗစက္ခု ၊ ပေ ၊ သင်္ခါတေဟိ-ဒိဗ္ဗစက္ခု၊ အရဟတ္တ မဂ်ဉာဏ်ဟူသော ပညာစက္ခု၊ အောက်မဂ်ဉာဏ် ၃-ပါး-ဟူသော ဓမ္မစက္ခု၊ ဣန္ဒြိယ ပရောပရိယတ္တိဉာဏ် အာသယာနသယဉာဏ်ဟူသော ဗုဒ္ဓစက္ခု၊ သဗ္ဗညုတဉာဏ် ဟူသော သမန္တစက္ခုဟု ဆိုအပ်ကုန်သော၊ ပဉ္စဟိ-ကုန်သော၊ စက္ခုဟိ-စက္ခုတို့ဖြင့်၊ ပဿိတဗ္ဗံ-မြင်သင့်မြင်ဖွယ် အသွယ်သွယ်သော တရားတို့ကို၊ ပဿတိ-မြင်တော် မူ၏။

အထဝါ-ကား၊ ဇာနံ ဇာနတ်တိ-ကား၊ အညေ-မြတ်စွာဘုရားမှ အခြား ကုန်သော၊ သဝိပလ္လာသ-စိတ္တ၊ သညာ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ ဝိပလ္လာသ ရှိကုန်သော၊ ကာမရူပ ပရိညာဝါဒိနော-ကာမရူပကို ပိုင်းခြား၍ သိခြင်းကို ပြောဆိုလေရှိကုန်သော တိတ္ထိတို့သည်၊ ဇာနန္တပိ-သိကုန်ပါသော်လည်း၊ ဝိပလ္လာသ၊ ဝသေန-ဝိပလ္လာသ၏ အစွမ်းဖြင့်၊ (ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန် သိခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊) ဇာနန္တိ-သိကုန်၏၊ ဇဝံ- သို့၊ ဘဂဝါ - သည်၊ န (ဇာနတ်တိ) - သိတော်မူသည် မဟုတ်၊ ပန - အဟုတ်ကား၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ပဟိန ဝိပလ္လာသတ္တာ-ပယ်အပ်ပြီးသော ဝိပလ္လာသရှိတော်မူသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဇာနန္တော-သိတော်မူလသော်၊ ဇာနတ်ယေဝ-အမှန်ကိုသာ သိတော် မူ၏၊ စ-သည်သာမကသေး၊ ဒိဋ္ဌိ ဒဿနဿ-မိစ္ဆာ အမြင်၏၊ အဘာဝါ- မရှိခြင်းကြောင့်၊ ပဿန္တော-မြင်တော်မူလသော်၊ ပဿတိယေဝ-အမှန်ကိုသာ မြင်တော်မူ၏၊ ဣတိအတ္ထော။

စက္ခုဘူတောတိ-ကား၊ ပညာစက္ခု မယတ္တာ-ပညာစက္ခု အတိပြီးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဝါ-တစ်ကိုယ်လုံး၊ ပညာစက္ခုတုံး၏ အဖြစ်ကြောင့် လည်းကောင်း၊ သတ္တေသု-တို့၌၊ တဒုပ္ပါဒနတောစ- ထိုပညာစက္ခုကို ဖြစ်စေ တတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် လည်းကောင်း၊ လောကဿ-သတ္တလောက၏၊ စက္ခုဘူတေ-ပညာစက္ခု ဖြစ်၍ ဖြစ်တော်မူပါပေ၏၊ ဉာဏုဘူတောတိ ဧတဿစ-

ပညာစက္ခုမယတ္တာ။ “သုဝဏ္ဏမယော ရထော”စသော ပုဒ်တို့၌ ရွှေဖြင့်ပြုလုပ်အပ်သော (ရွှေအတိပြီးသော+ရွှေအထည်ကိုယ်ဖြစ်သော) ရထားကို “သုဝဏ္ဏမယ”ဟု ခေါ်၏၊ ဤ၌လည်း ဘုရားရှင်၏ တစ်ကိုယ်တော်လုံး ပညာစက္ခုတုံးကြီး ဖြစ်နေသည်ကို (မည်သည့်ကိစ္စကို ပြုပြု ပညာစက္ခု ရှေ့သွားရှိနေသည်ကို) “ပညာစက္ခုမယ”ဆိုသည်ဟု ကြံသည်၏၊ [ပညာစက္ခု+ပကတိ ယဿာတိ ပညာစက္ခုမယော၊ တပ္ပကတိအနက်၌ မယပစ္စည်းသက်။] ဤအဖွင့်အရ “စက္ခု- ပညာစက္ခုသည်+ဟုတ္တာ+ဘူတော စက္ခုဘူတော”ဟု ပြုပါ၊ နောက်ဟိတ်အတွက်လည်း ဤဝိဂ္ဂဟပင်တည်း။

သတ္တေသုစ တဒုပ္ပါဒနတော။ “စက္ခုဘူတော” စသော စကားသည် အရှင်မဟာကစ္ဆည်း ထေရ်က ရဟန်းတို့အား ပြောပြသော စကားတည်း၊ ထိုသို့ ပြောပြခြင်းမှာလည်း ဘုရားရှင်အား

ဤပုဒ်၏လည်း၊ ဧဝမေဝ-ဤအတူသာလျှင်၊ အတ္ထော-ကို၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗော-၏၊ ဓမ္မာ-
ဓမ္မတို့ဟူသည်၊ ဗောဓိပက္ခိယာ-ဗောဓိပက္ခိယတရားတို့တည်း၊ ဗြဟ္မာ-ဗြဟ္မာဟူသည်၊
မဂ္ဂေါ-မဂ်တည်း၊ တေဟိ-ထိုဗောဓိပက္ခိယတရား၊ မဂ်တရားတို့ကြောင့်၊ ဥပ္ပန္နတ္တာ-
ဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် လည်းကောင်း၊ လောကဿ-သတ္တလောက၏ (သန္တာန်၌)၊
တဒပ္ပာဒနတောစ-ထိုဗောဓိပက္ခိယတရား၊ မဂ်တရားတို့ကို ဖြစ်စေ တတ်သည်၏
အဖြစ်ကြောင့် လည်းကောင်း၊ တဗ္ဗူတော-ထို ဗောဓိပက္ခိယတရားဖြစ်၍ ဖြစ်တော်
မူပါပေ၏၊ ဝါ-ထိုမြတ်သော မဂ်တရားဖြစ်၍ ဖြစ်တော်မူပါပေ၏။

ပြဿနာမေးထိုက်ကြောင်း၊ ဘုရားရှင်သည် ဉာဏ်ပညာတော် ကြီးမားရကား သတ္တလောက
တစ်ခုလုံး၏ ဉာဏ်ပညာကြီး ဖြစ်နေကြောင်းကို သိစေလိုရင်းဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် ဘုရားရှင်
ကိုယ်တော်တိုင် ပညာစက္ခုကြီး ဖြစ်နေရုံမျှဖြင့် သတ္တလောက၏ စက္ခုမဖြစ်နိုင်သောကြောင့်
“သတ္တေသုစ တဒပ္ပါဒနတော”ဟူသော ဟိတ်အကူကို ပြရပြန်သည်၊ သတ္တဝါတို့သန္တာန်၌လည်း
တရား၏အဓိပ္ပာယ်ကို သိသော ပညာစက္ခု၊ ဝိပဿနာပညာ မဂ်ပညာစသော ပညာစက္ခု
ဖြစ်စေနိုင်သောကြောင့် သတ္တလောကတစ်ခုလုံး၏ စက္ခုဘူတ ဖြစ်နိုင်ပါသည်-ဟူလို။

မရုဋီကာ။ ။မရုဋီကာ၌ “ပညာစက္ခုမယတ္တာ”ဖြင့် “စက္ခုတော+ဘူတောဇာတောတိ
စက္ခုဘူတာ” ဟူသော ဝစနတ္ထကိုပြ၏-ဟူသော ဝဒန္တိဝါဒကို လည်းကောင်း၊ ဌာနီ ပညာစက္ခု၏
အမည်ကို ဌာနဘုရားရှင်၌ တင်စားသောဌာနျူပစာရကို ပြသည်ဟု လည်းကောင်း ဆို၏၊
တဒပ္ပာဒနတောဖြင့် “စက္ခု ဘာဝေတိ ဥပ္ပာဒေတိတိ စက္ခုဘူတော”ဟူသော ဝစနတ္ထကို
ပြသည်ဟု ဝဒန္တိဝါဒကိုလည်းကောင်း၊ ဝေနေယျတို့၌ ဖြစ်သော အကျိုးစက္ခု၏အမည်ကို
အကြောင်း ဘုရားရှင်၌ တင်စားသော ဖလူပစာရကို ပြသည်ဟုလည်းကောင်း ဆို၏၊ စဉ်းစားပါ။

အနုဋီကာ။ ။အနုဋီကာ၌ကား “ပညာစက္ခုနာ+ဥပ္ပန္နတ္တာ ဝါ စက္ခုဘူတော-
သဗ္ဗညုတဉာဏ်စက္ခုကြောင့် ဘုရားဖြစ်ရသည့်အတွက်စက္ခုဘူတမည်၏”ဟု ဝါသဒ္ဓါဖြင့်
လည်းကောင်း၊ “အထဝါဖြင့်လည်းကောင်း (မူလဋီကာနည်းမဟုတ်ဘဲ) သူ့အလိုကျ ၂-နည်း
ဖွင့်ပြ၏။

တေဟိ ဥပ္ပန္နတ္တာ တဗ္ဗူတော။ ။ဗောဓိပက္ခိယတရား မဂ်တရားတို့၏ ဓမ္မအမည်၊
ဗြဟ္မအမည်ကို (ထိုဗောဓိပက္ခိယတရား မဂ်တရားတို့ကြောင့် ဘုရားဖြစ်ရသော) ဘုရားရှင်၌
တင်စား၍ ကာရဏူပစာရအားဖြင့် ဘုရားရှင်ကိုလည်း ဓမ္မ-ဗြဟ္မ ခေါ်ရကြောင်းကို ပြလို၍
“တေဟိ+ဥပ္ပန္နတ္တာ”ဟု မိန့်သည်၊ ဤအလို “ဓမ္မော+ဟုတ္တာ+ဘူတော ဓမ္မဘူတော”ဟု ပြ၊ ဗြဟ္မ
ဘူတော၌လည်း နည်းတူ၊ တဒပ္ပါဒနတော”၏ အဓိပ္ပာယ်ကို စက္ခုဘူတော အဖွင့်တုန်းကကဲ့သို့
သိပါ။

မှတ်ချက်။ ။စက္ခုဘူတောတုန်းက “ပညာစက္ခုမယတ္တာ”ဟု ဆိုခဲ့၍ ဤ၌ “တေဟိ+
ဥပ္ပန္နတ္တာ”ဟု ဆိုသောကြောင့် စက္ခုဘူတော၌ ဥပစာလည်း မကြုံစေလို၊ “စက္ခုတော+ဘူတော”ဟု
လည်း ဝစနတ္ထမပြုစေလို၊ “စက္ခု+ဟုတ္တာ+ဘူတော”ဟူသော ဝစနတ္ထ ပြုစေလိုကြောင်း၊ “ပညာစက္ခု
မယတ္တာ”၌လည်း ပကတိတဒ္ဓိတ်ဖြစ်ကြောင်း သာ၍ သိသာပြန်သည်။

ဝတ္ထာတိ-ကား၊ စတုဿစ္စဓမ္မေ-တို့ကို၊ ဝဒတိ-ဟောတော်မူတတ်၏၊ ဣတိ-
ကြောင့်၊ ဝတ္ထာ-တော်မူ၏၊ ပဝတ္ထာတိ-ကား၊ စိရ်-ကြာမြင့်စွာသော ကာလပတ်လုံး၊
သစ္စပုဋိဝေဓံ-သစ္စာ ၄-ပါးကို ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းကို၊ ပဝတ္ထောန္တော-ဖြစ်စေတော်မူသည်၊
(ဟုတွာ)၊ ဝဒတိ-၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ပဝတ္ထာ-၏၊ [“စိရ်သစ္စပုဋိဝေဓံ ပဝတ္ထောန္တော”
ဖြင့် ပဝတ္ထာ၌ ပဉ္စပသာရ၏ ပကဋ္ဌ (အမြတ်) အနက်ကို သိစေ၏ဟု အနုဋီကာ
ဆို၏၊ “အမြတ်” ဟူသည်လည်း ကြာမြင့်စွာ သစ္စပုဋိဝေဓကို ဖြစ်စေနိုင်သော
အစွမ်းသတ္တိတည်း။]

အတ္ထဿ နိန္ဒေတာတိ-ကား၊ အတ္ထံ-အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို၊ ဥဒ္ဓရိတွာ-ထုတ်
ဖော်၍၊ ဒဿေတာ-ပြတော်မူတတ်ပါပေ၏၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ ပရမတ္ထံ-မြတ်သော
အနက်ဖြစ်သော၊ နိဗ္ဗာနံ-သို့၊ ပါပယိတာ-ရောက်စေတတ်ပါပေ၏၊ အမတဿ-
ဒါတာတိ - ကား၊ အမတသစ္စကိရိယံ - အမြိုက်နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုခြင်းကို၊
သုတ္တေသု-တို့၌၊ ဥပ္ပါဒေန္တော-ဖြစ်စေတော်မူလျက်၊ အမတံ-အမြိုက်နိဗ္ဗာန်ကို၊
ဒဒါတိ-ပေးတော်မူတတ်၏၊ ဣတိ - ကြောင့်၊ အမတဿဒါတာ-အမတဿဒါတာ
မည်တော်မူ၏၊ ဗောဓိပက္ခိယဓမ္မာနံ-တို့၏၊ တဒါယတ္ထ ဘာဝတော-ထိုမြတ်စွာ
ဘုရား၏ စပ်သောဥစ္စာ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဓမ္မဿာမိ-ဓမ္မဿာမိမည်တော်မူ၏။
[“တဒါယတ္ထ”၌ “တဿ+အာယတ္ထ”ဟုချည်း ဖွင့်လေ့ရှိ၏၊ မရဋီကာ၌ “တေန
အာယတ္ထ-ထိုနှင့်စပ်”ဟု ဖွင့်၏။]

သုဝဏ္ဏာလိင်္ဂန္တိ-ကား၊ သုဝဏ္ဏမယံ-ရွှေဖြင့် ပြုလုပ်အပ်သော၊ (ရွှေအတိ
ပြီးသော)၊ အာလိင်္ဂ-မရိုးစည်ကို၊ ဓုဒ္ဓကမုဒိင်္ဂ-မရိုးစည်ငယ်ကို-- သုပုပ္ဖိတသတပတ္တ
ပဒုမမိဝ-ကောင်းစွာပွင့်သော ပွင့်ချပ်တစ်ရာရှိသော ပဒုမ္မာကြာကဲ့သို့၊ သဿိရိကံ-
အသရေရှိတော်မူသော၊ သဿောဘံ-တင့်တယ်ခြင်းရှိတော်မူသော၊ သုပုပ္ဖိတ သတပတ္တ
သဿိရိကံ - ကောင်းစွာပွင့်သော ပွင့်ချပ်တစ်ရာရှိသော ပဒုမ္မာကြာနှင့်တူသော
အသရေရှိတော်မူသော၊ (မဟာမုခံ-၌စပ်။)

အနုမောဒိတံ ပေ၊ ဇာတန္တိဇတေန - ဤပါ၌ဖြင့်၊ အနုမောဒနာ - အနု
မောဒနာ ပြုခြင်းသည်၊ ဗုဒ္ဓဘာသိတဘာဝဿ-ဗုဒ္ဓဘာသိတအဖြစ်၏၊ ကာရဏံ-
အကြောင်းတည်း၊ ဣတိ အယံ အတ္ထော-ဤအနက်အဓိပ္ပာယ်သည်၊ ဝါ-ကို၊
ဝုတ္တောဝိယ-ဆိုအပ်သကဲ့သို့၊ ဝါ-ဆိုလိုသကဲ့သို့၊ ဒိဿတိ-ထင်ရ၏၊ ဧဝံသတိ-
ဤသို့ထင်တိုင်းဖြစ်လသော်၊ ကထာဝတ္ထုဿ-ကထာဝတ္ထုကျမ်း၏၊ ဗုဒ္ဓဘာသိတ
ဘာဝေါ-သည်၊ နသိယာ-မဖြစ်တော့ရာ၊ (ကသွာ)၊ အနုမောဒိတတ္တာ-အနု
မောဒနာ မပြုအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း၊ တသွာ-ကြောင့်၊ ဧတ္ထ-ဤ အနု
မောဒိတကာလံတော အစရှိသော စကားရပ်၌၊ ဧဝံ-သို့၊ အတ္ထော-ကို၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗော-
၏၊ (ကိ-အဘယ်သို့-မှတ်ထိုက်သနည်း။) မဟာကစ္စာယနော-သည်၊ ဧဝံ-သို့၊
ဝိဘဇိဿတိ - အကျယ် ဝေဖန်လတ္တံ့၊ ဣတိ-ဤအကြောင်းအရာကို၊ ဒိသွာ -

အဖွင့်]

မူလဋီကာနိဿယ

၄၆၁

မြင်တော်မူ၍၊ ဘဂဝါ-သည်၊ မာတိကံ-ကို၊ နိက္ခိပိတ္တာ-ထားတော်မူပြီး၍၊ ဝိဟာရံ-သို့၊ ပဝိဋ္ဌော-ပြီ၊ စ-ဆက်၊ တထေဝ-ထိုမြော်မြင်တော်မူသည့်အတိုင်းသာလျှင်၊ ထေရော-သည်၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ ဒိန္နနယေန-ပေးတော်မူအပ်သောနည်းဖြင့်၊ ထပိတ မာတိကာယ-ထားတော်မူအပ်ပြီးသော မာတိကာဖြင့်၊ ဝိဘဇိ-အကျယ်ဝေဖန်ပြီ၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဗုဒ္ဓဘာသိတံနာမ-မည်သည်၊ ဇာတံ-ပြီ၊ ပန-ဆက်၊ တံ-ထိုဗုဒ္ဓ ဘာသိတ၏ အဖြစ်သည်၊ အနုမောဒနာယ-အနုမောဒနာပြုခြင်းဖြင့်၊ ပါကဋ္ဌ-ထင်ရှားသည်၊ ဇာတံ-ပြီ၊ ဣတိ တေမတ္ထံ-ကို၊ သန္ဓာယ-၍၊ ဧဝံ၊ ပေ၊ ဇာတန္တိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်ပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့၊ (အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊) ဣတိ-ပကရဏပုရိစ္ဆေဒ အပြီးတည်း။ (ဣတိတစ်လုံး အကျေကြ်။)

၁၁

ဣဒါနိ-၌၊ ပါဠိယာ-အဘိဓမ္မာပါဠိတော်၏၊ သန္တိဝေသံ-စုဝေးတည်နေပုံကို၊ ဒဿေတုံ-ငှာ၊ တတ္ထ ဓမ္မသင်္ဂဏိပကရဏေတိ အာဒိ-ကို၊ အာဟ၊ ကာမာဝစရ ကုသလတော အဋ္ဌာတိ-ကား၊ ကာမာဝစရကုသလေ-ကာမာဝစရကုသိုလ်ဟူကုန်သော၊ စတ္တာရော-ကုန်သော၊ ခန္ဓေ-ခန္ဓာတို့ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ (ကာမာဝစရကုသလတောအရ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးတို့ကိုညာဏ်ဖြင့်ယူ၍၊) တတော-ထိုခန္ဓာ ၄-ပါးမှ၊ အဋ္ဌ-ကုန်သော၊ စိတ္တာနိ-တို့ကို၊ ဥဒ္ဓရတိ-ထုတ်၏၊ ပဌမဝိဘတ္တိတိပိ-ပထမ ဝေဖန်ကြောင်း၊ အပါဒါနံအနက်ဟူ၍လည်း၊ ဝဒန္တိ-ဆိုကြကုန်၏၊ ["ပဌမဝိဘတ္တိတိပိ-တောပစ္စည်း သည် ပဌမဝိဘတ်၏ အနက်ဟောဟူ၍လည်း၊ ဝဒန္တိ-ကုန်၏"ဟု ဤသို့လည်း ကြံကြသေး၏။]

ဧကေန နဝတိ စိတ္တာနိတိ-ကား၊ ယတ္ထ-အကြင်ပါဠိရပ်တို့၌၊ တောနိ စိတ္တာနိ-တို့ကို၊ ဝိဘတ္တာနိ-ဝေဖန်အပ်ကုန်ပြီ၊ တေ ပါဠိပ္ပဒေသာ-ထိုပါဠိရပ်တို့ကို၊ ဧကေန နဝတိစိတ္တာနိတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တာ-ကုန်ပြီ၊ စ-ဆက်၊ တေသံ-ထိုပါဠိရပ်တို့၏၊ သမုဒါယော-အပေါင်းသည်၊ စိတ္တဝိဘတ္တိ-စိတ္တဝိဘတ္တိမည်၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဧကေန၊ ပေ၊ ဝိဘတ္တိတိတေ-ဟူသော ဤ အဋ္ဌကထာစကားသည်၊ ဥပပန္နံ-သင့်လျော် သော စကားဖြစ်၏။

ပဌမဝိဘတ္တိတိပိ။ "ဤပါဠိ၌ အယုအမျိုးမျိုးရှိပုံကို အဋ္ဌကထာ ဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ၊ မဓုဋီကာ၌ကား-"တေ အဋ္ဌာနန္တိ ကေဝိ"ဟု ကေဝိဝါဒပြ၏၊ ထိုဝါဒအလိုမှာ "ပဌမဝိဘတ္တိ"ဟူသော စကားသည် ဤနေရာ၌မရှိသင့်၊ စိတ္တဝိဘတ္တိ၏ နောက်၌သာ ရှိသင့်သည်၊ စိတ္တဝိဘတ္တိကို (ပဌမဆုံးဖြစ်သောကြောင့်) "ပဌမဝိဘတ္တိ"ဟုလည်း ခေါ်ကြသည်-ဟုလိုသတတ်၊ ဋီကာဆရာ၏ အာဇာတ်ကျမည်မထင်။

တေသ္မာ၊ ပေ၊ ဥပပန္နံမေတံ။ "စိတ်တို့ကိုပြရာ ပါဠိရပ်တို့ကိုသာ "ဧကေန နဝတိစိတ္တာနိ"ဟု ဌာနဥပစာရအားဖြင့်ဆိုလျှင် ထိုပါဠိရပ်တို့သည် အဘယ်နည်းဖြင့် စိတ္တဝိဘတ္တိအမည် ရသင့်ပါ သနည်းဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် "တေသ္မာ" သေည်မိန့်၊ အစိတ်အပိတ်ပါဠိ၏ စိတ္တဝိဘတ္တိ

စ-ဆက်၊ မာတိကံ-ကုသလာဓမ္မာ အစရှိသောမာတိကာကို၊ ဥဒ္ဓိသိတွာ-
ညွှန်ပြပြီး၍၊ တတ္ထ-ထိုမာတိကာ၌၊ ဧကေနပဒံ-တစ်ပုဒ်တစ်ပုဒ်ကို၊ ဥဒ္ဓရိတွာ-၍၊
ယသ္မာ၊ စိတ္တာနိ-တို့ကို၊ ဝိဘတ္တာနိ-ကုန်ပြီ၊ တသ္မာ၊ မာတိကာပိ-သည်လည်း၊
စိတ္တဝိဘတ္တိ အန္တောဂဓာယေဝ-စိတ္တဝိဘတ္တိ၌ အတွင်းဝင်သည်သာ၊ ဝါ-စိတ္တုပ္ပါဒ
ကဏ္ဍ၌ အတွင်းဝင်သည်သာ၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ စိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍမ္ပိ၊ ပေ၊ ဒုဝိဇ္ဇန္တိ ဣဓမ္မိ
ဝစနံ-ဟူသော ဤဆိုအပ်လတ္တံ့သေစကားသည်လည်း၊ ယုဇ္ဇတိ။

မူလတောတိ-ကား၊ တီဏီ ၊ 'ကုသလာဓမ္မ လာနီတိအာဒိနာ-နည်းဖြင့်၊
ကုသလာဒီနံ-တို့ကို၊ (ဝစနံ-၌စပ်၊) မူလဝိသေသေန-မူလ၏အစွမ်းဖြင့်၊ သင်္ခိပိတွာ-
ချုံး၍၊ ဝစနံ-ဟောတော်မူခြင်းတည်း၊ ဝေဒနက္ခန္ဓောတိ အာဒိနာ-နည်းဖြင့်၊
(ကုသလာဒီနံ-တို့ကို၊) ခန္ဓတော-ခန္ဓာအားဖြင့်၊ (သင်္ခိပိတွာ၊ ဝစနံ-တည်း၊)
ကာယကမ္မန္တိ အာဒိနာ-ဖြင့်၊ (ကုသလာဒီနံ) ဒွါရတော-ဒွါရအားဖြင့်၊ (သင်္ခိပိတွာ
ဝစနံ၊) သုခဘူမိယံ ကာမာဝစရေတိ အာဒိနာ-ဖြင့်၊ (ကုသလာဒီနံ) ဘူမိတော-
ဘုံအားဖြင့်၊ (သင်္ခိပိတွာ ဝစနံ၊) [သုခဘူမိယံ-သုခဝေဒနာ၏ ဖြစ်တည်ရာဘုံ
ဟူသော၊ ကာမာဝစရေ-ကာမာဝစရဘုံ၌လည်းကောင်း။]

အတ္ထောတိ-ကား၊ ဟောတုဖလံ-အကြောင်း၏အကျိုးတည်း၊ ဓမ္မော-တိကား၊
ဟောတု-အကြောင်းတည်း၊ တီဏီ၊ ပေ၊ အာဒိနာ-နည်းဖြင့်၊ ဟောတုဝသေန-အကြောင်း၏

အမည်ကို အပေါင်း၌ တင်စားသော ဧကဒေသုပစာရအားဖြင့် စိတ္တဝိဘတ္တိဟု ခေါ်ရသောကြောင့်
“ဧကုနနုဂတိစိတ္တာနိ စိတ္တဝိဘတ္တိနာမ” ဟူသော စကားသည် သင့်ပါ၏-ဟူလို။

မာတိကဉ္စ၊ ပေ၊ ယုဇ္ဇတိ။ ။ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိတော်ဝယ် “ကုသလာဓမ္မာ၊ အကုသလာဓမ္မာ”
စသော မာတိကာပုဒ်များပါရှိ၏၊ ထိုမာတိကာကို ဝိဘတ္တိ(ကဏ္ဍ) ၄-ရပ်တွင် အဘယ်၌
သွင်းယူရမည်နည်း-ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “မာတိကဉ္စ” စသည်မိန့်၊ ကုသလာဓမ္မာ စသော
မာတိကာပုဒ်တို့ကို တစ်ပုဒ်စီထုတ်၍ စိတ်တို့ကိုအကျယ်ဝေဖန်သောကြောင့် မာတိကာသည်လည်း
စိတ္တဝိဘတ္တိ (ဝိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍ)၌ပင် အတွင်းဝင်သည်ဟုမှတ်ပါ၊ ထိုသို့ စိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍ၌ ဝင်သော
ကြောင့်ပင် “စိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍမ္ပိမာတိကာ ပဒဘာဇနီယဝသေန ဒုဝိဇ္ဇ” ဟု မာတိကာပဒအဖွင့်အစ၌
ဆိုလတ္တံ့သော စကားလည်း အသင့်ယုတ္တိရှိသော စကားဖြစ်နိုင်ပါသည်။

အနုဋီကာ။ ။မူလဋီကာ၌ကား “ဧကေန ပဒံ ဥဒ္ဓရိတွာ” ဟု ဆိုသောကြောင့်
စိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍဝယ် တိက် ဒုက်အားလုံး၏ တစ်ပုဒ်စီကိုထုတ်၍ အကျယ်ဝေဖန်သည်ဟုထင်စရာ
ရှိ၏၊ အမှန်အားဖြင့်ကား စိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍဝယ် ကုသလတိက်၏ ၃-ပုဒ်ကိုသာထုတ်၍
အကျယ်ဝေဖန်တော်မူ၏၊ သို့သော် နောက်နောက် တိက် ဒုက်ပုဒ်များ၏ အရကောက်မှာလည်း
ကုသလတိက်တွင် ပါဝင်ပြီး ဖြစ်သောကြောင့် ကုသလတိက်ပုဒ်များကို အကျယ်ဝေဖန်လိုက်လျှင်
အားလုံး တိက် ဒုက်၏ ပုဒ်များကိုလည်း အကျယ်ဝေဖန်ပြီးဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် “ဧကေန ပဒံ
ဥဒ္ဓရိတွာ” ဟု ဋီကာဆိုကြောင်းကို အနုဋီကာဖွင့်သည်။

အဖွင့်]

မူလဋီကာနိဿယ

၄၆၃

အစွမ်းဖြင့်၊ သင်္ဂဟော-သိမ်းယူခြင်းသည်၊ ဓမ္မတော-အကြောင်းအားဖြင့်၊ နိက္ခေပေါ-
ချုံးခြင်းတည်း၊ တံသမ္ပယုတ္တော-ထိုအလောဘစသည်တို့နှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော
ခန္ဓာလည်းကောင်း၊ တံသမုဋ္ဌာနံ-ထိုအလောဘစသည်လျှင် ဖြစ်ကြောင်းရှိသောကံ
လည်းကောင်း၊ [နိက္ခေပကဏ္ဍပါဠိတော်၌ “တံသမုဋ္ဌာနံ ကာယကမ္မံ” စသည်ဖြင့်
ရှိ၏၊ “တံသမုဋ္ဌာနာ” ဟု မရှိ။] တဒေကဋ္ဌာ-ထိုလောဘစသည်နှင့်တကွ တစ်ဦးတည်း
ဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၊ တစ်ခုတည်းသောစိတ်၌ တည်ကုန်သော၊ ကိလေသာစ-
ကိလေသာတို့လည်းကောင်း၊ ဣတိအာဒိနာ-ဤသို့အစရှိသောနည်းဖြင့်၊ ဟေတုဖလ
ဝသေန-အကြောင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ သင်္ဂဟော-သည်၊ အတ္ထတော-အကျိုးအားဖြင့်၊
နိက္ခေပေါ-တည်း။

အထဝါ-ကား၊ ဓမ္မောတိ-ကား၊ ဘာသိတော-ဟောတော်မူအပ်သော ပါဠိတော်
တည်း၊ အတ္ထောတိ ကား၊ ဘာသိတတ္ထော-ဟောတော်မူအပ်သော ပါဠိတော်၏
အနက်တည်း၊ ဓာယော ကုသလာ ဟေတုတိ-ကား၊ ဓမ္မော-ပါဠိတော်တည်း၊
တတ္ထ၊ ပေ၊ အလောဘောတိ အာဒိ-ကား၊ အတ္ထော-အနက်တည်း၊ သောစ-ထိုတတ္ထ
ကတမေ စသော ပါဠိရပ်သည်လည်း၊ ဓမ္မော-ဓမ္မမည်ပြန်၏၊ တတ္ထ၊ ပေ၊ အာဒိ-
ကား၊ အတ္ထော-အနက်တည်း၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ အတ္ထဓမ္မဝသေန-အနက်၊
ပါဠိတို့၏အစွမ်းဖြင့်၊ နိက္ခေပေါ-ချုံးခြင်းကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏။

နာမတောတိ-ကား၊ တီဏိ ကုသလမူလာနီတိ-တီဏိ ကုသလမူလာနိ အစ
ရှိသည်ဖြင့်၊ ဝုတ္တဓမ္မာနံ-ဟောတော်မူအပ်သော တရားတို့ကို၊ အလောဘောတိ
အာဒိနာမဝသေန-အလောဘော အစရှိသောအမည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်၊ (သင်္ခံ ပိ တွာ-
၍၊ ဝစနံ-တည်း၊) လိင်္ဂတောတိ-ကား၊ ဥဒ္ဒိဋ္ဌဿ-အကျဉ်းပြအပ်ပြီးသော၊ ဧကဿာဝ-

အထဝါ။ ဤနည်း၌ ဓမ္မောအရ ပါဠိကိုလည်းကောင်း၊ အတ္ထောအရ ပါဠိတော်၏
အနက်ကိုလည်းကောင်းယူပါ၊ “တယော ကုသလဟေတု” ဟူသောစကားသည် အနက်မထင်ရှား
သေးသောကြောင့် ပါဠိဟု ခေါ်အပ်သောဓမ္မမည်၏၊ “တတ္ထ ကတမေ တယော ကုသလဟေတု၊
အလောဘော အဒေါသော အမောဟော” စသည်ကား ကုသလဟိတ် ၃-ပါးကို အဋ္ဌကထာဖွင့်သကဲ့သို့
ပါဠိတော်ချင်း ဖွင့်ပြသောကြောင့် အတ္ထမည်၏။

သော ဓ ဓမ္မော၊ ပေ၊ အတ္ထော။ ။ “အလောဘော အဒေါသော အမောဟော” ဟူသော ရှေး
စကားသည်ပင် အလောဘ၏အကြောင်းအရာစသည်တို့ မထင်ရှားသေးသောကြောင့် ပါဠိဟူသော
ဓမ္မပင်မည်ပြန်၏။ “တတ္ထ ကတမော အလောဘော၊ သော အလောဘော အလုပ္ပနာ
အလုပ္ပိတတ္ထံ” စသော အဖွင့်သည်သာ ထိုအလောဘ စသည်တို့ကို ထင်ရှားအောင် ဖွင့်ပြသော
ကြောင့် အတ္ထမည်၏၊ အချုပ်မှာ-“ပစ္ဆိမံ ပစ္ဆိမံ ပုရိမဿ ပုရိမဿ အတ္ထဝစနံ-နောက်နောက်စကား
သည် ရှေးရှေးစကား၏ အနက်ပြတည်း” ဟူသော ပရိဘာသာနှင့်အညီ နောက်နောက်အနက်ဖြစ်သော
စကားကို အတ္ထဟု ခေါ်ရသည်။...[သောစ ဓမ္မောတိ-တယော ကုသလဟေတုဟိ အာဒိ
ပုရိမာယ ပုရိမာယ ပါဠိယာ ပစ္ဆိမာ ပစ္ဆိမာ အတ္ထနိဒ္ဒေသောတိ ဝုတ္တံ။-အနုဋီကာ။]

တစ်ပါးသာလျှင်ဖြစ်သော၊ ဓမ္မဿ-ကို၊ (နိက္ခေပေါ-၌စပ်၊) အလောဘော အလုပ္ပနာ အလုတ္တိတတ္တန္တိ-ဟူ၍၊ ပုရိသာဒိလိင်္ဂဝသေန-ပုလ္လိင်အစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဝါ-ပုလ္လိင်၊ ဣတ္ထိလိင်၊ နပုလ္လိင်တို့၏အစွမ်းဖြင့်၊ နိက္ခေပေါ-ချုံးခြင်းတည်း။

ဂဏနစာရန္တိ-ကား၊ ဂဏနပွဝတ္တိ-ရေတွက်ကြောင်း သင်္ချာ၏ဖြစ်ပုံကို၊ သမာနေန္တိတိ-ကား၊ သမာနံ-တူမျှသည်ကို၊ ကရောန္တိ-ကုန်၏၊ ပူရေန္တိ-ပြည့်စေကြကုန်၏၊ ဝါ-ဖြည့်ကြကုန်၏၊ သမာနေတဗ္ဗန္တိ ဧတ္တာပိ-ဟူသော ဤပါဌ်၌လည်း၊ တထာ-ထိုအတူတည်း။ [နောင်လာမည့် “ပဏ္ဍာနံ သမာနေတဗ္ဗံ”ပုဒ်၌လည်း “သမာနံ ကာရေတဗ္ဗံ၊ ပူရေတဗ္ဗံ”ဟု အနက်တူသိပါ-ဟူလို။]

ဝိဇ္ဇာဘာဂိနော အဝိဇ္ဇာဘာဂိနောတိ ဧဝမာဒိသု-ဤသို့ အစရှိသောပုဒ်တို့ကို၊ ဧတ္ထ-ဤအဘိဓမ္မာ၌၊ ဝိညာတေသု-သိအပ်ပြီးကုန်လသော်၊ [အဘိဓမ္မာသင်ယူစဉ်က သိနှင့်ပြီးဖြစ်ကုန်လသော်၊] အဘိဓမ္မိကတ္ထေရာ-အဘိဓမ္မာဆောင်ထေရ်တို့သည်၊ သုတ္တန္တံ-သုတ္တန်ကို၊ သုဏန္တာစ-ကြားနာကုန်စဉ်သော်လည်းကောင်း၊ [သူတစ်ပါးတို့ဟောသည်ကို ကြားနာကုန်စဉ်သော်လည်းကောင်း၊] စိန္တေန္တာစ-ကြံစည်ကုန်စဉ်သော်လည်းကောင်း၊ [ထိုသို့ ကြားနာရ၍ ဝိဇ္ဇာဘာဂိနော စသောပုဒ်တို့၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ကြံစည်စဉ်းစားကုန်စဉ် သော်လည်းကောင်း၊] သုတ္တန္တေသု-သုတ္တန်တို့၌၊ ဝိဇ္ဇာဘာဂိနောတိ အာဒိသု-အစရှိသော ပုဒ်တို့သည်၊ အာဂံတေသု-လာကုန်လသော်၊ အတ္ထဿ-အနက်အဓိပ္ပာယ်၏၊ ဝါ-ကို၊ ဝိညာတတ္တာ-သိအပ်ပြီး၏အဖြစ်ကြောင့်၊ (အဘိဓမ္မာ သင်ယူစဉ်က သိပြီးဖြစ်သောကြောင့်၊) နကိလမန္တိ-မပင်ပန်းတော့ကုန်၊ ဣတိ ဧတမတ္ထံ-ကို၊ သန္ဓာယ-၍၊ အဘိဓမ္မိက၊ပေ၊ထပိတာတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-ပြီ။

☞ အနမတဂ္ဂေါတိ-ကား၊ အညာတဂ္ဂေါ-မသိအပ်သော အစအပိုင်းအခြားရှိသည်၊ ဝါ-သိအပ်သော အစအပိုင်းအခြား မရှိသည်။...ခန္တန္တရန္တိ-ကား၊ ခန္တနာနတ္ထံ-ခန္တာတို့၏ ထူးခြားကုန်သည်၏အဖြစ်ကို၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ ခန္တမေဝ-ခန္တာကိုယ်ပင်တည်း။...ဂဟေတု-ဉာဏ်ဖြင့်ယူခြင်းငှာ၊ အသက္ခယဏေယျတ္တာ-မစွမ်းနိုင်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ သဏှံ-သိမ်မွေ့သည်လည်းဖြစ်သော၊ [ဤစကားဖြင့် သိမ်မွေ့သောဉာဏ်ဖြင့်သာ ယူနိုင်သည်ဟုပြသည်၊ အိမ်မွေ့သော အာရမဏိကဉာဏ်၏ သုဏှအမည်ကို အာရုံတရားပေါ်၌ တင်စားသော ဖလူပစာတည်း၊] သုခုမာယ-နူးညံ့သော၊ ပညာယ-ဖြင့်၊ ဂဟေတဗ္ဗတော-ယူထိုက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ သုခုမဉ္ဇ-နူးညံ့သည်လည်းဖြစ်သော၊ ဓမ္မံ-အဘိဓမ္မာတရားကို၊ ဤစကားဖြင့်လည်း အာရမဏိကဉာဏ်၏ သုခုမအမည်ကို အာရုံတရားအပေါ်၌ တင်စားသော ဖလူပစာကိုပြသည်။] သဏှသုခုမဓမ္မံ-သိမ်မွေ့နူးညံ့သော အဘိဓမ္မာတရားတော်ကို။ [ပစ္စဝေက္ခန္တသဌ်စပ်။]

ဗလဝတာ-အားရှိသော၊ ဉာဏဝေဂေန-ဉာဏ်အဟုန်ကြောင့်၊ ပဝတ္တတ္တာ-
ဖြစ်ရသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဗလဝတာ-အားရှိသော၊ ဉာဏဝေဂဿ-
ဉာဏ်အဟုန်၏၊ နိမိတ္တဘာဝတောစ-အကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊
ဗလဝ-ဗလဝမည်သော၊ (ပီတိဌ်စပ်)။

ဂမ္ဘီရမေဝ-နက်နဲ၊ ခက်ခဲသော ပစ္စည်းပစ္စယုပ္ပန်သည်ပင်၊ ဂမ္ဘီရဂတံ-
ဂမ္ဘီရဂတမည်၏၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ ဧတဿ-ဤဟေတုသမ္ဘဝ၏၊ ဂမ္ဘီရနိ-နက်နဲ
ခက်ခဲကုန်သော၊ ဂတာနိ၊ ဂမနာနိ-ဖြစ်ခြင်းတို့သည်၊ သန္တိ-ကုန်၏၊ ဣတိ-
ကြောင့်၊ ဂမ္ဘီရဂတံ-မည်၏။...ယထာနုပုဗ္ဗန္တိ-ကား၊ ယထာနုပုဗ္ဗေန-အနုလောမ
စသော တိကစသော အကြင်အကြင် အစဉ်အားဖြင့်။...နိဗ္ဗိလေနာတိ-ကား၊
နိရဝသေသေန-အကြွင်းအကျန်မရှိသောအားဖြင့်၊ ဒေသိတံ-ဟောတော်မူအပ်သော
သမန္တပဋ္ဌာန်းကို၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ ပဉ္စခိလရဟိတေန-နှလုံးတံသင်း၊ ခြောင့်ငါးစင်းမှ
ကင်းတော်မူသော၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ ဒေသိတံ-ကို။...ရူပဂတံဝါတိ-ကား၊
ဟတ္ထဂတံ-လက်၌ရောက်အပ်သော၊ ရူပံ-ပတ္တမြားကျောက်ကို၊ စက္ခုနာ-ပကတိစက္ခု
ဖြင့်၊ (ပဿတိ) ဝိယ-မြင်ရသကဲ့သို့၊ ပဋိဝေဓဉာဏေန-ပဋိဝေဓဉာဏ်ဖြင့်၊
သမန္တပဋ္ဌာန်-သမန္တပဋ္ဌာန်းကို၊ ယော-အကြင်ဗုဒ္ဓသာဝကသည်၊ ပဿတိ-မြင်နိုင်၏၊
သော-ထိုဗုဒ္ဓသာဝကသည်၊ အတ္ထေဝ-ရှိပေသေးသည်သာ၊ နောနတ္ထိ-မရှိမဟုတ်၊
ဣတိ-သို့၊ အတ္တာနံ-ကို၊ သန္တာယ-၍၊ ထေရော-သည်၊ ဝဒတိ-ဆို၏၊ (မိမိကိုပင်
သူတစ်ပါးအနေအားဖြင့်ဆိုသည်) ဣတိ-ဤတွင် သာဂရေဟိ တထာ စိန္တာ
အပြီးတည်း။

‘‘-ခုဒ္ဒကဝတ္ထု ဝိဘင်္ဂေ--ခုဒ္ဒကဝတ္ထုဝိဘင်းပါဠိတော်၌၊ အာဂတေသု-လာကုန်
သော၊ ဧကာဓိကေသု-တစ်ခုအပိုအလွန်ရှိကုန်သော၊ အဋ္ဌသု ကိလေသသတေသု-
ရှစ်ရာသောကိလေသာတို့တွင်၊ အဋ္ဌသတတဏှာ ဝိစရိတာနိ-တစ်ရာရှစ်ပါးသော
တဏှာဝိစရိတ်တို့ကို၊ အပနေတွာ-ဖယ်ရှား၍၊ သေသာ-ကြွင်းသော ခြောက်ရာ

ဗလဝတာပေ၊ ဘာဝတော။ ။သမန္တပဋ္ဌာန်း ကျမ်းကြီးကို ဆင်ခြင်သော ပစ္စုပ္ပန်ဉာဏ်
အဟုန်၏ အားကြီးသော ဗလဝအမည်ကို ပီတိဌ်တင်စား၍ ကာရဏုပစာရအားဖြင့် ပီတိကိုလည်း
“ဗလဝ” ခေါ်ကြောင်းကိုပြလို၍ “ဗလဝတာပေ၊ ပဝတ္တတ္တာ”ဟု မိန့်သည်၊ (တစ်နည်း)
ကိလေသာအားလုံးကို ကုန်ဆုံးစေနိုင်သောကြောင့် အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်သည် “ဗလဝ-အားကြီး
သောတရား”ဖြစ်၏၊ ဤပီတိကိုအရင်းခံ၍ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ကိုရသောကြောင့် အကျိုးအရဟတ္တ
မဂ်၏ ဗလဝအမည်ကို အကြောင်းပီတိဌ် တင်စား၍ ပီတိကိုလည်း ဗလဝခေါ်ကြောင်းပြလိုရကား
“ဗလဝတောပေ၊ နိမိတ္တဘာဝတော”ဟု မိန့်သည်။

ခုဒ္ဒကပေ၊ ဝုတ္တံ။ ။ဝိဘင်းပါဠိတော်ဝယ် ခုဒ္ဒကဝတ္ထုဝိဘင်း၌ တစ်ပါးအလွန်ရှိသော
ရှစ်ရာ(ရှစ်ရာတစ်ပါး) ကိလေသာတို့ကို ဟောထားတော်မူ၏၊ [ထိုပါဠိတော်၏ မာတိကာကိုကြည့်ပါ၊]
ထိုတွင် တစ်ရာရှစ်ပါးသော တဏှာဝိစရိတ်တို့ကို ဖယ်လိုက်လျှင် ခြောက်ရာကိုးဆယ့်သုံးပါးသာ

ကိုးဆယ့်သုံးပါးသော ကိလေသာတို့သည်လည်းကောင်း၊ ဒွါသဋ္ဌိ-မြောက်ဆယ့်နှစ်ပါးသော၊ ဒိဋ္ဌိယောစ-ဒိဋ္ဌိတို့သည်လည်းကောင်း၊ ဥပ္ပန္နာနုပ္ပန္န ဘာဝေန-ဥပ္ပန္န အနုဥပ္ပန္န၏ အဖြစ်ဖြင့်၊ ဝါ-ဖြစ်ဆဲကိလေသာ၊ ဖြစ်ဆဲမဟုတ်သော ကိလေသာတို့၏အဖြစ်ဖြင့်၊ ဒီဂုဏိတာနိ-၂-ခုဖြင့် မြှောက်အပ်ကုန်သည်၊ သမာနာနိ-ကုန်လသော်၊) ဒသာမိကာနိ-ဆယ်ခုအပိုအလွန်ရှိကုန်သော၊ ဒိယမုကိလေသ သဟဿာနိ-အခွဲအားဖြင့် ၂-ထောင်သော ကိလေသာတို့သည်၊ ဝါ-တစ်ထောင်ငါးရာသော ကိလေသာတို့သည်၊ ဟောန္တိ-ကုန်၏၊ ပန-ထိုသို့ပင် တစ်ဆယ်ပိုလွန်ပါသော်လည်း၊ အပ္ပကံ-အနည်းငယ်သော၊ ဥိနံဝါ-ယုတ်လျော့သော အရာဝတ္ထုသည်လည်းကောင်း၊ အမိကံဝါ-ပိုလွန်သော အရာဝတ္ထုသည်လည်းကောင်း၊ ဂဏနူပကံ-ရေတွက်အပ်သည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်သည်၊ ဝါ-ဂဏန်းဖွဲ့လောက်သည်၊ န ဟောတိ-မဖြစ်၊ ဣတိ-ဤပရိဘာသာကြောင့်၊ ဒိယမုကိလေသသဟဿန္တိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-အဋ္ဌကထာ၌ဆိုအပ်ပြီ၊ ဣတရေသံ-တစ်ထောင်ငါးရာတစ်ဆယ်သော ကိလေသာမှ တစ်ပါးကုန်သော၊ တစ်ရာရှစ်ပါးသော တဏှာဝိစရိတ်တို့ကို၊ ဝါ-တို့၏၊ အတိတာဒိဘာဝါနာမသနာ-အတိတ်အစရှိသည်တို့၏အဖြစ်ကို မသုံးသပ်ခြင်းကြောင့်၊ ခေပနေ-ကိလေသာတို့ကိုကုန်စေခြင်း၌၊ ဝါ-ကိလေသာတို့ကို ကုန်လွန်စေရာအခန်း၌၊ အဂ္ဂဟဏံ-မယူခြင်းကို၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ-၏။

ကျန်၏။ ထို ၆၂-ပါးသော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိတို့ကို ထပ်၍ဖြည့်လျှင် “ခုနစ်ရာခုနစ်ဆယ့်ငါးပါး”ဖြစ်၏၊ ထိုကို ဥပ္ပန္နကိလေသာ၊ အနုပ္ပန္နကိလေသာ ၂-မျိုးဖြင့်မြှောက်လျှင် “တစ်ထောင်ငါးရာတစ်ဆယ်” ဖြစ်၏။ ဤသို့ တစ်ဆယ်ပိုလွန်သော်လည်း “အနည်းငယ်အပိုအလိုမှာ ဂဏန်းမဖွဲ့လောက်” ဟူသော ပရိဘာသာ(ပြောရိုး)နှင့်အညီ၊ အပိုတစ်ဆယ်ကိုဂဏန်းမဖွဲ့ဘဲ “ဒိယမုကိလေသသဟဿံ-တစ်ထောင်ငါးရာ ကိလေသာ”ဟု အဋ္ဌကထာဆိုသည်။

ဣတရေသံ၊ ပေ၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ။ ထို ခုဒ္ဒကဝတ္ထုပိဘင်းဝယ်ပါရှိသော တဏှာတို့ကို အဘယ်ကြောင့် ဤနေရာ၌မယူပါသနည်း-ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “ဣတရေသံ”စသည်မိန့်၊ “တဏှာ တစ်ရာရှစ်ပါး”ဟူသည်မှာ တဏှာ ၃-တန်အရင်းခံ၍ ကာလ ၃-ပါး၊ အာရုံ ၆-ပါး၊ သန္တာန် ၂-ပါးဖြင့် မြှောက်ထားအပ်သော တဏှာများတည်း၊ အရဟတ္တမဂ်ဖြင့် ကိလေသာကို ကုန်စေရာ၌ကား အနုသယတဏှာ (လောဘကိလေသာ)ကိုသာကုန်စေ၏၊ တဏှာ ၃-တန်အရင်းခံ၍ အာ-ကာ-သန်ဖြင့် မြှောက်ထားသော ကိလေသာတို့ကို လိုက်နေဖွယ်မလို၊ ထို့ကြောင့် ထိုအတိတ်စသည်ကို သုံးသပ်၍ ယူရသော တစ်ရာရှစ်ပါး တဏှာအပြားတို့ကို ကိလေသာကုန်စေခန်းဝယ် မယူရတော့-ဟူလို။

မှတ်ချက်။ ။ သင်္ဂြိုဟ်ကျမ်း-“ဒသကိလေသာ”အခန်း၌ တစ်ထောင်ငါးရာ ကိလေသာ မြှောက်ပုံ တစ်မျိုးရှိသေး၏၊ ထိုနည်းကား အနဋိကာ၌ (နည်းအမျိုးမျိုးတွင်) -တစ်မျိုးသော မြှောက်နည်းဟု မှတ်ပါ။

မေဓကပဋ္ဌန္တိ-ကား၊ နီလနိဘ-ညိုသောအရောင်ရှိသော၊ ပဋ္ဌ-
 အဝတ်(ပုဆိုး)သည်၊ [ယခုစာတို့၌ “မေဓကပဋ္ဌာတိ နီလနိဘာ ပဋ္ဌာ”ဟု ရှိ၏၊
 အဘိဓာန်၌ “အမ္မရဉ္စ ပဋ္ဌော နိတ္ထိ”ဟု ပုံလိင်-နပုံလိင်ရှိ၏၊ အဋ္ဌကထာ၌လည်း
 “ပသာရိတမေဓကပဋ္ဌဝိယ အဟောသိ”ဟု ပဌမန္တရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် “ပဋ္ဌာ”ဟူသော
 ဋီကာပါဌ်ကို စဉ်းစားသင့်၏၊ ရှေးဆရာတို့ကား ဋီကာဆရာတော်၏ လက်ထက်၌
 “ဂဂနတလံ”ဟု မရှိဘဲ “ဒိသာဘာဂါ”ဟု ရှိသောကြောင့် “သမ္ပသာရိတမေဓကပဋ္ဌာ”
 ဟု ဗဟုဝစ်ဖြင့် ဆိုသည်ဟု မိန့်ကြသည်။]

စိတ္တသမုဋ္ဌာနာ ဝဏ္ဏဓာတုတိ (ဧတ္ထ)-ဟူသော ဤပါဌ်၌၊ စိတ္တပစ္စယ ဥတု
 သမုဋ္ဌာနာ-စိတ်လျှင်အကြောင်းရင်းရှိသော ဥတုဟူသော ဖြစ်ကြောင်းရှိသော၊
 ဝဏ္ဏဓာတု-အဆင်းတော်ဓာတ်သည်၊ (နိစ္စလာဝ အဋ္ဌာသိ-၌စပ်၊) ဣတိအတ္ထော-
 ကို၊ ဂဟေတဗ္ဗော-ယူထိုက်၏၊ ကသ္မာ-နည်း၊ ဟိ (ယသ္မာ)-ကြောင့်၊ စိတ္တသမုဋ္ဌာန-
 စိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော၊ ရူပံ-ရုပ်သည်၊ ဗဟိ-ခန္ဓာကိုယ်၏ ပြင်ဘက်သို့၊ န နိဂစ္ဆတိ-
 တစ်ဆံခြည်မျှမထွက်၊ ဣတိ-ထို့ကြောင့်တည်း၊ ပန-ထိုသို့ပင် စိတ္တသမုဋ္ဌာနရုပ်၏
 ခန္ဓာကိုယ်၏ပြင်ဘက်သို့ မထွက်ပါသော်လည်း၊ စိတ္တသမုဋ္ဌာန ရူပပရမ္ပရာယ-
 စိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော ရုပ်အဆက်ဆက်အားဖြင့်၊ အာဂတတ္တာ-ဖြစ်လာသည်၏
 အဖြစ်ကြောင့်၊ ဧဝံ-ဤသို့ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာ ဝဏ္ဏဓာတု ဟူ၍၊ (သင်္ဂဟကာရေန-
 သည်) ဝုတ္တံ-ပြီ။

အထဝါ-ကား၊ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာ ဝဏ္ဏဓာတုတိ ဧတ္ထ-၌၊ ပစ္စယဥတုသဒ္ဓါနံ-
 ပစ္စယသဒ္ဓါ ဥတုသဒ္ဓါတို့၏၊ လောပံ-ကျေခြင်းကို၊ ကတွာ-၍၊ ပုဗ္ဗေ-ရှေး၌၊
 သောယေဝအတ္ထော-ထိုစိတ္တပစ္စယ ဥတုသမုဋ္ဌာနာ ဟူသော အနက်ကိုပင်၊ ဝုတ္ထော-
 ပြီ၊ (ကိမိဝ-အဘယ်ကဲ့သို့နည်း၊) သုဝဏ္ဏတာ သုသရတာဝိယ-သုဝဏ္ဏတာ သုသရတာ

စိတ္တသမုဋ္ဌာနံ။ ။ဘုရားရှင်၏ ရောင်ခြည်တော်တို့သည် ကိယ်တော်မှ အပြင်သို့
 ထွက်လာကုန်၏၊ စိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော စိတ္တသမုဋ္ဌာနရုပ်ကား၊ ကိုယ်မှ အပြင်သို့ မထွက်နိုင်၊
 ထို့ကြောင့် “စိတ္တသမုဋ္ဌာနာ ဝဏ္ဏဓာတု”ပါဌ်၌ အဘယ်သို့မှတ်ရပါမည်နည်းဟု မေးဖွယ်ရှိသော
 ကြောင့် “စိတ္တပစ္စယ ဥတုသမုဋ္ဌာနာ ဝဏ္ဏဓာတု”ဟု ဖွင့်သည်၊ ဆိုလိုရင်းကား စိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော
 စိတ္တဓရုပ်တွင် ဥတုပါဝင်၏၊ ထိုဥတုသည် ရုပ်ကိုဖြစ်စေနိုင်၏၊ ထိုဥတုဓရုပ်တွင် ဥတုပါဝင်ပြန်၏၊
 ထိုဥတုကလည်း ရုပ်ကိုဖြစ်စေပြန်၏၊ ဤသို့အားဖြင့် ဥတုဓရုပ် အဆက်ဆက်ဖြစ်သောအခါ
 ကိုယ်တော်မှ အပြင်သို့ ရောင်ခြည်တော် ဥတုဓရုပ် ဝဏ္ဏဓာတ်တွေ ထွက်ပေါ်နိုင်သည်-ဟူလို၊
 ဤစကားအရ အကြောင်းစိတ္တသမုဋ္ဌာန၏အမည်ကို အကျိုးဥတုသမုဋ္ဌာန၌တင်စား၍ ကာရဏုပစာရ
 အားဖြင့် “စိတ္တသမုဋ္ဌာနာ” ဆိုသည်ဟု မှတ်ပါ။

အထဝါ။ ။ဤနည်း၌ကား ဥပစာမဟုတ်၊ ပစ္စယနှင့် ဥတုပုဒ်တို့ကို ဈေထားသော
 မုဇ္ဈကားပင်တည်း၊ “သုဝဏ္ဏတာ သုသရတာ”သည် ခုဒ္ဒကပါဌ နိမိကဏ္ဍလာစကားတည်း၊
 “ကုသိုလ် ရွှေအိုးကြောင့် အသံကောင်း၏” ဟူရာ၌ အသံသည် ကမ္မမေဟုတ်၊ စိတ္တဓရုပ်တည်း။

၄၆၈

အဋ္ဌသာလိနီ

[နိဒါနကထာ

တူသော ပါဠိ၌ သုသရတာဟု ဟောတော်မူသကဲ့သို့တည်း။ [သုဝဏ္ဏတာ-ကောင်းသော အဆင်းရှိသူ၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဝါ-အဆင်းလှခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ သုသရတာ-ကောင်းသော အသံရှိသူ၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဝါ-အသံကောင်းခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ ဧတေန-ဤကုသိုလ်ရွှေအိုးကြောင့်၊ လဗ္ဘတိ-ရအပ်နိုင်၏။] ဟိ-မှန်၊ ဧတ္ထ-ဤဂါထာပိုဒ်၌ သုသရတာတိ-ဟူသော ပုဒ်သည်၊ ဥပါဒိန္နကာမိကာရေ-ဥပါဒိန္နကမ္မဇရုပ်အရာ၌၊ အာဂတံ-လာ၏၊ သဒ္ဓေါစ-အသံသည်လည်း၊ ဥပါဒိန္နကော- ဥပါဒိန္နက ကမ္မဇသဒ္ဓသည်၊ နအတ္ထိ-မရှိ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဥပါဒိန္နကရူပဩဋ္ဌ-တာလု အာဒိနိဿယတ္တာ-ဥပါဒိန္နကရုပ် ဟူသော နှုတ်ခမ်းအာစောက် အစရှိသော မှီရာရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဧဝ-ဤသို့ သုသရတာဟူ၍၊ ဝုတ္တံ(ယထာ)-ဂါထာ၌ ဟောတော်မူအပ်သကဲ့သို့၊ ဧဝံ-ဤအတူ၊ ဧတ္တာပိ-ဤစိတ္တသမုဋ္ဌာနာန ဝဏ္ဏဓာတုဟူသော ပါဠိ၌လည်း၊ စိတ္တပစ္စယ ဥတုသမုဋ္ဌာနံ-စိတ်လျှင် အကြောင်းရင်းရှိသော ဥတုဟူသော ဖြစ်ကြောင်းရှိသော ဝဏ္ဏဓာတ်ကို၊ သန္တာယ-၍၊ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာ ဝဏ္ဏဓာတုတို့-ဟူ၍၊ (သင်္ဂဟကာရော) ဝဒတိ-ဆို၏။

ကာယသက္ခိန္တိ-ကား၊ ပစ္စက္ခံ-မျက်မှောက်ကို၊ [“ကိုယ်တော်၏သက်သေကို” ဟုပေးမည်စိုးသောကြောင့် “ပစ္စက္ခံ” ဟု-ဖွင့်သည်။]...ဒန္တာဝရဏန္တိ-ကား၊ ဩဋ္ဌဒွယံ-နှုတ်ခမ်းတော် အစုံသည်၊...မှခါဒါနန္တိ-ကား၊ မုခဝိဝရံ-ခံတွင်းပေါက်တော်သည်၊ [အကျိုးကား “မုခဝိဝရဏံ” ဟု ပြင်ကြ၏။] သိလိဋ္ဌန္တိ ကား၊ သံဂတံ-ကောင်းစွာထိစပ်သည်၊ သုသဏ္ဌိတံ-ကောင်းစွာတည်သည်။

သရေ နိမိတ္တံ ဂဟေတွာတိ-ကား၊ ဧသော-ဤအသံကို၊ ဓမ္မော-တရားဟူ၍၊ ဝုစ္ဆတိ-၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဓမ္မဿရဝသေန-တရားသံ၏အစွမ်းဖြင့်၊ နိမိတ္တံ-အမှတ်အသားကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ (“ဒေဝလောကေ နိဗ္ဗတ္တိသု” ဟု အဋ္ဌကထာ၌ လှမ်းစပ်၊)

သို့သော် နှုတ်ခမ်းအာစောက် လည်ချောင်း စသည်၌ရှိသော ကမ္မဇရုပ်တို့ကို ထိခိုက်ရမှ အသံဖြစ်သောကြောင့် ထိုကမ္မဇရုပ် ကောင်းသလောက် အသံလည်းကောင်း၏၊ ထို့ကြောင့် အရင်းခံ ကမ္မဇကောင်းခြင်းကို “သုသရတာ-အသံကောင်းခြင်း”ဟု (ကာရဏူပစာရအားဖြင့်) ဟောတော်မူသည်။

ဓမ္မဿရဝသေန။ ။ဣန္ဒြိယသံဝရသီလကိုပြရာ ပါဠိတော်များ၌ “သောတေန သဒ္ဓံ သုတွာ န နိမိတ္တဂ္ဂါဟံ ဟောတိ” ဤသို့ စသည်ဖြင့်ရှိ၏၊ ထို၌ “နိမိတ္တံ”ဟူသည် သီချင်းသံ စသည်၏ သာယာဖွယ် (တယ်ကောင်းပါလား)စသည်ဖြင့် မှတ်သားမှုတည်း၊ “သရေ နိမိတ္တံ ဂဟေတွာ”ဟူသော ဤပါဠိ၌လည်း ထိုကဲ့သို့ နိမိတ္တဂ္ဂါဟမျိုးဟု ထင်မှားမည်စိုးသောကြောင့် “ဓမ္မဿရဝသေန”ဟု ဝိသေသန ကုမရသည်၊ “တရားသံ၏ အဖြစ်ဖြင့် အမှတ်အသားကို ယူသည်၊ ဝါ-အမှတ်အသားသည်၊ သာယာဖွယ်ကောင်းသောအသံဟု မမှတ်ပါ” ဟူလို့။

ကိလေသာနုဗျဉ္ဇနဝသေန-ကိလေသာတို့ကို အဖန်ဖန် ထင်ရှားပြတတ်သော
ဂီတသံစသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်၊ န (ဂဟေတွာ)- မယူမူ၍။

ကေပွဟာရေနာတိဇတ္ထ-ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ ဒီဝသဿ-တစ်နေ့၏၊ ဝါ-
တစ်နေ့လျှင်၊ တတိယော ဘာဂေါ-၃-ခုမြောက်အဖို့ကို၊ ဝါ-သုံးဖို့တစ်ဖို့ကို၊
ပဟာရောတိ-ပဟာရဟူ၍၊ ဝါ-ပဟိရ်ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏။

ဇေဝံဒေဝေါ ဒေဝါနံ စသောပါဠိဖြင့်၊ ဗုဗ္ဗေ-၌၊ ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်ပြီးသော ယံ
ဒေဝံဒေဝေါ ဒေဝါနံ စသောစကားကို၊ အဂ္ဂဟေတွာ-မယူမူ၍၊ ဝါစနာမဂ္ဂဿ-
ပို့ချအပ်သော ပါဠိတော်အစဉ်၏၊ ထေရုပ္ပဘဝတ္ထဝစနမေဝ-အရှင်သာရိပုတ္တရာ
ထွေရ်လျှင် အစမွန်ရှိသည်၏အဖြစ်ဟူသော စကားကိုသာ၊ ဂဟေတွာ-၍၊ တေန-
ထိုစကားဖြင့်၊ ပုရိမဝစနိဉ္ဇ-ရှေးဖြစ်သော ယံ ဒေဝံဒေဝေါ ဒေဝါနံ စသောစကား
ကိုလည်း၊ ပဋိက္ခိပန္နော-ပယ်မြစ်လိုသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ စောဒေတိ-စောဒနာ၏။

☞ ဧတေနတမေတဿာတိ-ကား၊ ဝိနယဿ-ဝိနယသဒ္ဓါ၏။ [“ဧတဿ-ဤ
ဝိနည်းပါဠိ၏”ဟု ပေး၍၊ ဝစနတ္ထ ကောသလ္လတ္ထံဝယံ ဝစန၌ စပ်ဖို့ရန် မဓုဋီကာ၌
အစပ်ပြသည်၊ ဤ မဓုဋီကာနည်းကို ရှေးဆရာတို့မနှစ်သက်ကြ၊ “ဧတဿ-ဤ
ဝိနယသဒ္ဓါ၏” ဟုသာ ပေးစေလိုကြသည်။]

အတ္တတ္ထ ပရတ္တာဒိဘောဒေတိ-ကား၊ ယော-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ တံ သုတ္တံ-
ထိုသုတ္တန်ကို၊ သုဇ္ဈယတိ-သရဇ္ဈာယ်၏၊ ဝါ-အံ၏၊ သုဏာတိ-နာယူ၏၊ ဝါစေတိ-
ဆိုစေ၏၊ ဝါ-ပို့ချ၏၊ စိန္တေတိ-အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ကြံစည်စဉ်းစား၏၊ ဒေသေတိ-
ဟောပြော၏၊ သုတ္တေန-သုတ်ဖြင့်၊ သင်္ဂဟိတော-သိမ်းယူအပ်သော၊ သီလာဒိအတ္ထော-
သီလ အစရှိသော အစီးအပွားသည်၊ တဿပိ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏ အတွက်လည်း၊
[သရဇ္ဈာယ်မှ စသည်ကိုပြုသော ပုဂ္ဂိုလ်၏အတွက်လည်း၊] ဟောတိ-၏၊ တေန-
ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ပရဿ-သူတစ်ပါး၏(အတွက်)၊ သာဓေတဗ္ဗတော-ပြီးစေထိုက်
သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ပရဿပိ-သူတစ်ပါး၏အတွက်လည်း၊ ဟောတိ-၏၊
[သူတစ်ပါးကို တစ်ဆင့်ဟောပြော ပို့ချလျှင် ထိုသုတ္တန်က သူတစ်ပါးအတွက်လည်း
သီလအစရှိသော အစီးအပွားဖြစ်စေနိုင်သည်-ဟူလို]၊ ဣတိ-သို့၊ တဒုဘယံ-ထို
၂-ပါးစုံသော အတ္တတ္ထ ပရတ္ထကို၊ တံ သုတ္တံ-ထိုသုတ်သည်၊ သုစေတိ၊ ဒီပေတိ-
ပြတတ်၏၊ တထာ-ထိုမှတစ်ပါး၊ ဒိဋ္ဌဓမ္မိက သမ္ပရောယိကတ္ထေ-မျက်မှောက်ဘဝ၌

န ကိလေသာနုဗျဉ္ဇနေန။ “ဓမ္မဿရဝသေန”အတွက် အညတ္တာပေါဟန (အခြားအနက်
အဓိပ္ပာယ်ကို ပယ်ရှားကြောင်း) နည်းအားဖြင့် ရအပ်သော ဝိသေသနတည်း။ [မဝသဒ္ဓါ၏
နိဝတ္တောတဗ္ဗတ္ထမျိုးပင်။] ကိလေသာတို့ကို အဖန်ဖန် ထင်ရှားပြတတ် ဖြစ်စေတတ်သော ဂီတသံ၏
ကောင်းခြင်း သာယာခြင်း စသည်ကို “အနုဗျဉ္ဇန” ဟု ခေါ်၏၊ ထို အနုဗျဉ္ဇန၏အဖြစ်ဖြင့်
နိမိတ်ကိုယူသည် မဟုတ်ပါ-ဟူလို။

ဖြစ်သော စီးပွား၊ တမလွန်၌ဖြစ်သောစီးပွားတို့လည်းကောင်း၊ လောကီယလောကုတ္တရတ္ထေ-လောကီစီးပွား၊ လောကုတ္တရစီးပွားတို့လည်းကောင်း၊ ဣတိ ဧဝံမာဒိဘောဒေ-ဤသို့ အစရှိသော အပြားရှိကုန်သော၊ အတ္ထေ-စီးပွားတို့ကို၊ အာဒိသဒ္ဓေန-ဖြင့်၊ [အတ္တတ္ထ ပရတ္တာဒိ၌ အာဒိသဒ္ဓါဖြင့်၊] သင်္ဂဏှာတိ-သိမ်းယူ၏၊ စ-ဆက်၊ အယံ အတ္ထသဒ္ဓေါ-ဤအတ္ထသဒ္ဓါသည်၊ ဟိတံ ပရိယာယဝစနံ-ဟိတသဒ္ဓါ၏ ပရိယာယ ဖြစ်သော-သဒ္ဓါတည်း၊ ဘာသိတတ္ထဝစနံ-ဟောအပ်သော သဒ္ဓါ၏ အနက်ကိုဟောသော သဒ္ဓါသည်၊ န-မဟုတ်။

(အယံ အတ္ထသဒ္ဓေါ-သည်၊ ဘာသိတတ္ထဝစနံ-သည်၊) ယဒိသိယာ-အံ၊ (ဧဝံသတိ)။ သုတ္တံ-သုတ်သည်၊ အတ္ထနောပိ-မိမိသုတ်၏လည်း၊ ဘာသိတတ္ထ-ဘုရားဟောတော်မူအပ်သော ပါဠိတော်၏အနက်ကို၊ သူစေတိ-ပြနိုင်၏၊ ပရ သုတ္တဿပိ-အခြားသုတ်၏လည်း၊ (ဘာသိတတ္ထ သူစေတိ၊) ဣတိ အယံ အတ္ထော-သည်၊ သိယာ-ဖြစ်ရာ၏၊ စ-စင်စစ်ကား၊ သုတ္တေန-သုတ်သည်၊ ယောအတ္ထော-ကို၊ ပကာသိတော-ထင်ရှားပြအပ်ပြီ၊ သော-ထိုအနက်သည်၊ တဿေဝ-ထိုသုတ်၏သာလျှင်၊ (အတ္ထော-သည်) ဟောတိ-ဣတိ-ကြောင့်၊ တေန-ထိုသုတ် သည်၊ ပရတ္ထော အခြားသုတ်၏ အနက်သည်၊ ဝါ-ကို၊ သူစိတော-ပြအပ်သည်၊ န ဟောတိ-မဖြစ်နိုင်။

န ဘာသိတတ္ထဝစနံ။ ။ဤနေရာ၌ ယုံမှားဖွယ်ရှိသော ဘာသိတတ္ထကိုသာမှတ်၍ ဆိုသော်လည်း အဘိဓာန်လာ အတ္ထသဒ္ဓါ၏အနက်တို့တွင် ဟိတအနက်မှတစ်ပါး အခြား အနက်အားလုံးကိုပင် ကန့်သည်၊ ဘာသိတတ္ထ ဟူသည် ဘုရားဟောတော်မူအပ်သော ပါဠိတော်၏ အနက်တည်း၊ အတ္ထသဒ္ဓါသည် ထိုပါဠိတော်၏ အနက်ကိုဟောသော သဒ္ဓါမဟုတ်-ဟူလို၊ ဤစကားအရ “အတ္တတ္ထ ပရတ္တာဒိဘောဒေ-မိမိစီးပွား၊ သူတစ်ပါးစီးပွား အစရှိသော အပြားရှိကုန် သော၊ အတ္ထေ-စီးပွားတို့ကို” ဟု အနက်ပေးစေလို၏။

ယဒိသိယာ။ ။“အတ္ထေ သူစေတိ”၌ အတ္ထအတွက် ဘာသိတတ္ထ (ဘုရားဟောပါဠိတော်၏ အနက်)ကိုယူလျှင် အဘယ်အပြစ်ရှိသနည်း-ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “ယဒိ သိယာ” စသည် မိန့်၊ အတ္ထအရ ဘာသိတတ္ထကိုယူလျှင်။...

သုတ္တံ၊ ပေ၊ သူစိတော ဟောတိ။ ။ “အတ္တတ္ထ ပရတ္ထ” ဟု ဆိုသောကြောင့် သတ္တန် တစ်ပါး ပါးသည် မိမိသုတ္တန်၏အနက်အဓိပ္ပာယ်ကိုလည်းကောင်း၊ အခြားသုတ္တန်၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကိုလည်း ကောင်း ပြနိုင်ရာရောက်၏၊ ဥပမာ-ဗြဟ္မဇာလသုတ် တစ်သုတ်တည်းကပင် မိမိ၏အနက်ဖြစ်သော သီလနှင့်၊ ၆၂-ပါးသော မိစ္ဆာအယူ၊ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ကိုလည်းကောင်း၊ သာမညဖလသုတ်၏ အနက်ဖြစ်သော ရဟန်းပြုရကျိုးစသည်ကိုလည်းကောင်း ပြနိုင်ရာရောက်၏၊ စင်စစ်ကား ထိုသို့ မိမိအနက်၊ တစ်ပါးသုတ်၏အနက် ဤ ၂-မျိုးကိုမပြနိုင်ပါ၊ မိမိသုတ်၏အနက်ကိုသာပြနိုင်ပါသည်၊ ထိုသို့ အနက် ၂-မျိုးကို မပြနိုင်ဘဲလျက် “အတ္တတ္ထ ပရတ္ထ သူစနံ” ဟု ပရတ္ထထည့်၍ ဆိုချေသော် ထိုပရတ္ထအတွက် အနတ္တက (အနက်အဓိပ္ပာယ် မရှိခြင်းဟူသော) အပြစ်ရောက်စရာရှိသည်- ဟူလို။

စ-သည်သာမကသေး၊ တေန-ထိုသုတ်သည်၊ သုစေတဗ္ဗဿ-ပြုထိုက်သော၊ နိဝတ္တေတဗ္ဗဿ-တားမြစ်ထိုက်သော၊ ပရတ္တဿ-အခြားသုတ်၏အနက်၏၊ အဘာဝါ-မရှိတော့ခြင်းကြောင့်၊ အတ္တဂ္ဂဟဏံ-အတ္တသဒ္ဓါကိုယူခြင်းကို၊ န ကတ္တဗ္ဗံ-မပြုထိုက်၊ အတ္တတ္ထ ပရတ္တ ဝိနိမုတ္တဿ-အတ္တတ္ထ ပရတ္တမှလွတ်သော၊ ဘာသိတတ္တဿ-၏၊ အဘာဝါ-မရှိခြင်းကြောင့်၊ အာဒိဂ္ဂဟဏဉ္စ-အာဒိသဒ္ဓါကိုလည်း၊ န ကတ္တဗ္ဗံ-ထိုက်၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ယထာဝုတ္တဿ-အကြင်အကြင် ဆိုအပ်ပြီးသော၊ အတ္တဿ-ဟိတအနက်၏၊ သိုတ္တေ-၌၊ အသမ္ဘဝတော-မဖြစ်နိုင်ခြင်းကြောင့်၊ ဝါ-မရနိုင်ခြင်းကြောင့်၊ သုတ္တာဓာရဿ-သုတ်၏တည်ရာဖြစ်သော၊ ပုဂ္ဂလဿ-၏၊ ဝသေန-ဖြင့်၊ အတ္တတ္ထ ပရတ္တာ-အတ္တတ္ထ ပရတ္တာတို့ကို၊ ဝုတ္တာ-ဆိုအပ်ကုန်ပြီ။

အထဝါ-ကား၊ သုတ္တံ-ပါဠိတော်ရင်းကို၊ အနပေက္ခိတွာ-မရွံ့မငဲ့မှု၍၊ အတ္တတ္ထော- မိမိ၏စီးပွားလည်းကောင်း၊ ပရတ္တော-သူတစ်ပါး၏စီးပွားလည်းကောင်း၊ ဥဘယတ္ထော-မိမိ သူတစ်ပါး ၂-ဦးသားတို့၏ စီးပွားလည်းကောင်း၊ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကော-မျက်မှောက်ဘဝ၌ဖြစ်သော၊ အတ္ထော-စီးပွားလည်းကောင်း၊ သမ္မုရာယိကော- တမလွန်

တေနဗေ၊ န ကတ္တဗ္ဗံ။ ။ ပရတ္တကို မပြနိုင်လျှင် တားမြစ်ဖို့ရာ ပရတ္တမရှိသောကြောင့် “အတ္တတ္ထ” ဟု အတ္တဟူသော ဝိသေသနကိုလည်း(မ)ဖွယ်မလို၊ ထိုသို့မလိုဘဲလျက် ထည့်အပ်သော အတ္တသဒ္ဓါအတွက်လည်း အနတ္တက ဒေါသပင် ရောက်စရာရှိပြန်သည်-ဟုလို။ [ပဌမအပြစ်ပြရာ၌ “ပရတ္တ” ထည့်ရခြင်းအပြစ်ကိုပြ၍၊ ဤဒုတိယအပြစ်ပြရာ၌ အတ္တသဒ္ဓါ ထည့်ရခြင်း၏ အပြစ်ကိုပြသည်။]

အာဒိဂ္ဂဟဏဉ္စ န ကတ္တဗ္ဗံ။ ။ အတ္တအတွက် ဘာသိတတ္တကို ယူလျှင် အတ္တတ္ထပရတ္တမှ အလွတ်ဖြစ်သော အနက်ဟူ၍မရှိတော့ရကား “ပရတ္တာဒိ ဘေဒေ” ဟု အာဒိသဒ္ဓါကိုလည်း ထည့်ဖွယ် မလို၊ ထိုအာဒိသဒ္ဓါဖြင့် ယူဖို့ရာအနက်မရှိ-ဟုလို၊ ဤတိုင်အောင် “အတ္တ-ပရတ္တ-အာဒိ” ၃-မျိုးလုံး ထည့်ထားရခြင်း၏အပြစ်ကိုပြသည်။ [အတ္တအတွက် ဟိတအနက်ကို ယူရာ၌ကား အာဒိဖြင့် ဒိဋ္ဌဓမ္မိကတ္ထ သမ္မုရာယိကတ္ထ လောကီယတ္ထ လောကုတ္တရတ္ထစသော အတ္တတို့ကိုယူ-ဟု ရှေ့၌ ပြခဲ့ပြီ။]

တသ္မာ၊ ပေ၊ ဝုတ္တာ။ ။ အတ္တအတွက် ဘာသိတတ္တကိုယူလျှင် ပြခဲ့ပြီးသော အပြစ်များ ရောက်နိုင်သောကြောင့် ဘာသိတတ္တကိုမယူဘဲ အတ္တအတွက် ဟိတ(စီးပွား)အနက်ကိုသာ အဋ္ဌကထာ ဆိုလိုသည်၊ ထိုစီးပွားဟူသည်လည်း သုတ္တန်ပါဠိတော်၏ စီးပွားမဟုတ်၊ ထိုသုတ်ကိုလေ့ကျက်သော ပုဂ္ဂိုလ်(သုတ်၏တည်ရာပုဂ္ဂိုလ်)အတွက် ရနိုင်သော စီးပွားတည်း-ဟု မှတ်ပါ။

အထဝါ၊ ဗေ၊ သုစေတိတိ အတ္ထော။ ။ မဟာနိဒ္ဒေသ-အဋ္ဌကဝဂ္ဂ၊ ပသုရသုတ္တ နိဒ္ဒေသ၌ “ဧတေ ဝိဝါဒါ သမဏေသုဇာတာ၊ ပေ၊ န ဟညဒတ္တတ္ထိ ပသံသလာဘာ” ဟု ဂါထာသုတ်ရှိ၏၊ ထိုဂါထာသုတ်၌ “ပသံသလာဘာ အညော အတ္ထော နတ္ထိ-ချီးမွမ်းခမရခြင်းမှတစ်ပါးသော အခြား အတ္တမရှိ” ဟု ရှေးဦးစွာ ဖွင့်ပြီးလျှင် အတ္ထောအရ အတ္တတို့ကိုပြရာ၌ကား “အတ္တတ္ထောဝါ ပရတ္တောဝါ၊ ပေ၊ ပရမတ္ထောဝါ အတ္ထောဝါ အတ္ထော နတ္ထိ” ဟု ၁၅-ပါးသော အတ္ထအပြားကို

ဘဝဉ္စဖြစ်သော၊ အတ္ထော-စီးပွားလည်းကောင်း၊ ဥတ္တာနော-ပေါ်လွင်သော၊ အတ္ထော-
အနက်အဓိပ္ပာယ်လည်းကောင်း၊ ဂမ္ဘီရော-နက်နဲသော၊ အတ္ထော-လည်းကောင်း၊
ဂုဠော-လျှို့ဝှက်အပ်သော၊ အတ္ထော-လည်းကောင်း၊ ပဋိစ္ဆန္နော-ဖုံးကွယ်အပ်သော၊
အတ္ထော-လည်းကောင်း၊ နေယျော-ဆောင်ထိုက်သီထိုက်သော၊ အတ္ထော-လည်း
ကောင်း၊ နိတော-တိုက်ရိုက်သီအပ်သော၊ အတ္ထော-အနက်အဓိပ္ပာယ်လည်းကောင်း၊
အနဝဇ္ဇော-အပြစ်မရှိသော၊ အတ္ထော-စီးပွား၊ အနက်အဓိပ္ပာယ်လည်းကောင်း၊
နိက္ကိလေသော-ကိလေသာမှ ထွက်မြောက်တတ်သော၊ အတ္ထော-လည်းကောင်း၊
ဝေါဒါနော-ဖြူစင်သော၊ အတ္ထော-လည်းကောင်း၊ ပရမတ္ထော-မြတ်သော
အတ္ထဖြစ်သော၊ အတ္ထော-စီးပွားအနက်၊ အဓိပ္ပာယ်လည်းကောင်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊
အတ္တတ္တာဒယော-အတ္တတ္ထအစရှိကုန်သော၊ ယေပိ အတ္တပ္ပဘောဒါ-အကြင်အတ္တ အထူး
အပြားတို့ကိုလည်း၊ နိဒ္ဒေသေ-မဟာနိဒ္ဒေသဉ္စ၊ (ဓမ္မသေနာပတိနာ-တရားစစ်သူကြီး
ဖြစ်တော်မူသော အရှင်သာရိပုတ္တရာသည်၊) ဝုတ္တာ-ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ၊ တေ-

ပြထား၏။ ထိုအားလုံးပင် မူရင်းသုတ်နှင့် ဆိုင်သည်မဟုတ်၊ အတ္တအတွက် ရသင့်သမျှကို
ပြခြင်းသာတည်း။ ထို့ကြောင့် “သုတ္တံ အနုပေက္ခိတ္တာ”ဟု ဆိုသည်။ ထိုအတ္တအားလုံးကိုပင်
တစ်သုတ်တည်းက မပြနိုင်သော်လည်း သတ္တန်ပါဠိတော်အများကား ထိုအတ္တတို့ကို ထိုက်သင့်သလို
ပြနိုင်ကြပေ၏။ ထို့ကြောင့် “အတ္တတ္ထ ပရတ္တာဒိဘောဒေ”ဟု အာဒိသဒ္ဓါဖြင့် အဋ္ဌကထာဆရာ
မိန့်သည်-ဟူလို။

မှတ်ချက်။ ။ဤ အတ္တ ၁၅-ပါးတွင် ရှေ့ ၅-ပါးသည် ဟိတ(စီးပွား)အနက် ဟော၊
“ဥတ္တာနော၊ပေါနိတော” ဟူသော ၆-ပါးကား ဘာသိတတ္ထ (ဟောနက်)ဟူသော အနက်ကိုဟော၏။
အနဝဇ္ဇစသော နောက်ဆုံး ၄-ပါးကား ဟိတအနက်ဘာသိတတ္ထအနက် ၂-မျိုးတို့ကို ဟော၏။
ထို့ကြောင့် ဤအဖွင့်အတိုင်းဆိုလျှင် “အတ္ထေ-စီးပွား၊ အနက်တို့ကို”ဟု ပေးရပေလိမ့်မည်။

ဂမ္ဘီရတ္ထ စသည်။ ။ဒုရဓိဂမတာယ ဝိဘာဝနေ အလဒ္ဓဂါဓော ဂမ္ဘီရော-ဝေးသော
သီရခြင်းရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ထင်ရှားပြဖို့ရန် ထောက်တည်ရာမရနိုင်သောအနက်သည် ဂမ္ဘီ
ရတ္ထမည်၏။ နိဗ္ဗာန်ကို “ဂမ္ဘီရံ ဒုဒ္ဓဿံ အဏံ”ဟု ဟောတော်မူပုံကိုထောက်ပါ။ န ဝိဝဠော ဂုဠော-
အကျယ်မဖွင့်အပ်သဖြင့် လျှို့ဝှက်တိမ်မြုပ် ငုပ်နေသောအနက်သည် ဂုဠတ္ထမည်၏။ မူလဒကာ
ဒယောဝိယ ပံသုနာ (အမြစ်၊ မြေတွင်းက ရေစသည်တို့ကို မြေက ဖုံးအပ်သကဲ့သို့) အကွရ
သန္တိဝေသာဒိနာ တိရောဟိတော ပဋိစ္ဆန္နော-အကွရာ အစုအဝေးစသည်ဖြင့် ကွယ်ထားအပ်သော
အနက်သည် ပဋိစ္ဆန္နတ္ထမည်၏။ နိဒ္ဒါရေတွာ ဉာပေတဗ္ဗော နေယျော၊ ယထာရုတဝသေန
ဝေဒိတဗ္ဗော နိတော အနဝဇ္ဇနိက္ကိလေသဝေါဒါနာ ပရိယာယေန ဝုတ္တာ၊ ကုသလဝိပါကကြိယာ
ဓမ္မဝသေန ဝါ (ကုသိုလ်သည် အနဝဇ္ဇ၊ ဝိပါက်သည် နိက္ကိလေသ၊ ကြိယာသည် ဝေါဒါနတ္ထ
တည်း။) ပရမတ္ထော နိဗ္ဗာန်၊ အဝိပရိတသဘာဝေါဝေ ဝါ-အနုဋီကာ။ [နိဒ္ဒေသအဋ္ဌကထာ
ဖွင့်ပုံနှင့် မတူတတ်သော်လည်း သာ၍ ကျယ်သောကြောင့် အနုဋီကာကို ပြလိုက်ပါသည်။]

အတ္တတ္ထ အစရှိသော စီးပွားအနက်ဟူသော အထူးအပြားတို့ကို၊ သုတ္တံ-သုတ်သည်၊ သူစေတီ-၏၊ အတ္ထော-နက်။

အထဝါ-ကား၊ အတ္တနာစ-မိမိသည်လည်း၊ အပိစ္ဆော-ယုတ်မာသော အလိုဆိုးမရှိသည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ အတ္တတ္ထံ-မိမိစီးပွားကိုလည်းကောင်း၊ ပရေသံ-သူတစ်ပါးတို့၏ အတွက်၊ အပိစ္ဆကထဉ္စ-အပိစ္ဆထကာကိုလည်း၊ ကတ္တာ-ပြုတတ်သည်၊ ဝါ-ပြောဟောတတ်သည်၊ ဟောတိ၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ပရတ္ထံ-သူတစ်ပါး၏ စီးပွားကိုလည်းကောင်း၊ သူစေတီ-ပြုတတ်၏၊ ဣတိ ဧဝံ-ဤသို့လျှင်၊ အတ္တနာစ၊ ပေ၊ အာဒိသုတ္တာနိ-အစရှိသော သုတ်တို့ကို၊ ယောဇေတဗ္ဗာနိ-ဤနေရာဝယ် ယှဉ်စေထိုက်ကုန်၏၊ ဝါ-သုံးစွဲထိုက်ကုန်၏၊ စ-ဆက်၊ ဝိနယာဘိ ဓမ္မေဟိ-ဝိနည်း၊ အဘိဓမ္မာတို့မှ၊ ဝိသေသေတွာ-အထူးပြု၍၊ သုတ္တသဒ္ဓဿ-၏၊ အတ္ထော-အနက်ကို၊ ဝတ္ထဗ္ဗော-ဆိုထိုက်၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဝေနေယျဇ္ဈာသယဝသပ္ပဝတ္တာယ-ဝေနေယျတို့၏ အဇ္ဈာသယ၏ အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်သော၊ ဒေသနာယ-သုတ္တန်ဒေသနာတော် သည်၊ အတ္တဟိတ ပရဟိတာဒိနိ-အတ္တဟိတ၊ ပရဟိတ အစရှိသည်တို့သည်၊ ဝါ-တို့ကို၊ သာတိသယံ-အလွန်အကဲနှင့်တကွ၊ ပကာသိတာနိ-ထင်ရှားပြအပ်ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ-ကုန်၏၊ အာဏာဓမ္မသဘာဝဝသပ္ပဝတ္တာယ-အာဏာ၏အစွမ်း၊ ဓမ္မသဘော၏ အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်သော၊ (ဒေသနာယ-ဝိနည်း၊ အဘိဓမ္မာဒေသနာသည်၊ အတ္တဟိတ ပရဟိတာဒိနိ-တို့သည်၊ ဝါ-တို့ကို၊ သာတိသယံ-တကွ၊ ပကာသိတာနိ-ကုန်သည်၊ န (ဟောန္တိ)-ကုန်၊ ဣတိ-ထိုကြောင့်၊ ဣဒမေဝ-ဤသုတ္တန်ကိုသာ၊ အတ္တာနိ သူစနတော သုတ္တန္တိ-ဟူ၍၊ ဝါ-စီးပွားကို ပြတတ်သောကြောင့် သုတ်မည်၏ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-ပြီ။

စ-ဆက်၊ သုတ္တေ-၌၊ အာဏာဓမ္မသဘာဝါ-အာဏာ၊ ပရမတ္ထ ဓမ္မသဘော တို့သည်၊ ဝေနေယျဇ္ဈာသယံ-ဝေနေယျတို့၏အလိုသို့၊ အနုဝတ္တန္တိ-လိုက်ကြရတုန်၏၊ ဝိနယာဘိဓမ္မေသု-တို့၌၊ ဝေနေယျဇ္ဈာသယော-သည်၊ အာဏာဓမ္မသဘာဝေ-အာဏာ၊ ပရမတ္ထဓမ္မသဘောတို့သို့၊ အနုဝတ္တတိဝိယ-လိုက်ရသကဲ့သို့၊ (သုတ္တေ-၌၊ ဝေနေယျဇ္ဈာသယော-သည်၊ အာဏာဓမ္မသဘာဝေ-တို့သို့၊) န (အနုဝတ္တတိ)-မလိုက်၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဝေနေယျာနံ-တို့၏၊ သုတ္တန္တ ဒေသနာ-သည်၊ ဧကန္တဟိတ ပဋိလာဘ သံဝတ္တနိကာ-ဧကန် စီးပွားကိုရခြင်းကို ဖြစ်စေနိုင်သည်၊ ဟောတိ၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ သုဝုတ္တာစေတ္တ အတ္တာတိအာဒိ-အစရှိသော စကားရပ်ကို၊ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ-ပြီ၊ [“သုတ္တေစ” မှစ၍ “အာဒိဝုတ္တံ” တိုင်အောင် အဓိပ္ပာယ်ကို ပါရာဇိကဏ်ဘာသာ ဋီကာ၌ သာရတ္ထကို သာကေပြု၍ပြခဲ့ပြီ၊ သာရတ္ထနှင့် အနည်းငယ်သာ စာသွားကွဲ၏။] ပသတိတိကား၊ ဖလတိ-သီးတတ်၏၊ သုတ္တာဏာတိဇေတဿ-သုတ္တာဏာဟူသော ဤပါဌ်၏၊ အတ္ထံ-အနက်ကို ပကာသေတုံ-ငှာ၊ သုဋ္ဌ၊ ပေ၊ တာယတိတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ။

စ-ဆက်၊ အတ္တတ္ထ ပရတ္တာဒိ ဝိဓာနေသု-အတ္တတ္ထ၊ ပရတ္တ အစရှိသည်တို့ကို ပြုစီရင်ခြင်းတို့၌၊ သုတ္တဿ-၏၊ ပမာဏဘာဝေါ-ပမာဏ၏အဖြစ်ကိုလည်း ကောင်း၊ တေသံ-ထို အတ္တတ္ထ၊ ပရတ္တ အစရှိသည်တို့ကို၊ သင်္ဂါဟကတ္တဉ္စ-သိမ်းယူ တတ်သည်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ယောဇေတဗ္ဗံ-ယှဉ်စေထိုက်၏၊ ကသ္မာ-နည်း၊ တဒတ္ထပကာသနေ-ထို အတ္တတ္ထ၊ ပရတ္တ အစရှိသည်တို့ကို ထင်ရှားပြခြင်း၌၊ ဝဓာနတ္တာ-ပြဋ္ဌာန်းသည်၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း၊ သုတ္တဿ-၏၊ ဣတရေဟိ-အခြား သောဝိနည်းအဘိဓမ္မာတို့မှ၊ ဝိသေသနဉ္စ-ထူးခြားပုံကိုလည်း၊ (ယောဇေတဗ္ဗံ-၏။)

ဧတန္တိ-ကား၊ အတ္တာနံ သူစနတောတိ အာဒိကံ-အတ္တာနံ သူစနတော အစ ရှိသော၊ အတ္တဝစနံ-အနက်ကို ဆိုကြောင်းဖြစ်သော ဂါထာစကားကို၊ (ဝုတ္တံ-ပြီ၊) [တေနေတံ၌ ဧတံကို “ဧတံ အတ္တဝစနံ”ဟု စွဲပါ-ဟူလို၊ ဝိနည်းဋီကာ၌ “ဂါထာဝစနံ” ဟုလည်းစွဲသေး၏။] ဧတဿာတိ-ကား၊ သုတ္တဿ-သုတ္တသဒ္ဒါ၏။ [“ဧတဿ ဝိနယဿ” တုန်းကနှင့် အတူပင်တည်း၊ မဓဋီကာ၌ ဝိနယဿတုန်းက “ဝိနယပါဠိ ယာ”ဟု ဖွင့်ခဲ့၏၊ ဤနေရာ၌ “သုတ္တသဒ္ဒဿ” ဟု ဖွင့်ပြန်၏။]

အတ္တတ္ထ၊ပေ၊ယောဇေတဗ္ဗံ။ ။ဤစကားသည် “ယထာ ဟိ တစ္ဆကာနံ” စသည်ကိုရည်ရွယ်၍ဖွင့်သော စကားတည်း၊ ရှေးခေတ်လက်သမားတို့မှာ မျဉ်းကြိုးသည် ပမာဏဖြစ်သကဲ့သို့ အတ္တတ္ထ ပရတ္တ စသည်ကိုပြုစီမံခြင်းတို့၌ သုတ္တန်၏ ပမာဏဖြစ်ပုံကိုလည်းကောင်း၊ ပန်းသီချည်သည် ပန်းတို့ကို ဖရိုဖရဲမကြံအောင် သိမ်းယူတတ်သကဲ့သို့ သုတ္တန်၏ အတ္တတ္ထ ပရတ္တ စသည် သိမ်းယူတတ်ပုံကိုလည်းကောင်း ဥပမာနှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါလေ-ဟူလို။

တဒတ္ထပကာသနေ ပဓာနတ္တာ။ ။ဘာကြောင့် ပမာဏဖြစ်ရ၊ ဘာကြောင့် သင်္ဂါဟကတ္တ ဖြစ်ရသနည်း-ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “တဒတ္ထ၊ပေ၊ပဓာနတ္တာ”ဟု မိန့်သည်၊ သုတ္တန်ဒေသနာ တော်ကို ထိုအတ္ထများအတွက် သက်သက် ဟောတော်မူခြင်း ဖြစ်ရကား ထိုအတ္ထတို့ကိုပြုဖို့ရန် ပဓာနတရားတော် ဖြစ်သောကြောင့် ထိုအတ္ထတို့ကို ပြုစီမံခြင်း၌ ပမာဏလည်းဖြစ်ရ၊ ထိုအတ္ထတို့ကို သိမ်းယူနိုင်သော တရားလည်းဖြစ်ရသည်-ဟူလို။

သုတ္တဿ၊ပေ၊ဝိသေသနဉ္စ။ ။“တဒတ္ထပကာသနေ ပဓာနတ္တာ” ဟူသော ဟိတ်သည် ကာကောလောကန (ဥဘယာပေက္ခ)နည်းအားဖြင့် ရှေ့နောက်ကိုင့်သော ဟိတ်တည်း၊ ထိုပြန့်သော အကြောင်းကြောင့်ပင် ဝိနည်းအဘိဓမ္မာတရားတို့မှ သုတ္တန်၏ အတ္တတ္ထ ပရတ္တ စသည်တို့ကို ပြနိုင်လောက်အောင် ထူးခြားပုံကိုလည်း “ယောဇေတဗ္ဗံ-ယှဉ်စပ်ပါလေ” ဟူလို။

မှတ်ချက်။ ။ဤဝိသေသနကိုထောက်၍ ဝိနည်းအဘိဓမ္မာတို့လည်း အတ္ထတို့ကိုပြနိုင်ပါ၏၊ သို့သော် ဝိနည်းအဘိဓမ္မာတို့ထက် သာလွန်၍ သုတ္တန်က အတ္ထတို့ကို ပြနိုင်သောကြောင့် အတိသယ နည်းအားဖြင့် သုတ္တန်အတွက်သာ “အတ္တာနံ သူစနတော” စသော ဟိတ်များကို ဆိုရသည်-ဟုမှတ်ပါ။ [ဝိသေသနန္တိစ ဝိနယာဘိဓမ္မာနံ အတ္တ သူစနတော အတိသယသုဓနန္တိ အတ္ထော၊-မဓ။]

အဘိက္ကမန္တိတိ ဧတ္ထ-ဌံ၊ အဘိသဒ္ဓေါ-သည၊ ကမနဿ-ကမနကြိယာ၏၊ ဝုဒ္ဓိဘာဝ-တိုးပွားသည်၏အဖြစ်ဟူသော၊ အတိရေကတ္တံ-အပိုအလွန်၏အဖြစ်ကို၊ ဒီပေတိ-၏၊ အဘိက္ကန္တေနာတိ ဧတ္ထစ-အဘိက္ကန္တေနဟူသော ဤပါဌ်၌လည်း၊ ကန္တိယာ-နှစ်သက်ခြင်းကြိယာ၏၊ အဓိကတ္တံ-အလွန်အကဲ၏အဖြစ်ဟူသော၊ ဝိသေသဘာဝ-ထူးသည်၏အဖြစ်ကို၊ (ဒီပေတိ-၏) ဣတိ-ဤသို့၊ ဥပသဂ္ဂဿ-အဘိဥပသာရပုဒ်၏၊ ကိရိယာဝိသေသကတ္တာ-ကြိယာကို အထူးပြုတတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ယုတ္တံ-သင့်ပါပေ၏၊ အဘိညာတာ၊ပေ၊အဘိဝိနယေတိ ဧတ္ထ-ဌံ၊ သလက္ခဏပူဇိတပရိစ္ဆိန္နသု-အမှတ်အသားနှင့်တကွဖြစ်ကုန်၊ ပူဇော်ထိုက်ကုန်၊ ပိုင်းခြားအပ်ကုန်သော၊ ရတ္တိအာဒိသု-ည၌ အစရှိသော ခြပ်နက်တို့၌၊ (ည၌၊ မင်း၊ ဝိနည်းဟူသော ခြပ်အနက်တို့၌)အဘိသဒ္ဓေါ-သည၊ ဝတ္တတိ-ဖြစ်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ကထံ-အဘယ်သို့လျှင်၊ ဧတံ-ဤအဘိညာတာ အစရှိသောသဒ္ဓါသည်၊ ယုဇ္ဇေယျ-သင့်နိုင်ပါအံ့နည်း၊ ဣတိ-ဤကား စောဒနာတည်း။

လက္ခဏကရဏ၊ပေ၊ဒီပနတော-အမှတ်အသားကိုပြုခြင်း အမှတ်အသားဖြင့် သိခြင်းကြိယာ၊ ပူဇော်ခြင်းကြိယာ၊ ပိုင်းခြားခြင်းကြိယာတို့ကို ထင်ရှားပြတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ တာဟိ ကြိယာဟိ-ထိုကြိယာတို့နှင့်၊ ရတ္တိ

အဘိက္ကမန္တိ၊ပေ၊ဥပသဂ္ဂ။ ။“ဓာတွတ္တံ ဥပေစ္စ သန္ဓေန္တိတိ ဥပသဂ္ဂါ”နှင့်အညီ ဥပသာရပုဒ်တို့သည် ဓာတ်၏အနက်သို့ ကပ်ရောက်၍ ထိုဓာတ်၏အနက်ကို (နကိုအနက်ထက် အပိုအမို ဝေဝေဆာဆာရှိအောင်) ပြင်ဆင်တတ်ကြကုန်၏၊ ထို့ကြောင့် အဘိက္ကမန္တိ၌ အဘိဥပသာရသည် ကမနကြိယာ၏ တိုးပွားခြင်းအနက်ကိုပြ၏၊ အဘိက္ကန္တေန၌ အဘိလည်း ကန္တိကြိယာ၏ လွန်ကဲခြင်းအနက်ကိုပြ၏၊ ထိုသို့ပြခြင်းသည် ဓာတ်နက်ဖြစ်သော ကြိယာကို ပြင်ဆင်ရာ ရောက်သောကြောင့် သဒ္ဓသဘောအားဖြင့် သင့်လျော်ပါပေသည်၊ သဒ္ဓယုတ္တိ ရှိပါပေသည်-ဟူလို။

အဘိညာတာ၊ပေ၊ကထမေတံ ယုဇ္ဇေယျ။ ။အဘိညာတာ၌ “ညတာ”အရ ည၌ဟူသော ခြပ်အနက်ကိုရ၏၊ အဘိသဒ္ဓါလည်း ထိုအနက်ကိုပင် ဟောရ၏၊ အဘိရာဇာ၌ မင်းခြပ်၊ အဘိဝိနယ၌ ဝိနည်းတရားခြပ်ရ၍၊ အဘိသဒ္ဓါတို့သည်လည်း ထိုခြပ်အနက်ကိုပင် ဟောရ၏၊ သို့ဖြစ်လျှင် ဓာတ်၏အနက်ဖြစ်သော ကြိယာကို အထူးမပြုနိုင် မပြင်ဆင်နိုင်သောကြောင့် “ဓာတွတ္တံ ဥပေစ္စ သန္ဓေန္တိတိ ဥပသဂ္ဂါ”နှင့် မညီရကား အဘိညာတာစသော သဒ္ဓါစသည် အဘယ်ကြောင့် သင့်နိုင်ပါအံ့နည်းဟု စောဒနာသည်။

လက္ခဏ၊ပေ၊ဒီပနတော။ ။အဘိညာတာ၌ အဘိသည် လက္ခဏကရဏညာဏ(အမှတ်အသားပြုခြင်း အမှတ်အသားဖြင့်သိခြင်း)ဟူသော လက္ခဏညာဏကြိယာကို အဘိရာဇာ၌ အဘိသည် ပူဇနကြိယာကို၊ အဘိဝိနယ၌ အဘိသည် ပရိစ္ဆေဒ (ပိုင်းခြားခြင်း)ကြိယာကိုပြ၏၊ ထိုသို့ ကြိယာအနက်ကို ပြနိုင်သောကြောင့် “ဓာတွတ္တံ ဥပေစ္စသန္ဓေန္တိတိ ဥပသဂ္ဂါ” နှင့် သင့်လျော်ပါ၏၊-ဟူလို။

ရာဇဝိနယာနံ-ရတ္တိ ရာဇ ဝိနယသဒ္ဓါတို့၏၊ ယုတ္တတ္ထာစ-ယုဉ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း (ဇေတံ-ဤအဘိညာတာ အစရှိသော သဒ္ဓါသည်၊ ယုတ္တဝိသင့်၏၊ (ဣတိ-ဤကား အဖြေတည်း၊) ဘာဝနာ ဖရဏဝုခိဟိ-စိတ်ကိုတိုးပွားစေခြင်းဟူသော ဘာဝနာဝုခိ၊ အရပ် ၄-မျက်နှာတို့ကို ဖြန့်ခြင်းဟူသော ဖရဏဝုခိတို့ဖြင့်၊ ဝုခိမန္တော-တိုးပွားခြင်းရှိကုန်သော၊ [ဘာဝနာဝုခိဖြင့် ရူပူပပတ္တိယာ မဂ္ဂဘာဝေတိတို့ကို ရည်ရွယ်သည်၊ ဖရဏဝုခိဖြင့် မေတ္တာသဟဂတေန စေတသာစသည်ကို ရည်ရွယ်သည်]...အာရမဏာဒိဟိတိ-ကား၊ အာရမဏ၊ပေ၊ပဋိပဒါဒိဟိ-အာရုံသမ္ပယုတ်၊ ကံ၊ ဒွါရ၊ ပဋိပဒါ အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ [“လက္ခဏီယတ္တာသလက္ခဏာပိ ဓမ္မာ ဝုတ္တာ”ဟု အဋ္ဌကထာ၌စပ်၊ ဤပုဒ်တို့၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ပါရာဇိကဏ်ဘာသာဋီကာ၌ ရေးခဲ့ပြီ။]

အဝိသိဋ္ဌန္တိ-ကား၊ အညမည ဝိသိဋ္ဌေသု-အနက်အားဖြင့် အချင်းချင်းထူးကုန်သော၊ ဝိနယသုတ္တန္တာဘိဓမ္မေသု-ဝိနည်း၊ သုတ္တန်၊ အဘိဓမ္မာတို့၌၊ အဝိသိဋ္ဌ-မထူးသော၊ သမာနံ-တူသော၊ ပိဋကသဒ္ဓံ-ပိဋကသဒ္ဓါကို၊ (“အာဟု-ဆိုကုန်ပြီ” ဟု

တာဟိစ၊ပေ၊ယုတ္တတ္ထာ။ ။အဘိသဒ္ဓါက အမှတ်အသားပြု၍ သိခြင်းစသော ကြိယာကိုပြသော်လည်း ရတ္တိ၊ ရာဇ၊ ဝိနယတို့က ထိုကြိယာတို့နှင့်မယှဉ်လျှင် အဘိညာတာစသော ပုဒ်သည် မသင့်ပင်ဖြစ်ရာ၏ဟု ထပ်၍ စောဒနာဖွယ်ရှိသောကြောင့်-“တာဟိစ”စသည်မိန့်၊ ရတ္တိစသည်တို့ကလည်း ထိုကြိယာနှင့်ယှဉ်သောကြောင့် အဘိညာတာ” စသော သဒ္ဓါသည် သင့်ပါ၏-ဟုလို။

ကြိယာနှင့်ယှဉ်ပုံ။ ။အဘိညာတာ၌ အဘိသဒ္ဓါသည် လက္ခဏညာဏကြိယာကိုဟော၏၊ သို့သော် ထိုကြိယာကိုချည်း ဟောသည်မဟုတ်၊ “မှတ်သားကြောင်း” ဟူသော ကရဏသာဓနကိုလည်း ဟော၏၊ ထို့ကြောင့် “သညာဏေန-လထက်ဝက် စသော မှတ်သားကြောင်း အမှတ်အသားဖြင့်+ညာတာ-သိအပ်ကုန်သော ညဉ့်တို့တည်း၊ အဘိညာတာ-တို့” ဟု ပြု၊ ဤ၌ “အမှတ်အသားဖြင့် သိခြင်း”ဟူသော ကြိယာအနက်၊ “ကြောင်း” ဟူသော သာဓနအနက်ကို အဘိသဒ္ဓါက ဟော၏၊ အဘိညာတာအရ ညဉ့်တို့လည်း ထိုကြိယာနှင့်ယှဉ်ကြသည်၊ ထိုသို့ယှဉ်ကြောင်းမှာလည်း “အဘိညာတာ-အမှတ်အသားဖြင့် ‘သိအပ်ကုန်သော ညဉ့်တို့’” ဟု အနက်ပေးပုံကြည့်၍ သိနိုင်သည်၊ “ပုဇိတော+ရာဇာ အဘိရာဇာ” ဟုလည်းကောင်း၊ “ပရိစ္ဆိန္တော+ဝိနယော အဘိဝိနယော”ဟုလည်းကောင်း ပြု၍ အဘိသဒ္ဓါက ကမ္မသာဓနနှင့်တကွ ပူဇနကြိယာ၊ ပရိစ္ဆေဒကြိယာ ဟောပုံကိုလည်းကောင်း၊ ရာဇ-ဝိနယ တို့က ထိုကြိယာနှင့် တွဲယှဉ်နေရပုံကိုလည်းကောင်း သိပါ။...[ဇေတ္ထ အတိမာလာဒိသု အတိသဒ္ဓေါဝိယ အဘိသဒ္ဓေါသဟသာဓနေန ကြိယံ ဝဒတိ၊-သာရတ္ထဋီကာ။

အဝိသိဋ္ဌ၊ပေ၊အတ္ထော။ ။“အဝိသိဋ္ဌ-မထူး” ဟုဆိုသဖြင့် “တူသည်”ဟု အနက်အဓိပ္ပာယ်ရောက်ရကား အတ္ထာပန္နနည်းအားဖြင့် “သမာနံ”ဟုဖွင့်သည်၊ ထို အဝိသိဋ္ဌသည် ဂါထာတွင်း၌ ပါသော ပိဋကံနှင့် စပ်ရမည်ဟုလည်းကောင်း၊ ထိုပိဋကံကိုလည်း သင်ယူအပ်သော ပါဠိ စသည်

အဋ္ဌကထာ၌ စပ်၊) ဣတိ အတ္ထော။ . . . ယထာဝုတ္တေနောဝါတိ-ကား၊ ဧဝံ ဒုဝိဓတ္ထေနာတိ အာဒိနာ-သော၊ နယေန-ဖြင့်။

ကထေတဗ္ဗာနံ-ဟောထိုက်ကုန်သော၊ အတ္ထာနံ-အနက် အဓိပ္ပာယ်တို့ကို၊ ဒေသကာယတ္ထေန (ဒေသက+အာယတ္ထေန)-ဒေသကပုဂ္ဂိုလ်၏ စပ်သောဥစ္စာ ဖြစ်သော၊ (ဒေသကပုဂ္ဂိုလ်နှင့် စပ်သော၊) အာဏာဒိဝိဓိနာ-အာဏာ အစရှိသော အစီအရင်ဖြင့်၊ [အာဒိဖြင့် ဝေါဟာရ-ပရမတ္ထတို့ကိုယူ၊] အတိသဇ္ဇနံ-ဝေနေယျတို့အားပေးခြင်းသည်၊ ပဗောဓနံ-သိစေခြင်းသည်၊ ဒေသနာ-ဒေသနာမည်၏၊ သာသိတဗ္ဗပုဂ္ဂလဂတေန-ဆုံးမထိုက်သောပုဂ္ဂိုလ်၌တည်သော၊ ယထာပရာဓာဒိနာ-ယထာပရာဓ အစရှိသော၊ သာသိတဗ္ဗဘာဝေန-ဆုံးမထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (ဆုံးမထိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ အပရာဓ စသည်ကြောင့်၊) အနုသာသနံ ဝိနယံ-ဆုံးမခြင်းသည်၊ သာသနံ-သာသနာ မည်၏၊ ကထေတဗ္ဗဿ-ဟောထိုက်သော၊ သံဝရာသံဝရာဒိနော-သံဝရ-အသံဝရ အစရှိသော၊ အတ္ထဿ-အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို၊ ကထနံ-ဟောခြင်းသည်၊ ဝစနပဋိဗဒ္ဓကရဏံ-စကားနှင့်စပ်အောင် ပြုခြင်းသည်၊ ကထာ-ကထာမည်၏။ [ကထနံကိုပင် “ဝစနပဋိဗဒ္ဓကရဏံ”ဟု ထပ်ဖွင့်သည်၊ “ပြောဟော”ဟူသည် တစ်စုံတစ်ခုသော အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို စကားလုံးနှင့် စပ်သွယ်အောင် ပြုခြင်းပင်တည်း။]

ဒေသနာဘောဒံ-ဒေသနာ အထူးအပြားကိုလည်းကောင်း၊ သာသနဘောဒံ-သာသနာအထူးအပြားကိုလည်းကောင်း၊ ကထာဘောဒဉ္စ-ကထာအထူးအပြားကိုလည်းကောင်း၊ ယထာရဟံ-စွာ၊ ပရိဒီပယေ-ထက်ဝန်းကျင် ပြရာ၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဘောဒသဒ္ဓေါ-ဘောဒသဒ္ဓါကို၊ ဝိသုဝိသု-အသီး၊အသီး၊ ယောဇေတဗ္ဗော-ယှဉ်စေထိုက်၏၊ ဘောဒန္တိ-ကား၊ နာနတ္ထံ-ထူးသည်၏အဖြစ်ကို၊ နာနာကရဏံ-အသီးအခြားပြုကြောင်း အထူးကို၊ (ပရိဒီပယေ-၏၊) ဣတိ အတ္ထော။

သိက္ခာစ-၃-ပါးသောသိက္ခာတို့လည်း၊ ပဟာနာနိစ-၃-ပါးသော ပဟာနံတို့လည်း၊ ဂမ္ဘိရဘာဝေါစ-နက်နဲသည်၏အဖြစ်လည်း၊ သိက္ခာပဟာနဂမ္ဘိရဘာဝံ-သိက္ခာ၊ ပဟာနံ၊ နက်နဲသည်၏အဖြစ်၊ (သမာဟာရဒွန်၊) တဉ္စ-ထို သိက္ခာပဟာနဂမ္ဘိရဘာဝကိုလည်း၊ ပရိဒီပယေ-၏။

ဖြင့် အနက်ပေးရသော အတ္ထပဒတ္တကပုဒ်မဟုတ်၊ “ပိဋကသဒ္ဓါဟု” အနက်ပေးရသော သဒ္ဓပဒတ္တကပုဒ်ဟုလည်းကောင်း သိစေလို၍ “ပိဋကသဒ္ဓံ” ဟု သဒ္ဓ၊ သဒ္ဓါ ထည့်၍ဖွင့်သည်။

မှတ်ချက်။ ။အဋ္ဌကထာစာအုပ်တို့၌ “ယံ ပနေတ္ထ အဝိသိဋ္ဌံ တံ” ဟု ရှိ၏၊ ဤဋီကာ၌ ထို ဧတ္ထနှင့် ယ-တ တို့ကို လုံးလုံးမဖွင့်ဘဲ ချုံး၍ ဖွင့်သွားသည်ဟု မှတ်ပါ၊ တစ်နည်း-ထိုသို့ မဖွင့်သောကြောင့် ဋီကာဆရာလက်ထက်က စာအုပ်များ၌ ဧတ္ထနှင့် ယံ-တံ သဒ္ဓါတို့ မပါဘဲသော်လည်း ရှိတန်ရာ၏။

ယန္တိ-ယံဟူသည်ကား၊ ပရိယတ္တိအာဒိ-သင်ယူခြင်း အစရှိသည်သို့၊ (ပါပုဏ္ဏာတိ-၏၊) [ယံကို ပရိယတ္တိဘောဒံစသည်နှင့်တွဲ၍ အနက်ပေးပါ-ဟူလို၊] ယထာတိ-ကား၊ ဥပါရမ္ဘာဒိဟေတု ပရိယာပုဏ္ဏနာဒိပ္ပကာရေဟိ-ဥပါရမ္ဘ အစရှိသော အကြောင်းတို့ကြောင့် သင်ယူခြင်းအစရှိသော အပြားတို့ဖြင့်၊ (ပါပုဏ္ဏာတိ၊) [ဥပါရမ္ဘာဒိပ္ပအာဒိဖြင့် ဤတိဝါဒပမောက္ခ၊ နိဿရဏ၊ ဓမ္မကောသရက္ခဏတို့ကိုယူ၊ ပရိယာပုဏ္ဏနာဒိပ္ပ အာဒိဖြင့် ကောင်းစွာကျင့်ခြင်း၊ မကောင်းသဖြင့် ကျင့်ခြင်းတို့ကို ယူ။]

တိသုပိ၊ပေ၊ ပဋိဝေဓာတိ ဧတ္ထ-၌၊ တန္တိအတ္ထော-ပါဠိတော်၏အနက်သည်လည်းကောင်း၊ တန္တိဒေသနာ-ပါဠိတော်ကို ဟောရွတ်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ပါဠိတော်ကို ဟောရွတ်ခြင်းဟူသော သဝိညတ္တိက ဝစီဘောဒသဒ္ဒသည်လည်းကောင်း၊ တန္တိ တန္တိ အတ္ထ ပဋိဝေဓာစ-ပါဠိတော်၊ ပါဠိတော်၏အနက်ကို ထိုးထွင်း၍သိခြင်း (သိတတ်သောဉာဏ်)သည်လည်းကောင်း၊ တန္တိဝိသယာ-ပါဠိတော်ဟူသောအရာရှိကုန်သည်၊ ဟောန္တိ-ကုန်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဝိနယပိဋကဒီန-ဝိနယပိဋက အစရှိသော ပိဋကသုံးပုံတို့၏၊ အတ္ထဒေသနာ ပဋိဝေဓာဓာရဘာဝေါ-အတ္ထ၏တည်ရာ၏အဖြစ်၊ ဒေသနာ၏တည်ရာ၏အဖြစ်၊ ပဋိဝေဓ၏တည်ရာ၏အဖြစ်သည်၊ ယုတ္တော-သင့်ပါ၏၊ ပိဋကနိပန-ပိဋကတို့သည်ကား၊ တန္တိယောယေဝ-ပါဠိတော်တို့သာတည်း၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဓမ္မဓာရဘာဝေါ-ပါဠိတော်ဟူသော ဓမ္မ၏တည်ရာ၏အဖြစ်သည်၊ ကထံ ယုဇ္ဇေယျ-အဘယံကြောင့်သင့်နိုင်ပါအံ့နည်း၊ (မသင့်နိုင်ပါ-ဟူလို၊) ဣတိ-ဤကား စောဒနာတည်း၊ တန္တိသမုဒါယဿ-ပါဠိတော်အပေါင်း၏၊ အဝယဝန္တိယာ-အစိတ်ဖြစ်သော ပါဠိတော်၏၊ အာဓာရဘာဝတော-တည်ရာ၏အဖြစ်ကြောင့်၊ (ယုဇ္ဇေယျ-သင့်နိုင်ပါ၏၊ ဣတိ-ဤကား အဖြေတည်း၊) [ဤအဓိပ္ပာယ်ကို သာရတ္ထဋီကာကိုး၍ ပါရာဇိကဏ်ဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။]

စ-ဆက်၊ ဓမ္မာဒီန-ဓမ္မ အစရှိသည်တို့၏၊ (ဓမ္မ၊ အတ္ထ၊ ဒေသနာ၊ ပဋိဝေဓတို့၏၊) ဒုက္ခောဂါဟ ဘာဝတော-ခဲယဉ်းသဖြင့် သက်ဝင်အပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ တေဟိ-ထိုဓမ္မ၊ အတ္ထ၊ ဒေသနာ၊ ပဋိဝေဓတို့ကြောင့်၊ ဝိနယာဒယော-ဝိနယ အစရှိသော ပိဋက ၃-ပုံတို့သည်၊ ဂမ္ဘီရ-နက်နဲကုန်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဝိနယာဒီနဉ္စ-ဝိနည်း အစရှိသော ပိဋက ၃-ပုံတို့၏လည်း၊ စတုဗ္ဗိဓော-သော၊ ဂမ္ဘီရဘာဝေါ-နက်နဲကုန်သည်၏အဖြစ်ကို၊ ဝုတ္တော-ပြီ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဓမ္မာဒယော ဧဝ-ဓမ္မ အစရှိသည်တို့သည်သာ၊ (ဓမ္မ၊ အတ္ထ၊ ဒေသနာ၊ ပဋိဝေဓတို့သည်သာ၊) ဒုက္ခောဂါဟတ္တာ-ခဲယဉ်းသဖြင့် သက်ဝင်အပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဂမ္ဘီရာ-ကုန်၏၊ ဝိနယာဒယော-ဝိနယအစရှိသော ပိဋက ၃-ပုံတို့သည်၊ န (ဂမ္ဘီရာ)-မနက်နဲကုန်သည် မဟုတ်လော၊ ဤတိ-သို့၊ ဧတံ-ဤ ဝိနယစသည်တို့၏ အဂမ္ဘီရတို့၏ အဖြစ်ကို၊ န စောဒေတဗ္ဗ-မစောဒနာထိုက်။

တတ္ထ-ထိုဓမ္မ အတ္ထ ဒေသနာ ပဋိဝေဓတို့တွင်၊ ပဋိဝေဓဿ-ပဋိဝေဓဉာဏ်၏၊ ဒုက္ခရဘာဝတော-ခဲယဉ်းစွာ ပြုတတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဓမ္မတ္တာနံ-ဓမ္မ၊ အတ္ထတို့၏ လည်းကောင်း၊ ဒေသနာဉာဏဿ-ဒေသနာဉာဏ်၏၊ ဒုက္ခရဘာဝတော-ကြောင့်၊ ဒေသနာယစ-ဒေသနာ၏လည်းကောင်း၊ ဒုက္ခောဂါဟဘာဝေါ-ဒုက္ခောဂါဟ၏ အဖြစ်ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊ ပန-ကား၊ ပဋိဝေဓဿ-၏၊ ဥပ္ပါဒေတုံ-ဖြစ်စေခြင်းငှာ၊ အသက္ကုဏေယျတ္တာ-မတတ်ကောင်းသည်၏အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ တဗ္ဗိသယ ဉာဏုပ္ပတ္တိယာ-ထိုပဋိဝေဓလျှင် အာရုံရှိသောဉာဏ်ဖြစ်ခြင်း၏၊ (ထိုပဋိဝေဓကို အာရုံပြုသောဉာဏ်ဖြစ်ခြင်း၏၊) ဒုက္ခရဘာဝတော-လည်းကောင်း၊ ဒုက္ခောဂါဟတာ-ဒုက္ခောဂါဟ၏ အဖြစ်ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-သိထိုက်၏။

ဟေတုမှိ၊ပေ၊ဧတေန ဝစနတ္ထေန-ဟေတုမှိ ဉာဏံ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါဟူသော ဤဝစနတ္ထဖြင့်၊ (ပဋိသမ္ဘိဒါဝိဘင်း၌ လာသော ဝစနတ္ထဖြင့်၊) ဓမ္မဿ-ဓမ္မ၏၊ ဟေတုဘာဝေါ-အကြောင်း၏အဖြစ်ကို၊ ကလံ-ကြောင့်၊ ဉာတဗ္ဗော-သိထိုက်ပါ သနည်း၊ (သိနိုင်ပါသနည်း၊) ဣတိ-ဤကား အမေးတည်း၊ ဓမ္မ ပဋိသမ္ဘိဒါတိ ဧတဿ သမာသပဒဿ-ဓမ္မ ပဋိသမ္ဘိဒါဟူသော ဤသမာသပုဒ်၏၊ အဝယဝ ပဒတ္တံ-အစိတ်ဖြစ်သော ပုဒ်၏အနက်ကို၊ (ဓမ္မသဒ္ဓါ၏ အနက်၊ ပဋိသမ္ဘိဒါသဒ္ဓါ၏ အနက်ကို၊) ဒဿေန္တေန-ပြတော်မူသောဘုရားရှင်သည်၊ ဟေတုမှိ ဉာဏန္တိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တတ္တာ-ဟောတော်မူအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ (ဟေတုမှိ-ပေ၊ ဝစနတ္ထေန-ဖြင့်၊ ဓမ္မဿ၊ ဟေတုဘာဝေါ၊ ဉာတဗ္ဗော-၏၊ ဣတိ-ဤကား အဖြေတည်း၊) ဟိ-ချဲ့၊ (တစ်နည်း) ဟိ (ယသ္မာ)-ကြောင့်၊ ဓမ္မေ ပဋိသမ္ဘိဒါတိ ဧတ္ထ-ဟူသောဤပါဌ၌၊ ဓမ္မေတိ ဧတဿ-ဓမ္မဟူသော ဤပုဒ်၏၊ [“ဓမ္မေ+ပဋိသမ္ဘိဒါ”ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြရာဝယ် ဓမ္မဟူသောပုဒ်၏၊] အတ္ထံ-ကို၊ ဒဿေန္တေန-ပြတော်မူသောဘုရားရှင်သည်၊ ဟေတုမှိတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ ပဋိသမ္ဘိဒါတိဧတဿစ-ပဋိသမ္ဘိဒါ ဟူသော ဤပုဒ်၌လည်း၊ အတ္ထံ ဒဿေန္တေန၊ ဉာဏန္တိ-ဟူ၍၊ (ဝုတ္တံ)၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဟေတုဓမ္မသဒ္ဓါ-ဟေတုသဒ္ဓါ၊ ဓမ္မသဒ္ဓါတို့သည်လည်းကောင်း၊ ဧကတ္တာ-တူသော အနက်ရှိကုန်၏၊ ဣတိ ဣမံ အတ္ထံ-ကို၊ ဒဿေန္တေန-ပြတော်မူသောဘုရားရှင် သည်၊ ဓမ္မဿ-ဓမ္မဿဒ္ဓါ၏၊ ဟေတုဘာဝေါ-အကြောင်း၏အဖြစ်ကို၊ သာမိတော-ပြီးစေတော်မူအပ်ပြီ၊ အတ္ထဿ-အတ္ထသဒ္ဓါ၏၊ ဟေတုဖလဘာဝေါစ-ဟေတုဖလ၏ အဖြစ်ကိုလည်း၊ ဧဝမေဝ-လျှင်၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

ယထာဓမ္မန္တိဧတ္ထ-ဟူသော ဤပါဌ၌၊ ဓမ္မသဒ္ဓေါ-သည်၊ ဟေတု-အကြောင်း ကိုလည်းကောင်း၊ ဟေတုဖလဉ္စ-အကြောင်းအကျိုးကိုလည်းကောင်း၊သဗ္ဗံ-အလုံးစုံကို၊ ဂဏှာတိ-ယူနိုင်၏၊ ဟိ-မှန်၊ ဒေသ-ဤဓမ္မသဒ္ဓါသည်၊ သဘာဝ ဝါစကော-သဘော ဟူသောအနက်ကို ဟော၏၊ ပရိယတ္တိ ဟေတုဘာဝဝါစကော-ပရိယတ္တိ

အနက်၊ အကြောင်းဟူသောအနက်ကို၊ ဟောသည်၊ န (ဟောတိ)-မဟုတ်၊ [ဤ၌ ဘာဝသဒ္ဓါသည် ပဒတ္တကိုဟော၏။] တသ္မာ-ကြောင့်၊ ယထာဓမ္မန္တိ (ပဒဿ)- ဟူသော ပုဒ်၏၊ ယော ယော အဝိဇ္ဇာ သင်္ခါရာဒိဓမ္မော- အကြင်အကြင် အဝိဇ္ဇာ အစရှိသော အကြောင်းသဘော သင်္ခါရ အစရှိသော အကျိုးသဘောသည်၊ (အတ္ထိ၊) တသ္မိ-ထိုထို အဝိဇ္ဇာအစရှိသော အကြောင်းသဘော၊ သင်္ခါရအစရှိသော အကျိုး သဘော၌၊ အတ္ထော-ကို၊ (ဒဋ္ဌဗ္ဗော-ထိုက်၏။)

ဓမ္မဘိလာပေါတိ-ကား၊ အတ္တဗျဉ္ဇနကော-အနက်ကို ထင်ရှားပြတတ်သော၊ အဝိပရိတာဘိလာပေါ-မဖောက်မပြန်၊ ဟုတ်မှန်သော အဘိလာပတည်း၊ ဧတေန- ဤဓမ္မဘိလာပေါဟူသော ပါဠိဖြင့်၊ တတြ၊ပေ၊ပဋိသမ္ဘိဒါတိ ဇံတ္ထ-ဟူသောဤပါဠိ၌၊ ဝုတ္တဓမ္မနိရုတ္တိ-ဟောတော်မူအပ်သော ဓမ္မနိရုတ္တိကို၊ ဒဿေတိ-၏၊ [တတြ-ထိုပဋိ သမ္ဘိဒါတို့တွင်၊ ဓမ္မနိရုတ္တာဘိလာပေ-ဓမ္မကို ထုတ်ဖော်ရွတ်ဆိုအပ်သောသဒ္ဓါ၌၊ ဉာဏံ-ဖြစ်သောဉာဏ်သည်၊ နိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒါ-မည်၏။]

အနုလောမာဒိ၊ပေ၊ဧတေန-ဟူသော ဤပါဠိဖြင့်၊ တဿာ ဓမ္မနိရုတ္တိယာ- ထိုဓမ္မနိရုတ္တိကို၊ အဘိလာပံ ကထနံ-ဟောကြောင်းစိတ္တုပ္ပါဒ်ကို၊ ဒဿေတိ-၏၊ အဓိပ္ပာယောတိဧတေန-အဓိပ္ပာယောဟူသော ဤပါဠိဖြင့်၊ ဒေသနာတိ၊ပေ၊ ဝစနံ- ဒေသနာတိ ပညတ္တိဟူသော ဤစကားကို၊ ဓမ္မနိရုတ္တာ ဘိလာပံ-ဓမ္မနိရုတ္တိ ဟူသော ပရမတ္ထသဒ္ဓါကို၊ သန္ဓာယ-၍၊ ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်ပြီး၊ တမ္ဗိနိမုတ္တံ-ထိုပရမတ္ထ သဒ္ဓါမှလွတ်သော၊ ပညတ္တိ-ပညတ္တိသဒ္ဓါကို၊ သန္ဓာယ-၍၊ န (ဝုတ္တံ။)

သောစ လောကီယလောကုတ္တရောတိ-ဟူ၍၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်သော၊ အဘိသမယံ-အဘိသမယကို၊ ဝါ-ထိုးထွင်း၍သိတတ်သောဉာဏ်ကို၊ (ပါကဋ်ကာတုံ ဌ်စပ်၊) ယေန ပကာရေန-အကြင် အပြားအားဖြင့်၊ အဘိသမေတိ-ထိုးထွင်း၍ သိ၏၊ (ဝိသယတော အသမ္မောဟတောကို ရည်ရွယ်သည်၊) ယဉ္ဇ-အကြင်အကြောင်း အရာကိုလည်း၊ အဘိသမေတိ-၏၊ (“အတ္တာနုရူပံ ဓမ္မေသု၊ ဓမ္မာနုရူပံ အတ္ထေသု၊ ပညတ္တိပထာနုရူပံ ပညတ္တိသု” ကို ရည်ရွယ်သည်၊) တဿ-ထိုအဘိသမယ၏၊ ယောစ သဘာဝေါ-အကြင်သဘောသည်လည်း၊ အတ္ထိ၊ (အဝဗောဓောကို ရည်ရွယ်

အနုလောမာဒိဝသေန၊ပေ၊ဒဿေတိ။ ။ဤဝါကျဖြင့် အဋ္ဌကထာ၌လာသော “အနုလောမ ပဋိလောမ သင်္ခေပ ဝိတ္တာရဝသေန ကထနံ” ဟူသော စကားကို ကောက်ချက်ချပြသည်၊ အနုလောမာဒိ၌ အာဒိဖြင့် ပဋိလောမ၊ သင်္ခေပ၊ ဝိတ္တာရတို့ကို ချုံး၍ပြသည်၊ ဓမ္မဘိလာပေါ ဖြင့် ဒေသနာအရ ပရမတ္ထသဒ္ဓါကို ပြ၍၊ အနုလောမာဒိ ဝသေနစသော ဝါကျဖြင့် ဒေသနာအရ ဟောကြောင်း စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုပြသည်ဟုမှတ်ပါ။ [ဝစနဿ ပဝတ္ထနန္တိစ ယထာဝုတ္တစိတ္တုပ္ပာဒ် အာဟ၊ သော ဟိ ဝစနံ ပဝတ္ထေတိ၊ တံ ဝါ ဧတေန ပဝတ္တိယတိတိ ပဝတ္ထနံ-အနုဋီကာ။]

သည်။ အဋ္ဌကထာကိုကြည့်ပါ။) တေဟိ-ထိုအပြား၊ သိအပ်သောအနက်၊ သိအပ်သော သဘောတို့ဖြင့်၊ (ယေန၊ ယဉ္ဇ၊ ယောစတို့ကိုပြန်စွဲသည်။) ပါကဋ်-ထင်ရှားအောင်၊ ကာတုံ-ငှာ၊ ဝိသယတော၊ ပေ၊ အဝဇောဓာတိ-ဟူ၍၊ (သင်္ဂဟကာရော-သည်။) အာဟ၊ [အတ္ထာနုရူပံ ဓမ္မေသု၊ ဓမ္မာနုရူပံ အတ္ထေသု ပညတ္တိ ယထာနုရူပံ ပညတ္တိသုဟု အဋ္ဌကထာ၌ လာသော စကားကိုပင် “အတ္ထာဒိ အနုရူပံ ဓမ္မာဒိသု”ဟု အာဒိသဒ္ဓါ ဖြင့် ချုံး၍ပြသည်။] ဟိ-ချဲ့၊ တတ္ထ-ထိုကရ အစရှိသည်တို့တွင်၊ ဝိသယတော- အာရုံအားဖြင့်၊ အတ္ထာဒိ အနု ရူပံ-အကျိုးအစရှိသည်အားလျော်စွာ၊ ဓမ္မာဒိသု- အကြောင်းအစရှိသည်တို့၌၊ အဝဇောဓာ-ထိုးထွင်း၍သိခြင်းဟူသည်၊ ဝါ-ထိုးထွင်း၍ သိတတ်သောဉာဏ် ဟူသည်၊ အဝိဇ္ဇာဒိဓမ္မ သင်္ခါရာဒိအတ္ထ တဒုဘယပညာပနာရ မဏော-အဝိဇ္ဇာ အစရှိသောအကြောင်း၊ သင်္ခါရအစရှိသော အကျိုး၊ ထို ၂-ပါးစုံ ကို နာမည်တပ်၍ ပညတ်ခြင်းလျှင် အာရုံရှိသော၊ လောကီယော-လောကီဖြစ်သော၊ အဘိသမယော-အဘိသမယတည်း၊ အသမ္မောဟလော-မတွေဝေသောအားဖြင့်၊ အတ္ထာဒိ အနုရူပံ-စွာ၊ ဓမ္မာဒိသု-တို့၌၊ အဝဇောဓာ-ဟူသည်၊ နိဗ္ဗာနာရမဏော- နိဗ္ဗာန်ဟူသော အာရုံရှိသော၊ မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တော-မဂ်နှင့်ယှဉ်သော၊ ယထာဝုတ္တဓမ္မတ္ထ ပညတ္တိသု-အကြင်အကြင်ဆိုအပ်ပြီးသော ဓမ္မ၊ အတ္ထ၊ ပညတ္တိတို့၌၊ သမ္မောဟဝိဒ္ဓံ သနော-ပြင်းစွာတွေဝေခြင်းကို ဖျက်ဆီးတတ်သော၊ လောကုတ္တရော-သော၊ အဘိသမယော-တည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

အဘိသမယတော-အဘိသမယအနက်မှ၊ အညမ္ဗိ-အခြားလည်းဖြစ်သော၊ ပဋိဝေဓတ္ထံ-ပဋိဝေဓအနက်ကို၊ ဒဿေတုံ-ငှာ၊ တေသံ တေသံဝါတိ ‘အာဒိ’-ကို၊ (သင်္ဂဟကာရော)အာဟ၊ ဟိ-မှန်၊ ပဋိဝေဓနံ-ထိုးထွင်း၍သိခြင်း၊ ပဋိဝေဓော- ခြင်း၊ ဣတိ ဣမိနာ ဝစနတ္ထေန-ဤဝစနတ္ထဖြင့်၊ အဘိသမယော-အဘိသမယသည်၊ (ပဋိဝေဓော-မည်၏၊ ဣတိ-ဤအနက်သည်၊ ယုဇ္ဇတိ-သင့်၏၊) ပဋိဝိဇ္ဈိယတိ- ထိုးထွင်း၍သိအပ်၏၊ ဣတိ ပဋိဝေဓော၊ ဣတိ ဣမိနာ (ဝစနတ္ထေန)-ဖြင့်၊ တံတံ ရူပါဒိဓမ္မာနံ-ထိုထို ရုပ်အစရှိသောတရားတို့၏၊ အဝိပရိတ သဘာဝေါစ-မဖောက်မပြန် - ဟုတ်မှန်သောသဘောသည်လည်း၊ ပဋိဝေဓော-မည်၏၊ ဣတိ-ဤအနက်သည်၊ ယုဇ္ဇတိ။

တတ္ထဟိ၊ ပေ၊ အဘိသမယောတိ။ ။ဤစကားအရ လောကီအဘိသမယဟူသောဉာဏ် သည် အတ္ထ-ဓမ္မ-နိရုတ္တိတို့၌ အာရုံပြုသောအားဖြင့်သိ၏၊ လောကုတ္တရာ အဘိသမယသည် နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုရသောကြောင့် အတ္ထ-ဓမ္မ-နိရုတ္တိတို့၌ မတွေဝေသော (အသမ္မောဟပဋိဝေဓ) အားဖြင့် သိ၏၊ မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်ရရှိကိစ္စ၌ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကိုလည်းကောင်း၊ ထိုအကြောင်းအကျိုး၏ နာမည်ပညတ်ကိုလည်းကောင်း အာရုံမပြုနိုင်သော်လည်း ရှင်းပြီး လင်းပြီးအားဖြင့် သိသည်- ဟူလို။

ယထာဝုတ္တေဟိ-အကြင်အကြင်ဆိုအပ်ပြီးကုန်သော၊ ဓမ္မာဒိဟိ-ဓမ္မ အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ (အာဒိဖြင့် အတ္ထ၊ ဒေသနာ၊ ပဋိဝေဓတို့ကိုယူ၊) ပိဋကန-ပိဋကတို့၏၊ ဂမ္ဘီရဘာဝ-နက်နဲကုန်သည်၏အဖြစ်ကို၊ ဒသေတံ-ငှာ၊ ဣဒါနိ-ပေ၊ အာဒိ-အစရှိသောစကားကို၊ (သင်္ဂဟကာရော)အာဟ၊ ယောစေတ္တာတိ-ကား၊ တံတံ ပိဋကဂတေသု-ထိုထို ပိဋက၌ဖြစ်ကုန်သော၊ (ထိုထိုပိဋကတွင် ပါဝင်ကုန်သော၊) ဧတေသု ဓမ္မာဒိသု-ဤဓမ္မ အစရှိသည်တို့၌၊ (ဤဓမ္မ၊ အတ္ထ၊ ဒေသနာတို့၌၊) ယော ပဋိဝေဓော-အကြင် ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ဧတေသု ပိဋကေသု-တို့၌၊ တေသံ တေသံ ဓမ္မာနံ-ထိုထို ဓမ္မတို့၏၊ ယော အဝိပရိတသဘာဝေါစ-အကြင် မဖောက်မပြန် ဟုတ်မှန်သောသဘောသည်လည်းကောင်း၊ (အတ္ထိ)၊ ဣတိ ယောဇောဗ္ဗော။ [ယောစေတ္တာ၌ ဧတ္ထကို “တေသံ တေသံဝါ ဓမ္မာနံ” စသော နောက်ဝါကျ၌လည်း လိုက်၍ပေးပါ-ဟူလို၊ ထိုသို့ပေးရာ၌ “တံတံပိဋကဂတေသု” ကိုကား မစွဲရ၊ “ဧတ္ထ ဧတေသုတီသု ပိဋကေသု”ဟုသာစွဲပါ၊ အဋ္ဌကထာနိဿယ၌ ဤအတိုင်း အနက်ပေးထား၏။]

ဒုက္ခောဒါဟတာစ-ဒုက္ခောဂါဟ၏အဖြစ်ကိုလည်း၊ ဝုတ္တနယေနဝ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ [“တတ္ထ ပဋိဝေဓဿ ဒုက္ခရဘာဝတော၊ ပေ၊ ဒုက္ခော ဂါဟတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ”ဟု ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းအတိုင်း သိပါ-ဟူလို] ပန-အထူး၊ ဧတ္ထ-ဤနည်း၌၊ အယံ-ဤဆိုအပ်လတ္တံ့ကား၊ ဝိသေသော-တည်း၊ အဝိပရိတသဘာဝသင်္ခါတော-မဖောက်မပြန် ဟုတ်မှန်သောသဘောဟု ဆိုအပ်သော၊ ပဋိဝေဓော-ပဋိဝေဓသည်၊ ဒုဗ္ဗိညေယျတာယ ဧဝ-ခဲယဉ်းစွာ သိအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်သာ၊ ဒုက္ခောဂါဟော-ဒုက္ခော ဂါဟသည်၊ (ဟောတိ-၏၊) ဣတိ-ဤကား အထူးတည်း။

ယန္တိ-ယံ ဟူသောစကားကို၊ ပရိယတ္တိဒုဂ္ဂဟဏံ-ပရိယတ်ကို မကောင်းသဖြင့် သင်ယူခြင်းကို၊ သန္တုယ-၍၊ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ၊ အတ္တန္တိ-ကား၊ ဘာသိတတ္ထံ-ဟောတော်မူအပ်သော ပါဠိတော်၏ အနက်ကိုလည်းကောင်း၊ ပယောဇနတ္ထု-အကျိုးဖြစ်သော အနက်ကိုလည်းကောင်း၊ (“န ဥပပရိက္ခန္တိ”-၌စပ်၊) [“ဘာသိတ္ထံ ပယောဇနတ္ထံ”ဟု ဖွင့်သဖြင့် အတ္ထံ၌ ဧကသေသနည်း၊ သာမညနိဒ္ဒေသနည်းဟု ပြုသည်။] န ဥပပရိက္ခန္တိတိ-ကား၊ န ဝိစာရေန္တိ-မစိစစ်ကြကုန်၊ နနိဇ္ဈာန ခမန္တိတိ-ကား၊ နိဇ္ဈာနပည-အကြွင်းမဲ့ရှုဆင်ခြင်တတ်သောပညာကို၊ န ခမန္တိ-မခံကုန်၊ နိဇ္ဈာယိတွာ-အကြွင်းမဲ့ရှုဆင်ခြင်၍၊ ပညာယ-ပညာဖြင့်၊ ဒိသ္မာ-မြင်၍၊ ရောစေတွာ-နှစ်သက်၍၊ နဂဟေတဗ္ဗာ-မယူနိုင်ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ၊ ဣတိ-ကား၊ အဓိပ္ပာယော-ဘုရားရှင်၏ အလိုတော်တည်း။ [နိဇ္ဈာနပညကို “နိဇ္ဈာယိတွာ ပညာယ ဒိသ္မာ”ဟု လည်းကောင်း၊ န ခမန္တိကို “ရောစေတွာ န ဂဟေတဗ္ဗာ ဟောန္တိ”ဟု လည်းကောင်း ထပ်ဖွင့်သည်။]

ဣတိတိ-ကား၊ ဧဝံ ဧတာယ ပရိယတ္တိယာ-ဤသင်ယူအပ်သော ပါဠိဖြင့်၊ ဝါဒပမောက္ခာနိသံသာ-သူတစ်ပါးကို တင်အပ်သောအပြစ်၏ လွတ်ခြင်းအကျိုး ရှိကုန်သည်။ အတ္တနော-၏၊ ဥပရိ-အပေါ်သို့၊ ပရေဟိ-တို့သည်၊ အာရောပိတ ဝါဒဿ-တင်အပ်သောဝါဒ၏၊ နိဂ္ဂဟဿ-နိပ်စက်ကြောင်းအပြစ်၏၊ ပမောက္ခပ ယောနော-လွတ်မြောက်ခြင်းအကျိုးရှိကုန်သည်။ ဟုတ္တာ၊ ဓမ္မံ ပရိယာပုဏန္တိ၊ [ဝါဒကို “အတ္တနော၊ပေ၊နိဂ္ဂဟဿ”ဟုဖွင့်သည်၊ ပမောက္ခ-လွတ်မြောက်ခြင်းဟူသည် ထိုအပြစ်တို့၏ မိမိအပေါ်၌တင်မနေဘဲ လွတ်သွားခြင်းတည်း၊ အာနိသံသာကိုကား ပယောဇနဟုဖွင့်သည်။] ဝါ-တစ်နည်း၊ ဝါဒပမောက္ခာတိ-ကား၊ နိန္ဒာပမောက္ခာ- ကဲ့ရဲ့ခြင်း၏ လွတ်မြောက်ခြင်းတည်း။ [ဤနည်း၌ “ဝါဒပမောက္ခာနိသံသာ- သူတစ်ပါးတို့ ကဲ့ရဲ့ခြင်း၏ လွတ်ခြင်းအကျိုးရှိကုန်သည်”ဟု ပေး။]

ယဿ စတ္တာယာတိ-ကား၊ စ-ဆက်၊ ယဿ သိလာဒိပရိပူရဏဿ- အကြင်သိလအစရှိသည်ကို ဖြည့်ခြင်း၏၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ (ယဿ)အနုပါဒါဝိ မောက္ခဿ-အကြင် အနုပါဒါ ဝိမောက္ခ၏၊ အတ္တာယ-ငှာ၊ ဓမ္မံ ပရိယာပုဏန္တိတိ- ကား၊ ဉာယေန-အသင့်အားဖြင့်၊ ပရိယာပုဏန္တိ-ကုန်၏၊ ဣတိ-ဤကား၊ အဓိပ္ပာယော- ဘုရားရှင်၏ အလိုတော်တည်း။

အဿာတိကား၊ အဿ ဓမ္မဿ-ထိုပါဠိ၏၊ နာနဘဝန္တိတိ-ကား၊ န ဝိန္တန္တိ- မရကုန်၊ တေသံ-ထို မောဃပုရိသတို့၏၊ တေ ဓမ္မာ-ထိုပါဠိတို့သည်၊ ဒုဂ္ဂဟိတ္တာ- မကောင်းသဖြင့် သင်ယူအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဥပါရမ္မ၊ပေ၊ဘာဝေန- သူတစ်ပါးတို့အပေါ်၌ ကပ်၍နိပ်စက်ခြင်း၊ မာန်တက်ကြွခြင်း၊ ထောင်လွှားခြင်း၊ သူ့ကျေးဇူးကို ချေဖျက်ခြင်း၊ အဖျင်းမူအင်တူပြုခြင်း အစရှိသော အကြောင်းရှိကုန် သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဒီဃရတ္တံ-ရှည်စွာသော ညဉ့်ပတ်လုံး၊ အဟိတာယ-စီးပွားမဲ့ အလိုငှာ၊ ဒုက္ခာယ-ဆင်းရဲခြင်းငှာ၊ သံဝတ္တန္တိ-ဖြစ်ကုန်၏။ [ဒုဂ္ဂဟိတတ္တာ၌ “ဒုဂ္ဂဟိတာနံ+ဘာဝေါ ဒုဂ္ဂဟိတ္တံ”ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြု၍ အရကောက်သောအခါ ဒုသဒ္ဒါ၏ အနက်ကို ကောက်ရသည်၊ ထိုဒုသဒ္ဒါ၏အနက်ဟူသည် ဥပါရမ္မ မာန ဒဗ္ဗ မက္ခ ပလာသအစရှိသော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်တည်း။]

ဘဏ္ဍာဂါရေ-ဘဏ္ဍာတိုက်၌၊ (ဘဏ္ဍာတိုက်ကို စောင့်ရှောက်မှု၌) နိယုတ္တော- ယဉ်သူတည်း၊ ဝါ-ကြောင့်ကြစိုက်သူတည်း၊ ဘဏ္ဍာဂါရိကော-သူ၊ (ဝါ-ဘဏ္ဍာစိုး)၊ ဘဏ္ဍာဂါရိကောဝိယ-ဘဏ္ဍာစိုးနှင့် တူ၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဘဏ္ဍာဂါရိကော- မည်၏၊ ဓမ္မရတနာနုပါလကော-တရားရတနာကို စောင့်ရှောက်တတ်သူတည်း၊ အညံ-ဘဏ္ဍာဂါရိကတ္ထအကျိုးမှ တစ်ပါးသော၊ အတ္ထံ-နိဿရဏ စသော အကျိုးကို၊ အနပေက္ခိတ္တာ-မငဲ့မှု၍၊ ဘဏ္ဍာဂါရိကဿဝ-ဘဏ္ဍာဂါရိက ဖြစ်၍သာလျှင်၊ သတော- ဖြစ်သော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ပရိယတ္တိ-သင်ယူအပ်သောပါဠိသည်၊ ဘဏ္ဍာဂါရိက ပရိယတ္တိ-မည်၏။

တာသံ ယေဝါတိဇတ္ထ-ဟူသော ဤပါဌ်၌၊ အဝဇာရဏံ-ဝေသဒ္ဓါကို၊ ပါပုဏိတဗ္ဗာနိ- ရောက်ထိုက်ကုန်သော၊ ဆဋ္ဌာဘိည စတုပ္ပဋိသမ္ဘိဒါနံ-ခြောက်ပါးသော အဘိညာဉ် ၄-ပါးသော ပဋိသမ္ဘိဒါတို့ကို၊ (ဝစန၌စပ်၊) ဝါ-တို့၏၊ (ပဘောဒ၌ စပ်၊) ဝိနယေ-ဝိနည်းပိဋက၌၊ ပဘောဒ ဝစနာဘာဝံ-အပြားကို ဟောတော်မူခြင်း၏ မရှိခြင်းကို၊ ဝါ-အပြားအားဖြင့် ဟောတော်မူခြင်း၏မရှိခြင်းကို၊ သန္ဓာယ-၍၊ ဝုတ္တံ၊ (ကသွာ၊ ဝိညာယတိ-နည်း၊) ဟိ (ယသွာ)-ကြောင့်၊ ဝေရဉ္စကဏ္ဍေ-ဝေရဉ္စကဏ္ဍ၌၊ တိဿော-ကုန်သော၊ ဝိဇ္ဇာဝ-ဝိဇ္ဇာတို့ကိုသာ၊ ဝိဘတ္တာ-အကျယ်ဝေဖန်တော်မူအပ်ကုန်ပြီ၊ ဣတိ- ထိုကြောင့်၊ (ဝိညာယတိ)၊ ဒုတိယေ-သော၊ တာသံယေဝါတိ (ဇတ္ထ)-၌ အဝဇာရဏံ-ကို၊ စတဿော-ကုန်သော၊ ပဋိသမ္ဘိဒါ-ပဋိသမ္ဘိဒါတို့ကို၊ အပေက္ခိတွာ-ရှုငဲ့၍၊ ကတံ-ပြီ၊ တိဿော-ကုန်သော၊ ဝုတ္တံ-တို့ကို၊ (အပေက္ခိတွာ-၍) န (ကတံ)-ပြုအပ်သည်မဟုတ်၊ (ကသွာ၊ ဝိညာယတိ-နည်း၊) ဟိ(ယသွာ)-ကြောင့်၊ တာ-ထို ၃-ပါးသောဝိဇ္ဇာတို့ကို၊ (ဝိဘတ္တာ၌စပ်၊) ဝါ-တို့သည်၊ (အန္တောဂဓာ၌စပ်၊) ဆသု-သော၊ အဘိညာသု-တို့၌၊ အန္တောဂဓာ-အတွင်းဝင်ကုန်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ သုတ္တေ-သုတ္တန်ပိဋက၌၊ ဝိဘတ္တာယေဝ-ဝေဖန်အပ်ကုန်သည်သာ၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (ဝိညာယတိ။)

ဥတွာ-၍၊ သင်္ဂယုမာနံ-သိမ်းယူအပ်သော်၊ ဣတိ-ကား၊ ယောဇနာ-တည်း၊ [ဥတွာကို သင်္ဂယုမာနံ၌စပ်ပါ-ဟုလို၊] တေသန္တိ-ကား၊ တေသံ ပိဋကနံ-ထိုပိဋကတို့၏၊ (ဝသေန-အပြားအားဖြင့်၊) သဗ္ဗမ္ပိတိ-ကား၊ သဗ္ဗမ္ပိ-အလုံးစုံလည်း ဖြစ်သော၊ ဗုဒ္ဓဝစနံ-ဘုရားစကားတော်သည်။

အတ္ထာနုလောမနာမတော-အနက်အားလျော်သော အမည်ရှိသည်၏အဖြစ် ကြောင့်၊ အနုလောမိကော-မည်၏၊ အနုလောမိကတ္ထံယေဝ-အနက်အားလျော်သော အမည်ရှိသည်၏အဖြစ်ကိုပင်၊ ဝိဘာဝေတံ-ထင်စွာဖြစ်စေခြင်းငှာ၊ ကသွာပနာတိအာဝိ-အစရှိသော စကားကို၊ ဝုတ္တံ-ပြီ၊ ဧကနိကာယမ္ပိတိ-ကား၊ ဧကသမ္မဟမ္ပိ-တစ်ခုသော အပေါင်းကိုလည်း (န သမနပဿာမိ-မြင်တော်မမူ၌စပ်၊) ပေါဏိကာစ-ပေါဏိကတို့သည်လည်းကောင်း၊ စိက္ခလ္လိကာစ-စိက္ခလ္လိကတို့သည်လည်းကောင်း၊ ဓတ္တိယာ-မင်းတို့တည်း၊ တေသံ-ထိုမင်းတို့၏၊ နိဝါသော-နေရာသည်၊ ပေါဏိကနိကာယော-ပေါဏိကနိကာယ မည်၏၊ စိက္ခလ္လိကနိကာယောစ-စိက္ခလ္လိကနိကာယလည်းမည်၏။

ဧဝံ ဓမ္မက္ခန္ဓတော၊ပေါသဟဿာနိတိ-ဟူ၍၊ ဗုဒ္ဓဝစနပိဋကဒီနိ-ဗုဒ္ဓဝစန၊ ပိဋကအစရှိသည်တို့ကို၊ နိဋ္ဌာပေတွာ-ပြီးဆုံးစေပြီး၍၊ အနေကစ္ဆရိယပါတုဘာဝပဋိမဏ္ဍိတာယ-တစ်ပါးမက များစွာသော အံဩဖွယ်တို့၏ ထင်စွာဖြစ်ခြင်းဖြင့် တန်ဆာဆင်အပ်သော၊ သင်္ဂိတိယာ-သံဂါယနာကို၊ (ကတာယ-ပြုအပ်ပြီးသော်၊)

ပဌမဗုဒ္ဓဝစနာဒိကော-ပဌမ ဗုဒ္ဓဝစန အစရှိသော၊ သဗ္ဗော-အလုံးစုံသော၊ ဝုတ္တပ္ပ
ဘောဒေါ-အဋ္ဌကထာ၌ဆိုအပ်ပြီးသော အလူးအပြားကိုလည်းကောင်း၊ အညော-
အခြားသော၊ ဥဒ္ဓါနသင်္ဂဟာဒိဘောဒေါပိ-ဥဒ္ဓါနသင်္ဂဟ အစရှိသော အပြားကိုလည်း
ကောင်း၊ သင်္ဂီတိယာ-သင်္ဂါယနာတင်ခြင်းဖြင့်၊ ဉာယတိ-သိအပ်၏၊ ဣတိ-သို့၊
တေဿ-ဤအဓိပ္ပာယ်ကို၊ ဒဿနတ္ထံ-ငှာ၊ ဧဝ မေတံ သဗ္ဗမ္ပိတိအာဒိ-အစရှိသော
စကားကို၊ အာရဒ္ဓံ-အားထုတ်အပ်ပြီ။ [“သင်္ဂီတိယာ-သင်္ဂါယနာတင်သောအခါ၌”
ဟု မစုဖွင့်၏၊ ထိုအာဓာရကို အနေကစ္ဆရိယ ပါတုဘာဝပဋိမဏ္ဍိတာယသင်္ဂီတိယာ
(ကတာယ)ဖြင့် ပြီးစေနိုင်သည်။]

အယံ၊ပေ၊ပိဋကန္တိ အာဒိနာ-အစရှိသောစကားဖြင့်၊ ပိဋကာဒိဘာဝဒဿနေ
နေဝ-ပိဋက အစရှိသည်၏အဖြစ်ကို ပြခြင်းဖြင့်ပင်၊ (ဣမဿ အဘိဓမ္မဿ-၏၊)
မဇ္ဈိမ ဗုဒ္ဓဝစနဘာဝေါ-မဇ္ဈိမဗုဒ္ဓဝစန၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ တထာဂတဿ-
၏၊ အာဒိတော-အစ၌၊ အဘိဓမ္မိကဘာဝေါစ-အဘိဓမ္မာတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏
အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဒဿိတော-ပြအပ်ပြီ၊ ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ [“အယံ အဘိဓမ္မော
ပိဋကတော အဘိဓမ္မပိဋကံ”ဟု အဘိဓမ္မာ၏ အဘိဓမ္မာပိဋက အမည်ရပုံတို့ကို
တိုက်ရိုက်ပြသဖြင့် ဤအဘိဓမ္မာ၏ မဇ္ဈိမဗုဒ္ဓဝစန၏အဖြစ်၊ အရှင်သာရိပုတ္တရာမှ
ရှေးဦးစွာ မြတ်စွာဘုရား၏ အဘိဓမ္မိကပုဂ္ဂိုလ်အဖြစ်ကို နေယျတ္ထနည်းအားဖြင့်
သွယ်ဝိုက်၍ပြပြီးဖြစ်သည်-ဟူလို။]

ဧတ္ထ-ဤမဇ္ဈိမဗုဒ္ဓဝစနဘာဝေါ အစရှိသောစကားရပ်၌၊ (ဌတွာ-၍၊ ကဿစိ-
သော၊ စောဒကဿ-၏၊ ဤဒိသိ-သော၊ စောဒနာ-သည်၊) သိယာ-၏၊ (ကိဒိသိ၊
စောဒနာ-သည်၊ သိယာ-နည်း၊) အဘိဓမ္မဿ-၏၊ တထာဂတဘာသိတဘာဝေါ-
တထာဂတ ဘာသိတ၏ အဖြစ်သည်၊ သိဒ္ဓေါ-ပြီးစီးသည်၊ ယဒိသိယာ-အံ၊ (ဧဝ
သတိ)၊ မဇ္ဈိမဗုဒ္ဓဝစနဘာဝေါစ-မဇ္ဈိမဗုဒ္ဓဝစန၏ အဖြစ်သည်လည်း၊ သိဒ္ဓေါ-
သည်၊ ဘဝေယျ-ဖြစ်ရာ၏၊ စ-စင်စစ်ကား၊ သောဧဝ-ထိုတထာဂတဘာသိတ၏
အဖြစ်သည်ပင်၊ န သိဒ္ဓေါ- မပြီးစီးသည်မဟုတ်ပါလော၊ (ဣတိ-ဤသို့သော
စောဒနာ-သည်၊ သိယာဖြစ်ရာ၏၊) [ဆိုလိုရင်းကား-အဘိဓမ္မာ၏တထာဂတ
ဘာသိတ၏အဖြစ်က ပြီးပြီးသေချာလျှင် မဇ္ဈိမဗုဒ္ဓဝစန၏အဖြစ်မှာ ပြီးပြီးပင်ဖြစ်ရာ၏၊
စင်စစ်အားဖြင့်ကား တထာဂတ ဘာသိတ၏အဖြစ်သည်ပင် မသေချာသေးသည်
မဟုတ်ပါလော-ဟူလို၊] ဣတိ-ဤသို့ စောဒနာဖွယ်ရှိသောကြောင့်၊ တဿ-
ထိုအဘိဓမ္မာ၏၊ ဝိနယာဒိဟိ-ဝိနည်း အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ ဗုဒ္ဓဘာသိတဘာဝံ-ကို၊
သာဓေတုံ-ပြီးစေခြင်းငှာ၊ ဝတ္ထု-ကို၊ ဒဿေတုံ-ငှာ၊ တံ ဓာရယန္တေသု ဘိက္ခုသုတိ
အာဒိ-အစရှိသောစကားကို၊ အာဟ-ပြီ၊ သဗ္ဗသာမယိက ပရိသာယာတိ-ကား၊
သဗ္ဗနိကာယိကပရိယာယ-အလုံးစုံသော နိကာယ်တို့ကို သင်ယူသော ပရိသတ်၌၊
ပဉ္စပိ-ကုန်သော၊ နိကာယေ- တို့ကို၊ ပရိယာပုဏန္တိယာ-သင်ယူသောပရိသတ်၌။

နဥဂ္ဂဟိတန္တိ-နဥဂ္ဂဟိတံ ဟူသော စကားကို၊ သကလဿ-အလုံးစုံသော၊ ဝိနယပိဋကဿ-ဝိနည်းပိဋက၏၊ ဝါ-ကို၊ အနုဂ္ဂဟိတ္တာ-မသင်ယူအပ်ဖူးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အာဟ-ပြောပြ၊ ဝိနယမတ္တံ ဥဂ္ဂဟိတန္တိ-ဟူသော စကားကို၊ ဝိဘင်္ဂဒ္ဒယဿ-ဝိဘင်း ၂-ပါးအပေါင်း၏၊ (ဒွေမာတိကာ၏ အကျယ်ဖြစ်သော ဥဘတော ဝိဘင်း၏၊) ဝါ-ကို၊ ဥဂ္ဂဟိတတ္တာ-သင်ယူအပ်ဖူးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အာဟ-ပြီ။

ဝိနယံ-ဝိနည်းကို၊ အဝိဝဇ္ဇေတုကာမတာယ-ကဲ့ရဲ့ခြင်းငှာ အလိုမရှိသူ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အဘိဓမ္မ-ကို၊ ပရိယာပုဏဿ-သင်ယူပါဦးလော၊ ဣတိ-သို့၊ ဘဏန္တဿ-ပြောသော ရဟန်း၏၊ အနာပတ္တိ-အနာပတ်ကိုလည်းကောင်း၊ အဘိဓမ္မေ-၌၊ အနောကာသကတံ-မပြုအပ်သော အခွင့်ရှိသော၊ ဘိက္ခု-ကို၊ ပဉ္စ-ပြဿနာကို၊ ပုစ္ဆန္တိယာ-မေးသော ရဟန်းမ၏၊ ပါစိတ္တိယဉ္စ-ကိုလည်းကောင်း၊ ဝဒန္တေန-ဟောဖော်ပညတ်တော်မူသော၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ အဘိဓမ္မဿ-၏၊ ဗုဒ္ဓဘာသိတဘာဝေါ-ကို၊ ဒီပိတော-ပြတော်မူအပ်ပြီ၊ (ကဿ-ကြောင့်၊ ဝိညာယတိ-နည်း၊) ဗုဒ္ဓဘာသိတေဟိ-ဘုရားဟောတော်မူအပ်ကုန်သော၊ (ဗုဒ္ဓဘာသိတအဖြစ်၌ ယုံမှားဖွယ်မရှိကုန်သော၊) သုတ္တာဒိဟိ-သုတ်အစရှိသည်တို့နှင့်၊ သဟ-တကွ၊ (ဝါ-တွဲဖက်၍၊) ဝစနတော-ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဗာဟိရိကဘာသိတေသုစ-သာသနာတော်မှ အပဖြစ်သော ရသေ့တို့ 'ဟောအပ်သောတရားတို့၌၊ ဤဒီသဿ-သော၊ ဝါ-ဤကဲ့သို့ တွဲဖက်၍ဟောအပ် သာ၊ ဝစနဿ-စကား၏၊ အဘာဝါစ-မရှိခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ (ဝိညာယတိ-၏။)

အဘိဓမ္မိကဿ-အဘိဓမ္မာဆောင် ပုဂ္ဂိုလ်အား၊ သာဓုကာရဒါနေန-ကောင်းချီးကို ပေးတော်မူခြင်းဖြင့်၊ ဝိစိကိစ္ဆာဝိစ္ဆေဒဿ-(အဘိဓမ္မာ၏ ဗုဒ္ဓဘာသိတ၏အဖြစ်၌) ယုံမှားခြင်းကို ဖြတ်တောက်ခြင်း၏၊ ဝါ-ကို၊ ကတတ္တာ-ပြုအပ်ပြီးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဣတောပိ-ဤဝိနည်းထက်လည်း၊ ဗလဝတရံ-သာ၍အားရှိ၏။

ကမ္မတော-ကာမာဝစရစသော ကံမှ၊ အညံ-တစ်ပါးသော၊ ကမ္မ-ရူပါဝစရစသော ကံတည်း၊ ကမ္မန္တရံ-ကာမာဝစရ စသောကံမှ တစ်ပါးသော ရူပါဝစရစသောကံ၊ တံ-ထိုကမ္မန္တရကို၊ (အာလောဋ္ဌေတိ-၌စပ်၊) ကာမာဝစရာဒိ-ကာမာဝစရအစရှိသောကံကို၊ ရူပါဝစရာဒိဘာဝေန-ရူပါဝစရ အစရှိသည်၏ အဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ကဏှဝိပါကာဒိ-မည်းနက်သောအကျိုးရှိသော အကုသိုလ်ကံအစရှိသည်ကို၊ သုက္ကဝိပါကာဒိဘာဝေန-ဖြူစင်သော အကျိုးရှိသော ကုသိုလ်ကံ အစရှိသည်၏ အဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ကထေန္တော-ဟောလျက်၊ အာလောဋ္ဌေတိ-မွေ့နောက်၏။ [ဟုတ်မှန်သောကံကို ဟုတ်မှန်သည့်အတိုင်းမပြောတတ်ဘဲ ကံတစ်မျိုးနှင့် အခြားကံတစ်မျိုး ရောမွေ့သည်-ဟူလို။]

ဇိနစက္ကေတိ-ကား၊ ဇိနသာသန-မြတ်စွာဘုရား၏ ပရိယတ်ဟူသော သာသနာတော်၌။ . . . ဝိသံဝါဒေတိတိ-ကား၊ ဝိပုလမွေတိ-ဆန့်ကျင်ဘက်ကို ပြောစေ၏။ ဝါ-မှားယွင်းစေ၏။ ဘောဒကရဝတ္ထုသု၊ ဧကသ္မိန္နိ-ကား၊ ဘာသိတံ၊ ပေဒိပေတိတိ-ဟူသော ဧကသ္မိ-တစ်ခုသော ဘောဒကရဝတ္ထု၌၊ သန္နိဿတိ-ထင်ရှား၏။

ဥတ္တရိပိ၊ ပေ၊ နတ္ထိတိ-ကား၊ အပါကဋ္ဌာနံ-မထင်ရှားကုန်သော၊ ကာလဒေသ ဒေသကပရိသာနံ-ဟောရာဒေသ၊ ဟောရာဒေသ၊ ဟောတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၊ ကြားနာတတ်သော ပရိသတ်တို့၏။ ပါကဋ္ဌဘာဝကရဏတ္ထံ-ထင်ရှားကုန်သည်၏ အဖြစ်ကို ပြုခြင်းငှာ၊ နိဒါနေန-နိဒါန်းမည်သည်၊ တဒုပဒေသသဟိတေန-ထိုကာလ၊ ဒေသ၊ ဒေသက၊ ပရိသတ်တို့ကို ညွှန်ပြခြင်းနှင့်တကွဖြစ်သည်။ ဘဝိတဗ္ဗံ-ဖြစ်ရာ ၏။ အညေသံ-မြတ်စွာဘုရားမှတစ်ပါး၊ အခြားသောပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ အဝိသယတ္ထာ-အရာ မဟုတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဒေသကော၊ ဒေသကပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ပါကဋ္ဌော-ထင်ရှားပြီးဖြစ်၏။ ဩက္ကန္တိကာလာဒိနံ-မယ်တော်ဝမ်းသို့ သက်ရောက်သောအခါ အစရှိသည်တို့၏။ ပါကဋ္ဌတ္တာ-ကြောင့်၊ ကာလောစ-သည်လည်း၊ (ပါကဋ္ဌော-၏။) ဒေဝလောကေ-တာဝတိံသာနတ်ပြည်၌၊ ဒေသိတဘာဝဿ-ဟောတော်မူအပ် သည်၏အဖြစ်၏။ ပါကဋ္ဌတ္တာ-ထင်ရှားပြီး၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဒေသပရိသာစ-ဟောရာဒေသ၊ ကြားနာတတ်သော နတ်ဗြဟ္မာ ပရိသတ်တို့သည်လည်း၊ ပါကဋ္ဌာ-ကုန်၏။ ဣတိ-ထိုသို့ထင်ရှားပြီး၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ နိဒါနကိစ္စံ-နိဒါန်းကို ဆိုဖွယ် ကိစ္စသည်၊ ကိ-သိယာ-အဘယ်မှာ ရှိရာပါအံ့နည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

ယတ္ထ-အကြင်တရား၌၊ ခန္ဓာဒယော-ခန္ဓာအစရှိသည်တို့ကို၊ နိပ္ပဒေသေန-အကြွင်းအကျန်မရှိသောအားဖြင့်၊ ဝိဘတ္တာ-ဝေဖန်အပ်ကုန်ပြီ၊ သော-ထိုတရားသည်၊ အဘိဓမ္မောနာမ-အဘိဓမ္မာမည်၏။ တသ္မာ-ကြောင့်၊ တဿ-ထိုအဘိဓမ္မာ၏၊ နိဒါနေန-နိဒါန်းမည်သည်၊ ခန္ဓာဒိနံ-တို့၏။ ဝါ-တို့ကို၊ နိပ္ပဒေသတော-အကြွင်းမရှိ သောအားဖြင့်၊ ပဋိဝိဒ္ဓန္တာနေနပိ-ထိုးထွင်း၍သိအပ်ရာအရပ်သည်လည်း၊ ဘဝိတဗ္ဗံ-ဖြစ်သင့်၏။ ဣတိ အဓိပ္ပါယ်န-ဤသို့သောအလိုအားဖြင့်၊ ဝေရော-တိဿဘူတိ ထေရ်သည်၊ မဟာ၊ ပေ၊ အဘိဓမ္မာတိ-ဟူ၍၊ ဒဿတိ-ပြ၏။ သောဒိဝံ၊ ပေ၊ အာဒိနာ-အစရှိသော၊ နယေန-ဖြင့်၊ ပစ္စယာဒိဟိ-အကြောင်းအစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ ဝေဒနံ-ဝေဒနာကို၊ ဥပပရိက္ခန္ဓော-စူးစမ်းဆင်ခြင်တော်မူလျက်၊ ခန္ဓာဒိပဒေသာနံ-ခန္ဓာအစရှိ သည်တို့၏ အစိတ်အပိုင်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓာဒိနံ-ဝေဒနာက္ခန္ဓာအစရှိသည် တို့၏။ ဝသေန-အစွမ်းဖြင့်၊ ဝိဟာသိ-နေတော်မူပြီ၊ ဓမ္မေတိ-ကား၊ ကုသလာဒိ အရဏန္တေ-ကုသလတိက်အစ အရဏဒုက် အဆုံးရှိကုန်သော တရားတို့ကို၊ (ပဋိဝိဇ္ဇိ။)

ဓမ္မံ ပရိဝတ္တေန္တောတိ-ကား၊ သာဓုဇာတံ-အဋ္ဌကထာနှင့်တကွဖြစ်သော၊ ပါဠိ-ပါဠိတော်ကို၊ ပရိဝတ္တေန္တော-အဖန်ဖန်ဖြစ်စေလေသော်၊ ဝါ-စာပြန်လသော်၊ ဧတံ ပရဝါဒီစောဒနံ-ဤပရဝါဒီ၏ စောဒနာရာဌာနသို့၊ ပတွာ-ရောက်၍၊ အယံ ပရဝါဒီတိအာဒိ-အစရှိသောစကားကို၊ အာဟ-ပြောပြ၊ အမှာဒိသေသု-ငါကဲ့သို့ စူအပ်ကုန်သော၊ နိဒါနံ-နိဒါန်းကို၊ ဇာနန္တေသု-သိကုန်သော၊ (သိကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်)-ဟေတုမန္တ ဝိသေသန၊) ပဋိဿရဏေသု-ကိုးကွယ်ရာဖြစ်သူတို့သည်၊ ဝိဇ္ဇမာနေသု-ထင်ရှားရှိပါကုန်လျက်၊ အပဋိဿရဏော-ကိုးကွယ်ရာမရှိသည်၊ (ဟုတွာ-၍)၊ အရညေ၊ တော့ထဲ၌၊ ကန္တန္တောဝိယ-မြည်းတမ်းသူကဲ့သို့ လည်းကောင်း၊ နိဒါနသမ္ဘဝေ-နိဒါန်း၏ ကောင်းစွာဖြစ်ခြင်း၌၊ [“သမ္ဘဝေ”ရှိလျှင် “နိဒါန်း၏ ထင်ရှားရှိသည်၏အဖြစ်၌”ဟုပေး။] သက္ခိဘူတေသု-သက်သေဖြစ်၍ဖြစ်ကုန်သော၊ အမှေသု-တို့သည်၊ ဝိဇ္ဇမာနေသုပိ-ထင်ရှားရှိပါကုန်လျက်လည်း၊ အသက္ခိကံ-သက်သေမရှိသော၊ အဗ္ဘု-တရားကို၊ ကရောန္တောဝိယ-ပြုသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏၊ နိဒါနဿ-၏၊ အတ္ထိဘာဝမ္ဘိ-ရှိသည်၏အဖြစ်ကိုလည်း၊ နဇာနာတိ-မသိရှာချေ၊ ဧတံ-ဤ ဧကံသမယံ အစရှိသောစကားသည်၊ နိဒါနနန-နိဒါန်းမဟုတ်ပါလော၊ ဣတိ-သို့၊ ကထေန္တော-ပြောလျက်၊ ဧဝံ-သို့ ဝါ-ဤ ဧကံသမယံ အစရှိသောစကားကို၊ အာဟ-ပြောပြ။

ကေမေဝါတိ-ကား၊ ဒေသနာနိဒါနမေဝ-ဒေသနာနိဒါန်းတစ်မျိုးသည်သာ၊ (ဟောတိ-ရှိ၏၊ ကသ္မာ-နည်း၊ အညေသံ၊ သုတ္တာနံ-တို့၏၊) အဇ္ဈာသယာနုရူပေန-ဝေနေယျတို့၏ အဇ္ဈာသယအားလျော်စွာ၊ ဒေသိတတ္တာ-ဟောတော်မူအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း၊ [အဘိဓမ္မာမှတစ်ပါးသော သုတ္တန်တို့၌ ဝေနေယျတို့၏ အဇ္ဈာသယအားလျော်စွာ ဟောတော်မူရခြင်းကြောင့် အခြေခံကိုသာ နိဒါန်းအဖြစ်ဖြင့် ယူရသည်၊ ထိုအခြေခံကား-ကာလ၊ ဒေသ၊ ဒေသက၊ ပရိသတ် ဟူသော နိဒါန်းတည်း။] ခွေ နိဒါနာနိတိ-ကား၊ (အဘိဓမ္မဿ-၏၊) အဓိဂန္တဗ္ဗဒေသေတဗ္ဗဓမ္မာနုရူပေန-သိလည်း သိထိုက်၊ ဟောလည်းဟောထိုက်သော တရားအားလျော်သဖြင့်၊ ဒေသိတတ္တာ-ကြောင့်၊ (ခွေ-ကုန်သော၊ နိဒါနာနိ-နိဒါန်းတို့သည်၊ ဟောန္တိ)၊ [အဘိဓမ္မာတရားကိုဟောရာဝယ် ဝေနေယျတို့၏ အဇ္ဈာသယကို လိုက်ဖွယ်မလို၊ ကိုယ်တော်မြတ် သိထားအပ်ပြီးသော အဓိဂန္တဗ္ဗတရား၊ ဟောသင့်ဟောထိုက်သော ဒေသေတဗ္ဗတရားအားလျော်စွာ ဟောတော်မူသည်၊ ထို့ကြောင့် အဓိဂမနိဒါန်း၊ ဒေသနာနိဒါန်းဟု ၂-ပါးရှိသည်။]

အဘိဓမ္မာဓိဂမဿ-အဘိဓမ္မာကို ထိုးထွင်း၍သိကြောင်း သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်၏၊ မူလ-အကြောင်းရင်းအခြေခံသည်၊ (အဓိဂမနိဒါနံ၌စပ်၊) အဓိဂမံ-ထိုးထွင်း၍သိကြောင်း သဗ္ဗညုတဉာဏ်ကို၊ နိဒေတိ-အပ်နှင်းသကဲ့သို့ဖြစ်တတ်၏၊ ဣတိ-ဤ ဝစနတ္ထကြောင့်၊ အဓိဂမနိဒါနံ-မည်၏။

ဗောဓိအဘိနိဟာရသဒ္ဓါယာတိ-ကား၊ ယာယ သဒ္ဓါယ-အကြင် သဒ္ဓါကြောင့်၊ ဒီပင်္ကရဒသဗလဿ-ဒီပင်္ကရာ မြတ်စွာဘုရား၏၊ သန္တိကေ-အထံတော်၌၊ ဗောဓိယာ-အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်၊ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်အကျိုးငှာ၊ စိတ္တံ-ကို၊ အဘိနိဟာရိ-ရှေးရှုဆောင်တော်မူပြီး၊ ပဏိဓာနံ-ရှေးရှုထားခြင်းကို၊ အကာသိ-တော်မူပြီး၊ (တာယသဒ္ဓါယ-ထိုသဒ္ဓါသည်၊ ပဘာဝိတော-စ၍ဖြစ်စေအပ်၏၊ ဟုထည့်။) [စိတ်ကို ရှေ့ရှုထားမှု ပဏိဓာနကိုပင် “ဆုတောင်းမှု” ဟု ဆိုကြ၏။]

စတုရောစသဓိယေတိ-ကား၊ ဥဒ္ဓံ-အထက်ဖြစ်သော အတိတ်ကာလသို့၊ အာရောဟနဝသေန-တက်၍ ရေတွက်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ အတိက္ကမိတ္တာ-ကျော်လွန်၍၊ အမရံနာမ-အမရမည်သော၊ နဂရံ-နေပြည်တော်သည်၊ အဟောသိ-ရှိခဲ့ဖူးပြီး၊ ဣတိ-သို့၊ ဝစနသေသယောဓနာ-သဒ္ဓါအကြွင်းကို ယှဉ်စေခြင်းကို၊ ကာတဗ္ဗာ-၏။

ဒသဟိတိ-ကား၊ ဟတ္ထိ၊ ပေ၊ သမ္ပတာဋ္ဌေဟိ-ဆင်သံ၊ မြင်းသံ၊ ရထားသံ၊ စည်ကြီးသံ၊ ခရသင်းသံ၊ မရိုးစည်သံ၊ စောင်းသံ၊ သီချင်းသံ၊ မောင်းကြေးနင်းခွက်ခွင်းသံတို့ဖြင့်လည်းကောင်း၊ အသ္မာထ-စားလှည့်ပါကုန်း၊ ပိဝထ-သောက်လှည့်ပါကုန်း၊ ခါဒထ-ခဲလှည့်ပါကုန်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဒသဗေန-ဆယ်ခုတို့၏ ပြည့်ကြောင်းဖြစ်သော၊ သဒ္ဓေန-အသံဖြင့်လည်းကောင်း၊ (အဝိစိတ္တံ-မကင်းဆိတ်သည်၊ ဟောတိ၊) ပန-ဆက်၊ တေ-ထိုဆယ်မျိုးသော အသံတို့ကို၊ ဧကေသေန-တစ်စိတ်တစ်သေသအားဖြင့်၊ (၆-မျိုးလောက်ဖြင့်၊) ဒဿေတုံ-ငှာ၊ ဟတ္ထိ သဒ္ဓန္တိအာဒိ-အစရှိသောစကားကို၊ (ဘဂဝတာ)ဝုတ္တံ။ [ဤ၌ အသံ ၁၀-မျိုးနဲ့အောင်မပြ၊ ၆-မျိုးလောက်ကိုသာ ပြသည် ဟု ဋီကာဖွင့်ထား၏၊ ဗုဒ္ဓဝင်အဋ္ဌကထာ၌ကား ဘောဂိသဒ္ဓါဖြင့် မုဒိကံသဒ္ဓါကိုလည်းကောင်း၊ သင်္ခသဒ္ဓါဖြင့် ဝိဇာ၊ ဂီတ၊ သမ္ပတာဋ္ဌသဒ္ဓါ တို့ကိုလည်းကောင်း ဖျေ၍ ၁၀-မျိုးလုံးကိုပင် တိုက်ရိုက်ပြသည်ဟု ဖွင့်ထား၏။]

ဟတ္ထိသဒ္ဓန္တိ(ဧတ္ထ)-ဟူသော ဤပါဌ်၌၊ ကရုဏဇတ္ထ-ကရိုက်အနက်၌၊ ဥပယောဂေါ-ခုတ်ယာဓိဘတ်ကို၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗော-၏၊ ဘောဂိသင်္ခရဏာနံ-စည်ကြီး၊ ခရသင်း၊ ရထားတို့၏၊ သဒ္ဓေဟိစ-အသံတို့ဖြင့်လည်း ဝိစိတ္တံ-သည်၊ ဟောတိ၊ ဣတိဝါ-ဤသို့သော်လည်းကောင်း၊ ယောသိတံ-ကြွေမှုကြွေအပ်သည်၊ ဟောတိ၊ ဣတိဝါ-ဤသို့သော်လည်းကောင်း၊ ယောဓေတဗ္ဗံ-ယှဉ်စေရာ၏၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ ဟတ္ထိသဒ္ဓန္တိ-ကား၊ နဂရံ-နေပြည်တော်သည်၊ ဟတ္ထိသဒ္ဓန္တိ-ဆင်သံရှိသည်လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ၊) [“ဟတ္ထိသဒ္ဓေါ ဧတ္တာတိ ဟတ္ထိသဒ္ဓံ” ဟု အဿတ္ထိဝစနတ်ပြုပါ-ဟူလို့၊] ခါဒထ ပိဝထဓေဝါတိ (ဧတ္ထ)-ဟူသောပါဌ်၌၊ ဣတိသဒ္ဓေါ-ဣတိသဒ္ဓါကို ဉာတတ္ထတ္တာ-သိအပ်သော အနက်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အပ္ပယုတ္တော-တိုက်ရိုက်မယှဉ်အပ်ဟူ၍၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗော-၏၊ [အခြားနေရာတို့၌ ဂမ္ပမာနတ္ထဟူသော အသုံးကိုပင် ဤ၌ “ဉာတတ္ထ”ဟု သုံးစွဲထား၏။]

ဥယျာန ပေါက္ခရဏီ အာဒိသမ္ပန္နတ္တာ-ဥယျာဉ် ရေကန် အစရှိသည်တို့နှင့် ပြည့်စုံသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ [အာဒိဖြင့်-ကျုံး၊ မြို့ရိုး၊ ပစ္စင်၊ ယင်းတားစသည်ကို ယူ။] သဗ္ဗင်္ဂသမ္ပန္န-အလုံးစုံသော 'မြို့အင်္ဂါနှင့်ပြည့်စုံ၏။...လက္ခဏေတိ-ကား၊ လူတ္တိလက္ခဏေ-လူတ္တိလက္ခဏ ကျမ်း၌လည်းကောင်း၊ ပုရိသလက္ခဏေ-ပုရိသလက္ခဏ ကျမ်း၌လည်းကောင်း၊ လူတိဟာသေတိ-ကား၊ ပုရာဏေ-ပုရာဏ ကျမ်း၌လည်းကောင်း၊ သဓမ္မေတိ-ကား၊ အတ္ထနော-မိမိ၏၊ တေဝိဇ္ဇဓမ္မေစ-ဝိဇ္ဇာ ၃-ပါးဟူသော ဓာရား၌လည်းကောင်း၊ ယညဝိမိအာဒိကေစ-ယဇ်ပူဇော်ပုံ အစီအရင် အစရှိသည်၌လည်းကောင်း၊ ပါရိမိန္တိ-ကား၊ ပါရညာဏံ-တစ်ဖက်ကမ်းခတ်၊ အပြီးအဆုံးကို သိတတ်သောဉာဏ်သို့၊ ပါရာမိဂမံ-တစ်ဖက်ကမ်းခတ်၊ အပြီးအဆုံး ကို ရကြောင်း-သိကြောင်းဉာဏ်သို့၊ ဂတော-ရောက်သော၊ ("သုမေဓောနာမ ဗြာဟ္မဏော ပဋိဝသတိ" ၌ စပ်။)

စိန္တေသဟန္တိ-ကား၊ သုမေဓောတော-သုမေဓာ ဖြစ်၍ဖြစ်သော၊ အဟံ-ငါသည်၊ စိန္တေသိ-ကြံခဲ့ပြီ၊ [ဘုရားရှင် ကိုယ်တော်တိုင် စကားဖြစ်သောကြောင့် "အဟံ"ဟုဆိုသည်။] လူတိ-သို့၊ သတ္တာ-မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ဝဒတိ-မိန့်တော်မူ၏။

☸

အတ္ထိ ဟေဟိတိတိ-ကား၊ သော(မဂ္ဂေါ)-ဘဝ ၃-ဖြာ၊ သံသရာမှ၊ လွတ်ရာ လွတ်ကြောင်း၊ ကောင်းမြတ်သောထိုအကျင့်သည်၊ ဝိဇ္ဇာမာနော-ထင်ရှားရှိသည်၊ ဘဝိဿတိ-ဖြစ်လတ္တံ့။ [ဟေဟိတိကို "ဘဝိဿတိ" ဟု ဖွင့်သည်။] န ဟေတုယေတိ-ကား၊ အဘဝိတုံ-မဖြစ်ခြင်းငှာ။

ဧဝမေဝတိ-ကား၊ ဧဝမေဝ-ဤအတူ၊ [ဧဝမေဝဟု ဆိုလိုလျက် နိဂ္ဂဟိတံ ချေထားသည်-ဟူလို၊ အဘိဓာန်၌ "ဧဝမေဝ"ဟုသာရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် "ဧဝမေဝ-ဤအတူသာလျှင်"ဟု မပေးစေလို၍ "ဧဝမေဝ"ဟု ဖွင့်သည်။]

နဂဝေသတိတိ-ကား၊ ဂန္တု-သွားခြင်းငှာ၊ န ဒေသတိ၊ န လူစ္ဆတိ-အလိုမရှိ၊ [ဤအလို ဒေသ (တစ်နည်း)လူသုဓာတ်သည် လူစ္ဆာအနက်ဟော၊ ကြွင်းအဓိပ္ပာယ် ကို ဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။] ဝါ-တစ်နည်း၊ နာနဂစ္ဆတိ-မသွား။ [ဤအလို "ဓာတုနံ အနေကတ္ထတ္တာ"နှင့်အညီ ဂဝေသဓာတ်သည်ပင် ဂမနအနက်ဟော။]

ဓောဝေတိ-ကား၊ ဓောဝန္တေ-ဆေးလျော်တတ်သော၊ (အမတန္တ ဋ္ဌေ-အမြိုက် နိဗ္ဗာန်၊ တစ်ဖက်ဆည်ကန်သည်။) (ဝိဇ္ဇန္တေ-၌စပ်။)

သေရိတိ-ကား၊ သာယတ္တိကော (သ+အာယတ္တိကော)- မိမိ၏စပ်သော ဥစ္စာရှိသည်၊ ဝါ-မိမိကို မိမိပိုင်သည်၊ [သေရိပုဒ်ပြီးပုံကို ဘာသာဋီကာ၌ပြထားပြီ၊ သာယတ္တိကောကား အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်သာ၊] သယံဝသတိ-ကား၊ သဝသော-မိမိအလိုရှိသည်၊ ဝါ-မိမိအလိုအတိုင်း သွားလာနေနိုင်သည်၊ (ဟုတ္တာ ဂစ္ဆေယျ-၌စပ်။)

အဖွင့်]

မူလဋီကာနိဿယ

၄၉၁

မဟာစောရသမောဝိယာတိ-ကား၊ ကာယသာရာဂဝသေန-ကိုယ်ကို လွန်စွာ သာယာခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဒုစရိတာနေသနေဟိ-ဒုစရိုက်၊ မသင့်သော ရှာဖွေ ခြင်းတို့ဖြင့်၊ ကုသလဘဏ္ဍာ-ကုသိုလ်ဘဏ္ဍာကိုဖြတ်တောက်လုယူခြင်းကြောင့်၊ (မဟာစောရသမောဝိယ-ကြီးစွာသော တောပုန်းဓားပြနှင့် တူ၏။)

နာထာတိ-ကား၊ နာထဝဇ္ဇော-ကိုးကွယ်ရာရှိသူတို့တည်း။...ပဉ္စဒေါသ ဝိဝဇ္ဇိ တန္တိ ဧဝမာဒိကဿ-ပဉ္စဒေါသဝိဝဇ္ဇိတံ ဤသို့အစရှိသော ပုဒ်အပေါင်း၏၊ အတ္ထော- အနက်ကို၊ ကေသုစိ၊ အဋ္ဌကထာပေါတ္ထကေသု-အချို့သော အဋ္ဌကထာပေစာ (ဘုတ်အုပ်) တို့၌၊ လိခိတော-ရေးအပ်ပြီ၊ ဣတိ ကတွာ-ဤအကြောင်းကြောင့်၊ န ဝက္ခာမ-ငါတို့ မဆိုကုန်တော့အံ့။

သာသနေတိ ဧတ္ထ-၌၊ တာပသသာသနံ-ရသေ့တို့၏ သာသနာဟူသည်၊ ဈာန်စ-ဈာန်သည်လည်းကောင်း၊ အဘိညာဓ-အဘိညာဉ်တို့သည်လည်းကောင်းတည်း၊ ဝသီဘူတဿ-စွမ်းရည်သတ္တိရှိသည်ဖြစ်၍ဖြစ်သည်၊ သတော-ဖြစ်စဉ်၊ မယိ-ငါသည်၊ ဧဝံဘူတေ- ဤသို့ဖြစ်၍ဖြစ်စဉ်၊ ဒီပင်္ကရော-သော၊ ဇိနော-သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇိ-ပြီ။

ဇနော-များစွာသောလူအပေါင်းသည်၊ သောဇေတိ-သုတ်သင်ရှင်းလင်းနေ၏၊ [သောဇေတိ ကြိယာ၏ကတ္တာကို ဇနောဟု ထည့်ပါ-ဟူလို၊ ယခုစာအုပ်များ၌ “သောဇေတိ တုဋ္ဌမာနသာ”ဟု ဗဟုဝစ်ဖြင့်ရှိ၏၊ နောက်၌ ဧကဝစ်ဖြင့်ချည်းရှိသော ကြောင့် ဋီကာဖွင့်သည့်အတိုင်း “သောဇေတိ တုဋ္ဌမာနသာ”သာ ရှေးပါဌ ဖြစ်ဟန် တူသည်၊] အဉ္စသံ၊ပေ၊ ဝစနေဟိ-အဉ္စသံ၊ ဝဋ္ဋမံ အယနံဟူသော ပရိယာယံ သဒ္ဓါတို့ဖြင့်၊ မဂ္ဂမေဝ-လမ်းကိုသာ၊ ဝဒတိ-ဟော၏။

မာနံ အက္ကမိတ္တာထိဧတ္ထ-ဟူသော ဤပါဌ၌၊ နန္တိ-နံဟူသော သဒ္ဓါသည်၊ ပဒပူရဏမတ္ထေ-ပုဒ်၏ပြည့်ကြောင်းမျှ၌၊ (ပဝတ္ထော-သော၊) နိပါတော-တည်း၊ စ-ဆက်၊ ဃာဋီယာမဟန္တိဧတ္ထ-ဟူသော ဤပါဌ၌၊ အ ဣတိစ-အဟူသော သဒ္ဓါသည် လည်းကောင်း၊ ဟံ ဣတိစ-ဟံဟူသော သဒ္ဓါသည်လည်းကောင်း၊ နိပါတာ-အနက်မရ၊ နိပါတ်မျှတို့သာတည်း၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ အဟဏ္ဏတိ-အဟဟူသော၊ ဧကော-တစ်ခုတည်းသော၊ နိပါတော-ကို၊ သာနုနာသိကော-အနုနာသိကနှင့်တကွ ဖြစ်သည်ကို၊ ဝါ-နိဂ္ဂဟိတ်နှင့်တကွ ဖြစ်သည်ကို၊ ကတော-ပြုအပ်ပြီ။

အာဟုတိနန္တိ-ကား၊ ဒက္ခိဏာဟုတိနံ-ဒက္ခိဏာဟု ဆိုအပ်သော ပေးလှူဖွယ် တို့ကို၊ (ပဋိဂ္ဂဟော-၌စပ်၊) မန္တိ-ကား၊ မမ-၏၊ (ဥဿိသကေ-၌စပ်၊) ဝါ- တစ်နည်း၊ မံ-ငါ့ကို၊ အဗြဝိ-မိန့်မြွက်တော့မူပြီ။ [ဤအလို မံကို အဗြဝိ၌ စပ်ပါ။]

ကပ္ပေ-ကမ္ဘာတို့ကို၊ အတိက္ကမိတွာ-ကျော်လွန်၍၊ (ကပ္ပေ၏ စပ်ပုဒ်မရှိသော ကြောင့် “အတိက္ကမိတွာ” ဟု ထည့်သည်။)

ဗောဓိမိ-ဗောဓိကို၊ ဂုတ္တပိ-ဆိုအပ်ပြီးပါသော်လည်း၊ မာတာဒိသံကိတ္တနေ-
မယ်တော်အစရှိသည်တို့ကို မိန့်ဆိုရာအခန်း၌၊ သင်္ဂဏီတုံ-ဗောဓိကို သိမ်းတူခြင်းငှာ၊
ဗောဓိ၊ပေ၊အာဒိ-အစရှိသော ဂါထာစကားကို၊ အာဟ-ပြီ။ ဆိုလိုရင်းကား “အဿတ္တ
ရက္ခမူလမိ၊ ဗုဒ္ဓိဿတိ မဟာသယော” ဟု ရှေ့နား၌ ဗောဓိကို ဆိုခဲ့ပြီးဖြစ်သော်
လည်း မယ်တော်စသည်တို့ကိုဆိုရာဝယ် ဗောဓိကို သိမ်းယူလိုသောကြောင့် “ဗောဓိ
တဿ ဘဂဝတော၊ အဿတ္ထောတိ ပဝုစ္စတိ” ဟု ထပ်၍မိန့်ရသည်-ဟူလို။

သုခေနာတိကား၊ ဥတ္တမေန-မွန်မြတ်သော၊ သုခေန-သုခဖြင့်၊ (သုခိတော၏
ဝိသေသနတည်း၊) အသမောတိ-ကား၊ တာပသေဟိ-အခြားရသောတို့နှင့်၊ အသမော-
မတူသည်၊ (ဟုတွာ-၍၊) [အသမောဟု သာမညဆိုရကား၊ “ဘုရားရှင်နှင့်တောင်မတူ”
ဟု ယူမှားမည်စိုးသောကြောင့် “တာပသေဟိ” ဟု သဟာဒိယောဂကို ထည့်၍မိန့်သည်၊]
အဘိညာသုခတောပိ-လောကီအဘိညာဉ်ကို ရခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော ချမ်းသာထက်
လည်း၊ ဝိသိဋ္ဌံ-ထူးကဲသော၊ ဤဒိသံ-ဤကဲ့သို့ရှုအပ်သော၊ ဗုဒ္ဓတ္ထဗျာကရဇံ-
ဘုရားအဖြစ်ကို မိန့်မြှောက်တော်မူခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော၊ (ဘုရားအဖြစ်ကို ဗျာဒိတ်ပေး
တော်မူခြင်းကြောင့် ဖြစ်သော၊) သုခံ-စိတ်၏ချမ်းသာခြင်းကို၊ အလဘိ-ရခဲ့ပြီ။

ယာတိ-ကား၊ ယာနိ နိမိတ္တာနိ-အကြင်နိမိတ်တို့သည်၊ (ပဒိဿန္တိ၌စပ်၊)
[ယာနိမှ နိကို အာပြု၍ “ယာ” ဟု ဖြစ်သည်ဟုသိစေလို၍ “ယာနိ” ဟု ဖွင့်သည်။
အာဘုဇတိတိ-ကား၊ အာဝတ္တတိ-လက်ယာရစ်လည်၏၊ အဘိရဝန္တိတိ-ကား၊ သဒ္ဓံ-
အသံကို၊ ကရောန္တိ-ကုန်၏၊ ဆုဒ္ဓါတိ-ကား၊ နိက္ခန္တာ-ထွက်ပါကုန်၏၊ နဒ္ဓံသတိတိ-
ကား၊ ဥဒ္ဓံ-အထက်သို့၊ န ဂစ္ဆတိ-မသွား၊ ဝါ-မတက်။

ဥဘယန္တိ-ကား၊ ဥဘယဝစနံ၊ နှစ်ပါးစုံသောစကားကို၊ (သုတွာ၌စပ်၊)
ဓုဝသဿတန္တိ-ကား၊ ဧကန္တသဿတံ-ဧကန်မြီ၏၊ အဝိပရိတမေဝ-မဖောက်ပြန်
သည်သာ၊ ဝါ-မလွဲသည်သာ၊ ဣတိအတ္ထော-နက်၊ အာပန္နသတ္တာနန္တိ-ကား၊
ဂစ္ဆိနီနံ-ကိုယ်ဝန်ဆောင်မိန်းမတို့၏။

ယာဝတာ-အကြင်မျှ အတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော၊ ဒံသဒိသာ-အရပ်ဆယ်
မျက်နှာတို့သည်၊ (သန္တိ-ကုန်၏၊) တတ္ထ-ထိုအရပ်ဆယ်မျက်နှာတို့၌၊ ဓမ္မဓာတုယံ-
ဓမ္မဓာတ်၌၊ သဗ္ဗေသု-အလုံးစုံကုန်သော၊ ဓမ္မေသု-တရားတို့၌၊ ဝိစိနာမိ-မရမနေ၊
ရှာဖွေအံ့၊ ဣတိအတ္ထော-နက်။

ယဿ-အကြင်အရေဖြင့်၊ သမ္ပုဏ္ဏော-ပြည့်၏၊ တံ ဥဒကံ-ထိုအရေကို၊
နိဿေသံ-အကြွင်းမရှိအောင်၊ ဝမတေဝံ-အန်ထုတ်သည်သာ၊ ဧတေတိ-ကား၊
ဧကိဿာပိ-တစ်ခုလည်းဖြစ်သော၊ ဒါန ပါရမီတာယ-ဒါနပါရမီ၏၊ အနေကပ္ပကာရ
တာယ-တစ်ပါးမက များသောအပြားရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဗဟုဝစနံ နိဗ္ဗေသော-
ဧတေ ဟု ဗဟုဝစဖြင့် ညွှန်ပြခြင်းကို၊ ကတော-ပြုတော်မူအပ်ပြီ။

ပဋိလဂ္ဂိတံ-ချိတ်မိ ငြိနေသော၊ (ဝါလံ-မြီးဆံကို၊) ရက္ခတိ-စောင့်ရှောက်၏၊
ဣတိ-သို့၊ ဝစနသေသော-သဒ္ဒါကြွင်းကို၊ (ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊) [ဤအလို “ရက္ခတိ”
ကြိယာထည့်၍ အနက်ပေးပါ-ဟူလို၊] ဝါ-တစ်နည်း၊ ဘုမ္မတ္ထေ-သတ္တမိဝိဘတ်၏
အနက်၌၊ ဥပယောဂေါ-ဒုတိယာဝိဘတ်ကို၊ (ကတော-ပြုအပ်ပြီ၊) [ဤအလို
“ဝါလံ--သည်၊ ပဋိလဂ္ဂိတံ-ချိတ်မိငြိနေလသော်” ဟု လက္ခဏာအနက်ပေးပါ၊
စတုသု ဘူမိသုတိ-ကား၊ ပါတိမောက္ခာဒိသု-ပါတိမောက္ခ အစရှိကုန်သော၊
သံဝရဘူမိသု-သံဝရ၏ ဖြစ်ရာဘုံတို့၌။ [သိလာနိ-ပရိပူရယ ဌိစပ်။]

အဓ္မေဇ္ဈမာနသောတိ-ကား၊ ကဒါစိ-တစ်ရံတစ်ခါ၌၊ ခမနံ-သည်းခံခြင်းလည်း
ကောင်း၊ ကဒါစိ-၌၊ အက္ခမနံ-သည်းမခံခြင်းလည်းကောင်း၊ ကဿစိ-အချို့ပုဂ္ဂိုလ်၏
(အမှုကို)၊ ခမနံ-လည်းကောင်း၊ ကဿစိ-ကို၊ အက္ခမနံ-လည်းကောင်း၊ ဣတိ
ဧဝံ-သို့၊ ဒွေဓာဘာဝံ-၂-ပါး အပြား၏အဖြစ်သို့၊ အနာပန္နမာနသော-မရောက်သော
စိတ်ရှိသည်၊ ဟုတွာ-၍၊ (သဗ္ဗောဓိံ ပါပုဏိဿတိ ဌိစပ်။)

သစ္စဿ-သစ္စာ၏၊ ဝီထိနာမ-လမ်းကြောင်းမည်သည်၊ ဒိဋ္ဌာဒိစ-ဒိဋ္ဌ အစ
ရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊ (ဒိဋ္ဌ သုတ မုတလည်းဖြစ်သော၊) အဒိဋ္ဌာဒိစ-အဒိဋ္ဌ အစ
ရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊ (အဒိဋ္ဌ အသုတ အမုတလည်းဖြစ်သော၊) ယထာဘူတံဝ-
အကြင်အကြင် ဟုတ်မှန်သည်သာလျှင်ဖြစ်သော၊ ဝတ္ထု-ဝတ္ထုတည်း၊ [မြင်အပ်သော
အာရုံကို မြင်၏ဟုပြောခြင်းသည် သစ္စဝီထိ မည်၏၊ ဤသို့စသည်ဖြင့် သုတ မုတ
တို့၌လည်း သိပါ။]

အဓိဋ္ဌာနန္တိ-ကား၊ ကုသလ သမာဒါနာဓိဋ္ဌာနံ-ကုသိုလ်ဆောက်တည်မှုဝယ်
စွဲစွဲမြဲမြဲ တည်ခြင်းလည်းကောင်း၊ သမာဒိန္နေသု-ဆောက်တည်အပ်ပြီးကုန်သော၊
ကုသလေသု-ကုသိုလ်တရားတို့၌၊ အစလတာ-မတုန်လှုပ်သည်၏အဖြစ်လည်းကောင်း
တည်း၊ (တစ်နည်း) ကုသလသမာဒါနာဓိဋ္ဌာနံ-ကုသိုလ်ကိုဆောက်တည်ခြင်း၌
စွဲစွဲမြဲမြဲ တည်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ သမာဒိန္နေသု-ကုန်သော၊ ကုသလေသု-
တို့၌၊ အစလတာ-မတုန်လှုပ်သည်၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အဓိဋ္ဌာနန္တိ-
အဓိဋ္ဌာနမည်၏။ [ဤသို့လည်းပေးနိုင်၏၊ ယခုစာအုပ်တို့၌ အစလတာ၏နောက်ဝယ်
အဓိဋ္ဌာနနာမဟု ပါနေသည်ကား စာသွားထုံးစံ မကျပါ။] ပထဝိယာ-မြေ၏၊
ဥပေက္ခနနာမ-လျစ်လျူရှုခြင်းမည်သည်၊ ဝိကာရာနာပတ္တိ-ဖောက်ပြန်ခြင်းသို့မရောက်
ခြင်းတည်း။ . . . အညတြာတိ-ကား၊ အညံ-အခြားသောတရားသည်၊ (နတ္ထိ-မရှိတော့။)

သဘာဝရသလက္ခဏေတိ ဧတ္ထ-ဟူသော ဤပါ၌၌၊ ဘာဝေါတိ-ဘာဝေါ
ဟူသည်ကား၊ အဝိပရိတတာ-မဖောက်မပြန် ဟုတ်မှန်သည်၏အဖြစ်ဟူသော၊
ဝိဇ္ဇမာနတာ-ထင်ရှားရှိသည်၏အဖြစ်တည်း၊ ယော-အကြင်ရသသည်၊ ဘာဝေန-
ထင်ရှားရှိသည်၏အဖြစ်နှင့်၊ သဟ-တကွ၊ ဝတ္ထတိ-ဖြစ်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (သော-

သည်။) သဘာဝေါ-မည်၏၊ [ဤသို့ အပြည့်အစုံထည့်ပေး၊ “သဟဒေဝေဟိ သဒေဝကံ”၌ ကဲ့သို့ “သဟဘာဝေန”ကား ဝိဂြိုဟ်ပြဿတည်း။] အဝိပရီတော-မဖောက်မပြန်သော၊ အတ္တနော-၏၊ ဗောဓိပရိပါစနက ကိစ္စသင်္ခါတော-ဗောဓိဉာဏ်ကို ရင့်သန်စေခြင်းကိစ္စဟု ဆိုအပ်သော၊ ရသော-ကိစ္စလည်း၊ အနဝဇ္ဇဝတ္ထုပရိစ္စာဂါဒိသင်္ခါတံ-အပြစ်မရှိသော ဝတ္ထုကို စွန့်ကြဲခြင်း အစရှိသည်ဟု ဆိုအပ်သော၊ လက္ခဏဉ္စ-လက္ခဏာလည်း၊ သဘာဝရသလက္ခဏံ-ထင်ရှားရှိသော ဗောဓိဉာဏ်ကို ရင့်သန်စေခြင်းကိစ္စ၊ အနဝဇ္ဇဝတ္ထုကို စွန့်ကြဲခြင်းစသော လက္ခဏာ၊ တတော-ထိုထင်ရှားရှိသောကိစ္စ၊ အနဝဇ္ဇဝတ္ထုကို စွန့်ကြဲခြင်းစသော လက္ခဏာ၊ တတော-ထိုထင်ရှားရှိသောကိစ္စ လက္ခဏာအားဖြင့်၊ သမ္ပသတော-သုံးသပ်သောငါ၏၊ (ဓမ္မတေဇေန-၌စပ်။) [ဤတတောကိုကြည့်၍ သဘာဝရသလက္ခဏေ၌ ကြိယာဝိသေသန အနက်ဝယ် သတ္တမိသက်ထားသည်ဟု သိ။]

ဓမ္မတေဇနာတိ-ကား၊ ဉာဏတေဇေန-ဆင်ခြင်သုံးသပ်သော ဉာဏ်၏တန်ခိုးကြောင့်၊ (ဝသုဓာ ပကမ္မထ-၌စပ်။)

စလတာတိ-ကား၊ စလတာယ-တုန်လှုပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ [စလတာယဟု ဆိုလိုလျက် “အလဒ္ဓိတာ အညာဏတာ”တို့ကဲ့သို့ ‘ယ ချေထားသည်-ဟူလို၊] သေသီတိ-ကား၊ သယံ-အိပ်ပြီ၊ ဝါ-လဲပြီ၊ မာဘာထာတိ-ကား၊ မာဘာယိတ္ထ-မကြောက်ကြကုန်လင့်၊ [မာဘာယိတ္ထဟုဆိုလိုလျက် ဣကို ထပြု၊ ယကိုလည်းချေ၍ “မာဘာထ”ဟု ဖြစ်သည်။]

သဗ္ဗိတိယောတိ-ကား၊ သဗ္ဗာ-အလုံးစုံကုန်သော၊ ဤတိယော၊ ဥပဒ္ဒဝါ-ဘေးရန်တို့သည်၊ တံ-သင့်ကို၊ ဝိဝဇ္ဇန္တု-ရှောင်လွှဲပါစေကုန်သတည်း။ [ဤတို့နှင့် ဥပဒ္ဒဝေါကား “ဤတိတို့တ္ထိအညေ့စ၊ ဥပသဂ္ဂေါ ဥပဒ္ဒဝေါ” ဟူသော အဘိဓာန် (၄၀၁)နှင့်အညီ ပရိယာယ်တည်း၊ ဇန္တိ သတ္တေ အဘိဘဝန္တိတိ ဤတိယော-သတ္တဝါတို့ကို နှိပ်စက်တတ်သော ဘေးရန်တို့ကို “ဤတိ” ဟုခေါ်၏၊ ဥပဂန္တော ဒဝန္တိတိ ဥပဒ္ဒဝါ-ကပ်၍ နှိပ်စက်တတ်သော ဘေးရန်တို့။]

သုမေကေတာဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

အနဝဇ္ဇ ဝတ္ထု ပရိစ္စာဂါဒိ သင်္ခါတံ။ ။ သာဝဇ္ဇဝတ္ထုပရိစ္စာဂ-အပြစ်ရှိသော ပစ္စည်းဝတ္ထုတို့ကို စွန့်ကြဲခြင်းလည်းရှိသောကြောင့် “အနဝဇ္ဇ” ဟု ဝိသေသန ကုမရသည်၊ ထိုသာဝဇ္ဇဝတ္ထု ပရိစ္စာဂတို့ဟူသည် သေရည်အရက်အလှူ၊ ဇာတ်ပွဲသဘင်အလှူ၊ မိန်းမအလှူ၊ နွားမတို့အလယ်၌ နွားလားဥသဘလွှတ်သောအလှူ၊ ဆန်းကြယ်စွာ (မေထုန်မှိဝံပုံစံသည်) ပြုလုပ်အပ်သော ပန်းချီဆေးရေး အလှူတို့တည်း၊ လူအများတို့က ကောင်းမှုဟု ထင်မှတ်နေကြသော်လည်း ဤသာဝဇ္ဇဝတ္ထုတို့ကို စွန့်လှဲခြင်းကား ကောင်းမှုမဟုတ်။ [ပဉ္စဒါနာနိ အပုညာနိ ပုညသမ္ပတာနိ-မဇ္ဇဒါနံ၊ သမဇ္ဇဒါနံ၊ ဣတ္ထိဒါနံ၊ ဥသဘဒါနံ၊ စိတ္တကမ္မဒါနံ။-ကျေတ္တရိကနယ ပဉ္စက၊ ပရိဝါ။]

ပဝေစ္ဆတိတိ-ကား၊ ဒေတိ-ပေးတော်မူ၏၊ ယောဂေနာတိ-ကား၊ ဥပါယေန-
အကြောင်းနည်းလမ်းဖြင့်၊ (ဇနကာယံ-လူအပေါင်းကို၊ ဩဝေတိ-ဆုံးမတော်မူ၏၊)
သမိသုတိ-ကား၊ သန္နိပတိသု-စုဝေးကြကုန်ပြီ။ [သံပုဗ္ဗ၊ ဣဓာတ်၊ ဥံကို ဣသုပြု၍
“သမိသု”ပြီးသည်၊ သမယော၊ သမာဂမောပုဒ်တို့နှင့် အနက်တူသောကြောင့်
“သန္နိပတိသု” ဟု ဖွင့်သည်။]

အပ္ပတ္တ မာနသာတိ-ကား၊ အပ္ပတ္တ အရဟတ္တာ-မရောက်အပ်သော အရဟတ္တ
ဖိုလ် ရှိကုန်သော၊ ဘိက္ခု-ရဟန်းတို့သည်၊ ဝါ-တို့ကို၊ ဂရဟိတာ-ကဲ့ရဲ့အပ်ကုန်
သည်၊ ဘဝန္တိ-ဖြစ်ကုန်၏။

ရိတ္တာတိ-ကား၊ သူညာ-နိစ္စသာရစသည်တို့မှ ကင်းဆိတ်ကုန်၏၊ အန္တ ရဟိ
တာ-ကင်းပျောက်ကုန်၏၊ ...သာလကလျာဏီနာမ-သာလကလျာဏီမည်သည်၊
ဧကော-တစ်မျိုးသော၊ ရက္ခော-သစ်ပင်တည်း၊ ဗုဒ္ဓဝက္ကစတ္ထိ ကာလေယေဝ-
ဘုရားပွင့်တော်မူရာအခါ၊ စကြဝတေးမင်း ဖြစ်ရာအခါ၌သာလျှင်၊ ဧကာဟေနေဝ-
တစ်ရက်တည်းဖြင့်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ကိရ-ဖြစ်ပေါ်သတတ်။

လိင်္ဂသမ္ပတ္တိတိ-ကား၊ ပုရိသလိင်္ဂတာ-ပုရိသလိင်္ဂရှိသူ၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊
ဟေတုတိ-ကား၊ တိဟေတုက ပဋိသန္နိတာ-တိဟိတ် ပဋိသန္ဓေရှိသူ၏ အဖြစ်လည်း
ကောင်း၊ ဂုဏသမ္ပတ္တိတိကား-အဘိညာသမာပတ္တိလာဘိတာ-အဘိညာဉ်သမာပတ်
တို့ကို ရခြင်းရှိသူ၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အဓိကာရောတိ-ကား၊ ဗုဒ္ဓါနံ-ဘုရားရှင်
တို့အား၊ သက္ကာရကရဏံ-ပူဇော်သက္ကာရကို ပြုခြင်းလည်းကောင်း၊ “သက္ကာရကရဏံ”
ဟု ဆိုအပ်သော်လည်း သာမန်မဟုတ်၊ အသက်ကိုစွန့်လှူ၍ သုမေဓာရှင်ရသေ့၏
တံတားခင်းခြင်းမျိုးကဲ့သို့ “အဓိ-လွန်လွန်ကဲကဲ၊ ကာရ-ပြုအပ်သော ကောင်းမှုအထူး”
လည်းဖြစ်ရသည်။ [ဆန္ဒတာတိ-ကား၊ ဗုဒ္ဓတ္တပွတ္တိယံ-ဘုရားဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်း၌၊
ဆန္ဒသမာယောဂေါ-ဆန္ဒနှင့် ယှဉ်ခြင်းလည်းကောင်း။ [ဘုရားဖြစ်လိုသော ဆန္ဒ၏
ထက်သန်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ဟူလို။]

သဗ္ဗင်္ဂသမ္ပန္နာတိ-ကား၊ အဋ္ဌင်္ဂါနိ-ရှစ်ပါးသောအင်္ဂါတို့ကို၊ သမောဓာနေတွာ-
ပေါင်းစု၍၊ ကတပဏီဓာနာ-ပြုအပ်ပြီးသော သဗ္ဗညုတဉာဏ်သို့ ရှေးရှုဆောင်ကြောင်း
ကောင်းမှုအထူးရှိကြကုန်သော၊ (နိယတာနရာဋ္ဌစပ်၊) ပက္ခိကာတိ-ကား၊ ပိဋသပ္ပိကာ-
ဘီးတပ်အပ်သော အင်းပျဉ်ဖြင့် သွားရခြင်းရှိသူတို့သည်၊ ဝါ-ဆွဲသူတို့သည်၊ (န
ဘဝန္တိဋ္ဌ စပ်၊) ပဏ္ဍာကာတိ-ကား၊ ဥဘယလိင်္ဂရဟိတာ- ၂-ပါးစုံသော ပုလ္လိင်
ဣတ္ထိလိင်္ဂမှ ကင်းသူတို့သည်၊ (န ဘဝန္တိ။)

စ-ဆက်၊ဗောဓိသတ္တာ-တို့သည်၊ ဗြဟ္မလောကူပပတ္တိပဌမကပ္ပိကေသု-ဗြဟ္မ
ပြည်ဝယ် ဖြစ်ရာအခါ၊ ကမ္ဘာဦးဝယ် ဖြစ်ရာအခါ ဟူကုန်သော၊ ကာလေသု-အခါ
တို့၌၊ ဥဘယလိင်္ဂရဟိတာ-၂-ပါးစုံသော လိင်္ဂမှ ကင်းကုန်သည်၊ ဟောန္တိ-ကုန်၏၊

ပန-ထိုသို့ပင် ၂-ပါးစုံသောလိင်မှ ကင်းပါကုန်သော်လည်း၊ န ပဏ္ဏကပရိယာပနာ-
ပဏ္ဏုက်တို့၌ အကျုံးမဝင်ကုန်၊ ဣတိ ဧတမတ္ထံ-ဤအနက်အဓိပ္ပာယ်ကို၊ ဒုဿေတုံ-
ငှာ၊ ပရိယာပနာ န ဘဝန္တိတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်ပြီ၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ ယထာဝုတ္တေသု-
အကြင်အကြင်ဆိုအပ်ကုန်ပြီးသော၊ သဗ္ဗေသု-ကုန်သော၊ ဒေါသေသု-အဝိစိငရဲ၌
ဖြစ်ရခြင်း အစရှိသောအပြစ်တို့၌၊ ပရိယာပနာ-အကျုံးဝင်ကုန်သည်၊ န ဘဝန္တိ-
ကုန်၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ ဗောဓိသတ္တေသု-တို့၌၊ ပရိယာပနာ-ကုန်သော၊ တဒန္တောဂဓာ-
ထိုဘုရားအလောင်းတို့၌ အတွင်းဝင်ကုန်သော၊ (နရာ-၌စပ်၊) ဝါ-တစ်နည်း၊
ပရိစ္ဆိန္နသံသာရတ္တာ-ပိုင်းဖြတ်အပ်ပြီးသော သံသရာရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊
ပရိယာပနာ-သံသရာကိုပိုင်းဖြတ်၍ ရောက်လာကုန်သော၊ ဗောဓိသတ္တာ-တို့သည်၊
ဥဘတောဗျဉ္ဇနကပဏ္ဏကာ-ဥဘတောဗျဉ်း၊ ပဏ္ဏုက်တို့သည်၊ န ဘဝန္တိ-ကုန်၊
ဣတိအတ္ထော-နက်။

ယသ္မာ-ကြောင့်၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော ကာယစိတ္တဝေဒနာ မွေတို့၌၊ ဝါ-
အလုံးစုံသော ဘဝတို့၌၊ သုဒ္ဓဂေါစရာ-အသုဘ စသည်ကို ယူသောအားဖြင့်
စင်ကြယ်သော အာရုံရှိကြကုန်၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ-ကို၊ န သေဝန္တိ-
မမှီဝဲကြတော့ကုန်၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ-ကား၊ နတ္ထိကာဟေတုကာကိရိယဒိဋ္ဌိ-နတ္ထိကဒိဋ္ဌိ၊
အဟေတုကဒိဋ္ဌိ၊ အကိရိယဒိဋ္ဌိကို၊ (နသေဝန္တိ။)

ဘဝါဘဝေတိ-ကား၊ ခုဒ္ဒကေ-ငယ်သော၊ ဘဝေစေဝ-ဘဝ၌လည်းကောင်း၊
မဟန္တေ-ကြီးသော၊ ဘဝေစ-၌လည်းကောင်း၊ (ဝိသံယုတ္တာ စရန္တိ-၌စပ်၊ ဤ၌
အသဒ္ဓါသည် ဝုမ္မိ အနက်ဟော။)

ဘောဇနပုတ္တေတိ-ကား၊ လုဒ္ဒကေ-မုဆိုးတို့ကို၊ (နကုပ္ပာမိ-အမျက်မထွက်ခဲ။)
လဂနန္တိ-ကား၊ သင်္ဂေါ-ကပ်ငြိခြင်းသည်၊ (န ဟောတိ-မဖြစ်ခဲ။) ...အညထာတိ-
ကား၊ လီနတာ-တွန့်ဆုတ်ခြင်းရှိသူ၏အဖြစ်သည်၊ (နတ္ထိ၌စပ်။) ...ဂါမဏ္ဏလာတိ-
ကား၊ ဂါမဒါရက်-ရွာသားကလေးတို့သည်၊ ...ရူပန္တိ-ကား၊ ဝိပဉ္စကာရံ-အထူးထူး
အတန်တန် ဖောက်ပြန်သော ပြောင်လှောင်မှုစသည်ကို၊ (ဒသေန္တိ။)

ယာယ(ကထာယ)-အကြင်ကထာကြောင့်၊ အဘိဓမ္မဿ-အဘိဓမ္မာ ပါဠိတော်
၏၊ ဗုဒ္ဓဘာသိတံတံသိဒ္ဓိ-ဗုဒ္ဓဘာသိတအဖြစ်၏ ပြီးစီးခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊
တာဝ-အဘိဓမ္မဋ္ဌကထာမှ ရှေးဦးစွာ၊ (နိဒ္ဒိဋ္ဌာ-ညွှန်ပြအပ်သော၊) အယံ (ကထာ)-
ဤကထာသည်၊ နိဒါနကထာ-နိဒါန်းကို ပြဆိုရာစကားရပ်တည်း၊ ဣတိ-သို့၊
အတ္ထယောဇနာ-အနက်ကို ယှဉ်စေခြင်းကို၊ ကာတဗ္ဗာ-၏။

နိဒါနကထာဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

တိကမာတိကာ အဖွင့်

ဣဒါနိ-နိဒါနကထာကို ပြဆိုပြီးရာ ယခုအခါ၌၊ ပဋိညာတကထ-ဝန်ခံ အပ်ပြီးသော အဋ္ဌကထာကို၊ [“အဘိဓမ္မဿ အတ္ထံ ပကာသယိဿာမိ” ဟု ဝန်ခံခဲ့သော အဘိဓမ္မအဋ္ဌကထာကို၊] ကာတုံ-ပြုစီရင်ခြင်းငှာ၊ ဣဒါနိ၊ ပေ၊ သမ္ပတ္တောတိ အာဒိ- အစရှိသော စကားရပ်ကို၊ (သင်္ဂဟကာရော-အဋ္ဌကထာကျမ်းကို ပြုစီရင်သော ရှင်မဟာဗုဒ္ဓယောသသည်၊) အာဟ-ဆို၍၊ ဣတော ပဋ္ဌာယာတိ-ကား၊ ကုသလဓမ္မ ပဒတော-ကုသလဓမ္မပုဒ်မှ၊ ပဋ္ဌာယ-စ၍...သဗ္ဗပဒေဟိ လဒ္ဓနာမောတိ-ကား၊ တိသုပိ-၃-ပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ပဒေသု-ပုဒ်တို့၌၊ [(၁) သုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တာ ဓမ္မာ (၂) ဒုက္ခာယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တာ ဓမ္မာ (၃) အဒုက္ခာ မသုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တာ ဓမ္မာ ဟူသော ၃-ပါးသော ဝါကျပုဒ်တို့၌၊] ဝေဒနာသဒ္ဓဿ- ဝေဒနာသဒ္ဓါ၏၊ ဝိဇ္ဇမာနတ္တာ-ထင်ရှားရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဟေန-ထိုဝေဒနာ သဒ္ဓါဖြင့်၊ လဒ္ဓနာမော-ရအပ်သော အမည်ရှိသော တိက်သည်၊ သဗ္ဗပဒေဟိ လဒ္ဓနာမော-သဗ္ဗပဒေဟိ လဒ္ဓနာမ တိက်သည်၊ (သဗ္ဗလဒ္ဓနာမတိက်သည်၊) ဟောတိ- ၏။

နန-စောဒနာပါဦးအံ့၊ (ကိ-အဘယ်သို့စောဒနာအံ့နည်း၊) သုခါယ-သုခါယ တစ်ပုဒ်၊ ဝေဒနာယ-ဝေဒနာယတစ်ပုဒ်၊ သမ္ပယုတ္တာ-သမ္ပယုတ္တာတစ်ပုဒ်၊ ဓမ္မာ- ဓမ္မာတစ်ပုဒ်၊ ဣတိ-သို့၊ စတ္တာရိ ပဒါနိ-၄-ပုဒ်တို့သည်၊ (ဟောန္တိ-ကုန်၏၊) သေသေသုပိ-ကြွင်းသော (ဒုက္ခာယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တာ ဓမ္မာ၊ အဒုက္ခမသုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တာ ဓမ္မာ ဟူသော) ပုဒ်တို့၌လည်း၊ ဧဝံ-ဤအတူ ၄-ပုဒ်၊ ၄- ပုဒ်တို့ချည်းတည်း၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဧတာနိ ပဒါနိ-ဤပုဒ်တို့သည်၊ ဒွါဒသ- တစ်ဆယ့်နှစ်ပုဒ်တို့သည်၊ (ဟောန္တိ)၊ တိဏိ-၃-ပုဒ်တို့သည်၊ န (ဟောန္တိ)-မဟုတ် ကုန်၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဝေဒနာသဒ္ဓဿ-၏၊ ပဒတ္တယာဝယဝတ္ထံ-ပုဒ် ၃-ပါး အပေါင်း၏ အစိတ်အပိုင်း၏အဖြစ်ကို၊ သန္ဓာယ-၍၊ သဗ္ဗပဒေဟိတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စေယျ- ဆိုအပ်ငြားအံ့၊ (ဧဝံသတိ-ဤသို့ ဆိုအပ်သော်၊ တံ-ထိုစကားသည်၊) န ယုတ္တံ- မသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။

[ဝေဒနာ၏ ပဒတ္တယာဝယဝ မဟုတ်ကြောင်းကို ခိုင်မြဲစေလို၍ “ဝေဒနာ ယာတိ ဟိ” စသည်ကိုမိန့်] ဟိ-မှန်၊ ဝေဒနာယာတိ-ဟူသော ပုဒ်သည်၊ ဝိသု- သီးခြား၊ [သုခါယ၊ ဒုက္ခာယ၊ စသည်တို့မှ သီးခြား၊] ပဒံ-တစ်ပုဒ်တည်း၊ ကဿစိ- တစ်စုံတစ်ခုသော၊ ပဒဿ-သုခါယစသောပုဒ်၏၊ အဝယဝေါ-အစိတ်အပိုင်းသည်၊

နန၊ ပေ၊ သိယာတိ။ ။ ဝေဒနာတစ်ပုဒ်တည်းဖြင့် ရအပ်သောအမည်ဖြစ်ပါလျက် “သဗ္ဗပဒေဟိ လဒ္ဓနာမော” ဟုဆိုရာဝယ် စောဒနာဖွယ်ရှိသောကြောင့် ထိုစောဒနာကို ကိုယ်တိုင်ထုတ်ပြလိုသော ဋီကာဆရာသည် “နန” အစရှိသော ပါဠိကိုမိန့်၊ ထိုစောဒနာ၏ ဆိုလိုရင်းကား သုခါယတစ်ပုဒ်၊

န ဟောတိ-မဟုတ်၊ (ဝေဒနာယာတိ-ပဒံ-သည်)သုခါဒိပဒဘာဝံပိ-သုခ အစ
ရှိသည်တို့၏ ပုဒ်အဖြစ်သို့လည်း၊ န ဘာတိ-မကပ်ဝင်၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ တေန-
ထိုဝေဒနာသဒ္ဓါဖြင့်၊ လဒ္ဓနာမော-ရအပ်သောအမည်ရှိသောတိက်သည်၊ ကထံ-
အဘယ်သို့လျှင်၊ ဝါ-အဘယ်အကြောင်းကြောင့်၊ (အဖြေ၌ “ပဒသမုဒါယဿ
ပဒတ္တာ” ဟူသော ဟိက်ကိုကြည့်၍ ကထံကို ဟိက်အနက်ပေးသည်၊) သဗ္ဗပဒေဟိ-
အလုံးစုံသောပုဒ်တို့ဖြင့်၊ လဒ္ဓနာမော-ရအပ်သော အမည်ရှိသောတိက်သည်၊ သိယာ-
ဖြစ်ရာသနည်း၊ ဣတိ-သို့၊ နန-စောဒနာပါ၏၊ ဣတိ-ဤကား စောဒနာတည်း။
(ဣတိ တစ်လုံးအကျေကြီး။)

အဓိပ္ပေတပ္ပကာရတ္ထကမကဿ-အလိုရှိအပ်သော အပြားရှိသော အနက်ကို
သိစေတတ်သော၊ ပဒသမုဒါယဿ-ပုဒ်အပေါင်း၏၊ ဝါ-ပုဒ်အပေါင်းဖြစ်သော
ဝါကျ၏၊ ပဒတ္တာ-ပုဒ်မည်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ (သဗ္ဗပဒေဟိ-တို့ဖြင့်၊ လဒ္ဓနာ
မော-သည်၊ သိယာ-ဖြစ်နိုင်၏၊) ဟိ-ချဲ့၊ (တစ်နည်း) ဟိ (ယသ္မာ)-ကြောင့်၊
ဧတေန-ဤပုဒ်အပေါင်းဖြင့်၊ (အဓိပ္ပေတပ္ပကာရတ္ထော-အလိုရှိအပ်သော အပြားရှိသော
အနက်ကို) ပဇ္ဇတိ၊ အဝဗုဒ္ဓိယတိ-သိအပ်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (ထိုသို့ အလိုရှိအပ်သော
အပြားရှိသောအနက်ကို သိကြောင်း၏အဖြစ်ကြောင့်၊) တံ-ထိုပဒသမုဒါယဖြစ်သော
ဝါကျသည်၊ ပဒံ-ပဒမည်၏၊ စ-ဆက်၊ သုခါယ၊ပေ၊ဓမ္မာတိ-ဟူသော၊ ဧတေန
ပဒသမုဒါယေန-ဤပုဒ်အပေါင်းဖြစ်သော ဝါကျဖြင့်၊ ယထာဓိပ္ပေတော-အကြင်အကြင်
အလိုရှိအပ်သော၊ အတ္ထော-အနက်ကို၊ သမတ္ထော-ပြည့်စုံသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဝိညာယတိ-

ဝေဒနာယတစ်ပုဒ်၊ ဓမ္မာတစ်ပုဒ်၊ ဤသို့အားဖြင့် ပဌမဝယ် ၄-ပုဒ်ရှိ၏၊ ဒုက္ခာယ ဝေဒနာယ
စသော ဒုတိယ တတိယပဒတို့၌လည်း ဤအတူ ၄-ပုဒ်စီရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် ဤတိက်၌ ၃-
ပုဒ်မဟုတ်၊ တစ်ဆယ့်နှစ်ပုဒ်ရှိ၏၊ ထိုတစ်ဆယ့်နှစ်ပုဒ်တွင် ဝေဒနာသဒ္ဓါသည် အခြားပုဒ်များ၏
အစိတ်အပိုင်း မဟုတ်သောကြောင့် ထိုအစိတ်အပိုင်းကိုရည်ရွယ်၍ “သဗ္ဗပဒ” ဟုဆိုလျှင် မသင့်၊
မှန်၏-ဝေဒနာယပုဒ်သည် သီးခြားတစ်ပုဒ်သာဖြစ်၏၊ သုခါယ စသော အခြားပုဒ်၏
အစိတ်အပိုင်းမဟုတ်၊ ထို့ကြောင့် “ဝေဒနာတစ်ပုဒ်တည်းဖြင့် ရအပ်သောအမည်သည် သဗ္ဗလဒ္ဓနာမ
မဖြစ်နိုင်”ဟု စောဒနာလိုရင်းတည်း။

အဓိပ္ပေတ၊ပေ၊ပဒတ္တာ။ ။ထိုစောဒနာကို သောဓနာလိုသော ဋီကာဆရာသည် “အဓိပ္ပေတ
၊ပေ၊ပဒတ္တာ”ဟု မိန့်၊ ဤနေရာ၌ ဝိဘတုန္တပုဒ်၊ ဝါကျပုဒ်ဟု ပုဒ် ၂-မျိုးကို ရှေးဦးစွာ မှတ်သား
ရာ၏၊ စောဒကပဂ္ဂိုလ်သည် ဝိဘတုန္တပုဒ်ကိုရည်ရွယ်၍ စောဒနာ၏၊ ပရဟာရ်ဆရာကား
ဝါကျပုဒ်ကို ရည်ရွယ်၍ဖြေသည်၊ ထို့ကြောင့် “အဓိပ္ပေတပ္ပကာရတ္ထကမက”ဟူသည် ဝါကျပုဒ်တည်း၊
“ပဇ္ဇတိ၊ပေ၊ပဒန္တိဝုစ္စတိ”ဟူသော ဝါကျကား ရှေ့ဟောတုဝါကျကို အကျယ်ချဲ့ပြသော ဝိတ္တာရ
ဝါကျတည်း၊ ဝါကျပဒကို ဝိဂြိုဟ်ပြုသောအခါ “အဓိပ္ပေတပ္ပကာရတ္ထောပဇ္ဇတိ အဝဗုဒ္ဓိယတိ
ဧတေနာတိပဒံ”ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြုပါ-ဟူလို။

သိအပ်၏။ တသ္မာ-ကြောင့်၊ သောပဒသမုဒါယော-ထိုပုဒ်အပေါင်းဖြစ်သော ဝါကျကို၊ ပဒန္တိ-ပဒဟူ၍၊ ဂုစ္ဆတိ-၏၊ ဧဝံ-ဤအတူ၊ ဣတရေပိ-သုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တာ ဓမ္မာမှတစ်ပါးသော ဒုက္ခာယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တာ ဓမ္မာ စသော ပုဒ်အပေါင်းတို့ကိုလည်း၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-ကုန်၏။

[ထိုဝါကျအားလုံး၏ လဒ္ဒဂုဏ်ကိုပြလို၍ “တသ္မာ” စသည်မိန့်။] တသ္မာ-ကြောင့်၊ (ထိုသို့ ပဒသမုဒါယကို ပဒ ဟု ခေါ်ဆိုအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊) တိဏ္ဍ- ၃-ပါးကုန်သော၊ တေသံ ပဒသမုဒါယာနံ-ထိုပုဒ်အပေါင်းတို့၏၊ [(၁) သုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တာ ဓမ္မာ၊ (၂) ဒုက္ခာယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တာ ဓမ္မာ၊ (၃) အဒုက္ခမသုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တာ ဓမ္မာ ဟူသော ၃-ပါးသော ပုဒ်အပေါင်းတို့၏၊] အဝယဝေန-အစိတ်အပိုင်းဖြစ်သော ဝေဒနာသဒ္ဓါဖြင့်၊ လဒ္ဓနာမော-ရအပ်သောအမည်ရှိသောတိက်သည်၊ သဗ္ဗပဒေဟိ လဒ္ဓနာမောတိ-သဗ္ဗပဒေဟိလဒ္ဓနာမတိက်ဟူ၍၊ (သဗ္ဗလဒ္ဓနာမတိက်ဟူ၍)၊ ဝတ္တံ-ဆိုခြင်းငှာ၊) ယုတ္တာ-သင့်မြတ်၏။

ဥပမာ-ပုရိသောဟူသော ဝိဘဏ္ဍာပုဒ်သည် “ယောက္ခား”ဟူသော အနက်ကိုသာ သိစေတတ်၏။ ဆိုလိုရင်းအဓိပ္ပာယ် ပြည့်စုံအောင်ကား မသိစေတတ်သေး။ “ပုရိသော ဓဂ္ဂံ ဂစ္ဆတိ” ဟု ဝါကျပြုလိုက်သောအခါကျမှ ဆိုလိုရင်း အဓိပ္ပာယ်ကို ပြည့်စုံစွာသိစေနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် ဝါကျပဒကို “အဓိပ္ပေတပ္ပကာရတ္ထော ပဇ္ဇတိအဝဗ္ဗဗ္ဗိယတိ ဧတေနာတိ ပဒံ”ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြုရသည်။ “သုခဝေဒနာနှင့်ယှဉ်သော တရားတို့”ဟု ဆိုလိုရင်း အနက်အဓိပ္ပာယ်ကိုလည်း “သုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တာ ဓမ္မာ” ဟူသော ပဒသမုဒါယ ဝါကျဖြင့်သာ ပြည့်စုံစွာ သိရသည်။

တသ္မာ တေသံ၊ပေ၊ယုတ္တာ။ ။ဤဝါကျကား လဒ္ဒဂုဏ်ဝါကျတည်း။ ထိုသို့ ပဒသမုဒါယ ဝါကျကို ပဒဟုဆိုနိုင်သောကြောင့် ထိုပဒသမုဒါယဖြစ်သော ၃-ပုဒ်လုံး၌ တည်သော (ပါဝင်သော) ဝေဒနာပုဒ်ဖြင့် ရအပ်သော နာမည်ရှိသော တိက်ကိုလည်း “သမံစိတ္တံ”ကဲ့သို့ အဝယဝူပစာရ (ဧကဒေသုပစာရ)အားဖြင့် “သဗ္ဗလဒ္ဓနာမတိက်”ဟု ခေါ်ခြင်းသည် သင့်မြတ်သော ဩစိတျဂုဏ်ရှိသည်-ဟူလို။

[အောင်] အကျိုးတစ်ပါး၊ ပြီးလတ်ငြားသော်၊ တစ်ပါးအကျိုး ရရှိသည်လျှင်၊ လဒ်ဂုဏ်ပင်ဟု စာနာရှု၊ ကျမ်းပြု ဉာဏ်အဟုတ်၊-(ရှေးနိယာမ်။)

မှတ်ချက်။ ။ “သမံစိတ္တံ-ညီမျှသောဆေးမှုန့်၊ (အဆတူစပ်ထားသော ဆေးမှုန့်)” ဟုရာ၌ စုတ္တတစ်ခုသည် သမံ မဖြစ်နိုင်၊ ဆေးအမှုန့်အားလုံး အဆတူပေါင်းမှ သမံဖြစ်နိုင်သည်။ သို့ပါလျက် အစိတ်ဖြစ်သော စုတ္တ၏ (အမှုန့်)နာမည်ဖြင့် ဆေးတစ်ခုလုံးကို “သမံ စုတ္တံ”ဟု ခေါ်ထားရာဝယ် ဧကဒေသုပစာ (အဝယဝူပစာ) ဖြစ်သည်။ [ရှေးနိဿယ၌ကား “မဂ္ဂဖလေသု ဌိတော အရိယသံယော”ကိုလည်း သမံ စုတ္တံနှင့် အလားတူဟု ဆိုထား၏၊ စဉ်းစားပါ။]

ဂန္ထတောစ အတ္ထတောစာတိ ဧတ္ထ-ဟူသော ဤပါဌ်၌၊ ဟေတုပဒ သဟေတုက ပဒါဒီဟိ-ဟေတုပုဒ်၊ သဟေတုကပုဒ်အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ [အာဒိဖြင့် န ဟေတုပုဒ်၊ အဟေတုကပုဒ်၊ စသည်ကိုလည်းကောင်း၊ ဟေတုသမ္ပယုတ္တပုဒ်၊ ဟေတုဝိပွယုတ္တပုဒ်စသည်ကိုလည်းကောင်း ယူပါ။] သမ္ပန္နတ္တာ-တစ်ပုဒ်နှင့်တစ်ပုဒ် ဆက်စပ်နေသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဂန္ထတောစ-သီကုံးထုံးဖွဲ့အပ်သော သဒ္ဒါအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဟေတုအတ္ထ သဟေတုကတ္တာဒီဟိ-ဟိတ် ၆-ပါးဟူသော အနက်၊ဟိတ် နှင့်တကွဖြစ်သော တရားဟူသောအနက် အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ [အာဒိဖြင့် ဟိတ်မဟုတ်သော တရားဟူသောအနက်၊ ဟိတ်မရှိသော တရားဟူသောအနက်စသည်တို့ကိုယူ။] သမ္ပန္နတ္တာ-တစ်နက်နှင့်တစ်နက် ဆက်စပ်နေသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အတ္ထတောစ-အနက်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အညမညသမ္ပန္နော-အချင်းချင်း ဆက်စပ်နေပုံကို၊ ဝေဒိတဇ္ဈော-၏။

ဟိ-ချဲ့၊ သဟေတုကဟေတုသမ္ပယုတ္တဒုကာ-သဟေတုကဒုက်၊ ဟေတုသမ္ပယုတ္တဒုက်တို့သည်၊ ဟေတုဒုကေ-၌၊ (ဟေတုဒုက်ထဲက၊) ဟေတုဟိ-ဟိတ်တို့နှင့်၊ သမ္ပန္နတ္တာ-ဆက်စပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဟေတုဒုကသမ္ပန္နော-ဟေတုဒုက်နှင့် ဆက်စပ်ကုန်၏၊ ဟေတုသဟေတုကဒုကော-ဟေတုသဟေတုကဒုက်သည်၊ ဥဘယေကပဒဝသေန-နှစ်ပုဒ်တစ်ပုဒ်၏အစွမ်းဖြင့်၊ (ဟေတုဒုက်က ဟေတု၊ နဟေတု ၂-ပုဒ်၊ သဟေတုကဒုက်က သဟေတုက ၁-ပုဒ်၏အစွမ်းအားဖြင့်၊) ဟေတုဒုကသဟေတုကဒုကသမ္ပန္နော-ဟေတုဒုက်၊ သဟေတုကဒုက်နှင့် ဆက်စပ်၏၊ တထာ-ထိုအတူ ၂-ပုဒ်၊ ၁-ပုဒ်၏အစွမ်းဖြင့်၊ [ဟေတုဒုက်က ၂-ပုဒ်၊ ဟေတုသမ္ပယုတ္တဒုက်က ဟေတုသမ္ပယုတ္တာဟူသော ၁-ပုဒ်၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊] ဟေတုဟေတုသမ္ပယုတ္တဒုကော-ဟေတုဟေတုသမ္ပယုတ္တဒုက်သည်၊ ဟေတုဒုကဟေတုသမ္ပယုတ္တဒုကသမ္ပန္နော-ဟေတုဒုက်၊ ဟေတုသမ္ပယုတ္တဒုက်နှင့် ဆက်စပ်၏၊ နဟေတုသဟေတုကဒုကော-နဟေသုသဟေတုကဒုက် သည်၊ ဧကဒ္ဒိပဒဝသေန-၁-ပုဒ်၊ ၂-ပုဒ်အစွမ်းဖြင့်၊] ဟေတုကဒုက်က နဟေတု ၁-ပုဒ်၊ သဟေတုက ဒုက်က သဟေတုကအဖေတုက ၂-ပုဒ်၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊] ဟေတုဒုက သဟေတုကဒုကသမ္ပန္နော-ဟေတုဒုက် သဟေတုကဒုက်နှင့် ဆက်စပ်၏၊ ဣတိ-ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

ကဏ္ဍိကာဝိယာတိ-ကား၊ ပုပ္ဖမယကဏ္ဍိကာဝိယ-ပန်းဖြင့်ပြုအပ်သော အချက်အချာသည်ကဲ့သို့၊ ဃဇ္ဇာဝိယာတိ-ကား၊ ပုပ္ဖဟတ္ထကာဒိသု-ပန်းအပေါင်း အစရှိသည်တို့၌၊ ဝါ-ပန်းစည်းအစရှိသည်တို့၌ [အာဒိဖြင့် ကြံစည်း စသည်ကိုယူ။] ပုပ္ဖာဒိန-ပန်းအစရှိသည်တို့၏၊ သမူဟောဝိယ-အပေါင်းသည်ကဲ့သို့၊ (ဟုတ္တာ ဌိတတ္တာ၌စပ်၊) ဟိ-မှန်၊ ကဏ္ဍိကာယဇ္ဇာဒိသု-ပန်းအချက်အချာ၊ ပန်းအစည်း အစရှိသည်တို့၌၊ ပုပ္ဖာဒိနိ-ပန်းအစရှိသည်တို့သည်၊ ဝဏ္ဏာဒီဟိ-အညှာ အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ အညမည

သမ္ပန္နာနိ-အချင်းချင်း ဆက်စပ်ကုန်သည်။ ဟောန္တိ-ကုန်၏။ ဣတိ-ကြောင့်။
ဧတေသံ ဒုကာနိ-တို့၏။ တထာသမ္ပန္နတာ-ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့် ဆက်စပ်ကုန်
သည်၏အဖြစ်ကို၊ သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တာ-ပြီ။

ဒုကသာမညတောတိ-ကား၊ အညေဟိ-အခြားကုန်သော၊ ဟေတုဒုကာဒိဟိ-
ဟေတုဒုက် အစရှိသောဒုက်တို့နှင့်၊ ဒုကဘာဝေန-ဒုက်၏အဖြစ်ဖြင့်၊ သမာနဘာဝါ-
တူကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ (စုဋ္ဌန္တရဒုကာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ-၌စပ်)။

အညေဟိတိ-ကား၊ သာရမဏဒုကာဒိဟိ-သာရမဏဒုက် အစရှိကုန်သော၊
(မဟန္တရဒုကေဟိ၌စပ်)၊ [သာရမဏဒုကာဒိဟိဖြင့် အညသရုပ်ကိုပြသည်၊ အည၏
အပါဒါန်ကိုကား သပ္ပစ္စယာ ဓမ္မာစသော စုဋ္ဌန္တရဒုက်တို့ကို ခံပါ။]

ယေသံ-အကြင် တိက်ဒုက်တို့၏၊ အသင်္ဂဟိတော-မိမိတို့သည် မသိမ်းယူအပ်
မသိမ်းယူနိုင်သော (မသိမ်းယူနိုင်သည့်အတွက် ကြွင်းကျန်နေသော၊) ပဒေသာ-
သာဝသေသတိက်ဒုက်ဟု ညွှန်ပြကြောင်းတရားသည်၊ ဝါ-အစိတ်အပိုင်းသည်၊
အတ္ထိ-၏၊ တေ-ထိုတိက်ဒုက်တို့သည်၊ သပ္ပဒေသာ-တို့မည်၏၊ ပန-ကား၊ ယေသံ-
တို့၏၊ (အသင်္ဂဟိတော-သော၊ ပဒေသာ-သည်၊) နတ္ထိ၊ တေ၊ နိပ္ပဒေသာ-တို့
မည်၏။ [အဓိပ္ပာယ်ကို အဋ္ဌကထာ၌ ပြထားပြီ။]

ကစ္စိ၊ ပေ၊ ကုသလန္တိ-ဟူ၍၊ ဧဝံ-သို့၊ ပုစ္ဆိတမေဝ-မေးအပ်ပြီးသာလျှင်ဖြစ်သော၊
အတ္ထံ-အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို၊ ပါကင်္ဂ-ထင်ရှားသည်ကို၊ ကတွာ-၍၊ ပုစ္ဆိတုံ-ငှာ၊
ကစ္စိ၊ ပေ၊ အနာမယန္တိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်ပြီ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ကုသလသဒ္ဓေါ-
သည်၊ အနာမယတ္ထော-အနာရောဂါ မရှိသူ၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်ရှိသည်၊
ဟောတိ-၏။

ဗာဟိတိက သုတ္တေ-၌၊ ဘဂဝတော-၏၊ ကာယသမာစာရာဒယော-ကာယ
သမာစာရ အစရှိသည်တို့ကို၊ ဝတ္ထေန္တေန-ဖွင့်ပြတော်မူသော၊ ဓမ္မဘဏ္ဍာဂါရိကေန-
တရားဘဏ္ဍာစိုးဖြစ်တော်မူသော အရှင်အာနန္ဒာသည်၊ (ဝုတ္တော၊ ဝုတ္တာတို့၌စပ်)၊
ယော ခေါ၊ ပေ၊ အနဝဇ္ဇောတိ-ဟူ၍၊ ကုသလော-ကုသလမည်သော၊ ကာယသမာ
စာရော-ကာယသမာစာရကို၊ ဝါ-ကာယဒွါရ၌ဖြစ်သော ကောင်းသောအကျင့်ကို၊
ဝုတ္တော-ဆိုအပ်ပြီ၊ ဟိ-မှန်၊ ဘဂဝတော-၏၊ ဝါ-မှာ၊ သုခဝိပါကံ-ကောင်းသော
ဣဒ္ဓအကျိုးရှိသော၊ ကမ္မံ-ကုသိုလ်ကံသည်၊ န အတ္ထိ-မရှိတော့၊ [“ကုသလံ
ကုသလံ ဧဟံ”ဟူသည်နှင့်အညီ ကုသိုလ် အကုသိုလ်အားလုံးပင် ပယ်ပြီးဖြစ်၍
မရှိတော့-ဟူလို၊] ဣတိ-ကြောင့်၊ သပ္ပသာဝဇ္ဇရဟိတာ-အလုံးစုံ တာဝဇ္ဇ အဖြစ်မှ
ကင်းကုန်သော၊ [သပ္ပသာဝဇ္ဇတာဝရဟိတာဟု ဆိုလိုလျက် သာဝပုဒ်ချေထားသည်၊]
ကာယသမာစာရာဒယော-ကာယသမာစာရ အစရှိသည်တို့ကို၊ ကုသလာတိ-တို့ဟူ၍၊
ဝုတ္တာ-ကုန်ပြီ။

ကုသလေသု ဓမ္မေသုတိစ-ဟူသော ပါဠိ၌လည်း၊ ဘေဓိပက္ခိယဓမ္မာ-ဗောဓိပက္ခိယတရားတို့ကို၊ ကုသလာတိ ဝုတ္တာ၊ တေစ-ထိုဘေဓိပက္ခိယတရားတို့သည်လည်း၊ ဝိပဿနာမဂ္ဂဖလသမ္ပယုတ္တာ-ဝိပဿနာဉာဏ်၊ မဂ်၊ ဖိုလ်တို့နှင့်ယှဉ်ကုန်၏။ ဧကန္တေန-တစ်ခုသောအဖို့အားဖြင့်၊ ဝါ-စင်စစ်အားဖြင့်၊ သုခဝိပါကာယေဝ-ကောင်းသော လူဌအကျိုးရှိသော ကုသိုလ်တရားတို့သည်သာ၊ န-မဟုတ်ကုန်၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ကုသလသဒ္ဓေါ-သည်၊ အနဝဇ္ဇတ္ထော-အနဝဇ္ဇအနက်ရှိ၏။

အင်္ဂပစ္စင်္ဂါနန္တိ(ဧတံ)-ဟူသော ဤသဒ္ဓါသည်၊ ကုသလသဒ္ဓယောဂေန-ကုသလသဒ္ဓါနှင့် ယှဉ်ခြင်းကြောင့်၊ ဘုမ္မတ္ထေ-သတ္တမိဝိဘတ်၏ အနက်၌၊ သာမိဝစနံ-သာမိဝိဘတ်ရှိသော သဒ္ဓါတည်း၊ [ဤအလို “အင်္ဂပစ္စင်္ဂါနံ-အင်္ဂါကြီးငယ်တို့၌၊ ကုသလော-ကျွမ်းကျင်သည်မဟုတ်လော”ဟု ပေး၊] ဝါ-တစ်နည်း၊ အင်္ဂပစ္စင်္ဂါနံ-တို့ကို၊ ဝါ-တို့၏၊ နာမကိရိယာပယောဇနာဒိသု-နာမည်၊ ပြုလုပ်ခြင်း၊ ယှဉ်တပ်ခြင်း အစရှိသောကိစ္စတို့၌၊ (ကုသလော-ကျွမ်းကျင်သည်မဟုတ်လော၊) ဣတိ-အတ္ထော-နက်၊ [ဤအလို အင်္ဂပစ္စင်္ဂါနံ ဟူသော သမ္ပန္နိကို “နာမကိရိယာပယောဇနာဒိသု” ထည့်၍ အနက်ပေးပါ-ဟူလို၊ နာမံ-သည်၊ ကိရိယာ-ကရဏံ၊ ပယောဇနံ-ရထရထင်္ဂဝိဘာဝနေန တေသံ ပကာရတောယောဇနံ။- အနုဋီကာ။]

နစ္စဂီတဿာတိစ-ဟူသော ဤသဒ္ဓါသည်လည်း၊ (စ-ဖြင့် အင်္ဂပစ္စင်္ဂါနံကို ပေါင်းသည်၊) ဘုမ္မတ္ထေ-၌၊ သာမိဝစနံ-တည်း၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ နစ္စဂီတဿ-ကခြင်း၊ သီဆိုခြင်း၏၊ ဝိသေသေသု-အထူးအဆန်းတို့၌၊ ကုသလာ-ကျွမ်းကျင်ကုန်သော၊) ဣတိ-ဤသို့၊ ယောဇတဗ္ဗံ-အနက်ကိုယှဉ်စေရာ၏၊ [နစ္စဂီတဿဟူသော သမ္ပန္နိကို “ဝိသေသေသု”ဟုထည့်၍ အနက်ပေးပါ-ဟူလို။]

ကုသလာနံ-ကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာနံ-တရားတို့ကို၊ သမာဒါနဟေတု-ဆောက်တည်ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝါ-ဤ ဆိုအပ်သည့်အတိုင်း၊ ဣဒံပုညံ-ဤကောင်းမှုသည်၊ ပဝနတိ-တိုးပွား၏၊ ဣတိ-ဤပါဠိရပ်၌၊ ပုညဝိပါကနိဗ္ဗတ္တကကမ္မံ-ကောင်းမှု၏အကျိုးကို ဖြစ်စေတတ်သော ကံကို၊ ကုသလန္တိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-ပြီ။ [ပုညန္တိပုညဖလံ၊ ကာရဏုပစာရေန၊-မဓုဋီကာ၊ ဤအလို “ပုညနိဗ္ဗတ္တက” ဟု ရှေးပါဠိရှိဟန် တူသည်။]

ဓမ္မာ ဟောန္တိတိ (ပဒဿ)-ဟူသောပုဒ်၏၊ (အတ္ထော ဌိစပ်၊) သုညတတ္ထာ-သတ္တဇီဝမှ ကင်းဆိတ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သဘာဝမတ္တာ-ပရမတ္ထသဘောမျှ ဖြစ်ကုန်သောတရားတို့သည်၊ ဟောန္တိ-ကုန်၏၊ ဣတိအတ္ထော-နက်၊ ဧဝံ-ဤအတူ၊ ဓမ္မေသု ဓမ္မာနုပဿိတိ ဧတ္တာပိ-ဟူသော ဤပါဠိ၌လည်း၊ သုညတတ္ထော-သုညတအနက်ရှိသော၊ ဓမ္မသဒ္ဓေါ-ကို၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗော-၏။

သလကန္တိ၊ပေါဝိဒ္ဓသေန္တိတိ ဧတ္ထ-ဉ္စ၊ပစ္စိမံ ပစ္စိမံ-စလယန္တိစသော နောက်
 နောက်သဒ္ဓါသည်၊ ပုရိမဿ ပုရိမဿ- သလယန္တိစသော ရှေးရှေးသဒ္ဓါ၏၊
 အတ္ထဝစနံ-အနက်ကိုဟောသော သဒ္ဓါတည်း၊ အထဝါ-ကား၊ သလနဿ-
 သလနကြိယာ၏၊ အတ္ထဒီပနာနိ-အနက်ကို ထင်ရှားပြတတ်ကုန်သော၊ စလနာ
 ဒီနိ-စလန အစရှိကုန်သော၊ (အာဒိဖြင့် ကမ္မန၊ ဝိဒ္ဓသနတို့ကိုယူ၊) တိဏိ- ၃-
 ပုဒ်တို့ကို၊ တဒင်္ဂပဟာနာဒီဟိ-တဒင်္ဂပဟာနံ အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ ယောဇေ
 တဗ္ဗာနိ-ယှဉ်စေထိုက်ကုန်၏၊ အပ္ပဟိနဘာဝေန-မဂ်သည် မပယ်အပ်ကုန်သေး
 သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ သန္တာနေ-သတ္တဝါတို့၏ ခန္ဓာအစဉ်၌၊ သယမာနာ-
 (အနုသယအဖြစ်ဖြင့်)ကိန်းကုန်သော၊ ဝါ-ဖြစ်ကုန်သော၊ အကုသလာဓမ္မာ-
 အကုသိုလ်တရားတို့သည်၊ ရာဂါဒိအသုစိသမ္ပယောဂတော-ရာဂအစရှိသော
 မစင်မကြယ် ရွံစဖွယ်တို့နှင့် ယှဉ်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ နာနာဝိဒေဒကွ
 ဟေတုတောစ-အထူးထူးသော အပြားရှိသော ဒုက္ခတို့၏ အကြောင်း၏
 အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ကုစ္ဆိတေန-စက်ဆုပ်အပ်သော၊ အာကာရေန-
 အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ သယန္တိ-ကိန်းတတ်ဖြစ်တတ်ကုန်၏။

ဉာဏဝိပ္ပယုတ္တာနမ္ပိ-ဉာဏဝိပ္ပယုတ် ကုသိုလ်တို့အားလည်း၊ ဉာဏံ-ဉာဏံ
 သည်၊ ဥပနိဿယပစ္စယော-ပကတူပနိဿယ ပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်၊
 ဟောတိ-၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ သဗ္ဗေပိ-ဉာဏသမ္ပယုတ်ဉာဏဝိပ္ပယုတ်အားဖြင့် အလုံးစုံ
 လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ကုသလာ ဓမ္မာ-တို့ကို၊ ကုသေန-ကုသမည်သော၊ ဉာဏေန-ဉာဏံ
 သည်၊ ပဝတ္ထေတဗ္ဗာ-ဖြစ်စေထိုက်ကုန်၏။ ဣတိ-ကြောင့်၊ ကုသ+လာ-တို့မည်၏။

ဥပ္ပန္နံသာနုပ္ပန္နံသဘာဂေတု (ဥပ္ပန္နံ+ အံသ+ အနုပ္ပန္နံ+ အံသဘာဂေသု)-
 ဖြစ်ပြီးအဖို့၊မဖြစ်သေးသော အဖို့ဟူသော ဘာဂတို့၌၊ သင်္ဂဟိတတ္တာ-သိမ်းယူ
 အပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ (အကုသိုလ် အားလုံးကို သိမ်းယူနိုင်သော
 ကြောင့်၊) ဥဘယဘာဂဂတံ၊ နှစ်ဖက်သောအဖို့၌ဖြစ်သော၊ သံကိလေသပက္ခံ-
 သံကိလေသ အသင်းအပင်းကို၊ ပဟာနာနုပ္ပါဒနေဟိ-ပယ်ခြင်း၊ မဖြစ်စေခြင်း
 တို့ဖြင့်၊ (ဖြစ်ပြီးသော အကုသိုလ်တို့ကို ပယ်ခြင်း၊ မဖြစ်သေးသော အကုသိုလ်
 တို့ကိုမဖြစ်စေခြင်းတို့ဖြင့်၊) လုနန္တိ-ဖြတ်တောက်တတ်ကုန်၏။ (ကိမိဝ-အဘယ်
 ကဲ့သို့နည်း၊) သမ္ပပ္ပဓာနဒ္ဓယဝိယ-သမ္ပပ္ပဓာန် နှစ်ပါး အပေါင်းကဲ့သို့တည်း။
 [သမ္ပပ္ပဓာနအရ ဝိရိယသာရဏံ၊ ကုသလအရ ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ် အားလုံးကို
 ရသောကြောင့် သမ္ပပ္ပဓာန်နှစ်ပါးကို ဥပမာအဖြစ်ဖြင့်ပြ၏၊ ဥပမာဆိုသော်လည်း
 ထိုသမ္ပပ္ပဓာန်နှစ်ပါးသည် ကုသိုလ်တရားတွင် ပါဝင်သောကြောင့် သဒ္ဓါကျမ်း
 တို့၌လာသော ဥဒါဟရဏ်မျိုးလည်းဟုတ်၏။ ဤဋီကာ၏ အဓိပ္ပာယ်တို့ကို အဋ္ဌကထာ
 ဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။]

သတ္တာဒိဂ္ဂါဟကာနံ-သတ္တအစရှိသည်ကို ယူတတ်ကုန်သော၊ [အာရုံပြုသည်ကိုပင် “ယူသည်”ဟုဆိုသည်၊] စိတ္တာနံ-တို့၏၊ ဂေါစရာ-အာရုံဖြစ်ကုန်သော၊ သတ္တာဒယော-သတ္တအစရှိသော အနက်တို့သည်၊ (အာဒိဖြင့် အတ္တ၊ ဇီဝတို့ကို ယူပါ၊) ပညာယ-ပညာဖြင့်၊ ဥပပရိက္ခိယမာနာ- စူးစမ်းဆင်ခြင်အပ်ကုန်လသော်၊ နိဿဘာဝါ-သဘာဝမဟုတ်ကုန်သည်၊ (ထင်ရှားရှိသော အရာဝတ္ထုမဟုတ်ကုန်သည်၊) (ဟောန္တိ) ဝိယ-ကဲ့သို့၊ (တတာ-ထိုအတူ၊) ပညာယ-ဖြင့်၊ ဥပပရိက္ခိယမာနာ-ကုန်လသော်၊ နိဿဘာဝါ-သဘာဝမဟုတ်ကုန်သည်၊ (ထင်ရှားရှိသော အရာဝတ္ထုမဟုတ်ကုန်သည်၊) န-မဟုတ်ကုန်၊ ကိန္တု-စင်စစ်ကား၊ အတ္တနော-မိမိ၏၊ သဘာဝံ-သဘောကို၊ ဓာရေန္တိ-ဆောင်တတ်ကုန်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဓမ္မာ-တို့ မည်၏။

စ-ဆက်၊ ဓာရိယမာနသဘာဝါ-ဆောင်အပ်သော သဘောမှ၊ အညော-သော၊ ဓမ္မောနာမ-ဆောင်တတ်သော တရားမည်သည်၊ န အတ္တိ-မရှိ၊ ဟိ-မှန်၊ ရုပ္ပနာဒိဟိ-ရုပ္ပန အစရှိသော သဘောတို့မှ၊ အညေ-ကုန်သော၊ ရူပါဒယော- ရုပ်အစရှိကုန်သော [အာဒိဖြင့်-ဝေဒနာ၊ သညာ၊ သင်္ခါရ၊ ဝိညာဏ်တို့ကိုယူ၊] (ဓမ္မာစ- တရားတို့သည်လည်းကောင်း၊) ကက္ခတ္တာဒိဟိ-ကက္ခဋ္ဌအစရှိသော သဘောတို့မှ၊ အညေ-ကုန်သော၊ ပထဝီအာဒယော-ပထဝီအစရှိကုန်သော၊ ဓမ္မာစ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ န ဝိဇ္ဇန္တိ-မရှိကုန်၊ [စာအုပ်တို့၌ “န ဝိဇ္ဇန္တိတိ” ဟု ကူတိပါ၏၊ “ဣတိ-ထို့ကြောင့်”ဟု ပြန်ဖို့ရန် ဟိတိအနက် မဖြစ်နိုင်သောကြောင့် “ဣတိ”မလိုဟု ထင်သည်။]

ပန-ထိုသို့ပင် ဓာရိယမာနသဘာဝမှ တစ်ပါးသောဓမ္မမည်သည် မရှိပါသော်လည်း၊ အညထာ-တစ်ပါးသော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ (ဓာရိယမာနသဘာဝနှင့် ဓမ္မကိုခွဲခြားခြင်းမှ တစ်ပါး မခွဲခြားခြင်းဟူသော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊) အဝဗောဓေတုံ-သုဏန္တပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို သိစေခြင်းငှာ၊ န သက္ကာ-မတတ်နိုင်၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ နာမဝသေန-နာမည်၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဝိညာတာ ဝိညာဏေ-ထင်ရှားကုန်မထင်ရှားကုန်သော၊ သဘာဝဓမ္မေ-သဘာဝနှင့်ဓမ္မတို့ကို၊ အညေဝိယ-တစ်မျိုးတခြားတို့ကဲ့သို့၊ ကတွာ-၍၊ အတ္တနော၊ ပေ၊ ဓာရေန္တိတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်ပြီ။

သပ္ပစ္စယဓမ္မေသု-သပ္ပစ္စယဓမ္မတို့၌၊ ဝိသေသံ-အနက်အထူးကို၊ ဒသေန္တော-ပြလိုသည်၊ (ဟုတွာ) ဓာရိယန္တိဝါပစ္စယေတိတိ-ဟူ၍၊ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ-ပြီ။---ဓာရိယန္တိတိ-ကား၊ ဥပဓာရိယန္တိ-စိတ်ဖြင့် ဆောင်ရွက်အပ်ကုန်၏၊ လက္ခိယန္တိ-စိတ်ဖြင့် မှတ်သားအပ်ကုန်၏၊ ဣတိ အတ္ထော။

အကုသလာတိ ဧတံ-အကုသလာဟူသော ဤသဒ္ဒါသည်၊ ကုသလပဋိသေနေမတ္တံ-ကုသိုလ်ကို တားမြစ်ခြင်းမျှဖြစ်သော၊ ကုသလာဘာဝမတ္တဝစနံ-ကုသိုလ်၏ မဟုတ်ခြင်းမျှကို ဟောသော သဒ္ဒါသည်လည်းကောင်း၊ တဒညမတ္တ ဝစနံဝါ-

ထိုကုသိုလ်မှ တစ်မျိုးတခြားမျှကို ဟောသော သဒ္ဓါသည်လည်းကောင်း၊ န ဟောတိ-မဟုတ်၊ ကိန္တု-စင်စစ်ကား၊ တပွဋိပက္ခဝစနံ-ထိုကုသိုလ်၏ ဆန့်ကျင်ဘက်အနက်ကို ဟောသောသဒ္ဓါတည်း၊ ဣတိ-ဤအနက်ကို၊ ဒဿတုံ-ငှာ၊ မိတ္တ၊ ပေ၊ အမိတ္တာဝိယာတိ အာဒိ-အစရှိသော စကားကို (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ-ပြီ၊ စ-ဆက်၊ တပွဋိပက္ခဝစနတာ-ထိုကုသိုလ်၏ ဆန့်ကျင်ဘက် အနက်ကို ဟောသောသဒ္ဓါ၏အဖြစ်ကို၊ အဗျာကတ တတိယ ရာသီဝစနေန-အဗျာကတ ဖြစ်သော တတိယတရားအစုကို ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်၊ ဝိညာယတိ-သိအပ် သိနိုင်၏။

ဟိ-လဒ္ဓဒေါသ ထင်ရှားပြအံ့၊ (တစ်နည်း) ဟိ-ချဲ့၊ အကုသလသဒ္ဓေါ-သည်၊ ကုသလာဘာဝမတ္တဝစနံ-ကုသိုလ်၏ မဟုတ်ခြင်းမျှကို ဟောသောသဒ္ဓါသည်၊ ယဒိ (ဟောတိ)-အံ့၊ (စင်သတိ-သော်၊) တေန-ထိုအကုသလ သဒ္ဓါသည်၊ ကောစိ-တစ်စုံတစ်ခုသော၊ ဓမ္မော-ကို၊ န ဝုတ္တော-မဟောအပ်၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (အကုသလသဒ္ဓါ၏ တစ်စုံတစ်ခုသောတရားကို မဟောနိုင်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊) အဗျာကတဝစနေနဝေစ-အဗျာကတသဒ္ဓါဖြင့်သာလည်း၊ တတိယော-သုံးခု မြောက်ဖြစ်သော၊ ရာသိ-တရားအစုသည်၊ ဝါ-ကို၊ ဝုတ္တော-ဟောတော်မူအပ်သည်၊ နသိယာ-မဖြစ်တော့ရာ၊ (စင်သတိ-ဤသို့ဖြစ်လသော်၊) ကုသလာဝေ-

ယဒိဟိ၊ ပေ၊ ကုသလာဘာဝမတ္တဝစနံ ။ ။ "အကုသလာ၌ အသဒ္ဓါသည် အဘာဝ အညအနက်ကို ဟောလျှင် အဘယ်အပြစ်ရှိပါသနည်း"ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် "ယဒိဟိ"စသည်မိန့်၊ ["ယဒိနောက်မှ၊ နိပါတ်ပြ၊ လဒ္ဓဒေါသစွဲ"နှင့်အညီ တက်သည်၊ မရဉ်းကား "ကုသလာဘာဝမတ္တန္တိ အာဒိနာ ဝုတ္တမတ္တံ ဝိတ္တာရေန္တာ" ဟု ဆို၏။] ရှေ့၌ ကုသလပဋိသေခနမတ္တံသည် ကုသလာဘာဝမတ္တဝစနံ၏ ဝိသေသန အပ္ပဓာနဖြစ်သောကြောင့် ပဓာနဖြစ်သော ကုသလာဘာဝမတ္တဝစနံကိုသာ စဲတည်၍ ဋီကာပြသည်၊ အကုသလာ၌ အသဒ္ဓါသည် ကုသိုလ်မဟုတ်ခြင်း အနက်မျှကိုပြသော သဒ္ဓါဖြစ်လျှင်-ဟုလို။

တေန နကောစိ ဓမ္မော ဝုတ္တော။ ။ "ကုသိုလ်မဟုတ်ခြင်း" ဟူသော စကား အရ "မဟုတ်ခြင်း အဘာဝပညတ်မျှသာ ရသောကြောင့် ထိုအကုသလသဒ္ဓါသည် တစ်စုံတစ်ခုသော တရားခြပ်ကိုမျှ မဟောနိုင်၊ "အကုသလ"အရကို ဟောလျှင် "မည်သည့် တရားမျှ မရနိုင်"ဟုလို။

ဣတိ၊ ပေ၊ ဝုတ္တော နသိယာ။ ။ အကုသလအရ ဒုတိယတရားအစုကို မရသောကြောင့် အဗျာကတသဒ္ဓါ တစ်ခုတည်းကလည်း တတိယတရားအစုကို ဟောရာမရောက် တော့၊ ဒုတိယတရား အစုကိုသာ ဟောရာရောက်သည်-ဟုလို၊ [အဗျာကတဝစနေနဝေစ၌ ဝေဖြင့် အကုသလဝစနကိုကန့်၊ စဖြင့် ရှေးဝါကျကဲ့သို့ မဟောနိုင်ချင်းတူသည် ကိုပေါင်း၊ မရဋီကာ၌ကား "အဗျာကတဝစနေ နဝတတိ ဧတ္ထ ဝေ သဒ္ဓေါ ဝုတ္တောတိ ဧတ္ထ နေတဗ္ဗော၊ စသဒ္ဓေါ တတိယယော ရာသိတိ ဧတ္ထ အာနေတဗ္ဗော၊ ထိုစသဒ္ဓါဖြင့် ဒုတိယရာသိ ဝုတ္တော ဝေ န သိယာကို ဆည်းပါ"ဟု ဖွင့်လေသည်၊ ထိုအလို "အဗျာ ကတဝစနေန တတိယော"ရာသီဝ ဝုတ္တော ဝေ နသိယာ" ဟု ယောနာပါ။]

ကုသိုလ်သာလျှင်ဖြစ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာစ-တရားတို့လည်းကောင်း၊ အဗျာကတာ-
 အဗျာကတဖြစ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာစ-တို့လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ အယံ' ဒုကောဝ-
 ဤ ဒုက်သည်သာ၊ အာပဇ္ဇတိ-ဖြစ်၏။ တိကော-တိက်သည်၊ န အာပဇ္ဇတိ-မဖြစ်
 တော့၊ စ-ဆက်၊ ဧဝံသတိ-ဤသို့ဒုက်သာဖြစ်၍ တိက်မဖြစ်လသော်၊ အကုသလ
 ဝစနေန-အကုသလသဒ္ဓါဖြင့်၊ ကောစိ-တစ်စုံတစ်ခုသော၊ အတ္ထော-အနက်သည်၊
 ဝါ-အကျိုးသည်၊ န-မရှိတော့။

(အကုသလဝစနေန-ဖြင့်၊ ကောစိ-သော၊အတ္ထော-သည်၊ အထ သိယာ-
 အကယ်၍ ရှိအံ့၊ (ဧဝံသတိ) ကုသလာနံ-တို့၏၊ (အဘာဝမတ္တသမ္ဘဝေါ) ဝိယ-
 အဘာဝမျှ၏ ဖြစ်သင့်ခြင်းကဲ့သို့ ၊ အဗျာကတာနဉ္စ-တို့၏လည်း၊ အဘာဝ
 မတ္တသမ္ဘဝါ-အဘာဝမျှ၏ ဖြစ်သင့်ခြင်းကြောင့်၊ အနဗျာကတာတိစ-အနဗျာကတာ
 ဟူ၍လည်း၊ ဝတ္တဗ္ဗံ-ဟောတော်မူထိုက်သည်၊ သိယာ-ဖြစ်ရာ၏၊ တသ္မာ-
 ကြောင့်၊အဘာဝမတ္တဝစနေ-အဘာဝမျှကို ဟောသောသဒ္ဓါသည်၊ (သတိ- သော်၊)
 အဗျာကတာဘာဝ မတ္တဝိယ - အဗျာကတ၏ မဟုတ်ခြင်းမျှကဲ့သို့၊ ကုသလာ
 ဘာဝ မတ္တံ - ကုသိုလ်၏ မဟုတ်ခြင်းမျှဖြစ်သော၊ အကုသလံ - အကုသိုလ်
 သည်၊ ကောစိ-သော၊ ရာသိ-တရားအစုသည်၊ န-မဟုတ်၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ အဗျာ

ကုသလာဝေစ၊ ဟေ၊ န တိကော။ ။ ဤသို့ အဗျာကတသဒ္ဓါက တတိယရာသိကို
 မဟောနိုင်ဘဲ ဒုတိယရာသိကိုသာဟောလျှင် အဘယ်အပြစ်ရှိသနည်းဟု မေးဖွယ်ရှိ၍
 “ကုသလာဝေ” စသည်မိန့်၊ အဗျာကတသဒ္ဓါက ဒုတိယ တရားအစုကိုသာ ဟောလျှင်
 “ကုသလာ ဓမ္မာ၊ အဗျာကတာ ဓမ္မာ”ဟု ဒုက်သာဖြစ်စရာရှိ၍ တိက်မဖြစ်ခြင်းဟူသော
 အပြစ်ရှိသည်-ဟူလို။ [ဧဝံသတိတိ ဝစနေသော၊ ကုသလာဝေတိ ဧတ္ထ ဧဝသဒ္ဓေါ
 အကုသလနိဝတ္တကော၊ စ သဒ္ဓေါ အညမညသမုစ္စယော၊-မဓု။]

ဧဝံ သတိ၊ ဟေ၊ အတ္ထော။ ။ ‘တိက်မဖြစ်ဘဲဒုက်သာဖြစ်လျှင် အဘယ်အပြစ်
 ရှိသနည်းဟု ထပ်၍ မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “ဧဝံ သတိ” စသည်မိန့်၊ ဒုက်သာဖြစ်နေ လျှင်
 အကုသလာ ဓမ္မာအတွက် အနက်မရှိခြင်းဟူသော “အနတ္တဒေါသ၊ ဒုကဘာဝါပတ္တိဒေါသ၊
 အနတ္တကဒေါသတို့ပြု၍ အပြစ်တင်ထားသည်။]

အထ သိယာ။ ။ အကုသလာ၌ “ကုသိုလ်မဟုတ်ရခင်း အဘာဝပညတ်”
 ဟူသော အနက်ကို ရသောကြောင့် အနတ္တကဒေါသ မဖြစ်ပါ-ဟု ယူငြားအံ့၊ ---ဤသို့
 အကုသလာ ဓမ္မာအတွက် အဘာဝအနက်ရှိသေးလျှင်။---

အနဗျာကတာတိစ၊ ဟေ၊ သမ္ဘာဝါ။ ။ ကုသလ၏ အဘာဝအနက်ကဲ့သို့ အဗျာ
 ကတ၏ အဘာဝအနက်လည်း ရှိသင့်ရကား အဗျာကတာ ဓမ္မာ၏နောက်၌ “အန ဗျာကတာ
 ဓမ္မာ” ဟုလည်း ပုဒ်တစ်ခုဟောသင့်ရာ ရောက်သည်၊ ဤသို့ ဟောလျှင်ကား တိကမဖြစ်ဘဲ
 စတုက္ကဖြစ်စရာရှိသည်၊ ဤသို့လည်း မဖြစ်နိုင်သောကြောင့် ဘုရားရှင် ဟောတော်မမူ-ဟူလို။

ကတတိ-ဟူ၍၊ တတိယော-သော၊ ရာသိ-သည်၊ နသိယသ-တော့ရာ၊ စ-ဆက်၊ (တစ်နည်း)စ-စင်စစ်ကား၊ တတိယရာသိ ဘာဝေန-တတိယတရားအစု၏ အဖြစ်ဖြင့်၊ အဗျာကတ-အဗျာကတ တရားတို့ကို၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တာ-ကုန်ပြီ၊ ဣတိ-ထို့ကြောင့်၊ (ထိုသို့ တတိယတရားအစု၏ အဖြစ်ဖြင့် အဗျာကတတရားတို့၏ ဟောတော်မူအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်) အကုသလောစ-အကုသိုလ်သည်လည်း၊ စကော-တစ်ခုသော၊ ရာသိ-တရားအစုတည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဝိညာယတိ-သိအပ်သိ နိုင်၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ အဘာဝဝစနတာ- အကုသလသဒ္ဓါ၏ အဘာဝအနက် ကို ဟောသောသဒ္ဓါ၏ အဖြစ်သည်၊ န-မဖြစ်နိုင်၊ စ-သည်သာ မကသေး၊ သဘာဝဓာရဏာဒီ အတ္ထေန-သဘာဝဓာရဏ အစရှိသောအနက်ရှိသော၊ ဓမ္မသဒ္ဓေန-ဓမ္မသဒ္ဓါနှင့်၊ သမာနာဓိကရဏဘာဝတော-တူသောတည်ရာအနက်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အကုသလသဒ္ဓဿ-၏။ ကုသလာဘာဝမတ္တ ဝစနတာ-ကုသိုလ်၏ မဟုတ်ခြင်းမျှကို ဟောသောသဒ္ဓါ၏ အဖြစ်သည်၊ န ဟောတိ-မဖြစ်။

တသ္မာ၊ ပေ၊ဝိညာယတိ။ ။ဆိုခဲ့ပြီးသော အကြောင်းများကြောင့် ရအပ်သော အကျိုးကို ပြလို၍ “တသ္မာ၊ ပေ၊ ဝိညာယတိ” ဟု မိန့်သည်၊ [“ယသ္မာ တတိယော ရာသိ ဝုတ္တာ န သိယာ၊ ဒုကောစ အာပဇ္ဇတိ၊ စတုတ္ထောစ သိယာ၊ တသ္မာ”ဟု ရှေ့စကားစုကို ပြန်၍ညွှန်းသည်။ ဤတသ္မာကို “အကုသလံ န ကောစီ ရာသိ” နှင့် စပ်ပါ-ဟု မရဆိုသည်၊ မိမိကား ပဓာနဖြစ်သော “ဝိညာယတိ”၌ စပ်စေလိုသည်၊] ဆိုခဲ့ပြီးသော အကြောင်းများ ကြောင့်အကုသိုလ်မည်သော တစ်စုံတစ်ခုသောရာသိ မရှိလျှင် အဗျာကတလည်း တတိယရာသိ မဖြစ်နိုင်ရာ၊ ဘုရားရှင်ကလည်း အဗျာကတ တရားတို့ကို တတိယရာသိအဖြစ်ဖြင့် ဟောထား တော်မူ၏။ ထို့ကြောင့် အကုသိုလ်လည်း (အဘာဝမတ္တ မဟုတ်ဘဲ ဒုတိယရာသိ တရားတစ်ခုသာ ဖြစ်ကြောင်း သိနိုင်သည်။

တသ္မာ နာမဘာဝ ဝစနတာ။ ။ဖလဝါကျ၏ နောက်၌ အကျိုးကိုပြသောတသ္မာဝါကျ တက်လာသောကြောင့် လဒ္ဓဂုဏ်ဝါကျဟုမှတ်ပါ၊ ဤဆိုခဲ့ပြီးသောအကြောင်း-အကျိုးကိုထောက်၍ အကုသလာ၌ အသည် အဘာဝအနက်ကို ဟောသောသဒ္ဓါမဟုတ်ဟု မချဆတ်ဆတ် မှတ်ယူရခြင်းအကျိုးကို ရသည်-ဟူလို။

သဘာဝ၊ ပေ၊နဟောတိ။ ။အဘာဝဝစန မဟုတ်သည်၏အဖြစ်၌ အခြား အကြောင်းတစ်မျိုးကိုပြလိုသောကြောင့် “သဘာဝ”စသည်မိန့်၊ အကုသလာနှင့် ဓမ္မာသည် သမာနာဓိကရဏ (တုလျာဓိကရဏ)ဖြစ်၏။ ဓမ္မ သဒ္ဓါကား မိမိသဘောကို ဆောင်ခြင်းစသော ပရမတ္ထတရား အနက်ကိုဟော၏။ ထို့ကြောင့် ဓမ္မနှင့်အရတူသော အကုသလသဒ္ဓါလည်း မိမိ သဘောကိုဆောင်သော ပရမတ္ထတရားကိုသာ ဟောရမည်၊ မိမိသဘောကို မဆောင်နိုင်သော အဘာဝပညတ်ကို ဟောသောသဒ္ဓါမပြင်နိုင်၊ [ဤတိုင်အောင်သော စကားအစဉ်ဖြင့် (အ) သဒ္ဓါ၏ အဘာဝမတ္တ အနက်ဟော မဟုတ်ကြောင်းကို အကျယ်ပြု၍ ပြီးပြီ။]

နာပိတဒည၊ ပေ၊ဝစနတာနုဝ။ ။“ကုသလာဘာဝ မတ္တဝစနံ န ဟောတိ”ကို

တတိယရာသီဝစနတော ဝေ-တတိယတရားအစကိုဟောတော်မူခြင်းကြောင့် ပင်၊ (အကုသလသဒ္ဓါသ-၏၊) တဒညမတ္တဝစနတာပိ-ထိုကုသိုလ်မှ တစ်မျိုး တခြားမျှကို ဟောသောသဒ္ဓါ၏အဖြစ်သည်လည်း၊ န (ဟောတိ)-မဖြစ်နိုင်၊ ဟိ-လဒ္ဓဒေါသ၊ ထင်ရှားပြအံ၊ (တစ်နည်း) ဟိ-ချဲ့၊ (တစ်နည်း) ဟိ (ယသ္မာ)-ကြောင့်၊ [နောက်၌ တသ္မာပါသည်၊] ကုသလေဟိ-တို့မှ၊ အညေ-တစ်ပါးတခြား ကုန်သော တရားတို့သည်၊ အကုသိုလ်၊ ဝိပါတ်၊ ကြိယာ၊ ရုပ်၊ နိဗ္ဗာန်တို့သည်၊] အကုသလာ-အကုသိုလ်တို့မည်သည်၊ ယဒိ (ဟောန္တိ) - ကုန်အံ၊ (ဝေသတိ-သော်၊) စေတသိကေဟိ-စေတသိက တရားတို့မှ၊ အညေ-တစ်ပါးတခြားကုန် သော တရားတို့သည်၊ [စိတ်-ရုပ်-နိဗ္ဗာန်ဟူသော ပရမတ္ထတရားအားလုံးတို့ သည်၊] အစေတသိကာဝိယ-အစေတသိက မည်ကုန်သကဲ့သို့၊ (ဝေ-ဤအတူ၊) ကုသလာကုသလဝစနေဟိ-ကုသလ၊ အကုသလသဒ္ဓါတို့ဖြင့်၊ သဗ္ဗေသံ-ကုန် သော၊ ဓမ္မာနံ-ပရမတ္ထတရားတို့၏၊ ဝါ-တို့ကို၊ သင်္ဂဟိတတ္တာ-သိမ်းယူအပ် ကုန်ပြီး၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အသင်္ဂဟိတဿ-မသိမ်းယူအပ်သော၊ တတိယရာ- သိဿ-တတိယတရားစု၏၊ အဘာဝါ-မရှိတော့ခြင်းကြောင့်၊ စေတသိက- ဒုကောဝိယ-စေတသိက ဒုက်ကိုကဲ့သို့၊ ကုသလာဓမ္မာ အကုသလာဓမ္မာတိ- ဟူ၍၊ အယဉ္ဇ ဒုကော-သည်လည်း၊ ဝါ-ကိုလည်း၊ ဝတ္တဗ္ဗော-ဟောတော်မူထိုက်သည်၊ သိယာ-၏၊ အဗျာကတာတိ-ဟူ၍၊ တတိယော-သော၊ ရာသိ-ကို၊ နဝတ္တဗ္ဗော- ဟောတော် မမူထိုက်၊ ဝါ- ဟောတော်မူဖွယ်မလို၊ စ-စင်စစ်ကား၊ သော-ထို

အကျယ်ပြပြီး၍၊ “တဒညမတ္တဝစနံ န ဟောတိ” အကျယ်ပြလိုသောကြောင့် နာပိ- စသည်မိန့်၊ [အပိဖြင့် ကုသလာဘာဝ မတ္တဝစနံ န ဟောတိကို ပေါင်း၊] အကုသလသဒ္ဓါသည် ထိုကုသိုလ်မှ တစ်ပါး အခြားအနက်မျှကိုဟောသော သဒ္ဓါလည်းမဟုတ်၊ ဘာကြောင့်နည်း၊ “အဗျာကတာ ဓမ္မာ”ဟူသော တတိယရာသီကို ဟောတော်မူသောကြောင့်ပင်တည်း။--[“တတိယရာသိ ဘာဝေနစ အဗျာကတာ ဝုတ္တာတိ”ဟူသော အကြောင်းနှင့်တူသောကြောင့် သဒ္ဓိဋ္ဌာနာဝဓာရဏ ဖြင့် “ဝစနတောဝေ”ဟု ဆိုသည်။]

ယဒိဟိ၊ ဟေ၊ ဝုတ္တာစ သော။ ။ အသဒ္ဓါ၏ တဒညအနက်ကို ဟောရာ၌ လဒ္ဓ ဒေါသကိုပြလို၍၊ တစ်နည်း- ထိုဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော စကားရပ်အားလုံးကိုချဲ့လို၍ “နဟိ” စသည်မိန့်၊ အကုသလာ၌ အ-အတွက် အညအနက်ကိုယူ၍ ကုသိုလ်မှတစ်ပါး တခြားသော တရားတို့ကို “အကုသိုလ်”ဟု ဆိုလျှင် ဝိပါက်ကြိယာ ရုပ်နာမ် နိဗ္ဗာန်တို့လည်း ကုသိုလ်မှ တစ်ပါးတခြားပင် ဖြစ်သောကြောင့် “ကုသလာ ဓမ္မာ၊ အကုသလာဓမ္မာ” နှစ်ပုဒ်ဖြင့်ပင် တရားအားလုံး သိမ်းကျုံးနိုင်၏။

ဥပမာ---“စေတသိကာ ဓမ္မာ၊ အစေတသိကာ ဓမ္မာ” နှစ်ပုဒ်ဖြင့် စေတသိက တရားနှင့်၊ စေတသိကတရားမှ တစ်ပါးသော တရားအားလုံးကို သိမ်းကျုံးနိုင်သကဲ့သို့ တည်း၊ ထိုသို့ နှစ်ပုဒ်တည်းဖြင့် တရားအားလုံးကို သိမ်းကျုံးနိုင်သောကြောင့် စေတသိက ဒုက်ကဲ့သို့ “ကုသလာ

အဗျာကတဖြစ်သော တတိယ တရားအစုကို၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တော၊ တသ္မာ-
ကြောင့်၊ အကုသလသဒ္ဓါ-သည်၊ တဒညမတ္တဝစနံ-သည်၊ န-မဟုတ်။

ပါရိသေသေန-ပါရိသေသနည်းအားဖြင့်၊ လောကေ-လောက၌၊ အမိတ္တာတိ-
ဟူ၍လည်းကောင်း၊ သာသနေ-၌၊ အလောဘောတိ-ဟူ၍လည်းကောင်း၊
တပုဋိပက္ခေသု-ထို၏ ဆန့်ကျင်ဘက်အနက်တို့၌၊ အကာရဿ-အ အက္ခရာ၏၊
ပယောဂဒဿနတော-ပြယုဂ်ကို မြင်ရခြင်းကြောင့်၊ ဣဓာပိ-ဤအကုသလာ
ဓမ္မာပုဒ်၌လည်း၊ အကုသလသဒ္ဓါ-၏၊ တပုဋိပက္ခဝစနတာ-ထိုကုသိုလ်၏
ဆန့်ကျင်ဘက်အနက်ကို ဟောသောသဒ္ဓါ၏ အဖြစ်သည်၊ သိဒ္ဓါ-ပြီးစီး၏။ စ-
သည်သာမကသေး၊ တတ္ထ-ထိုကုသိုလ်၏ ဆန့်ကျင်ဘက်တရားတို့၌၊ နိရုဋ္ဌတ္တာ-
အကုသလသဒ္ဓါက ထင်ရှားသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဣတရဝစနတာ-တပုဋိပက္ခမှ
တစ်ပါးသော တဒဘာဝမတ္တ တဒညမတ္တတို့ကို ဟောသော သဒ္ဓါ၏ အဖြစ်သည်၊
န (ဟောတိ)-မဖြစ်။

ဓမ္မာ၊ အကုသလာ ဓမ္မာ"ဟု ဒုက်ပင်ဖြစ်စရာရှိ၏။ "အဗျာ ကတာ ဓမ္မာ"ဟု တတိယရာသီကို
ဟောတော်မူဖွယ်မလိုတော့၊ သို့သော် ဘုရားရှင်ကား "အဗျာကတာ ဓမ္မာ"ဟု ဟောတော်မူပြီး
ဖြစ်သည်။

တသ္မာပေသဒ္ဓါ။ "ဝုတ္တောစ သော "တိုင်အောင် "တတိယရာသီ ဝစနတာ
စဝ"ဟူသော ဟိတ်ကိုအကျယ်ပြုပြီး၍၊ ထိုဟိတ်၏အကျိုးမလကို ပြလိုသောကြောင့် "တသ္မာ"
စသည်မိန့်၊ ထိုသို့ တတိယရာသီကို ဟောတော်မူသောကြောင့် အကုသလသဒ္ဓါသည် တဒညဘာဝ
မတ္တကို ဟောသော သဒ္ဓါမဟုတ်-ဟူလို၊ [ဤတိုင်အောင် "တဒညမတ္တဝစနံ န ဟောတိ"၏
အကျယ်ပြီးပြီ။]

ပါရိသေသန၊ ပေသိဒ္ဓါ ။ ။ယခုအခါ "ကိန္တု တပုဋိပက္ခ ဝစနံ"၏ အကျယ်ကို
ပြလို၍ "ပါရိသေသန"စသည်မိန့်၊ "ပါရိသိဿတိ-ထက်ဝန်းကျင် ကြွင်းကျန်၏၊ ဣတိ
ပါရိသေသော၊ ပါရိသေသောယံဝ ပါရိသေသော၊ [မရ၌ "တဿ+ဘာဝေါ" ဟု ပြု၏။] ရှေ့၌
ပြခဲ့သောအနက် သုံးမျိုးတွင် အဘာဝ၊ အညအနက်တို့မှ ကြွင်းကျန်သော ပဋိပက္ခ အနက်ကို
ပါရိသေသဟု ဆိုသည်။ အသဒ္ဓါ၏ ဝုဒ္ဓိတတ္ထာဝစသော အခြားအနက်တို့မှာ လျဉ်းပါးဖွယ်မရှိအောင်
အလွန်ဝေးကွာနေသောကြောင့် ပါရိသေသအရတွင် မသွင်းယူရ၊ [ဣတရေသံ စတ္ထ
သုဝိဒူရဘာဝတော၊- အနဋီကာ။] ထိုသို့ အကြွင်းကိုယူရသော ပါရိသေသနည်းအားဖြင့် အ
အတွက် ပဋိပက္ခအနက် ဟော၏အဖြစ်သည် ပြီးစီးတော့သည်-ဟူလို၊ "ပဋိပက္ခအနက်ဟော
ရှိပါရဲ့လော"ဟု မေးဖွယ်ရှိပြန်သောကြောင့် "တပုဋိပက္ခေသု၊ ယေ၊ အလောဘော"ဟု မိန့်သည်၊
အ သဒ္ဓါ၏ ပဋိပက္ခအနက်ကိုဟောရာ၌ "အမိတ္တာ"ဟူသော လောကီပြယုဂ်ကိုလည်းကောင်း၊
"အလောဘော"ဟူသော သာသနာတော် ပြယုဂ်ကိုလည်းကောင်း တွေ့မြင်နိုင်ပါသည်-ဟူလို။

တတ္ထနိ ရုံဗ္ဗတ္တာစ၊ ယေ၊ ဝစနတာ။ ။ပြခဲ့သောအကြောင်းတို့မှ တစ်ပါးသော
အကြောင်းကို ပြလိုသောကြောင့် "တတ္ထနိရုဋ္ဌတ္တာစ"ဟု မိန့်သည်၊ "နိရုဋ္ဌ"ဟူသည် အထင်ရူဠီ
တည်း၊ အကုသလသဒ္ဓါက ကုသိုလ်၏ ဆန့်ကျင်ဘက်တရား၌ ထင်ရှားသောကြောင့် (အကုသလာဟု

စ-ဆက်၊ တပုဋိပက္ခဘာဝေါ-ထိုကုသိုလ်၏ ဆန့်ကျင်ဘက်၏ အဖြစ်ကို၊
 ဝိရဒ္ဓသဘာဝတ္တာ-ဆန့်ကျင်ဘက်သဘောရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် လည်းကောင်း၊
 တပုဟေယျဘာဝတောစ-ထိုကုသိုလ်သည် ပယ်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်
 လည်းကောင်း၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊ ကုသလ ဝိနာသနတော- အကုသိုလ်က
 ကုသိုလ်ကိုဖျက်ဆီးတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ န (ဝေဒိတဗ္ဗော)- မသိထိုက်၊
 ဟိ-မှန်၊ (တစ်နည်း) ဟိ-ချဲ့၊ ကုသလာ-တို့ကို၊ အကုသလေဟိ-တို့သည်၊ ဝါ-
 တို့က၊ န ပဟာတဗ္ဗာ-မပယ်အပ် မပယ်နိုင်ကုန်၊ ပန-အန္တယကား၊ မဟာဗလ
 ဝတာယ-ကြီးသောအားရှိကုန်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ကုသလာယေဝ-တို့သည်သာ၊
 ပယောဂနိပ္ပါဒိတာ-ပယောဂဖြင့် ပြီးစေအပ်ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ သဒါ-အခါခပ်သိမ်း၊
 အနုသယိတေ-အစဉ်မပြတ်၊ ကိန်းဝပ်ကုန်သော၊ အကုသလေ-တို့ကို၊ တဒင်္ဂဝိက္ခမ္ဘန
 သမုစ္ဆေဒဝသေန-တဒင်္ဂပဟာန်၊ ဝိက္ခမ္ဘနပဟာန်၊ သမုစ္ဆေဒပဟာန်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်၊
 ပဇဟန္တိ-ပယ်စွန့်နိုင်ကုန်၏။ ဣတိ-အကုသလာဓမ္မာပုဒ်၏ အဖွင့်အပြီးတည်း။

ဟောတော်မူလိုက်လျှင် တရားနာပုဂ္ဂိုလ်တို့က ကုသိုလ်၏ဆန့်ကျင်ဘက်တရားဟု နားလည်နေ
 သောကြောင့်) အကုသလသဒ္ဓါသည် အခြားသော အဘာဝမတ္တ၊ တဒညမတ္တတို့ကို ဟောသောသဒ္ဓါ
 မဖြစ်နိုင်တော့။

တပုဋိပက္ခ၊ ဟေ၊ ဝိနာသနတော။ ။ [“တပုဋိပက္ခဝစနတာ”နှင့်စပ်၍ ဆက်ပြ
 သော ဝါကျာရဗ္ဗာဝါကျတည်း။] “ပဋိပက္ခ”ဟူရာ၌ အကုသိုလ်က ကုသိုလ်ကို ပယ်သတ်
 သောကြောင့်၊ သို့မဟုတ် အချင်းချင်း ပယ်သတ်သောကြောင့် ပဋိပက္ခဖြစ်ရပါသလော- ဟု
 မေးဖွယ်ရှိရကား “တပုဋိပက္ခ”စသည်မိန့်၊ အချင်းချင်း လက္ခဏာအားဖြင့် ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော
 ကြောင့် လည်းကောင်း ကုသိုလ်၏ အပယ်အသတ်ကို ခံရသဖြင့် အကုသိုလ်က ကုသိုလ်နှင့်
 ဆန့်ကျင်သော သဘောရှိသောကြောင့် လည်းကောင်း ပဋိပက္ခအဖြစ်ကို သိရသည်။ ကုသိုလ်ကို
 အကုသိုလ်က ပယ်သောကြောင့် ပဋိပက္ခဖြစ်သည် မဟုတ်ပါ။

န ဟိ၊ ဟေ၊ ပဇဟန္တိတိ။ ။ တပုဟေယျဘာဝတော၊ န ကုသလဝိနာသနတော
 ဟူသော အကြောင်းနှစ်ရပ်ကို ခိုင်မြဲစေလို၍ “န ဟိ” စသည်မိန့်၊ အကုသိုလ်က ကုသိုလ်ကို
 မပယ်နိုင်၊ အားရှိသောကုသိုလ်တို့ကသာ အနုသယအဖြစ်ဖြင့် အမြဲကိန်းနေသော အကုသိုလ်တို့ကို
 သီလ၊ သမာဓိ၊ မဂ်ပညာဟူသော ပယောဂတို့က ဖြစ်စေအပ်ကုန်သော တဒင်္ဂစသော ပဟာန်
 သုံးပါးဖြင့် ပယ်ရှားနိုင်ကြသည်။

ပယောဂနိပ္ပါဒိတာ။ ။ အကုသိုလ်သည် အနုသယအဖြစ်ဖြင့် သတ္တဝါတို့သန္တာန်၌
 အမြဲကိန်းနေ၏။ ပရိယုဋ္ဌာနဝိတိက္ကမ အကုသိုလ်ဥပါဒ်ခိုက်လည်း အနုသယအကုသိုလ်ကား
 အမြဲကိန်းလျက်ပင်၊ ထို့ကြောင့် အကုသိုလ်ဖြစ်အောင် ပယောဂပြုဖွယ်မလို၊ ကုသိုလ်ဖြစ်အောင်ကား
 ဒါနမူ သီလမူ သမထဝိပဿနာ ဘာဝနာမူဟူသော ကာယပယောဂ ဝစီပယောဂ မနောပယောဂ
 ကို ပြုရ၏။ ထို့ကြောင့် ကုသိုလ်တို့ကို “ပယောဂ နိပ္ပါဒိတာ”ဟု ဆိုသည်။

န ဗျာကတာတိ-ကား၊ အကထိတာ-မဟောအပ်ကုန်၊ ပန-ပရိဟာရပက္ခမှ တစ်ပါး၊ စောဒကပက္ခကိုဆိုဦးအံ့၊ ကထ-ကြောင့်၊ စော-ဤတရားတို့သည်၊ (ဝိပါက်၊ ကြိယာ၊ ရုပ်၊ နိဗ္ဗာန်တို့သည်၊) အကထိတာ-မဟောအပ်သောတရား တို့သည်၊ ဟောန္တိ -ကုန်သနည်း၊ သုခါယ၊ ပေါသမ္ပယုတ္တာတိ အာဒိဟိ-အစရှိကုန်သော၊ တိကဒုက ပဒေဟိ-တိက်ပုဒ်၊ ဒုက်ပုဒ်တို့ဖြင့် လည်းကောင်း၊ စက္ခု ဝိညာဏာ ဒီဝစနေဟိ-စက္ခုဝိညာဏ် အစရှိသော သဒ္ဓါတို့ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ကထိတာ-နန-ဟောအပ်ကုန်သည်မဟုတ်ပါလော၊ ဣတိ-ဤကား စောဒနာတည်း၊ သုခါယ၊ ပေါအာဒိဟိ-ကုန်သော၊ တိကဒုက ပဒေဟိ-တို့ဖြင့်လည်းကောင်း၊ စက္ခုဝိညာဏာ ဒီဝစနေဟိ-တို့ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဖဿာဒီဝစနေဟိစ-တို့ဖြင့်လည်းကောင်း၊ နော နကထိတာ-မဟောအပ်ကုန်မဟုတ်၊ ဟောအပ်ကုန်သည်သာ၊ ပန-ထိုသို့ပင် ဟောအပ်ပါကုန်သော်လည်း၊ တာနိ ဝစနာနိ-ထိုသုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တာ အစရှိသော သဒ္ဓါတို့ကို၊ ဣဓ- ဤအဗျာကတ၏အနက်ကို ဖွင့်ပြရာ၌၊ အန ဓိပ္ပေတာနိ-အလိုမရှိအပ်ကုန်၊ (ကသ္မာ-နည်း) အဝုတ္တတ္တာ- ဟောအပ်ကုန်ပြီး မဟုတ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (ဟောအပ်ကုန်ပြီး မဟုတ်သည့်အတွက်)၊ (ဟိတ်ကူ၊) အနနဝုတ္တနတော-မလိုက်နိုင်ခြင်းကြောင့်တည်း။

န ဗျာကတာတိ အကထိတာ။ ။ဝိ+အာပုဗ္ဗ၊ ကရဇာတ်သည် ကထနအနက်ကို ဟော၏။ ထို့ကြောင့် နဗျာကတာကို "အကထိတာ"ဟု ဖွင့်သည်။ ["ဗျာကာသိ-ဗျာဒိတ်စကားကို မိန့်တော်မူပြီ"စသည်၌ ကထအနက် ဟောသကဲ့သို့တည်း။]

ကထံ၊ ပေါကထိတာတိ။ ။အဗျာကတပုဒ်၏ အကထိတာအနက်ကို အဋ္ဌကထာဖွင့်ခြင်း၌ စောဒနာကိုလည်းကောင်း၊ နနစသည်ဖြင့် စောဒနာရခြင်း၏ အကြောင်းအာဘောဂကိုလည်းကောင်း ပြလိုသောကြောင့် "ကထံ"စသည်မိန့်၊ ["ကထံ၊ ပေါဟောန္တိ"သည် စောဒနာဝါကျ၊ နန၊ ပေါကထိတာ"သည် စောဒကာဘောဂါကျ။] အဘယ့်ကြောင့် ဝိပါက်ကြိယာ ရုပ်နိဗ္ဗာန်တို့သည် အကထိတ (မဟောအပ်သော) တရားများဖြစ်ကြရသနည်း။ "စက္ခုဝိညာဏံ၊ ဖဿော ဝေဒနာ" စသော သဒ္ဓါတို့ဖြင့်လည်းကောင်း ထိုတရားတို့ကို ရအောင် ဟောအပ်ကုန်သည် မဟုတ်ပါလော-ဟု စောဒနာသည်။ [စက္ခုဝိညာဏ်၏ နိဒ္ဒေသ၌ပါသော "ဖဿော ဟောတိ"စသည်ကို "ဖဿာဒီဝစနေဟိ"ဟု ဆိုသည်။]

နော နကထိတာ၊ ပေါဝုတ္တနတော။ ။စောဒကပုဂ္ဂိုလ်၏ အာဘောဂကိုဝန်ခံသော အားဖြင့် "နော နကထိတာ"ဟု ဖြေပြီးလျှင် ထိုအာဘောဂ (အကြောင်းပြ) ကိုပင် "ဤနေရာနှင့်မဆိုင်"ဟု ပယ်လုန်လိုသောကြောင့် "တာနိ၊ ပေါအနနဝုတ္တနတော" ဟု မိန့်သည်။ "သုခါယဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တာ"စသော ပုဒ်တို့က အဗျာကတာပုဒ်ကို ဟောခိုက်၌ရှေ့အဖို့က ဟောပြီး မဟုတ်သည့်အတွက် အဓိကာရနည်းအားဖြင့် မလိုက်နိုင်သောကြောင့် ထိုသုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တာ ပုဒ်တို့ဖြင့် ဟောခြင်း-မဟောခြင်းမှာ ဤအဗျာကတအတွက် လိုရင်းအနက် မဟုတ်ပါ-ဟူလို။

ဟိ-ချဲ့၊ (တစ်နည်း) ဟိ (ယသ္မာ)-ကြောင့်၊ သုခါယ၊ပေ၊ဓမ္မာတိ အာဒိ-
 ဓမ္မာအစရှိသောပုဒ်ကို၊ ဝတ္တာ-ဇ္ဇေဉ္ဇိစ္စာဟောပြီး၍၊ ဝါ-မှ၊ အဗျာကတာတိ- ဟူ၍၊
 နဝုတ္တံ-ဟောတော်မူအပ်သည်မဟုတ်၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ တာနိ-ထို သုခါယ
 ဝေဒနာယသမ္ပယုတ္တာစသော ပုဒ်တို့သည်၊ ဣဓ-ဤအဗျာကတပုဒ်သို့၊ န
 နဝုတ္တန္တိ-မလိုက်ပါနိုင်ကုန်၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (ထိုသို့ သုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တာ
 စသောပုဒ်တို့၏ ဤအဗျာကတပုဒ်သို့ မလိုက်နိုင်ကြခြင်းကြောင့်၊) တဗ္ဗစနိယ
 ဘာဝေန-ထိုသုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တာအစရှိသောပုဒ်တို့သည် ဟောအပ်ကုန်
 သည်၏ အဖြစ်ဖြင့်၊ အကထိတတာ-အကထိတ၏အဖြစ်သည်၊ န ဟောတိ-
 မဖြစ်နိုင်၊ ပန-အနွယ်ကား၊ ကုသလာကုသလဝစနာနိ-ကုသလ၊ အကုသလ
 သဒ္ဓါတို့ကို၊ ဣဓ-ဤတိက်၌၊ ဝုတ္တတ္တာ-ဟောအပ်ကုန်ပြီး၏ အဖြစ်ကြောင့်၊
 အနဝုတ္တန္တိ-လိုက်ပါနိုင်ကုန်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ တဗ္ဗဝစနိယဘာဝေန-
 ထိုကုသလတို့သည် ဟောအပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ဖြင့်၊ အကထိတတာ-
 အကထိတ၏အဖြစ်ကို၊ ဝိညာယတိ-၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (ထိုသို့ သိနိုင်သည်၏
 အဖြစ်ကြောင့်၊) ကုသလာ၊ပေ၊အတ္ထော-ဟူ၍၊ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။

[အဋ္ဌကထာဆရာအလို အာဘောဂကိုပင် တစ်နည်းဖွင့်ပြလို၍ “အဗျာကတာဝါ”
 စသည်မိန့်၊ ဤနည်း၌ အကြောင်းကိုမသွေဖည်အထင်ရဋ္ဌိအားဖြင့် အဗျာကတသဒ္ဓါက
 အဝိပါကအနက်ကို ဟောနိုင်ကြောင်းကိုပြသည်၊ အကျိုးပေးခြင်းသဘော
 မရှိသော ဝိပါကကြိယာ ရုပ်နိဗ္ဗာန်တို့ကို “အဝိပါက”ဟု ခေါ်ထားသည်။] ဝါ-
 တစ်နည်းကား၊ အဗျာကတာတိ-ကား၊ အဝိပါက-အကျိုးမရှိသော တရား
 တို့တည်း၊ စ-ဆက်၊ အဗျာကတဝစနေနေဝ- အဗျာကတ သဒ္ဓါဖြင့်ပင်၊ အဝိ

နဟိ၊ပေ၊နဟောတိ။ ။တာနိ၊ပေ၊တ္တနတောကို ချဲ့လို၍ “နဟိ၊ပေ၊နဟောတိ”ဟု
 မိန့်သည်၊ “အနဝုတ္တန-အစဉ်လိုက်ခြင်း”ဟူသည်ရှေ့၌ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသောစကားက နောက်သို့လိုက်ရ
 ခြင်းတည်း၊ ဤ၌ကား “သုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တာ”စသည်ဖြင့် “အဗျာကတာ”၏ ရှေ့၌
 ဟောအပ်ပြီးမဟုတ်၊ ထို့ကြောင့် ထိုပုဒ်များသည် အဗျာကတပုဒ်သို့ မလိုက်နိုင်၊ ထိုသို့မလိုက်
 နိုင်သောကြောင့် “သုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တာ” စသော ပုဒ်တို့က ဟောအပ်သည်၏အဖြစ်ဖြင့်
 အကထိတအဖြစ်ကို စိစစ်ဖွယ်မလို။

ကုသလာ၊ပေ၊အာဟ။ ။ဆိုအပ်ပြီးသော အကျယ်စကားကိုပင် အနွယ်အားဖြင့်
 ကောက်ချက်ချလိုသောကြောင့် “ကုသလာ၊ ပေ၊ဝိညာယတိ”ဟု မိန့်သည်၊ အဗျာကတာ၏
 ရှေ့၌ “ကုသလာဓမ္မာ၊ အကုသလာ ဓမ္မာ”ဟု ဟောတော်မူပြီးဖြစ်ရကား ထိုကုသလ
 အကုသလတို့သာ အစဉ်အတိုင်း လိုက်ပါနိုင်သော အနဝုတ္တကပုဒ်များ ဖြစ်ကြ၏။ ထို့ကြောင့်
 ဆိုအပ်ပြီးသော ကုသလ အကုသလပုဒ်တို့ကို လိုက်စေ၍ “ကုသလာ ကုသလာဘာဝေန
 အကထိတာတိ အတ္ထော”ဟု အဗျာကတပုဒ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ ဖွင့်ပြသည်။ [“ဣတိ၊ပေ၊အာဟ”
 ကား “ဧဝံ ကတ္တာ ပေ၊ အာဟ” ဝါကျမျိုးဖြစ်သောကြောင့် လဒ္ဒဂုဏ်-နိဂုံးဟု ဆိုထိုက်သည်။]

ပါကတ္တာ-အဝိပါက အနက်တို့ကို၊ ဉာယန္တိ-သိအပ်ကုန်၏။ ဟိ-မှန်၊ ဘဂဝတော-၏၊ ဝစနံ-စကားတော်သည်၊ ဉာပကသာဓနိယံ-သိစေတတ်သော အကြောင်းဖြင့် ပြီးစေအပ်သော စကားတော်သည်၊ န-မဟုတ်၊ (ကသွာ-နည်း၊) အာသယာ နသယ စရိယာဒိ ကုသလေန-အာသယ၊ အနုသယစရိုက် အစရှိသည်တို့၌ ကျွမ်းကျင်တော်မူသော၊ ဘဂဝတော-သည်၊ ယေသံ-အကြင်ဝေနေယျတို့ကို၊ အဝဗောဓနတ္ထံ-ထိုးထွင်း၍ သိစေခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဓမ္မာ-တို့ကို၊ ဝုတ္တာ-ကုန်ပြီ၊ တေသံ-ထိုဝေနေယျတို့၏၊ ဝစနာနန္တရံ-စကား၏ အခြားမဲ့၌၊ တဒတ္ထ ပဋိ ဝေတော-ထိုအနက်ကို ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းကြောင့်တည်း။

ပန-ဆက်၊ (တစ်နည်း) ပန-ထိုသို့ပင် ဝေနေယျတို့သည် ဟောတော်မူအပ်သော စကားတော်၏အခြားမဲ့၌ ထိုအနက်ကို ထိုးထွင်း၍ သိနိုင်ပါသော်လည်း၊ ပစ္စိမေဟိ-နောင်လာ နောက်သားတို့သည်၊ (ဝေဒိတဗ္ဗံစပ်၊) ယထာ-အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ဝါ-အကြင်နည်းဖြင့်၊ တေသံ-ထို မျက်မှောက်တော်ဝေနေယျတို့၏၊ အဝဗောဓနတ္ထံ-ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဘဂဝတော-သည်၊ တံတံ ဝစနံ-ထိုထို စကားတော်ကို၊ ဝုတ္တံ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ ယထာစ-အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့်လည်း၊ တေဟိ-ထို မျက်မှောက်တော် ဝေနေယျတို့သည်၊ တဒတ္ထော-ထိုသဒ္ဒါ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို၊ ပဋိဝိဒ္ဓေါ-ထိုးထွင်း၍ သိအပ်ပြီ၊ တံသဗ္ဗံ-ထိုအလုံးစုံသောအခြင်းအရာကို၊ အာစရိယေ-တို့သို့၊ ပယိရ ပါသိတွာ-ချဉ်းကပ်ပြီး၍၊ သုတွာ-နာယူ၍၊ (တရားနာ၍၊ စာတက်၍၊) ဝေဒိတဗ္ဗံ-သည်။

အဗျာကတဝစနေနေဝစ၊ ပေ၊ ပဋိဝေတော။ ။ဘုရားရှင်က “အဗျာကတာ” ဟု ဟောတော်မူလိုက်လျှင်ပင် တရားနာသူတို့က “အဝိပါက တရားများ”ဟု နားလည်ကြ၏။ ဝေနေယျတို့၏ အာသယ၊ အနုသယ၊ စရိုက်၊ အဓိမုတ္တိစသည်ကို သိတော်မူသော ဘုရားရှင်သည် အကြင်ဝေနေယျတို့အတွက် အကြင်တရားကို ဟောတော်မူ၏။ ထိုဝေနေယျတို့သည် ထိုတရားကို ဟောပြီးလျှင်ပြီးချင်း သိနိုင်ကြသောကြောင့် ဘုရားစကားတော်တိုင်းမှာ (ဘာကြောင့် ညာကြောင့်ဟု) အကြောင်းပြဖွယ်မလိုပါ။

ပစ္စိမေဟိ၊ ပေ၊ ဟောတိ။ ။ဘုရားရှင်၏ မျက်မှောက်တော် ဝေနေယျတို့မှာ ဟောတော်မူပြီး၏ အခြားမဲ့၌ပင် သိပါစေတော့၊ နောင်လာ နောက်သားတို့ကား အဘယ်နည်းဖြင့်သိရသနည်းဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “ပစ္စိမေဟိ၊ ပေ၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ ဟောတိ”ဟု မိန့်သည်။ နောင်လာနောက်သားတို့ကား ဘုရားရှင်၏ ဟောတော်မူပုံအခြင်းအရာ (ပါဠိတော်ကိုလည်းကောင်း၊ ဝေနေယျတို့၏သိပုံအခြင်းအရာ (သိအပ်သော အနက်အဓိပ္ပာယ်) ကို လည်းကောင်း၊ ဆရာတို့အထံ ချဉ်းကပ်၍ နာခံမှတ်သားပြီးမှ သိရသည်။

တသ္မာ၊ ပေ၊ အာဟ။ ။ တသ္မာဖြင့် ရှေ့ဝါကျ၌ ပဓာနအဖြစ်ဖြင့် ပြခဲ့သော “န ဘဂဝတော ဝစနံ ဉာပကသာဓနိယံ”ကို ပြန်၍ ညွှန်းသည်။ ဘုရားရှင်စကားတော်မှန်လျှင် အကြောင်းပြဟူသော ဉာပကဖြင့် သိစေဖွယ်မလိုသောကြောင့် အဋ္ဌကထာဆရာလည်း ဝိပါက

ဟောတိ-၏၊ တဿ-ကြောင့်၊ (ထိုသို့ ဘုရားစကားတော်၏ ဉာပကသာနီယ မဟုတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊) ကာရဏံ-အကြောင်းကို၊ အဝတ္ထာ-မဆိုမူ၍၊ ကုသလာပေ၊ အတ္ထောတိ-ဟူ၍၊ (သင်္ဂဟကာရော)အာဟ။

စ-ဆက်၊ ယော-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဝဒေယျ-ပြောဆိုရာ၏၊ (ကိ-နည်း၊) အကုသလာဝိပါကဘာဝေန-အကုသိုလ်၏အဖြစ် အဝိပါက၏အဖြစ်ဖြင့်၊ အကထိ တတ္တာ-မဟောအပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ကုသလာ-တို့သည်၊ အဗျာ ကတာတိ- အဗျာကတတို့ဟူ၍၊ (ဝေါဟာရ-ခေါ်ဝေါ်အပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်သို့၊) အာပဇ္ဇန္တိ- ရောက်ကုန်၏၊ ကုသလာဝိပါက ဘာဝေန-ကုသိုလ်၏အဖြစ်၊ အဝိပါက၏အဖြစ်ဖြင့်၊ အကထိတတ္တာ-ကြောင့်၊ အကုသလာပိ-တို့သည်လည်း၊ အဗျာကတာတိ-ဟူ၍၊ (ဝေါဟာရ) အာပဇ္ဇန္တိ-ကုန်၏၊ ဣတိ-သို့၊ (ဝဒေယျ-ရာ၏၊ ဝါ-ပြောဆိုအံ့၊) သောပိ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကိုလည်း၊ ပိဖြင့် ရှေ့၌ပြခဲ့သော စောဒကပုဂ္ဂိုလ်ကို ပေါင်း၊) ဘဂဝါ-သည်၊ အညာပက သာနီယဝစနော- အကြောင်းပြဉာပကဖြင့် ပြီးစေအပ် သော စကားတော်ရှိသည်မဟုတ်၊ ဣတိ-ဤသို့ပြော၍၊ နိဝါရေတဗ္ဗော- တားမြစ်ထိုက်၏၊ အနဝတ္ထမာန ဝစန ဝစနီယ ဘာဝေန-အစဉ်လိုက်လာသော သဒ္ဓါသည် ဟောအပ်သည်အဖြစ်ဖြင့်၊ အကထိ တဿ-မဟောအပ်သော ဝိပါက၊ ကြိယာ၊ ရုပ်၊ နိဗ္ဗာန်၏၊ အဗျာကတဘာဝတော စ-အဗျာကတ မည်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်း၊ (နိဝါရေတဗ္ဗော-ထိုက်၏။)

ကြိယာရုပ်နိဗ္ဗာန်ဟူသော အဝိပါကတရားတို့ကို [အဗျာကတ" ဟု ဟောတော်မူရာ၌ (ရှေ့မှ "ကုသလ အကုသလသဒ္ဓါ လိုက်လာသောကြောင့်" ဟု) အကြောင်းမပြောဘဲ "ကုသလာ ကုသလဘာဝေန အကထိတာတိ အတ္ထော"ဟု လိုရင်းအနက်ကိုသာ ဖွင့်ပြလေသည်။

ယောစ ဝဒေယျ။ ။ "ကုသလာ ကုသလဘာဝေန အကထိတာ"နှင့် စပ်၍ စောဒနာဖွယ်ကို ပြလိုသောကြောင့် "ယော စ ဝဒေယျ"စသည်မိန့်၊ [အကုသလာ ဝိပါကဘာဝေန၌ "အကုသလဘာဝ, အဝိပါကဘာဝ"ဟု ခွဲပါ၊ ကုသလာဝိပါက ဘာဝနေ၌လည်း နည်းတူ၊] အဗျာကတသဒ္ဓါသည် အကထိတအနက်ကို ဟောလျှင် "ကုသိုလ်တရားတို့သည် အကုသိုလ်အဖြစ်၊ အဝိပါကအဖြစ်ဖြင့် မဟောအပ်သောကြောင့် အဗျာကတအမည် ရစရာရှိ၍၊ အကုသိုလ်တရား တို့လည်း ကုသိုလ်အဖြစ်၊ အဝိပါကအဖြစ်ဖြင့် မဟောအပ်သောကြောင့် အဗျာကတအမည် ရစရာရှိသည်မဟုတ်ပါလော"ဟု စောဒက တစ်ယောက်ယောက်က ပြောအံ့-ဟူ၍။

သောပိ ပေ၊ ဘာဝတော။ * "ဘုရားရှင် အကြောင်းပြ ဉာပကဖြင့် ပြီးစေအပ် သော စကားရှိတော်မူ (ဘုရားစကားမှန်လျှင် အကြောင်းပြနေစရာမလို)" ဤသို့ ပြော၍ ထိုစောဒကကို တားမြစ်ရမည်၊ ထို့ပြင်-ရှေ့မှလိုက်လာသော ကုသလ အကုသလသဒ္ဓါတို့သည် မဟောအပ်သော တရားများသာ အဗျာကတ မည်သောကြောင့်လည်း ထိုစောဒကကို တားမြစ်ရမည်။ [အကထိတဿ စ၌ စဖြင့် "အညာပက၊ ပေါ ဘဂဝါ" ဟူသော အကြောင်းပြကို ဆည်းပါ။

ဟိ-ရဲ့၊ (တစ်နည်း) ဟိ (ယသွာ)-ကြောင့်၊ ယတော-အကြင်ဟောအပ်ပြီးသော အဝိပါကသဒ္ဓါကြောင့်၊ အဝိပါက ဝစနဿ-အဝိပါကဝစနဿ-အဝိပါကသဒ္ဓါ၏၊ အဓိကတဘာဝေါ-လိုက်လာသည်၏အဖြစ်သည်၊ သိယာ-၏၊ (တံ) အဝိပါက စဝနံ-ထိုအဝိပါကသဒ္ဓါသည်၊ ဝုတ္တံ-ဟောအပ်ပြီးသည်၊ န-မဟုတ်၊ (ယတော-အကြင်ဟောအပ်ပြီးမဟုတ်သော ကုသလသဒ္ဓါကြောင့်) ကုသလစ-ကုသိုလ်၏လည်း၊ တဗ္ဗဝစနိယဘာဝေန-ထိုကုသလသဒ္ဓါသည် ဟောအပ်သည်၏အဖြစ်ဖြင့်၊ အကထိတဘာဝေါ-အကထိတ၏ အဖြစ်သည်၊ သိယာ-၏၊ (တံ) ကုသလဝစနဉ္စ-ထိုကုသလသဒ္ဓါသည်လည်း၊ ဝါ-ကိုလည်း၊ အဝုတ္တံ-ဟောအပ်ပြီးသည် မဟုတ်သည်၊ န-မဟုတ်၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ကုသလာနံ-တို့၏၊ အဗျာကတ-အဗျာကတ၏ အဖြစ်သည်၊ န-မဖြစ်နိုင်၊ ဧဝံ-ဤအတူ၊ အကုသလာနဉ္စ-တို့၏လည်း၊ အနဗျာကတဘာဝေ-အဗျာကတ မမည်ကုန်သည်၏အဖြစ်၌၊ ယောဇနာ-ပုဒ်အနက်တို့ကို ယှဉ်စေခြင်းကို၊ ကာတဗ္ဗာ-ပြုထိုက်၏။

အထဝါ-ကား၊ (အဋ္ဌကထာနည်းမှ ထို့ပြင်တစ်နည်းကား၊) ဝိသဒ္ဓေါ-သည်၊ ဝိရောဓဝစနော-ဆန့်ကျင်ဘက် အနက်ကို ဟောသောသဒ္ဓါတည်း၊ အာသဒ္ဓေါ-သည်၊ အဘိဓုခ ဘာဝပ္ပကာသနော-ရှေးရှုသည်၏အဖြစ် ဟူသောအနက်ကို ပြတတ်သောသဒ္ဓါတည်း၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ (ထိုသို့ ဝိသဒ္ဓါ၏ ဝိရောဓဝစန၊ အာသဒ္ဓါ၏ အဘိဓုခ ဘာဝပ္ပကာသန၏ အဖြစ်ကြောင့်) လက္ခဏာ ဝိရောဓတော-လက္ခဏာအားဖြင့် ဆန့်ကျင်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဝိနာသက

န ဟိ၊ ဧဝံ၊ ကာတဗ္ဗာ။ ။ ဤကား "အနုဝတ္ထမာန၊ ပေ၊ ဘာဝတော" ၏ ဝိတ္တာရ ဝါကျတည်း၊ ထိုတွင် နောက်၌ရှိသော "ယတော၊ ပေ၊ သိယာ" သည် အနိယမဝါကျ၊ "န အဝိပါကဝစနံ၊ ပေ၊ အဝုတ္တံ" သည် နိယမဝါကျတည်း၊ ဆိုလိုရင်းကား-ရှေ့၌ အဝိပါကသဒ္ဓါ ဟောတော်မူပြီးဖြစ်လျှင် ထိုဟောအပ်ပြီးသော အဝိပါကသဒ္ဓါသည် လိုက်လာနိုင်ရာ၏၊ ယခုသော်ကား ရှေ့၌ ဟောအပ်ပြီးသော အဝိပါကသဒ္ဓါပင်မရှိ၊ ရှေ့၌ ကုသလသဒ္ဓါကို ဟောတော်မူခဲ့လျှင် ကုသိုလ်တရားတို့သည် ထိုကုသလသဒ္ဓါမဟောအပ်သည်၏အဖြစ်အားဖြင့် အကထိတဖြစ်စရာရှိ၏၊ ထိုကုသလသဒ္ဓါကိုလည်း ရှေ့၌မဟောခဲ့မဟုတ်၊ ဟောခဲ့သည်သာ၊ ထို့ကြောင့် ကုသိုလ်တရားတို့မှာ အဗျာကတ အဖြစ်မရှိ၊ အဗျာကတနာမည်မရနိုင်-ဟုလို။

ဧဝံ အကုသလာနဉ္စ၊ ပေ၊ ကာတဗ္ဗာ။ ။ အကုသိုလ်တရားတို့၏ အဗျာကတအမည်မရနိုင်သည်၏အဖြစ်၌လည်း၊ ဤနည်းမှီး၍ ပါဠိကိုလည်းကောင်း၊ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကိုလည်းကောင်း ယှဉ်စေထိုက်သည်၊ ထို့ကြောင့် အဝိပါကဝစနံအတွက် ရှေ့အတိုင်းထား၍၊ ကုသလဝစနံနေရာဝယ် အကုသလဝစနံကိုသွင်း၍ ပုဒ်အနက်ကို ယှဉ်စေကာ အဓိပ္ပာယ်မှတ်ပါလေ။

အထဝါ။ ။ အဋ္ဌကထာနည်းမှ တစ်နည်းကိုပြလို၍ အထဝါဟု တက်သည်၊ ဗျာကတာ၌ "ဝိ+အာ+ကတာ" ဟု ပုဒ်ခွဲ၊ ဝိသည် ဝိရောဓအနက်ဟော၊ အာသည် အဘိဓုခဘာဝ အနက်ကို

ဝိနာသိတဗ္ဗတောစ-ဗျက်ဆီးတတ်သောတရား၊ ဗျက်ဆီးခံထိုက်သောတရားတို့၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ အတ္တနော-မိမိ၏၊ ပစ္စယေဟိ-အကြောင်းတရားတို့ သည်၊ အညမည ဝိရောဓာဘိမုခါ-အချင်းချင်းဆန့်ကျင်ဘက်သို့ ရှေးရှုသည်တို့ကို၊ ကတော-ပြုအပ်ကုန်ပြီ၊ ဣတိ-ထိုကြောင့်၊ ဗျာကတာ-တို့မည်၏၊ ကုသလာကုသလာ- ကုသိုလ်အကုသိုလ်တို့တည်း၊ န-မဟုတ်၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ အဗျာကတာ-တို့မည်၏။

ဟိ-ချဲ့၊ [ကေနစိ ပဟာတဗ္ဗာတိုင်အောင်ချဲ့သည်၊] တေ-ထို အဗျာကတ တရားတို့သည်၊ လက္ခဏာတော-လက္ခဏာအားဖြင့်၊ ကုသလာကုသလာ ဝိယ-တို့ ကဲ့သို့၊ ဝိရဇ္ဈတိ-ဆန့်ကျင်ကုန်သည်၊ န ဟောန္တိ-ကုန်၊ ဟိ-မှန်၊ ဒုက္ခဝိပါကတာ- မကောင်းသောအကျိုးရှိကုန်သည်၏အဖြစ်သည်၊ သုခဝိပါကတာယ-ကောင်းသော အကျိုးရှိကုန်သည်၏အဖြစ်နှင့်၊ (ဝိရဇ္ဈတိ) ဝိယ-ဆန့်ကျင်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ သုခ ဝိပါကတာစ-ကောင်းသောအကျိုးရှိကုန်သည်၏အဖြစ်သည်လည်း၊ ဒုက္ခဝိပါကတာယ-မကောင်းသော အကျိုးရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်နှင့်၊ (ဝိရဇ္ဈတိ) ဝိယ-ကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ အဝိပါကတာ-အကျိုးမရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်သည်၊ သုခဒုက္ခဝိပါကတာဟိ-သုခဝိပါကတာ၊ ဒုက္ခဝိပါကတာတို့နှင့်၊ န ဝိရဇ္ဈတိ- မဆန့်ကျင်၊ ဣတိ-ဤကား၊ လက္ခဏာအားဖြင့် မဆန့်ကျင်ပုံတည်း။

[လက္ခဏဝိရောဓတော၏ ပြောင်းပြန်အကျယ်ကိုပြပြီး၍၊ ဝိနာသက၊ ဝိနာသိ တဗ္ဗတော၏ ပြောင်းပြန်အကျယ်ကို ပြလိုသောကြောင့် “နာပိ” စသည်မိန့်၊] တေ- ထိုအဗျာကတတရားတို့သည်၊ ကိစ္ဆိပိ-တစ်စုံတစ်ခုသောတရားကိုလည်း၊ န ပဟေန္တိ- မပယ်စွန့်တတ်ကုန်၊ တေစ-ထိုအဗျာကတတရားတို့ကိုလည်း၊ ကေနစိ-တစ်စုံတစ်ခု သောတရားသည်၊ န ပဟာတဗ္ဗာ-မပယ်စွန့်အပ် မပယ်စွန့်ထိုက်ကုန်၊ ဣတိ- ဤကား၊ ဝိနာသက၊ ဝိနာသိတဗ္ဗအားဖြင့် မဆန့်ကျင်ပုံတည်း၊ အယံ-ဤ ဆိုအပ် ပြီးကား၊ ဧတ္ထ- ဤအဗျာကတဘာပုဒ်၌၊ အတ္တနော-မိမိ၏၊ [မိမိဟူသော မူလဋီကာဆရာ အရှင်အာနန္ဒာ၏၊] မတိ-အလိုတည်း။

ထင်စွာပြသော ဥပသာရတည်း၊ ထို့ကြောင့် “အတ္တနော ပစ္စယေတိ အညမည ဝိရောဓာဘိမုခါ+ ကတာတိ ဗျာကတာ”ဟု ပြ၊ သုခဝိပါက လက္ခဏာရှိသောကုသိုလ်သည် ဒုက္ခဝိပါက လက္ခဏာ ရှိသော အကုသိုလ်နှင့် လက္ခဏာအားဖြင့် ဆန့်ကျင်၏၊ ကုသိုလ်က ဗျက်ဆီးတတ်သော ဝိနာသက၊ အကုသိုလ်က ဗျက်ဆီးခံရသော ဝိနာသတဗ္ဗ ဖြစ်သောကြောင့်လည်း အချင်းချင်း ဆန့်ကျင်၏၊ ထိုသို့ ဆန့်ကျင်မှုသို့ ရှေးရှုအောင် ကုသိုလ်ဖြစ်ဖို့ရန် ယောနိသော မနသိကာရ- အကုသိုလ်ဖြစ်ဖို့ရန် အယောနိသောမနသိကာရ စသော အကြောင်းတို့က ပြုအပ်သောကြောင့် ကုသိုလ်အကုသိုလ်ကို “ဗျာကတာ”ဟု ခေါ်ရ၏၊ အဗျာကတတို့ကား ကုသိုလ်အကုသိုလ် ၂-မျိုး လုံးနှင့် ဆန့်ကျင်အောင် အကြောင်းအရာတို့က မပြုအပ်ကြ၊ အကျယ်ကို ဋီကာအတိုင်းသိပါ။

☞ အနဝဇ္ဇာပေါ၊ ဧတ္ထ-၌၊ (အဝယဝတ္ထော-အစိတ်ဖြစ်သော အနက်ကို၊ ဧဝံ ဝေဒိတဗျော၊)ဧတေသံ-ဤအကုသိုလ်တရားတို့၏၊ အဝဇ္ဇာ-ပြောဆိုကဲ့ရဲ့ထိုက်သော အပြစ်သည်၊ နတ္ထိ၊ ဣတိ၊ အနဝဇ္ဇာ-တို့မည်၏၊ ဂရဟိတဗ္ဗ ဘာဝရဟိတာ-ကဲ့ရဲ့ ထိုက်သည်၏အဖြစ်ဟူသော အပြစ်မှ ကင်းကုန်သောတရားတို့တည်း၊ နိဒ္ဒေါသာ- အပြစ်မရှိကုန်သောတရားတို့တည်း၊ ဣတိအတ္ထော-ဤကား အနဝဇ္ဇာ၏ အနက် တည်း၊ တေန-ထို အနဝဇ္ဇာဟူသော ပုဒ်ဖြင့်၊ နေသံ-ထိုကုသိုလ်တရားတို့၏၊ အဂရဟိတဗ္ဗဘာဝံ-မကဲ့ရဲ့ထိုက်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကို၊ ဒဿတိ-၏၊ ဂါရဟမတ္ထံ- ကဲ့ရဲ့ဖွယ်အပြစ်၏၊ ကင်းခြင်းမျှကို၊ န - ဒဿတိ-ပြသည်မဟုတ်၊ အညေပိ- ကုသိုလ်မှအခြားလည်းဖြစ်သော၊ နိဒ္ဒေါသာ-အပြစ်မရှိကုန်သော၊ အဗျာကတတ- တို့သည်၊ အတ္ထိ-ရှိကုန်သေး၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ အနဝဇ္ဇာဝစနမတ္ထေန-အနဝဇ္ဇာသဒ္ဓါ မျှဖြင့်၊ တေသမ္ပိ-ထိုအဗျာကတတရားတို့၏လည်း၊ ကုသလတာပတ္တိဒေါသံ-ကုသိုလ် ၏ အဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်းဟူသော အပြစ်ကို၊ ဒိသ္မာ-မြင်၍၊ တံ-ထိုအပြစ်ကို၊ ပရိဟရိတုံ-ပယ်ရှားခြင်းငှာ၊ (အဗျာကတကို တားမြစ်ခြင်းငှာ) သုခဝိပါက ဝစနံ- သုခဝိပါကသဒ္ဓါကို၊ (သင်္ဂဟကာရော)အာဟ။

ဝါ-တစ်နည်း၊ အဝဇ္ဇပဋိပက္ခာ-အပြစ်၏ ဆန့်ကျင်ဘက်တရားတို့ကို၊ ဣမ- ဤအကုသိုလ်တရားတို့ကိုပြရာ၌၊ အနဝဇ္ဇာတိ-အနဝဇ္ဇာတို့ဟူ၍၊ ဝုတ္တာ-ဆိုအပ်ကုန် ပြီ၊ ဗာဟိတိကသုတ္တေဝိယ-ဗာဟိတိက သုတ်၌ကဲ့သို့၊ ပဋိပဿဒ္ဓါဝဇ္ဇာ-ငြိမ်းအေး ပြီးသော အပြစ်ရှိသော ဖိုလ်တရားတို့ကို၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ ဝိရဟိတာဝဇ္ဇမတ္တာ-ကင်း သော အပြစ်ရှိသော တရားသာမညတို့ကို၊ (အနဝဇ္ဇာတိ-တို့ဟူ၍၊) န (ဝုတ္တာ- မဆိုအပ်ကုန်၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ အနဝဇ္ဇာဝစနမတ္ထေန-အနဝဇ္ဇာသဒ္ဓါဖြင့်၊ အဝဇ္ဇဝိနာသန

အညေပိ ပေါ၊ ဝစနံ-အာဟ။ ။“အနဝဇ္ဇလက္ခဏာ”ဟု ဆိုလျှင် အဗျာကတတရား တို့လည်းကောင်း၊ အပြစ်မရှိသောကြောင့် အနဝဇ္ဇဖြစ်ရကား ထိုအဗျာကတတို့လည်း ကုသလ အဖြစ်၌ လျဉ်းပါးဖွယ်(ယုံမှားဖွယ်) ရှိသောကြောင့် “သုခဝိပါကာ”ဟု လက္ခဏာတစ်ရပ်ကို ထပ်၍ပြုရသည်၊ အပြစ်မရှိရုံသာမက၊ ကောင်းသော ဣန္ဒြအကျိုးကို ပေးခြင်းလက္ခဏာလည်းရှိမှ ကုသလအမည် ရနိုင်သည်-ဟူလို။

အဝဇ္ဇပဋိပက္ခာ ဝါ ပေါမတ္တာဝါ။ ။ဤနည်း၌ကား န (အနံ) သဒ္ဓါသည် အကုသလာ၌ ကဲ့သို့ ပဋိပက္ခအနက်ဟောတည်း၊ မဇ္ဈိမပံ-ဗာဟိတိကသုတ်၌ ဘုရားရှင်၏ ကာယဝစီမနောသမာ စာရကို “အနဝဇ္ဇ”ဟု အရှင်အာနန္ဒာမိန့်၏၊ ထို၌ အဝဇ္ဇ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်အနက်ကို အနဝဇ္ဇဟု မဆိုရ၊ မနောသမာစာရတို့တွင် ပဋိပဿဒ္ဓိပဟာနသတ္တိဖြင့် ကဲ့ရဲ့ဖွယ်အပြစ်တို့မှ ငြိမ်းပြီးသော ဖိုလ်တရားဟူသော မနောသမာစာရအထူးကိုလည်းကောင်း၊ ကဲ့ရဲ့ဖွယ် အပြစ်တို့မှကင်းသော သမာစာရသာမညသုံးပါးကိုလည်းကောင်း “အနဝဇ္ဇ” ဟု ဆိုသည်၊ ဤ၌ အနဝဇ္ဇကား ထိုသုတ် လာ အနဝဇ္ဇမျိုးမဟုတ်၊ အဝဇ္ဇပဋိပက္ခဖြစ်သော အနဝဇ္ဇဖြစ်သည်-ဟူလို။

၅၁၈

အဋ္ဌသာလိနီ

[ဝိဇ္ဇာသုတ္တံ]

ဘာဝေါ-အပြစ်ကိုမျက်ဆီးတတ်ကုန်သည်၏ အပြစ်ကို၊ ဒဿိတော-ပြီ၊ ပန-ဆက်၊ သဝိပါကတာလက္ခဏံ-သဝိပါကတာလက္ခဏာသည်၊ အဗျာကတေဟိ-အဗျာကတတရားတို့မှ၊ ဝိသိဋ္ဌံ-ထူးသော၊ ကုသလာ ကုသလာနံ-တို့၏၊ ဝါ-တို့နှင့်၊ သာဓာရဏံ-ဆက်ဆံသော လက္ခဏာတည်း၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ တသ္မိလက္ခဏေ-ထို သဝိပါကတာလက္ခဏာ၌၊ ဝိသေသဒဿနတ္ထံ-အထူးကိုပြခြင်းအကျိုးငှာ၊ သုခဝိပါက ဝစနံ-သုခဝိပါကသဒ္ဓါကို၊ အဝေါစ-ဆိုပြီ၊ ဟိ-မှန်၊ (တစ်နည်း၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊ တသ္မိလက္ခဏေ-၌၊ ဝိသေသဒဿနတ္ထံ-ငှာ၊ သုခဝိပါကဝစနံ-ကို၊ အဝေါစ-ပြီ၊ ဣတိ-ဝိညာယတိ-နည်း၊) ဟိ (ယသ္မာ)-ကြောင့်၊ ပုရိမေနေဝ-ရှေးဖြစ်သော အနဝဇ္ဇသဒ္ဓါဖြင့်ပင်၊ အကုသလဗျာကတေဟိ-တို့မှ၊ ကုသလာနံ-တို့၏၊ ဝိသေသော-အထူးသည်၊ သိဒ္ဓေါ-ပြီးစီး၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (တသ္မိလက္ခဏေ ဝိသေသဒဿနတ္ထံ သုခဝိပါကဝစနံ အဝေါစ၊ ဣတိ-ဝိညာယတိ-၏။)

တသ္မာ၊ပေ၊ဒဿိတော။ ။ထိုသို့ အဝဇ္ဇပဋိပက္ခတရားတို့ကို အနဝဇ္ဇဟု ဆိုသောကြောင့် ပဋိပက္ခ (ရန်သူ) မှန်လျှင် သတ်အပ်သောသဘော၊ သတ်တတ်သောသဘောထူးစံရှိရကား ထိုအနဝဇ္ဇသဒ္ဓါဖြင့် ကုသိုလ်တို့က (အဝဇ္ဇ) အပြစ်တို့ကို မျက်ဆီးသတ်ဖြတ်နိုင်သည်၏ အပြစ်ကို ပြအပ်ပြီးဖြစ်တော့သည်-ဟူလို၊ ဤဝါကျသည် ဝဇ္ဇပဋိပက္ခအနက်ကို ယူခြင်း၏အကျိုး ဖြစ်သော ဖလဝါကျတည်း၊ အဝဇ္ဇ၊ပေ၊ဝုတ္တာသည် အနွယ်ဟောတုဝါကျ၊ န ဓာဟိတိက၊ပေ၊ဝါကား ဗျတိရေကဟောတုဝါကျတည်း၊ ထို ၂-ဝါကျတွင်လည်း ဗျတိရေကဟောတုဝါကျသည် ဝိသဒိသုပမာနဝါကျ၊ အနွယ်ဟောတုဝါကျသည် ဥပမေယျဝါကျဟု ခွဲပါ။]

အဗျာကတေဟိ ပန ပေ၊ အဝေါစ။ ။အနဝဇ္ဇသဒ္ဓါဖြင့် အကုသိုလ်တို့ကို သတ်တတ်သောတရားဟု အဓိပ္ပာယ်ပြပြီးဖြစ်လျှင် ကုသိုလ်အတွက် အကုသိုလ်အဗျာကတတို့နှင့် မဆက်ဆံသော သီးခြားလက္ခဏာကို ပြပြီးဖြစ်သောကြောင့် လိုအပ်သော အနက် ပြည့်စုံပြီးဖြစ်ပါ လျှက် အဘယ်အကျိုးငှာ သုခဝိပါကလက္ခဏာကို ဆိုပါသေးသနည်း-ဟု မေးဖွယ်ရှိရကား “အဗျာကတေဟိ၊ပေ၊ဒဿနတ္ထံ” ဟု မိန့်သည်၊ “အကျိုးကိုပေးခြင်း” ဟူသော သဝိပါကတာ လက္ခဏာသည် အဗျာကတတို့မှ ထူးခြားစေကာမူ ကုသိုလ် အကုသိုလ် ၂-ပါးနှင့် ဆက်ဆံသော လက္ခဏာဖြစ်၏၊ ထိုလက္ခဏာ၌ ကုသိုလ်၏ သုခဝိပါကတာလက္ခဏာသည် အကုသိုလ်၏ ဒုက္ခဝိပါကတာလက္ခဏာမှ ထူး၏၊ ထိုအထူးကိုပြခြင်းငှာ သုခဝိပါကသဒ္ဓါကို ထည့်ရပြန်သည်-ဟူလို။

သိဗ္ဗေါ ဟိ ပေ၊ ဝိသေသောတိ။ ။“အကုသိုလ်မှ ထူးခြားသော လက္ခဏာကို ပြခြင်း အကျိုးငှာ ဆိုအပ်ကြောင်းကို အဘယ်ကြောင့် သိနိုင်သနည်း”ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “သိဗ္ဗေါ ဟိ” စသည်မိန့်၊ အကုသိုလ် အဗျာကတတို့နှင့် ကုသိုလ်၏ ထူးခြားချက်မှာ “အနဝဇ္ဇ” ဟူသော ရှေ့သဒ္ဓါဖြင့်ပင် ပြီးနေသောကြောင့် သ ဝိပါက သဘောရှိသော ကုသိုလ် အကုသိုလ် တွင် ကုသိုလ်၏ အကုသိုလ်မှ ထူးခြားပုံကို ပြခြင်းအကျိုးငှာ သုခဝိပါကသဒ္ဓါ ဆိုရကြောင်းကို သိနိုင်ပါသည်-ဟူလို။

တောသံ-ဤအကုသိုလ်တရားတို့၏၊ သုခေါ-ကောင်းမြတ်သော၊ ဝါ-လူ
ဖြစ်သော၊ ဝိပါကော-သည်၊ (အတ္တိ)၊ ဣတိ၊ (တော-တို့သည်) သုခဝိပါကာ-တို့
မည်၏၊ တေန-ထို သုခဝိပါကဟူသော လက္ခဏာဖြင့်၊ ကုသလာကုသလာန-
တို့၏၊ သာမညေ-တူမျှသည်၏အဖြစ်ဟူသော၊ ဝိပါကဓမ္မဘာဝေ-ဝိပါကဓမ္မတို့၏
အဖြစ်သည်၊ (သတိ-သော်) သုခဝိပါက ဝိပဇ္ဇနသဘာဝ-ကောင်းသောအကျိုးကို
မှည့်ရင့်ဖို့ရန် ဗျာပါရရှိခြင်းသဘောကို၊ ဒသေတိ-၏၊ တောသံ-ထိုကုသိုလ်တို့၏၊
သုခဝိပါကသစ္စာဝမေဝ-ကောင်းသောအကျိုး၏ ထင်ရှားရှိသည်၏ အဖြစ်ကိုသာ၊
န (ဒသေတိ)-ပြသည်မဟုတ်။

အနဝဇ္ဇာစ-အပြစ်မရှိသောတရားတို့လည်းဟုတ်၏၊ တော-ထိုအပြစ်မရှိသော
တရားတို့ဟူသည်၊ သုခဝိပါကာစ-ကောင်းသော အကျိုးရှိသောတရားတို့လည်း
ဟုတ်၏၊ ဣတိ-ဤ ၂-ပါးသောသတ္တိကြောင့်၊ အနဝဇ္ဇာသုခဝိပါကာ-တို့မည်၏၊
တေန-ဤအမှတ်အသားဖြင့်၊ ကုသလာ-ကုသိုလ်တို့ကို၊ လက္ခိယန္တိ-မှတ်သားအပ်
ကုန်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (ထိုသို့ မှတ်သားကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်) (တံ-
ထိုအမှတ် အသားသည်) လက္ခဏံ-မည်၏၊ တောသံ-ဤတရားတို့၏၊ အနဝဇ္ဇာသုခ
ဝိပါကာ-အပြစ်မရှိကုန်၊ ကောင်းသောအကျိုးရှိကုန်သော၊ လက္ခဏံ-အမှတ်အသား
သည်၊ (အတ္တိ-၏) ဣတိ၊ အနဝဇ္ဇာသုခဝိပါကလက္ခဏာ-တို့မည်၏။ [အနဝဇ္ဇာနှင့်
သုခဝိပါက၏ ကမ္မဓာရ်ဖြစ်ကြောင်းကိုလည်းကောင်း၊ လက္ခဏသဒ္ဓါ၏ ကရဏ
သာဓန ဖြစ်ကြောင်းကိုလည်းကောင်း၊ အနဝဇ္ဇာ သုခဝိပါကနှင့် လက္ခဏသဒ္ဓါ၏
ဗဟုဗ္ဗိဟိ တွဲရကြောင်းကိုလည်းကောင်း ချစ်သည့်အတိုင်း သိပါ။]

နန-စောဒနာပါဦးအံ့၊ (ကိ-အဘယ်သို့ စောဒနာအံ့နည်း)၊ တောဝေ ကုသလာ-
ထိုကုသိုလ်တို့သည်ပင်၊ အနဝဇ္ဇာသုခဝိပါကာ-အနဝဇ္ဇာသုခဝိပါကတို့သည်၊ (ဟောန္တိ
နန-ဖြစ်ကုန်သည် မဟုတ်လော၊) ကထံ-ကြောင့်၊ တော-ထိုကုသိုလ်တို့သည်၊

သုခေါ ယေ၊ သစ္စာဝမေဝ။ ။ [သုခဝိပါက၌ သုခသဒ္ဓါကို လက္ခဏပရိယာယ်ဟု ဆိုလတ္တံ့။] အကျိုးပေးနိုင်ခြင်းဟူသော ဝိပါကသဘောသည် ကုသိုလ် အကုသိုလ် ၂-မျိုးနှင့် ဆက်စပ်သော သာမညသဘောဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် “သုခေါ+ဝိပါကောယေသံ” ဟူသော ဝစနတ္ထအရ သုခဝိပါက အတွက် “ကောင်းသော လက္ခဏအကျိုးရှိ၏” ဟူသောအနက်ကိုသာ တိုက်ရိုက်ရသော်လည်း ထိုသုခဝိပါကသဒ္ဓါက ကောင်းသောလက္ခဏအကျိုးရှိခြင်းမျှကိုသာ ပြသည်မဟုတ်၊ ထိုအကျိုးကို ဖြစ်စေစွမ်းနိုင်သော သတ္တိရှိ၏ ဟူသော အနက်တိုင်အောင် ပြသည်။ ဆိုလိုရင်းကား သုခဝိပါက သဒ္ဓါဖြင့် ကုသိုလ်တရားတို့မှာ (ဖြစ်ဆဲစက၌) နောင်ခါ အကျိုးဖြစ်စေနိုင်သောသတ္တိရှိနေသည် ဟူသော အနက်ကို ပြသည်-ဟုလိမ့်။

နန ယေ၊ ဟောန္တိတိ။ ။ “အနဝဇ္ဇာသုခဝိပါကာ+လက္ခဏံ” ဟု အရတူဆိုထားသောကြောင့် ဤစောဒနာကိုပြရသည်၊ ပြခဲ့သော ဝစနတ္ထတို့နှင့်အညီ “အနဝဇ္ဇာ သုခဝိပါက” အရ ကုသိုလ် တရားတို့ကို ရ၏၊ လက္ခဏအရလည်း အနဝဇ္ဇာသုခဝိပါကဖြစ်သော ကုသိုလ်တရားတို့ကိုပင်

သယမေဝ-မိမိတို့ကိုယ်တိုင်ပင်၊ အတ္တနော-မိမိဟူသော ကုသိုလ်၏၊ လက္ခဏံ-
အမှတ်အသားသည်၊ ဟောန္တိ-ကုန်သတည်း၊ ဣတိ-ဤကား စောဒနာတည်း၊
ဝိညာတာဝိညာတသဒ္ဓတ္ထဘာဝေန-သိအပ်သော သဒ္ဓါနက်၏အဖြစ်၊ မသိအပ်သော
သဒ္ဓါနက်၏အဖြစ်ဖြင့်၊ ဝါ-ထင်ရှားသော သဒ္ဓါနက်၏အဖြစ်၊ မထင်ရှားသော
သဒ္ဓါနက်၏အဖြစ်ဖြင့်၊ လက္ခဏလက္ခိတဗ္ဗဘာဝယုတ္တိတော-မှတ်သားကြောင်း၏
အဖြစ်၊ မှတ်သားထိုက်၏အဖြစ်၌ သင့်လျော်ခြင်းကြောင့်၊ (တေ-ထိုကုသိုလ်တို့သည်၊
သယမေဝ-ပင်၊ အတ္တနော-၏၊ လက္ခဏံ-အမှတ်အသားသည်၊ ဟောန္တိ-ဖြစ်နိုင်
ကုန်၏၊) ဟိ-ချဲ့၊ အဝိညာတာ-မသိအပ်ကုန်သော၊ ဝါ-မထင်ရှားကုန်သော၊
ကုသလာ-တို့သည်၊ လက္ခိတဗ္ဗ-မှတ်သားထိုက်ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ၊ (အမှတ်အသားဖြင့်
မှတ်သားထိုက်သော တရားများဖြစ်ကြ၏၊) အနဝဇ္ဇသုခဝိပါကသဒ္ဓတ္ထဘာဝေန-
အနဝဇ္ဇသုခဝိပါကသဒ္ဓါ၏ အနက်၏အဖြစ်ဖြင့်၊ ဝိညာတာ-သိအပ်ကုန်သော၊ ဝါ-
ထင်ရှားကုန်သောတရားတို့သည်၊ လက္ခဏံ-မှတ်သားကြောင်းသည်၊ (ဟောန္တိ)၊
ဣတိ-ကြောင့်၊ ဧတံ-ဤမိမိသည်ပင် မိမိ၏လက္ခဏာ၏ အဖြစ်သည်၊ ယုတ္တိ-
သင့်၏။

ရ၏၊ ထို့ကြောင့် အနဝဇ္ဇသုခဝိပါကကုသိုလ် ဟူသော မိမိသည်ပင် မိမိ၏ လက္ခဏာဖြစ်နေသည်
မဟုတ်ပါလော-ဟု စောဒနာသည်။ [လောက၌ မှတ်သားအပ်သော လက္ခိတဗ္ဗအရနှင့် မှတ်သား
ကြောင်း လက္ခဏတို့သည် အရကွဲပြားရိုးဖြစ်၏၊ ဤ၌ကား မကွဲပြားဘဲ ဖြစ်နေပါတကား-
ဟူလို။]

ဝိညာတာ ပေ၊ယုတ္တမေတံ။ ။ဝိညာတသဒ္ဓါနက် အဝိညာတသဒ္ဓါနက်၏ အဖြစ်ဖြင့်
လက္ခဏ လက္ခိတဗ္ဗ ဖြစ်သင့်သောကြောင့် မိမိသည်ပင် မိမိ၏လက္ခဏာဖြစ်နိုင်ပါသည်။ ထိုအကျဉ်း
အဖြေကိုချဲ့၍ “ကုသလာသဒ္ဓတ္ထဝသေန ဟိ” စသည်မိန့်၊ ကုသလာသဒ္ဓါ၏ အနက်ဖြစ်သော
“ကုသိုလ်” ဟူသော အနက်သည် အဝိညာတသဒ္ဓတ္ထဖြစ်၏၊ ပိဋကစာပေ၌ အလေ့အလာမများသူတို့
အတွက် “ကုသိုလ်ဆိုတာ ဘယ်လိုဟာမှန်းမသိကြ” ဟူလို၊ အနဝဇ္ဇသုခဝိပါကသဒ္ဓါ၏ အနက်
ဖြစ်သော “အပြစ်မရှိ၊ ကောင်းသော အကျိုးရှိသောတရား”ဟု ပြောလိုက်မှ “ကုသိုလ်ဆိုတာ
ဒီလိုတရားမျိုးပါတကား”ဟု အများနားလည်ကြသည်၊ ထို့ကြောင့် အပြစ်မရှိသောတရား၊
ကောင်းသော အကျိုးရှိသောတရားဟု အများနားလည် ထင်ရှားသောအနက်ကို အမှတ်အသား
လက္ခဏအနေအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ “ကုသိုလ်” ဟူသော မထင်ရှားသောအနက်ကို မှတ်သား
အပ်သော လက္ခိတဗ္ဗအနေအားဖြင့်လည်းကောင်း ခွဲခြား၍ဆိုခြင်းသည် လောကယုတ္တိရှိ၍ သင့်မြတ်
သော စကားဖြစ်သည်-ဟူလို။

မှတ်ချက်။ ။ဤနည်း၌ လက္ခဏာဖြစ်သော အနဝဇ္ဇသုခဝိပါကအရနှင့် လက္ခိတဗ္ဗဖြစ်သော
ကုသလာအရသည် မပြားသောကြောင့် အဘောဒဘောဒူပစာရဟု ဖွင့်ကြသည်။ [ဘဝတိ ဟိ သဒ္ဓတ္ထ
ဝိသေသမစ္ဆေနာပိ အဘိဇ္ဇေ ဝတ္ထုသ္မိံ ဘောဒဝစနံ၊ ယထာ-သိလာပုတ္တကဿ သရီရန္တိ၊-အနု။]

အထဝါ-ကား၊ လက္ခယတိ-မှတ်သားအပ်၏။ ဣတိ-ထိုသို့ မှတ်သားအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ လက္ခဏံ-မည်၏။ သဘာဝေါ-ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသောသဘောတည်း။ အနဝဇ္ဇ သုခဝိပါကာစ-အပြစ်မရှိကုန်၊ ကောင်းသော အကျိုးရှိကုန်သော တရားတို့လည်းဟုတ်၏။ တေ-ထို အနဝဇ္ဇ သုခဝိပါကတရားတို့ဟူသည်၊ လက္ခဏဉ္စ-မှတ်သားအပ်သောသဘောလည်း ဟုတ်၏။ ဣတိ-ဤ ၂-ပါးသော သတ္တိကြောင့်၊ အနဝဇ္ဇသုခဝိပါကလက္ခဏာ-တို့မည်၏။ အနဝဇ္ဇသုခဝိပါကာ-အပြစ်မရှိ၊ ကောင်းသောအကျိုးရှိကုန်သည်၊ ဟုတွာ-ဖြစ်၍၊ (တစ်နည်း) အနဝဇ္ဇသုခဝိပါကာ-အပြစ်မရှိ ကောင်းသောအကျိုးရှိသော တရားတို့၏၊ ဟုတွာ-အဖြစ်ဖြင့်၊ လက္ခယမာနာ-မှတ်သားအပ်ကုန်သော၊ သဘာဝါ-သဘောတို့သည်၊ ကုသလာနာမ-တို့မည်၏။ ဣတိအတ္ထော-နက်။

အထဝါ-ကား၊ အနဝဇ္ဇဝစနေန-အနဝဇ္ဇသဒ္ဓါဖြင့်၊ အနဝဇ္ဇတ္ထံ-အပြစ်မရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကို၊ အာဟ-ဆိုပြီး၊ သုခဝိပါက ဝစနေန-သုခဝိပါကသဒ္ဓါဖြင့်၊ သုခဝိပါကတ္ထံ-ကောင်းသောအကျိုးရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကို၊ (အာဟ-ပြီး) တသ္မာ-ကြောင့်၊ အနဝဇ္ဇတ္ထံ-အပြစ်မရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကိုလည်း၊ သုခဝိပါကာစ-ကောင်း

အထဝါ လက္ခယတိ။ ။ဤနည်း၌ လက္ခဏသဒ္ဓါကို ကမ္မသာင်ဝိဂြိုဟ်ပြု၍မှတ်အပ်သော သဘောကို အရကောက်ရ၏။ ထို့နောက် “အနဝဇ္ဇသုခဝိပါကာစ+တေ+လက္ခဏံ” ဟု ကမ္မဓာရဲ ဝိဂ္ဂဟပြုရာ၌ “အနဝဇ္ဇသုခဝိပါက”အရ ကုသလာဟူသော အဘိဓမ္မေယျနှင့် အနက်ရတူသောကြောင့် ဗဟုဝစနန္တထား၍ ထိုတရားတို့သည် မှတ်အပ်သော သဘောတရားအဖြစ်ဖြင့် တစ်ခုတည်းဖြစ်သောကြောင့် ဇာတျာပေက္ခနည်းအားဖြင့် “လက္ခဏံ”ဟု နပုလ္လိင် ဧကဝနန္တထားသည်။ နိပ္ပန္နပြီးသောအခါ၌ကား “ကုသလာ” ဟူသော အဘိဓမ္မေယျ၏ လိင်ဝုဇ်လိုက်၍ “အနဝဇ္ဇသုခဝိပါကလက္ခဏာ” ဟု ဗဟုဝုဇ်ထားရသည်။

သဘာဝေါ။ ။ဘာဝသဒ္ဓါသည် “ဘာဝေါပဒတ္တောပေ၊ သဘာဝသ္မိစ လိလာယံ”ဟူသော အဘိဓာန်နှင့်အညီ ထင်ရှားရှိသော ပုသနစသော ပရမတ္ထသဘောကိုဟော၏။ သဟ+ဘာဝေနယော ဝတ္တတိတိ သဘာဝေါ၊ ယော-အကြင်ဖဿစသောတရားသည်၊ ဘာဝေန-ထင်ရှားရှိသော ပုသနစသော သဘောနှင့်၊ သဟ-တကွ၊ ဝတ္တတိ-ဖြစ်တတ်၏။ ဣတိ-ကြောင့်၊ သော-ထို ဖဿစသောတရားသည်၊ သဘာဝေါ-မည်၏။ ထိုသို့ ထင်ရှားမရှိသောတရားကိုကား “အဘာဝ၊ ပညတ်” ဟု ခေါ်သည်။

အနဝဇ္ဇ၊ပေ၊အတ္ထော။ ။ဤကား အမြောင့်အနက်ကို ဖွင့်ပြသော ဥဓကတ္ထုပြ၊ တပွါကဋီကရဏတည်း။ ဟုတွာကို (အဖြစ်ဖြင့်-ဟု ပေးရသော) ဝိသေသန အနက်၊ ဝိပါကာ၌ ပဌမာကို ဆဋ္ဌိအနက်ဟောဟု မစုဖွင့်၏။ ဆိုလိုရင်းကား-“အနဝဇ္ဇသုခဝိပါကအဖြစ်ဖြင့် မှတ်သားအပ်/ကုန်သော သဘောတရားတို့သည် ကုသိုလ်တို့မည်၏” ဟုလို။ [ဤဝိကပ်၌ “အနဝဇ္ဇသုခဝိပါကလက္ခဏာသည် သညိ၊ ကုသလာကား သညာ” ဟု ကွဲပြားသောကြောင့် ရှေ့ဝိကပ်ကဲ့သို့ အဘောဒဘောဒုပစာ ကြိယယ်မလို။]

၁၂၂

အဋ္ဌသာလိနီ

[စိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍ

သောအကျိုးရှိကုန်သည်၏အဖြစ်လည်း၊ အနဝဇ္ဇ သုခဝိပါကံ-အပြစ်မရှိကုန်သည်၏အဖြစ်၊ ကောင်းသောအကျိုးရှိကုန်သည်၏အဖြစ်၊ စေတသံ-ဤကုသိုလ်တို့၏၊ တံ-ထိုအပြစ်မရှိကုန်သည်၏အဖြစ်၊ ကောင်းသောအကျိုးရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော၊ လက္ခဏံ-လက္ခဏာသည်၊ ကရုဏတ္ထေစ-ကရိုဏ်းအနက်ရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊ လက္ခဏသဒ္ဓေ-လက္ခဏသဒ္ဓါသည်၊ (သတိ-သော်၊) သဘာဝဘူတံ-ထင်ရှားရှိသော သဘောဖြစ်၍ဖြစ်သော လက္ခဏာသည်၊ (အတ္တိ)၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (တေ-ထိုကုသိုလ်တို့သည်၊) အနဝဇ္ဇ၊ပေ၊လက္ခဏာ-တို့မည်၏၊ အနဝဇ္ဇ သုခဝိပါကသဘာဝေန-အနဝဇ္ဇ သုခဝိပါကဟူသော သဘောဖြင့်၊ လက္ခိယမာနာ-မှတ်သားအပ်သော တရားတို့သည်လည်းကောင်း၊ တံ သဘာဝဝန္တောစ-ထို အနဝဇ္ဇ သုခဝိပါက သဘောရှိသော တရားတို့သည်လည်းကောင်း၊ ကုသလာ-ကုသိုလ်တို့မည်၏၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ-၏။

အထဝါ အနဝဇ္ဇ ပေ၊ ဝိပါကတ္တံ။ ။အနဝဇ္ဇ သုခဝိပါကပုဒ်တို့၌ ဘာဝသဒ္ဓါမပါသော်လည်း ဘာဝပ္ပဓာနနည်းအားဖြင့် ဘာဝအနက်ကို ယူနိုင်သောကြောင့် “အနဝဇ္ဇတ္တံဟုလည်းကောင်း၊ “သုခဝိပါကတ္တံ”ဟုလည်းကောင်း ဖွင့်သည်။ [ဝိနာပိ ဘာဝါဘိ ဓာယိနာ သဒ္ဓေန ဘာဝပ္ပဓာနော နိဒ္ဒေသော ဟောတိတိ၊ ဝုတ္တံ အနဝဇ္ဇဝစနေန အနဝဇ္ဇတ္တံ အာဟာတိ၊-အန၊] ထိုတွင် အနဝဇ္ဇတ္တံဟူသည်- အပြစ်မရှိသည်၏အဖြစ် (မကဲ့ရဲ့ထိုက်သည်၏ အဖြစ်)ဟူသော အပြစ်ကင်းခြင်းသဘောတည်း၊ သုခဝိပါကတ္တံဟူသည် ဣဋ္ဌ အကျိုးကို ပေးစွမ်းနိုင်သော သတ္တိတည်း။

တံ လက္ခဏံ ပေ၊သဘာဝဘူတံ။ ။တံဖြင့် အနဝဇ္ဇတ္တံ သုခဝိပါကတ္တံကိုညွှန်းသည်၊ လက္ခဏံအရ ကရုဏသာဓ်၊ ကမ္မသာဓ် ၂-မျိုးပြု၍ ကရုဏသာဓ်အတွက် မှတ်သားကြောင်းသဘော၊ ကမ္မသာဓ်အတွက် မှတ်သားအပ်သောသဘောရ၏၊ “အနဝဇ္ဇဉ္စ+သုခဝိပါကောစ+အနဝဇ္ဇသုခဝိပါကံ”ဟု သမာဟာရချွန်ပြု၊ ထို့နောက် လက္ခဏံနှင့် ဗဟုဗ္ဗိဟိတွဲစေလို၍ “တံ+လက္ခဏံ စေတသံ”ဟု မိန့်သည်၊ လက္ခဏံကိုပင် “ကရုဏတ္ထေစ ကမ္မတ္ထေစ လက္ခဏသဒ္ဓေ သဘာဝဘူတံ”ဟု ထပ်ဖွင့်သည်၊ ဤအဖွင့်ဖြင့် “လက္ခဏပုဒ်ကို ကရုဏသာဓ် ကမ္မသာဓ် ၂-မျိုးပြု၍ သဘာဝကို အရကောက်ပါ”ဟု ပြသည်။

အနဝဇ္ဇ ပေ၊ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ။ဤဝါကျကား တတိယနည်းအတွက် အဖြောင့်အနက်ကိုဖွင့်ပြသော ဥရုကတ္တုပြ (တပ္ပာကဋီကရုဏ)ဝါကျတည်း၊ “အနဝဇ္ဇသုခဝိပါကေန လက္ခိယမာနာ”ဖြင့် ဆိုလိုရင်းအဓိပ္ပာယ်နှင့်တကွ လက္ခဏသဒ္ဓါ၏ ကမ္မသာဓနအတွက် ဥရုကတ္တုကိုပြ၏၊ ဤသို့ ဥရုကတ္တုကို ပြသော်လည်း ဝိဂ္ဂဟမှာ ဗဟုဗ္ဗိဟိသာပြုရသည်၊ “တံ သဘာဝဝန္တောစ”ဖြင့် ဆိုလိုရင်း အဓိပ္ပာယ်နှင့်တကွ လက္ခဏ သဒ္ဓါ၏ ကရုဏသာဓနအတွက် ဥရုကတ္တုကိုပြသည်။ [မဇ္ဈိကာဌ်ကား ပထမစကားရပ်ကို ကရိုဏ်းအနက်ဟော လက္ခဏသဒ္ဓါ၏ အဓိပ္ပာယ်ပြဟုလည်းကောင်း၊ တံ သဘာဝဝန္တောကို ကံအနက်ဟော လက္ခဏသဒ္ဓါ၏ အနက်ပြဟုလည်းကောင်း ဖွင့်လေသည်၊ စဉ်းစားကြပါလေ။

တတ္ထ-ထို အနဝဇ္ဇသဒ္ဓါ၊ သုခဝိပါကသဒ္ဓါတို့တွင်၊ အနဝဇ္ဇဝစနေန-အနဝဇ္ဇသဒ္ဓါဖြင့်၊ ကုသလာနံ-တို့၏၊ ပဝတ္တိသုခတံ-ကောင်းသောဖြစ်ခြင်းရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကို၊ ဒဿေတိ-၏၊ သုခဝိပါကဝစနေန-သုခဝိပါကသဒ္ဓါဖြင့်၊ (ကုသလာနံ-တို့၏၊) ဝိပါကသုခတံ-ကောင်းသောအကျိုးရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကို၊ (ဒဿေတိ-၏၊)- ဟိ-မှန်၊ ပုရိမံ-ရှေ့ဖြစ်သော အနဝဇ္ဇသဒ္ဓါသည်၊ အတ္တနော-မိမိဟူသော အကုသိုလ်၏၊ ပဝတ္တိသဘာဝဝသေန-ဖြစ်ခြင်းသဘော၏အစွမ်းဖြင့်၊ လက္ခဏတာဝစနံ-လက္ခဏာ၏အဖြစ်ကို ဟောသောသဒ္ဓါတည်း၊ ပစ္ဆိမံ-နောက်ဖြစ်သော သုခဝိပါကသဒ္ဓါသည်၊ ကာလန္တေရေ-ဖြစ်ရာကာလမှ တစ်ပါးသောနောက်ကာလ၌၊ ဝိပါကုပ္ပာဒန သမတ္တတာယ-အကျိုးကိုဖြစ်စေခြင်း၌ စွမ်းနိုင်သည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်၊ (လက္ခဏတာဝစနံ-တည်း) ဣတိ-ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

တထာ-ထိုမှတစ်ပါး၊ ပုရိမေန-ရှေ့ဖြစ်သော အနဝဇ္ဇသဒ္ဓါဖြင့်၊ ကုသလာနံ-တို့၏၊ အတ္တသုဒ္ဓိ-မိမိဟူသော ကုသိုလ်၏စင်ကြယ်ခြင်းကို၊ ဒဿေတိ-၏၊ ပစ္ဆိမေန-နောက်ဖြစ်သော သုခဝိပါကသဒ္ဓါဖြင့်၊ (ကုသလာနံ) ဝိသုဒ္ဓိဝိပါကတံ-စင်ကြယ်သောအကျိုး ရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကို၊ (ဒဿေတိ)၊ စ-သည်သာမကသေး၊ ပုရိမေန-ဖြင့်၊ ကုသလံ-ကို၊ အကုသလသဘာဝတော-အကုသိုလ်၏သဘောမှ၊ နိဝတ္တေတိ-နစ်စေ၏၊ ပစ္ဆိမေန-ဖြင့်၊ (ကုသလံ) အဗျာကတသဘာဝတော-အဗျာကတ၏ သဘောမှ၊ နိဝတ္တေတိ-၏၊ ကသ္မာ-နည်း၊ ပစ္ဆိမဿ-နောက်ဖြစ်သော သုခဝိပါကသဒ္ဓါ၏၊ သဝိပါကတ္ထ ဒီပကတ္တာ-အကျိုးရှိသည်၏ အဖြစ်ကို ပြတတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ [“အဝဇ္ဇပဋိပက္ခ ဝါ ဣဓ အနဝဇ္ဇာတိ ဝုတ္တာ” ဟု ဖွင့်ခဲ့သောနည်းအရ ဒီပနတ္ထတို့ကိုပြလို၍ “ပုရိမေနဝါ” စသည်မိန့်။] ဝါ-တစ်နည်း၊ ပုရိမေန-ဖြင့်၊ ဝဇ္ဇပဋိပက္ခဘာဝဒဿနတော-အပြစ်၏ဆန့်ကျင်ဘက်အဖြစ်ကို ပြခြင်းကြောင့်၊ ကိစ္စဋ္ဌေန-ကိစ္စအနက်ရှိသော၊ ရသေန-ရသအားဖြင့်၊ အကုသလဝိဒ္ဓသနရသတံ-အကုသိုလ်ကို ဖျက်ဆီးခြင်းကိစ္စရှိသည်၏အဖြစ်ကို၊ ဒီပေတိ၊ ပစ္ဆိမေန-ဖြင့်၊ သမ္ပတ္တိအတ္ထေန-သမ္ပတ္တိအနက်ရှိသော၊ (ရသေန-အားဖြင့်) ဣဋ္ဌဝိပါကရသတံ-ဣဋ္ဌဝိပါကဟူသော သမ္ပတ္တိရှိသည်၏အဖြစ်ကို၊ (ဒီပေတိ)။

တတ္ထ အနဝဇ္ဇဝစနေန။ ။ “အနဝဇ္ဇ+သုခဝိပါက”ဟု ပုဒ် ၂-မျိုးကို ပြခြင်း၌ အကြောင်းအဘယ်သို့ရှိပါသနည်း၊ ပုဒ်တစ်မျိုးကိုပြလျှင် လိုအပ်သောအကျိုးပြီးနိုင်သည့် မဟုတ်ပါလောဟု စောဒနာဖွယ်ရှိသောကြောင့် “တတ္ထ အနဝဇ္ဇဝစနေန” စသည်မိန့်၊ အနဝဇ္ဇသဒ္ဓါဖြင့် ပဝတ္တိသုခ (ကုသိုလ်ဖြစ်နေတုန်းမှာ ချမ်းသာခြင်း) ဟူသော အနက်ကိုပြ၍၊ သုခဝိပါကသဒ္ဓါဖြင့် ဝိပါကသုခ (ထိုကုသိုလ်ကအကျိုးပေးသောအခါ ဣဋ္ဌအကျိုးကိုပေး၏) ဟူသော အနက်ကိုပြ၏၊ ဤသို့ စသည်ဖြင့် ပြဖို့ရာအနက်အဓိပ္ပာယ်က ၂-မျိုးစီ ရှိသောကြောင့် ပုဒ် ၂-ပါးလုံးကို ယူရသည်ဟူလို။

စ-သည်သာမကသေး၊ ပုရိမေန-ဖြင့်၊ ဥပဋ္ဌာနာ ကာရဋ္ဌေန-ယောဂီတို့ညဉ်အား ထင်လာသော အခြင်းအရာဟူသော အနက်ရှိသော၊ ပစ္စုပဋ္ဌာနေန-ပစ္စုပဋ္ဌာန် အားဖြင့်၊ ဝေါဒါနပစ္စုပဋ္ဌာနတံ-ဖြူစင်သောတရားဟု ယောဂီတို့ညဉ်အား ရှေးစွာ ထင်လာသည်၏အဖြစ်ကို၊ ဒဿတိ၊ ပစ္စိမေန-ဖြင့်၊ ဖလတ္ထေန-ဖလအနက်ရှိသော၊ (ပစ္စုပဋ္ဌာနေန) သုခဝိပါကပစ္စုပဋ္ဌာနတံ-သုခဝိပါကဟူသောအကျိုးရှိသည်၏အဖြစ်ကို၊ (ဒဿတိ)၊ စ-သည်သာမကသေး၊ ပုရိမေန-ဖြင့်၊ ယောနိသောမနသိကာရံ-ယောနိသောမနသိကာရဟူသော၊ ကုသလာနံ-တို့၏၊ ပဒဋ္ဌာနံ-နီးစွာသောအကြောင်းကို၊ ဝိဘာဝေတိ-ထင်စွာပြ၏၊ ဟိ-မှန်၊ (တစ်နည်း၊ ကသွာ၊ ဝိညာယတိ-နည်း၊) ဟိ (ယသွာ)-ကြောင့်၊ တတော-ထိုယောနိသောမနသိကာရကြောင့်၊ တေ-ထိုကုသိုလ်တို့သည်၊ အနဝဇ္ဇာ-အပြစ်မရှိသော တရားတို့သည်၊ ဇာတာ-ဖြစ်ရကုန်ပြီ၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (ဝိညာယတိ)၊ ပစ္စိမေန-ဖြင့်၊ ကုသလာနံ-ကုသိုလ်တို့၏၊ ဝါ-တို့က၊ အညေသံ-အခြားသော ဝိပါကတို့၏၊ ပဒဋ္ဌာနဘာဝံ-နီးစွာသော အကြောင်းတို့၏ အဖြစ်ကို၊ ဒဿတိ၊ ဟိ-မှန်၊ (တစ်နည်း၊ ကသွာ၊ ဝိညာယတိ)၊ ဟိ (ယသွာ)-ကြောင့်၊ တေ-ထိုကုသိုလ်တို့သည်၊ သုခဝိပါကဿ-ကောင်းသောအကျိုး၏၊ ကာရဏံ-အကြောင်းသည်၊ ဟောန္တိ-ကုန်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (ဝိညာယတိ)။ [ကိစ္စဋ္ဌေနရသေန စသည်၌ ရသည်၏ ကိစ္စရသ၊ သမ္ပတ္တိရသ ၂-မျိုးရှိကြောင်းကိုလည်းကောင်း၊ ပစ္စုပဋ္ဌာန်၏ ဥပဋ္ဌာနာကာရ၊ ဖလအားဖြင့် ၂-မျိုးရှိကြောင်းကိုလည်းကောင်း လက္ခဏ၊ ရသ၊ ပစ္စုပဋ္ဌာန် အခွဲကို လေ့လာ၍ သိကြပါလေ။]

စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤအနဝဇ္ဇာသုခဝိပါကဟူသော ပုဒ်၌၊ သုခဝိပါကသဒ္ဓေ-သုခဝိပါကသဒ္ဓါ၌၊ သုခသဒ္ဓေါ-သုခသဒ္ဓါကို၊ ဣဋ္ဌပရိယာယဝစနန္တိ-ဣဋ္ဌသဒ္ဓါ၏ ပရိယာယံဖြစ်သော သဒ္ဓါဟူ၍၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗော-၏၊ ဟိ-မှန်၊ ဣဋ္ဌစတုက္ခန္ဓဝိပါကာ-အလိုရှိအပ်သော နာမ်ခန္ဓာ ၄-ပါးဟူသော အကျိုးတရားတို့သည်၊ ကုသလာတို့သည်၊ (ဟောန္တိ)၊ သုခဝေဒနာဝိပါကာဝ-သုခဝေဒနာဟူသော အကျိုးရှိသောတရားတို့သည်သာ၊ (ကုသလာ-တို့သည်) န-မဟုတ်ကုန်၊ စ-ဆက်၊ သင်္ခါရပေ၊ သုခဝိပါကတာယ-သင်္ခါရဒုက္ခတို့၏ ငြိမ်းအေးခြင်းနိဗ္ဗာန်ဟူသော သုခဝိပါကတာ၏၊ သမ္ဘဝေါဝေ-ဖြစ်သင့်ခြင်းသည်ပင်၊ (လျဉ်းပါးဖွယ်သည်ပင်)၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ဟိ-မှန်၊ တံ-ထိုသင်္ခါရတို့၏ ငြိမ်းအေးခြင်းဟူသော နိဗ္ဗာန်သည်၊ န ဝိပါကော-ဝိပါက

ဧတ္ထ စ ယေ၊ ဝိပါကောတိ။ ။ “သုခဝိပါက” အရာ၌ “သင်္ခါရဒုက္ခတို့၏ ငြိမ်းအေးခြင်း နိဗ္ဗာန်အကျိုး” ဟူသော အနက်မှာ ကုသိုလ်၏ ဝိပါကကိုပြနေသော ဤနေရာ၌ မဖြစ်သင့်၊ သမ္ဘဝဗျာဘိစာရ ၂-မျိုးတွင် ထိုအနက်များ၏ ဖြစ်သင့်ခြင်းဟူသော သမ္ဘဝပင် မရှိ၊ သမ္ဘဝရှိမှ ဖြစ်နိုင်သော ဗျာဘိစာရကား ပြောဖွယ်ပင်မလိုပါ-ဟူလို၊ ထို့ကြောင့် “သမ္ဘဝေါ ဝေ နတ္ထိ” ဟု ဝေဖြင့် ဆိုသည်။

မဟုတ်၊ ဣတိ-ဤသို့မှတ်အပ်၏၊ ပန-ဆက်၊ ဝိပါကသဒ္ဓါ-သည်၊ ဖလ ပရိယာယဝစနံ-ဖလ၏ ပရိယာယဖြစ်သောသဒ္ဓါသည်၊ ယဒိ (ဟောတိ၊ ဧဝံသတိ၊) နိသန္တဝိပါကေန-အဆက်ဆက်အကျိုးဖြစ်သော၊ ဣဋ္ဌရူပေနာပိ-ဣဋ္ဌရုပ်အားဖြင့် လည်း၊ သုခဝိပါကတာ-ကောင်းသော အကျိုးရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကို၊ ယောဇေတဗ္ဗာ-ယှဉ်စေထိုက်၏၊ စ-ဆက်၊ သာဝဇ္ဇဒုက္ခဝိပါက လက္ခဏာတိ ဧတ္ထ-၌၊ ဝုတ္တဝိဓိ အနုသာရေန-ကုသိုလ်၏ လက္ခဏာဝယ် ဆိုအပ်ပြီးသော အစီအရင်ကို အစဉ်လိုက် သဖြင့်၊ အတ္ထောစ-အနက်ကိုလည်းကောင်း၊ ယောဇနာစ-ဒဿနတ္ထစသည်ကို ယှဉ်စေပုံကိုလည်းကောင်း၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-၏။

ဝိပါကာရဟတာ-အကျိုးပေးခြင်းကို ထိုက်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကို၊ ကုသလာ ကုသလာနံ-တို့၏၊ လက္ခဏဘာဝေန-လက္ခဏာ၏အဖြစ်ဖြင့်၊ ဝုတ္တာ-ဆိုအပ်ပြီး၊ တဗ္ဗာဝေန-ထို ဝိပါကာရဟ၏အဖြစ်ဖြင့်၊ အကထိတာ-မဟောအပ်ကုန်သော၊ အဗျာကတာ-တို့သည်၊ အဝိပါကရဟ သဘာဝါ-အကျိုးပေးခြင်းကို မထိုက်သော သဘောရှိကုန်သည်၊ ဟောန္တိ၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ အဝိပါက၊ ပေ၊ အဗျာကတာတိ-ဟူ၍၊

ယဒိပန၊ ပေ၊ ယောဇေတဗ္ဗာ။ ။ အချို့အရာ၌ ဝိပါကသဒ္ဓါသည် နာမ်ဝိပါကသာမက ရုပ်ဝိပါကများလည်းဟော၏၊ ထိုဝိပါကသဒ္ဓါကို ဖလသဒ္ဓါ၏ ပရိယာယဟုဆိုရသည်၊ ထိုဖလသဒ္ဓါ၏ ပရိယာယအားဖြင့် သုံးစွဲခြင်းမှာ ဝိပါကာဓမ္မာဟူသော တိက်ပုဒ်နှင့်မညီသောကြောင့် “ယဒိပန”ဟု ပရိကပ္ပ ဇောတကနိပါတ်နှင့်တကွ မိန့်၏၊ ရုပ်ဝိပါကဟူရာ၌ ကုသိုလ်အတွက် အကျိုးဆက်ဖြစ်သော (မူလအကျိုးမှဆက်၍ဆက်၍သွားသော) ကောင်းသော ဣဋ္ဌကမ္မဇရုပ်၊ ကောင်းသော ဘုံမိမာန် အဝတ်အစားစသော ကမ္မပစ္စယ ဥတုဇရုပ်၊ စိတ္တဇရုပ် အာဟာရဇရုပ် တို့လည်း ပါဝင်၏။ [အကုသိုလ်အတွက်လည်း မကောင်းသော အနိဋ္ဌရုပ် အဆက်ဆက်တို့ ပါဝင်သည်။]

ဝုတ္တဝိဓိ အနုသာရေန။ ။ အကုသိုလ်၏ လက္ခဏာကိုပြရာ၌ အကုသိုလ်ဝယ် ဆိုအပ်ပြီးသော အစီအစဉ်ကို အစဉ်လိုက်၍ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကိုလည်းကောင်း၊ ယောဇနာပုံကိုလည်းကောင်း သိပါဟု ဋီကာဖွင့်၏၊ ထိုသို့ဖွင့်ရာ၌ ယထာသမ္ဘဝံဟု ဆိုသောကြောင့် -သဟ+အဝဇ္ဇ+ယေ ဝတ္တန္တိတိ သာဝဇ္ဇာ၊ ဂရဟိတဗ္ဗတာဝယုတ္တာ၊ သဒေါသာတိ အတ္ထော၊ တေန နေသံ ဂရတိတဗ္ဗ သဘာဝံ ဒဿတိ”စသည်ဖြင့် အနက်အဓိပ္ပာယ်ဖြစ်သင့်သလို ယှဉ်တွဲရ၏၊ ထိုသို့ယှဉ်တွဲပုံကို အနုဋီကာ၌ပြထားသည်၊ “ယောဇနာ” ဟူသည် “သာဝဇ္ဇဝစနေန အကုသလာနံ ပဝတ္ထိဒုက္ခတံ ဒဿတိ”စသည်ဖြင့် ဒဿနတ္ထစသည်တို့ကို ယှဉ်စေခြင်းတည်း။ [မစဉ်းကား “ယောဇနာစ-အကျိုးကိုလည်းကောင်း”ဟု ဖွင့်၏၊ စဉ်းစားပါ။]

ဝိပါကာရဟတာ၊ ပေ၊ အဗျာကတာတိ။ ။ “သုခဝိပါက-သုခအကျိုးရှိ၊ ဒုက္ခ ဝိပါက-ဒုက္ခအကျိုးရှိ” ဟု ကုသိုလ်အကုသိုလ်၏ လက္ခဏာ၌ ဆိုခဲ့၏၊ ထို “အကျိုးရှိ”ဟူသောစကား၌ “အကျိုးပေးခြင်းငှာထိုက်၏၊ ဝါ-အကျိုးပေးနိုင်၏”ဟု အဓိပ္ပာယ်ရ၏၊ ထို့ကြောင့် “ဝိပါကာရဟတာ ဝုတ္တာ”ဟု ဆိုသည်၊ အဗျာကတာတရားတို့ကား အကျိုးမပေးနိုင်သောကြောင့် “အဝိပါကလက္ခဏာ”ဟု ဆိုသည်။

အာဟာ-ပြီ၊ ဟိ-ချဲ့၊ သုခ-ဒုက္ခဝိပါကာရဟာ-ကောင်းသောအကျိုးကို ပေးခြင်းငှာ ထိုက်ကုန်၊ မကောင်းသောအကျိုးကို ပေးခြင်းငှာထိုက်ကုန်သော တရားတို့သည်၊ သုခ ဒုက္ခဝိပါကာ-သုခဝိပါက၊ ဒုက္ခဝိပါကတို့တည်း၊ ဣတိ-တရားတို့သည်၊ ကုသလာကုသလနံ-တို့၏၊ ဧဝံ လက္ခဏတာ-ဤသို့ သုခဝိပါကလက္ခဏာ ရှိကုန်သည်၏အဖြစ်၊ ဒုက္ခဝိပါကလက္ခဏာရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကို၊ ဝုတ္တာယထေဝ-ဆိုအပ်သကဲ့သို့၊ ဧဝံ-ဤအတူ၊ ဣဓာပိ-ဤအဗျာကတ၏ လက္ခဏာကိုပြရာ၌လည်း၊ အဝိပါကာရဟာ-အကျိုးပေးခြင်းငှာမထိုက်ကုန်သော တရားတို့သည်၊ အဝိပါကာ-အဝိပါကတို့တည်း၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ အဗျာကတာနံ-တို့၏၊ ဧဝံလက္ခဏတာ-ဤသို့ အဝိပါကလက္ခဏာ ရှိသည်၏အဖြစ်ကို၊ ဝုတ္တာ-ပြ။

တသ္မာ-ကြောင့်၊ ကမ္မံ-ကံသည်၊ အဟောသိ-ဖြစ်ခဲ့ပြီ၊ ကမ္မဝိပါကော-ကံ၏အကျိုးသည်၊ နာဟောသိ-ဖြစ်ပြီးလည်းမဟုတ်၊ ကမ္မဝိပါကော-သည်၊ န ဘဝိဿတိ-ဖြစ်လတ္တံ့လည်းမဟုတ်၊ ကမ္မဝိပါကော-သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ဝါ-ဖြစ်ဆဲလည်းမဟုတ်၊ ကမ္မံ-သည်၊ အတ္ထိ-ရှိ၏၊ ဝါ-ဖြစ်ဆဲ၊ ကမ္မဝိပါကော၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ဝါ-ဖြစ်ဆဲမဟုတ်၊ ကမ္မဝိပါကော၊ န ဘဝိဿတိ-ဖြစ်လတ္တံ့မဟုတ်၊ ကမ္မံ၊ ဘဝိဿတိ-လတ္တံ့၊ ကမ္မဝိပါကော၊ န ဘဝိဿတိ-မဟုတ်၊ ဣတိ-သို့၊ ဧဝံ ပကာရာနံ-ဤသို့ အလားတူဖြစ်ကုန်သော၊ ကုသလာ ကုသလနံ-တို့၏၊ ကုသလာ ကုသလ ဘာဝါနာပတ္တိ-ကုသိုလ်၏အဖြစ်၊ အကုသိုလ်၏အဖြစ်သို့ မရောက်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ အဗျာကတဘာဝါပတ္တိ ဝါ-အဗျာကတအဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ နဟောတိ-မဖြစ်၊ ဟိ-မှန် (တစ်နည်း) ဟိ (ယသ္မာ)-ကြောင့်၊ တေ-ထိုအဟောသိကံဖြစ်သာ ကုသိုလ်အကုသိုလ်တို့သည်၊ သုခ ဒုက္ခဝိပါကာရဟာ

တသ္မာ ဟေ၊ ပတ္တိဝါ နဟောတိ။ ။တကယ်အကျိုးပေးနိုင်မှ "သုခဝိပါက၊ ဒုက္ခဝိပါက"ဟု ခေါ်ရသည်မဟုတ်၊ အကျိုးပေးခြင်းငှာ ထိုက်တန်သောတရားဖြစ်လျှင် "သုခဝိပါက၊ ဒုက္ခဝိပါက" ဟု ခေါ်နိုင်၏၊ ထို့ကြောင့် အကျိုးပေးခွင့်မရသည့်အတွက် အဟောသိကံဖြစ်သော ကုသိုလ်အကုသိုလ်တို့လည်း အကျိုးပေးခြင်းသဘောရှိရကား ကုသိုလ် အကုသိုလ် နာမည်ပျောက်၍ 'အဗျာကတ' နာမည်မရောက်နိုင်။

မှတ်ချက်။ ။ "အဟောသိ ကမ္မံ" စသောစကားသည် ပဋိသန္ဓိဒါမဂ်၌လာသော ပါဠိတော်တည်း၊ "အဟောသိ ကမ္မံ"ဖြင့် အတိတ်ကံကိုပြ၏၊ "အတ္ထိကမ္မံ"ဖြင့် ပစ္စုပ္ပန်ကံကိုပြ၏၊ "ဘဝိဿတိ ကမ္မံ" ဖြင့် အနာဂတ်ကံကိုပြ၏၊ "နာ ဟောသိ၊ န ဘဝိဿတိ၊ နတ္ထိ ကမ္မဝိပါကော" ဖြင့် လုံးလုံးအကျိုးမပေးနိုင်ပုံကိုပြ၏၊ ပစ္စုပ္ပန်ကံအတွက် အတိတ်အကျိုးကိုလည်းကောင်း၊ အနာဂတ်ကံအတွက် အတိတ်ပစ္စုပ္ပန်အကျိုးများကိုလည်းကောင်း ပြဖွယ်မလိုသောကြောင့် မပြဘဲထားသည်၊ ဧဝံပကာရာနံ၌ ပကာရ သဒ္ဓါသည် "အလားတူ" အနက်ဟောတည်း၊ ထို ပကာရ သဒ္ဓါဖြင့် အကျိုးမပေးနိုင်သော အဘိညာဉ်ကုသိုလ်များကိုလည်းကောင်း၊ ပဋိသန္ဓေကျိုးကို မပေးနိုင်သော ဘာဝနာယပဟာတဗ္ဗ အကုသိုလ်စသည်များကိုလည်းကောင်း ယူပါမဟုတ် အနု၊ မစုတို့ ဖွင့်ကြသည်။

ကောင်းသောအကျိုးကိုပေးခြင်းငှာ ထိုက်ကုန်၊ မကောင်းသောအကျိုးကို ပေးခြင်း
ငှာ ထိုက်ကုန်သည်။ န ဟောန္တိ-မဖြစ်ကုန်သည်ကား၊ န-မဟုတ်ကုန်၊ (ကသွာ-
နည်း၊) ဝိပါကဓမ္မတ္တာ-မှည့်ရင့်ခြင်းသဘော ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း၊
အဝိပါကာရဟာဝါ-အကျိုးပေးခြင်းငှာ မထိုက်ကုန်သည်လည်း၊ န ဟောန္တိ-
မဟုတ်ကုန်၊ (ကသွာ-နည်း၊) အဝိပါကဓမ္မတ္တာဘာဝါ-မှည့်ရင့်ခြင်းသဘော မရှိကုန်
သည်၏အဖြစ်၏ မရှိခြင်းကြောင့်တည်း၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (ကုသလာကုသလာနံ
ကုသလာ ကုသလာဘာဝါနာပတ္တိ အဗျာကတဘာဝါပတ္တိဝါ န ဟောတိ)။

ကုသလာတိဝါ ဓမ္မာတိဝါတိ' အာဒိနိတိ-ကား၊ ကုသလဓမ္မပဒါနိ-ကုသလ
ပုဒ်၊ ဓမ္မပုဒ်ဟူကုန်သော၊ ဒွေ-၂-ပုဒ်တို့လည်းကောင်း၊ အကုသလဓမ္မပဒါနိ-
အကုသလပုဒ်၊ ဓမ္မပုဒ်ဟူကုန်သော၊ ဒွေ-တို့လည်းကောင်း၊ အဗျာကတဓမ္မပဒါနိ-
အဗျာကတပုဒ်၊ ဓမ္မပုဒ်ဟူကုန်သော၊ ဒွေ-တို့လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ (ဧတာနိ-
ဤပုဒ်တို့သည်၊) [ဤ ၂-ပုဒ်စီ ၂-ပုဒ်စီတို့သည်၊] ဧကတ္ထနာနတ္ထာနိ-တူသောအနက်
ရှိကုန်၊ ထူးသောအနက်ရှိကုန်သလော၊ ဣတိ-သို့၊ ဝိသု ဝိသု-အသီးသီး၊ ဒွိန္ဒုဒွိန္ဒု-
၂-ပုဒ် ၂-ပုဒ်တို့၏၊ အညမညာပေက္ခံ-အချင်းချင်းငဲ့ခြင်းရှိသော၊ ဧကတ္ထနာနတ္ထတံ-
ဧကတ္ထ၏အဖြစ်၊ နာနတ္ထ၏ အဖြစ်ကို၊ စောဒေတိ-စောဒနာ၏၊ ဆန္ဒ-၆-ပုဒ်လုံး
တို့၏ (ဧကတ္ထနာနတ္ထတံ-ကို) န (စောဒေတိ)-စောဒနာသည် မဟုတ်။

ဧတ္ထ-ဤ ဧကတ္ထနာနတ္ထ၏ အဖြစ်၌၊ ဒေါသံ-အပြစ်ကို၊ ဝတ္ထုကာမော-
ဆိုခြင်းငှာ အလိုရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ စောဒကော-သည်၊ ပုစ္ဆတိ-၏၊ ဣတိ-သို့၊
ဥတွာ-သိ၍၊ အာစရိယော-အဋ္ဌကထာဆရာသည်၊ ကိဉ္ဇေတ္တာတိ-ဟူ၍၊ အာဟ၊
ဧတ္ထ ဧကတ္ထနာနတ္ထတာယံ-ဤဧကတ္ထ၏အဖြစ်၊ နာနတ္ထ၏အဖြစ်၌၊ ကိန္နိ-တစ်စုံ
တစ်ခုသော အပြစ်စကားကို၊ ဝတ္ထုဗ္ဗံ-ဆိုထိုက်သေး၏၊ တေ-၏၊ စောဒနာ-သည်၊
အသမတ္တာ-မပြည့်စုံသေး၊ အဝသိဋ္ဌံ-ကြွင်းကျန်သောစကားကို၊ တာဝ ဗြူဟိ-
ဆိုစမ်း ပါဠိးလော၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

ဒွိန္ဒု ဒွိန္ဒု ဟေ၊ န ဆန္ဒ။ "ကုသလာတိ ဝါ ဓမ္မာတိဝါတိ အာဒိနိ" ၌ အာဒိအရ
အကုသလာနှင့် ဓမ္မာကိုလည်းကောင်း၊ အဗျာကတနှင့် ဓမ္မာကိုလည်းကောင်း ယူရမည်ဖြစ်သော
ကြောင့် အားလုံး ပုဒ် ၆-ပါးရှိနေရကား ၆-ပုဒ်လုံးအတွက် ဧကတ္ထနာနတ္ထ အဖြစ်ကို စောဒနာ-
သည်ဟု ယူမှားဖွယ်ရှိသောကြောင့် ဒွိန္ဒု ဒွိန္ဒု ဟေ၊ န ဆန္ဒ"ဟု မိန့်သည်၊ ၆-ပုဒ်လုံးအတွက်ပေါင်း၍
ဧကတ္ထ နာနတ္ထအဖြစ်ကို စောဒနာသည် မဟုတ်၊ ကုသလာနှင့် ဓမ္မာ စသည်ဖြင့် ၂-ပုဒ် ၂-ပုဒ်
အတွက်သာ ဧကတ္ထ နာနတ္ထအဖြစ်ကို စောဒနာသည်-ဟူလို။

အာစရိယော အာဟ။ "ဤနေရာ၌ မူလဋီကာဆရာသည် အရှင်ဗုဒ္ဓဃောသကို
"အာစရိယော" ဟု သုံးစွဲထား၏၊ ဤအသုံးသည် မူလဋီကာဆရာ၏ သုံးလေ့ရှိသော အသုံး
မဟုတ်သောကြောင့် ဋီကာဆရာ၏ စကား ဟုတ်မှ ဟုတ်ပါလေရဲ့လားဟု သံသယဖြစ်မိပါသည်၊
အရှင်ဗုဒ္ဓဃောသကို "သင်္ဂဟကာရ" ဟု သုံးလေ့ရှိပါသည်။

(ဧတာနိ-ဤကုသလာဓမ္မာစသော ပုဒ်တို့သည်။) ဧကတ္တာနိ-တူသောအနက် ရှိကုန်သည်။ ယဒိ (ဟောန္တိ)-ကုန်အံ၊ (ဧဝံဟောန္တေသု-ကုန်လသော်၊) ဣန္ဒသက္ကသဒ္ဓါနိ-ဣန္ဒသဒ္ဓါ၊ သက္ကသဒ္ဓါတို့၏၊ သဒ္ဓမတ္ထေဝေ-သဒ္ဓါမျှ၌သာ၊ ဘောဒေါ- 'အထူးသည်၊ (ဟောတိ) ဝိယ-ကဲ့သို့၊ ဧဝံ-ဤအတူ၊ ကုသလာဓမ္မသဒ္ဓါနိ- ကုသလာသဒ္ဓါ၊ ဓမ္မသဒ္ဓါတို့၏၊ (သဒ္ဓမတ္ထေဝေ-၌သာ၊ ဘောဒေါ-သည်၊ ဟောတိ)၊ အတ္ထေ-အနက်၌၊ (ဘောဒေါ-သည်၊) န (ဟောတိ)-မဖြစ်၊ ဣတိ-ဤသို့ စောဒနာ၏၊ [ထိုစောဒနာ၏ ဥရုကတ္တကိုပြလို၍ “ယထာ၊ ယေ၊ ယောဇေတဗ္ဗာ”ဟု မိန့်သည်၊] ဣန္ဒော သက္ကောတိ-ဣန္ဒော သက္ကောဟူ၍၊ ဝုတ္တေ-ဆိုအပ်သော်၊ ဝါ-ဆိုအပ်သော စကားသည်၊ [မစဉ် ဝုတ္တေကို “ဝုတ္တဝစနံ”ဟု ဖွင့်၏၊ ဝုတ္တသဒိသံနှင့် အရတုဖြစ် အောင် ဖွင့်ခြင်းတည်း၊] ဣန္ဒော ဣန္ဒောတိ-ဣန္ဒောဣန္ဒောဟူ၍၊ ဝုတ္တသဒိသံ-ဆိုအပ်သောစကားနှင့်တူသည်၊ ဟောတိယထာ-ကဲ့သို့၊ ဧဝံ-ဤအတူ၊ ကုသလာဓမ္မာတိ ဣဒံဝစနံ-ကုသလာဓမ္မာဟူသော ဤစကားသည်၊ ကုသလာကုသလာတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တသဒိသံ-ဆိုအပ်သောစကားနှင့်တူသည်၊ ဟောတိ၊ ဧဝံ-ဤအတူ၊ ဣတရေ သုပိ-ကုသလာဓမ္မာမှ တစ်ပါးသော အကုသလာဓမ္မာ၊ အဗျာကတာဓမ္မာ ဟူသော စကားတို့၌လည်း၊ အကုသလာအကုသလာတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တသဒိသတာ- ဆိုအပ်သော စကားနှင့် တူသည်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ အဗျာကတာ အဗျာကတာတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တသဒိတာစ-ကိုလည်းကောင်း၊ ယောဇေတဗ္ဗာ-ယှဉ်စေထိုက်၏။

အထ-သို့မဟုတ်၊ (ဧတာနိ-ဤအကုသလာ ဓမ္မာစသော ပုဒ်တို့သည်။) နာနတ္တာနိ-ကွဲပြားသောအနက်ရှိကုန်သည်၊ (ယဒိဟောန္တိ၊ ဧဝံသတိ)၊ ဣန္ဒကုဝေရ သဒ္ဓါနိ ဝိယ-ဣန္ဒသဒ္ဓါ၊ ကုဝေရသဒ္ဓါတို့ကဲ့သို့၊ သဒ္ဓတော-သဒ္ဓါအားဖြင့်လည်း ကောင်း၊ အတ္ထတောစ-အနက်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ကုသလာဓမ္မသဒ္ဓါနိ-တို့၏၊ ဘောဒေါ-သည်၊ (ဟောတိ)၊ အကုသလာဓမ္မသဒ္ဓါဒိနိ-အကုသလာသဒ္ဓါ၊ ဓမ္မသဒ္ဓါ အစရှိသည်တို့၏၊ တထာ-ထိုအတူ (အထူးအပြား)ဖြစ်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဆဟိ ပဒေဟိ-၆-ပုဒ်တို့ဖြင့်လည်းကောင်း၊ စတူဟိ ပဒေဟိစ-၄-ပုဒ်တို့ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဆ-၆-ပါးကုန်သော၊ အတ္တာ-အနက်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ [တိက်ကိုရည်ရွယ်သည်၊] စတ္တာရော-၄-ပါးကုန်သော၊ (အတ္တာ) စ-တို့ကိုလည်းကောင်း၊ [ဒုက်ကိုရည်ရွယ် သည်၊] ဘိန္နာ-ကွဲပြားသောအနက်တို့ကို၊ ဝုတ္တာ-ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။ ။ ဣတိ-ကြောင့်၊ ကုသလာတ္တိကာဒိနိ-ကုသလာတိက်အစရှိသည်တို့၏၊ ကုသလာဆက္ကာဒိဘာဝေါ- ကုသလာဆက္ကအစရှိသည်တို့၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဟေတုဒုကာဒိနိ-ဟေတုဒုက် အစရှိသည်တို့၏ ဟေတုစတုက္ကဒိဘာဝေါစ-ဟေတုစတုက္က အစရှိသည်တို့၏အဖြစ် သည်လည်းကောင်း၊ အာပဇ္ဇတိ-ဖြစ်သည်မဟုတ်လော၊ ဣတိ-ဤသို့ စောဒနာ၏၊ [ကိုယ်တိုင်စောဒနာခြင်းမဟုတ်၊ အဋ္ဌကထာ၌လာသော စောဒနာ၏ စောဒနာပုံကို ပြခြင်းဖြစ်၍ “ဣတိ-ဤကား စောဒနာတည်း”ဟု မပေးရ။]

နန-စောဒနာပါဠိးအံ၊ (ကိ-အဘယ်သို့စောဒနာအံနည်း၊) တိဏ္ဍ-၃-ပါး ကုန်သော၊ ဣန္ဒသဒ္ဓါနိဝိယ-ဣန္ဒသဒ္ဓါတို့ကဲ့သို့၊ တိဏ္ဍ၊ ဓမ္မသဒ္ဓါနိ-တို့၏၊ ရူပါ ဘောဒါ-ရုပ်အသွင်၏ မကွဲပြားခြင်းကြောင့်၊ (သုတိ၏ မကွဲပြားခြင်းကြောင့်၊) အတ္ထဘောဒေါ-အနက်၏မကွဲပြားခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဆက္ကဘာဝေါ-ဆက္က၏အဖြစ်သည်၊ န ဘဝိဿတိနန-မဖြစ်လတ္တံ့မဟုတ်ပါလော၊ [ပရိကပ္ပအရာဖြစ်၍ အနာဂတ်ဝိဘတ်ဖြင့် သုံးနိုင်သည်၊] တသ္မာ-ကြောင့်၊ တိက၊ ပေ၊ အာပဇ္ဇတိတိ-ဟူ၍၊ ဣဒံ ဒေ-ဤစကားကိုသာ၊ ဝတ္ထဗ္ဗံ-ဆိုထိုက်သည်၊ သိယာ- ဖြစ်ရာသည် မဟုတ်ပါလော၊ ဣတိ-ဤကား စောဒနာတည်း၊ ဒေမိဒံဗ္ဗံ(မ) အာဂုံ၊ “ဣဒံ ဒေ”ဟု မစုဖွင့်၏၊ ထိုအတိုင်းပေးလိုက်သည်၊ ဤသို့ မပေးဘဲ “ဒေ-သို့၊ ဣဒံ- ဤစကားကို၊ ဝတ္ထဗ္ဗံ သိယာ”ဟုလည်း ပေးနိုင်ပါ၏။]

(တိက၊ ပေ၊ အာပဇ္ဇတိတိ-ဟူ၍၊) န ဝတ္ထဗ္ဗံ-မဆိုထိုက်၊ (ကသ္မာ-နည်း၊) (ဧကတ္တာနံ-တူသောအနက် ရှိကုန်သော၊) တိဏ္ဍ-ကုန်သော၊ ဣန္ဒသဒ္ဓါနိ-တို့ကို၊ ဝစနေ-ဆိုခြင်း၌၊ (ပယောဇနာဘာဝေါ) ဝိယ-အကျိုး၏မရှိခြင်းကဲ့သို့၊ ဧကတ္တာနံ- ကုန်သော၊ တိဏ္ဍ-ကုန်သော၊ ဓမ္မသဒ္ဓါနိ-တို့ကို၊ (ဝစနေ-၌၊) ပယောဇနာဘာဝါ- ကြောင့်တည်း၊ ဝတ္ထာနံ-မြတ်စွာဘုရားသည် ဟောတော်မူအပ်ကုန်သော၊ တေသံ- ထိုဓမ္မသဒ္ဓါ ၃-ခုတို့၏၊ မာသသဒ္ဓါနိ ဝိယ-မာသသဒ္ဓါ ၃-ခုတို့ကဲ့သို့၊ အဘိန္နရူပါနိ- မကွဲပြားသောရုပ်သွင်ရှိကုန်သည်၊ (သမာနာနံ) စ-ဖြစ်ပါကုန်သော်လည်း၊ အတ္ထ ဘောဒေါ-အနက်၏ ကွဲပြားခြင်းသည်၊ ဥပပဇ္ဇတိ-ဖြစ်သင့်၏၊ ဣတိ-ဤကား အဖြေတည်း။ [စ သဒ္ဓါကို ပိ၏ အနက်ဟု မစုဖွင့်၏၊ “တိဏ္ဍ-ကုန်သော၊

နန တိဏ္ဍံ၊ ပေ၊ အာပဇ္ဇတိတိ။ “ဤစကားသည် “တိကစတုတ္တာနံ ဆက္ကစတုတ္တာဘာဝေါ အာပဇ္ဇတိ” ဟူသော မူလစောဒနာကို အခြားစောဒနာတစ်ဦးက ကြားဝင်၍ စောဒနာပုံကိုပြသော စကားတည်း၊ ဣန္ဒသဒ္ဓါ ၃-ခုဆိုလျှင် အနက် ၃-မျိုးမပြားဘဲ “သိကြား”ဟူသော အနက်တစ်မျိုး သာရသကဲ့သို့ ဓမ္မသဒ္ဓါ ၃-ခုအတွက်လည်း အနက် တစ်မျိုးသာ ရသင့်သောကြောင့် ဆက္ကစတုတ္တာ မဖြစ်ဘဲ တိကအတွက် စတုတ္ထ၊ ဒုကအတွက် တိကသာ ဖြစ်စရာရှိသည် မဟုတ်ပါလော-ဟု ဆိုသင့် (စောဒနာသင့်)သည်-ဟူလို။

န ဝတ္ထဗ္ဗံ၊ ပေ၊ ဥပပဇ္ဇတိတိ။ “စတုတ္ထတိက ဖြစ်စရာရှိသည် မဟုတ်လော”ဟု မဆိုသင့်၊ ဘာကြောင့်နည်း၊...ဓမ္မသဒ္ဓါ ၃-ခုသည် ဣန္ဒသဒ္ဓါ ၃-ခုကဲ့သို့ အနက်တူဖြစ်လျှင် ထိုဓမ္မသဒ္ဓါ ၃-ခုကို ဟောတော်မူခြင်း၌ အကျိုးမရှိသောကြောင့်တည်း၊ [အကျိုးမရှိသောစကားကိုလည်း ဘုရား မဟောပါ-ဟူလို။] ထို့ကြောင့် ဘုရားရှင်ဟောတော်မူအပ်ပြီးသော ဓမ္မသဒ္ဓါ ၃-ခုသည် သဒ္ဓါ နေမပြားသော်လည်း အနက်အရကွဲပြားသည်သာဖြစ်သင့်သည်၊ ဥပမာ မာသသဒ္ဓါ ၃-ခုသည် သဒ္ဓါနေမပြားသော်လည်း “မာသ-တလ၊ မာသ-မာသံပဲ၊ မာသ-(၂-ရွေးရှိသော) ရွှေတံစပ်သား” ဤသို့ အနက်ကွဲပြားသကဲ့သို့တည်း။ [“မာသ-မာသံပဲ” ဟု အဘိဓာန်နိဿယသစ်ပေး၏၊ အဓိပ္ပာယ်ကား-“မဟာမာသ-ပဲကြီး” ဟု ဖွင့်သည်၊]

မာသသဒ္ဓါနံ ဝိယ-တို့ကဲ့သို့၊ အဘိန္နရူပါနဉ္စ-မကွဲပြားသော ရုပ်သွင်ရှိသည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ တေသံ-ထို ဓမ္မသဒ္ဓါတို့၏”ဟု သမုစ္စယတ္ထ ကြံ၍လည်းပေးနိုင်ပါ သည်။]

ဝေမပိ-ဤသို့ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ ဧကော-တစ်ခုသော၊ အဘိန္နရူပေါ-မကွဲပြား သော ရုပ်အသွင်ရှိသော၊ မာသသဒ္ဓေါ-သည်၊ ကာလံ-တလဟူသော အခါကိုလည်း ကောင်း၊ အပရတ္ထဝိသေသံ-ပဲအထူးကိုလည်းကောင်း၊ သုဝဏ္ဏမာသဉ္စ-ရွှေပဲကိုလည်း ကောင်း၊ ဝဒတိ ယထာ-ဟောသကဲ့သို့၊ ဧဝံ-တူ၊ ဓမ္မသဒ္ဓေါပိ-သည်လည်း၊ ဧကော-တစ်ခုတည်းသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဘိန္န-ကွဲပြားကုန်သော၊ အတ္ထေ-အနက်တို့ကို၊ ဝတ္တံ-ဟောခြင်းငှာ၊ အရဟတိ-ထိုက်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ကာလာဒီနံ-ကာလ အစရှိသည်တို့၏၊ မာသပဒတ္တတာယ-မာသပုဒ်၏ အနက်၏အဖြစ်ဖြင့်၊ (အဘောဒေါ) ဝိယ-မကွဲပြားခြင်းကဲ့သို့၊ တဗ္ဗဝစနိယဘိန္နတ္တာနံ-ထိုကုသလသဒ္ဓါ အကုသလသဒ္ဓါ အဗျာကတသဒ္ဓါတို့သည် ဟောအပ်ကုန်သော ကွဲပြားသောအနက်တို့၏၊ ဓမ္မပဒတ္တ တာယ-ဓမ္မပုဒ်၏ အနက်၏အဖြစ်ဖြင့်၊ အဘောဒေါ-မကွဲပြားခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ စတုက္ကတိကဘာဝေါ ဧဝံ-စတုက္ကတိက၏ အဖြစ်သည်သာ၊ အာဝဇ္ဇတိ-ဖြစ်ရာသည် မဟုတ်လော၊ ဣတိ-ဤကား စောဒနာတည်း။

စတုက္ကတိကဘာဝေါ-သည်၊ နာပဇ္ဇတိ-မဖြစ်သင့်၊ (ကသ္မာ-နည်း၊) ဧကဿ- တစ်ခုသော၊ သဒ္ဓဿ-သဒ္ဓါ၏၊ ဇာတိဂုဏ်ကိရိယာဘိန္နာနံ-ဇာတ်၊ ဂုဏ်၊ ကြိယာ အားဖြင့် ကွဲပြားကုန်သော အနက်တို့ကို၊ အနဘိဓာနတော-မဟောနိုင်ခြင်းကြောင့်

ဝေမပိ၊ ပေ၊ တိကဘာဝေါဝ အာပဇ္ဇတိ။ ။[ဤစကားသည် ဒုတိယစောဒက ပုဂ္ဂိုလ် မူလ စောဒကကို ပြန်၍ချေပသောစကားတည်း။] ဝေမပိ၌ “အပိ”ကို ဂရဟာဇောတကဟု မဆို၏။ ကိဉ္ဇာပိဝါကျနောက်က ပန တထာပိ မျိုးပင်တည်း။ ဤပုဒ်ကို “စတုက္ကတိကဘာဝေါဝေ အာပဇ္ဇတိ”၌စပ်၊ “အဘိန္နရူပဖြစ်သော ဓမ္မသဒ္ဓါ ၃-ခုအတွက် အတ္ထဘောဒ ဖြစ်သင့်ပါသော်လည်း စတုက္ကတိကသာ ဖြစ်သင့်သည်”ဟူလို။

ယထာပေ၊ အဘောဒေါ။ ။“အနက်ကွဲပြားသင့်ပါလျက် ဘာကြောင့် စတုက္ကတိကသာဖြစ်သင့် သနည်း”ဟု မေးဖွယ်ရှိရကား “ယထာပေ၊ အဘောဒေါ”ဟု မိန့်၊ မာသသဒ္ဓါတစ်ခုတည်းက “တလအနက်၊ မာသပဲအနက်၊ ရွှေပဲအနက်” ဟူသော အနက် ၃-မျိုးကို ဟောသည့်အတွက် မာသသဒ္ဓါ တစ်ခုတည်း၏ အနက်အဖြစ်ဖြင့် မကွဲပြားသကဲ့သို့ ထို့အတူ ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ အဗျာကတ အနက် ၃-မျိုးလည်း ဓမ္မ၏ အနက်အဖြစ်ဖြင့် မကွဲပြား၊ ထို့ကြောင့် စတုက္က- တိကသာ ဖြစ်သင့်သည်-ဟူလို။

နာပဇ္ဇတိ၊ ပေ၊ အနဘိဓာနတော။ ။ဤစကားသည် မူလစောဒကပုဂ္ဂိုလ်က ကြားဝင်လာသော စောဒကကို ပြန်၍ချေပသော စကားပင်တည်း။ ကုသိုလ် အကုသိုလ် အဗျာကတဟူသော ၃- နက်က ဓမ္မပုဒ်၏ အနက်အဖြစ်ဖြင့် မပြားသော်လည်း စတုက္ကတိက မဖြစ်ပါ၊ ဘာကြောင့်နည်း... သဒ္ဓါတစ်ခုတည်းက ဇာတ်-ဂုဏ်-ကြိယာအားဖြင့် ပြားသော အနက်တို့ကို မဟောနိုင်သော ကြောင့်တည်း။

တည်း၊ ဟိ-မှန်၊ မာသသဒ္ဓေါ-သည်း၊ ဧကော-သည်း၊ (ဟုတွာ)၊ ဇာတိဘိန္နာနံ-
ဇာတ်အားဖြင့် ကွဲပြားကုန်သော၊ ကာလာဒိနံ-ကာလအစရှိသည်တို့ကို၊ သရူပေက
သေသံ-သရူပေကသေသံကို၊ အန္တရေန-ကြည့်၍၊ ဝါစကော-ဟောနိုင်သည်၊ န
ဟောတိ၊ ဣဓေ-ဤတိက်ဒုက် အရာ၌လည်း၊ သရူပေကသေသော-သည်း၊ ဝါ-ကို၊
ကတော-ပြုအပ်သည်၊ ယဒိသိယာ-အံ၊ (ဧဝံသတိ)၊ ဒုတိယော-၂-ခုမြောက်ဖြစ်သော၊
(ဓမ္မသဒ္ဓေါ-သည်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ကိုလည်းကောင်း။) တတိယော-သော၊ ဓမ္မ
သဒ္ဓေါ-သည်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ကိုလည်းကောင်း၊ နဝတ္ထဗ္ဗော-ဟောတော်မမူထိုက်
သည်၊ သိယာ-၏၊ စ-စင်စစ်ကား၊ သော-ထိုဒုတိယ တတိယဖြစ်သော ဓမ္မသဒ္ဓါ
ကို၊ ဝုတ္ထော-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ကုသလာဒိသဒ္ဓါ-ကုသလာအစရှိသော
သဒ္ဓါတို့သည်၊ အဘိန္နကုသလာဒိဇာတိသု-မကွဲပြားသော ကုသိုလ်အစရှိသော ဇာတ်ရှိ
သော တရားတို့၌၊ (ဝတ္ထမာနာ) ဝိယ-ဖြစ်ကုန်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ရူပသာမညေ-
ရုပ် အသွင်အားဖြင့် တူကုန်သည်၏အဖြစ်သည်၊ (သုတိတူကုန်သည်၏ အဖြစ်သည်။)

န ဟိ၊ ပေ၊ ဘာဝေါဧဝ အာပစ္စတိ။ ။ ထိုစကား၏ ခဉ်တည်း၊ မာသသဒ္ဓါသည် တစ်ခု
တည်းက ဇာတ်အားဖြင့် ကွဲပြားသော ကာလစသော အနက် ၃-မျိုးကို မဟောနိုင်၊ မဟောနိုင်သော
နည်းကား “မာသော စ+မာသော စ+မာသော စ+မာသာ” ဟု ဧကသေသံပြုထားသောနည်း
သာတည်း၊ ထိုနည်းမဟုတ်ဘဲ သဒ္ဓါတစ်ခုတည်းက ဇာတ်စသည် ကွဲပြားသောအနက်များစွာကို
မဟောနိုင်။

ဣဓ ဓ၊ ပေ၊ ဝုတ္ထော စ သော။ ။ ဤ တိက်ဒုက်အရာ၌လည်း ဧကသေသံပြုထားလျှင်
ဓမ္မတစ်ပုဒ်တည်းသာရှိသင့်၍ ဒုတိယ တတိယ ဓမ္မသဒ္ဓါကို ဟောတော်မမူရာ၊ စင်စစ်အားဖြင့်
ဒုတိယ တတိယ ဓမ္မသဒ္ဓါကိုလည်း ဘုရားရှင် ဟောထားတော်မူပေသည်။

တသ္မာ၊ ပေ၊ ဘာဝေါဧဝ အာပစ္စတိ။ ။ [တသ္မာဖြင့် “ဧကသဒ္ဓဿ ဇာတိ၊ ပေ၊ အနဘိဓာနတော”
ဟူသော မူလဝါကျနက်ကို ပြန်ညွှန်းသည်၊ ထို တသ္မာကို “တယောဗ္ဗေစ သဒ္ဓါ အာပန္နာ”၌စပ်၊
ထို့နောက် ဣတိကို အာဝစ္စတိ ၌စပ်။] သဒ္ဓါတစ်ခုတည်းက ဇာတ်စသည် ကွဲပြားသောအနက်တို့ကို
မဟောနိုင်သောကြောင့်၊ တိက်အတွက် ဓမ္မသဒ္ဓါ ၃-ခု၊ ဒုက်အတွက် ဓမ္မသဒ္ဓါ ၂-ခုပင်ဖြစ်၏၊
ထို့ကြောင့် တိက်ဒုက်တို့မှာ ဆက္ကစတုက္ကသာ ဖြစ်သင့်သည်-ဟုလို။

ကုသလာဒိ၊ ပေ၊ ဝတ္ထမာနာ။ ။ ဥပမာန ၂-ထပ်ပါနေ၏၊ ထိုတွင် “ကုသလာဒိ
၊ ပေ၊ အဘိန္နကုသလာဒိဇာတိသု”ဖြင့် ကုသလာသဒ္ဓါသည် ဇာတ်အားဖြင့် မပြားသော ကုသိုလ်ကို
ဟောသကဲ့သို့ ကုသလာနောက်က ဓမ္မသဒ္ဓါလည်း ထိုသို့ ဇာတ်မပြားသော ကုသိုလ်ဟူသော
သဘာဝဓမ္မကိုပင် ဟောရ၏၊ အာဒိဖြင့် အကုသလာ အဗျာကတသဒ္ဓါတို့က ဟောပုံကိုလည်းကောင်း၊
ထို့နောက် ဓမ္မသဒ္ဓါတို့က ဟောပုံကိုလည်းကောင်း ပြ၏၊ ကုသလာစသော သဒ္ဓါသုံးခုသည်
သုတိ မတူသောကြောင့် မိမိဆိုင်ရာ အနက် ၃-မျိုးကို ဟောပါစေ၊ ဓမ္မသုံးခုကား သုတိ တူသော

(သတိ) ပိ-လည်း၊ တာယော-၃-ခုကုန်သော၊ မာသသဒ္ဓါ-တို့သည်၊ ဝိနိဝတ္တအညဇာတီသု-ဆုတ်နစ်စေအပ်သော တစ်ပါးသောဇာတ်ရှိသော အနက်တို့၌၊ ဝတ္တမာနာပိယ-ဖြစ်ကုန်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ (ဇာတာ-တူ၊) ဝိနိဝတ္တအညဇာတီသု-ဆုတ်နစ်စေအပ်သော တစ်ပါးသောဇာတ်ရှိသော သဘာဝဓမ္မတို့၌၊ ဝတ္တမာနာ-ကုန်သော၊ တာယော-သုံးခုကုန်သော၊ ဓမ္မသဒ္ဓါ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ ခွေ-ကုန်သော၊ ဓမ္မသဒ္ဓါ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ အာပဇ္ဇတိ-ဖြစ်သင့်ကုန်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ တိကဒုကာနိ-တို့၏ ဆက္က စတုက္ကဘာပေါ ဇဝ-ဆက္က-စတုက္ကတို့၏ အဖြစ်သည်သာ၊ အာပဇ္ဇတိ-ဖြစ်သင့်၏၊ ဣတိ-ဤကား အဖြေတည်း။

[အဋ္ဌကထာ၌လာသော “ပဒါနန္တ အသမ္ပန္နော”ကို ဖွင့်ပြလို၍ “ပဒါနန္တ” စသည်မိန့်။] ပဒါနန္တ အသမ္ပန္နောတိ-ကား၊ ကုသလဓမ္မပဒါနိ-ကုသလာပုဒ်၊ ဓမ္မပုဒ်တို့၏၊ အညမညံ-ချင်း (အသမ္ပန္နော-မဆက်သွယ်ခြင်းဟူသော အဖြစ်သည်၊ အာပဇ္ဇတိ-ဖြစ်သည် မဟုတ်လော၊) တာယာ-တို့အတူ အချင်းချင်း၊ အကုသလ ဓမ္မပဒါနိ-တို့၏လည်းကောင်း၊ အဗျာကတ ဓမ္မပဒါနန္တ-တို့၏လည်းကောင်း၊ အသမ္ပန္နော-

ကြောင့် အဘယ်ကဲ့သို့အနက် ၃-မျိုးကို ဟောသနည်း-ဟု မေးဖွယ်ရှိ သောကြောင့် သုတိဟူသော မာသသဒ္ဓါသုံးခုက အနက် ၃-မျိုး ဟောပုံကို ဥပမာပြုပြန်သည်။

ဝိနိဝတ္တ အညဇာတီသု။ ။ တလ အနက်ဟော မာသသဒ္ဓါသည် ပဇာတ် ရွှေ ဇာတ်မှ ဆုတ်နစ်စေအပ်သော တလဟူသော အရေအတွက်ဇာတ် ရှိသောအနက်၌ ဖြစ်၏၊ မာသပိအနက်ဟော မာသသဒ္ဓါသည် ရွှေဇာတ် တလဟူသော အရေအတွက်ဇာတ်မှ ဆုတ်နစ်စေအပ်သော ပဇာတ် ရှိသော အနက်၌ဖြစ်၏၊ ရွှေ ၁-ပဲသား အနက် ဟော မာသသဒ္ဓါသည် အခြား ၂-ဇာတ်တို့မှ ဆုတ်နစ်စေအပ်သော ရွှေဇာတ်ရှိသော အနက်ဖြစ်၏၊ ဤသို့ သုတိဟူသောမာသသဒ္ဓါသည် အခြားအနက်မှ ဆုတ်နစ်စေအပ်သော လိုရာအနက်ကို ဟောသကဲ့သို့၊ သုတိတူ ဓမ္မသဒ္ဓါ ၃-ခု (၂-ခု)လည်း ကုသလ နောင်ဖြစ်လျှင် အကုသိုလ်ဇာတ် အဗျာကတဇာတ်တို့မှ ဆုတ်နစ်စေအပ်သော ကုသိုလ်ဇာတ်ရှိသောသဘောတရား ဟူသောအနက်၌ဖြစ်၏၊ ဤနည်းအားဖြင့်၊ ကုသလ အကုသလ အဗျာကတဟူသော အနက် ၃-မျိုး၊ ဓမ္မအတွက် (ထိုကုသိုလ်စသော) သဘာဝဓမ္မ ၃-မျိုး ရသောကြောင့် (ဒုက်၌လည်း နည်းတူဖြစ်သောကြောင့်) အဋ္ဌကထာ၌ ငါစောဒကဗြသည့်အတိုင်း ဆက္ကစတုက္ကအဖြစ်သာ ဖြစ်နိုင်သည်-ဟူလို။ ဤတိုင်အောင် ဋီကာ၌လာသော ကြားဝင် စောဒကကို ပြန်၍ချေပချက် ပြီးရုံသာရှိသေး၏။]

ကုသလဓမ္မပဒါနိ၊ပေ၊အတ္ထော။ ။ “ပဒါနန္တ အသမ္ပန္နော” ဟူသော အဋ္ဌကထာ၌ “ပဒါနိ”ဟု ပေါင်း၍ဆိုထားသောကြောင့် ၆-ပုဒ်လုံး (၄-ပုဒ်လုံး)အတွက် မဆက်စပ်ခြင်းကို စောဒနာသည်ဟု ယူဆဖွယ်ရှိရကား “ကုသလဓမ္မပဒါနိ” စသည်ကို မိန့်သည်၊ (အရှင်က ဧကတ္ထအဖြစ်ကို အလိုမရှိဘဲနာနတ္ထအဖြစ်ကို အလိုရှိလျှင်) ကုသလနှင့် ဓမ္မပုဒ်၊ အကုသလနှင့် ဓမ္မပုဒ်၊ အဗျာကတနှင့် ဓမ္မပုဒ်၊ ဤသို့ ၂-ပုဒ်စီ အဓိပ္ပာယ် မဆက်သွယ်မိခြင်းဟူသော အသမ္ပန္နဒေါသ ဖြစ်စေရာရှိသည်-ဟူလို။

သည်။ အာပဇ္ဇတိ-လော၊ ဣတိ-အတ္ထော-ဤကားအနက်၊ (ကသွာ၊ ဣတိအတ္ထော-ဤသို့သောအနက်ကို၊ ဝိညာယတိ၊) ဟိ (ယသွာ)-ကြောင့်၊ ဒိန္နဒိန္န-၂-ပုဒ် ၂-ပုဒ်တို့၏၊ သမ္ပန္နော-ဆက်သွယ်ခြင်းကို၊ ဣစ္ဆိတော-အလိုရှိအပ်၏၊ သဗ္ဗေသ-ကုန်သော၊ ဆန္န(ဝါ)-၆-ပုဒ်တို့၏သော်လည်းကောင်း၊ စတုန္နဝါ-၄-ပုဒ်တို့၏သော်လည်းကောင်း။ အညမည-ချင်း၊ (သမ္ပန္နော-ကို) န ဣစ္ဆိတော-အလိုရှိအပ်သည်မဟုတ်၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဣတိအတ္ထော ဝိညာယတိ။)

ပန-ပဌမစောဒကပက္ခမှတစ်ပါး၊ ဒုတိယစောဒကပက္ခကို ဆိုဦးအံ့၊ ဣဒံ-ဤပဒါနဉ္စအသမ္ပန္နော ဟူသောစကားကို၊ ကသွာ-ကြောင့်၊ စောဒေတိ-စောဒနာရသနည်း၊ ဝါ-ဆိုရသနည်း၊ နာနတ္ထတ္ထေ-နာနတ္ထတို့၏အဖြစ်သည်၊ သတိ-သော်၊ အတ္တန္တရဒဿနတ္ထံ-အနက်တစ်မျိုးကို ပြခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဓမ္မသဒ္ဓေသု-ဓမ္မသဒ္ဓါတို့ကို၊ ဝုစ္စမာနေသု-ဟောတော်မူအပ်ကုန်လသော်၊ ကုသလာကုသလအဗျာကတသဒ္ဓါနိဝိယ-ကုသလသဒ္ဓါ၊ အကုသလသဒ္ဓါ၊ အဗျာကတ သဒ္ဓါတို့၏ကဲ့သို့၊ အသမ္ပန္နော-ဓမ္မသဒ္ဓါတို့၏ မဆက်သွယ်ခြင်းသည်၊ ဝါ-ကို၊ ဝုတ္တော-ဆိုအပ်သည်၊ (သမာနော-သော်) ယုတ္တောစေ နန-သင့်သည် မဟုတ်ပါလော၊ ဣတိ-ဤကား စောဒနာတည်း။

ဇေတံ-ဤအသမ္ပန္န၏ ယုတ္တအဖြစ်သည်၊ သစ္စံ-မှန်ပါပေ၏၊ ပန-ထိုသို့မှန်ပါသော်လည်း၊ အသမ္ပန္နံ-အသမ္ပန္နကို၊ သိဒ္ဓံ-ထင်ရှားပြီးကို၊ ကတွာ-ပြု၍၊ တိကာ၊ပေ၊အာပဇ္ဇတိတိ-ဟူ၍၊ ပုရိမစောဒနာ-ရှေ့စောဒနာကို၊ ကတာ-ပြုအပ်ပြီး၊

ဒိန္န ဒိန္န ဟိ။ ။ပဒါနဉ္စ အသမ္ပန္နော၌ ပဒါနံအရတွင် ၆-ပုဒ်လုံး (၄-ပုဒ်လုံး) ပါဝင်ပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် ကုသလနှင့် ဓမ္မစသော ၂-ပုဒ်စီ၏ အသမ္ပန္နအဖြစ်ကိုသာ စောဒနာကြောင်း သိရသနည်းဟု မေးဖွယ်ရှိ၍ “ဒိန္န ဒိန္န ဟိ”စသည်မိန့်၊ ၂-ပုဒ် ၂-ပုဒ်၏ အဓိပ္ပာယ်ဆက်သွယ်မှုသာ လိုလားအပ်၏၊ ၆-ပုဒ်လုံး (၄-ပုဒ်လုံး)၏ ဆက်သွယ်မှုကို မလိုလားအပ်၊ ထို့ကြောင့် အသမ္ပန္နအဖြစ်ကို စောဒနာရာ၌လည်း ၂-ပုဒ် ၂-ပုဒ်၏ အသမ္ပန္နအပြစ်ရောက်မှုကိုသာ စောဒနာကြောင်း သိနိုင်ပါသည်။ [ဤပါကျ၌ မဓုဝယ် ဝိညာယတိ ထည့်ထားသောကြောင့် ဉာပကဟေတုဝါကျဟု ဆိုလိုက်သည်။]

ဣဒံ ပန၊ပေ၊နန။ ။[အဋ္ဌကထာ၌လာသော ပဒါနဉ္စအသမ္ပန္နကို စောဒနာသော စောဒကကို ပြန်၍ စောဒနာသောစကားတည်း၊] “ပဒါနဉ္စ အသမ္ပန္နော အာပဇ္ဇတိ” ဟူသောအပြစ်ကို ဘာကြောင့် ဆိုရသနည်း၊ တစ်ပုဒ်နှင့်တစ်ပုဒ် နာနတ္ထဖြစ်နေလျှင် အနက်တစ်မျိုးမျိုးပြဖို့ရန် (ကိုယ်အနက်နှင့်ကိုယ်) အဆက်အသွယ်မလိုဘဲ ဆိုနိုင် သည် မဟုတ်ပါလော၊ “ဆက္က စတုတ္ထ အပြစ်ကိုတင်ပြပြီးဖြစ်ရကား အသမ္ပန္နအပြစ်ကို ထပ်ဆင့်၍ တင်ဖို့မလိုပါ” ဟုလို့။

သစ္စမေတံ၊ပေ၊ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ။အသင်စောဒကအလိုအားဖြင့် “အသမ္ပန္နဒေါသကို ထပ်ဆင့်ဖို့မလို” ဟူသောစကားသည်မှန်ပါ၏၊ သို့သော် ဆက္က စတုတ္ထဒေါသကို ပဌမတင်ရာ၌ ၆-ပုဒ် (၄-ပုဒ်)ဖြစ်၍ အသမ္ပန္နအပြစ်က ထင်ရှားပြီဟု ယူဆလျက် တင်ခဲ့သည်၊ ဤဒုတိယ

ဣဓ ပန-ဤနောက်စောဒနာ၌ကား၊ တံ အသမ္ပန္နံ-ထိုအသမ္ပန္နကို၊ သာဓေတုံ-
ပြီးစေခြင်းငှာ၊ (ထင်ရှားစေခြင်းငှာ၊) ဣဒံ-ဤစကားကို၊ စောဒိတံ-စောဒနာအပ်ပြီ၊
ဝါ-ဆိုအပ်ပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏။

အထဝါ-ကား၊ ဧတ္ထ-ဤ ပဒါနဉ္စ အသမ္ပန္နောဟူသော ပါဌ်၌၊ ဧဝံ-ဤသို့၊
ယောဇနာ-ပုဒ်အနက်တို့ကို၊ ယုဉ်စေခြင်းကို၊ ကာတဗ္ဗာ-၏၊ (ကိ-အဘယ်သို့
ပြုထိုက်သနည်း၊) (တွံ-အသင် ပရိဟာရဆရာသည်၊ ဆက္ကစတုက္ကဘာဝံ-ကို၊ ယဒိ
န. ဣစ္ဆသိ-အကယ်၍ အလိုမရှိအံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ ပဒါနံ-ပုဒ်တို့၏၊ ယထာဝုတ္တနယေန-
အကြင်အကြင်ဆိုအပ်ပြီးသော ၂-ပုဒ်စီ ၂-ပုဒ်စီနည်းအားဖြင့်၊ သမ္ပန္နေန-ဆက်
သွယ်ခြင်းသည်၊ ဘဝိတဗ္ဗံ-ဖြစ်ရာ၏၊ သမာနဝိဘတ္တိနံ-တူသောဝိဘတ်ရှိကုန်သော၊
ဒိန္နံဒိန္နံ-၂-ပုဒ် ၂-ပုဒ်တို့၏၊ သော စ သမ္ပန္နော-ထိုဆက်သွယ်ခြင်းသည်လည်း၊
ကတ္ထတ္ထေ-တူသောအနက်ရှိကုန်သည်၏အဖြစ်သည်၊ သတိ-ဖြစ်လသော်၊ ဝါ-
ဖြစ်မှ၊ ယုဇ္ဇေယျ-သင့်ရာ၏၊ တွံ ပန-အသင်သည်ကား၊ နာနတ္ထတံ-နာနတ္ထ၏အဖြစ်
ကို၊ ဝစတိ-ဆို၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ တေ-သင်၏၊ (မတိယာ-အလိုအားဖြင့်၊)
ပဒါနံ-တို့၏၊ အသမ္ပန္နော-သည်၊ အာပဇ္ဇတိစ-ဖြစ်သည်သာတည်း၊ နေဝ နာပဇ္ဇတိ-
မဖြစ်သည်မဟုတ်၊ ဖြစ်သည်သာ၊ ဣတိ-သို့၊ (ယောဇနာကာတဗ္ဗာ) စသဒ္ဓေါ-
စသဒ္ဓါသည်၊ နိယမနတ္ထော-အမြဲသတ်မှတ် ဆုံးဖြတ်ခြင်း အနက်ရှိ၏။

အပြစ်တင်ရာ၌ကား၊ ထို အသမ္ပန္နအပြစ်ကို ပြီးစေဖို့ရန် (အများနားလည်ဖို့ရန်) ထပ်မံ၍
တင်ခြင်းဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် ဆက္က စတုက္က အပြစ်တင်ရုံဖြင့် မပြီးသေးဘဲ အသမ္ပန္နအပြစ်ကို
ထပ်ဆင့်၍ တင်ရသည်-ဟူလို။

အထဝါ။ ။“ပဒါနဉ္စ အသမ္ပန္နော”၌ မူလစောဒနာပုဂ္ဂိုလ်၏ အနက်အဓိပ္ပာယ် ယူဆပုံကို
တစ်နည်းပြလို၍ အထဝါ စသည်မိန့်၊ (ပဌမ စောဒနာသည့်အတိုင်း) ဆက္က စတုက္ကအဖြစ်
အလိုမရှိလျှင်(ဆိုအပ်ပြီးသော ၂-ပုဒ်စီ ၂-ပုဒ်စီအားဖြင့်) အနက်အဓိပ္ပာယ် ဆက်သွယ်နေရလိမ့်မည်၊
“ထိုသို့ ဆက်သွယ်နေမှ သင့်မည်-ဟူလို။] ထိုသို့ ဝိဘတ်တူ ၂-ပုဒ် ဆက်သွယ်မှုဆိုတာလည်း
အနက်အရတူမှ ဖြစ်နိုင် မည်၊ အသင်က နာနတ္ထအဖြစ်ကို လိုလားနေလျှင် ၂-ပုဒ်စီ (အနက်
အဓိပ္ပာယ်) မဆက်သွယ်ခြင်းဟူသော အသမ္ပန္နအပြစ်ဖြစ်ရမည်သာ။ [မူလစောဒနာကိုပင် ဒုတိယ
စောဒနာကပြန်၍ အပြစ်တင်သည်။]

မှတ်ချက်။ ။ဤအဋ္ဌကထာဝါတက်သောနည်းကား “ပဒါနဉ္စ အသမ္ပန္နော” ဟူသော
အဋ္ဌကထာ၌ အနက်ယောဇနာပုံကို ပြတတ်သောနည်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာ၌ “ပဒါနံ-
ပုဒ်တို့၏၊ အသမ္ပန္နော-သည်၊ အာပဇ္ဇတိစ-ရောက်သည်သာလျှင် တည်း” ဟု အနက်ပေးပါ၊
ပဌမစောဒနာသည့်အတိုင်း ဆက္ကစတုက္ကအဖြစ်ကို မလိုလားဘဲ နာနတ္ထအဖြစ်ကို လိုလားသော
အသင်၏ အလိုအားဖြင့် “ပုဒ်တို့၏ မဆက်သွယ်ခြင်းဟူသော အပြစ်သည် မရှိလို့မဖြစ်၊ ဧကန်
ရှိရမည်” ဟူလို။

ပုဗ္ဗာပရပေ၊ ဟောန္တိတိ-ကား၊ ဆက္ကစတုက္ကဘာဝံ-ကို၊ အနိစ္ဆန္တဿ-အလို မရှိသည်ဖြစ်၍၊ ဝါ-အလိုမရှိဘဲ၊ နာနတ္ထတံပန-နာနတ္ထ၏ အဖြစ်ကိုကား၊ ဣစ္ဆန္တဿ- အလိုရှိသော ပရိဟာရ်ဆရာ၏၊ (မတိယာ-အလိုအားဖြင့်၊) ပုဗ္ဗပရသမ္ပန္နရဟိတာနိ- ရှေ့ပုဒ်နောက်ပုဒ်တို့၏ ဆက်သွယ်ခြင်းမှကင်းသော၊ ပဒါနိ-ပုဒ်တို့သည်၊ နိပ္ပယော နောနိနာမ-အကျိုးမရှိသော ပုဒ်တို့မည်သည်၊ ဟောန္တိ-ကုန်၏၊ ဣတိ-ဤကား အဓိပ္ပာယော-စောဒက၏အလိုတည်း၊ [ဤဝါကျတို့၏ အဓိပ္ပာယ်ကို အဋ္ဌကထာ ဘာသာ ဒီကာ၌ ပြထားပြီ။]

စ-ဆက်၊ ပုဗ္ဗာပရဝိရောဓာပတ္တိတော-ရှေ့နောက်စကားတို့၏ ဆန့်ကျင်ခြင်း ဟူသောအပြစ်၏ ရောက်ခြင်းကြောင့်၊ အဝဿံ-မချွတ်ဧကန်၊ သမ္ပန္နော-၂-ပုဒ် ၂-ပုဒ်တို့၏ ဆက်သွယ်ခြင်းကို၊ ဣစ္ဆိတဗ္ဗော-၏၊ ဣတိ (ဣမံ အတ္ထံ)-ဤအနက် အဓိပ္ပာယ်ကို၊ ဒဿေတုံ-ငှာ၊ ယာပိစေသာတိ အာဒိ-အစရှိသော စကားကို၊ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ၊ ဟိ-ချဲ့၊ ပုစ္ဆာ-ကဝဲမေ ဓမ္မာ ကုသလာဟူသော ပုစ္ဆာ သည်၊ (ဒီပေတိ-၌စပ်၊) ပဒဝိပလ္လာသကရဏေန-ကုသလာနှင့် ဓမ္မာပုဒ်တို့ကို ပြောင်းပြန်ပြုခြင်းအားဖြင့်၊ ဓမ္မာဓေ-ဓမ္မတို့သည်ပင်၊ ကုသလာတို့တည်း၊ ဣတိ- သို့၊ ဣဓ-ဤ မာတိကာ၌၊ ဥဒ္ဓိန္ဒာနံ-အကျဉ်းညွှန်ပြအပ်ပြီးကုန်သော၊ ကုသလဓမ္မ သဒ္ဓါနံ-တို့၏၊ ဧကတ္ထတံ-တူသော အနက်ရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကို၊ ဒီပေတိ- ပြ၏၊ စ-ဆက်၊ နာနတ္ထတံ-နာနတ္ထတို့၏ အဖြစ်ကို၊ ဝဒန္တဿ-ဆိုလိုသော၊ တဝ- အသင်္ဂ စောဒက၏၊ (မတိယာ-အလိုအားဖြင့်၊ ဓမ္မာ-ဓမ္မတို့သည်၊ ကုသလာ- ကုသိုလ်တို့သည်၊ နေဝဟောန္တိ-မဟုတ်ကုန်၊ [နေဝဟိဓမ္မာကုသလာဟူသော စကားသည်၊ အဋ္ဌကထာပါဠိရှိအတိုင်း ဆိုထားသောစကားတည်း၊ ထို့ကြောင့် ဟိသဒ္ဓါပါနေသည်၊ ထိုဟိကို ဤဒီကာအတွက် အနက်ပေးဖွယ်မလို။] ဣတိကတွာ- ဤအကြောင်းကြောင့်၊ တာယပိ ပုစ္ဆာယ-ထိုပုစ္ဆာနှင့်လည်း၊ ဝိရောဓော-ဆန့်ကျင် ခြင်းဟူသော အပြစ်သည်၊ အာပဇ္ဇတိ-ဖြစ်၏၊ စ-ထိုသို့ပင် ဆန့်ကျင်ရာပါသော် လည်း၊ တထာ-ထိုရှေ့နောက်ပြန်သောအားဖြင့်၊ သာ ပုစ္ဆာ-ထိုပုစ္ဆာကို၊ ဝုစ္စတိ- ဟောတော်မူအပ်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ နာနတ္ထတာ-နာနတ္ထတို့၏အဖြစ်သည်၊ န ယုဇ္ဇတိ-မသင့်။ [ဤဝါကျ၏ အဓိပ္ပာယ်ကို အဋ္ဌကထာ၌ ပြထားပြီးဖြစ်၏၊ မဓုဒီကာဝယ် “န ယုဇ္ဇတိ” နောက်၌လည်း “ဣတိအဓိပ္ပာယော ဒန္တဗ္ဗော”ဟု ပါဠိ ပိုထည့်၍ အနက်ပေးထားသည်။]

အပရော နယောတိ-ကား၊ ကုသလာ ဓမ္မာတိ အာဒိနံ-အစရှိကုန်သော၊ ဒိန္နိဒိန္နံ-၂-ပုဒ် ၂-ပုဒ်တို့၏၊ ဧကတ္ထတ္ထမေဝ-ဧကတ္ထ၏အဖြစ်ကိုပင်၊ [ရှေ့၌ ဧကတ္ထ အဖြစ်ဝယ် စောဒနာခဲ့ပြီးဖြစ်၍ ဧဝံဖြင့်ဆိုသည်၊] တိဏ္ဍံ-၃-ခုကုန်သော၊ ဓမ္မသဒ္ဓါနံ- တို့ကို၊ ဧကတ္ထ နာနတ္ထတ္ထေဟိ-ဧကတ္ထတို့၏အဖြစ်၊ နာနတ္ထတို့၏အဖြစ်တို့ဖြင့်၊ စောဒေတိ-စောဒနာ၏၊ တိဏ္ဍံ ဓမ္မာနံ ဧကတ္တာတိအာဒိမိ-အစရှိသော စကားရပ်၌၊

(ဣတိအတ္ထော ဌဝပ်) တိဟိသု-ခုကုန်သော၊ ဣန္ဒသဒ္ဓေဟိ-တို့သည်၊ ဝုစ္စမာနာန-ဟောအပ်ကုန်သော၊ ဣန္ဒတ္ထာနံ-ဣန္ဒသဒ္ဓါတို့၏ အနက်တို့၏၊ ဣန္ဒဘာဝေန-သိကြား၏အဖြစ်ဖြင့်၊ ဧကတ္တာ-တူကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ တတော- ထို ဣန္ဒသဒ္ဓါတို့၏အနက်မှ၊ အနညေသံ-အခြားမဟုတ်ကုန်သော၊ သက္က၊ပေ၊သဒ္ဓတ္ထာနံ-သက္ကသဒ္ဓါ၏အနက်၊ ပုရိန္ဒဒသဒ္ဓါ၏အနက်၊ သဟဿကွသဒ္ဓါတို့၏ အနက်တို့သည်၊ ဧကတ္တ-တူကုန်သည်၏အဖြစ်သည်၊ (ဟောတိ)ယထာ-ကဲ့သို့၊ ဧဝံ-တူ၊ တိဏ္ဍ-ကုန်သော၊ ဓမ္မသဒ္ဓတ္ထာနံ-ဓမ္မသဒ္ဓါ၏ အနက်တို့၏၊ ဓမ္မဘာဝေန-ဓမ္မ၏အဖြစ်ဖြင့်၊ ဧတ္တာ-တူကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ တတော- ထို ဓမ္မသဒ္ဓါတို့၏ အနက်မှ၊ အနညေသံ-အခြားမဟုတ်ကုန်သော၊ ကုသလာ ကုသလာ ဗျာကတ သဒ္ဓတ္ထာနံ-ကုသလသဒ္ဓါ၏အနက်၊ အကုသလသဒ္ဓါ၏အနက်၊ အဗျာကတသဒ္ဓါ၏အနက်တို့၏၊ ဧကတ္တ-တူကုန်သည်၏အဖြစ်သည်၊ အာပဇ္ဇတိ-ဖြစ်သည်မဟုတ်လော၊ ဣတိအတ္ထော-နက်။ [ဤဝါကျ၏အဓိပ္ပာယ်ကို အဋ္ဌကထာ ဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။]

ဓမ္မောနာမ ဘာဝေါတိ-ဓမ္မောနာမ ဘာဝေါဟူသောစကားကို၊ (ဝဒတိ-ဌဝပ်) သဘာဝဓာရဏာဒိနာ-သဘာဝဓာရဏ အစရှိသော၊ အတ္ထေန-အနက်ကြောင့်၊ ဓမ္မော-ဓမ္မမည်၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္ထော-ဆိုအပ်ပြီ၊ ဝါ-ဆိုခဲ့ပြီ၊ [အဋ္ဌကထာဝယ် ကုသလာဓမ္မာပုဒ်အဖွင့်၌ ဆိုခဲ့ပြီ။] သောစ- ထိုဘာဝသည်လည်း၊ သဘာဝသေဝ-ပရမတ္ထသဘာဝ၏သာလျှင်၊ (သန္တကော-ဥစ္စာသည်၊) ဟောတိ-၏၊ အသဘာဝသ-သဘာဝမဟုတ်သော ပညတ်၏၊ (သန္တကော) န ဟောတိ၊ ဣတိ အဓိပ္ပာယေန-ဖြင့်၊ ဝဒတိ-ဆို၏။

ဘာဝေါ-ဘာဝသည်၊ ဟောတု-ဖြစ်ပါစေ၊ တတော-ထိုသို့ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ ကိ-အဘယ်အပြစ်ရှိသနည်း၊ ဣတိ-ဤကားအမေးတည်း၊ တိဏ္ဍ-ကုန်သာ၊ ဓမ္မသဒ္ဓါနံ-တို့၏၊ နနာတ္ထတာ-ထူးသောအနက်ရှိကုန်သည်၏အဖြစ်သည်၊ ယဒိ(ဟောတိ၊ ဧဝံသတိ) တိသု-ကုန်သော၊ ဓမ္မေသု-ဓမ္မတို့တွင်၊ ယောကောစိ-အကြင်အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခုသော၊ ဧကော-တစ်ပါးသော၊ ဓမ္မော-ဓမ္မသည်၊ ဘာဝေါ- ပရမတ္ထသဘာဝသည်၊ (ဟောတိ)၊ တတော-ထိုဓမ္မမှ၊ အနညံ-အခြားမဟုတ်သော၊ ကုသလံ-ကုသိုလ်သော်လည်းကောင်း၊ အကုသလံ-သည်သော်လည်းကောင်း၊ အဗျာကတံဝါ-သည်သော်လည်းကောင်း၊ ဧကမေဝ-တစ်ပါးသည်သာလျှင်၊ [အချို့ စာအုပ်တို့၌ “ဧကမေဝ-” ဟု ဝိတ္ထာရှိ၏၊ ဝါ သဒ္ဓါပါပြီးဖြစ်၍ စဉ်းစားပါ။] ဘာဝေါ-ပရမတ္ထ သဘာဝသည်၊ (ဟောတိ)၊ ဘာဝဘူတာ-ပရမတ္ထသဘာဝဖြစ်၍ ဖြစ်သော၊ ဓမ္မာ-တရားမှ၊ အညေ-ကုန်သော၊ ဒွေ-ကုန်သော၊ (ဓမ္မာ) ပန-တရားတို့သည်ကား၊ အဘူဝါ-ပရမတ္ထသဘာဝမဟုတ်သော ပညတ်တို့သည်၊ ဟောန္တိ-ကုန်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ တေဟိ-ထို အဘာဝ ၂-ခုတို့မှာ၊ အနညေ-အခြားမဟုတ်

ကုန်သော၊ ကုသလာဒီသု-ကုသိုလ်အစရှိသည်တို့တွင်၊ ဒွေ-နိသော၊ ယေကေစိ-
အမှတ်မရှိသောတရားတို့သည်၊ အဘာဝါ-ပရမတ္ထသဘာဝမဟုတ်သော ပညတ်
တို့သည်၊ (ဟောန္တိ)။

စ-ဆက်၊ ဧကော-တစ်ပါးသော၊ ယောပိသော ဓမ္မော-အကြင်တရားကိုလည်း၊
ဘာဝေါတိ-ပရမတ္ထသဘာဝဟူ၍၊ ဂဟိတော-ယူအပ်ပြီ၊ သောပိ-ထိုတရားသည်လည်း၊
("အဘာဝေါ ဟောတိ" ဌိစပ်၊) သမာနရူပေသု-တူသောရုပ်သွင်ရှိကုန်သော၊ တီသု-
ကုန်သော၊ ဓမ္မသဒ္ဓေသု-တို့တွင်၊ အယမေဝ-ဤဓမ္မသဒ္ဓါသည်သာ၊ ဘာဝတ္ထော-
ပရမတ္ထသဘာဝဟူသော အနက်ရှိသည်၊ ဟောတိ၊ ဣတိ-သို့၊ နိယမဿ-အမြဲ
သတ်မှတ်ဆုံးဖြတ်ခြင်း၏၊ အဘာဝါ-မရှိခြင်းကြောင့်၊ အညဿ-အခြားသော
ဓမ္မသဒ္ဓါ၏၊ ဘာဝတ္ထတ္ထေ-ဘာဝအနက် ရှိသည်၏အဖြစ်သည်၊ သတိ-သော်၊
အဘာဝေါ-အဘာဝသည်၊ ဝါ-ပရမတ္ထသဘာဝ မဟုတ်သော ပညတ်သည်၊ ဟောတိ၊
ဣတိ-ကြောင့်၊ တတော-ထို အဘာဝဓမ္မမှ၊ အနညဿပိ-အခြားမဟုတ်လည်းဖြစ်
သော ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ အဗျာကတ တစ်ခုခု၏လည်း၊ အဘာဝတ္ထံ-
အဘာဝ၏အဖြစ်သည်၊ အာပန္နံ-ဖြစ်ပြီ၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ကုသလာဒီနိ-ကုသိုလ်
အစရှိကုန်သော၊ သဗ္ဗေသမ္ပိ-အလုံးစုံသော တရားတို့၏လည်း၊ အဘာဝတ္တာပတ္တိ-
အဘာဝ၏အဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်းသည်၊ ဟောတိ၊ ဟိ-မှန်၊ (တစ်နည်း) ဟိ
(ယသ္မာ)-ကြောင့်၊ ဣန္ဒဿ-သိကြားမင်း၏၊ အမနုဿတ္ထေ-နတ်၏အဖြစ်သည်၊
(သတိ-သော်၊) တတော-ထိုသိကြားမှ၊ အနညေသံ-အခြားမဟုတ်ကုန်သော၊
သက္ကာဒီနိ-သက္က အစရှိသည်တို့၏၊ မနုဿတ္တံ-လူ၏အဖြစ်သည်၊ န အတ္ထိ-
မရှိနိုင်၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (အဘာဝတာပတ္တိ ဟောတိ)။

၁၁

ဧဝမပိ-ဤသို့ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ ဧကဿ-တစ်ခုသောဓမ္မ၏၊ ဘာဝတ္ထံ-
ပရမတ္ထ သဘာဝ၏အဖြစ်ကို၊ ဝိနာ-၍၊ အညေသံ-အခြားသော ဓမ္မတို့၏၊
အဘာဝတ္ထံ-အဘာဝတို့၏အဖြစ်သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဝတ္တု-ဆိုခြင်းငှာ၊ နသက္ကာ-
မတတ်ကောင်း၊ စ-ဆက်၊ တတ္ထ-ထိုဓမ္မ ၃-မျိုးတို့တွင်၊ ဧကေနေဝ-(ဤမည်သော)
ဓမ္မတစ်ခုတည်းသာ၊ ဘာဝေန-ပရမတ္ထသဘာဝသည်၊ ဘဝိတဗ္ဗံ-ဖြစ်ရာ၏၊ ဣတိ-
သို့၊ နိယမာဘာဝတော-အမြဲသတ်မှတ် ဆုံးဖြတ်ခြင်း၏မရှိခြင်းကြောင့်၊ တိဏ္ဏမ္ပိ-
၃-မျိုးလည်းဖြစ်ကုန်သော ဓမ္မတို့၏၊ ဘာဝတ္ထေ-ပရမတ္ထသဘာဝတို့၏ အဖြစ်သည်၊

နန ဧဝ မပိ။ ။ဤစကားသည် အဋ္ဌကထာ၌လာသော စောဒကကို ပြန်၍
စောဒနာသောစကားတည်း၊ ဧဝမပိကို "ကုသလာဒီနိ ဘာဝတ္ထံ သိဒ္ဓံ ဟောတိ" ဌိ စပ်၊
"ဤဆိုအပ်ခဲ့သောနည်းအရ ဓမ္မတစ်ပုဒ်၏အနက်ကို ပရမတ္ထသဘာဝဟု ယူပါသော်လည်း
ကုသိုလ်အစရှိသည်တို့၏လည်း သဘာဝအဖြစ်သည် ပြီးစီး၏" ဟူလို၊ ဓမ္မတစ်ပုဒ်၏ အနက်ကိုသာ
ဘာဝဟုယူပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် ကုသိုလ်စသည်တို့၏လည်း ဘာဝအဖြစ် ပြီးသနည်း-ဟု
မေးဖွယ်ရှိ၍ "ဧကဿ၊ ပေဘာဝတော"ဟု မိန့်သည်။

သိဒ္ဓေ-ပြီးလသော်၊ တေဟိ-ထိုဓမ္မ ၃-မျိုးတို့မှ၊ အနညေသံ-အခြားတစ်ပါးမဟုတ် ကုန်သော၊ ကုသလာဒီနဉ္စ-ကုသိုလ်အစရှိသည်တို့၏လည်း၊ ဘာဝတ္ထံ-ပရမတ္ထ သံဘာဝတို့၏အဖြစ်သည်၊ သိဒ္ဓံ-ပြီးစီးသည်၊ ဟောတိ နန-မဟုတ်လော၊ ဣတိ- ဤကား စောဒနာတည်း။

တိဏ္ဍံ-နိဿော၊ ဓမ္မသဒ္ဓါနံ-တို့၏၊ နာနတ္ထဘာဝဿ-နာနတ္ထတို့၏ အဖြစ်၏၊ ဝါ-ကို၊ အနညာတတ္တာ-ခွင့်ပြုအပ်ပြီးသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ (ကုသလာဒီနဉ္စ- တို့၏လည်း၊ ဘာဝတ္ထံ သိဒ္ဓံ) န ဟောတိ၊ ဟိမှန်၊ (တစ်နည်း) ဟိ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ တိဏ္ဍံ-၃-မျိုးကုန်သော ဓမ္မတို့၏၊ ဘာဝတ္ထေ-ပရမတ္ထသဘာဝတို့၏ အဖြစ်သည်၊ (သတိ-သော်၊) နာနတ္ထတာ-နာနတ္ထ၏အဖြစ်သည်၊ န အတ္ထိ-မရှိနိုင်၊ သာစ- ထိုနာနတ္ထတာကိုလည်း၊ တယာ-အသင် စောဒကသည်၊ အနညာတာ-ခွင့်ပြုအပ်ပြီ၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (ကုသလာဒီနဉ္စ ဘာဝတ္ထံ သိဒ္ဓံ န ဟောတိ။)

တိဏ္ဍံ-နိဿော၊ ဓမ္မာနံ-ဓမ္မတို့၏၊ အဘာဝတ္ထေ-အဘာဝတို့၏အဖြစ်သည်၊ (သတိ) ပိ-သော်လည်း၊ နာနတ္ထတာ-နာနတ္ထတို့၏အဖြစ်သည်၊ နသိယာ နန- မဖြစ်ရာသည် မဟုတ်ပါလော၊ ဣတိ-ဤကား ထပ်၍ စောဒနာခြင်းတည်း။

ဧကဿ၊ပေ၊တေဟိ အနညေသံ။ ။ဓမ္မတစ်ပုဒ်၏အနက်ကို ပရမတ္ထသဘာဝဟု ယူခြင်းကိုကြည့်၍ အခြား ဓမ္မ ၂-ပုဒ်၏အနက်ကို အဘာဝဟု မဆိုနိုင်၊ ဓမ္မတစ်ပုဒ်၏ အနက်မှာ သဘာဝဖြစ်နေပြန်လျှင် “မည်သည့်ဓမ္မ၏အနက်သာ သဘာဝ”ဟု သတ်မှတ်ချက် မရှိသောကြောင့် ဓမ္မ ၃-ပုဒ်လုံး၏အနက်သည် သဘာဝအဖြစ်ဖြင့် ပြီးစီးနေ၏၊ ထိုသို့ပြီးစီးလျှင် ထိုဓမ္မ ၃-မျိုးမှ မကွဲပြားကုန်သော ကုသိုလ် စသော ၃-မျိုးတို့၏လည်း ပရမတ္ထသဘာဝအဖြစ်သည် ပြီးစီးနေသည် မဟုတ်ပါလော- ဟူလို။

န ဟောတိ၊ပေ၊အနညာတတ္တာ။ ။“မည်သည့်ဓမ္မ၏အနက်သာ သဘာဝဓမ္မ ဖြစ်ရမည်”ဟု သတ်မှတ်ချက်မရှိသော်လည်း ဓမ္မ ၃-ပုဒ် နာနတ္ထအဖြစ်ကို အသင်စောဒက က ခွင့်ပြုပြီးဖြစ်သော ကြောင့် ဓမ္မ ၃-ပုဒ်လုံး၏အနက်သည် သဘာဝချည်းမဖြစ်နိုင်၊ ထို ဓမ္မ ၃-မျိုးနှင့် အရတူသော ကုသိုလ်စသော ၃-မျိုးလည်း သဘာဝအဖြစ်သည် မပြီးနိုင်။

န ဟိ၊ပေ၊တယာတိ။ ။[ဟိတ်၊ ဒဠိ ၂-ချက်သင့်သောဝါကျတည်း၊] ဓမ္မ ၃-မျိုးလုံး ပရမတ္ထသဘာဝချည်း ဖြစ်နေလျှင် နာနတ္ထမဖြစ်တော့၊ အသင်ကလည်း ဓမ္မ ၃-မျိုး၏ နာနတ္ထ အဖြစ်ကို ခွင့်ပြုပြီးသားဖြစ်သည်၊ ထို့ကြောင့် ကုသိုလ်စသော ၃-မျိုးလုံး၏ ဘာဝ (သဘာဝ)အဖြစ် မပြီးနိုင်ပါ-ဟူလို။

နန၊ပေ၊နသိယာတိ။ ။[ဤစကားလည်း (အဋ္ဌကထာ၌လာသော) မူလစောဒကကို ထပ်မံ၍ စောဒနာသောစကားပင်တည်း၊] ဓမ္မ ၃-ပုဒ်၏အနက်ကို အဘာဝဟုယူလျှင်လည်း နာနတ္ထအဖြစ်သည် မဖြစ်နိုင် မဟုတ်ပါလော၊ “ဓမ္မ ၃-ပုဒ်လုံး၏ အနက်က (အဋ္ဌကထာ၌လာသော အသင်စောဒက ယူသလို) အဘာဝချည်း ယူလျှင် ဧကတ္ထဖြစ်နေသည် မဟုတ်လော-ဟူလို။

နာနတ္ထတာ-သည်။ မာဟောတု-မဖြစ်ပါစေလင့်၊ ပန-ထိုသို့ နာနတ္ထတာ မဖြစ်ပါ သော်လည်း၊ ဒေသာ-ဤအဖြစ်သည်။ နာနတ္ထတံ-နာနတ္ထတို့၏အဖြစ်ကို၊ ပဋိဇာ နန္တဿ-ဝန်ခံသော၊ တဝ-အသင်စောဒက၏၊ ဒေါသော-အပြစ်တည်း၊ ဣတိ- သို့၊ ဝဒါမိ-ဆိုလို၏၊ မယာ ပန-အကျွန်ုပ်သည်ကား၊ နာနတ္ထတာ-နာနတ္ထတို့၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဧကတ္ထတာဝါ-ကိုလည်းကောင်း၊ န အနညာတာ-ခွင့်မပြု အပ်ပါ၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ မေ-အကျွန်ုပ်၏၊ ဝိရောဓော-ရှေ့နောက်ဆန့်ကျင်ခြင်း ဟူသော အဖြစ်သည်၊ ကုတောသိယာ-အဘယ်မှာ ဖြစ်ရာပါအံ့နည်း၊ ဣတိ- ဤကား အဖြေတည်း။

အထဝါ-ကား၊ အဘာဝတ္ထံ၊ပေ၊သိယန္တိ ဣဒံစနံ-ဟူသော ဤစကားကို၊ (ဝုတ္တံ၌စပ်၊) အနိယမေန-မည်သည့်ဓမ္မဟု မှတ်သားခြင်းမရှိသောအားဖြင့်၊ ယေကေစိ- ကုန်သော၊ ဒွေ-ကုန်သော၊ ဓမ္မာ-ဓမ္မတို့သည်၊ အဘာဝတ္ထံ-အဘာဝ၏အဖြစ်သို့၊ အာပနာ-ကုန်ပြီ၊ တေဟိ-ထို ဓမ္မ ၂-ခုတို့မှ၊ အနညေသံ-အခြားမဟုတ်ကုန်သော၊ ကုသလာဒိသု-ကုသိုလ်အစရှိသည်တို့တွင်၊ ယေသံ ကေသဉ္စိ-အမှတ်မရှိကုန်သော၊ ကုသလာဒိနံ-ကုသိုလ်အစရှိသည်တို့၏၊ အဘာဝတ္ထာပတ္တိံ-အဘာဝတို့၏အဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်းကို၊ သန္ဓာယ၊ ဝုတ္တံ-ပြီ၊ (ကသွာ၊) ဧကဿ-တစ်ခုသောဓမ္မ၏၊ ဘာဝတ္ထာ-ပရမတ္ထသဘာဝ၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။

တေဟိစ၊ပေ၊ သိယာတိ-သိယာဟူသော၊ ယံ-အကြင်စကားကို၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ၊ တမ္မိ-ထိုစကားကိုလည်း၊ အနိယမဒဿနတ္ထံ-မမြဲခြင်းကို ပြခြင်းအကျိုး ငှာ၊ ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်ပြီ၊ သဗ္ဗေသံ-အလုံးစုံကုန်သော ကုသိုလ်အစရှိသော တရားတို့၏၊

မာ ဟောတု၊ပေ၊ သိယာတိ။ ။[ဤစကားကား အဋ္ဌကထာ၌ လာသော စောဒက ဒုတိယ စောဒကဖြစ်သော ပရိဟာရ်ဆရာကို ပြန်၍ ချေသော စကားတည်း။] ဓမ္မ ၃-ပုဒ်လုံး၏အနက်ကို အဘာဝဟုချည်းယူသောအခါ နာနတ္ထမဖြစ်ဘူးဆိုတာ ဟုတ်ပါစေတော့၊ ဤသို့ နာနတ္ထ မဖြစ်ချင်းဟူသောအပြစ်မှာ နာနတ္ထအဖြစ်ကိုဝန်ခံထားသော အသင် (ပရိဟာရ်ဆရာ)၏ အပြစ်ဟု ဆိုလိုပါသည်။ အကျွန်ုပ် (မူလစောဒက)ကတော့ နာနတ္ထအဖြစ်ကိုလည်း ခွင့်မပြု၊ ဧကတ္ထအဖြစ် ကိုလည်း ခွင့်မပြုပါ၊ ထို့ကြောင့် အကျွန်ုပ်မှာ အဘယ်ကြောင့် အပြစ်ရှိနိုင်မှာလဲဟု ချေပသည်။

အထဝါ၊ပေ၊ဧကဿ ဘာဝတ္ထာ။ ။ဤကား အဋ္ဌကထာ၌လာသော "အဘ ဝတ္ထံ၊ပေ၊အဘာဝါဓေ သိယံ" ဟူသော ဝါကျ၊ "တေဟိစ အညော ကုသလပရောပိ အဘာဝေါ သိယာ" ဟူသောဝါကျတို့၌ အဓိပ္ပာယ်တစ်မျိုးပြလို၍ တက်လာသော စကားတည်း။ [ရှေ့နည်း၌ ၃-ပုဒ်လုံး၏ အနက်ကို အဘာဝချည်းဖြစ်အောင် အပြစ်တင်ခဲ့၏၊ ဤနည်း၌ကား တစ်ပုဒ် တစ်ပုဒ်၏အနက်ကို ဘာဝ (ပရမတ္ထသဘာဝ) ဟု ယူ၍ အခြား ၂-ပုဒ်၏ အနက်ကိုသာ အဘာဝ ဟု ယူသည်။]

ယံပိ ဝုတ္တံ၊ပေ၊သာဓနတ္ထံ။ ။အဋ္ဌကထာ၌ "တေဟိ အညော ကုသလပရောပိ (အဘာဝေါ သိယာ)" ဟု ဆိုခဲ့၏၊ ထိုစကားလည်း "မည်သည့်တရားတစ်မျိုးက ဘာဝ၊ မည်သည့်တရား ၂-မျိုးက အဘာဝ" ဟု အမြဲသတ်မှတ်ချက်မရှိကြောင်းကို ပြီးစေလို၍ ဆိုအပ်သောစကားဖြစ်သည်။

အဘာဝသာဓနတ္ထံ-အဘာဝအဖြစ်ကို ပြီးစေခြင်းအကျိုးငှာ၊ န ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်သည် မဟုတ်၊ ဟိ-ထင်ရှားအောင် ပြဦးအံ့၊ တတ္ထ၊ ထို တေဟိ စ အညော၊ ကုသလ ပရောပိ ဟူသော ပါဠိ၌၊ အယံ-ဤဆိုအပ်လတ္တံ့ကား၊ အတ္ထော-အဓိပ္ပာယ်နက် တည်း၊ အကုသလ ပရဿ-အကုသလာ၏ နောက်ဖြစ်သော၊ ဓမ္မဿ ဝါ-ဓမ္မ၏ သော်လည်းကောင်း၊ အဗျာကတ ပရဿ-အဗျာကတာ၏ နောက်ဖြစ်သော၊ ဓမ္မဿ ဝါ-၏သော်လည်းကောင်း၊ ဘာဝတ္ထေ-ပရမတ္ထသဘာဝ၏အဖြစ်သည်၊ သတိ- သော်၊ တေဟိ-ထိုဓမ္မတို့မှ၊ အညော-အခြားသော၊ ကုသလ ပရောပိ-ကုသလာ၏ နောက်ဖြစ်သော ဓမ္မသည်လည်း၊ အဘာဝေါ-အဘာဝသည်၊ သိယာ-ရာ၏၊ ဣတိ (အယံ)-ကား၊ (အတ္ထော-အဓိပ္ပာယ်နက်တည်း။)

သဗ္ဗမေတံ အကာရဏန္တိ ဧတ္ထ-သဗ္ဗမေတံ အကာရဏံဟူသော ဤပါဠိ၌၊ ကာရဏံ နာမ-ကာရဏမည်သည်၊ ယုတ္တိ-သင့်သောအကြောင်းတည်း၊ ကုသလာ ကုသလသဒ္ဓါနံ ဝိယ-ကုသလာ ကုသလသဒ္ဓါတို့ကဲ့သို့၊ ဧကန္တ ဧကတ္ထတံ-ဧကန် ဧကတ္တတို့၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ကုသလာ ရူပံ စက္ခုဗာသဒ္ဓါနံ ဝိယ- ကုသလာ၊ ရူပံ၊ စက္ခုဗာသဒ္ဓါတို့၏ ကဲ့သို့၊ ဧကန္တ နာနတ္ထတဉ္စ-ဧကန် နာနတ္ထတို့၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ [အဋ္ဌကထာ၌ ဤအတိုင်းရှိသည်။] ဝိကပ္ပေတွာ-ကြံကြံ ဖန်ဖန်ပြု၍၊ ယာ အယံ ပုန ရတ္ထိ၊ ပေ၊ ဒေါသာရောပနယုတ္တိ-အကြင် ပုန ရတ္ထိ ဒေါသ၊ ဆက္ကစတုက္ကဘာဝါပတ္တိဒေါသ၊ အသမ္ပန္နာပတ္တိဒေါသ၊ ဝိရောဓပတ္တိ ဒေါသ၊ အဘာဝါပတ္တိဒေါသတို့ကို တင်ခြင်း၏အကြောင်း ယုတ္တိကို၊ ဝုတ္တာ- (အသင်စောဒက) ဆိုအပ်ပြီ၊ သဗ္ဗာ-သော၊ သာ (ပုနရတ္ထိ၊ ပေ၊ ဒေါသာရောပနယုတ္တိ)- သည်၊ အယုတ္တိ-သင့်သောအကြောင်းမဟုတ်၊ (ကသွာ-နည်း၊) တထာ-ထို သင် စောဒက ကြံဆအပ်သည့်အတိုင်း၊ ဧကတ္တ နာနတ္ထတာဘာဝတော-ဧကတ္တအဖြစ်၊ နာနတ္ထအဖြစ်၏ မရှိခြင်းကြောင့်တည်း၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

ယာယာ-အကြင်အကြင်သို့သော၊ အနမတိ-ပညာရှိအများ၏ အသိအမှတ် ပြုခြင်းတည်း၊ ယထာနမတိ-အကြင်အကြင်သို့သော ပညာရှိအများ၏ အသိအမှတ် ပြုခြင်း၊ အနမတိယာ အနမတိယာ-ပညာရှိအများ၏ အသိအမှတ်ပြုခြင်း၊ အသိအမှတ်

တရား ၃-မျိုးလုံး အဘာဝချည်းဖြစ်သည်” ဟု ဆိုလိုရင်းမဟုတ်ပါ-ဟူလို။ [“ကုသလပရောပိ”၏ နောက်၌ “အဘာဝေါသိယာ” ဟု အဋ္ဌကထာ၌ မရှိပါ၊ ဋီကာဆရာက ဖပ်ပုဒ်ကိုပါထည့်၍ ဆိုဟန်တူသည်။]

အယံ ဟိ၊ ပေ၊ သိယာ။ ။ဤစကားသည် “ယံပိ ဝုတ္တံ”စသော ရှေ့စကား၏ ဥပကတ္တပြ တပွဲကဋီကရဏဝါကျတည်း၊ ဓမ္မ ၂-ပုဒ်၏ အနက်က အဘာဝ ဖြစ်သောကြောင့် အကုသလာ နောက်ရှိ ဓမ္မဖြစ်စေ၊ အဗျာကတာနောက်ရှိ ဓမ္မဖြစ်စေ ဘာဝ(သဘာဝ)အနက်ဖြစ်လျှင် ကုသလာ နောက်က ဓမ္မသည် အဘာဝဖြစ်စရာရှိ၏၊ ဤသို့ အနိယမတ္ထဖြစ်ပုံကိုပြလို၍ “တေဟိ စ အညော ကုသလပရောပိ” စသည်ကို ဆိုလိုပါသည်-ဟူလို။

ပြုခြင်းအားဖြင့်။ ဝေါဟာရသိဒ္ဓိတော-ပြောဆိုကြောင်းသဒ္ဓါ၏ ပြီးစီးခြင်းကြောင့်တည်း။ ဝါ-တစ်နည်း၊ အနုမတိယာ-ပညာရှိအများ၏ အသိအမှတ်ပြုခြင်းအားဖြင့်၊ အနုရုပ်-လျော်သည်တည်း၊ ယထာနုမတိ-ပညာရှိအများ၏ အသိအမှတ်ပြုခြင်းအားလျော်သည်၊ ယထာ-အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ အနုမတိ-သည်၊ ပဝတ္တာ-ဖြစ်ပြီး၊ တထာ-ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့်၊ တဒနရုပ်-ထိုအနုမတိအားလျော်စွာ၊ ဝေါဟာရသိဒ္ဓိတော-ပြောဆိုကြောင်းသဒ္ဓါ၏ ပြီးစီးခြင်းကြောင့်တည်း၊ ဣတိ အတ္ထော၊ [အဓိပ္ပာယ်ကို အဋ္ဌကထာဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။]

ဟိ-ချဲ့၊ အနုမတိ-သည်၊ (ပဝတ္တာ၌ စပ်၊) ဝိသေသန၊ ပေ၊ ဘာဝတော-ဝိသေသန၊ ဝိသေသိတဗ္ဗ၏ မဟုတ်ခြင်းကြောင့်၊ အစ္စန္တ-စင်စစ်၊ အဘိဇ္ဇေသု-မကွဲပြားသောအနက်တို့၌၊ (သာမညအာဇာရ၊ ပဝတ္တာ၌စပ်၊) ကတ္တစိ-အချို့သော ပြယုဂ်၌၊ (ဝိသေသ အာဇာရ၊) ကိရိယာဂုဏာဒိပရိဂ္ဂဟဝိသေသေန-ကြိယာ၊ ဂုဏ်အစရှိသည်တို့ကို ပိုင်းခြား၍ ယူခြင်းဟူသော အထူးအားဖြင့်၊ အဝိဝဋ္ဌသဒ္ဓတ္ထဝိဝရဏတ္ထံ-မထင်ရှားသော သဒ္ဓါ၏ အနက်ကို ဖွင့်ပြခြင်းအကျိုးငှာ၊ ပဝတ္တာ-ဖြစ်၏၊ ယထာ-ဥဒါဟရဏ်ကား၊ သက္ကာ-သိကြား၊ ဣန္ဒြော-အစိုးရသောသိကြား၊ ပုရိန္ဒဒေါ-ရှေး၌ပေးခဲ့ဖူးသောသိကြား၊ ဣတိ-ဤသို့အစရှိသည်တည်း၊ ကတ္တစိ-အချို့ပြယုဂ်တို့၌၊ အစ္စန္တ-စင်စစ်၊ ဘိဇ္ဇေသု-မကွဲပြားသောအနက်တို့၌၊ (ပဝတ္တာ၏၊) ယထာ-ကား၊ ဓဝေါ-မြောက်ပိုပင်ကိုလည်းကောင်း၊ ဓဒိရော-ရှားပင်ကိုလည်းကောင်း၊ ပလာစ-ပေါက်ပင်ကိုလည်းကောင်း၊ အာနိယန္တု-ဆောင်ယူအပ်စေကုန်

အနုမတိ ဟိ။ ။[“ဝုတ္တံ သဗ္ဗမေတံ အကာရဏံတိ” တိုင်အောင် ချဲ့သည်။] ထိုဝိတ္တာရဝါကျတွင် “အနုမတိ၊ ပေ၊ ဝေါဟာရ သိဒ္ဓါ၊ တသ္မာ”သည် “ယထာနုမတိ ဝေါဟာရ သိဒ္ဓိတော”ကို အတ္ထုဒ္ဓါရ အနေအားဖြင့် အကျယ်ပြသော ဝါကျတည်း။ “ဣဟာပိ၊ ပေ၊ တသ္မာ”သည် အတ္ထုဒ္ဓေသအနေအားဖြင့် အကျယ်ပြသောဝါကျတည်း။ ထို့ကြောင့် ထို တသ္မာ ၂-ပုဒ်ကို ဝုတ္တံ၌ စပ်ပါ။ ပညာရှိများ၏ ခွင့်ပြုချက်အရ အနုမတိသည် “အစ္စန္တံ အဘိဇ္ဇေသု ကတ္တစိ ပဝတ္တာ-စင်စစ် မကွဲပြားသောအနက်တို့၌ တချို့ ပြယုဂ်ဝယ်ဖြစ်၏၊ အဘယ်အကျိုးငှာ ဖြစ်သနည်း-ဟု မေးဖွယ် ရှိသောကြောင့် “ကြိယာဂုဏာဒိ၊ ပေ၊ ဝိဝရဏတ္ထံ” ဟုမိန့်သည်။ ကြိယာဂုဏ်စသော သဒ္ဓပ္ပဝတ္တိနိမိတ် အနက်ကို သိမ်းပိုက်ခြင်းဟူသော အထူးအားဖြင့် မထင်ရှားသောအနက်ကို ထင်ရှားအောင် ဖွင့်ပြအကျိုးငှာ ဖြစ်သည်။

ယထာ၊ ပေ၊ ပုရိန္ဒဒေါ။ ။ဤ ၃-ပုဒ်သည် သိကြားဟူသော အနက်အားဖြင့် မကွဲပြားသော အဘိဇ္ဇပုဒ်တည်း။ သို့သော် “သက္ကာ”သဒ္ဓါသည် စွမ်းနိုင်ခြင်း ကြိယာကို အကြောင်းပြု၍ဖြစ်၏၊ ဣန္ဒြောသဒ္ဓါသည် အစိုးရခြင်းဂုဏ်ကို အကြောင်းပြု၍ဖြစ်၏၊ ပုရိန္ဒဒေါသဒ္ဓါလည်း ရှေးဘဝ၌ အလှူပေးဖူးခြင်းကြိယာကို အကြောင်းပြု၍ဖြစ်၏၊ ဤသို့ သဒ္ဓပ္ပဝတ္တိနိမိတ်ချင်း မတူသောကြောင့် သက္ကာသဒ္ဓါကို ဣန္ဒြောသဒ္ဓါဖြင့် ဖွင့်ပြ၍ ဣန္ဒြောသဒ္ဓါကို ပုရိန္ဒဒေါသဒ္ဓါဖြင့် ဖွင့်ပြဖို့ရန် အနက်တူသဒ္ဓါအမျိုးမျိုးကို ထပ်၍ဆိုလေ့ရှိ၏၊ ဤသို့ ဆိုရာ၌ “ပစ္စိမံ ပစ္စိမံ ပုရိမဿ အတ္ထဝစနံ” ဟု ဖွင့်လေ့ရှိကြသည်။

လော၊ ဣတိ-ဤသို့ အစရှိသည်တည်း။ [“ဝေါ ခဒိရော ပလာသော” ဟိုသည် တစ်ပုဒ်နှင့်တစ်ပုဒ် အနက်မတူသော်လည်း “အာနိယန္တ” အရ ဆောင်ယူအပ်သော အနက်များအဖြစ်ဖြင့် ပေါင်းစုလျက် သမုစ္စည်းအနက်ဖြစ်နိုင်သောကြောင့် တစ်ဝါကျ တည်းဆိုဖို့ရန် ခွင့်ပြုချက်ရှိသည်။]

ကတ္တစိ-အချို့သောပြယုဂ်၌၊ ဝိသေသနဝိသေသိတဗ္ဗဘာဝတော-ဝိသေသန၊ ဝိသေသိတဗ္ဗ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဘောဒါဘောဒယုတ္တေ သု-အထူးပြုတတ်သော ဝိသေသ၊ အထူးမပြုတတ်သော သာမညအဖြစ်ရှိသော အနက်တို့၌၊ (ပဝတ္တ-၏၊) သေယုထာပိ-ဥပမာ မည်သည်ကား၊ နိလုပ္ပလံ၊ ညှိသောကြာ။ ပဏ္ဍိတပုရိသော-ပညာရှိယောက်ျား၊ ဣတိ-ဤသို့ အစရှိသည်တည်း။ တာယ တာယ အနုမတိယာ-ထိုထို ပညာရှိ အများ၏ အသိအမှတ်ပြုခြင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ [ယထာသဒ္ဓါ၏ ဝိတ္တာအနက်ကို ရည်ရွယ်သည်၊] တဒနုပဉ္စ-ထိုပညာရှိအများ၏ အသိအမှတ်ပြုခြင်းအားလျော်စွာ လည်းကောင်း၊ [ယထာသဒ္ဓါ၏ အနုပဉ္စအနက်ကို ရည်ရွယ်သည်၊] တေတေဝေါဟာရာ-ထိုထို ပြောဆိုကြောင်း သဒ္ဓါတို့သည်၊ သိဒ္ဓါ-ပြီးစီးကုန်၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်လည်းကောင်း၊ (သဗ္ဗမေတံ အကာရဏံတိ ဝုတ္တံ-၌ စပ်။)

ဣဟာပိ-ဤ တိက်ဒုတ်အရာ၌လည်းကုသလံဓမ္မသဒ္ဓါနံ-တို့၏၊ ဝိသေသန၊ ပေ၊ ဘာဝတော-ဝိသေသန၊ ဝိသေသိတဗ္ဗတို့၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝိသေသတ္ထ သာမညတ္ထ ပရိဂ္ဂဟေန-ဝိသေသအနက်၊ သာမညအနက်တို့ကို ပိုင်းခြား၍ ယူခြင်းအားဖြင့်၊ သမာနေ-တူသော၊ ဘောဒါဘောဒယုတ္တေ-ဘောဒ၊ အဘောဒအဖြစ်နှင့် ယှဉ်သော၊ အတ္တေ-အနက်၌၊ ပဝတ္တိ-ဖြစ်ခြင်းကို၊ အနုမတာ-ခွင့်ပြုအပ်ပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့လျှင်၊ တာယ တာယ အနုမတိယာ-အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ တဒနုပဉ္စ-စွာလည်းကောင်း၊ ဧသော ဝေါဟာရာ-ဤပြောဆိုကြောင်းသဒ္ဓါသည်၊ သိဒ္ဓေါ-ပြီး၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်လည်းကောင်း၊ သဗ္ဗမေတံ အကာရဏန္တိ ဟူ၍၊ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ။

အတ္တနော၊ ပေ၊ ဒိပေန္တိတိ-ကား၊ အတ္တနာ-မိမိသည်၊ ပရိဂ္ဂဟိတံ-သိမ်းပိုက် အပ်သော၊ (အနဝဇ္ဇ သုခဝိပါကစသော အနက်ကို ရည်ရွယ်သည်၊) အတ္တနာ၊ ဝုစ္စမာနံ-ဟောအပ်သော၊ (ကုသိုလ် အစရှိသော အနက်ကိုရည်ရွယ်သည်၊) အနဝဇ္ဇ၊ ပေ၊ ဘာဝံ-အနဝဇ္ဇ သုခဝိပါက အစရှိသောအနက်၊ ကုသိုလ်အစရှိသော အနက်ကို၊ [ဘာဝသဒ္ဓါသည် ပဒတ္တဝါစက။] တဒတ္ထဿ-ထိုကုသိုလ်စသော အနက်၏၊ တတ္တာဝ ဒိပနဝသေန-ထိုဓမ္မသဒ္ဓါ၏ အနက်၏အဖြစ်ကို ပြခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊

ကတ္တစိ ဝိသေသန၊ ပေ၊ ပုရိသော။ ။ “နိလံ+ဥပ္ပလံ၊ ပဏ္ဍိတော+ပုရိသော” ထိုကဲ့သို့ သဒ္ဓါကွဲပြားသော်လည်း ဝိသေသန ဝိသေသိတဗ္ဗ အဖြစ်ကြောင့် အနက်အရ မကွဲပြားသော ပြယုဂ်များ၌လည်း အထပ်ထပ်ဆိုဖို့ရန် ခွင့်ပြုချက် ရှိပြန်သည်။

ဓမ္မသဒ္ဓဿ-ဓမ္မသဒ္ဓါ၏အတွက်၊ ဒီပေန္တိ-ပြုကြကုန်၏၊ ဣတိ အယံ-ကား၊ အဓိပ္ပာယော-အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အလိုတည်း၊ ဟိ-မှန်၊ (တစ်နည်း-ကသ္မာ၊ ဣတိ အယံ-ကား၊ အဓိပ္ပာယော-တည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဝိညာယတိ-နည်း၊) ဟိ (ယသ္မာ၊) ဓမ္မသဒ္ဓေါ-သည်၊ ကုသလာဒိဘာဝေါ-ကုသိုလ် အစရှိသောအနက်ရှိသည်၊ နဟောတိ-မဖြစ်၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (ဣတိ အယံ-ကား၊ အဓိပ္ပာယော-တည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဝိညာယတိ-၏၊) [ဓမ္မသဒ္ဓါသည် ကုသိုလ်စသော အနက်ကို တိုက်ရိုက် မဟောနိုင်၊ ကုသလာစသည်တို့က ဝိသေသနအဖြစ်ဖြင့် ကူ၍ပေးသောကြောင့်သာ ထိုကုသိုလ် စသောအနက်ကိုလည်း ပြနိုင်သည်-ဟူလို။]

ဣမိနာဝါတိ-ကား၊ ဓမ္မသဒ္ဓေါ၊ ပေဒိဿတိတိ အာဒိနာ-ဓမ္မသဒ္ဓေါ၊ ပေဒိဿတိ အစရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊ အတ္တနော သဘာဝံ ဓာရေန္တိတိ အာဒိနာစ-အတ္တနော သဘာဝံ ဓာရေန္တိ အစရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊ နယေန-ဖြင့်၊ [အဋ္ဌကထာဝယ် “ဝေဒိတဗ္ဗော” ဌ်စပ်။] ဟိ-မှန်၊ သော-ထိုနည်းသည်၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော တိက်၊ ဒုက်တို့၌၊ သမာနော-တူ၏၊ ကုသလာသဒ္ဓေါ၊ ပေဒိဿတိတိ-ဟူသည်လည်း ဖြစ်သော၊ ကုစ္ဆိတေ သလယန္တိတိ-ဟူသည်လည်းဖြစ်သော၊ ဣတိ အာဒိကော- ဤသို့အစရှိသောနည်းသည်၊ [ဣတိ တစ်လုံးအကျေကြ။] န (သမာနော)-တူသည် မဟုတ်၊ စ-ဆက်၊ သော ဝိသေသနယော-ထိုထူးသောနည်းကို၊ ဣတော၊ ပေ၊ ဝက္ခာ မာတိ ဇတေန-ဣတော၊ ပေ၊ ဝက္ခာမိဟူသော ဤစကားဖြင့်၊ အပနီတော-ပယ်အပ် ပြီ၊ ဣတိ-ဤအနက်ကို၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗော-မှတ်ထိုက်၏၊ ဟိ-မှန်၊ (တစ်နည်း-ကသ္မာ- ကြောင့်၊ ဣတိ-ဤအနက်ကို၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗော-၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဝိညာယတိ-နည်း၊) ဟိ (ယသ္မာ)-ကြောင့်၊ သုခါယ၊ ပေ၊ သမ္ပယုတ္တာတိအာဒိယော-အစရှိကုန်သော၊ ဝိသေသာ- အထူးတို့သည်၊ ကုသလာဒိဝိသေသံ-ကုသလာ အစရှိသောအနက်အထူးကို၊ ဂဟေတွာ- နည်းယူ၍၊ န ပဝတ္တာ-ဖြစ်ကုန်သည်မဟုတ်၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (ဣတိ-ဤအနက်ကို၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗော-၏ ဣတိဝိညာယတိ၊) ဣတိ-ဤတွင် ကုသလတိက်ဖွင့်အပြီးတည်း၊ (ဣတိတစ်လုံးကျေ။)

အတ္တနာ၊ ပေ၊ အဓိပ္ပာယော။ ။ အဋ္ဌကထာဝယ် “ကုသလာ စသော သဒ္ဓါတို့က မိမိ၏ အနက်ဝိသေသကို ဓမ္မသဒ္ဓါ၏ အနက်အဖြစ်ဖြင့် ပြကုန်၏” ဟူရာ၌ “ဓမ္မသဒ္ဓါက ကုသိုလ်- အကုသိုလ်-အဗျာကတအနက်ကို ဟောနိုင်သည်” ဟု မဆိုလို၊ ကုသလာဘနောက်က ဓမ္မာဟူသည် အနဝဇ္ဇ သုခဝိပါက သဘောရှိသော ကုသိုလ်ဓမ္မတည်း၊ ဤသို့ စသည်ဖြင့်မိမိ၏အနက်ကို ဓမ္မ၏ အနက်အဖြစ်ဖြင့် ပြသည်-ဟု ဆိုလိုသည်။

အပနီတော။ ။ “ကုသလာသဒ္ဓေါ အာရောဂျ အနဝဇ္ဇသုခဝိပါကေသု ဒိဿတိ” စသော အဖွင့်များသည် အခြားတိက်တို့၌ မရနိုင်သော ထူးသော နည်းများတည်း၊ ထိုထူးသောနည်းများကိုကား “ဣမိနာ နယေန” ဟု ညွှန်ပြချက်တွင် မပါဝင်အောင် “ဣတော ပရံ ဝိသေသမတ္တမေဝ ဝက္ခာမ” ဟူသော ဤစကားဖြင့် ဖယ်နှုတ်ထားသည်။

သုခဿစ ပဟာနာတိ စတ္ထ-၌၊ သုခိန္ဒြိယံ-သုခိန္ဒြေကို၊ သုခန္တိ-သုခဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ တဉ္စ-ထို သုခိန္ဒြေဟူသည်လည်း၊ သုခဝေဒနာဝ- (တရား ကိုယ်အားဖြင့်) သုခဝေဒနာသည်သာ၊ ဟောတိ၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ သုခ ဝေဒနာယံ ဒိဿတိတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်ပြီ၊ ပန-ဗျုတ်ရိက်ကား၊ တိဿော၊ ပေ၊ဝေဒနာတိ ဝေမာဒိသု-ဤသို့ အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌၊ သုခသဒ္ဓေါ-သည်၊ (ဝေဒနာသဒ္ဓေန-နှင့်၊ [သုခဝေဒနာသဒ္ဓေန-နှင့်-ဟုလည်း အချို့စာရှိ၏၊] သမာနတ္ထော-တူသော အနက်ရှိသည်၊ ဟောတိ) ဝိယ-ကဲ့သို့၊ (တထာ-တူ၊ သုခဿ-(သုခဿစပဟာနာဝယ်) သုခသဒ္ဓါ၏၊ ဝေဒနာသဒ္ဓေန-(သုခဝေဒနာသဒ္ဓေန) နှင့်၊ သမာနတ္ထတ္ထာ-တူသော အနက်ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ (သုခဝေဒနာယံ ဒိဿတိတိ-ဟူ၍) န (ဝုတ္တံ)-ဆိုအပ်သည်မဟုတ်၊ ဟိ-မှန်၊ (တစ်နည်း) ကသွာ- ကြောင့်၊ သုခဿ-၏၊ ဝေဒနာသဒ္ဓေန-နှင့်၊ သမာနတ္ထတ္ထာ-ကြောင့်၊ န ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်သည်မဟုတ်၊ ဣတိ-သို့၊ ဝိညာယတိ-နည်း၊ ဟိ (ယသွာ)-ကြောင့်၊ သုခိန္ဒြိယတ္ထော-သုခိန္ဒြေဟူသော အနက်ရှိသော၊ အယံသုခသဒ္ဓေါ-(သုခဿစ ပဟာနာ၌) ဤသုခသဒ္ဓါသည်၊ ကာယသုခနံ-ကိုယ်၏ချမ်းသာခြင်းဟူသော၊ ကာယာနုဂ္ဂဟံ- ကိုယ်ကိုချီးမြှောက်တတ်သော၊ သာတဝိသေသံ-သာယာခြင်းအထူးကို၊ [ကာယိက သာတ စေတသိကသာတ ၂-မျိုးတွင် ကာယိကသာတနှင့်သာဆိုင်သောကြောင့် “သာတဝိသေသံ”ဟုဆိုသည်၊] ဂဟေတွာ-၍၊ ပဝတ္ထော-ဖြစ်၏၊ ပန-ဗျုတ်ရိက် ကား၊ သုခါဝေဒနာ-သုခါ ဝေဒနာဟူသော ပါဠိရပ်လည်းကောင်း၊ [“တိဿော

န ပန၊ပေ၊သမာနတ္ထတ္ထာ။ “တိဿော ဣမာ ဘိက္ခဝေ ဝေဒနာ သုခါ ဝေဒနာ၊ ဒုက္ခာဝေဒနာ၊ အဒုက္ခမသုခါဝေဒနာ” ဟူသော ပါဠိတော်လာသော သုခါ သဒ္ဓါသည် ကာယိက သုခဝေဒနာ စေတသိကသုခဝေဒနာ ၂-မျိုးလုံးကို ဟောရကား နောက် ဝေဒနာသဒ္ဓါနှင့် အနက် အရတူသကဲ့သို့ “သုခဿစပဟာနာ”၌ သုခသဒ္ဓါသည် ဝေဒနာနှင့် အနက်အရတူသောကြောင့် “သုခဝေဒနာယံ ဒိဿတိ”ဟု ဆိုသည်မဟုတ်။ [သဘာဝဓမ္မအားဖြင့် ကာယိက သုခဝေဒနာကို အရ ကောက်ရသောကြောင့်သာ “သုခဝေဒနာယံ ဒိဿတိ”ဟုဆိုပါသည်။ အနက်အရမှာကား သုခိန္ဒြေဟူသော ကာယိယ သုခဝေဒနာတစ်မျိုးသာ ရသည်-ဟုလို၊ ဤဝါကျ၌ ရှေးစာအုပ်များဝယ် “န ပနယထာ”ဟု ယထာသဒ္ဓါပါနေသည်၊ နောက်၌ “သုခသဒ္ဓေါဝိယ”ရှိသောကြောင့် ထိုယထာကို “အပိ”-ဟု မစုဆိုသည်။

အယံဟိ၊ပေ၊ပန၊ပေ၊ပဝတ္ထော။ ။သုခါဝေဒနာ၌လာသော သုခသဒ္ဓါနှင့် သုခဿ၌လာသော သုခသဒ္ဓါတို့၏ သမာနတ္ထမဖြစ်ပုံကို ချဲ့လို၍ “အယံ ဟိ” စသည်မိန့်၊ (တစ်နည်း) ဉာပက အကြောင်းပြလို၍ “အယံ ဟိ”စသည်မိန့်၊ သုခိန္ဒြေ အနက်ကို ဟောသော သုခသဒ္ဓါသည် (ကာယိကသုခဖြစ်သောကြောင့်) ခန္ဓာကိုယ်၏ ချမ်းသာခြင်း၊ ခန္ဓာကိုယ်ကို ချီးမြှောက်ခြင်းဟူသော သာယာခြင်းအထူးကို (အကြောင်း ပဝတ္ထိ နိမိတ်အဖြစ်ဖြင့်) ယူ၍ဖြစ်သော သဒ္ဓါတည်း၊ သုခါဝေဒနာ၌လာသော သုခသဒ္ဓါကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ “ယံကိဉ္စိ ဝေဒနံ ဝေဒေတိ သုခံဝါ”

ဣမာ ဘိက္ခုဝေ ဝေဒနာ သုခါဝေဒနာ” ဌိပါသော “သုခါဝေဒနာ” ဟူသော ပါဠိရပ်လည်းကောင်း၊] ယံ ကိဉ္စိ ဝေဒနံ ဝေဒေတိ သုခံဝါ-“ယံ ကိဉ္စိ၊ ပေ၊ သုခံဝါ” ဟူသော ပါဠိရပ်လည်းကောင်း၊ ယော သုခံ ဒုက္ခတော-“ယော သုခံဒုက္ခတောဟူသော ပါဠိရပ်လည်းကောင်း၊ ဣတိ ဧဝမာဒိသု-ဤသို့အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌၊ သုခသဒ္ဓေါဝိယ-သုခ သဒ္ဓါသည်ကဲ့သို့၊ သာတသာမည-သာယာခြင်းသာမညကို၊ [ကာယိကသာတ၊ စေတသိကသာတ ၂-မျိုးလုံးနှင့်ဆိုင်သောကြောင့် “သာတသာမည” ဟုဆိုသည်၊] ဂဟေတွာ-၍၊ နပဝတ္တော-ဖြစ်သည်မဟုတ်၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (သုခဿ-၏၊ ဝေဒနာသဒ္ဓေန-နှင့်၊ သမာနတ္ထတ္တာ-ကြောင့်၊ နဝုတ္တံ-ဆိုအပ်သည်မဟုတ်၊ ဣတိ-သို့၊ ဝိညာယတိ-၏။)

ယသ္မိ-အကြင်အကြောင်းသည်၊ သတိ-သော်၊ [နောက်၌ အကျယ်လာလတ္တံ့ ဖြစ်သောကြောင့် သာမညပေးသည်။] သုခဟေတုနံ-သုခ၏ ဇနကအကြောင်း၊ ဥပတ္တမ္ဘက အကြောင်းတို့၏၊ ပဝတ္တိ-ဖြစ်ခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ တံ-ထိုအကြောင်းသည်၊ သုခမူလံ-သုခ၏အကြောင်းရင်း အခြေခံမည်၏၊ [ဤစကားကိုချဲ့လို၍ “ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒေစ” စသည်မိန့်။] ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒေ-ဘုရားရှင်တို့၏ ပွင့်တော်မူရာ နဝမဓဏသည်၊ (သတိ) စ-ရှုသော်လည်းကောင်း၊ ကာမသမတိက္ကမာဒိကော-ကာမဂုဏ်ကို လွန်မြောက်ကြောင်း အစရှိသော၊ [အာဒိဖြင့် ရူပါရူပ သမတိက္ကမဖြစ်သော အရဟတ္တမဂ်ကိုယူ။] ဝိရာဂေ-ကာမကို မတပ်မက်ကြောင်း၊ အနာဂါမိမဂ်သည်၊ သတိစ-လည်းကောင်း၊ သုခဟေတုနံ-သုခ၏ ဇနကအကြောင်း၊ ဥပတ္တမ္ဘကအကြောင်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ပုညပဿန္တိ အာဒိနံ-ကုသိုလ်ကောင်းမှု၊ ကာယပဿန္တိ စိတ္တပဿန္တိ အစရှိသောတရားတို့၏၊ ပဝတ္တိ-ဖြစ်ခြင်းသည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ သုခမူလံ-သုခ၏ အကြောင်းရင်းအခြေခံဖြစ်သော၊ တံ-ထိုဗုဒ္ဓုပ္ပါဒနဝမဓဏ၊ ဝိရာဂဟူသော အကြောင်းကို၊ သုခန္တိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-ပြီ။ [သုခဟေတုနန္တိ သုခဟေတုပစ္စယာနံ ဧကသေသနယေန၊ အဓိပ္ပာယ်အကျယ်ကို အဋ္ဌကထာ၌ ပြထားပြီ။]

သုခဿ-သုခ၏၊ အာရမဏတ္တာ-အာရုံ၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ရူပံစ-ရူပါရုံကိုလည်း၊ သုခန္တိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ။ ပုညာနိတိ-ပုညာနိဟူသော၊ ယဒိဒံ ဝစနံ-အကြင်သဒ္ဓါသည်၊ (အတ္တိ)၊ တံ-ထိုသဒ္ဓါသည်၊ သုခဿ-သုခကို၊ အဓိဝစနံ-ဟောသော သဒ္ဓါတည်း။

စသည်၌လာသော သုခသဒ္ဓါကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ (ကာယိက စေတသိကဟုမခွဲခြားဘဲ) သာယာခြင်း သမာညကို (သဒ္ဓပဝတ္တိနိမိတ်အဖြစ်ဖြင့်) ယူ၍ဖြစ်သော သဒ္ဓါမဟုတ်၊ ထို့ကြောင့် သုခဿ၌ သုခသဒ္ဓါနှင့် သုခါဝေဒနာ စသည်၌ သုခသဒ္ဓါတို့သည် အနက်အားဖြင့် မတူကြ၊ သုခါဝေဒနာအရ၌ သုခဝေဒနာ ၆၃-ပါးလုံးရ၏၊ သုခဿစ ပဟာနာ၌ သုခအရာကား သုခိန္ဒြဟူသော ကာယိကသုခ (ကာယဝိညာဉ်၌ ယှဉ်သော) ဝေဒနာတစ်ပါးသာ ရသည်-ဟူလို။

ဣဒ္ဓ ဝိပါကဿ-ဣဒ္ဓအကျိုးဖြစ်သော ဝိပါကနာမက္ခန္ဓာ၊ ကမ္မဇရုပ်ကို၊ အဓိဝစနံ-
တည်း၊ [သုခဿကို ထပ်ဖွင့်သည်၊] (ကသွာ-နည်း၊) တဒတ္ထဿ-ထိုပုည၏
အနက်ဖြစ်သော ကုသိုလ်၏၊ ဝါ-က၊ ဣဒ္ဓဝိပါက ဝိပစ္စနတော-ဣဒ္ဓအကျိုးကို
မှည့်ရင့်ခြင်းရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း၊ ဣတိအတ္ထော-ဤကား အဓိပ္ပာယ်နက်။

သဂ္ဂါ-နတ်ပြည်တို့သည်လည်းကောင်း၊ နန္ဒနံစ-နန္ဒနုဥယျာဉ်သည်လည်း
ကောင်း၊ သုခပစ္စယာနံ-ကာယိကသုခ၊ စေတသိကသုခ၏ ဥပတ္တမ္ဘက အကြောင်း
ဖြစ်ကုန်သော၊ ရူပါဒီနံ-ရူပါရုံ အစရှိကုန်သော၊ ဣဒ္ဓာနံ-အလိုရှိအပ်သော အာရုံတို့၏
ဌာနံ-ဌာနတည်း၊ ဩဘာသော-တည်ရာတည်း၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ သုခါ၊ ပေါနန္ဒနန္တိ-
ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်ပြီ။

ဒိဋ္ဌဓမ္မေတိ-ကား၊ ဣမသ္မိံ အတ္တဘာဝေ-ဤ အတ္တဘောဌံ၊ သုခဝိဟာရာတိ-
ကား၊ ပဌမဇ္ဈာန ဝိဟာရာဒီ-ပဌမဇ္ဈာန်ဟူသော အကြောင်းတရား အစရှိသည်တို့တည်း၊
(ဧတေ-ဤတရားတို့ကို၊) နိဝရဏာဒီ ဗျာဗာဓရဟိတတ္တာ-နိဝရဏ အစရှိသော
ဗျာဗာဓတို့မှ ကင်းကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အဗျာဗဇ္ဈာတိ-အဗျာဗဇ္ဈတို့ဟူ၍၊
ဝုတ္တာ-ဆိုအပ်ကုန်ပြီ။

ဒိဋ္ဌဓမ္မေ။ ။ “ဣမသ္မိံ အတ္တဘာဝေ”ဟု ဖွင့်၏၊ ထိုအဖွင့်၌ ဣမသ္မိံကို ထောက်၍ “ဒိဋ္ဌ”
၌ တ ပစ္စည်းသည် ပစ္စုပ္ပန်အနက်ဟောဟုသိရ၏၊ ဓမ္မသဒ္ဓါလည်း ပရိယတ္တိစသော အနက်
ဟောမဟုတ်၊ သဘာဝအနက်ဟောတည်း၊ ထိုသဘောဟူသည် ဓန္ဒာ ၅-ပါးဟူသော အတ္တဘော
တည်း-ဟု သိစေလို၍ “အတ္တဘာဝေ” ဟု ဖွင့်သည်၊ မျက်မှောက်ထင်ထင် ရှုမြင်အပ်သော
သဘောဟူသော ပစ္စုပ္ပန်အတ္တဘောကို “ဒိဋ္ဌဓမ္မ”ဟု ဆိုလိုသည်။ [ပဿိယတေ-မျက်မှောက်ထင်ထင်
ရှုမြင်အပ်၏၊ ဣတိ ဒိဋ္ဌော၊ ဒိဋ္ဌော စ+သော+ဓမ္မောစာတိ ဒိဋ္ဌဓမ္မော။]

သုခဝိဟာရာ။ ။ ဝိဟာရာသည် ဒိဗ္ဗ၊ ဗြဟ္မ၊ အရိယနှင့် ဣရိယာပထဟု ၄-မျိုးရှိ၏၊
[ထိုအကျယ်ကို ပါရာဇိကဏ် ခေရန္ဓာယံ ဝိဟာရာတိအဖွင့်၌လည်းကောင်း၊ ဒိဗ္ဗစက္ခုအဖွင့်၌လည်းကောင်း
ရှုပါ၊] ထို ၄-မျိုးတွင် ဒိဗ္ဗဝိဟာရကို ယူစေလို၍ “ပဌမဇ္ဈာနဝိဟာရာဒီ” ဟု ဖွင့်သည်၊ ဝုတ္တာ၏
ကံအဖြစ်ဖြင့်ကား “ဧတေ” ဟု ထည့်ပါ။

ဗျာဗာဓ၊ ဗျာပါဒ။ ။ နိဝရဏဒီနောက်၌ “ဗျာပါဒ-ဗျာဗာဓ”ဟု ပါ၌ ၂-ထွေ ရှိတတ်၏၊
ဗျာပါဒဟူသော ပါ၌သည် စိတ်၏ဖောက်ပြန်ခြင်းသို့ ရောက်ကြောင်း ဒေါသအနက်ကိုဟော၏၊
ဗျာဗာဓ ဟူသောပါ၌ကား ညည်းဆဲနှိပ်စက်ခြင်းအနက်ကို ဟော၏၊ “နိဝရဏာဒီ” ဟူသော
ဝိသေသကိုထောက်လျှင် ဒေါသကို အရကောက်သော ဗျာပါဒတစ်မျိုးတည်းနှင့် မလျော်၊
စိတ်ကိုနှိပ်စက်တတ်သော နိဝရဏ အားလုံးနှင့်သာ လျော်၏၊ ထို့ကြောင့် ဗျာဗာဓပါ၌သာ
သင့်မြတ်စရာရှိ၏၊ မဇ္ဈိကာ၌ကား ဗျာပါဒပါ၌ကိုပင် အတည်ယူ၍ဖွင့်ထားလေသည်။
[အကျယ်အဓိပ္ပာယ်ကို အဋ္ဌကထာဘာသာ ဋီကာ၌ ရှုပါ။]

သဗ္ဗသင်္ခါရဒုက္ခနိဗ္ဗာပနတော-အလုံးစုံသော သင်္ခါရဒုက္ခတို့ကို ငြိမ်းစေတတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ-ငြိမ်းစေတတ်သည့်အတွက်၊ တံနိရောဓတ္တာ-ထိုသင်္ခါရဒုက္ခတို့၏ ချုပ်ရာ၏အဖြစ်ကြောင့်၊ နိဗ္ဗာန်-နိဗ္ဗာန်ကို၊ သုခန္တိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တိ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ အာဒိသဒ္ဓေန-ဖြင့်၊ အဒုက္ခမသုခံ၊ ပေသာသိတံတိ-ဟူသော ပါဠိရပ်၌၊ အဒုက္ခမသုခေ-အဒုက္ခမသုခအနက်၌လည်းကောင်း၊ ဒွေပိ၊ ပေ၊ ဒုက္ခာ ဝေဒနာတိ-ဟူသော ပါဠိရပ်၌၊ ဣဋ္ဌာသု-အလိုရှိအပ်ကုန်သော၊ သုခေါပေက္ခာသုခ-သုခဥပေက္ခာအနက်တို့၌လည်းကောင်း၊ ဣတိ ဝေမာဒီသု-ဤသို့အစရှိသော အနက်တို့၌၊ ပဝတ္တိ-သုခသဒ္ဓါ၏ဖြစ်ခြင်းကို၊ သင်္ဂဟိတာ-သိမ်းယူအပ်ပြီ။ [သန္တ-ငြိမ်သက်သော၊ သန္တ-ငြိမ်သက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ (ဟောတုမန္တ-ဝိသေသန)၊ အဒုက္ခမသုခံ-အဒုက္ခ မသုခဝေဒနာကို၊ သုခမိစ္ဆေဝ-သုခဟူ၍သာ၊ ဘာသိတံ၊ ပြီ၊ အာနန္တ-အာနန္တ၊ မယာ-သည်၊ ပရိယာယေန-အားဖြင့်၊ သုခါဝေဒနာ-သုခဝေဒနာလည်းကောင်း၊ ဒုက္ခာဝေဒနာ-လည်းကောင်း၊ (ဣတိ-သို့၊) ဒွေပိ-ကုန်သော၊ ဝေဒနာ-တို့ကို၊ ဝုတ္တာ။]

ဒုက္ခဝတ္ထုတိ-ကား၊ ဒုက္ခဿ-၏၊ ဩကာသော-တည်ရာတည်း၊ [အဝကသန္တိ ပတိဋ္ဌဟန္တိ ဧတ္တာတိ ဩကာသော။] ဟိ-မှန်၊ အတ္တနော-၏၊ ပစ္စယေဟိ-တို့ကြောင့်၊ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံပိ-ဖြစ်ရပါသော်လည်း၊ ဝါ-ဖြစ်ရသည်လည်းဖြစ်သော၊ တံ ဒုက္ခံ-ထိုဒုက္ခသည်၊ ဇာတိ အာဒိသု-ဇာတိအစရှိသောတရားတို့သည်၊ [အာဒိဖြင့် ဇရာ၊ ဗျာဓိ၊ မရဏစသည်ကိုယူ။] ဝိဇ္ဇမာနေသု-ထင်ရှားရှိကုန်လသော်၊ ဝါ-ထင်ရှားရှိကြမှသာ၊ တဗ္ဗတ္ထုကံ-ထိုဇာတ်အစရှိသော တည်ရာရှိသည်၊ ဟုတွာ၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ-ဖြစ်ရ၏။

သဗ္ဗပေတံ နိရောဓတ္တာ(ဝါ)။ ။ယခုစာအုပ်များ၌ ဝါ သဒ္ဓါတွေ့ရ၏၊ ဟိတ် ၂-ခုသည် အားတူနေလျှင် “တော” သဒ္ဓါဖြင့်ချည်းသော်လည်းကောင်း၊ “တ္တာ”သဒ္ဓါဖြင့်ချည်းသော်လည်းကောင်း ထားလေ့ရှိ၏၊ အားမတူ၍ မူလဟိတ်-မူလဟိတ်ကွဲရာ၌သာ ဤသို့ တောနှင့် တ္တာ ခွဲ၍ထားတတ်၏၊ ထို့ကြောင့် ရှေ့ဟိတ်ကို နောက်ဟိတ်၏ ကာရဏ (ဟိတ်ကု)ဟု မရဖွင့်သည့်အတိုင်း ဝါသဒ္ဓါ မပါသင့်ပါ။

သုခေါပေက္ခာသု ဣဋ္ဌာသု။ ။အကုသလဝိပါကံ ဝေဒနာသည် အနိစ္စဖြစ်၏၊ ထိုအနိစ္စကို ဒုက္ခဝေဒနာ၌သွင်း၍ ကြွင်းသောဥပေက္ခာများကို သုခ၌ သွင်းရကား သုခါ ဝေဒနာ၌ သုခသဒ္ဓါသည် သုခနှင့် ဣဋ္ဌဥပေက္ခာကို/ဟော၏-ဟူလို၊ [ဥပေက္ခ-မေဝ ဝါ အပေက္ခိတွာ ဝိသေသနံ ကတံ၊ သံ ဟိ အကုသလဝိပါကဘူတာ အနိဋ္ဌာပိ အတ္ထိတိ၊-အနဋီကာ၊ “ဣဋ္ဌာသု” ဟူသော ဝိသေသနကို “ဥပေက္ခာ” ငဲ့၍ ပြုထား၏၊ သုခအတွက်မှာ “ဣဋ္ဌာသု”ဟု ဝိသေသန ပြုဖွယ်မလိုပါ-ဟူလို။]...ထို အနဋီ သုခဥပေက္ခာ ၂-မျိုးလုံးကိုငဲ့၍ “ဣဋ္ဌာသု”ဟု ဝိသေသနပြုသည်-ဟုလည်း ပဋ္ဌမနည်းဖွင့်၏၊ ထိုနည်းကား သုခသည် ဟောပြန်သောအခါ ဝိပရိကာမဒုက္ခဖြစ်၍ အနိစ္စဖြစ်၏၊ အညာဏ (မသိခြင်းမောဟ)ကို တရားကိုယ်ကောက်ရသော ဥပေက္ခာလည်း အနိစ္စပင်တည်း၊ ထိုသုခဥပေက္ခာကို တားမြစ်လို၍ “ဣဋ္ဌာသု”ဟု ဝိသေသနပြုရသတတ်။

ဒုက္ခပစ္စယေတိ-ကား။ ဒုက္ခဟေတုမှိ-ဒုက္ခ၏အကြောင်းဟူသော အနက်၌၊ ဒုက္ခဿ-ကို၊ ဇနကေ-ဖြစ်စေတတ်သောအကြောင်း၌၊ (ဒိဿတိ၌စပ်၊) ဣတိ အတ္ထော-နက်။

ဒုက္ခပစ္စယဋ္ဌာနေတိ-ကား။ ဒုက္ခဇနကကမ္မဿ-ဒုက္ခကိုဖြစ်စေတတ်သော ဇနကကံ၏။ သဟာယဘူတာနံ-အဖော်သဟဲဖြစ်၍ဖြစ်ကုန်သော၊ အနိဋ္ဌရူပါဒိ ပစ္စယာနံ-အနိဋ္ဌရူပါရုံအစရှိသော ဥပတ္တမ္ဘကအကြောင်းတို့၏၊ ဌာနေ-တည်ရာ ဘုံဌာန၌၊ (ဒိဿတိ၌စပ်၊) ဟိ-မှန်၊ [ဒုက္ခပစ္စယေတုန်းက ဒုက္ခဟေတုမှိဟု ဖွင့်ခြင်း၊ ဒုက္ခပစ္စယဋ္ဌာဝန၌ ဒုက္ခဇနကကမ္မဿ သဟာယဘူတာနံ စသည်ဖြင့် ဖွင့်ခြင်းသည် မှန်၏၊] ပစ္စယသဒ္ဓေါ-သည်၊ ဇနကေ-ဇနကအကြောင်း၌လည်း ကောင်း၊ [ဒုက္ခပစ္စယေတုန်းက ပစ္စယကို ရည်ရွယ်သည်။] ဇနက သဟာယေစ- ဇနကံ၏ အဖော်သဟဲဖြစ်သော အကြောင်း၌လည်းကောင်း၊ [ဒုက္ခပစ္စယဋ္ဌာနေ၌ ပစ္စယကိုရည်ရွယ်သည်။] ပဝတ္တတိ-ဖြစ်၏၊ ဣတိ-ဤသို့ မှတ်အပ်၏၊ အံဒိသဒ္ဓေန- ဖြင့်၊ (ဒုက္ခပစ္စယေဋ္ဌာနာဒိသု၌ အာဒိသဒ္ဓါဖြင့်၊) ယံ-အကြင်တရားသည်၊ အနိစ္စ- အနိစ္စတည်း၊ တံ-ထိုအနိစ္စဖြစ်သောတရားသည်၊ ဒုက္ခံ-တည်း၊ ဣတိအာဒိနာ- ဤသို့အစရှိသောနည်းဖြင့်၊ သင်္ခါရဒုက္ခာဒိသု-တို့၌၊ ပဝတ္တိ-ကို၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ-၏။

သမ္ပယုတ္တေ-သမ္ပယုတ်တရားတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဝတ္တု-ဝေဒနာ၏တည်ရာ ဝတ္ထုဖြစ်သော၊ ကရဇကောယံစ-ကရဇ ကာယကိုလည်းကောင်း၊ သုခယတိ-ချမ်းသာ စေတတ်၏၊ လဒ္ဓဿာဒေ-ရအပ်သော သာယာခြင်း ရှိသည်တို့ကို၊ အနုဂ္ဂဟိတေ- ချီးမြှောက်အပ်သည်တို့ကို၊ ကရောတိ-၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ သုခါ-သုခါမည်၏၊ သုခါတိတ္ထေ-ဟူသောပါဠိ၌၊ ဝေဒနာသဒ္ဓံ-(ဣတ္ထိလိင်ရှိသော) ဝေဒနာသဒ္ဓါကို၊ အပေက္ခိတွာ-ငဲ့၍၊ သုခဘာဝမတ္တဿ-ချမ်းသာသည်၏အဖြစ်မျှကို၊ (ချမ်းသာခြင်း ကြိယာသာမညကို၊) အပ္ပကာသနေန-ထင်ရှားမပြခြင်းကြောင့်၊ နပုံသကံ လိင်္ဂတာ- နပုလ္လိင်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကို၊ န ကတာ-မပြုအပ်။ [အကယ်၍ ဝေဒနာ သဒ္ဓါကိုမငဲ့ဘဲ သုခသာမညကို ပြလိုသောအရာဖြစ်လျှင် “သုခံ ဒုက္ခံ”ဟု နပုလ္လိင်ထားလေ့ရှိသည်။ ဤနေရာ၌ကား ဝေဒနာသဒ္ဓါကို ငဲ့သောကြောင့် “သုခါ” ဟု ဣတ္ထိလိင်ထားရသည်- ဟူလို။]

သမ္ပယုတ္တေ၊ ဟေ၊ သုခါ။ ။ [ဝတ္ထုအရ စက္ခုဝတ္ထု စသည်ကို ယူမည်စိုး၍ “ကရဇကောယံ” ဟုထပ်ဖွင့်သည်၊ လဒ္ဓဿာဒေ၊ အနုဂ္ဂဟိတေတို့ကား၊ ချမ်းသာပုံကို သရုပ်ဖော်သောစကားတည်း၊ သမ္ပယုတ္တဓမ္မ၊ ကရဇကောယ ၂-မျိုးလုံးရသောကြောင့် “လဒ္ဓဿာဒေ အနုဂ္ဂဟိတေ”ဟု ဗဟုဝစ် ထားသည်။] သုခဖြစ်သောအခါ သမ္ပယုတ္တဓမ္မနှင့် ကရဇကောယတို့ကို သုခက ချီးမြှောက်ထား သောကြောင့် စိတ်စေတသိက်များလည်း တကြွကြွ၊ ခန္ဓာကိုယ် ကရဇကောယလည်း တရွှေ့ဖြစ်၍နေ၏၊ [ကြွင်းသော အဓိပ္ပာယ်များကို အဋ္ဌကထာဘာသာသင်္ဂြိုဟ်၍ ပြထားပြီ။]

သဘာဝတော-ပင်ကိုသဘောအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပရိကပ္ပတော- ကြိဆ် အပ်သော အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ယံ-အကြင်အာရုံသည်၊ ဣဋ္ဌ-ဣဋ္ဌတည်း၊ ဝါ- အလိုရှိထိုက် တောင့်တထိုက်သောအာရုံတည်း၊ တဒနဘာဝနံ-ထိုသဘာဝဣဋ္ဌ ပရိကပ္ပဣဋ္ဌကို ခံစားခြင်းသည်၊ ဣဋ္ဌာနဘာဝနံ-ဣဋ္ဌာနဘာဝနာ မည်၏၊ ဝါ- တစ်နည်း၊ ဣဋ္ဌာကာရာနဘာဝနံ-ဣဋ္ဌဖြစ်သော အခြင်းအရာကို ခံစားခြင်းသည်၊ ဣဋ္ဌာနဘာဝနံ-မည်၏။ [ဤပုဒ်၏အဓိပ္ပာယ်ကို အဋ္ဌကထာ ဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။]

သမန္တိ-ကား၊ အဝိသမံ-မညီမညွတ်မဟုတ်ဘဲ၊ သမံ-အညီအမျှ သမဖြစ်ကုန် သည်၊ ဧကိဘာဝပဂတာဝိယ-တစ်ခုတည်း၏အဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်ကုန်သကဲ့သို့၊ (ဟုတွာ)၊ ယုတ္တာ-ယှဉ်ထိုက်သောတရားတို့တည်း၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ သမာ-တူကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ သဟ-တကွ၊ ယုတ္တာ-တို့တည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ယောဇေတဗ္ဗံ-ထိုက်၏။

ဧကုပ္ပါဒါတိ-ကား၊ ဧတေသံ-ဤတရားတို့၏၊ ဧကော သမာနော-တူသော၊ [ဧကသဒ္ဓါ၏ သင်္ချာအနက်ကိုယူမည်စိုး၍ “သမာနော” ဟုဖွင့်သည်။] ဥပ္ပါဒေါ ဖြစ်ခြင်း (ဥပါဒ်ခြင်း) သည်၊ (အတ္ထိ)၊ ဣတိ (တေ-တို့သည်၊) ဧကုပ္ပါဒါ- ဧကုပ္ပါဒါတို့မည်၏၊ သမာနပစ္စယေဟိ-တူသော အကြောင်းတို့ကြောင့်၊ သဟပ္ပတ္တိ ကာ-တကွဖြစ်ခြင်းရှိသော တရားတို့သည်၊ ဣတိအတ္ထော။ [စက္ခုဝိညာဉ်နှင့်တကွ ယှဉ်ဖက်စေတသိက်များဖြစ်ဖို့ရာ စက္ခုပသာဒ၊ ရူပါရုံ၊ အာလောက၊ မနသိကာရ ဟူသော အကြောင်းများရှိ၏၊ ထိုကဲ့သို့ တူသော အကြောင်းတို့ကြောင့် တကွဖြစ်သော တရားတို့-ဟူလို။]

အဝိသမံ။ ။သမံသဒ္ဓါသည် အတူတူသော အနက်၊ ငြိမ်းအေးခြင်းဟူသော အနက်များ ကိုလည်း ဟောရကား ထိုအနက်တို့ကို တားမြစ်လို၍ “အဝိသမံ-မညီမမျှမဟုတ်” ဟု အဓိပ္ပာယ် နက်ဖွင့်သည်။ “သမံ အညီအမျှ”ဟု အနက် မှတ်ပါ-ဟူလို၊ “သမာဧကိဘာဝပဂတာဝိယ ယုတ္တာ” ကား အညီအမျှ သမဖြစ်ပုံကိုပြသော တုပ္ပါကဋီကရဏဝါကျတည်း၊ ဝေဒနာသည် ယှဉ်ဖက်စိတ် စေတသိက်များနှင့် ယှဉ်ရာ၌ စိတ်စေတသိက်တွေများသော်လည်း တစ်ခုတည်း ထင်ရလောက်အောင် “အဖြစ်တူ အချုပ်တူ အာရုံတူမှီရာတူအားဖြင့် အညီအမျှ သမ ဖြစ်နေသည်” ဟူလို။

သမာဝါ သဟ ယုတ္တာ။ ။ဤအဖွင့်လည်း သမံ၏ အဖွင့်ပင်တည်း၊ ဤနည်း၌ အညီအမျှ သမဖြစ်နေခြင်းကိုဆိုလို၊ အတူတကွဖြစ်ခြင်းကို ဆိုလို၏၊ ထို့ကြောင့် “သမာ-တူကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ သဟ-တကွ”ဟုဆိုသည်။ [မဇ္ဈိကာ၌ “သမံသဒ္ဓေါ သဟတ္ထေပိ ပဉ္စတ္တတိတိ ဒေသေတုံ သမံဝါတိ အာဒိ ဝုတ္တံ” ဟု တွေ့ရ၏၊ ထိုအလို “သမံဝါ”ဟု ပါဠိရှိရမည်၊ သမံ(သဟ)-တကွ” ဟု ပေးပါ၊ သို့ရာတွင် သမံသဒ္ဓါသည် တကွအနက်ကို ဟောလေ့မရှိသောကြောင့် ထိုပါဠိနှင့်တကွ ထိုအဖွင့်ကို စဉ်းစားသင့်၏၊ မည်သို့ပင် အနက်ယူသည်ဖြစ်စေ သံကို “ပကာရေဟိနှင့် မယှဉ် စေဘဲ ယုတ္တာနှင့်ယှဉ်ပါစေ”ဟု ပြလိုသောကြောင့် “ယုတ္တာတိ-ယောဇေတဗ္ဗံ”ဟု မိန့်သည်။]

သဟပ္ပတ္တိကာနံ-တကွဖြစ်ခြင်းရှိကုန်သော၊ ရူပါရူပါနဉ္စ-ရုပ်တရား၊ နာမ်တရား တို့၏လည်း၊ အညမညသမ္ပယုတ္တတာ-အချင်းချင်း သမ္ပယုတ်တို့၏ အဖြစ်သည်၊ အာပဇ္ဇေယျ-ဖြစ်ရာ၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဧကနိရောဓာတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-ပြီ၊ ယေ- အကြင်တရားတို့သည်၊ သမာနုပ္ပဒါ-တူသော ဖြစ်ခြင်းရှိကုန်သည်လည်းကောင်း၊ သမာနနိရောဓာတိ-တူသော ချုပ်ခြင်းရှိကုန်သည်လည်းကောင်း၊ (ဟောန္တိ)၊ တေ- တို့သည်၊ သမ္ပယုတ္တာ-သမ္ပယုတ္တဖြစ်ကုန်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဝါ-ဤဧကနိရောဓာ ပါ၌ဖြင့်၊ ရူပါရူပါနံ-တို့၏၊ အညမညသမ္ပယောဂေါ-အချင်းချင်း အညီအမျှ ဧကုပ္ပါဒတာ အစရှိသော အပြားတို့ဖြင့် ယှဉ်ခြင်းသည်၊ ဝါ-ကို၊ နိဝါရိတော- တားမြစ်အပ်သည်၊ ဟောတိ-၏။

ဧဝမပိ-ဤသို့ပင် တားမြစ်အပ်ပြီး ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ အဝိနိဇ္ဈာဂရူပါနံ- တို့၏၊ အညမညသမ္ပယုတ္တတာ-သည်၊ အာပဇ္ဇေယျ-၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဧကဝတ္ထု ကာတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ၊ ယေ-အကြင်တရားတို့သည်၊ ဧကုပ္ပါဒါ-နံသည်လည်းကောင်း၊ ဧကနိရောဓာ-နံသည်လည်းကောင်း၊ ဧကဝတ္ထုကာစ-နံသည်လည်းကောင်း၊ (ဟောန္တိ)၊ တေ-တို့သည်၊ သမ္ပယုတ္တာ-နံ၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဝါ-ဤဧကဝတ္ထုကာပါ၌ဖြင့်၊ (အဝိနိဇ္ဈာဂရူပါနံ-အဝိနိဇ္ဈာဂရုပ်တို့၏၊ အညမညသမ္ပယောဂေါ-သည်၊ ဝါ-ကို၊ နိဝါရိတော-သည်၊ ဟောတိ၊ ဤသို့ ရှေ့ဝါကျမှ လိုက်၍ပေးပါ။)

ဧဝမပိ-ဤသို့ ဖြစ်ပြန်သော်လည်း၊ အဝိနိဇ္ဈာဂရုပေသု-တို့တွင်၊ ဧကံ- တစ်ခုသော၊ မဟာဘူတံ-မဟာဘူတံသည်၊ သေသမဟာဘူတော ပါဒါရူပါနံ- ကြွင်းသောမဟာဘူတံ၊ ဥပါဒါရုပ်တို့၏၊ နိဿယပစ္စယော-နိဿယပစ္စည်းသည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ တေန-ထိုတစ်ခုသော မဟာဘူတံကြောင့်၊ တာနိ- ထိုကြွင်းသော မဟာဘူတံ၊ ဥပါဒါရုပ်တို့သည်၊ ဧကဝတ္ထုကာနိ-တူသော မှီရာဝဋ္ဌ၊

ဧကနိရောဓာတိ။ ။စိတ္တဧရုပ်နှင့် ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဧရုပ်တို့သည် စိတ်နှင့်အတူ ဖြစ်မြဲတည်း၊ အခြားရုပ်များလည်း စိတ်၏ ဥပါဒ်ခိုက်ဖြစ်လျှင် စိတ်နှင့်အတူ ဖြစ်ကြသည်ပင်တည်း၊ ဤနည်းအားဖြင့် ရုပ်နှင့်နာမ်တို့သည် ဧကုပ္ပါဒဖြစ်သောကြောင့် ထိုရုပ်များကို သမ္ပယုတ္တအဖြစ်မှ ပယ်မြစ်လိုရကား ဧကနိရောဓသဒ္ဓါကို ဆိုရသည်။

ဧဝမပိ၊ပေ၊ဧကဝတ္ထုကာတိ။ ။အဝိနိဇ္ဈာဂရုပ် ရှစ်ခုသည် အတူဖြစ် အတူချုပ်များတည်း၊ ထို့ကြောင့် ထိုရုပ်တို့လည်း သမ္ပယုတ္တဖြစ်လေသလောဟု တွေးတောဖွယ်ရှိသောကြောင့် ဧကဝတ္ထုက သဒ္ဓါကိုဆိုရသည်၊ ထိုရုပ်တို့သည် ဧကဝတ္ထုက မဟုတ်သောကြောင့် ဧကဝတ္ထုကာပါ၌ဖြင့် ထိုရုပ် များကို သမ္ပယုတ်အဖြစ်မှ တားမြစ်သည်-ဟူလို၊ [ဧဝမပိသည် ဧဝံသန္ဓေပိနှင့် အနက်တူပင် တည်း။]

ဧဝမပိ၊ပေ၊ဧကာရမကာတိ။ ။မဟာဘူတံ ၄-ပါးတွင် တစ်ပါးပါးကို အခြား မဟာဘူတံ ၃-ပါးနှင့် (တစ်ကလာပ်တည်း၌ဖြစ်သော) ဥပါဒါရုပ်များက မှီကြ၏၊ ထို့ကြောင့် "ထိုကြွင်းမဟာဘူတံ ၃-ပါးနှင့် ဥပါဒါရုပ်တို့သည် ဧကဝတ္ထုက ဖြစ်ကြ၏" ဟု ကြံဆသောပုဂ္ဂိုလ်တို့၏အလိုအားဖြင့်

ရှိကုန်၏။ ဣတိ-သို့၊ (ကပ္ပေန္တဿ-ကြိဆသောပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အလိုအားဖြင့်၊ တေသံ-
ထိုကြွင်းသောမဟာဘုတ်၊ ဥပါဒါရုပ်တို့၏၊ သမ္ပယုတ္တတာပတ္တိ-သမ္ပယုတ်အဖြစ်၏
ဖြစ်ခြင်းသည်၊ ဝါ-သမ္ပယုတ်အဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်းသည်၊ သိယာ-၏၊ ဣတိ-
ကြောင့်၊ တန္တိဝါရဏတ္ထံ-ထိုကြွင်းသော မဟာဘုတ်၊ ဥပါဒါရုပ်တို့ကို တားမြစ်ခြင်း
အကျိုးငှာ၊ ဧကာရမဏာတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-မိန့်တော်မူအပ်ပြီ။)

ဝါ-တစ်နည်း၊ စက္ခာဒိ နိဿယဘူတာနိ-စက္ခုဝတ္ထု အစရှိသည်တို့၏ မှီရာ
ဖြစ်၍ဖြစ်ကုန်သော၊ ဘူတာနိ-မဟာဘုတ်တို့သည်၊ (ဧကဝတ္ထုကာနိဉ္စ စပ်၊) ဧတေသု-
ဤမဟာဘုတ်တို့၌၊ ဧကံ-တစ်ခုသော၊ ဝတ္ထု-စက္ခု အစရှိသော ဝတ္ထုသည်၊
သန္တိသမိတံ-မှီ၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဧကဝတ္ထုကာနိ-နံ၏၊ ဣတိ-သို့၊ ကပ္ပေန္တဿ-
အားဖြင့်၊ တေသံ-ထိုမဟာဘုတ်တို့၏၊ သမ္ပယုတ္တတာပတ္တိ-သည်၊ ဝါ-သည်၊
သိယာ-၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ တန္တိဝါရဏတ္ထံ-ထိုမဟာဘုတ်တို့ကို တားမြစ်ခြင်း
အကျိုးငှာ၊ ဧကာရမဏာတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-ပြီ၊ ယေ-အကြင်တရားတို့သည်၊ ဧကုပ္ပါဒါ-
ကုန်သည်လည်းကောင်း၊ ယေ၊ ဧကာရမဏာစ-တူသောအာရုံရှိကုန်သည်လည်း ကောင်း၊
ဟောန္တိ၊ တေ-ထိုတရားတို့သည်၊ သမ္ပယုတ္တ-တို့တည်း၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဝါ-
ဤဧကာရမဏာဟူသော ပါဠိဖြင့်၊ (တေသံ-ထိုမဟာဘုတ်တို့၏၊ အညမည
သမ္ပယောဂေါ-သည်၊ ဝါ-ကို၊ နိဝါရိတော ဟောတိ)-ဤသို့ ထည့်ပေးပါ။

[နောက်ဆုံး ဧကာရမဏာမှစ၍ ရှေ့သို့တက်ကာ တစ်နည်း စောဒနာဖွယ်ကို
ပြပြန်လိုသောကြောင့်၊ “ပဋိလောမတော” စသည်မိန့်၊ [ပဋိလောမတော-ပဋိလုံ
အားဖြင့်၊ ဝါ-အခြားတစ်နည်းကား၊ ဧကာရမဏာတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်သော်၊
ဧကဝိထိယံ-တစ်ခုတည်းသော ဝိထိ၌၊ ပဉ္စဝိညာဏ သမ္ပုဋ္ဌန္တနာနံစ-ပဉ္စဝိညာဏ်၊

ထိုမဟာဘုတ် ဥပါဒါရုပ် တို့၏ သမ္ပယုတ္တအဖြစ်ကို တားမြစ်လိုသောကြောင့် “ဧကာရမဏာ”ဟု
ဆိုရပြန် သည်၊ ထိုရုပ်များသည် အနာရမဏတရားများဖြစ်သောကြောင့် ဧကာရမဏပါဠိဖြင့်
အာရုံမယူနိုင်သော ထိုမဟာဘုတ်နှင့် ဥပါဒါရုပ်များကို သမ္ပယုတ်အဖြစ်မှ တားမြစ်သည်-ဟုလို။

စက္ခာဒိ ယေ၊ ကပ္ပေန္တဿ။ ။စက္ခုစသော ဝတ္ထုရုပ်တို့၏ မှီရာ မဟာဘုတ် ၄-ပါး
တို့ကိုလည်း “ဧကံ+ဝတ္ထု+သန္တိသမိတံ+ဧတေသုတိ ဧကဝတ္ထုကာနိ”ဟု ဝိဂ္ဂဟပြုလျှင် ဧကဝတ္ထုက
အမည်ရနိုင်၏။ ဤသို့ကြိဆသုတို့အလိုအားဖြင့် မဟာဘုတ် ၄-ပါးသည် ဧကဝတ္ထုကဖြစ်နေပြန်ရကား
သမ္ပယုတ်ဖြစ်လေသလားဟု ယုံမှားဖွယ် ရှိသောကြောင့် ထို မဟာဘုတ် ၄-ပါးကို သမ္ပယုတ္တအဖြစ်မှ
တားမြစ်လို၍ “ဧကာရမဏာ”ဟု ဝိသေသနပြုရသည်။

ဧကဝိထိယံ။ ။စက္ခုဒွါရဝိထိ၌ စက္ခုဝိညာဏ်နှင့် သမ္ပုဋ္ဌန္တန်းတို့သည် ရူပါရုံကိုချည်း
အာရုံပြုကြသောကြောင့် ဧကာရမဏဖြစ်ရကား သမ္ပယုတ်လေသလားဟု ယုံမှားဖွယ်ရှိ၏။ ထို့ကြောင့်
ဧကဝတ္ထုကသဒ္ဒါကိုဆိုရသည်။ အာရုံတူသော်လည်း စက္ခုဝိညာဏ်က စက္ခုဝတ္ထုကိုမှီ၍ သမ္ပုဋ္ဌန္တန်းက

သမ္ပဋိစ္ဆိန်တို့၏လည်းကောင်း၊ နာနာဝိသိယံ-(တစ်သန္တာန်တည်းဝယ်) အမျိုးမျိုးသော
 ဝိသိဋ္ဌလည်းကောင်း၊ ပရသန္တာနေစ-သူတစ်ပါးတို့၏သန္တာန်၌လည်းကောင်း၊ နကသ္မိ-
 တစ်ခုတည်းသော၊ အာရမဏေ-၌၊ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာန-န်သော၊ ဘိန္ဒဝတ္ထုကာနစ-
 ပြားသော မှီရာဝတ္ထုရှိကုန်သော စိတ်တို့၏လည်းကောင်း၊ (ပဉ္စဝိညာဏ်၊ သမ္ပဋိစ္ဆိန်
 တို့ကို ပေါင်းသည်။) သမ္ပယုတ္တတာ-သမ္ပယုတ်တို့၏ အဖြစ်သည်၊ အာပဇ္ဇေယျ-
 ၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဧကဝတ္ထုကာတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ၊ ယေ၊ အကြင်တရားတို့သည်၊
 ဧကဝတ္ထုကာ-န်သည်၊ ဟုတွာ၊ ဧကာရမဏာ-န်၏၊ ဟေ-တို့သည်၊ သမ္ပယုတ္တာ-
 တို့တည်း၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဝါ-ဤဧကဝတ္ထုကပါ၌ဖြင့်၊ (တေသံ-ထိုပဉ္စဝိညာဏ်
 သမ္ပဋိစ္ဆိန်စိတ်၊ ဘိန္ဒဝတ္ထုကစိတ်တို့၏၊ အညမညသမ္ပယောဂေါ နိဝါရိတော
 ဟောတိ-ဟု ရှေးကအတိုင်းလိုက်၍ပေး။)

ဧဝမပိ-သော်လည်း၊ သမ္ပဋိစ္ဆန သန္တီရဏာဒိနံ-သမ္ပဋိစ္ဆိန်၊ သန္တီရဏ အစ
 ရှိသော စိတ်တို့၏၊ သမ္ပယုတ္တတာ-သည်၊ အာပဇ္ဇေယျ-၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊
 ဧကနိရောဓာတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ၊ ယေ-အကြင်တရားတို့သည်၊ ဧကနိရောဓာ-န်သည်၊
 ဟုတွာ၊ ဧကဝတ္ထုကာ-န်သည်လည်းကောင်း၊ ဧကာရမဏာ-န်သည်လည်းကောင်း၊
 (ဟောန္တိ)၊ ဟေ-တို့သည်၊ သမ္ပယုတ္တာ-တို့တည်း၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဝါ-ဤ ဧက

ဟဒယဝတ္ထုကို မှီသောကြောင့် မှီရာမတူရကား ဧကဝတ္ထုကာသဒ္ဓါဖြင့် စက္ခုဝိညာဉ်နှင့် သမ္ပဋိစ္ဆိန်
 တို့၏ သမ္ပယုတ်အဖြစ်ကိုတားမြစ်သည်။ သမ္ပဋိစ္ဆိန်သံသမက စက္ခုဝိညာဏ်နှင့် သန္တီရဏ စသည်
 တို့လည်း ဧကဝတ္ထုကမဖြစ်ကြ၊ သောတဒ္ဓါရိကဝိသိစသည်၌ သောတဝိညာဏ်စသည်နှင့် သမ္ပဋိစ္ဆိန်
 စသည်တို့၏ ဧကဝတ္ထုက မဖြစ်ကြပုံကိုလည်း သိပါ။

နာနာဝိသိယံ။ ။ရူပါရုံကို အာရုံပြုသော စက္ခုဒ္ဓါရိကဝိသိ ထို့နောက် အတိတ် ရူပါရုံကို
 အာရုံပြုသော အတိတဂ္ဂဟဏ္ဍဝိသိများသည် ဧကာရမဏဖြစ်သော်လည်း မှီရာဝတ္ထုချင်း မတူသော
 ကြောင့် ဧကဝတ္ထုကမဖြစ်ရကား ဧကဝတ္ထုကာသဒ္ဓါဖြင့် နာနာဝိသိ၌ ဧကာရမဏဖြစ်သော
 တရားတို့၏ သမ္ပယုတ်အဖြစ်ကို တားမြစ်သည်။

ပရသန္တာနေစ။ ။ပြခဲ့သော ဧကဝိသိ နာနာဝိသိတို့ကား တစ်ဦးတည်း၏ သန္တာန်၌
 ဖြစ်သောဝိသိများတည်း၊ သူတစ်ပါးတို့၏သန္တာန်၌လည်း ရူပါရုံတစ်ခုကို အများဝိုင်း၍အာရုံပြုရာ၌
 ထိုဝိသိစိတ်များသည် ဧကာရမဏဖြစ်ကြ၏၊ သို့သော်လည်း မှီရာဝတ္ထုရုပ်ချင်း မတူသောကြောင့်
 ဧကဝတ္ထုကမဖြစ်ကြကုန်၊ ထို့ကြောင့် ဧကဝတ္ထု သဒ္ဓါဖြင့် သန္တာန်အမျိုးမျိုး၌ဖြစ်သော ဝိသိစိတ်တို့၏
 သမ္ပယုတ်အဖြစ်ကိုလည်း တားမြစ်သည်။

ဧဝမပိ။ ။သမ္ပဋိစ္ဆိန် သန္တီရဏအစရှိသောစိတ်တို့သည် ရူပါရုံစသော အာရုံတစ်ခုကိုအာရုံပြု၍
 ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ချည်း မှီကြသောကြောင့် ဧကာရမဏ ဧကဝတ္ထုကဖြစ်နေရကား သမ္ပယုတ်အဖြစ်၌
 ယုံမှားဖွယ်ရှိသောကြောင့် "ဧကနိရောဓာ"ဟု ဆိုရသည်၊ အာရုံတူမှီရာတူဖြစ်ကြသော်လည်း
 အချုပ်ချင်း မတူကြသောကြောင့် သမ္ပယုတ် မဖြစ်ကြ-ဟူလို။

နိရောဓာပါဌ်ဖြင့်၊ (တေသံ-ထို သမ္ပဒိစ္ဆိန္နံ၊ သန္တိရဏ အစရှိသောစိတ်တို့၏၊ အညမညသမ္ပယောဂေါနိဝါရိတော ဟောတိ)။

ပန-ကာ၊ နာနုပ္ပါဒါပိ-အထူးထူးသော ဖြစ်ခြင်းရှိသော တရားတို့သည်လည်း၊ ဧဝံ-သို့၊ တိဝိဓလက္ခဏာ-၃-ပါး အပြားရှိသော လက္ခဏာရှိကုန်သည်၊ ဟောန္တိကိ- နံသလော၊ အထ-သို့မဟုတ်၊ ဧကုပ္ပါဒါဧဝံ-တူသော ဖြစ်ခြင်းရှိသော တရားတို့ သည်သာလျှင်၊ (ဧဝံ-သို့၊ တိဝိဓလက္ခဏာ-နံသည်၊ ဟောန္တိကိ-နံသလော၊) ဣတိ-သို့၊ ဝိစာရဏာယ-စိစစ်ခြင်းသည်၊ (သတိ-သော်၊) ဧကုပ္ပါဒါဧဝံ-တို့သည်သာ၊ ဧဝံ-သို့၊ 'တိဝိဓလက္ခဏာ-နံသည်၊ ဟောန္တိ၊ ဣတိ (ဣမဿ အတ္တဿ)-ကို၊ ဒဿနတ္ထံ-ငှါ၊ ဧကုပ္ပါဒါတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ။ [ဤ ပဋိလောမနည်း၌ ဧကုပ္ပါဒါသည် ထင်ရှားရှိသည့်အတိုင်း အထူးပြုသော ဘူတကထာန ဝိသေသနတည်း၊ ဧကနိရောဓာ ဧကဝတ္ထုကာ ဧကာရမဏာတို့ကား၊ ဗျာဝဇ္ဇေဒက ဝိသေသနပုဒ်များ ဖြစ်ကြသည် ဟု ဝိသေသန ၂-မျိုးကို မှတ်ပါ။]

ဝိပက္ခာပေ၊ ဓမ္မာနန္တိ-ဝိပက္ခာပေ၊ ဓမ္မာနံ ဟူသော စကားကို၊ (ဒဿေတုံ ဝုတ္တံ-၌စပ်၊) သာလိဗီဇာဒီနံ-သလေးမျိုးစေ့ အစရှိသည်တို့၏၊ ဖလာနိ-အသီးတို့သည်၊ တံသဒိသာနိ-ထိုမျိုးစေ့နှင့် တူကုန်သည်၊ (ဟုတွာ-၍၊) နိဗ္ဗတ္တာနိ-ဖြစ်ကုန်သည်၊ (သမာနာနိ-နံသလော၊) ဝိပက္ခာနိ နာမ-ဝိပက္ခာတို့မည်သည်၊ မှည့်ရင့်သည်တို့မည်သည်၊) ဟောန္တိယထာ-ကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ဝိပါကနိရတ္တိဉ္စ-ဝိပါကဟုခေါ်အပ်သော အမည်ကို လည်း၊ လဘန္တိယထာ-ရကုန်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ မူလကံရပတ္ထက္ခန္ဓနာဠာနိ- အမြစ်၊ အရွက်၊ ပင်စည်၊ ရိုးတံတို့သည်၊ (ဝိပက္ခာနိနာမ-တို့မည်သည်၊) န (ဟောန္တိယထာ)- ကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ဝိပါကနိရတ္တိဉ္စ-ကိုလည်း၊) န (လဘန္တိ ယထာ)-ကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ဧဝံ-အတူ၊ ကုသလာနံ-တို့၏၊ ဖလာနိ-အကျိုးတို့ သည်၊ အရူပဓမ္မဘာဝေန-နာမ်တရားတို့၏ အဖြစ်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ (နာမ်တရား ချင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊) သာရမဏဘာဝေန-အာရုံရှိသော တရားတို့၏ အဖြစ် အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ (သာရမဏ တရားချင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း) သုက္ကကဏှာဒိ ဘာဝေနစ-သုက္က၊ ကဏှအစရှိသော တရားတို့၏ အဖြစ်အားဖြင့် လည်းကောင်း။

အနုဋီကာ။ ။ဝိပါက၌ ပါကသဒ္ဓါသည် ဖလသဒ္ဓါ၏ ပရိယာယ်ဖြစ်လျှင် ထိုဖလသည် မှည့်သောအသီး မမှည့်သောအသီးဟု ၂-မျိုးရှိ၏၊ ကမ္မဇရုပ်တရား သည် မမှည့်သောအသီးနှင့်တူ၏၊ နာမ်ဝိပါကသည် မှည့်သောအသီးနှင့်တူ၏၊ ထို့ကြောင့် "ဝိသိဇ္ဇာ-ကမ္မဇရုပ် အကျိုးထက် ထူးခြားသော+ပါကော-အကျိုးတည်း၊ ဣတိ၊ ဝိပါကော-မည်၏"ဟု အနုဋီကာ၌ တစ်နည်း ပြထား၏၊ ဤအလို ဝိပါကသဒ္ဓါသည် ရဋီမဟုတ်၊ မုချသဒ္ဓါပင်ဖြစ်သည်။

(သုက္ကတရားချင်း၊ ကဏ္ဍတရားချင်း အစရှိသည်တို့၏ အဖြစ်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊) တံသဒိသာနိ-ထိုကုသိုလ် အကုသိုလ်တို့နှင့် တူကုန်သည်၊ (ဟုတွာ-၍)၊ ဝိပက္ခဘာဝ-မှည့်ရင့်ခြင်းသဘောသို့၊ အာပန္နာနိ-ရောက်ကုန်ပြီ၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဝိပါကနိရတ္တိ-ဝိပါကဟု ခေါ်ဝေါ်အပ်သောအမည်ကို၊ လဘန္တိ-နံ၏၊ [ဝိပက္ခနှင့် ဝိပါကသည် သဘောတူပင်တည်း၊] ရူပဓမ္မာ-ရုပ်တရားတို့သည်၊ ကမ္မနိဗ္ဗတ္တာ-ကံကြောင့်ဖြစ်ရကုန်သည်၊ (သမာနာ) ပိ-နံသော်လည်း၊ ကမ္မာသဒိသာ (ကမ္မ+အသဒိသာ)-ကံနှင့် မတူကုန်၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (ဝိပါကနိရတ္တိ-ကို) န (လဘန္တိ)-နံ၊ ဣတိ-ဤအနက်ကို၊ ဒဿေတုံ၊ ဝုတ္တံ-ပြီ။ [ကဏ္ဍသုက္ကာဒိ၌ အာဒိဖြင့် အကဏ္ဍအသုက္ကဖြစ်သော လောကုတ္တရာဝိပါကကိုလည်းကောင်း၊ ဖဿဝေဒနာ စသည်ကိုလည်းကောင်းယူပါ။]

ဇာတိဇရာသဘာဝါတိ-ကား၊ ဇာယနဇီရဏသဘာဝါ-ဖြစ်ခြင်းသဘော၊ ရင့်ရော်ခြင်းသဘောရှိကုန်သော၊ (သတ္တာ-၌စပ်၊) ဝိပါကပကတိကာတိ-ကား၊ ဝိပစ္စနပကတိကာ-မှည့်ရင့်ခြင်းဟူသော ပင်ကိုရှိကုန်သော၊ (ဓမ္မာ သံဝိဇ္ဇန္တိ-၌စပ်၊) စ-ဆက်၊ ဝိပစ္စနသဘာဝတာ-ဝိပစ္စနသဘာဝတာဟူသည်၊ အနုပစ္ဆိန္နာပေါသန္တာနေ-မပြတ်သေးသော အဝိဇ္ဇာ တဏှာ၊ မာနရှိသော ခန္ဓာအစဉ်၌၊ သဗျာပါရတာ-ကုသိုလ် အကုသိုလ်ကံတို့၏ ဗျာပါရရှိကုန်သည်၏အဖြစ်တည်း၊ တေန-ကြောင့်၊ (သဗျာပါရတာကို ဝိပစ္စနသဘာဝတာဟု ဆိုအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊) အဘိညာဒိ ကုသလာနံ-အဘိညာဉ် အစရှိသော ကုသိုလ်တို့၏လည်းကောင်း၊ [အာဒိဖြင့်-အကျိုးပေးခွင့်မရ၍ အဟောသိကံဖြစ်ကြသော ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယကုသိုလ်ကံများကိုယူ၊ အပရာပရိယဝေဒနီယကံကား နိဗ္ဗာန်မရမချင်း အကျိုးပေးခွင့်ရှိသောကြောင့် မရနိုင်၊] ဘာဝနာယ၊ပေါအကုသလာနဉ္စ-ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗ အစရှိသော အကုသိုလ်တို့၏လည်းကောင်း၊ [အာဒိဖြင့် ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗ တရားတို့ကို ယူ။] ဝိပါကာနုပါဒနေ-

ဝိပစ္စနသဘာဝတာ။ ။ဝိပစ္စတေ-မှည့်ရင့်ခြင်း၊ ဝိပစ္စနံ-ခြင်း၊ ဝိပစ္စနံ+သဘာဝေါယေသံတိ ဝိပစ္စနသဘာဝါ-မှည့်ရင့်ခြင်း သဘောရှိသော ကုသိုလ်အကုသိုလ်တို့၊ ဝိပစ္စနသဘာဝါနံ+ဘာဝေါ ဝိပစ္စနသဘာဝတာ၊ ဤဝိပစ္စနသဘာဝတာ၌ တာပစ္စည်း၏ (သဒ္ဓါပ္ပဝတ္တိနိမိတ်) အနက်ဟူသည် အဝိဇ္ဇာတဏှာမာန မကင်းသေးသော ခန္ဓာအစဉ်၌ (ကုသိုလ်အကုသိုလ်ကံတို့၏) အကျိုးပေးဖို့ရန် ဗျာပါရရှိနေခြင်းတည်း။

မှတ်ချက်။ ။ဇာတိသဘောရှိသော သတ္တဝါတို့သည် ပဋိသန္ဓေနေဆဲ အိုဆဲမဟုတ်စေကာမူ သူတို့၏ သဘောအားဖြင့် ပဋိသန္ဓေနေခြင်းသဘော အိုခြင်းသဘောရှိနေရကား "ဇာတိဓမ္မာဇရာဓမ္မာ"ဟု ဆိုရသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ နသေး သောအသီးသည် (မှည့်ရင့် မဟုတ်စေကာမူ) မှည့်ရင့်ခြင်း ဝိပစ္စနသဘော ရှိသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ထို့အတူ ကုသိုလ်အကုသိုလ်တို့သည် (ဖြစ်ဆဲခဏ၌ မမှည့်မရင့် သေးစေကာမူ) အကျိုးအဖြစ်ဖြင့် မှည့်ရင့်ခြင်းသဘောရှိကြသောကြောင့် "ဝိပစ္စနသဘာဝ၊ ဝိပါကဓမ္မ"ဟု ခေါ်ဝေါ်ရလေသည်။

အကျိုးကိုမဖြစ်စေခြင်းသည်၊ (သတိ) ပိ-ရှိပါသော်လည်း၊ ဝိပါကဓမ္မတာ-မှည့်ရင့်ခြင်း သဘောရှိကုန်သည်၏အဖြစ်သည်၊ သိဒ္ဓါ-ပြီးစီးသည်၊ ဟောတိ-၏။ [အဘိညာဉ် စသော တရားတို့မှာ အကျိုးမပေးသော်လည်း အကျိုးဖြစ်ခြင်းသဘော၊ မှည့်ရင့်ခြင်း သဘောကား ရှိကြသည်-ဟူလို။]

စ-ဆက်၊ ဝိပက္ကဘာဝန္တိ ဧတ္ထ-၌၊ [ဝိပက္ကဘာဝမာပန္နာနံပုဒ်မှ ဝိပက္ကဘာဝံကို ဆိုသည်။] ဘာဝသဒ္ဓေန-ဖြင့်၊ သဘာဝေါ ဧဝ-သဘာဝကိုသာ၊ (ဧဝဖြင့် သဒ္ဓပ္ပဝတ္တိ နိမိတ်ဖြစ်သော ဘာဝကိုကန့်၊) ဝုတ္တော-ဆိုအပ်ပြီး၊ ယထာဝုတ္တံ-အကြင်အကြင် ဆိုအပ်ပြီးသော၊ တံဝိပက္ကသဘာဝံ-ထိုမှည့်ရင့်ခြင်းသဘောကိုလည်းကောင်း၊ ဒုတိယဿ-ဒုတိယပုဒ်၏၊ ဝါ-သည်၊ ဝုတ္တံ-ဟောအပ်သော၊ (တံ) ဝိပစ္စနသဘာဝံစ- ဆို မှည့်ရင့်ခြင်းသဘောရှိသည်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ (ဘာဝ-ပုဒ် အကျေကြံပါ၊) ပဟေတွာ-ယူ၍၊ ဥဘယ၊ ပေါဝသေနာတိ-ဟူ၍၊ အာဟ။

န

ဥပေတေန-ဥပေတတရားသည်၊ [နောက်၌ အကျယ်လာလတ္တံ့ဖြစ်၍ သာမညပေးသည်၊] အာဒိန္နာ-ယူအပ်သောတရားတို့တည်း၊ ဥပါဒိန္နာ-ဥပေတ တရားသည် ယူအပ်သောတရားတို့ကို၊ ပန-ပရိဟာရပက္ခမှတစ်ပါး၊ စောဒကပက္ခကိုဆိုဦးအံ့၊ တံ ဥပေတံ-ထို ဥပေတဟူသည်၊ ကိ-အဘယ်နည်း၊ [ကမ္မုနာကို ရည်ရွယ်၍ မေးသည်၊] ဧကနစ-အဘယ်တရားသည်လည်း၊ ဥပေတံ-ကပ်ရောက်အပ်သနည်း၊ [တဏှာဒိဋ္ဌိ ဟိကိုရည်ရွယ်၍မေးသည်၊] ကထဉ္စ-အဘယ်အခြင်းအရာအားဖြင့်လည်း၊ (အဘယ်နည်း ဖြင့်လည်း၊) ဥပေတံ-ကပ်ရောက်အပ်သနည်း၊ [အရမဏကရဏဝသေနကို ရည်ရွယ်၍ မေးသည်၊] ကေစ-အဘယ်တရားတို့ကိုလည်း၊ တေန-ထိုဥပေတတရားသည်၊ အာဒိန္နာ-ယူအပ်ကုန်သနည်း၊ [ဥပါဒိန္န၏ အရကောက်ကို ရည်ရွယ်၍မေးသည်၊] ဣတိ-ဤသို့သော အမေးသည်၊ (သတိ-သော်၊) [ဒဿေတုံ ဝုတ္တံ၌စပ်။]

လောကုတ္တရာန-လောကုတ္တရာတရားတို့၏၊ [ဘာဝ၌စပ်၊] ကေသဉ္စိ-အချို့ ကုန်သော လောကီတရားတို့၏၊ [အာရမဏ၌စပ်၊] အာရမဏဘာဝေ-အာရုံတို့၏ အဖြစ်သည်၊ သတိစ-ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ တန္နိဝတ္တနတ္ထံ-ထိုလောကုတ္တရာတရား

မဓုဋီကာ။ ။ဝိပါကသဒ္ဓေါ ကုဒါစိ သကမ္မကော ကဒါစိ အကမ္မကော၊ ဣဓသကမ္မကော= ဝိပါကသဒ္ဓါသည် သကမ္မက အကမ္မက ၂-မျိုးရှိ၏၊ ဤနေရာ၌ "အကျိုးကို+မှည့်ရင့်စေခြင်း"ဟု သကမ္မကသဒ္ဓါဖြစ်၏၊ ဤသို့ဆို၍ "ဝိပဇ္ဇယိယတေ-မှည့်ရင့်စေခြင်း၊ ဝိပစ္စနံ-ခြင်း"ဟုလည်း ဝိဂ္ဂဟပြု၏၊ ဝိပါကံ၌ ကံဟောအနက် တိုက်ရိုက်ပေးစရာ မြန်မာပြန်မရှိသောကြောင့် ကာရိတံသွင်း၍ ဝိတြိဟံပြုဟန်တူ၏၊ ဤမဓုဋီကာနောက်သို့လိုက်၍ "အသင်္ခါရံ သိသင်္ခါရ-ဝိပါကာနိ နပစ္စတိ"၌ "နပစ္စတိ-မရင့်ကျက်စေ" ဟုလည်း အနက်ပေးကြ၏၊ စဉ်းစားပါလေ။

တို့ကို နစ်စေခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဥပေတသဒ္ဓသမ္ပန္နိနာ-ကံဟော ဥပေတသဒ္ဓါနှင့် စပ်ခြင်းသဘော၊ (ကံရှိလျှင် ကတ္တားရှိရမည်ဖြစ်၍ ကံကတ္တားအဖြစ်ဖြင့် ဆက်သွယ် နေသော၊) ဥပယသဒ္ဓေန-ဥပယသဒ္ဓါသည်၊ (ကပ်ရောက်တတ်ဟုကတ္တားအနက်ကို ဟောသော ဥပယသဒ္ဓါသည်၊) ဝုစ္စမာနာဟိ-ဟောအပ်ကုန်သော၊ စတုဗ္ဗိရပါဒါန ဘူတာဟိ-၄-ပါးအပြားရှိသော ဥပါဒါန်ဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သော၊ တဏှာဒိဋ္ဌိဟိ- တို့သည်၊ ဥပေတ-ကပ်ရောက်အပ်သော တရားတည်း။ [ဤ“သတိ”စသော ဝါကျဖြင့် “ကေနစ ဥပေတ” ဟူသော ဒုတိယပြဿနာကို ဖြေသည်။]

တေဟိစ-ထိုတဏှာဒိဋ္ဌိတို့သည်လည်း၊ အာရမဏကရဏဝသေန-အာရုံပြု ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဥပေတ-ကပ်ရောက်အပ်၏၊ သမန္တာဂမဝသေန-ပြည့်စုံခြင်း၊ တကွဖြစ်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ န (ဥပေတ)-ကပ်ရောက်အပ်သည်မဟုတ်၊ [ဤ- ဝါကျဖြင့် “ကထဉ္စဥပေတ” ဟူသော တတိယပြဿနာကိုဖြေသည်၊ ကပ်ရောက် ဟူရာ၌ အာရုံပြုသောအားဖြင့် ကပ်ရောက်သည်၊ ပြည့်စုံခြင်း တကွဖြစ်ခြင်းအားဖြင့် ကပ်ရောက်သည် မဟုတ်” ဟူလို။] သဗ္ဗတေဘူမကမ္မောန-အလုံးစုံသော တေဘူမက တရားတို့၏၊ ဥပါဒါနာရမဏတ္ထေ-ဥပါဒါန်ဖြစ်သော တဏှာဒိဋ္ဌိတို့၏ အာရုံတို့၌ အဖြစ်သည်၊ သတိစ-လည်း၊ ယေဟိ-အကြင်တေဘူမကကံတို့သည်၊ [လောကီကုသိုလ ကံ အကုသိုလ်ကံတို့သည်၊] ဝိပါကကုသတ္တာရူပါနိ-လောကီဝိပါကကုသတ္တာရုပ်တို့ကို၊ (အာဒိန္နာနိဋ္ဌစပ်၊) အမှေဟိ-ငါတို့ကြောင့်၊ နိဗ္ဗတ္တတ္တာ၊ ဖြစ်ရကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ တောနိ-ဤလောကီဝိပါက ကုသတ္တာရုပ်တို့သည်၊ အမှာကံ-တို့၏ ဖလာနိ-အကျိုး

သတိစ၊ ယေဒိဋ္ဌိဟိ ဥပေတ။ ။ “ဥပေတ-ကပ်ရောက်အပ်”ဟု သာမညဆိုလျှင် လောကုတ္တရာ တရားများကိုလည်း သူတို့ကို အာရုံပြုကြသော ဂေါတြဘူ၊ ဝေါဒါနိ၊ ပစ္စဝေက္ခဏာစောဟူသော လောကီတရားတို့သည် ကပ်ရောက်အပ်သောကြောင့် ထိုလောကုတ္တရာတရားများလည်း ဥပေတအရတွင်ပါဝင်နေရလေသလောဟု တွေးတောဖွယ်ရှိရကား- “တဏှာဒိဋ္ဌိဟိ ဥပေတ”ဟု ဆိုသည်၊ လောကုတ္တရာ တရားများကား တဏှာဒိဋ္ဌိတို့သည် ကပ်ရောက်အပ်သော (အာရုံပြုအပ်သော) တရားများမဟုတ်ကြသောကြောင့် “ဥပေတ”အရတွင် မပါဝင်ကြပါ-ဟူလို။

ဥပယသဒ္ဓေန။ ။ “ဥပေတ-ကပ်ရောက်အပ်”ဟု သာမညဆိုပါလျက် အဘယ်ကြောင့် “တဏှာဒိဋ္ဌိဟိ”ဟု-ကတ္တားထည့်နိုင်ပါသနည်းဟု မေးဖွယ်ရှိ၏၊ အဖြေကား-ဥပေတ၌ “တ” ပစ္စည်းသည် ကံဟောတည်း၊ ထိုကံ၏ ကတ္တားကား “ဥပယေန”ဟု ဖြစ်သင့်သည်၊ ထိုဥပယေန သဒ္ဓါကား “ဥပယတိ-ကပ်ရောက်တတ်၏၊ ဣတိ ဥပယော”ဟု ဝုစ္စမာနာပြု၍ (ဥပါဒါနသဒ္ဓါနှင့် အနက်တူရကား) ဥပါဒါတရား ၄-ပါးကိုဟောသည်၊ ထိုဥပါဒါန်တရား ၄-ပါး၏ တရားကိုယ်မှာ တဏှာဒိဋ္ဌိ ၂-ပါးသာတည်း၊ ထို့ကြောင့် ဥပယသဒ္ဓါ၏ အနက်ဖြစ်သော တဏှာဒိဋ္ဌိ ၂-ပါးကို ကတ္တားအဖြစ်ဖြင့်ထည့်ရသည်။ [ဥပေတ၌ ဥပပုဗ္ဗ၊ ဣဇာတ်၊ ကံဟော တပစ္စည်း၊ ဥပယ၌ “ဥပပုဗ္ဗ၊ ဣဇာတ်၊ ကတ္တားဟော အ ပစ္စည်း။]

တည်း၊ အမှတ်-တို့၏၊ ဖလာနိ-အကျိုးတို့တည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဂဏှန္တေဟိဝိယ-
မယူသော်လည်း ယူကုန်သကဲ့သို့၊ အာဒိန္နာနိ-ယူအပ်ကုန်ပြီ၊ တာနိ တောဘူမက
ကမ္မာနိ-တို့ကို၊ (ဂဟိတာနိ ဌိစပ်၊) ကမ္မဘာဝေန-ကံ၏အဖြစ်ဖြင့်၊ ဧကတ္တံ-
တစ်ခုတည်း၏အဖြစ်သို့၊ ဥပနေတွာ-ကပ်ဆောင်၍၊ ဥပေတန္တိ-ဟူသော သဒ္ဒါဖြင့်၊
ဣဓ-ဤဥပေတန ကမ္မုနာဟူသော ပါဠိ၌၊ ဂဟိတာနိ-နိပြီ၊ [“သတိစ သဗ္ဗ၊ ပေ၊
ဂဟိတာနိ” တိုင်အောင်သော ဤ ၂-ဝါကျဖြင့် “ကိ” ပန တံ ဥပေတံ” ဟူသော
ပဌမပြဿနာကို ဖြေသည်။]

တေဟိစ-ထိုလောကီကုသိုလ် အကုသိုလ်ကံတို့ကြောင့်လည်း၊ နိဗ္ဗတ္တာနိ-
ကုန်သော၊ ဝိပါကကဋ္ဌတ္တာရူပါနိ-တို့သည်၊ အာဒိန္နာ-နိသော၊ ဓမ္မာ-တို့တည်း။
[ဤဝါကျသည် “ကေစ တေန အာဒိန္နာ” ဟူသော စတုတ္ထပြဿနာ၏ အဖြေဖြစ်
သောကြောင့် “အာဒိန္နာ ဓမ္မာ” ဟုရှိလျှင် ကောင်းမည်ထင်သည်၊ စာအုပ်များ၌
“ဥပါဒိန္နာ ဓမ္မာ” ဟုရှိသည်ကို စဉ်းစားပါ၊] ဣတိ-သို့၊ သဗ္ဗ-သော၊ ဧတံ-ဤအဖြေ
ကို၊ ဒသေတံ-ပြခြင်းငှာ၊ အာရမဏ၊ ပေ၊ အာဒိ-အစရှိသော စကားရပ်ကို၊
(သင်္ဂဟကာရေန-သည်၊) ဝုတ္တံ-ပြီ။

စ-ဆက်၊ အယံ အတ္ထနယော-ဤ သတိစ လောကုတ္တရာနိစသော အနက်
ဖွင့်နည်းကို၊ ယထာသမ္ဘဝံ-ဖြစ်သင့်သည်အားလျော်စွာ၊ ယောဇေတဗ္ဗော-၏၊
ဝစနာနပုဗ္ဗေန-ကိ ပန တံ ဥပေတံ စသော ပြဿနာစကားရပ်၏ အစဉ်အားဖြင့်၊
န (ယောဇေ တဗ္ဗော)၊ ဣတိ-ဤသို့မှတ်အပ်၏။ [ပြဿနာနှင့် ဝိသဇ္ဇနာတို့ကို
ဖြစ်သင့်သလို ယှဉ်ပါစေ၊ အစဉ်အတိုင်း မယှဉ်ပါစေနှင့်-ဟူလို၊ ဖြစ်သင့်သလို
ယှဉ်ပုံကို နိဿယ၏ အကြားအကြား၌ပြထားပြီ၊ မဇ္ဈိကာဌ်ကား အခြားနည်းများ
ကိုလည်း ဖွင့်ပြထားသေး၏၊ ရှုလေတော့။]

ဧတ္ထ-ဤ အာရမဏကရဏဝသေန၊ အစရှိသော အဋ္ဌကထာ စကားရပ်၌၊
(စောဒကော-သည်၊ ဤဒိသံ-ဤကဲ့သို့ရှုအပ်သောစကားကို၊) အာဟ-ပြီ၊ (ကိဒိသံ-
ကို၊ အာဟ-နည်း၊) အာရမဏကရဏဝသေန-ဖြင့်၊ တဏှာဒိဋ္ဌိဟိ-တို့သည်၊ ဥပေတေန-
ကပ်ရောက်အပ်သောတရားသည်၊ အာဒိန္နာ-ယူအပ်သော တရားတို့သည်၊ ဥပါဒိန္နာ-

သတိစ သဗ္ဗ၊ ပေ၊ ဂဟိတာနိ။ “ဥပါဒါနိတို့က လောကီကုသိုလ် အကုသိုလ်ကံ သာမက
အလုံးစုံသော တောဘူမကဓမ္မတို့ကို အာရုံပြုပါသော်လည်း လောကီကုသိုလ် အကုသိုလ်ကံတို့သည်
လောကီဝိပါကကဋ္ဌတ္တာရုပ်တို့ကို “ငါတို့၏အကျိုး၊ ငါတို့၏အကျိုး” ဟု စွဲယူအပ်ကုန်၏၊ အဘယ်
ကြောင့်နည်း၊-လောကီကုသိုလ် အကုသိုလ်ကံတို့ကြောင့် ထိုအကျိုးတို့ကဖြစ်ရသောကြောင့်တည်း၊
ဤနည်းအရ တောဘူမကကံတို့ကို “ဥပေတံ” ဟုဆိုရသည်၊ တောဘူမကကံတွေ အများကြီးဖြစ်ပါလျက်
အဘယ်ကြောင့် “ဥပေတံ” ဟု ဧကဝုဇ်ထားရသနည်းဟု မေးအံ့၊ ကံ၏ အဖြစ်ဖြင့် သဘော
တူသောကြောင့် ဇာတျာပေက္ခနည်းအားဖြင့် ဧကဝုဇ်ထားရသည်ဟု သိစေလို၍ “တာနိ တောဘူမက
ကမ္မာနိ ကမ္မဘာဝေန ဧကတ္တံ ဥပနေတွာ ဥပေတန္တိ ဣဓ ဂဟိတာနိ” ဟု မိန့်သည်။

ဥပါဒိန္နတို့မည်သည်၊ ယဒိ (ဟောန္တိ)-နံအံ၊ (ဧဝံ ဟောန္တေသု-နံလသော၊) သဗ္ဗတောဘူမက ဓမ္မာစ-(ကံသာမက) အလုံးစုံသော တောဘူမက တရားတို့သည်လည်း၊ တဏှာဒိနံ-တဏှာ အစရှိသည်တို့၏၊ အာရမဏာ-အာရုံတို့သည်၊ ဟောန္တိ၊ [“အာရမဏာနိ-ဟု ဆိုလိုလျက် နိကို အာပြုထားသည်”ဟု မရဖွင့်၏။]

စ-သံညံသာ မကသေး၊ ဥပေတသဒ္ဓါ-သည်၊ ကမ္မဇေ-ကံ၌သာလျှင်၊ န နိရုဇ္ဈာ-ထင်ရှားသည်မဟုတ်၊ တေန-ထို့ကြောင့်၊ ကမ္မဿဝ-ကံသာလျှင်၊ ဂဟဏေ-ယူခြင်း၌၊ ကာရဏံ-အကြောင်းသည်၊ နတ္ထိ-မရှိ။

တသ္မာ-ကြောင့်၊ သဗ္ဗတောဘူမကဓမ္မပစ္စယုပ္ပန္နာနံ-အလုံးစုံသော တောဘူမက တရားဟူသော ပစ္စယုပ္ပန် ဖြစ်ကုန်သော၊ အဝိဇ္ဇာဒိဟေတုဟိ-အဝိဇ္ဇာ အစရှိသော အကြောင်းတို့ကြောင့်၊ နိဗ္ဗတ္တာနံ-ဖြစ်ရကုန်သော၊ (သဗ္ဗတောဘူမက ဓမ္မပစ္စယုပ္ပန္နာနံ-ထပ်ဖွင့်သည်၊) သင်္ခါရဒိဖလ္လာနံ-သင်္ခါရအစရှိသော အကျိုးတို့၏၊ ဥပါဒိန္နတ္ထံ-ဥပါဒိန္နတို့၏အဖြစ်သည်၊ ဝါ-ဥပါဒိန္နအမည်သည်၊ အာပဇ္ဇတိ-ဖြစ်သည်မဟုတ် လော၊ (ကသ္မာ-နည်း၊)၊ တေသမ္ပိ-ထိုသင်္ခါရအစရှိသောတရားတို့၏လည်း၊ တေဟိ-ထို အဝိဇ္ဇာ အစရှိသောတရားတို့သည်၊ ဖလဘာဝေန-အကျိုး၏အဖြစ်ဖြင့်၊ ဂတိတတ္ထာ-ယူအပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း။

ယဒိပေဟောန္တိ။ ။“တဏှာဒိန္နတို့သည် ကပ်ရောက်အပ်သောတရားက အာရုံပြုသော အားဖြင့် ယူအပ်သောတရားတို့ကို ဥပါဒိန္န” ဟုဆိုလျှင် (တဏှာဒိန္နတို့သည် သဗ္ဗတောဘူမက ဓမ္မဟူသော လောကီတရားအားလုံးကို အာရုံပြုသောကြောင့်) ဥပေတအရ (ကံသာမက) “အလုံးစုံသော တောဘူမကတရားကိုရသည်”ဟု စောဒကပုဂ္ဂိုလ်က ဆိုလိုသည်။

နဓပေမုတ္တိ။ ။ကပ်ရောက်အပ်ဟူသောအနက်ကိုဟောသော ဥပေတသဒ္ဓါအတွက် အဋ္ဌကထာ၌ “ကမ္မဇာ”ဟု အဘိဓမ္မာကိုပြထားသော်လည်း ဥပေတသဒ္ဓါက ကံအပေါ်၌သာ ထင်ရှားသော ရုဋ္ဌိသဒ္ဓါမဟုတ်၊ ထို့ကြောင့် ဥပေတအရ ကံကို အရကောက်ခြင်း၌ အကြောင်းမရှိပါ-ဟူလို။

တသ္မာပေကတိတတ္ထာ။ ။တဏှာဒိန္နတို့က တောဘူမက တရားအားလုံးကို အာရုံပြု သည့်အတွက် တဏှာဒိန္နတို့ ကပ်ရောက်အပ်သောတရားဟူသည် ကံသာမက အလုံးစုံသော တောဘူမကတရားသာ ဖြစ်သင့်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဥပေတသဒ္ဓါက ကံဟူသောအနက်၌သာ ထင်ရှားသော ရုဋ္ဌိသဒ္ဓါမဟုတ်သည့်အတွက် ကံကိုသာအရကောက်ခြင်း၌ အကြောင်းမရှိသော ကြောင့်လည်းကောင်း” ဟု တသ္မာ၌ တ ညွှန်ပြချက်ကို အကျယ်သိပါ၊ ထိုဆိုအပ်ပြီးသော အကြောင်းကြောင့် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဝယ် လာသော အဝိဇ္ဇာ စသော တောဘူမကတရားဟူသမျှ ကိုဥပေတအရကောက်ယူ၍ ထိုအဝိဇ္ဇာ အစရှိသော အကြောင်းတို့ကြောင့်ဖြစ်သာ သင်္ခါရစသော အကျိုးဟူသမျှကို ဥပါဒိန္နဟု ကောက်ယူသင့်သည် မဟုတ်ပါလော-ဟူလို။

စ-သည်သာမကသေး၊ ဥပသံဒွေန-သည်၊ ဥပေတတာ မတ္တ-ကပ်ရောက်
အပ်သည်၏အဖြစ်မျှကို၊ ဇောတိတံ-ထွန်းပြအပ်၏၊ သမန္နာဂမနိဝတ္တကံ-ပြည့်စုံခြင်း၊
တကွဖြစ်ခြင်းကို တားမြစ်တတ်သော၊ အာရမဏကရဏံ-အာရုံပြုခြင်းတို့၊ န
(ဇောတိတံ)-ထွန်းပြအပ်သည် မဟုတ်၊ အာဒိန္နသဒ္ဓေနစ-သည်လည်း၊ ဂဟိတာတာ
မတ္တ-ယူအပ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော သာမညအနက်ကို၊ ဝုတ္တံ-ဟောအပ် ဟောနိုင်၏၊
ကမ္မသမုဋ္ဌာနတာ ဝိသေသော-ကံကြောင့်ဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော ဝိသေသ
အနက်ကို၊ န (ဝုတ္တော)-မဟောအပ် မဟောနိုင်၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ သဗ္ဗပစ္စယုပ္ပန္နာနံ-
အလုံးစုံသော သင်္ခါရအစရှိသော ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့၏၊ ဥပါဒိန္နတ္တံ-ဥပါဒိန္နတို့၏
အဖြစ်သည်၊ အာပဇ္ဇတိ-ဖြစ်သည်မဟုတ်လော၊ ဣတိ-သို့၊ (ဤဒိသံ-ကို၊ စောဒကော
အာဟာ။)

(သဗ္ဗပစ္စယုပ္ပန္နာနံ-တို့၏၊ ဥပါဒိန္နတ္တံ-သည်၊) နာပဇ္ဇတိ-မဖြစ်၊ (ကသ္မာ-
နည်း၊) ဗောဓနေယျဇ္ဈာသယဝသေန-သိစေထိုက်သော ဝေနေယျသတ္တဝါတို့၏
အဇ္ဈာသယ၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဒေသနာပဝတ္တိတော-ဒေသနာတော်၏ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်
တည်း၊ ဟိ-ချဲ့၊ ယေသံ-အကြင်မျက်မှောက်တော်ဝေနေယျတို့ကို၊ ဗောဓနတ္တံ-
သိစေခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဥပါဒိန္နာတိ စတံ-ဥပါဒိန္နာဟူသော ဤစကားကို၊ (ဘဂဝတာ)

ဆိုလိုရင်းကား-အဝိဇ္ဇာသည် တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ အာရုံပြုသောအားဖြင့် ကပ်ရောက်အပ်သော
ကြောင့် ဥပေတအမည်ရ၍၊ သင်္ခါရတို့သည် ထိုဥပေတမည်သော အဝိဇ္ဇာက အကျိုး၏အဖြစ်ဖြင့်
ယူအပ်သောကြောင့် ဥပါဒိန္န မည်သင့်သည် မဟုတ်လော၊ ဤသို့စသည်ဖြင့် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်
အကြောင်းအားလုံးကို ဥပေတဟုလည်းကောင်း၊ အကျိုးအားလုံးကို ဥပါဒိန္နဟုလည်းကောင်း
အမည်ရသင့်သည် မဟုတ်လောဟု စောဒနာလိုရင်းဖြစ်သည်။

ဥပသဒ္ဓေန၊ ပေမိဝတ္တကံ။ ။ ဥပေတ၌ ဥပသဒ္ဓါသည် “ကပ်ရောက်အပ်သည်၏ အဖြစ်”
ဟူသော အနက်သာမညကိုသာ ထွန်းပြနိုင်၏၊ “အာရုံပြုသောအားဖြင့် ကပ်ရောက်အပ်”ဟူသော
အနက်ဝိသေသကို မထွန်းပြနိုင်၊ ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာ၌ “အာရမဏကရဏဝသေန ဥပေတေန”
ဟုဖွင့်ခြင်းသည် မသင့်ဟုဆိုလိုသည်။ [“အာရမဏကရဏံ” ဟူသော ဝိသေသနကား သမန္နာဂမသဟ
ဇာတုကို တားမြစ်နိုင်သောကြောင့် “သမန္နာဂမနိဝတ္တကံ”ဟု အပိုထည့်သည်။]

အာဒိန္န၊ ပေဝိသေသော။ ။ ဥပါဒိန္န၌ အာဒိန္နသဒ္ဓါသည် “ယူအပ်သော အနက်သာမညကိုသာ
ဟောနိုင်၏၊ “ကံဟူသည် ယူအပ်၊ ကံကြောင့်ဖြစ်” ဟူသော အနက်ဝိသေသကို မဟောနိုင်၊
ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာ၌ “ဥပေတေန ကမ္မနာ ဖလဘာဝေန ဂဟိတာ”ဟု ဖွင့်ခြင်းသည်
မသင့်ပါ-ဟုလို။

နာပဇ္ဇတိ။ ။ ဤအဖြေဝါကျ၌ ဆိုလိုရင်းကား-မြတ်စွာဘုရား၏ဒေသနာတော် သည်
ဝေနေယျတို့၏ အလိုအားလျော်စွာဖြစ်၏၊ မြတ်စွာဘုရား၏ မျက်မှောက်တော် ဝေနေယျတို့ကလည်း
“ဥပါဒိန္နာ”ဟု ဟောတော်မူလိုက်လျှင်ပင် လောကီကုသိုလ် အကုသိုလ်ကံ၏အကျိုးဖြစ်သော

ဝုတ္တံ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ တေ-ထိုမျက်မှောက်တော်ဝေနေယျတို့သည်၊ တေနေဝ
ဝစနေန-ထိုဥပါဒိန္နာဟူသော သဒ္ဓါဖြင့်ပင်၊ ယထာဝုတ္တပ္ပကာရေ-အကြင်အကြင်
ဆိုအပ်ပြီးသော အပြားရှိကုန်သော၊ ဓမ္မေ-တို့တို့၊ [လောကီကဲ့သို့လ် အကုသိုလ်ကံ၏
အကျိုးဖြစ်သော လောကီဝိပါက်၊ ကဋ္ဌတ္တာရုပ်တရားတို့ကို၊] ဗုဒ္ဓိသု-သိကြကုန်ပြီ၊
ပန-ထိုသို့ပင်သိနိုင်ကြပါကုန်သော်လည်း၊ ဧတရဟိ-ယခုအခါ၌၊ တာဝတာ-
ထိုမျှလောက် သောစကားဖြင့်၊ [ဥပါဒိန္နာဟု ဟောရုံမျှဖြင့်၊] ဗုဒ္ဓိတုံ-ဟု၊ အသက္ခောန္တေန-
မစွမ်း နိုင်သော သောတုအပေါင်းသည်၊ သုတွာ-ဆရာအထံနာခံ၍၊ တဒတ္ထော-ထို
ဥပါဒိန္နာ ပုဒ်၏အနက်ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ကမ္မုနာတိ-ဟူ၍၊
ဧသေ အတ္တဝိဘာဝနာ-ဤအနက်ကိုထင်စွာဖွင့်ခြင်းကို၊ (သင်္ဂဟကာရေန-သည်၊)
ကတာ-ပြုအပ်ပြီ။

[ဋီကာဆရာသည် မိမိ၏ အတ္တနောမတိ အနက်ကို ဖွင့်ပြလိုသောကြောင့်၊
“အယံပန”စသည်ကိုမိန့်သည်၊ ပနကို ပိသဒ္ဓါ၏အနက်ဟု မရဋီကာဖွင့်၏၊
“အယံအတ္ထော ပန-ဤအနက်ကိုလည်း”ဟု ပေးစေလို၏၊ သို့သော် အာဘော်ကျ
မည် မထင်။] ပန-အဋ္ဌကထာ၏အနက်မှတစ်ပါး အတ္တနောမတိအနက်ကား၊
အပရော-သော၊ အယံအတ္ထော-ကို၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗော-၏၊ (ကိ-အဘယ်သို့ မှတ်ထိုက်သနည်း၊)
ဥပသဒ္ဓေါ-သည်၊ ဥပေတံ-ဥပေတအနက်ကို၊ ဒီပေတိ-ပြ၏၊ ဟိ-မှန်၊ အယံ
ဥပသဒ္ဓေါ-သည်၊ (ဝဒတိ ဌ္ဌစပ်၊) သမာသေ-သမာသ်အရာ၌၊ ပယုဇ္ဇမာနော၊
ယုဉ်စပ် သုံးစွဲအပ်သော်၊ အတိမာလာတိ အာဒိသု-အတိမာလာ အစရှိသော
ပုဒ်တို့၌၊ အတိသဒ္ဓေါ-သည်၊ သသာဓနံ-ကတ္တုသာဓကနှင့်တကွဖြစ်သော၊ အတိက္ကမနံ-
သာလွန်ခြင်းကြံ့ယာကို၊ (ဝဒတိ) ဝိယ-ဟောသကဲ့သို့၊ (တထာ)၊ သသာဓနံ-
ကမ္မသာဓနနှင့်တကွဖြစ်သော၊ ဥပဂမနံ-ကပ်ရောက်ခြင်းကြံ့ယာကို၊ ဝဒတိ-၏၊
စ-ဆက်၊ ဥပဂမနံ-ဥပဂမနဟူသည်၊ ဥပါဒါနံ-ဥပါဒါနံဖြစ်သော၊ ဥပယော-
ဥပယတည်း၊ တေန-ထိုဥပယမည်သော ဥပါဒါနံသည်၊ ဥပဂတံ-ကပ်ရောက်အပ်
သော တရားတည်း၊ ဥပေတံ-ဥပယမည်သော ဥပါဒါနံသည် ကပ်ရောက်အပ်သော

လောကီဝိပါက် ကဋ္ဌတ္တာရုပ်ဟူသော အနက်ကိုသိနိုင်ကြ၏၊ ယခုလက်ထက်၌ကား “ဥပါဒိန္နာ”
ဟူသော စကားမျှဖြင့် ထိုမျှလောက်သောအနက်တို့ကို မသိနိုင်သောကြောင့် စာချဆရာတို့အထံ၌
အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို အကျယ်နာခံပြီးမှ ထိုအနက်အဓိပ္ပာယ်ကို သိကြရသောကြောင့် “ဥပေတေန
ကမ္မုနာ” စသည်ဖြင့် အဋ္ဌကထာဆရာက အနက်ဖွင့်ရသည်-ဟူလို။

အယံ ဟိ၊ပေ။ဝဒတိ။ ။ဥပသာရပုဒ်တို့သည် သမာသ်အတွင်း ရောက်သောအခါ
သာဓနအနက်များကိုလည်း ဟောနိုင်၏၊ “အတိမာလာ-အခြားပန်းထို့ထက်သာလွန်သောပန်း”
ဟူရာ၌ အတိသဒ္ဓါသည် “သာလွန်တတ်”ဟူသော ကတ္တားအနက်နှင့်တကွ သာလွန်ခြင်းကြံ့ယာကို
ဟောသကဲ့သို့ ဥပသဒ္ဓါလည်း “ကပ်ရောက်အပ်” ဟု ကမ္မသာဓန အနက်နှင့်တကွ ကပ်ရောက်ခြင်း
ကြံ့ယာကို ဟောသည်။

တရား၊ ဥပေတကြိယာနှင့် လျော်အောင် ကပ်ရောက်တတ်သော ဥပါဒါန်ကို “ဥပယ” ဟု ခေါ်သည်။ ဤစကားဖြင့် “ဥပေတ-ဥပယမည်သော ဥပါဒါန်သည် ကပ်ရောက်အပ်သောတရား” ဟု အနက်မှတ်ပါ။]

တံ-ထိုကပ်ရောက်အပ်သော တရားဟူသည်၊ ကိပ်န-အဘယ်နည်း၊ ဣတိ-ဤကား အမေးတည်း၊ ယံ-အကြင် တောဘူမကကံသည်၊ ဥပါဒါန-ဥပယမည်သော ဥပါဒါန်သည်၊ အသတိ-သော်၊ န ဟောတိ-နိုင်၊ ဥပါဒါနပစ္စယာ ဘဝေါတိ-ဟူ၍၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝုတ္တံ-ဟောတော်မူအပ်သော၊ တံ တောဘူမကကမ္မံ-ကို၊ (ဥပေတန္တိ ဝုစ္စတိ ခွံစပ်) ပစ္စယဘာဝေန-ပစ္စည်း၏အဖြစ်ဖြင့်၊ (ကျေးဇူးပြုတတ်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့်) ပုရိမဇာတုပ္ပန္နေန-ရှေးဘဝ၌ဖြစ်သော၊ ဥပါဒါနေန-သည်၊ ဥပဂတတ္တာ-ကပ်ရောက်အပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဥပေတန္တိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ ဟိ-မှန် (တစ်နည်း) ဟိ (ယသ္မာ)ကောစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်သောပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အနုပဂ္ဂမ္မ-ဥပါဒါန်ဖြင့် မကပ်မူ၍၊ အနိစ္ဆန္တော-ကံကို အလိုမရှိဘဲ၊ ကမ္မံ-ကို၊ န ကရောတိ-မပြု၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (တောဘူမကကမ္မံ-ကို၊ ပစ္စယ ဘာဝေန-ဖြင့်၊ ပုရိမဇာတုပ္ပန္နေန-သော၊ ဥပါဒါနေနသည်၊ ဥပဂတတ္တာ-ကြောင့်၊ ဥပေတန္တိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ ဣတိ-ဤကားအဖြေတည်း၊ “ကိပ်န တံ”ကို ဖြေသည်။)

ဥပေတေန-ဥပါဒါန်သည် ကပ်ရောက်အပ်သော၊ တေန ကမ္မုနာ-ကြောင့်၊ ပုနတ္ထဝဿ-တစ်ဖန်ဘဝကို၊ (ဘဝသစ်ကို) အာဒါနံ-ယူခြင်းသည်၊ ဟောတိ၊ ဟိ-မှန်၊ (တစ်နည်း) ဟိ (ယသ္မာ) သာသဝေန-အာသဝေါတရားနှင့် တကွဖြစ်သော၊ ကမ္မုနာ-လောကီကံကြောင့်၊ သတ္တာ-တို့သည်၊ ပုနတ္ထဝံ-ကို၊ အာဒိယန္တိ-န်၏၊ တသ္မာ၊ ပုနတ္ထဝေါ-တစ်ဖန်ဘဝသစ်သည်၊ အာဒါတဗ္ဗ ဘာဝေန-ယူထိုက်သော တရား၏ အဖြစ်ဖြင့်၊ ပါကဋ္ဌော-၏၊ သောစ-ထိုဘဝသစ်ဟူသည်လည်း၊ တောဘူမက

ယံ၊ ပေ၊ ဝုစ္စတိ။ ။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၌ ဥပါဒါနပစ္စယာ ဘဝေါဟူသော ပါဠိရပ်ကို သတိပြုပါ။ ထိုပါဠိတော်၌ ဘဝဟူသည် “တောဘူမကကံ”ဟူသော ကမ္မဘဝတည်း။ ထိုကမ္မဘဝသည် ဥပါဒါန်မရှိလျှင် မဖြစ်နိုင်၊ ဥပါဒါန်ရှိသောကြောင့်သာဖြစ်နိုင်၏။ ထိုဥပါဒါန်က ကုသိုလ် ကမ္မဘဝဖြစ်ဖို့ရန် ပကတူပ နိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုခဲ့၏။ အကုသိုလ် ကမ္မဘဝဖြစ်ဖို့ရန်ကား ပကတူပအပြင် သဟဇာတစသော သတ္တိဖြင့်လည်း ကျေးဇူးပြုခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် “ပစ္စယဘာဝေန”ဟု ဆိုသည်။ ထို ဥပါဒါန်ကြောင့် ကမ္မဘဝဖြစ်ရကား ထို ဥပယမည်သော ဥပါဒါန်သည် ကျေးဇူးပြုသောအားဖြင့် ‘ကပ်ရောက်အပ်သော တောဘူမကကံကို “ဥပေတ”ဟု ခေါ်သည်။

တေန၊ ပေ၊ ပုနတ္ထဝေါ။ ။ ထို ကမ္မဘဝဟူသောကံကြောင့် သတ္တဝါတို့၏ ဘဝသစ်ကို ယူရခြင်းဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် အာဒိန္နအရ ယူအပ်သောတရားဟူသည် ဘဝအသစ်ဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားသည်-ဟူလို။

၅၆၂

အဋ္ဌသာလိနီ

[ဓိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍ

ပေ၊ သင်္ဂဟော-တောဘူမကဝိပါက်၊ ကဋ္ဌတ္တာ ရုပ်တို့ဖြင့် သိမ်းယူရခြင်းရှိသော၊ ဘဝပစ္စယာ ဇာတိတိ ဇေတ္တ-၌၊ ဇာတိဝစနေ-ဇာတိဟူသောစကားရပ်၌၊ သမဝရဒွေါ-ကောင်းစွာသက်ဝင်သော၊ ဥပပတ္တိဘဝေါ-ဥပပတ္တိဘဝတည်း၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဥပါဒိန္နဝစနေန-ဖြင့်၊ ဥပပတ္တိဘဝေါ-ကို၊ ဝုစ္ဆတိ-၏၊ ဥပပတ္တိဘဝေါစ-ဟူသည်လည်း၊ တောဘူမက၊ ပေ၊ ရူပါနီ-တောဘူမက ဝိပါက်ကဋ္ဌတ္တာရုပ်တို့တည်း၊ ဣတိ ဇေတံ-ဤအနက်အဓိပ္ပာယ်ကို၊ ဓာတုကထာ ယံ-ဓာတုကထာပါဠိတော်၌၊ ပကာသိတံ-ပြီ၊ တသ္မာ၊ ဥပေတန အာဒိန္နာတိ-ဥပေတန အာဒိန္နာဟူသော စကားဖြင့်၊ တေဝေဓမ္မာ-ထို တောဘူမကတရားတို့ကိုပင်၊ ဝုစ္ဆန္တိ-ဟောတော်မူအပ်ကုန်၏၊ ဣတိ-သို့၊ အယံ အတ္ထော-သည်၊ သိဒ္ဓေါ-ပြီးစီး၏၊ ဣတိ-ဤသို့၊ (အပရော-သော၊ အယံ အတ္ထော-ကို၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗော-၏။)

ဥပါဒိန္နသဒ္ဓဿ-၏၊ အတ္တံ-အနက်ကို၊ ဝတ္တာ-ဆိုပြီး၍၊ တံ-ထိုဥပါဒိန္နသဒ္ဓါ၏ အနက်ကို၊ ဝိဿဇ္ဇေတွာ-စွန့်လွှတ်၍၊ ဥပါဒါနိယသဒ္ဓဿ-၏၊ ဝိသု-အသီးအခြား၊ ဥပါဒိန္နသဒ္ဓါနပေက္ခံ-ဥပါဒိန္နသဒ္ဓါကို ငဲ့ခြင်းမရှိဘဲ(ဝိသုကို ထပ်ဖွင့်သည်၊) အတ္တံ-အနက်ကို၊ ဝတ္ထု-ငှာ၊ အရမဏ၊ ပေ၊ အာဒိ-ကို၊ အာဟ-ဆိုပြီး၊ တသ္မာ ဇေ-ပင်၊ အဝိသေသေတွာ-ဥပါဒိန္နအနုပါဒိန္နဟု အထူးမပြုဘဲ၊ ဥပါဒါနဿ၊ ပေ၊ အဓိဝစနေန္တိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ၊ ပန-ဆက်၊ တံ-ဥပါဒါနိယံ-ထို ဥပါဒါနိယဟူသည်၊ ဥပါဒိန္နံ-ဥပါဒိန္နဖြစ်သော ဥပါဒါနိယလည်းကောင်း၊ အနုပါဒိန္နံ-အနုပါဒိန္နဖြစ်သော ဥပါဒါနိယလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဒုဝိဓံ-ရှိ၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ တံ-ထိုဥပါဒါနိယကို၊ ဝိသေသနေန-ဥပါဒိန္နဟူသော ဝိသေသနဖြင့်၊ ဒဿန္တော-ပြလိုသည်၊ (ဟုတွာ) ဥပါဒိန္နာစ၊ ပေ၊ အာဒိ-အစရှိသောစကားရပ်ကို၊ အာဟ-ပြီ။

သောစ၊ ပေ၊ ပကာသိတမေတံ။ «ထိုဘဝသစ်ဟူသည် တောဘူမကဝိပါက်၊ ကဋ္ဌတ္တာရုပ်ဟူသော ဥပပတ္တိဘဝတည်း၊ ထို ဥပပတ္တိဘဝသည် ဘဝပစ္စယာဇာတိ၌ ဇာတိဟူသော စကားတွင် ပါဝင်၏၊ ထို ဥပပတ္တိဘဝကိုလည်း တောဘူမကဝိပါက်ကဋ္ဌတ္တာရုပ်ဟု ဓာတုကထာ၌ ပြထားပြီ။

တသ္မာ၊ ပေ၊ အယမတ္ထော။ «မိမိဆိုအပ်ပြီးသောအဖွင့်၏ လဒ္ဓဂုဏ်ကို ပြလိုသောကြောင့် “တသ္မာ”စသည်မိန့်၊ ဥပေတ၏ အနက်၊ အာဒိန္နာ၏ အနက်တို့မှာ ပြခဲ့သော အဖွင့်အရ အဋ္ဌကထာနည်းမှ တစ်မျိုးတခြားဖြစ်သော်လည်း လိုရင်းအကောက်မှာ အဋ္ဌကထာအတိုင်းပင်ဖြစ်သောကြောင့် “တေဝေဓမ္မာ”ဟု ဝေသဒ္ဓါဖြင့်ဆိုသည်၊ ဤနည်းအလို “ဥပါဒိန္နာ-ဥပယမည်သော ဥပါဒါနိယသည် ကပ်ရောက်အပ်သော တောဘူမကကံသည် ယူအပ်ကုန်သော တရားတို့”ဟု အနက်ပေး၍ ဥပပတ္တိဘဝဟူသော တောဘူမက ဝိပါက်နာမက္ခန္ဓာ၊ ကဋ္ဌတ္တာရုပ်တို့ကိုပင် အရကောက်ရသည်။

ဒသ-ကုန်းသော၊ ကိလေသဝတ္ထုနိ-နောက်နောက် ကိလေသာတို့၏ တည်ရာ ဖြစ်သော ရှေးရှေးကိလေသာတို့ကို၊ သံကိလေသာတိ-တို့ဟူ၍၊ ဝုစ္ဆန္တိ၊ သံကိလိဋ္ဌာတိ- ကား၊ တေဟိ-ထိုသံကိလေသ တရားတို့သည်၊ ဝိဗာဓိတာ-နှိပ်စက်အပ်ကုန်သော တရားတို့သည်လည်းကောင်း၊ ဥပတာပိတာစ-လောင်အပ်သောတရားတို့သည်လည်း ကောင်းတည်း၊ ပန-ဆက်၊ တေ-ထိုသံကိလိဋ္ဌတရားတို့သည်၊ ယသ္မာ၊ သံကိလေသ သမ္ပယုတ္တာ-သံကိလေသနှင့်ယှဉ်ကုန်သည်၊ ဧကုပ္ပါဒါဒိဟိ-တကွဖြစ်ခြင်းအစရှိသည် တို့ဖြင့်၊ နိန္နာနတ္တာ-အထူး မရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ [ကိလေသာနှင့် ယှဉ်ဖက် တရားတို့ မကွဲမပြား တစ်သားတည်းဖြစ်နေသောကြောင့်-ဟူလို၊] ဧကိဘာဝမိဝ- တစ်ခုတည်းမဟုတ်သော်လည်း တစ်ခုတည်း၏ အဖြစ်ကဲ့သို့၊ ဂတာ-ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ) ဝိသာဒိဟိ-ထောပတ်စသည်တို့နှင့် ရောသော အဆိပ် အစရှိသည်တို့သည်၊ သပ္ပိအာဒယော-ထောပတ်အစရှိသည်တို့ကို၊ (ဝိဒူသိတာ) ဝိယ-ဖျက်ဆီးအပ်ကုန် သကဲ့သို့၊ (တထာ-တူ၊) ဝိဒူသိတာ-သံကိလေသတရားတို့သည် ဖျက်ဆီးအပ်ကုန်သည်၊ (ဝိဗာဓိတာအတွက် အကျိုးပြု၊) မလိနာ အညစ်အပေရှိကုန်သည်၊ (ဥပတာပိတာအတွက် အကျိုးပြု၊) (ဟုတွာ)၊ ဝိဗာဓိတာနာမ-ဝိဗာဓိတတို့မည်သည်လည်းကောင်း၊ ဝါ-

ကိလေသဝတ္ထုနိ။ ။[သံကိလေသအရ နှိပ်စက်တတ်သော လောင်တတ်သော အကုသိုလ်စိတ် စေတသိက်အားလုံးကို ယူမည်စိုး၍ “ဒသ ကိလေသဝတ္ထုနိ” ဟု ဖွင့်သည်။ သံကိလေသ သဒ္ဒါသည် အကုသိုလ် စိတ်စေတသိက်အားလုံးကို ဟောသော်လည်း ဧကဒေသျှပစာရအားဖြင့် ကိလေသာ ၁၀-ပါးကိုသာ ယူပါ-ဟူလို၊ “ကိလေသဝတ္ထုနိ” ဟု ဆိုသော်လည်း ကိလေသာ၏ အာရုံဝတ္ထုမဟုတ်၊ တည်ရာ ဟဒယဝတ္ထုလည်းမဟုတ်၊ နောက်နောက်ကိလေသာ၏ တည်ရာဖြစ်သော ရှေးရှေးကိလေသာပင်တည်း။]

ဝိဗာဓိတာ၊ ဥပတာပိတာ။ ။အဋ္ဌကထာ၌ ကိလိသဓာတ်၏ အနက်ကို “ဝိဗာဓတိ၊ ဥပတာပေတိ”ဟု ဖွင့်သောကြောင့် သံကိလိဋ္ဌာကို “ဝိဗာဓိတာ ဥပတာပိတာ”ဟု ဖွင့်သည်။ “သံကိလိဋ္ဌာ”၌ တပစ္စည်းသည် ကံအနက်ဟောဟုလည်းသိစေ၏။ “သံကိလိဿန္တေတိ သံကိလိဋ္ဌာ” ဟု ပြု၊ ထို ၂-နက်တို့တွင် ဝိဗာဓနဟူသည် အနှိပ်စက်ခံရခြင်း ပင်ပန်းခြင်းတည်း၊ ဥပတာပဟူသည် အလောင်ခံရခြင်းတည်း။ [ဝိဗာဓန=ပိဋ္ဌနံ ကိလပနံ၊ ဥပတာပေါ-ပရိဋ္ဌာဟော အပ္ပဿဒ္ဓိဘာဝေါ (ပူလောင်ခြင်း၊ ကိုယ်စိတ် ၂-ပါးတို့၏ ငြိမ်းအေးခြင်း ဟူသော ပဿဒ္ဓိ မရှိသူ၏အဖြစ်။)- အနဋီကာ။]

မလိနာ။ ။[မီးလောင်အပ်သောသစ်သားတို့သည် မည်းညစ်နေကုန်သကဲ့သို့ ကိလေသာ လောင်အပ်သောကြောင့် အကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့သည် မည်းသည်နေကြသည်-ဟူလို၊ ထို့ကြောင့် “မလိနာ”ဟု မိန့်သည်။ “မလာတဗ္ဗာတိ မလိနာ”ဟု မဓုဋီကာ၌ ဝိဂြိုဟ်ပြုလေ၏။ သို့သော် မလဓာတ်သည် ညစ်ပေခြင်း အနက်ကို မဟောပါ၊ သက္ကတ၌ “မလံ အဿ အတ္ထိတိ မလိနော” ဟု ပြု၍ အဿတ္ထိ အနက်၌ ဣနပစ္စည်းသက်သည်။ [မလံပုဒ်ကိုကား “မဒ္ဒိယတေ-သုတ်သင် အပ်၏၊ ဣတိ မလော (မလံ)” ဟု ပြု၍ မဇ္ဇဓာတ်၊ ကလပစ္စည်းဖြင့် ပြီးစေသည်။]

၅၆၄

အဋ္ဌသာလိနီ

[ဇိတ္တုပ္ပါဒကုဏ္ဍ

နိပ်စက်အပ်သော တရားတို့ မည်သည်လည်းကောင်း၊ ဥပတာပိတာစနာမ-ဥပတာပိတ တို့မည်သည်လည်းကောင်း၊ ဝါ-လောင်အပ်သောတရားတို့မည်သည်လည်းကောင်း၊ ဟောန္တိ၊ တသ္မာ၊ သံကိလေသေန သမုဇ္ဈာဂတာတိ သံကိလိဋ္ဌာတိ-ဟူ၍ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။

သံကိလေသံ အရဟန္တိတိ(ပဒုဒ္ဓယဿ)-သံကိလေသံ အရဟန္တိ ဟူသော ပုဒ် ၂-ပါးအပေါင်း၏၊ သံကိလေသဿ-သံကိလေသတရား၏၊ အာရမဏဘာဝေန- အာရုံတို့၏အဖြစ်ကြောင့်၊ တံ-ထို သံကိလေသတရားကို၊ လဒ္ဓု-ငှာ၊ အရဟန္တိ- ထိုက်ကုန်၏၊ ဣတိ အတ္ထော-ကို၊ (ဒဋ္ဌဗ္ဗော) အာရမဏ၊ပေ၊ ဧတေန-ဤပါ၌ဖြင့်၊ သံကိလေသာ၊ပေ၊ မေဝ-သံကိလေသတို့ကို မလွန်ခြင်းကိုပင်၊ ဒဿတိ-၏၊ ဝတ္ထု၊ပေ၊ သဒ္ဓါနိဝိယ-ဝတ္ထုယုဂ်ကသဒ္ဓါ၊ သုကံသာလိက သဒ္ဓါတို့ကဲ့သို့၊ သံကိလေသိက သဒ္ဓဿ-၏၊ ပဝတ္တိ-ဖြစ်ပုံကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-၏။

သံကိလေသဿ၊ ပေ၊ ဣတိ အတ္ထော။ ။အရဟန္တိပုဒ်က သမ္ပဒါန်ကို ငဲ့သော အလမတ္တပုဒ်ဖြစ်သောကြောင့် “လဒ္ဓု”ကို ထည့်၍အနက်ပေးပါ-ဟူလို၊ “အဘယ်ကြောင့် သံကိလေသကိုရခြင်းငှာ ထိုက်ကုန်သနည်း”ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “သံကိလေသဿ အာရမဏဘာဝေန”ဟု မိန့်၊ “သံကိလေသတို့၏ အာရုံဖြစ်သောကြောင့် ထိုသံကိလေသတို့ကို ရခြင်းငှာ ထိုက်ကုန်သည်” ဟူလို။

ဒဿတိ။ ။ဤဝါကျကား “သံကိလေသေ+နိယုတ္တာ၊ တဿ အာရမဏဘာဝါ နတိက္ကမနတော”ကို ဖွင့်သောဝါကျတည်း၊ “သံကိလေသ၌+ယုဉ်” ဟူရာဝယ် သံကိလေသကို မလွန်နိုင်သောကြောင့် “သံကိလေသ၌ ယုဉ်တွဲနေရသည်” ဟုသာ အဓိပ္ပာယ်ရ၏၊ အာရုံ၏အဖြစ်ကို မလွန်နိုင်ဟု အဓိပ္ပာယ်မရ၊ သို့ပါလျက် “အာရမဏ ဘာဝါနတိက္ကမနတော”ဟု အဘယ်ကြောင့် ဆိုရသနည်း-ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “သံကိလေသနတိက္ကမနမေဝ ဒဿတိ”ဟုဖွင့်သည်၊ “တဿ အာရမဏဘာဝါနတိက္ကမနတော”ဟူသော ပါ၌ဖြင့်လည်း သံကိလေသကို မလွန်နိုင်ခြင်း ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို ပြသည်-ဟူလို။

တတ္ထ၊ ပေ၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ။“သံကိလေသေ နိယုတ္တာ-သံကိလေသ၌ယုဉ်”ဟု ဆိုသောကြောင့် “စေတသိ နိယုတ္တံ စေတသိကံ”၌ ကဲ့သို့ သဟဇာတသမ္ပယုတ္တ အားဖြင့် ယုဉ်ခြင်းကိုယူမည်စိုး၍ ဝတ္ထုယုဂ်က စသော ပုံစံကိုထုတ်ပြသည်၊ ဝတ္ထာနံ+ယုဂံ ဝတ္ထုယုဂံ၊ အဝတ်တို့၏အစုံ၊ ဝတ္ထုယုဂေ+ နိယုတ္တာ ဝတ္ထုယုဂ်ကာ-အဝတ်အစုံ၌ ယုဉ်သူတို့၊ ဤပုဒ်၌ နိယုတ္တအနက်ဝယ် ဇာကပစ္စည်း သက်သကဲ့သို့ သံကိလေသိကာ၌လည်း နိယုတ္တအနက်ဝယ် ဇာကပစ္စည်းသက်၍ ရပ်ပြီးရသည်။

သုကံသာလိက။ ။“သုကံဿ-ကင်းခွန်၏+သာလာ-ကောက်ရာဌာနဖြစ်သော ကင်းတဲ တည်း၊ သုကံသာလာ-တဲ၊ သုကံသာလာယံ+နိယုတ္တာ သုကံသာလိကာ”ဟုဝိဂြိုဟ်ပြု၍ ကင်းခွန် ကောက်သူတို့ကို သုကံသာလိကသဒ္ဓါကဟောသည်၊ ထိုဥပမာများ၌ “ယုဉ်”ဟုဆိုသော်လည်း သမ္ပယုတ္တ သဟဇာတ အယုဉ်မဟုတ်သကဲ့သို့ ဤ၌လည်း “သံကိလေသေ+ နိယုတ္တာ”အရ သမ္ပယုတ္တသဟဇာတအားဖြင့် ယုဉ်ခြင်း မဟုတ်၊ အာရုံပြုသောအားဖြင့် ယုဉ်ခြင်းဟု အဓိပ္ပာယ်ယူပါ ဟူလို။

သဟ ဝိတက္ကေန ဟောန္တိတိ-ဟူ၍၊ ဝစနသေသော-ဟောန္တိဟူသော သဒ္ဒါကြွင်းကို၊ ယောဇေတဗ္ဗော-ယုဉ်စေထိုက်၏၊ ဝါ-သုံးစွဲထိုက်၏၊ (ကသ္မာ-နည်း၊) အဝုစ္စမာနဿပိ-တိုက်ရိုက်မဆိုအပ်ပါသော်လည်း၊ ဘဝတိအတ္ထဿ-ဘူဇာတ်၏ အနက်၏၊ (ဘူဇာတ်အနက်ဖြစ်သော ဟောန္တိကြိယာ၏၊) ဝိညာယမာနတ္တာ-သိအပ် သိနိုင်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ [“ဘဝတိ”၌ကား ဘူဇာတ်ကို ညွှန်ပြသော ဓာတုနိဒ္ဒိန္ဒတည်း၊ ဘူဇာတ်၏ အနက်ဟူသည်လည်း “ဘူ၊ ဟူ=သတ္တာယ”ဟူသော အနက်ပင်တည်း။]

မတ္တာတိ-မတ္တာဟူသော ပုဒ်သည်၊ ပမာဏဝါစကံ-ပမာဏအနက်ကို ဟောသော၊ ဧကံ-တစ်ခုသော၊ ပဒံ-တည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဂဟေတွာ-ဉာဏ်ဖြင့်ယူ၍၊ ဝါ-ယူခြင်းကြောင့်၊ ဝိစာရောဝ မတ္တာ ဧတေသန္တိ-ဟူ၍၊ အတ္ထော-ကို၊ ဝုတ္ထော-ဖွင့်ဆိုအပ်ပြီ၊ [“ဝိစာရမတ္တာ+ဧတေသံ”ဟု မဆိုဘဲ မတ္တာက သီးခြားတစ်ပုဒ် ဖြစ်သောကြောင့်၊ “ဝိစာရောဝ+မတ္တာ”ဟု ၂-ပုဒ်ခွဲ၍ ဝိဂြိုဟ်အနက်ကိုပြသည်-ဟူလို။] အညတ္ထ-အခြားသောစိတ်တို့၌၊ [သဝိတက္ကစိတ် ၅၅-ခုတို့၌။] အဝိပ္ပယောဂိသု-မက္ခေမက္ခာ ယုဉ်ခြင်းရှိကုန်သော၊ ဝိတက္က ဝိစာရေသု-တို့တွင်၊ ဧတေသံ-ဤတရားတို့၏၊ ဝိစာရောဝ-ဝိစာရသည်သာလျှင်၊ မတ္တာ-အတိုင်းအရှည်သည်၊ (အတ္တိ)၊ တတော-ထိုဝိစာရထက်၊ ဥဒ္ဓံ-အထက်၌၊ ဝါ-အလွန်၊ ဝိတက္ကေန-နှင့်၊ သမ္ပယောဂံ-သို့၊ န ဂစ္ဆန္တိ-ကုန်၊ ဣတိ-အတ္ထော။

အယံ-ဤဆိုအပ်လတ္တံ့ကား၊ အပရော-အဋ္ဌကထာအနက်မှ တစ်ပါးသော၊ အတ္ထော-တည်း၊ မတ္တသဒ္ဓေါ-သည်၊ ဝိသေသ နိဝတ္တိအတ္ထော-ဝိသေသကို တားမြစ်ခြင်း အနက်ရှိ၏၊ ဟိ-ချဲ့၊ သဝိတက္က သဝိစာရာ-သဝိတက္က သဝိစာရဖြစ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာ-ပဌမရာသိ တရားတို့သည်၊ ဝိတက္က ဝိသိဋ္ဌေန-ဝိတက်သည် အထူးပြုအပ်သော၊ ဝိစာရေန-ဝိစာရအားဖြင့်၊ သဝိစာရာ-သဝိစာရတို့ မည်၏၊ ဧတေပန- ဤဒုတိယရာသိ တရားတို့ကိုကား၊ (ဝုစ္ဆန္တိ၌စပ်၊) ဝါ-တို့သည်ကား၊ ဝိတက္က၊ ပေ၊ ရဟိတေန-ဝိတက်ဟု ဆိုအပ်သော ဝိသေသမှကင်းသော၊ ဝိစာရမတ္တေန-ဝိစာရမျှဖြင့်၊ (သဝိစာရာ-သဝိစာရတို့မည်၏၊) တသ္မာ-ကြောင့်၊ (ထိုသို့ ပဌမရာသိတရားတို့၏ ဝိတက်သည် အထူးပြုအပ်သော ဝိစာရဖြင့် သဝိစာရမည်ကုန်သည်၏အဖြစ်၊ ဤ ဒုတိယရာသိ တရားတို့၏ကား ဝိတက်ဟူသော ဝိသေသနမှ ကင်းသော ဝိစာရမျှဖြင့် သဝိစာရမည်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊) ဝိစာရမတ္တာတိ-ဝိစာရမတ္တတို့ဟူ၍၊ ဝုစ္ဆန္တိ- ဝိစာရမတ္တာဝန္တော-(ဝိတက်မပါ) ဝိစာရမျှသာရှိသော တရားတို့ကို၊ ဣတိ အတ္ထော။

ဝိစာရမတ္တ ဝစနေန-ဝိစာရမတ္တ သဒ္ဓါဖြင့်၊ အဝိတက္ကတ္ထေ-ဝိတက်မရှိကုန်သည်၏အဖြစ်သည်၊ သိဒ္ဓေ(ဝိ)-ပြီးပါသော်လည်း၊ [မစ၌ ပိသဒ္ဓါထည့်သည်။] အညေသံပိ-ဝိစာရမတ္တတရားမှ တစ်ပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ အဝိတက္ကာနံ-အဝိတက္က

တရားတို့၏၊ (တတိယရာသီ တရားတို့၏၊) အတ္ထိဘာဝ ဇောတနတ္ထံ-ရှိသေးကုန်သည် ၏အဖြစ်ကို ထွန်းပြခြင်းအကျိုးငှာ၊ အဝိတက္ကဝစနံ-အဝိတက္ကသဒ္ဓါကို၊ (ကတံ-ပြုအပ်ပြီ၊) [မရ၌ “ကတံ” ဟု ထည့်သည်။]

ဟိ-ဆဲ့၊ (တစ်နည်း) ဟိ (ယသ္မာ)၊ အဝိတက္ကာ-အဝိတက္ကတရားတို့သည်၊ ဝိစာရမတ္တာစ-ဝိစာရမျှသာရှိသော တရားတို့သည်လည်း၊ သန္တိ-ရှိကုန်၏၊ [ဒုတိယ ရာသီတရားတို့ကို ရည်ရွယ်သည်။] အဝိစာရာစ-ဝိစာရလည်းမရှိသော တရားတို့ သည်လည်း(သန္တိ)၊ [တတိယရာသီတရားတို့ကို ရည်ရွယ်သည်။] ဣတိ-ထို့ကြောင့်၊ နိဝတ္တေတဗ္ဗာ-တားမြစ်ထိုက်ကုန်သည်လည်းကောင်း၊ [တတိယ ရာသီ တရားတို့ကို ရည်ရွယ်သည်။] ဂဟေတဗ္ဗာစ-ယူထိုက်ကုန်သည်လည်းကောင်း၊ [ဒုတိယ ရာသီ တရားတို့ကို ရည်ရွယ်သည်။] ဟောန္တိ၊ တေသုစ-ထို အဝိတက္ကတရားတို့ကိုလည်း၊ အဝုစ္စမာနေသု-နီလသော်၊ [အဝိတက္ကာဟု ဝိသေသန(မ)၍ မဆိုအပ်ကုန်လသော်။] နိဝတ္တေတဗ္ဗ ဂဟေတဗ္ဗဿ-တားမြစ်ထိုက်သောတရား၊ ယူထိုက်သောတရား၏၊ ဝါ-ကို၊ အဒဿိတက္ကာ-မပြုအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အဝိတက္ကာ-အဝိတက္ကတရား ဟူသမျှတို့သည်၊ ဝိစာရမတ္တာစ-ဝိစာရမျှသာရှိသော တရားတို့ချည်းသာတည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ ထင်မှားဖွယ်သည်၊ အာပဇ္ဇေယျ-ဖြစ်ရာ၏၊ ဣတိ-ဤသို့ထင်မှားဖွယ် ဖြစ်ရာသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ [“အညေသံပိ-နံသော၊ အဝိတက္ကာနံ-တို့၏၊ အတ္ထိ ဘာဝ ဇောတနတ္ထံ-ငှာ၊ အဝိတက္ကဝစနံ-ကို၊ ကတံ-ပြုအပ်ပြီ”ဟု ပြန်လှည့်ပါ၊ မရ၌ “အနာပဇ္ဇနတ္ထံ အဝိတက္ကဝစနံ ကတံတိ ဝစနသေသော” ဟု ထည့်၏၊ သင့်သည်သာ။]

ဝိစာရမတ္တဝစနေန၊ ဟေ၊ အဝိတက္ကဝစနံ။ ။ “ဝိစာရမျှသာရှိ” ဟု ဆိုလျှင် “ဝိတက်မပါ” ဟူသော အနက်အဓိပ္ပာယ်သည် ပြီးပြီးဖြစ်ပါလျက် အဘယ်အကျိုးငှာ “အဝိတက္က ဝိစာရမတ္တာ”ဟု အဝိတက္ကသဒ္ဓါကို ထည့်၍ဆိုရပါသနည်းဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “ဝိစာရမတ္တဝစနေန၊ ဟေ၊ အဝိတက္ကဝစနံ”ဟု မိန့်သည်၊ ဝိစာရမတ္တ မဟုတ်သော အဝိတက္ကတတိယရာသီ တရားများလည်း ရှိသေးကြောင်းကိုပြခြင်းအကျိုးငှာ “အဝိတက္က”ဟူသော ဝိသေသနကို ထည့်၍ဆိုရသည်-ဟူလို။

အဝိတက္ကာ ဟိ၊ ဟေ၊ အာပဇ္ဇေယျာတိ။ ။ ဤဝါကျကား ဝိတ္တာရတည်း၊ နောက် ဣတိကိုထောက် ၍ ကာရဏလည်းဖြစ်သင့်၏၊ မရ၌ ဉာပကဝါကျ လုပ်သည်ကိုကား စဉ်းစားပါ၊ အဝိတက္ကတရား တို့သည် (ဒုတိယပုဒ်အရ) ဝိစာရမတ္တဖြစ်သော တရားတို့လည်းရှိ၏၊ (တတိယပုဒ်အရ) အဝိစာရ တရားတို့လည်းရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် အဝိတက္က၌ နိဝတ္တေတဗ္ဗ-ဂဟေတဗ္ဗ ၂-မျိုးလုံးနှင့် ဆိုင်နေ၏၊ အဝိတက္ကာဟုမဆိုလျှင် နိဝတ္တေတဗ္ဗဖြစ်သော တတိယရာသီတရား၊ ဂဟေတဗ္ဗဖြစ်သော ဒုတိယရာသီ တရားတို့ကို မပြနိုင်သောကြောင့် အဝိတက္ကတရားမှန်လျှင် ဝိစာရမတ္တချည်းဟု ထင်မှားစရာရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် ထိုသို့ အထင်မမှားဖို့ရာ အဝိတက္ကသဒ္ဓါကို ဝိသေသနအဖြစ်ဖြင့် ဟောတော်မူရသည်- ဟူလို။ [အနက် ၂-မျိုးရနေရာ၌ ဝိသေသန ကုမရသည်မှာ ထုံစပ်တည်း။]

ပန-ဆက်၊ ဝိသေသန ဝိသေသိတဗ္ဗဘာဝေါ-ဝိသေသန၏အဖြစ်၊ ဝိသေသိတဗ္ဗ၏ အဖြစ်သည်။ ယထာကာမံ-ဝဒန္တပုဂ္ဂိုလ် ဆိုလိုသည့်အတိုင်း၊ ဟောတိ-ဖြစ်နိုင်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ သာမညေန-သာမညဖြစ်သော၊ အဝိတက္ကဘာဝေန-အဝိတက္က၏အဖြစ်နှင့်၊ သဟ-ကွ၊ ဤသဟကို ဝိသေသနဘာဝံ ဒဿေတုံဥစပံ။} ဝိစာရမတ္တတာယ-ဝိစာရမျှသာ ရှိသည်၏အဖြစ်၏၊ ဓမ္မ ဝိသေသနဘာဝံ(ပိ)-ဓမ္မသဒ္ဓါ၏ ဝိသေသန၏အဖြစ်ကိုလည်း၊ ဒဿေတုံ-ငှာ၊ အဝိတက္က ဝိစာရမတ္တာတိ-ဟူ၍၊ ပဒါနက္ကမော-ပိုင်တို့၏အစဉ်ကို၊ ကတော-ပြုတော်မူအပ်ပြီ၊ (ဣတိ အယံ-ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ အပရော-သော၊ အတ္ထော-အနက်တည်း။)

အထဝါ-ထိုပြင်တစ်နည်းကား၊ သဝိစာရာ-သဝိစာရ တရားတို့သည်၊ သဝိတက္ကာ-သဝိတက္က သဝိစာရ တရားတို့လည်းကောင်း၊ အဝိတက္ကာ-အဝိတက္က သဝိစာရတရားတို့လည်းကောင်း၊ (ဣတိ) ဒိဝိစာ-န်၏၊ တေသု-ထို ၂-ပါးတို့တွင်၊ အဝိတက္က-အဝိတက္က သဝိစာရတရားတို့ကို၊ နိဝတ္တေတုံ-တားမြစ်ခြင်းငှာ၊ အာဒိပဒံ-သဝိတက္က သဝိစာရာ ဓမ္မာဟူသော အစပုဒ်ကို၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ အဝိစာရာစ-တို့သည်လည်း၊ သဝိတက္ကာ-သဝိတက္က အဝိစာရတရားတို့လည်းကောင်း၊ အဝိတက္ကာစ-

ဝိသေသန၊ ပေါကတော။ ။ဤပြအပ်ပြီးသော အနက်အဖွင့်ကို စဉ်းစားလျှင် ဝိစာရမတ္တ အဝိတက္က၊ အဝိစာရ အဝိတက္ကဟု ၂-မျိုးရှိနေရကား အဝိတက္ကသဒ္ဓါသည် သာမညဖြစ်နေ၏၊ ဝိစာရမတ္တကား ဝိသေသဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် “ဝိစာရမတ္တ အဝိတက္က”ဟု ပုဒ်အစဉ်ပြုထိုက်ပါလျက် အဘယ်အကျိုးငှာ “အဝိတက္က ဝိစာရမတ္တာ”ဟု ပုဒ်အစဉ်ပြုရသနည်းဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “ဝိသေသန ပေါကတော”ဟု မိန့်သည်၊ ဝိသေသန ဝိသေသျှအဖြစ်မှာ ဝဒန္တပုဂ္ဂိုလ် အလိုအတိုင်း ဖြစ်နိုင်၏၊ ထို့ကြောင့် “အဝိတက္က ဝိစာရမတ္တာ ဓမ္မာ”ဟူသောပုဒ်ဝယ် ဝိစာရမတ္တာသည် “ဓမ္မာ”၏ ဝိသေသနတည်း၊ “ဝိစာရမျှသာရှိသော ဓမ္မတို့” ဟူလို၊ ဝိသေသနပြုရာ၌ ဝိစာရမတ္တချည်း ဝိသေသနမပြုဘဲ အဝိတက္ကနှင့်တကွ ဓမ္မ၏ ဝိသေသနအဖြစ် ကိုပြခြင်းငှာ “အဝိတက္က ဝိစာရမတ္တာ”ဟု အပဓာန သာမညဖြစ်သော အဝိတက္ကကို ရှေ့ထား၍ ပဓာနဝိသေသဖြစ်သော ဝိစာရမတ္တကို နောက်ထားလျက် ပုဒ်အစဉ်ကို ပြတော်မူပါသည်-ဟူလို၊ ဤနည်း၌ “ဝိစာရမတ္တ အဝိတက္ကာ” ဟု ဟောတော်မူလျှင် လည်း ဖြစ်နိုင်ပါ၏၊ ပြခဲ့သောအဓိပ္ပာယ်အရ ဘုရားရှင်၏ အလိုတော်အားဖြင့် “အဝိတက္က ဝိစာရမတ္တာ ဓမ္မာ”ဟု ဟောတော်မူရသည်-ဟူလို။]

အထဝါ။ ။ပြခဲ့သောနည်း၌ ဝိစာရမတ္တသဒ္ဓါ၏သာ အကျိုးရှိရာရောက်၍ အဝိတက္က သဒ္ဓါ၏အတွက် အကျိုးထူးမရှိရာရောက်သောကြောင့် “အထဝါ” ဟု တစ်နည်းပြပြန်သည်၊ သဝိတက္ကသဝိစာရ ဟူသည်လည်း ပဌမပုဒ်တည်း၊ အဝိတက္က ဝိစာရကား ဝိတက်မရှိဘဲ ဝိစာရမျှသာရှိသော ဒုတိယပုဒ်အရပင်တည်း၊ သဝိတက္ကအဝိစာရဟူသည် ဝိတက်ယှဉ်ရာ ၅၅-ပါးသောစိတ်၌ ယှဉ်သော ဝိစာရတည်း၊ ထိုဝိစာရသည် ယှဉ်ဖက်ဝိတက်သာရှိ၍၊ ယှဉ်ဖက် ဝိစာရတစ်ပါး မရှိသောကြောင့် သဝိတက္က အဝိစာရအမည်ရသည်၊ အဝိတက္ကအဝိစာရကား

၅၆၈

အဋ္ဌသာလိနီ

[စိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍ

အဝိတက္က အဝိစာရ တရားတို့လည်းကောင်း၊ (ဣတိ) ဒိဝိစာ-နံ၏၊ တေသု-
တို့တွင်၊ သဝိတက္ကေ-သဝိတက္က အဝိစာရတရားတို့ကို၊ နိဝတ္တေတုံ၊ တတိယပဒ-
အဝိတက္က အဝိစာရာ ဓမ္မာဟူသော တတိယပုဒ်ကို၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။

ပန-ဆက်၊ ဒွိဟိဝိ-၂-ပုဒ်တို့သည်လည်း၊ နိဝတ္တိတာ-နစ်စေအပ်ကုန်သော၊
အဝိတက္ကာ-ဝိတက်မရှိသည်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ယေ သဝိစာရာစ-အကြင် သဝိစာရ
တရားတို့သည်လည်းကောင်း၊ သဝိတက္ကာစ-ဝိတက်ရှိသည်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ယေ
အဝိစာရာစ-တို့သည်လည်းကောင်း။ (သန္တိ)၊ တေသု-ထိုတရားတို့တွင်၊ အညတရ
ဒဿနံဝါ-တစ်ပါးပါးကို ပြခြင်းသည်သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊
ဥဘယဒဿနံ ဝါ-၂-ပါးစုံကို ပြခြင်းသည်သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ကိုသော်လည်း
ကောင်း၊ ကတ္တဗ္ဗံ-သည်၊ သိယာ။

ဥဘယဒဿနေ-ကို၊ ကယိရမာနေ-ပြုအပ်သော်၊ သဝိတက္ကသဝိစာရာတိ-
ဟူ၍၊ ယဒိဝုစ္စေယျ-အကယ်၍ ဆိုအပ်ငြားအံ့၊ (ဧဝံသတိ-ဤသို့ဆိုအပ်သော်၊)
အာဒိပဒတ္တတာဝ-အစပုဒ်၏ အနက်ရှိသည်၏အဖြစ်သည်သာ၊ အာပဇ္ဇတိ-ဖြစ်၏၊
အထ-သို့မဟုတ်၊ အဝိတက္က အဝိစာရာတိ-ဟူ၍၊ (ယဒိ) ဝုစ္စေယျ၊ (ဧဝံ သတိ)၊
အန္တပဒတ္တတာ (ဝ)-အဆုံးပုဒ်၏ အနက်ရှိသည်၏အဖြစ်သည်သာ၊ (အာပဇ္ဇတိ)၊
[ဤစကားအရ ပုနရုတ္တိဒေါသကို ပြ၏။]

တတိယပုဒ်ပင်တည်း၊ ဤ အဓိပ္ပာယ်ကို မာတိကာအကောက်အတိုင်းသိ၍ ဋီကာ၌ ပြထားသော
“အာဒိပဒံ ဝုတ္တံ” စသည်တို့၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို သိပါလေ။

ယေ ပန ယေ၊ အဝိစာရာစ။ ။ရှေ့၌ “နိဝတ္တေတုံ” ၂-ပုဒ်၏ ကံပုဒ်များကို “ဒွိဟိဝိ
နိဝတ္တိတာ” ဟုဆိုသည်၊ ပဌမနိဝတ္တေတုံ၏ ကံကား အဝိတက္ကတည်း၊ “အဝိတက္က” ဟု
ဆိုသော်လည်း “သဝိစာရ” ၏ အပြားဖြစ်သောကြောင့် “အဝိတက္ကသဝိစာရ” ကို ဆိုသည်ဟုမှတ်ပါ၊
နောက် နိဝတ္တေတုံ၏ ကံဖြစ်သော “သဝိတက္က”၌လည်း၊ “သဝိတက္က အဝိစာရ”ဟု မှတ်ပါ၊
ထို့ကြောင့် “ဒွိဟိ နိဝတ္တိတာ”၏ သရုပ်ကို “အဝိတက္ကာ၊ ယေ၊ အဝိစာရာစ” ဟု ထုတ်သည်၊ ထိုပုဒ်
၄-ပုဒ်၌လည်း၊ “အဝိတက္ကာ သဝိစာရာစ”ဟုလည်းကောင်း၊ “သဝိတက္ကာ အဝိစာရာစ”ဟုလည်း
ကောင်း ၂-ပုဒ်စီ တွဲပါ။

တေသု ယေ၊ ဒဿနံဝါ။ ။“အညတရဒဿနံ”ဟူသည် ထို ၂-တွဲ ထဲတွင် တစ်တွဲတွဲကို
ပြခြင်းတည်း၊ ဥဘယဒဿနဟူသည်ကား ထို ၂-တွဲ၏ အစိတ်အပိုင်းဖြစ်သော အတွဲကို
သော်လည်းကောင်း၊ ထို ၂-တွဲလုံးကိုသော်လည်းကောင်း ပြခြင်းတည်း။ [ဥဘယဒဿန
ဥဘယေကဒေသဒဿနဉ္စ ဥဘယဒဿနဉ္စ ဥဘယဒဿနဉ္စ ဥဘယဒဿနံ-မဓု။]

ဥဘယဒဿနေ ယေ၊ အာပဇ္ဇေယျ။ ။ဥဘယဒဿန ဟူရာ၌ ထို ၂-တွဲ၏ အစိတ်
အပိုင်းကိုပြခြင်း၊ ထို ၂-တွဲလုံးကိုပြခြင်းများ ပါဝင်သောကြောင့် “ဥဘယဒဿနေ ကယိရမာနေ”ဟု
အစချီပြီးလျှင် ဥဘယထဲမှ တစ်စိတ်တစ်ဒေသကိုပြခြင်းများကို ရည်ရွယ်၍ “ယဒိ သဝိတက္ကသ
ဝိစာရာတိ ဝုစ္စေယျ၊ အထ အဝိတက္ကအဝိစာရာ သဝိတက္ကအဝိစာရာတိ ဝုစ္စေယျ” ဟု မိန့်သည်။

အထ ပန-သို့တည်းမဟုတ်၊ အဝိတက္က၊ပေ၊ အဝိစာရာတိ-ဟူ၍၊ (ယဒိ) ဝုစ္ဆေယျ၊ (ဝေသတိ)၊ အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓါနိဝိယ-အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓ သဒ္ဓါတို့ကဲ့သို့၊ အတ္တန္တရာ ဘာဝေါဝါ-အနက်ထူး၏ မရှိခြင်းသော်လည်းကောင်း၊ သင်္ကရဒေါသော ဝါ-ရောယုက်ခြင်းဟူသော အပြစ်သည်သော်လည်းကောင်း၊ ဧကသေဝ-တစ်ပါးသော တရားသည်သာလျှင်၊ သဝိတက္က၊ပေ၊ဝိရောဓောဝါ-သဝိတက္ကအဝိတက္က၏ အဖြစ် ဟူသော ဆန့်ကျင်ဘက်၊ သဝိစာရ အဝိစာရ၏ အဖြစ်ဟူသော ဆန့်ကျင်ဘက် သည်သော်လည်းကောင်း၊ အာပဇ္ဇေယျ-၏။ [တကယ်ရောက်နေသောအပြစ်ကို “အာပဇ္ဇတိ”ဟုလည်းကောင်း၊ ရောက်စရာရှိသောအပြစ်ကို “အာပဇ္ဇေယျ” ဟု လည်းကောင်း သုံးစွဲသည်။] တသ္မာ-ကြောင့်၊ အညတရဒဿနေန-တစ်ပါးပါးသော အဝိတက္က သဝိစာရတရားတို့ကိုပြသဖြင့်၊ ဣတရံပိ-အခြားသော သဝိတက္ကအဝိစာရ

အထ ပန၊ ပေ၊ အာပဇ္ဇေယျ။ ။ထို ၂-တွဲလုံးကိုပေါင်း၍ ဟောတော်မူအပ်လျှင် (၁) အတ္တန္တရအဘာဝအပြစ်၊ (၂) သင်္ကရအပြစ်၊ (၃) ဝိရောဓ အပြစ်ဖြစ်စရာ ရှိသည်၊ ထိုတွင် “အဇ္ဈတ္တလည်းဖြစ်၊ ဗဟိဒ္ဓလည်းဖြစ်သောတရား” ဟူရာ၌ တရားတစ်မျိုးတည်းဝယ် (တစ်ပြိုင်နက်သော ဧကန္တိ) အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ ၂-မျိုးကို မရနိုင်သကဲ့သို့ ထိုအတူ တရားတစ်မျိုးတည်း၌ အဝိတက္ကသဝိစာရ၊ သဝိတက္က အဝိစာရ ၂-မျိုးမဖြစ်သောကြောင့် အနက်အဓိပ္ပာယ် အထူးကောက်၍ မရသော အတ္တန္တရအဘာဝ အပြစ်ဖြစ်စရာရှိသည်။

“သင်္ကရဒေါသ”ဟူသည် “အဝိတက္က သဝိစာရ”အရ မာတိကာ ဒုတိယ ပုဒ်နှင့် အရတူသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ သဝိတက္က အဝိစာရ” အရက ပဌမပုဒ်အရ၌ ပါဝင်သော ဝိစာရကို ရသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ရောနှောရှုပ်ပွေခြင်းဟူသော အပြစ်တည်း။

“ဝိရောဓ”ဟူသည် “အဝိတက္က သဝိစာရ-ဝိတက် မရှိ၊ ဝိစာရရှိ”ဟု ရှေ့ကဆိုပြီးလျှင် “သဝိတက္က အဝိစာရ-ဝိတက်ရှိ၍၊ ဝိစာရ မရှိ”ဟု ဆိုပြန်သဖြင့် တရားတစ်မျိုး၌ပင် သဝိတက္က အဝိတက္ကဟုလည်းကောင်း၊ သဝိစာရ အဝိစာရဟုလည်းကောင်း ဖြစ်နေသောကြောင့် ရှေ့နောက် ဆန့်ကျင်ခြင်းဟူသော အပြစ်တည်း။

တသ္မာ၊ ပေ၊ အာဟ။ ။တသ္မာဖြင့် “အာပဇ္ဇတိ-အာပဇ္ဇေယျ”တို့၌ပြခဲ့သော အပြစ်တို့ကိုပြန်၍ညွှန်းသည်၊ ၂-ပုဒ်လုံး၏ တစ်စိတ်ကိုပြလျှင် အစပုဒ်၏အနက်၊ အဆုံးပုဒ်၏ အနက်ကို ရသောကြောင့် အနက်အဓိပ္ပာယ်ထပ်နေသော ပုနရတ္ထိဒေါသ ရောက်နေခြင်း၊ ၂-ပုဒ်လုံး အပြည့်အစုံကိုပြလျှင် အတ္တန္တရအဘာဝအပြစ်၊ သင်္ကရအပြစ်၊ ဝိရောဓအပြစ် ဖြစ်စရာ ရှိသောကြောင့် ဥဘယဒဿနကိုမပြုဘဲ အညတရဒဿနဖြင့် အခြားသောတရားကိုလည်း ထင်ရှားစေခြင်းငှာ “အဝိတက္ကဝိစာရမတ္တာ”ဟု မိန့်တော်မူသည်။

အညတရ၊ ပေ၊ ပကာသေတံ။ ။အဝိတက္ကသဝိစာရကိုပြခြင်းကို ထို ၂-တွဲထဲမှ တစ်မျိုးကိုပြခြင်းဟုဆိုသည်၊ ထိုသို့ ပြလိုက်သဖြင့် သဝိတက္ကအဝိစာရ (ဝိတက်နှင့်တကွသာဖြစ်၍ ဝိစာရယှဉ်ဖက်မရှိသော) တရားဟူသည် ဝိတက်ယှဉ်ရာ ၅၅-ပါးသောစိတ်၌ ယှဉ်သော ဝိစာရစေတသိက်တည်း” ဟု ထင်ရှားစေနိုင်သည်။

တရားကိုလည်း၊ ပကာသေတုံ-ထင်ရှားစေခြင်းငှာ၊ အဝိတက္ကဝစနေန-အဝိတက္ကသဒ္ဓါ
ဖြင့်၊ ဝတ္ထုဗ္ဗေသု-ဟောတော်မူထိုက်ကုန်သော၊ ဒွိပ္ပကာရေသု-၂-ပါးသော အပြားတို့
တွင်၊ သဝိတက္က အဝိစာရေ-သဝိတက္က အဝိစာရတရားတို့ကို၊ နိဝဇ္ဇေတွာ-
နစ်စေ၍၊ အဝိတက္က သဝိစာရေ-အဝိတက္က သဝိစာရတရားတို့ကို၊ ဒဿန္တော(ဟုတွာ)၊
အဝိတက္ကဝိစာရမတ္တာတိ-ဟူ၍၊ အာဟ-ဟောတော်မူပြီ။

အထဝါ-ကား၊ ဝိတက္ကာဘာဝေန-ဝိတက်၏မရှိခြင်းကြောင့်၊ ဧတေ-ဤ
ဒုတိယရာသိတရားတို့သည်၊ ဝိစာရမတ္တာ-ဝိစာရမတ္တတို့မည်၏၊ ဝိစာရတော-မှ
အညဿ-သော၊ ကဿစိ-သော၊ ဓမ္မဿ-၏၊ အဘာဝါ-ကြောင့်၊ (ဝိစာရမတ္တာ-
ဝိစာရမတ္တတို့မည်သည်) န-မဟုတ်ကုန်၊ ဣတိ-ဤအနက်အဓိပ္ပာယ်ကို၊ ဒဿတုံ၊
အဝိတက္ကဝစနေန-အဝိတက္ကသဒ္ဓါဖြင့်၊ ဝိစာရမတ္တာ-ဝိစာရမတ္တတို့ကို၊ ဝိသေသိတာ-
အထူးပြုအပ်ကုန်ပြီ။

ဥပေက္ခတိတိ (ပဒဿ)-၏၊ [အတ္ထောဋ္ဌံ စပ်။] ဝေဒယမာနာပီ-ခံစားပါသော
လည်း၊ ဝါ-ခံစားသည်လည်းဖြစ်သော၊ မဇ္ဈတ္တဝေဒနာ-ဥပေက္ခာဝေဒနာသည်၊ [အလယ်
အလတ်၌တည်သောသဘောရှိသော ဝေဒနာသည်၊] သုခါကာရေ-ဣန္ဒ အခြင်းအရာ၌
လည်းကောင်း၊ ဒုက္ခာကာရေစ-အနိဋ္ဌအခြင်းအရာ၌လည်းကောင်း၊ ဥဒါသီနာ-

အဝိတက္က ဝစနေန [ပေ၊ ဒဿန္တော။ ။အဝိတက္ကဟု ဆိုသော်လည်း ရှေ့၌ တွဲ ပြခဲ့သော
“အဝိတက္က သဝိစာရ”ဟု မှတ်ပါ၊ ထို အဝိတက္ကဝစနေနကို ဝတ္ထုဗ္ဗေသု၌မစပ်ဘဲ နိဝဇ္ဇေတွာ
ဒဿန္တော၌ စပ်ပါ၊ ဝတ္ထုဗ္ဗဒွိပ္ပကာရ ဟူသည် ရှေ့၌ပြခဲ့သော “အဝိတက္က သဝိစာရ၊ သဝိတက္က
အဝိစာရ” ၂-မျိုးအပြားတည်း၊ ထို ၂-မျိုးတွင် ဒုတိယအမျိုးကိုမပြဘဲ နစ်စေ၍၊ ပဌမအမျိုးကိုသာ
“အဝိတက္က ဝိစာရမတ္တာ”ဟု စကားအသုံးတစ်မျိုးဖြင့် ပြတော်မူသည်။

ဝိစာရမတ္တာ ဝိသေသိတာ။ ။“ဝိစာရမျှသာ ရှိသည်”ဟု ဆိုသဖြင့် ဝိစာရမှ တစ်ပါး
မဿဝေဒနာစသော အခြားတရားတွေမရှိ-ဟု ယူမှားမည်စိုးသောကြောင့် ဝိစာရမတ္တာကို
အဝိတက္ကဖြင့်အထူးပြုရသည်၊ ဝိတက်မရှိသောကြောင့် ဝိစာရမတ္တဖြစ်သောတရားများ-ဟုလို၊
ဤနည်း၌ အဝိတက္ကသဒ္ဓါသည် ဓမ္မာ၏ ဝိသေသနမဟုတ်၊ ဝိစာရမတ္တာ၏ ဝိသေသနဖြစ်သည်၊
“အဝိတက္က (ဟုတွာ) ဝိစာရမတ္တာ အဝိတက္က ဝိစာရမတ္တာ”ဟုပြု၊ ရှေး၌ပြခဲ့သောနည်းတို့၌ကား
အဝိတက္ကသဒ္ဓါသည် ဓမ္မာ၏ ဝိသေသနတည်း၊ ဤသို့ ရှေးနည်းတို့မှ ဤနည်း၏ထူးပုံကိုသိပါ။

ဥဒါသီနာ။ ။သက္ကတ၌ “ဥဒိ+အာသဓာတ်၊ သာနစ်” ပစ္စည်းဟုဆို၏၊ သာမှ အာကို
ဤပြု၍ သ အနုဗန်နှင့်(စ်)တို့ကို ရှေ့ထားသည်၊ ဥပေက္ခာနှင့် အနက်တူတည်း၊ ထို့ကြောင့်
ဥပေတိကို “ဥဒါသီနာ ဟောတိ”ဟု ဖွင့်သည်၊ “ဥဒါသတိ-ဣန္ဒ အနိဋ္ဌ အခြင်းအရာကိရောင်လွှဲ၍
ဣန္ဒမဇ္ဈတ္တ အခြင်းအရာသို့ ကပ်ရောက်တတ်၏၊ ဣတိ ဥဒါသီနာ” ဟုပြု၊ သုခ ဒုက္ခတို့ကား
ဣန္ဒ-အနိဋ္ဌ၏ ပရိယာယ်တည်း။

လျစ်လျူရှုတတ်သည်။ ဟောတိ-၏၊ ဣတိ-အတ္ထော၊ အထဝါ-ကား၊ ဥပေတာ ယုတ္တာ-သင့်လျော်သော၊ သုခဒုက္ခာနံ-သုခဒုက္ခတို့၏၊ ဝါ-တို့နှင့်၊ အဝိရုဒ္ဓါ-ဆန့် ကျင်ဘက်မဖြစ်သော၊ ဣက္ခာ-ရှုခြင်းတည်း၊ အနုဘဝနံ-ခံစားခြင်းတည်း၊ ဥပေက္ခာ- သင့်လျော်သော ကြည့်ရှုခြင်း၊ ခံစားခြင်း။ [“အထဝါ ဥပေတာစသော စကားသည် မူလရှိသောပါဠိမဟုတ်”ဟု မဇ္ဈိကာပယ်၏။]

ဝိသေသ ဒဿနဝသေနာတိ-ကား၊ နာနတ္ထ ဒဿနဝသေန-ကွဲ ပြားသည်၏ အဖြစ်ကိုပြခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ [အယံတိကောဝုတ္တောဌ်စပ်။] ဟိ-မှန်၊ (တစ်နည်း) ဟိ-ရဲ့၊ ပီတိသဟဂတာ ဧဝ-ပီတိသဟဂုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့သည်ပင်၊ သုခ သဟဂတာ- သုခ သဟဂုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့သည်၊ ယဒိသိယု-န်အံ၊ (ဧဝံ ဟောန္တေသု-န်လသော်၊) ပီတိသဟဂတာတိ ဧတေနေဝ-ပီတိသဟဂတာဟူသော ဤပုဒ်ဖြင့်ပင်၊ သိဒ္ဓတ္တာ- ပြီးသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ သုခသဟဂတာတိဣဒံ-သုခသဟဂတာဟူသောဤပုဒ် သည်၊ ဝါ-ကို၊ န ဝတ္တဗ္ဗံ-ဟောတော်မမူထိုက်သည်၊ သိယာ-၏၊ ဝါ-သို့မဟုတ်၊ သုခ သဟဂတာတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တမာနေ-ဟောတော်မူအပ်သော်၊ ပီတိသဟဂတာတိ- ဟူ၍၊ န ဝတ္တဗ္ဗံ-သည်၊ (သိယာ-၏၊) တတော-ထို့ကြောင့်၊ (ပီတိသဟဂတာကို ဟောတော်မူလျှင် သုခသဟဂတာကို ဟောတော်မမူထိုက်၊ သုခ သဟဂတာကို ဟောတော်မူပြန်လျှင် ပီတိ သဟဂတာကို ဟောတော်မမူထိုက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊) တိကံ-တိက်ကို၊ ပူရေန္တေန-ပြည့်စေတော်မူလိုသော မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ဒုက္ခ သဟဂတာပဒံ-ဒုက္ခ သဟဂတာပုဒ်သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဝတ္တဗ္ဗံ-သည်၊ သိယာ၊ စ- ဆက်၊ ဧဝံသတိ-ဤသို့ဖြစ်လသော်၊ (ဥ-ပုဒ်ပြည့်အောင် ဒုက္ခ သဟဂတာကို ဟောတော် မူလျှင်၊) အယံ-ဤတိက်သည်၊ ဝေဒနာတ္တိကောဧဝ-ပင်တည်း၊ ဣတိ- သို့၊ ဝုတ္တဝစနံ-ပြောဆိုအပ်သောစကားသည်၊ အာပဇ္ဇတိ-ဖြစ်၏၊ [ဝေဒနာတိက်နှင့် ပီတိတိက်သည် “သမ္ပယုတ္တနှင့် သဟဂတာ”သာကွဲ၍ အရကောက်မကွဲပါတကား- ဟူလို။] တသ္မာ၊ ပီတိသဟဂတာတိ-ဟူ၍၊ ဝတ္တာ-ဟောတော်မူပြီး၍၊ သုခသဟ ဂတာတိ-ဟူ၍၊ ဝဒန္တော-ဟောတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည်၊ (ဒဿေတိဌ်စပ်၊)

အထဝါ။ ။ဤနည်းကား အဋ္ဌကထာမှ တစ်နည်းတည်း၊ ဥပေက္ခာကို “ဥပ+ဣက္ခာ”ဟု ရဲ့၊ ဥပသည် ဥပေတအနက်ဟော၊ ထိုဥပေတသည် ဥပပတ္တိ (အသင့်) အနက်ဟောတည်း၊ ထို့ကြောင့် “ဥပေတာ=ယုတ္တာ”ဟု ဖွင့်သည်၊ “အသင့်” ဆိုသည်မှာ သုခဝေဒနာနှင့်လည်း ဆန့်ကျင်ဘက်မဖြစ်၊ ဒုက္ခဝေဒနာနှင့်လည်း ဆန့်ကျင်ဘက်မဖြစ်ဘဲသင့်မြတ်ခြင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် “သုခါ၊ပေ၊အဝိရုဒ္ဓါ”ဟု သဘောကိုဖွင့်သည်၊ ထိုသို့သင့်မြတ်သောကြောင့်ပင် သုခဇော ဒေါသဇော တို့၏နောက်၌ ဥပေက္ခာတဒါရုံဘဝင်များ ဖြစ်နိုင်ပေသည်၊ “ဣက္ခာ” သဒ္ဓါသည် ရှုခြင်းအနက် ကို ဟောသော်လည်း ဝေဒနာအရာဖြစ်၍ “ခံစားသောအားဖြင့် ရှုခြင်း”ဟု သိစေလိုရကား ဣက္ခာကို “အနုဘဝနံ”ဟု သဘာဝတ္ထကို ဖွင့်သည်။

ပီတိ ဝိပ္ပယုတ္တမ္မိ-ပီတိနှင့် မယှဉ်သည်လည်းဖြစ်သော၊ သုခံ-သုခသည်၊ အတ္ထိ- ရှိသေး၏၊ ဣတိ-ဤသို့ နှလုံးသွင်းတော်မူ၍၊ (ဘိန္ဒု ကတွာ ဒဿေတိဋ္ဌစပ်) တတိယ ဇ္ဈာန၊ပေ၊ သမ္ပယုတ္တံ-တတိယဈာန်၊ ကာယဝိညာဏ်နှင့်ယှဉ်သော၊ [စတုတ္ထ နည်းအားဖြင့် “စတုတ္ထဈာန်ကိုပင် တတိယဈာန်”ဟု ဆိုထားသည်။] သုခံ-သုခ ကိုး၊ သိပ္ပတိကသုခတော-သိပ္ပတိကသုခမှ၊ ဘိန္ဒု-ကွဲပြားသည်ကို၊ ကတွာ၊ ဒဿေတိ- ပြတော်မူ၏၊ ဣတိ-ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ အဓိပ္ပာယော-အဋ္ဌကထာဆရာ၏အလိုတည်း။ [အဓိပ္ပာယ်ထင်ရှားပြီ။]

အထဝါ-ကား၊ ဒုဗ္ဗိညေယျနာနတ္တာနံ-ခဲယဉ်းသဖြင့် သိအပ်သော နာနတ္တရီကုန် သော၊ (အထူးကို သိနိုင်ခဲကုန်သော၊) ပီတိသုခါနံ-ပီတိသုခတို့၏၊ နာနတ္တဒဿနတ္တံ- ကွဲပြားကုန်သည်၏အဖြစ်ကို ပြခြင်းအကျိုးငှာ၊ အယံတိကော-ဤပီတိတိက်ကို၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တော-ပြီ၊ ဟိ-ချဲ့၊ (တစ်နည်း) ကသ္မာ ဝိညာယတိ၊ ဟိ (ယသ္မာ) ပီတိ သဟဂတာတိဇ္ဈေ-ပီတိ သဟဂတာဟူသော ဤပုဒ်၌၊ သုခေကဒေသော- သုခတစ်စိတ်ကို၊ သင်္ဂဟိတော-သိမ်းယူအပ်ပြီ၊ ပီတိ-ပီတိကို၊ နသင်္ဂဟိတာ- မသိမ်းယူအပ်၊ သုခသဟဂတာတိ ဇ္ဈေ-၌၊ ပီတိ-ကို၊ သင်္ဂဟိတာ-ပြီ၊ သုခံ-ကို၊ န (သင်္ဂဟိတံ)၊ ပီတိ ဝိပ္ပယုတ္တ သုခသဟဂတာစ-ပီတိနှင့် မယှဉ်သော သုခနှင့် တကွဖြစ်သော တရားတို့ကိုလည်း၊ ပုရိမေန-ရှေ့ဖြစ်သောပီတိ သဟဂတာဟူသော ပုဒ်ဖြင့်၊ အသင်္ဂဟိတာ-မသိမ်းယူအပ်ကုန်၊ ပစ္ဆိမေန-နောက်ဖြစ်သော သုခသဟဂတာ ဟူသော ပုဒ်ဖြင့်၊ သင်္ဂဟိတာ-သိမ်းယူအပ်ကုန်ပြီ၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (ဒုဗ္ဗိညေယျ နာနတ္တာနံ-နိသော၊ ပီတိသုခါနံ-တို့၏၊ နာနတ္တဒဿနတ္တံ-ငှာ၊ အယံတိကော ဘဂဝတာ၊ ဝုတ္တော-ပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ ဝိညာယတိ။)

အထဝါ ပီတိ သုခါနံ။ ။ဤနည်းလည်း အဋ္ဌကထာမှ တစ်နည်းတည်း၊ ပီတိနှင့် သုခသည် နှစ်သက်မှုနှင့် ချမ်းသာမှုဖြစ်ရကား ထို ၂-ပါး၏ သဘောချင်းထူးခြားပုံကို အသိ ခက်၏၊ ထို့ကြောင့် ထို ပီတိနှင့် သုခတို့၏ သဘောချင်း ထူးခြားပုံကို ပြတော်မူခြင်းငှာ ဤတိက် ကိုဟောတော်မူရသည်။ [အဋ္ဌကထာ၌ “သိပ္ပတိက သုခမှ နိပ္ပတိကသုခ၏ အထူးကို ပြတော် မူခြင်းငှာ”ဟု ဆိုသောကြောင့် သုခ ၂-မျိုး အထူးကိုပြခြင်းငှာ ဤတိက်ကို ဟောတော်မူသည် ဟုအဋ္ဌကထာဆိုလို၏၊ ဤဋီကာဆရာကား “ပီတိနှင့် သုခအထူးကို ပြခြင်းငှာ ဤတိက်ကို ဟောတော်မူရ သည်-ဟု ဖွင့်သည်။]

ပီတိသဟဂတာ တိ ဇ္ဈေ ဟိ။ ။ပီတိနှင့် သုခအထူးပြပုံကို ချဲ့သောဝါကျ တည်း၊ နောက်ဆုံး၌ ဣတိပါသောကြောင့် ဉာဏဟောတုဝါကျလည်းဖြစ်နိုင်၏၊ ပီတိ သဟဂတာပုဒ်၌ ကာယဝိညာဏ်၊ စတုတ္ထဈာန် သုခမှတစ်ပါးသော (၅၁-ပါးသောစိတ်၌ ယှဉ်သော သုခ ၅၁- ဟူသော) သုခ အစိတ်အပိုင်းအားလုံးကို သိမ်းယူသွား၏၊ ပီတိကိုကား မယူနိုင်၊ သုခသဟဂတာ ပုဒ်၌လည်း ပီတိကိုသာ သိမ်းယူနိုင်၏၊ သုခကိုမယူနိုင်၊ ပီတိသဟဂတာပုဒ်ဖြင့် မယူနိုင်ခဲ့သော

နိဗ္ဗာနဒဿနတောတိ(ဣဒံ)-နိဗ္ဗာနဒဿနတော ဟူသော ဤစကားကို၊ နိဗ္ဗာနာရမဏတံ-နိဗ္ဗာန်ဟူသော အာရုံရှိသည်၏အဖြစ်ကို၊ သန္တာယ-ရည်ရွယ်၍၊ အာဟ-ဆိုပြီး၊ အထဝါ-ကား၊ ဓမ္မစက္ခု-သစ္စာ ၄-ပါးတရားကို၊ သိမြင်တတ်သော သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်သည်၊ ပုနပ္ပုန့်-အထပ်ထပ်၊ နိဗ္ဗတ္တနေန-ဖြစ်ခြင်းအားဖြင့်၊ ဘာဝနာဘာဝံ-ဘာဝနာ၏အဖြစ်သို့၊ အပတ္တံ-မရောက်သေးသည်၊ (သမာနံ-သော်၊) ဒဿနံနာမ-ဒဿနမည်၏၊ စ-ဆက်၊ ဓမ္မစက္ခု-သည်၊ ပရိညာဒိ ကိစ္စကရဏေန-ပရိညာ အစရှိသော မဂ်ကိစ္စ ၄-ပါးကိုပြုခြင်းအားဖြင့်၊ စတုဿစ္စ ဓမ္မဒဿနံ-၄-ပါးသော သစ္စာတရားကို မြင်နိုင်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ တဒ တိသယော-ထိုဂေါတြဘု ထက်သာလွန်၏၊ [မဓုဉ္စ တ-မပါ၊ အတိသယောကိုသာ ဖွင့်သည်၊] တသ္မာ၊ ဧတ္ထ-ဤဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗာ ဟူသောပုဒ်၌၊ ဂေါတြဘုဿ-၏၊ ဒဿနဘာဝါပတ္တိ-ဒဿန၏အဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်းသည်၊ (ဒဿန အမည်ရခြင်းသည်၊) နတ္ထိ၊ ဣတိ-ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

ဥဘယပဋိက္ခေပဝသေနာတိ-ကား၊ ဒွိဟိ ပဒေဟိ-ရှေ့တိုက်ပုဒ် ၂-ပုဒ်တို့သည်၊ ဝုတ္တ၊ ဝေ၊ ဝသေန-ဟောအပ်ပြီးသော တရားတို့ကို ပယ်မြစ်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဝုတ္တံ-ဟောတော်မူအပ်ပြီး၊ ပဟာယကပဋိက္ခေပဝသေန-ပဟာယက တရားတို့ကို ပယ်မြစ်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ န (ဝုတ္တံ)-ဟောတော်မူအပ်သည်မဟုတ်၊ [ဤဝါကျ၏ အဓိပ္ပာယ်ကို အဋ္ဌကထာဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။] ဟိ-လဒ္ဒဒေါသ ထင်ရှားပြအံ့၊ (တစ်နည်း) ဟိ (ယသ္မာ)-ကြောင့်၊ (နောက်၌ ဣတိဟုရှိလတ္တံ့၊) တထာ-ထိုပဟာယကဖြစ်သော ဒဿနဘာဝနာတရားတို့ကိုပယ်မြစ်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့် ဟော

ပိတိဝိပုယုတ္တာ သုခသဟဂုတ် ကာယဝိညာဏံ စတုတ္ထဈာန်စိတ်ကိုလည်း ဤသုခသဟဂတာဖြင့် ယူနိုင်၏၊ ဤသို့ တစ်ပုဒ်ဖြင့်မယူနိုင်သောတရားကို အခြားတစ်ပုဒ်ဖြင့် ယူနိုင်ပုံကို ထောက်ထား၍ ပိတိနှင့် သုခတို့ သဘောချင်း မတူကြောင်းထင်ရှား၏၊ ဤသို့ ထင်ရှားခြင်းကြောင့် ဤတိုက်ကို ပိတိနှင့် သုခတို့၏ အထူးကိုပြခြင်းငှာ ဟောတော်မူအပ်သော တိုက်ဟု သိနိုင်ပါသည်-ဟူလို။

အထဝါ။ «ဤနည်းသည် အဋ္ဌကထာနည်းမှ တစ်မျိုးတည်း၊ အောက်မဂ်ဉာဏ် ၃-ပါးကို သစ္စာ ၄-ပါးတရားကို သိမြင်တတ်သောကြောင့် "ဓမ္မစက္ခု"ဟုခေါ်၏၊ ထိုဓမ္မစက္ခုတွင် အထပ်ထပ်ဖြစ်သောအားဖြင့် တိုးပွားလာသော ဓမ္မစက္ခုသည် ဘာဝနာ မည်၏၊ ထိုဘာဝနာအဖြစ်သို့ မရောက်သေးသော ဓမ္မစက္ခုကား ဘာဝနာ ဟူသော အမည်ထူးကို မရနိုင်၊ စက္ခု၏ ပရိယာယ်ဖြစ်သော ဒဿနဟူသော အမည်သာမညကိုသာ ရနိုင်၏၊ ဒဿနအရ မြင်ခြင်းဟူရာ၌လည်း သစ္စာ ၄-ပါးတရားတို့ကို ပရိညာကိစ္စ၊ ပဟာနကိစ္စ၊ သန္တိကရဏကိစ္စ၊ ဘာဝနာကိစ္စကို ပြုသောအားဖြင့် မြင်ခြင်းကြောင့် ထိုကိစ္စ ၄-ပါးကို မပြုနိုင်သော ဂေါတြဘုထက် သောတာပတ္တိမဂ်က သာလွန် လျက်ရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် ဒဿနအမည်ရဖို့အရေး၌ ဂေါတြဘုကား ကွာဝေးလေတော့သည်၊ စောဒနာစရာပင် မရှိ-ဟူလို။

တော်မူအပ်သည်။ သတိ-ဖြစ်လသော်၊ ယေန-အကြင်တရားသည်။ ပဟာတဗ္ဗာ-ပယ်
ထိုက်သောတရားတို့သည်။ နေဝဒဿနေန နဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗာ-နေဝဒဿနေန
နဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗတို့မည်၏။ ဝါ-ဒဿနလည်း မဟုတ်၊ ဘာဝနာလည်း မဟုတ်
သော ပဟာယကတရားတို့သည် ပယ်ထိုက်သောတရားတို့မည်၏။ ဒဿနဘာဝနာဟိ-
သောတာပတ္တိမဂ်၊ အထက်မဂ်တို့မှ၊ အညော-သော၊ သမုဇ္ဈေဒဝသေန-သမုဇ္ဈေဒ
ပဟာန်၏ အစွမ်းဖြင့်၊ [ဤစကားဖြင့် တဒဂ်၊ ဝိက္ခမ္ဘန-ပဟာန်တို့ကိုကန့်။]
ပဟာယကော-ပယ်တတ်သော၊ (သော-ထိုတရားသည်၊ အတ္ထိ-ရှိသေး၏၊) ဣတိ
အယံ အတ္ထော-သည်၊ အာပဇ္ဇတိ-ဖြစ်၏၊ [ဤကား လဒ္ဓဒေါသတည်း၊] စ-စင်စစ်
ကား၊ အညော-ဒဿနဘာဝနာတို့မှ အခြားသော၊ ပဟာယကော-သမုဇ္ဈေဒ၏
အစွမ်းဖြင့် ပယ်တတ်သောတရားသည်၊ န အတ္ထိ-မရှိတော့၊ (ကသ္မာ-နည်း၊)
အညေဟိ-ဒဿနဘာဝနာတို့မှ တစ်ပါးသော သမထဝိပဿနာတရားတို့သည်၊
[ဈာန်တရားများလည်း ပါဝင်ကြသည်။] ဝိက္ခမ္ဘတာနန္တ-ပယ်ခွာအပ်သော ကိလေသာ
တို့၏လည်း၊ ပုနပ္ပဝတ္တိ သတ္တာဝါ-တစ်ဖန်ဖြစ်ခြင်း၏ ထင်ရှားရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်
တည်း၊ တတိယပဒေန-ဖြင့်၊ ပဟာတဗ္ဗာပိ-ပယ်ထိုက်သော တရားတို့ကိုလည်း၊
နသင်္ဂယုန္တိ-သိမ်းယူအပ်ကုန်သည် မဟုတ်၊ ကိန္တု-စင်စစ်ကား၊ အပ္ပဟာတဗ္ဗာဝေ-

တထာ ဟိ ပေ၊ အာပဇ္ဇတိ။ ။ “တတိယပုဒ်ကို ပဟာယကဖြစ်သော ဒဿနဘာဝနာ
တရားတို့ကို ပယ်မြစ်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့် ဟောတော်မူသည်”ဟု ဆိုလျှင် အဘယ်အပြစ်ရှိသနည်းဟု
မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “တထာဟိ သတိ၊ ပေ၊ အာပဇ္ဇတိ” လဒ္ဓဒေါသဝါကျကို ဆက်ပြသည်။
ပဟာယက ပဋိက္ခေပ၏အစွမ်းဖြင့် တတိယပုဒ်ကိုဟောတော်မူသည်ဟုယူလျှင် ဒဿနေနအရ
သောတာပတ္တိမဂ်၊ ဘာဝနာယအရ အထက်မဂ်၊ ဤတရား ၂-မျိုးကို “နေဝဒဿနေန၊
နဘာဝနာယ” ဟုပယ်မြစ်၍ ထို ၂-မျိုးအပြင် သမုဇ္ဈေဒပဟာနသတ္တိရှိသော ပဟာယကတရားမျိုး
ရှိသေးရာ ရောက်ခြင်းဟူသော အပြစ်ဖြစ်သည်-ဟူလို။ [အတ္ထိ၏နောက်၌ “တေန ပဟာတဗ္ဗာ”
ဟု တွေ့ရ၏။ စာသွားမကောင်းပါ။ ပဓာနအနက်မဟုတ်သောကြောင့် “ယေန”ဟု အနိယမ
ရှိမှကောင်းသည်။ မရ၌ကား “တေန”ကိုပင် ပါဌ်မှန်ယူ၍ စသဒ္ဓါထည့်လျက် ဝါကျာရဏ္ဏာသမုဇ္ဈည်းဟု
ဖွင့်သွား၏။]

နစ ပေ၊ သတ္တာဝါ။ ။ “ဒဿနဘာဝနာတို့မှတစ်ပါး၊ ကိလေသာတို့ကိုပယ်သတ် သော
သမထဝိပဿနာ တရားများ ရှိသေးသည် မဟုတ်ပါလော” အဘယ်ကြောင့် “နစ အညော
ပဟာယကော အတ္ထိ”ဟု ဆိုပါသနည်းဟု စောဒနာဖွယ်ရှိသောကြောင့် အညေဟိ၊ ပေ၊ သတ္တာဝါ”ဟု
မိန့်သည်။ သမထဝိပဿနာ တရားတို့ကား သမုဇ္ဈေဒပဟာန်၏ အစွမ်းဖြင့် အကြွင်းမဲ့ ပယ်နိုင်ကြ
သည်မဟုတ်၊ ပယ်အပ်ပြီးသော ကိလေသာတို့က ထပ်၍ဖြစ်နိုင်သေးသောကြောင့် “နစ အညော
ပဟာယကော အတ္ထိ”ဟု ဆိုပါသည်-ဟူလို။ [“ပဟာယကော”အရ အကြွင်းမဲ့ ပယ်နိုင်သောတရားကို
ဆိုလိုသည်။]

မပယ်ထိုက်သောတရားတို့ကိုသာ၊ (သင်္ဂယုန္တိ)၊ ဣတိ-ထို့ကြောင့်၊ (ဥဘယပဋိက္ခေပဝသေနာတိ ပဒဿ-ဥဘယပဋိက္ခေပဝသေနပုဒ်၏၊ ဒွိဟိပဒေဟိ ဝုတ္တဓမ္မပဋိက္ခေပဝသေနာတိ အတ္ထော-ဒွိဟိပဒေဟိ ဝုတ္တဓမ္မပဋိက္ခေပဝသေန ဟူသော အနက်ကို၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗော-၏၊ ပဟာယက ပဋိက္ခေပဝသေနာတိ အတ္ထော-ကို၊ န ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊) တသ္မာ-ကြောင့်၊ ပဟာတဗ္ဗပဒံ-ပဟာတဗ္ဗပုဒ်ကို၊ နေဝဒဿနေန၊ပေ၊ ပဟာတဗ္ဗာတိ-ဟူ၍၊ ပစ္စေကံ-အသီးအသီး၊ ယောဇေတွာ-ယှဉ်စေ၍၊ ဒဿနေန-သောတာပတ္တိမဂ်သည်လည်းကောင်း၊ ဘာဝနာယ-အထက်မဂ် ၃-ပါးသည်လည်းကောင်း၊ ပဟာတဗ္ဗဟိ-ပယ်ထိုက်သောကုသိုလ်တရားတို့မှ၊ အညေ-အခြားကုန်သော ကုသိုလ်အဗျာကတတရားတို့ကို၊ ဂဟိတာ-ယူအပ်ကုန်ပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-ကုန်၏။

ဝေမတ္တံ အဂ္ဂဟေတွာတိ-ဝေမတ္တံ အဂ္ဂဟေတွာဟူသော ပါဠိဖြင့်၊ အတ္တာယုတ္တိတောစ-အနက်အရကောက်၏ မသင့်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ သဒ္ဓါ ယုတ္တိတောစ-သဒ္ဓါ၏ မသင့်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ အဂ္ဂဟေတဗ္ဗတံ-မယူထိုက်သည်၏အဖြစ်ကို၊ ဒဿတိ-၏၊ ဟိ-ရဲ့၊ ဒဿနဘာဝနာဟိ-သောတာပတ္တိမဂ်၊

နာမိ၊ပေ၊ အပ္ပဟာတဗ္ဗာဝေတိ။ ။တတိယပုဒ်၌ “နေဝဒဿနေန နဘာဝနာယ-သောတာပတ္တိမဂ်လည်းမဟုတ်၊ အထက်မဂ် ၃-ပါးလည်း မဟုတ်သော ပဟာယကတရားသည်+ပဟာတဗ္ဗာ-ပယ်ထိုက်ကုန်သော၊ ဓမ္မာ သံဝိဇ္ဇန္တိ” ဟု အနက်ပေးလျှင် ဤတတိယပုဒ်ဖြင့် “ဒဿနဘာဝနာ မဟုတ်သော ပဟာယကတရားတစ်မျိုးသည် ပယ်ထိုက်သော တရားတို့ကို ကောက်ယူရမည်”ဟု ထင်စရာရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် “နာပိ၊ပေ၊သင်္ဂယုန္တိ”ဟု မိန့်ပြီးလျှင် “ကိန္တု၊အပ္ပဟာတဗ္ဗာ ယေဝ” ဟု အနွယ်ကိုပြသည်။

မှတ်ချက်။ ။ပဟာတဗ္ဗာပိဋ္ဌံ ပိဖြင့် ရှေ့ဝါကျ၏ အနက်ကိုပေါင်းပါ၊ ဒဿန ဘာဝနာတို့မှတစ်ပါးသော ပဟာယကတရားမရှိရုံသာမက၊ တတိယပုဒ်ဖြင့် ပဟာတဗ္ဗတရားတို့ကိုလည်း သိမ်းယူအပ်ကုန်သည်မဟုတ်ပါ-ဟူလို၊ [ဣတိသဒ္ဓါ၏ စပ်ဖို့ရန် တိုက်ရိုက်မရှိသောကြောင့် “ဥဘယပဋိက္ခေပဝသေနာတိ ပဒဿ” စသည်ဖြင့် မူလ ဝါကျကို လှည့်၍စပ်သည်။]

တသ္မာ၊ပေ၊ ဂဟိတာတိ။ ။ဤကား လဒ္ဒဂုဏ်ဝါကျတည်း။ “တသ္မာ ထို၊ ဟိတ်၏ ဖိုလ်၊ စွဲဆိုမြဲထုံးစံ” နှင့်အညီ၊ “ဣတိ ဥဘယပဋိက္ခေပဝသေနာတိ ပဒဿ” စသော ဖလဝါကျကို တသ္မာဖြင့် ပြန်၍ညွှန်းပါ၊ “တသ္မာ-ထိုသို့၊ ဥဘယပဋိက္ခေပဝသေနပုဒ်၏ ဒွိဟိ ပဒေဟိ ဝုတ္တဓမ္မပဋိက္ခေပဝသေနဟု အနက် မှတ်ထိုက်သည်၏အဖြစ်၊ ပဟာယကပဋိက္ခေပဝသေနဟု အနက်မှတ်ထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်”ဟု အကျယ်ပေးပါ၊ ထိုအကြောင်းကြောင့် နေဝနှင့် နပုဒ်တို့ကို ပဟာတဗ္ဗာပုဒ်နှင့် အသီးအသီး ယှဉ်စပ်၍ “ဒဿနတရားလည်း မပယ်နိုင်၊ ဘာဝနာတရားလည်း မပယ်နိုင်သော ကုသိုလ် အဗျာကတ တရားတို့ကို ကောက်ပါ”ဟူလို။

အထက်မဂ် ၃-ပါးတို့သည်၊ အပ္ပဟာတဗ္ဗဟေတု မတ္တေသု-မပယံထိုက်သော
ဟိတ်ရှိသောတရားမျှတို့ကို၊ [“ အပ္ပဟာတဗ္ဗဟေတု မတ္တေသုတိ-အပ္ပဟာတဗ္ဗဟေတုက
မတ္တေသု”-အနု။] ဂယုမာနေသု-ယူအပ်ကုန်လသော်၊ အဟေတုကာ-အဟိတ်
တရားတို့ကို၊ အသင်္ဂဟိတာ-မသိမ်းယူအပ်ကုန်၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ယထာဓိပ္ပေတဿ-
အကြင်အကြင် အလိုရှိအပ်သော၊ အတ္ထဿ-အနက်အရကောက်၏၊ အပရိပုဏ္ဏတ္တာ-
မပြည့်စုံသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ (အဟိတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်များ ကျန်နေသောကြောင့်-ဟူလို၊)
အတ္ထာယုတ္တိ-အနက်အရကောက်၏ မသင့်ခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ ပဟာတဗ္ဗ သဒ္ဓဿ-
ပဟာတဗ္ဗသဒ္ဓါ၏၊ ဝါ-သည်၊ နိစ္စသာပေက္ခတ္တေ-အမြဲငဲ့ခြင်းရှိသည်၏အဖြစ်သည်၊
သတိစ-ဖြစ်ပြန်သော်လည်း၊ သမ္ပန္နိသဒ္ဓတော-သမ္ပန္နိသဒ္ဓါဖြစ်သော၊ ပဟာယကတော-
(ဧတေသံ၏ အရဖြစ်သော) ပဟာယကမှ၊ အညံ-အခြားသော၊ ပဋိသေခံ-နေဝ၊
န-ဟူသော ပဋိသေခကို၊ အပေက္ခမာနဿ-ရှုငဲ့လသော်၊ ဝါ-ရှုငဲ့သော၊ (ပဟာတဗ္ဗ
သဒ္ဓဿ-၏၊) ဟေတုသဒ္ဓေန-နှင့်၊ သမာသော-သည်၊ နဥပပဇ္ဇတိ-မဖြစ်သင့်၊
ဣတိ-ကြောင့်၊ သဒ္ဓါ-ယုတ္တိစ-ကိုလည်းကောင်း၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-၏။

ဧဝမတ္ထော ဂဟေတဗ္ဗောတိ-ကား၊ ပဟာတဗ္ဗသဒ္ဓါ-ကို၊ ပဋိသေခေန-နေဝ၊
န ဟူသော ပဋိသေခနှင့်၊ အယောဇေတွာ-မယှဉ်စေမူ၍၊ ယေသံ-အကြင်
ပဟာတဗ္ဗသဒ္ဓါ၊ ဟေတုသဒ္ဓါတို့၏၊ အညပဒတ္တေ-ဧတေသံဟူသော အညပုဒ်၏အနက်
၌၊ သမာသော-သည်၊ (ဟောတိ)၊ တဗ္ဗိသေသနံ-ထိုပဟာတဗ္ဗသဒ္ဓါ ဟေတုသဒ္ဓါ
တို့၏ ဝိသေသနဖြစ်သော၊ အတ္ထိတိ ဣဒံ-အတ္ထိဟူသော ဤသဒ္ဓါကို၊ ပဋိသေခေန-
နှင့်၊ ယောဇေတွာ၊ ဧတေသံ-ဤတရားတို့၏၊ ဒဿနဘာဝနာဟိ-သောတာပတ္တိမဂ်၊
အထက်မဂ်တို့သည်၊ ပဟာတဗ္ဗော-သော၊ ဟေတု-ဟိတ်သည်၊ နေဝအတ္ထိ-မရှိ၊
ဣတိအတ္ထော-ကို၊ ဂဟေတဗ္ဗာ-၏၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ [ဤဝါကျတို့၏
အဓိပ္ပာယ်ကို အဋ္ဌကထာ၌ ပြထားပြီ။] စ-လဒ္ဓဂုဏ်ကို ဆိုဦးအံ့၊ ဧဝံသတိ-ဤသို့
အနက်ကိုယူခြင်းဖြစ်လသော်၊ ယထာဓိပ္ပေတတ္ထော-အကြင်အကြင် အလိုရှိအပ်သော
အနက်ကို၊ သဗ္ဗော-အလုံးစုံကို၊ [အဟိတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်နှင့်တကွ အလုံးစုံကို။]
သင်္ဂဟိတော-သိမ်းယူအပ်ပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

သဒ္ဓါယုတ္တိ။ ။ပဟာတဗ္ဗသဒ္ဓါ ဟေတုသဒ္ဓါ ၂-မျိုးလုံးပင် ဧတေသံဟူသော ပဟာယက
တရားကို ငဲ့ကြပါ၏။ သို့သော် ပဟာတဗ္ဗသဒ္ဓါကား ဧတေသံအပြင်၊ နေဝ-နံတို့ကိုလည်း
ငဲ့သေး၏။ ထိုသို့ သမာသံပုဒ်မှတစ်ပါး အခြားပုဒ်ကို ငဲ့နေသည် ကို “ပဟာယကတော အညံ
ပဋိသေခံ အပေက္ခမာနဿ”ဟု ဆိုသည်၊ ဤအဓိပ္ပာယ် သည် “နာမာနံသမာသော ယုတတ္ထော”
သုတ်၌ ယုတ္တုတ္ထအဖွင့်ဝယ် “သမာသံပုဒ် မှ အခြားပုဒ်ကိုငဲ့လျှင် သမာသံမဖြစ်”ဟု ဆိုကြသော
သဒ္ဓါကျမ်းစကားပင်တည်း။ ဤသို့ ပုဒ်တစ်ပါးကိုငဲ့လျက် သမာသံစပ်လျှင် သဒ္ဓယုတ္တိမရှိပါ-
ဟူလို၊ ကြွင်းသော အဓိပ္ပာယ်ကို အဋ္ဌကထာ ဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။

အတ္ထယုတ္တိ-အနက်၏မသင့်ခြင်းသည်၊ မာဟောတု-မဖြစ်ပါစေတော့၊ [ဤ၌ “အ+မာ” ဟူသော ပဋိသေခ ၂-ခုကြောင့် “အတ္ထယုတ္တိဟောတု” ဟု ပကတိအနက် ရသည်၊ တတိယရာသိဖြင့် ယထာဓိပ္ပေတအနက်အားလုံးကို သိမ်းကျုံးနိုင်သောကြောင့် အတ္ထယုတ္တိ ရှိပါစေတော့-ဟူလို၊] သဒ္ဒေါပန-သည်ကား၊ ဣဓာပိ-ဤအတ္ထသဒ္ဒါ ပါရှိသောနည်း၌လည်း၊ န ယုတ္တော-မသင့်သေး၊ (ကသ္မာ-ကြောင့်၊ နယုတ္တော-မသင့်သေးသနည်း၊) ဟိ (ယသ္မာ)၊ ဧကန္တယောဂိနံ-ဧကန်ယုဉ်လေ့ရှိသော (ဗဟုဗ္ဗိသမာသံ၌ အတ္တိဟု အမြဲထည့်လေ့ရှိသော)၊ အတ္ထိသဒ္ဒမေဝ-အတ္ထိသဒ္ဒါကို သာ၊ အပေက္ခမာနာနံ-ရှုငဲ့ကုန်သော၊ ဥဘိန္နံ၊ နံသော၊ ပဟာတဗ္ဗဟောတုသဒ္ဒါနံ-ပဟာတဗ္ဗသဒ္ဒါ၊ ဟောတုသဒ္ဒါတို့၏၊ သမာသော-သည်၊ ယုတ္တော-သင့်၏၊ ပဋိသေခ-နေဝ+နဟူသော ပဋိသေခကို၊ အပေက္ခမာနာနံ-နံသော၊ (ပဟာတဗ္ဗ ဟောတုသဒ္ဒါနံ-တို့၏၊ သမာသော-သည်၊) န (ယုတ္တော)၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (သဒ္ဒေါ-သည်၊ ဣဓာပိ-၌လည်း၊ နယုတ္တော-သေး၊) -တသ္မာ-ကြောင့်၊)ထိုသို့ သဒ္ဒယုတ္တိ မရှိသေးခြင်းကြောင့်၊) ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ ဒဿနမတ္ထံ-ယူထိုက်သောအနက်ကို ပြခြင်းအကျိုးငှာ၊ [သဝိဘတ်ကို အံပြုထားသည်။] ဧတံ-(နိဗ္ဗစနံ)-နေဝ ဒဿနေန နဘာဝနာယပဟာတဗ္ဗော ဟောတု ဧတေသံအတ္တိ ဟူသော ဤဝိဂြိုဟ်ကို၊ (သင်္ဂဟကာရေန) ကတံ ပြီ၊ သဒ္ဒေါပန-ကိုကား၊ ဝါ-သည်ကား၊ ယထာ-အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့် ယုဉ်စေအပ်သော်၊ ယုဇ္ဇတိ-သင့်၏၊ တထာ-အားဖြင့်၊ ယောဇေတဗ္ဗော-ယုဉ်စေထိုက်ကုန်၏။

ဧကန္တ၊ပေ၊မာနာနန္တိ။ ။သဒ္ဒယုတ္တိမရှိခြင်း၏ အကြောင်းပြ ဝါကျတည်း။ သဒ္ဒါကျမ်းတို့၌ “သမာသံပုဒ်မှတစ်ပါး အခြားပုဒ်ကိုငဲ့နေသောပုဒ်သည် သမာသံမဖြစ်” ဟု ဆို၏၊ [နာမာနံ သမာသော ယုတ္တုတ္တော၌ ယုတ္တုတ္ထအဖွင့်ကိုကြည့်ပါ၊ ဤဝါကျ၌ ဧကန္တယောဂိနံပုဒ်သည် ဒဏ္ဍိနံ၊ ဒဏ္ဍိကဲ့သို့ ဒုတိယန္တဖြစ်၍ အတ္ထိသဒ္ဒ၏ ဝိသေသနပုဒ်တည်း။] ဤတိတ်၌ ပဟာတဗ္ဗ+ဟောတု ၂-ပုဒ်သည် (ဗဟုဗ္ဗိဟိ ထုံးစံအတိုင်း ဧကန်ယုဉ်စပ်ရိုးဖြစ်သော အတ္ထိသဒ္ဒါကိုသာ ငဲ့သည်ဟု ဆိုလျှင်) သမာသံဖြစ်သင့်ပါ၏၊ [ထိုသို့သမာသံဖြစ်သင့်သည့်အတွက် ပဌမပဒ-ဒုတိယပဒ တို့သည် အလုတ္တသမာသံဖြစ်ခဲ့ကြသည်။] ယခုသော် နေဝ+န ဟူသော ပဋိသေခကို ငဲ့နေသောကြောင့် သမာသံအဖြစ်သည် မသင့်၊ ထို့ကြောင့် ဤ အတ္ထိသဒ္ဒါပါသောနည်း၌ လည်း သဒ္ဒယုတ္တိမရှိသေးပါ-ဟူလို။

တသ္မာ၊ပေ၊ယောဇေတဗ္ဗော။ ။ဤသို့ သဒ္ဒယုတ္တိမရှိလျှင် အဘယ်အကျိုးငှာ အတ္ထိသဒ္ဒါပါရှိသော ဝိဂြိုဟ်ကို ပြုရသနည်းဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “တသ္မာ၊ပေ၊ ကတံ”ဟု မိန့်သည်၊ [တသ္မာ (သဒ္ဒဿ အယုတ္တုတ္တာ)-ထိုသို့ သဒ္ဒယုတ္တိမရှိသေးသော ကြောင့်၊ ယောဇေတဗ္ဗော၌ စပ်။] “နေဝ ဒဿနေန၊ပေ၊ဧတေသံ အတ္တိ” ဟူသော ဝိဂြိုဟ်ကို ယူထိုက်သောအနက်မျှကို ပြခြင်းငှာ အဋ္ဌကထာဆရာပြုအပ်၏၊ သဒ္ဒါကိုကား သဒ္ဒယုတ္တိရှိလောက်သောနည်းဖြင့် ယုဉ်တွဲစေရမည်။

ပန-ဆက်၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝါ-ဤဆိုအပ်လတ္တံ့သောနည်းဖြင့်၊ (သဒ္ဓေါ) ယုဇ္ဇတိ၊ သင့်၏၊ ဧတေသံ-ဤတရားတို့၏၊ ပဟာတဗ္ဗော-သော၊ ဟေတု-သည့်၊ အတ္ထိ၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (တေ) ပဟာတဗ္ဗဟေတုကာ-က တို့မည်၏၊ “ဤသို့ ဝိဂ္ဂဟပြုလျှင် ပုဒ်တစ်ပါးကိုမငဲ့။ ကေန-အဘယ်တရားသည်၊ ပဟာတဗ္ဗော-နည်း၊ ဣတိ-ဤကား အမေးတည်း၊ ဒဿနေန-သောတာပတ္တိမဂ်သည်လည်းကောင်း၊ ဘာဝနာယစ-အထက်မဂ် ၃-ပါးသည်လည်းကောင်း၊ (ပဟာတဗ္ဗော-၏) ဣတိ-ဤကား အဖြေတည်း၊ တယိဒံ၊ ပေ၊ ပဒံ-ထို ပဟာတဗ္ဗဟေတုကပုဒ်ကို၊ ဒဿနဘာဝနာပဒေဟိ-ဒဿနပုဒ်၊ ဘာဝနာပုဒ်တို့နှင့်၊ ဝိသုဝိသု-အသီးအသီး၊ ယောဇေတွာ-ယှဉ်စေ၍ လည်းကောင်း၊ [ဤတိုင်အောင် “ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗဟေတုကာ၊ ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗဟေတုကာ” ဟု ဖြစ်နေပြီ။] တေဟိ-ထို ဒဿနေနပုဒ်၊ ဘာဝနာယပုဒ် တို့နှင့်၊ ယုတ္တေန-ယှဉ်ပြီးသော ပဟာတဗ္ဗဟေတုကပုဒ်နှင့်၊ (ယောဇေတွာ ဌိစပ်၊) ယေ-အကြင်တရားတို့သည်၊ ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗဟေတုကာ-သောတာပတ္တိမဂ် သည် ပယ်ထိုက်သော ဟိတ်ရှိသော တရားတို့သည်၊ နေဝဟောန္တိ-မဟုတ်ကုန်၊ ဘာဝနာယ၊ ပေ၊ ဟေတုာစ-အထက်မဂ် ၃-ပါးသည် ပယ်ထိုက်သော ဟိတ်ရှိသော တရားတို့သည်လည်း၊ န ဟောန္တိ-န်၊ ဣတိ-သို့၊ ပဋိသေဓဉ္စ-နေဝ+နဟူသော ပဋိသေဓကိုလည်း၊ ဝိသုဝိသု၊ ယောဇေတွာ-၍လည်းကောင်း၊ တေ-ထို တတိယ ရာသီတရားတို့ကို၊ နေဝ၊ ပေ၊ ဟေတုကာတိ-တို့ဟူ၍၊ ဝုစ္ဆန္တိ-န်၏၊ (ကိမိဝ-နည်း၊) နေဝ၊ ပေ၊ ဝေဝနံဝိယ-နေဝဝိပါက နဝိပါကဓမ္မဓမ္မာ-သဒ္ဓါကံ၊ သို့တည်း။

ဧဝံ ပန ယုဇ္ဇတိ။ ။ အဘယ်သို့ယှဉ်တွဲလျှင် သဒ္ဓယုတ္တိရှိပါမည်နည်းဟု မေးဖွယ်ရှိ၍ “ဧဝံ ပန ယုဇ္ဇတိ” ဟု အစချီပြီးလျှင် “ပဟာတဗ္ဗော+ဟေတု ဧတေသံ အတ္ထိတိ ပဟာတဗ္ဗဟေတုကာ” ဟု တွဲပြသည်၊ “ဝိသုဝိသု ယောဇေတွာ” ဟု ဆိုသောကြောင့် “ဒဿနေန+ပဟာတဗ္ဗဟေတုကာ ဒဿနေနပဟာတဗ္ဗဟေတုကာ” ဟုလည်းကောင်း၊ “ဘာဝနာယ+ပဟာတဗ္ဗဟေတုကာ ဘာဝနာယပဟာတဗ္ဗ ဟေတုကာ” ဟုလည်းကောင်း တွဲပါ၊ ထို့နောက် “တေဟိ ယုတ္တေန-ထို ဒဿနေနပုဒ် ဘာဝနာယပုဒ်တို့နှင့် ယှဉ်ပြီးသော ပုဒ်” ဟူသည် “ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗဟေတုကာ” ပုဒ် “ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗ ဟေတုကာ” ပုဒ်တည်း၊ ထိုပုဒ်နှင့် “ပဋိသေဓဉ္စ ဝိသုဝိသု ဟောဇေတွာ” ဟု ဆိုသောကြောင့် “နေဝ+ဒဿနေနပဟာတဗ္ဗဟေတုကာ နေဝ ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗဟေတုကာ” ဟုလည်းကောင်း၊ န+ဘာဝနာယပဟာတဗ္ဗဟေတုကာ နဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗဟေတုကာ” ဟုလည်းကောင်း ယှဉ်စေပါ။

ဤသို့ ယှဉ်စေရာ၌ အနက်ပေးသောအခါ ဟောန္တိကြိယာကို အပိုထည့် ရသည်ဟု သိစေလို၍ “နေဝ ဟောန္တိ၊ န ဟောန္တိ” ဟု ဆိုသည်၊ ထို့နောက် ထို ၂-ပုဒ်ကို ကမ္မဓာရဲတွဲပါ၊ ဤသို့တွဲမှ သဒ္ဓယုတ္တိရှိသည်-ဟူလို၊ ဥပမာ နေဝဝိပါက နဝိပါကဓမ္မဓမ္မာပုဒ်၌ “နေဝ+ဝိပါကာ နေဝဝိပါကာ၊ န+ဝိပါကဓမ္မဓမ္မာ န ဝိပါကဓမ္မဓမ္မာ” ဟု တွဲပြီးမှ ထို ၂-ပုဒ်ကို ကမ္မဓာရဲတွဲ၍ ထိုပုဒ်အရ တတိယရာသီတရားစုကို ရသကဲ့သို့တည်း။

(ကသ္မာ-ကြောင့်။ တယိဒံ ပဟာတဗ္ဗဟေတုကပဒံ ပေ၊ ဝုစ္ဆန္တိ-နိဿနည်း။) ဟိ (ယသ္မာ)၊ ဧဝံ-ဤသို့ ဆိုအပ်သော်၊ ပုရိမ၊ ပေ၊ ပဋိသေဓနေန-ရှေ့ပုဒ် ၂-ပါး အပေါင်းသည် သိမ်းယူအပ်သော တရားတို့ကို တားမြစ်ခြင်းအားဖြင့်၊ ဧတံ-ဤ တတိယပုဒ်သည်၊ တဒညဓမ္မနိဒဿနံ-ထိုရှေ့ပုဒ် ၂-ပါးအပေါင်းသည် သိမ်းယူအပ်သောတရားတို့မှ တစ်ပါးသောတရားတို့ကို ညွှန်ပြတတ်သောပုဒ်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ အဟေတုကပဒံ-အဟေတုကပုဒ်သည်၊ ဟေတုဝိရဟပ္ပကာသနေန-ဟိတ်၏ ကင်းခြင်းကို ထင်ရှားပြခြင်းအားဖြင့်၊ (တဒညဓမ္မ နိဒဿနံ-ထိုသဟိတ်စိတ္တပြုဒ် တို့မှတစ်ပါးသောတရားတို့ကို ညွှန်ပြတတ်သောပုဒ်သည်၊ ဟောတိ) ဝိယ-ကဲ့သို့၊ န (ဟောတိ)-မဖြစ်၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (တယိဒံ ပဟာတဗ္ဗဟေတုကပဒံ-ကို၊ ဒဿနဘာဝနာပဒေဟိ-နှင့်၊ ဝိသုဝိသု၊ ယောဇေတွာ-၍လည်းကောင်း၊ ပေ၊ တေ-ထို တတိယရာသိတရားတို့ကို၊ နေဝဿနေန၊ ပေ၊ ကာတိ ဝုစ္ဆန္တိ၊) ဧဝံကတွာ-ဤ အကြောင်းကြောင့်၊ ဒွေ-နိဿော၊ ပဋိသေဓာ-တို့သည်၊ ယုတ္တာ-သင့်မြတ်ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ။

ဟေတုယေဝ၊ ပေ၊ သိယာတိ-ကား၊ ဟိ-မှန်၊ [“ရှေ့၌ ဆိုအပ်ခဲ့သောတရား သည် မှန်၏” ဟူလို။] (တစ်နည်း) ဟိ (ယသ္မာ)၊ ပုရိသ္မိ-ရှေ့ဖြစ်သော၊ အတ္ထေ-

ဧဝံ၊ ပေ၊ ပကာသနေနာတိ။ ။ ဤသို့ဆိုရခြင်း၏ အကြောင်းပြဝါကျတည်း။ နေဝိပါက နဝိပါကဓမ္မဓမ္မာ၌ ပဋိသေဓ ၂-ပုဒ်ဖြင့် ရှေ့တိက် ၂-ပုဒ်၏ အရကို တားမြစ်၍ တတိယ ရာသိတရားစုကို ပြသကဲ့သို့ ဤ၌လည်း နေဝ+နဟူသော ပဋိသေဓ ၂-ပုဒ်ဖြင့် ရှေ့တိက်ပုဒ် ၂-ပုဒ်အရကို တားမြစ်၍ တတိယရာသိ တရားစုကိုပြ၏။ သဟေတုကာ ဓမ္မာ၊ အဟေတုကာဓမ္မာ၌ “အဟေတုကာ” ဟု ပဋိသေဓတစ်ခုတည်းဖြင့် ဆိုရကား ဟိတ်၏ကင်းခြင်း ဟိတ်မရှိခြင်းကိုပြ၍၊ တဒညဓမ္မအားလုံးကို ညွှန်ပြသောကြောင့် တိက္ခမဖြစ်ဘဲ ဒုက်သာဖြစ်သကဲ့သို့၊ ဤ၌ ထိုသို့မဟုတ် ရကား၊ “နေဝဒဿနေန၊ ပေ၊ ဟေတုကာ” ဟု တတိယရာသိတရားတို့ကို ဟောတော်မူအပ်သည်။ မစဉ် “ဧဝံ” ကို အနဋီကာမှ ယူထားအပ်သော ပုဒ်ဟုဆိုလေ၏။ သို့သော် ရှေ့ဝါကျ၌ ဆိုအပ် ပြီးသော “တယိဒံ ပေ၊ ဝိသုဝိသု ယောဇေတွာ” ကို ဧဝံပုဒ်က ပြန်ညွှန်းနိုင်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ နောက်၌ ဣတိသဒ္ဒါပါသည့်အတွက်၊ ဟိကို ယသ္မာဟု ကာရဏ ဇောတကပြုနိုင် သောကြောင့်လည်း ကောင်း ဧဝံ” သည် မူလဋီကာ၏ နဂိုရ်ပါ၌ရင်းဟုပင် ထင်သည်။

ဧဝံ၊ ပေ၊ ဟောန္တိ။ ။ ဤဝါကျကား ထိုသို့ဟောတော်မူရခြင်း၏ လဒ္ဒဂုဏ်ကိုပြသော ဝါကျတည်း။ “ဧဝံကတွာတိ-ဧဝံ ဒဿနဘာဝနာပဒေဟိ ပဟာတဗ္ဗဟေတုက ပဒဿ ဝိသုဝိသု ယောဇေတွာ” ဟု အနဋီကာဖွင့်သည်။ မစဉ်ကား၊ ဧဝံဟိစသော ဝါကျကို ပယ်သောကြောင့် “ဧဝံကတွာတိ-နေဝိပါက နဝိပါက ဓမ္မဓမ္မာဝစနဿဝိယ တဒညဓမ္မနိဒဿနတ္တာတိ အတ္ထော” ဟု ဖွင့်သည်။ [အနဋီကာ၌ “ဧဝံကတွာ” ဝါကျကိုရှေ့၊ “ဧဝံ” ဝါကျကို နောက်အားဖြင့် ရှေ့နောက်ပြန်နေသည်ကိုလည်း တွေ့ရသည်။]

၅၈၀

အဋ္ဌသာလိနိ

[ဖိတ္တုပ္ပါဒကံရာ

၌၊ ဟေတုနံ-ဟိတ်တို့၏၊ ဒဿနဘာဝနာဟိ-သောတာပတ္တိမဂ် အထက်မဂ်တို့သည်၊ ပဟာတဗ္ဗတာ-ပယ်ထိုက်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကို၊ ပဋိက္ခိတ္တာ-ပယ်မြစ်အပ်ပြီ၊ ပဋိက္ခေပေါစ-ပယ်မြစ်ခြင်းသည်လည်း၊ ပဟာတဗ္ဗာသင်္ကာသံဗ္ဗာဝေ-ပဟာတဗ္ဗအဖြစ်၌ ယုံမှားဖွယ်၏ ထင်ရှားရှိသည်၏အဖြစ်သည်၊ (သတိ-ရှိလသော်၊ ဝါ-ရှိမှ၊) ဟောတိ-ဖြစ်နိုင်၏၊ ပဟာတဗ္ဗာသင်္ကာစ-ပဟာတဗ္ဗအဖြစ်၌ ယုံမှားဖွယ်သည်လည်း၊ ဟေတုမှိ-ဟိတ်သည်၊ သတိ-ရှိသော်၊ ဝါ-ရှိမှ၊ သိယာ-ဖြစ်ရာ၏၊ တေသံ ပန အဟေတုကာနံ-ထို အဟိတ်တရားတို့ကား၊ ယော-အကြင်အဟိတ်သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဒဿနဘာဝနာဟိ-တို့သည်၊ ပဟာတဗ္ဗော-သည်၊ သိယာ-ဖြစ်ရာ၏၊ (သော) ဟေတုယေဝ-ထိုဟိတ်သည်ပင်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ တဒဘာဝါ-ထိုဟိတ်၏မရှိခြင်းကြောင့်၊ ပဟာတဗ္ဗာသင်္ကာ-ပဟာတဗ္ဗ အဖြစ်၌၊ ယုံမှားဖွယ်သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ တံ နိဝါရဏတ္ထော-ထိုဟိတ်၏ ပဟာတဗ္ဗအဖြစ်ကို တားမြစ်ခြင်းအနက်ရှိသော၊ ပဋိက္ခေပေါ-ပယ်မြစ်ခြင်းသည်၊ န သမ္ဘဝတိ-မဖြစ်သင့်၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ နေဝဒဿနေနပေ၊ ဧတေသန္တိ-ဟူ၍၊ ဧဝံ-သို့၊ (အတ္ထေ-အတ္ထိသဒ္ဓါမပါသော ဝိဂြိုဟ်အနက်သည်၊ သတိ-ဖြစ်လသော်၊) အဟေတုကာနံ-အဟိတ်တရားတို့ကို၊ ဂဟဏံ-ယူခြင်းသည်၊ နဘဝေယျ-မဖြစ်တော့ရာ၊ ဣတိအတ္ထော-နက်။

အထဝါ-ထို့ပြင်တစ်နည်းကား၊ တရဏာ၊ ပေ၊ ဘဝေယျာတိ-ဟူသော ဝါကျ၏၊ အတ္တဿ-အနက်၏၊ ပါကုဋ္ဌတ္တာ-ထင်ရှားပြီး၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဧသော-ဤအနက်သည်၊ ကာရဏသာဓနိယော-အကြောင်းဝါကျဖြင့် ပြီးစေထိုက်သည်၊ န-မဟုတ်၊

ဟေတုယေဝ၊ ပေ၊ သိယာတိ။ ။ဤကား အဋ္ဌကထာ၌ ပါသော ဝါကျတည်း၊ ဤဝါကျကို သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗအဖြစ်ဖြင့် တည်၍ "ပုရိမသို့ ဟိ၊ ပေ၊ န ဘဝေယျာတိ အတ္ထော"ဟု ဖွင့်သည်၊ ထိုအဖွင့်၌ "ပုရိမသို့ အတ္ထေ" ဟူသည် အတ္ထိသဒ္ဓါမပါသော ရှေ့အနက်တည်း၊ ထိုအနက်၌ "နေဝဒဿနေန- (န ဘာဝနာယ) ပဟာတဗ္ဗော ဟေတု ဧတေသံ-ဤတရားတို့၏ ဟိတ်ကို မပယ်ထိုက်"ဟု ဆိုသဖြင့် ဟိတ်တို့၏ ပဟာတဗ္ဗအဖြစ်ကို တားမြစ်ရာရောက်၏၊ "ပဋိက္ခေပေါစ" စသော ဝါကျတို့မှာ ယဉ်လျှောက်အတိုင်း ထင်ရှားပြီး၊ "တသ္မာ၊ ပေ၊ အတ္ထော"ကား အဋ္ဌကထာ၌ပါသော "ဣတရဏာ ဟိ အဟေတုကာနံ အဂ္ဂဟဏံ ဘဝေယျ" ကို နည်းမှီးထားသော ဝါကျတည်း၊ ဧဝံကို အနုဋီကာ၌ "ဒဿန ဘာဝနာဟိ နပဟာတဗ္ဗော ဟေတု ဧတေသံတိ အတ္ထေ သတိ"ဟု ဖွင့်သည်။ ဆိုလိုရင်းမှာ- "နေဝ၊ ပေ၊ ဧတေသံတိ-ဟူ၍၊ ဧဝံ-ဤသို့ အတ္ထိသဒ္ဓါမပါသော ဝိဂြိုဟ်အနက်သည်၊ သတိ-သော်" ဟု အနက်ပေးစေလိုရင်းတည်း။

အထဝါ။ ။အခြားနေရာ၌ "အထဝါ" ဟုလာလျှင် မူလဋီကာဆရာ၏ အတ္တနောမတိဖြစ်သော်လည်း ဤအထဝါတက်သော ဝါကျကား အတ္တနောမတိ မဟုတ်၊ အဋ္ဌကထာ၏ စကားကိုပင် အဓိပ္ပာယ်တစ်မျိုးပြသော ဝါကျတည်း၊ "ပုရိသို့ဟိ အတ္ထော၊ ပေ၊ ပဋိက္ခေပေါ နသမ္ဘဝတိ"ဖြင့် "ဟေတုယေဝ ဟိ၊ ပေ၊ သိယာ" ဟူသော ဝါကျကို ဣတရဏာ ဝါကျ၏ အကြောင်းပြ ကာရဏဝါကျ အနေအားဖြင့် ဋီကာဆရာဖွင့်ခဲ့၏၊ ဤအထဝါတက်သော နည်း၌ကား

(တစ်နည်း) န ကာရဏသာဓနီယော-အကြောင်းဖြင့် ပြီးစေဖွယ် မလို၊ (အကြောင်း ပြဖွယ်မလို) ဣတိ-ကြောင့်၊ ဂဟေတဗ္ဗတ္ထဿေဝ-ယူထိုက်သော အနက်၏သာလျှင်၊ ကာရဏံ-အကြောင်းကို၊ ဝဒန္တော-ဆိုလိုသော၊ (သင်္ဂဟကာရော၊) ဟေတုယေဝ-၊ပေ၊အာဒိ-အစရှိသော စကားရပ်ကို၊ အာဟ-ဆိုပြီး။

ဟိ-မှန်၊ (တစ်နည်း) ဟိ (ယသ္မာ)-ကြောင့်၊ နောက်ဆုံးတသ္မာနှင့် တွဲ၊ နေဝ၊ပေ၊ပဒစနိယာနံ-နေဝဒဿနေန နဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗဟေတုကပုဒ်သည် ဟောအပ်ကုန်သော၊ တေသံ-ထို တတိယရာသိတရားတို့၏၊ (ဟေတုနတ္ထိ-ဌိစပ်၊) ယော-အကြင် ဟိတ်သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဒဿနဘာဝနာဟိ-တို့သည်၊ ပဟာတဗ္ဗော-သည်၊ သိယာ၊ ဧဝံကာရော-ဤသို့ အပြားရှိသော၊ (ဤသို့ ပယ်ထိုက်သော၊) သော ဟေတု-သည်၊ နတ္ထိ၊ (ကသ္မာ-ကြောင့်၊ နတ္ထိ-နည်း၊) ဟိ (ယသ္မာ)-ကြောင့်၊ [ဣတိနှင့်တွဲ၊] တေ-ထို တတိယရာသိတရားတို့သည်၊ အနေကပ္ပကာရာ-တစ်ပါး မက များသော အပြားရှိကုန်သော၊ သဟေတုကာစ-သဟိတ်တရားတို့သည်လည်း ကောင်း၊ အဟေတုကာစ-အဟိတ်တရားတို့သည်လည်းကောင်း၊ (ဟောန္တိ-ရှိကုန်၏၊) ဣတိ-ကြောင့်၊ (ဧဝံပကာရော-သော၊ သော ဟေတု နတ္ထိ၊) တသ္မာ-ကြောင့်၊ နေဝ၊ပေ၊အတ္ထိတိ-ဟူ၍၊ အယမတ္ထော-ဤအနက်ကို၊ ဂဟေတဗ္ဗော-၏၊ ဣတိ-အတ္ထော-နက်။

တံအာရမဏံ ကတွာတိ-ဟူသော၊ ဣဒံ-ဤစကားကို၊ စတု၊ပေ၊ဝသေန-ပရိညာ စသော ၄-ပါးသောကိစ္စကို ပြီးစေခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ အာရမဏကရဏံ-အာရုံပြုခြင်းကို၊ သန္တာယ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်ပြီး၊ ဣတိ-သို့၊ဝေဒိတဗ္ဗံ- (ကသ္မာ ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊) အညယာ-စတုကိစ္စသာဓကအာရမဏကရဏမှ တစ်ပါး သာမညအာရမဏကရဏဟူသော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ (အတ္ထေ ဂယုမာနေ) ဂေါတြဘု၊ပေ၊ဒိနမ္မိ-ဂေါတြဘု၊ ဖိုလံ၊ ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏံ အစရှိသည်တို့၏လည်း၊ အပစယဂါမိတာ-အပစယဂါမိတို့၏အဖြစ်သည်၊ အာပဇ္ဇေယျ-ဖြစ်ရာ၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (တံ အာရမဏံကတွာတိ-ဟူသော၊ ဣဒံ-ကို၊ ပေ၊သင်္ဂဟ ကာရေန ဝုတ္တံတိ

ဣတရဏာဝါကျ၏ ကာရဏဝါကျမဟုတ်စေဘဲ “ဝေမတ္ထော ဂဟေတဗ္ဗော” ဟူသော ရှေ့ဝါကျ၏ ကာရဏဝါကျ အနေအားဖြင့် ဖွင့်ပြသည်။ ထို့ကြောင့်ပင် နောက်ဆုံး၌ “တသ္မာ နေဝဒဿနေန၊ပေ၊ ဂဟေတဗ္ဗောတိအတ္ထော”ဟု အဋ္ဌကထာ စကားကိုပင် ဖလဝါကျအနေအားဖြင့် ယူထားသည်။ ဤသို့ လိုရင်းအဓိပ္ပာယ်ကိုသိမှ “တေသံ ဟိ” စသောအဖွင့်သည် “ဟေတုယေဝ ဟိ တေသံ နတ္ထိ၊ ယော ဒဿနဘာဝနာဟိ ပဟာတဗ္ဗော သိယာ” ဟူသော ဝါကျကို တစ်နည်းဖွင့်နေသော အဖွင့်ဟု နားလည်နိုင်ပါသည်။

ဝေဒိတဗ္ဗံ) [“အာရမဏကရဏ”ဟု သာမညဆိုသော်လည်း (သာမညဇောတနာယ ဝိသေသေ အဝဋ္ဌာနတော-သာမညအနက်ကိုထွန်းပြတတ်သော စကား၏ ဝိသေသန အနက်၌ တည်နိုင်သောကြောင့်) “အာရမဏံ ကတွာ” ဟူသောစကားကို “စတု ကိစ္စသာကေ အာရမဏကရဏကို ရည်ရွယ်၍ဆိုအပ်၏”ဟူသော အနက်ကို ယူနိုင်သည်-ဟူလို၊ ကြွင်းသော အဓိပ္ပာယ်များကို အဋ္ဌကထာဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။]

အထဝါ-ကား၊ ဟေတုဘာဝေန-သမ္မာပက အကြောင်း၏အဖြစ်ဖြင့်၊ အပစယံ- အပစယမည်သော၊ နိဗ္ဗာန်-နိဗ္ဗာန်သို့၊ ဂစ္ဆန္တိ-ရောက်တတ်ကုန်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ အပစယဂါမိနော-အပစယဂါမိတို့မည်၏၊ ဟိ-ချဲ့၊ နိဗ္ဗာနဿ-နိဗ္ဗာန်၏၊ အနိဗ္ဗတ္တ နိယတ္တေ-မဖြစ်စေထိုက်သည်၏အဖြစ်သည်၊ (သတိ) ပိ-ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ [အပ္ပစ္စယ၊ အသင်္ခတဖြစ်သောကြောင့် နိဗ္ဗာန်ကို တစ်စုံတစ်ယောက်ကမျှ ဖြစ်အောင် မပြုနိုင် ပါသော်လည်း။] သမုဒယ၊ ပေ၊ နိရောဓာနံ-သမုဒယကိုပယ်တတ်သော မဂ်တရား၊ သမုဒယ၏ ချုပ်ရာဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်တရားတို့၏၊ အဓိဂမ၊ ဘာဝတော-သိတတ်သော တရား၊ သိထိုက်သောတရားတို့၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ မဂ္ဂနိဗ္ဗာနာနံ-မဂ်၊ နိဗ္ဗာန်တို့၏၊ ဟေတု ဟေတုဖလဘာဝေါ-ဟေတု၏အဖြစ်၊ ဟေတုဖလ၏အဖြစ်သည်၊ ယုဇ္ဇတိ- သင့်၏၊ ယထာဟ-အဘယ်ကဲ့သို့ဟောတော်မူသနည်း၊ ဒုက္ခနိရောဓေ၊ ပေ၊ ဓမ္မပဋိဒါတိ- ဟူ၍၊ အာဟ-(ပဋိသမ္ဘိဒါဝိဘင်း၌)ဟောတော်မူပြီ၊ [ဒုက္ခနိရောဓေ-ဒုက္ခ၏ချုပ်ရာ နိရောဓသစ္စာ၌၊ ဉာဏံ-သိတတ်သော ဉာဏ်သည်၊ အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါ-အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါ မည်၏၊ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိယာ-သော၊ ပဋိပဒါယ-အကျင့်ဖြစ်သော မဂ္ဂသစ္စာ၌၊ ဉာဏံ-သည်၊ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါ-မည်၏၊] ဟိ-မှန်၊ (တစ်နည်း) ဟိ (ယသ္မာ) အတ္ထောတိ-အတ္ထောဟူသည်၊ ဟေတုဖလံ-အကြောင်း၏အကျိုးတည်း၊ ဓမ္မောတိ- ဓမ္မောဟူသည်၊ ဟေတု-အကြောင်းတည်း၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (မဂ္ဂနိဗ္ဗာနာနံ-တို့၏၊ ဟေတုဟေတုဖလဘာဝေါ-သည်၊ ယုဇ္ဇတိ-၏။)

အထဝါဟေတုဘာဝေန။ ။[ဤကား အဋ္ဌကထာနည်းမှတစ်ပါး ဋီကာဆရာ၏ အတ္ထနောမတိတည်း၊ ဤသို့ တစ်နည်းဖွင့်ရခြင်းမှာလည်း၊ အဋ္ဌကထာနည်း၌ ဂေါတြတု စသည်တို့ မပါဖို့ရန် အထင်ရရှိ ကေဒေသျှပစာ ကြံနေရသောကြောင့် မုချအားဖြင့် အရိယာမဂ်တို့သာ ရနိုင်သည့်နည်းကို ဖွင့်ရခြင်းဖြစ်သည်၊] အရိယာမဂ်နှင့် နိဗ္ဗာန်ဟူသော တရား ၂-ပါးတို့တွင် အရိယာမဂ်သည် အဓိဂမ (သိတတ်သော) တရားဖြစ်ရကား ဟေတု (အကြောင်း) တရားတည်း၊ နိဗ္ဗာန်သည် အဓိဂန္တဗ္ဗ (သိထိုက်သော)တရား ဖြစ်ရကား၊ ဟေတုဖလ (အကြောင်း၏အကျိုး) တရားတည်း၊ ထိုသို့ အကြောင်း-အကျိုးဖြစ်ရကား အရိယာမဂ်သည် အကြောင်း၏ အဖြစ်ဖြင့် နိဗ္ဗာန် (အပစယ)သို့ ရောက်တတ်သောကြောင့် “အပစယဂါမိ” အမည်ရသည်။ [ဟေတုအရကို “သမ္မာပက ဟိတံ”ဟု အနုဖွင့်၏။]

ပုရိမပစ္စိမာနံ-ရှေ့ပုဒ် နောက်ပုဒ်၏ အနက်တို့တွင်၊ ပုရိမေ-ရှေးဖြစ်သော ပဌမပုဒ်၏အနက်၌၊ သဿမ္ပယုတ္တာ-ဗဿစသော သမ္ပယုတ်တရားတို့နှင့်တကွ ဖြစ်သော လောကီမဂ္ဂင် တရားတို့ကို၊ ဝုတ္တာ-ဆိုအပ်ပြီ၊ ပစ္စိမေ-နောက်ဖြစ်သော ဒုတိယပုဒ်၏အနက်၌၊ ကေဝလာ-သမ္ပယုတ် မဖက်၊ သက်သက်သော လောကုတ္တရာ မဂ္ဂင် တရားတို့ကို၊ (ဝုတ္တာ-ပြီ) ပန-ထိုသို့ပင် သမ္ပယုတ်မဖက် သက်သက်သော လောကုတ္တရာ မဂ္ဂင်တရားတို့ကို ဆိုအပ်ပါကုန်သော်လည်း၊ ပုရိမေဝိယ-ရှေးဖြစ်သော ပုဒ်အနက်၌ကဲ့သို့၊ ပစ္စိမေ-နောက်ဖြစ်သော၊ အတ္ထေဝိ-ဒုတိယပုဒ်၏အနက်၌ လည်း၊ အရိယမဂ္ဂသီသေန-အရိယမဂ်ကို အဦးပြုသဖြင့်၊ သဗ္ဗလောကုတ္တရံ ကုသလံ စိတ္တုပ္ပါဒါ-အလုံးစုံသော လောကုတ္တရာ ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့ကို၊ ဂဟေတဗ္ဗာ-နံ၏။

ဒုတိယေ-ဒုတိယဖြစ်သော၊ အတ္ထဝိကပ္ပေ-အတ္ထဝိကပံ၌၊ [“အပိစ” ဟု တက်လာသော ဝိကပံ၌။] အာစယံဂါမိနောတိ-ဟူ၍၊ ဝိတ္တဗ္ဗေ-ဆိုထိုက်လျက်၊ အနုနာသိကလောပေါ-နိဂ္ဂဟိတံကို ချေခြင်းကို၊ ကတော-၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗော-၏၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ အာစိနန္တိ-စိတတ်ကုန်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ အာစယာ-အာစယတို့မည်၏၊ အာစယာ-စိတတ်ကုန်သည်၊ ဟုတွာ၊ -ဂန္တန္တိ ပဝတ္တန္တိ-ဖြစ်တတ်ကုန်၏၊ ဣတိ အတ္ထော-ကို၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗော-၏၊ ဤဝါကျတို့၏ အဓိပ္ပာယ်ကို အဋ္ဌကထာဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။

ပုရိမပစ္စိမာနံ။ ။အဋ္ဌကထာ၌ “အရိယမဂ္ဂါန မေတံ အဓိဝစနံ”ဟု ဆိုသောကြောင့် “အပစယဂါမိနော ဓမ္မာ” ဟူသော ဒုတိယပုဒ်အရ အရိယမဂ်ဟူသော မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးသာရ၍ ထိုမဂ်၌ ယှဉ်ဖက်စေတသိက်များ မရ-ဟု မှတ်မှားမည်စိုးသောကြောင့် “ပုရိမပစ္စိမာနံ” စသည်ကို မိန့်သည်။ ရှေ့ပဌမပုဒ်၏ အနက်၌ ဗဿစသော သမ္ပယုတ်တရားနှင့်တကွဖြစ်သော လောကီ မဂ္ဂင်တရား ၉-ပါးကို ကောက်ယူဖို့ရာ “သာသဝ်ကုသလာကုသလာနံ ဧတံ အဓိဝစနံ” ဟု ဆိုခဲ့၏။ နောက်ဒုတိယပုဒ်၏ အနက်၌ “အရိယမဂ္ဂါနမေတံ အဓိဝစနံ” ဟု ဆိုသောကြောင့် သမ္ပယုတ်မဖက် မဂ္ဂင်တရားကိုယ် သက်သက်ကိုသာကောက်ယူရမည်-ဟု ထင်စရာရှိ၏။ သို့သော် ထိုစကားကို ပဓာနနည်းဟုယူ၍ လောကုတ္တရာကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်အားလုံးကောက် ပါ-ဟူလို။

အာစိနန္တိတိဝါ။ ။မရဝယ် ဤနည်း၌ “အတ္တနော မတိယာ စိနဓာတု အပစယံ ဓန္ဓာ အတ္တဒသေတု၊ အာစိနန္တိတိ ဝါတိ အာဒိမာဟ”ဟု ဆို၏။ ထိုစကား၌ စိနဓာတ်ဆိုသည်ကို စဉ်းစားပါ။ စိနဓာတ်သာ စိခြင်းအနက်ကိုဟော၏။ စိနဓာတ်နောင် အပစည်းသက်မှ “အာစယ”ဟု ဖြစ်နိုင်၏။ စိဓာတ်နောင် ကိယာဒိ နာပစည်းသက်၍ “အာစိနန္တိ” ဟုလည်းဖြစ်နိုင်၏။ မူလဋီကာ လည်း မရဖွင့်သည့် အတိုင်း “စိန”ဓာတ်ဟု ယူလိုမည်မထင်၊ အဋ္ဌကထာ၏ အပိစတက်သော နည်း၌ပင် သမာသ်ပုဒ် ဖြစ်နိုင်ပုံကို တစ်နည်းပြသည်ဟု ထင်သည်။

[မစု၌ “ပန” ကို အနက်မရှိ ဝစနသိလိဋ္ဌဟု ဆို၏။ သို့သော် သေက္ခပုဂ္ဂိုလ် ခုနစ်ယောက်တို့၏ သေက္ခအမည်ရပ်ကို အဋ္ဌကထာ၌ မပြသောကြောင့်၊ ဋီကာဆရာကပြလို၍ “သတ္တပန” ဟု မိန့်သည်။] ပန-ဆက်၊ သတ္တ-ခုနစ်ယောက် ကုန်သော၊ သေက္ခာ-သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ သိက္ခနသီလာ-ကျင့်ခြင်းအလေ့ရှိကုန်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ သေက္ခာ-တို့မည်၏၊ ဣမေ-ဤတရားတို့သည်၊ တေသံ-ထိုကျင့်လေ့ ရှိသော သေက္ခပုဂ္ဂိုလ် ၇-ယောက်တို့၏၊ (သန္တကာ-ဥစ္စာတို့တည်း၊) ဣတိ- ကြောင့်၊ သေက္ခာ-သေက္ခတို့မည်၏၊ အညာသာဓာရဏာ (အည+အသာဓာရဏာ)- အခြားပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့် မဆက်ဆံကုန်သော၊ [သောတာပတ္တိမဂ်ဆိုလျှင် သောတာပတ္တိ မဂ္ဂဋ္ဌ-ပုဂ္ဂိုလ်နှင့်သာ ဆက်ဆံကုန်သော၊ စသည်။] မဂ္ဂဗလတ္တယဓမ္မာ-မဂ် ၄-ပါး၊ အောက်ဖိုလ် ၃-ပါး အပေါင်းဖြစ်သော တရားတို့တည်း။

သယမေဝသိက္ခန္တိတိဇေတံ-ဟူသော ဤဝါကျသည်၊ သိက္ခနသီလာနံ-ကျင့်ခြင်း အလေ့ရှိကုန်သော တရားတို့ကို၊ နိဒဿနံ-ညွှန်ပြကြောင်းဝါကျတည်း၊ (ကသ္မာ ဝိညာယတိ)၊ ဟိ၊ (ယသ္မာ)၊ ယေ ဓမ္မာ-တို့သည်၊ သိက္ခန္တိ-ကျင့်ကုန်ဆဲ၊ တေ (ဓမ္မာ)-တို့သည်၊ သိက္ခနသီလာ-ကျင့်ခြင်းအလေ့ရှိကုန်သည်၊ ဟောန္တိ၊ ဣတိ- ကြောင့်၊ (သယမေဝ သိက္ခန္တိတိ ဇေတံ-သည်၊ သိက္ခနသီလာနံ-တို့ကို၊ နိဒဿနံ- တည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဝိညာယတိ)၊ အက္ခရတ္ထော ပန-အက္ခရာ၏ အနက်ကိုကား၊ ဝါ- ဝစနတ္ထကိုကား၊ [ဝစနတ္ထကိုပင် “အက္ခရတ္ထ” ဟုဆိုထားသည်။] [သိက္ခာ၊ ယေ၊ သေက္ခာတိ- ဟူ၍၊ (ဒဋ္ဌဗ္ဗော-၏၊) [ဧတေသံ-ဤတရားတို့၏၊ သိက္ခာ-ကျင့်ခြင်းဟူသော၊ သီလံ-အလေ့သည်၊ (အတ္ထိ)၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (တေ ဓမ္မာ) သေက္ခာ-သေက္ခတို့မည်၏၊ ဤဝါကျတို့၏ အဓိပ္ပာယ်ကို အဋ္ဌကထာ ဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။]

န သေက္ခာတိ-ကား၊ ယတ္ထ-အကြင် အရဟတ္တဖိုလ်၌၊ [“ယတ္ထံတိ အရ ဟတ္ထဖလေ”-မစု။] သေက္ခဘာဝါသကာ-သေက္ခ၏အဖြစ်၌ ယုံမှားဖွယ်သည်၊ အတ္ထိ၊ တတ္ထ-ထိုယုံမှားဖွယ်ရှိရာ အရဟတ္တဖိုလ်၌၊ အယံ ပဋိသေဇော-ဤနသဒ္ဓါဖြင့် တားမြစ်ခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ လောကီယ နိဗ္ဗာနေသု-လောကီ တရား၊ နိဗ္ဗာန်တရားတို့၌၊ အသေက္ခဘာဝါနာပတ္တိ-အသေက္ခအဖြစ်သို့ မရောက် ခြင်းကို၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ-၏၊ ဟိ-ချဲ့၊ (တစ်နည်း)၊ ဟိ (ယသ္မာ)-ကြောင့်၊ သီလသမာဓိ ပညာသင်္ခါတာ-သီလ သမာဓိ ပညာဟု ဆိုအပ်ကုန်သော၊ သိက္ခာ-လောကုတ္တရာ သိက္ခာ ၃-ပါးတို့သည်၊ အတ္တနော-မိမိ၏၊ ပဋိပက္ခကိလေသေဟိ-ဆန့်ကျင်ဘက် ကိလေသာတို့မှ၊ ဝိပုမုတ္တာ-အထူးသဖြင့် လွတ်မြောက်ကုန်ပြီးသည်၊ ဝါ-အထူး သဖြင့် လွတ်မြောက်ကုန်ပြီး၏အဖြစ်ကြောင့်၊ (ဟေတုမန္တဝိသေသန၊) ပရိသုဒ္ဓါ- ထက်ဝန်းကျင်စင်ကြယ်ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဥပက္ကိလေသာနံ-လောဘစသော ဥပက္ကိလေသ တရားတို့၏၊ အာရမဏဘာဝမ္ဘိ-အာရုံ၏အဖြစ်သို့သော်မှလည်း၊

အနုပဂမနတော-မကပ်ရောက်ခြင်းကြောင့်၊ ဧတာ သိက္ခာတိ-ဧတာ သိက္ခာဟူ၍၊ ဝါ-ဤသိက္ခာတို့မှ သိက္ခာဟူ၍၊ ဝတ္တံ-ပြောဆိုခြင်းငှာ၊ (ရိုးမြောက်၍ ပြောဆိုခြင်း ငှာ)၊ ယုတ္တာ-သင့်ကုန်သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ အဋ္ဌသု-ကုန်သော၊ မဂ္ဂဖလေသု(ဧ)-မဂ်ဖိုလ်တို့၌သာ၊ ဝိဇ္ဇန္တိ-ရှိကုန်၊ [“ဝိပုဗ္ဗတ္တာ ပရိသုဒ္ဓါ အာရမဏဘာဝမ္ဘိ အနုပဂမနတော” ဖြင့် လောကီသိက္ခာတို့ကို ကုန်သည်၊ လောကီသိက္ခာတို့ကား တဏှာ လောဘစသည်တို့၏ အာရုံပြုခံနေရသေးသောကြောင့် ဝိပုဗ္ဗတ္တပရိသုဒ္ဓံ မဖြစ်ကြကုန်၊ မဂ္ဂဖလေသုနောက်၌ ဧဝံထည့်ရမည်ဟု မရဖွင့်၏။]

တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊ စတုမဂ္ဂဟောဋ္ဌိမဖလတ္ထယဓမ္မာဝိယ- ၄-ပါးသောမဂ်၊ အောက်ဖိုလ် ၃-ပါးအပေါင်းဖြစ်သော တရားတို့ကဲ့သို့၊ အရဟတ္တဖလဓမ္မာဝိ-အရတ္တဖိုလ် တရားတို့သည်လည်း၊ (အာသကံ တဗ္ဗာ သိယု-၌စပ်၊) တာသု သိက္ခာသု-ထို သီလ သမာဓိ ပညာအားဖြင့် ၃-ပါးသော သိက္ခာတို့၌၊ ဧတာ-ဖြစ်ကုန်၏၊ ဣတိ-ဤ ဝစနတ္ထကြောင့်၊ တံ သိက္ခာသမဂ္ဂံ နော-ထိုအရဟတ္တဖိုလ် သိက္ခာနှင့်ပြည့်စုံသော၊ အရဟတော-ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ ဣတရေသဝိယ-အခြားသော သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ကဲ့သို့၊ သေက္ခတ္ထေ-သေက္ခ၏ အဖြစ်သည်၊ သတိ-ဖြစ်လသော်၊ [မရ၌ “သတိ ဝတ္တဗ္ဗေဝါ”ဟု ၂-နည်းရှိသောကြောင့် ဤ “သတိ”သည် ရှေးပါ၌ ဟုတ်ဟန်မတူ။] ဧတေ-ဤတရားတို့သည်၊ သေက္ခဿ-သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်၏၊ (သန္တကာ-ဥစ္စာတို့တည်း၊) ဣတိစ-ဤဝစနတ္ထကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဧတေသံ-ဤတရားတို့၏၊ သိက္ခာ-ကျင့်ခြင်းဟူသော၊ သီလံ-အလေ့သည်၊ (အတ္ထိ) ဣတိစ-ဤဝစနတ္ထကြောင့်လည်းကောင်း၊ သေက္ခာတိ-သေက္ခတို့လေလားဟူ၍၊ အာသကံ တဗ္ဗာ-ယုံမှားထိုက်ကုန်သည်၊ သိယု-န်၏၊ ဣတိ-ဤသို့ ယုံမှားထိုက်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ တဒါသကာနိဝတ္တနတ္ထံ-(အရဟတ္တဖိုလ်၌ သေက္ခလေလားဟု) ထို ယုံမှား ဖွယ်ကို တားမြစ်ခြင်းအကျိုးငှာ၊ အသေက္ခာတိ-ဟူ၍၊ ယထာ ဝုတ္တသေက္ခဘာဝ ပဋိသေဓော-အကြင်အကြင်ဆိုအပ်ပြီးသော သေက္ခ၏ အဖြစ်ကို တားမြစ်ခြင်းကို၊ ကတော-ပြုအပ်ပြီ၊ [“တာသု သိက္ခာသု ဧတာ”စသည်တို့သည် အဋ္ဌကထာ၌ လာသော “တိသု သိက္ခာသု ဧတာ” စသော ၃-ဝိဂ္ဂဟပင်တည်း၊ ကြွင်းသော မှတ်ဖွယ်ကို အဋ္ဌကထာ ဘာသာဋီကာ၌ ရှုပါ။]

ဟိ-မှန်၊ [မရ၌ “ဝိဝရိတုံ”ဟု ဝိတ္ထာရဆို၏။] (တစ်နည်း) ဟိ (ယသ္မာ)-ကြောင့်၊ အရဟတ္တဖလေ-၌၊ ပဝတ္တမာနာ-ဖြစ်ကုန်သော၊ သိက္ခာ-သီလသမာဓိ ပညာဟူသော ၃-ပါးသောသိက္ခာတို့သည်၊ ပရိနိဋ္ဌိတသိက္ခာကိစ္စတာ-ပြီးပြီးသော သိက္ခာကိစ္စ ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ သိက္ခာကိစ္စံ-ကျင့်ကြံအားထုတ်ခြင်းကိစ္စကို၊ န ကရောန္တိ-မပြုကုန်တော့၊ ကေဝလံ-သိက္ခာကိစ္စကို ပြုခြင်းမဖက်သက်သက်၊ သိက္ခာဖလဘာဝေန-သိက္ခာ၏ အကျိုး၏အဖြစ်ဖြင့်သာလျှင်၊ ပဝတ္တန္တိ-ဖြစ်ကြကုန်၏၊

တသ္မာ-ကြောင့်၊ တာ-ထိုအရဟတ္တဖိုလ်သိက္ခာတို့သည်၊ သိက္ခာဝစနံ-သိက္ခာဟူသော သဒ္ဓါကို၊ (သိက္ခာဟူသောအမည်ကို) န အရဟန္တိ-မထိုက်ကုန်၊ တံ သမင်္ဂီနောပိ- ထိုအရဟတ္တဖိုလ်နှင့် ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့လည်း၊ သေက္ခဝစနံ-ကို၊ န (အရဟန္တိ)- မထိုက်ကုန်၊ တံသမ္ပယုတ္တာစ-ထိုအရဟတ္တဖိုလ်သိက္ခာနှင့်ယှဉ်သော တရားတို့ သည်လည်း၊ သိက္ခနသီလာ-ကျင့်ခြင်း အလေ့ရှိကုန်သည်၊ န-မဟုတ်ကုန်၊ ဣတိ- ထို့ကြောင့်၊ သိက္ခာသု ဇာတာတိအာဒိ အတ္ထေဟိ-သိက္ခာသုဇာတာ အစရှိသော ၃- ပါးသော ဝစနတ္ထတို့ကြောင့်၊ အဂ္ဂဗလဓမ္မာ-အရဟတ္တဖိုလ် တရားတို့သည်၊ သေက္ခာ- သေက္ခတို့သည်၊ နဟောန္တိ-မဖြစ်နိုင်ကုန်။

ပန-ကား၊ ဟေဋ္ဌိမဖလေသု-အောက်ဖိုလ်တို့၌၊ သိက္ခာ-တို့သည်၊ သကဒါ ဂါမိမဂ္ဂဝိပဿနာဒိနံ-သံကဒါဂါမိမဂ်၏ ဝိပဿနာ အစရှိသည်တို့၏၊ ဥပနိဿယ ဘာဝတော-အားကြီးသော မှီရာတို့၏အဖြစ်ကြောင့်၊ သိက္ခာကိစ္စံ-ကျင့်ကြံအားထုတ် ခြင်းကိစ္စကို၊ ကရောန္တိ-ပြုကုန်သေး၏၊ (ပြုဆဲဖြစ်ကြကုန်၏)၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ သိက္ခာဝစနံ-ကို၊ အရဟန္တိ-ထိုက်ကုန်၏၊ တံ သမင်္ဂီနောစ-ထိုအောက်ဖိုလ် ၃- ပါးနှင့် ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်း၊ သေက္ခဝစနံ-သေက္ခ ဟူသော သဒ္ဓါ ကို၊ (အရဟန္တိ)၊ တံ သမ္ပယုတ္တာစ-ထိုအောက်ဖိုလ် သိက္ခာနှင့်ယှဉ်သော တရားတို့သည် လည်း၊ သိက္ခနသီလာ-ကျင့်ခြင်းအလေ့အားဖြင့် ဖြစ်ခြင်းရှိကုန်သည်၊ (ဟောန္တိ)၊ ဣတိ-ထို့ကြောင့်၊ တတ္ထံ-ထိုအောက်ဖိုလ် ၃-ပါးတို့၌၊ ဓမ္မာ-သီလ သမာဓိ ပညာ ၃-ပါးသော သိက္ခာတရားတို့သည်၊ ယထာဝုတ္တေဟိ-အကြင်အကြင်ဆိုအပ်ပြီးကုန် သော၊ အတ္ထေဟိ-သိက္ခာဇာတာ အစရှိသော ဝိဂြိုဟ်အနက်တို့ကြောင့်၊ သေက္ခာဇဝ- သေက္ခတို့မည်သည်သော၊ ဟောန္တိ၊ [သေက္ခာဇဝ ဟောန္တိ၊ မဓ၊ ဇဝကို သေက္ခာနှင့် တွဲပါ-ဟူလို။]

ဟေဋ္ဌိမဖလေသုပန။ ။ထိုသို့ဖြစ်လျှင် အောက်ဖိုလ် ၃-ပါး၌ရှိသော တရားတို့လည်း သိက္ခာဖလ၏အဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်သောကြောင့် သိက္ခာအမည် မရကြ တော့၊ ထိုအောက်ဖိုလ်သိက္ခာနှင့် ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့လည်း သေက္ခအမည် မရကြတော့၊ ထိုအောက်ဖိုလ် ၃-ပါးနှင့် ယှဉ်သော တရားတို့လည်း သေက္ခအမည် မရကြတော့၊ ဟု မှတ်ရမည်လော-ဟု မေးဖွယ်ရှိရကား၊ “ဟေဋ္ဌိမဖလေသု ပန” စသည်မိန့်၊ အောက်ဖိုလ် ၃-ပါး၌ရှိသော သီလ သမာဓိ ပညာတို့ကား အထက်မဂ်ရဖိုရန် ဝိပဿနာအား ပကတူပနိဿယပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုရသေးသောကြောင့် သိက္ခာကိစ္စမပြီးသေး၊ ကျင့်တုန်း ကျင့်ဆဲ ကြိုးစားဆဲသာဖြစ်ရကား “သိက္ခာသု ဇာတာ” စသော ဝစနတ္ထ ၃-ပါးကြောင့် သေက္ခအမည်ရကြသေး၏၊ ထိုအောက်ဖိုလ်သိက္ခာနှင့် ပြည့်စုံသော အောက်ဖလဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ်နှင့် သမ္ပယုတ်တရားများလည်း သေက္ခအမည်ရကြပါသေးသည်-ဟူလို။ [မရ၌ ကျမ်းတက်နှင့်တကွ အဓိပ္ပာယ်တစ်မျိုး ပြထား၏။]

ဝါ-တစ်နည်း၊ သေက္ခာတိ-သေက္ခာဟူသော သဒ္ဒါဖြင့်၊ အပရိယောသိတံ သိက္ခာ-မပြီးဆုံးသေးသော သိက္ခာတို့ကို၊ ဒဿိတာ-ပြုအပ်ကုန်ပြီ၊ အနန္တရမေဝ-အခြားမဲ့၌ပင်၊ အသေက္ခာတိဝစနံ-အသေက္ခာဟူသော သဒ္ဒါသည်၊ ပရိယောသိတံ သိက္ခာနံ-ပြီးဆုံးပြီးသော သိက္ခာတို့ကို၊ ဒဿနံ-ပြုကြေစင်းသဒ္ဒါတည်း၊ ဣတိ-ထို့ကြောင့်၊ လောကီယနိဗ္ဗာနာနံ-လောကီတရား၊ နိဗ္ဗာန်တရားတို့၏၊ အသေက္ခတာ ပတ္တိ-အသေက္ခ၏အဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်းသည်၊ (အသေက္ခအမည်ကို ရခြင်းသည်) န (ဟောတိ)-မဖြစ်။

ပုဒ္ဓိတ္တာ ဝါ သေက္ခာတိ ဧတသ္မိံ အတ္ထေ-ဟူသော ဤအနက်၌၊ (အဋ္ဌကထာ ဖွင့်ပြအပ်သောအနက်၌၊ သေက္ခမဗ္ဗေသုဇေ-သေက္ခ တရားတို့တွင်ပင်၊ [မဂ်၄-ပါး၊ အောက်ဖိုလ် ၃-ပါး တရားတို့တွင်ပင်။] ကေသဉ္စိ-အချို့ကုန်သော၊ ပုဒ္ဓိပ္ပတ္တာနံ-ကြီးပွားခြင်းသို့ ရောက်ပြီးကုန်သော တရားတို့၏၊ (အရဟတ္တမဂ်ကို ရည်ရွယ်သည်။) အသေက္ခတာ-အသေက္ခတို့၏ အဖြစ်သည်၊ ဝါ-အသေက္ခအမည်သည်၊ အာပဇ္ဇတိ-ဖြစ်၏၊ တေန-ထိုသို့ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ အရဟတ္တ မဂ္ဂဓမ္မာ (ဇေ)-အရဟတ္တမဂ် တရားတို့သည်သာ၊ ပုဒ္ဓိပ္ပတ္တာစ-ကြီးပွားခြင်းသို့ ရောက်ကုန်ပြီးသည်လည်းကောင်း၊ ယထာပုတ္တေဟိ-နံသော၊ အတ္ထေဟိ-"သိက္ခာသု+ဇာတာ"၊ အစရှိသော အနက် ၃-ပါးတို့ကြောင့်၊ သေက္ခာစ-သေက္ခတို့မည်သည်လည်းကောင်း၊ (ဟောန္တိ)၊ ဣတိ ကတွာ-ကြောင့်၊ အသေက္ခာ-အသေက္ခတို့သည်၊ အာပန္နာဖြစ်ကုန်သည်မဟုတ်လော၊ ဣတိ-ဤသို့ စောဒနာအံ၊ န-မဖြစ်ကုန်၊ (ကသ္မာ-နည်း၊) တံ သဒ္ဓိသေသု-ထို အရဟတ္တမဂ်တရားနှင့် တူသော အရဟတ္တဖိုလ်တရားတို့၌၊ တဗ္ဗောဟာရာ-ထို အသေက္ခဟု ခေါ်ဝေါ်ခြင်းကြောင့်တည်း။

ဟိ-ချေ၊ (တစ်နည်း) ဟိ (ယသ္မာ)၊ ပရိညာဒီကိစ္စ ကရဏံ-ပရိညာ အစရှိသော ၄-ပါးသောကိစ္စကို ပြုခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ ဝိပါကဘာဝဉ္စ-အကျိုးကို မှည့်ရင့်ခြင်းသဘောကိုလည်းကောင်း၊ [ဝိပါကဘာဝဉ္စ ဝိပါက ဝိပစ္စနဘာဝံ၊-မရ။] ဓပေတွာ-၍၊ အရဟတ္တဖလံ-အရဟတ္တဖိုလ်သည်၊ အရဟတ္တမဂ္ဂတော-မှ၊ နိန္ဒာနာ ကရဏံ-အသီးအခြားပြုကြောင်း အထူးမရှိ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ (ထိုသို့ အရဟတ္တဖိုလ်၏

သေက္ခာတိဝါ။ ။လောကီကုသိုလ် ကြိယာနှင့် နိဗ္ဗာန်တရားတို့၏ အသေက္ခ အမည်မရခြင်းမှာ အခြားအကြောင်းတစ်မျိုးကို ပြလိုသောကြောင့် "သေက္ခာဝါ" စသည်မိန့်၊ ရှေ့၌ အပရိယောသိတံ သိက္ခာတရားတို့ကို "သေက္ခ"ဟု ပြပြီး၍ အခြားမဲ့၌ပင် "အသေက္ခာ"ဟု မာတိကာ၌ဆက်၍ ဟောတော်မူအပ်သောစကားသည် ပရိယောသိတံ သိက္ခာတို့ကိုပြသော စကားဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှား၏၊ ထို့ကြောင့် လောကီတရား နိဗ္ဗာန်တရားတို့မှာ ပရိယောသိတံသိက္ခာ (ပြီးပြီးသောသိက္ခာ) တရားများ မဟုတ်ရကား အသေက္ခအမည် မရထိုက်ကြ။

အရဟတ္တမဂ်မှ အထူးမရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊) သေက္ခာ-သေက္ခ ဖြစ်ကုန်သော၊
 တေ ဇဝ ဓမ္မာ-ထိုအရဟတ္တဖိုလ်တရားသည်ပင်၊ အရဟတ္တဖလဘာဝ-အရဟတ္တဖိုလ်၏
 အဖြစ်သို့၊ အာပန္နာ-ရောက်ကုန်၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဝတ္တု-ငှာ၊ သက္ကာ-နီ၏၊ စ-သည်
 သာမကသေး၊ ကုသလသိုခတော-ကုသိုလ်သုခထက်၊ ဝိပါကသုခ-ဝိပါကသုခသည်။
 သန္တတရတာယ-သာ၍ ငြိမ်သက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ပဏီတတရ-သာ၍မွန်
 မြတ်၏၊ (ဤစကားဖြင့် အတိသယနည်းဖြင့် အရဟတ္တဖိုလ်ကိုပြ၏၊) ဣတိ-
 ထို့ကြောင့်၊ တေဓမ္မာ-ထိုအရဟတ္တဖိုလ်တရားတို့သည်၊ ဝုဒ္ဓိတ္တာစ-ကြီးပွားခြင်းသို့
 ရောက်ပြီးကုန်သည်လည်း၊ ဟောန္တိ၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (အရဟတ္တမဂ်ဟူသော သေက္ခ
 တို့သည်ပင် အရဟတ္တဖိုလ်၏အဖြစ်သို့ ရောက်ကုန်၏ဟုဆိုခြင်းငှာ တတ်ကောင်း
 ကုန်သည်၏အဖြစ်၊ ကုသိုလ်သုခထက် ဝိပါက သုခက သန္တပဏီတတရ၏ အဖြစ်
 ကြောင့်၊) အသေက္ခာတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္ဆန္တိ-နီ၏၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။ [ဝုဒ္ဓိပုတ္တာ
 စသည်တို့၏ အဓိပ္ပာယ်ကို အဋ္ဌကထာ ဘာသာဋီကာ၌ အကျဉ်းချုပ် ပြထားပြီ၊
 အကျယ်ကို ပါဠိလျှောက်အတိုင်းသိပါ။]

ကိလေသဝိက္ခမ္ဘနာ သမတ္တတာဒီဟိ-ကိလေသာကို ပယ်ရှားခြင်း၌ မစွမ်းနိုင်
 ကုန်သည်၏အဖြစ် အစရှိသော အကြောင်း ၃-ပါးတို့ကြောင့်၊ [မဟဂ္ဂုတ်၌လာသော
 အကြောင်း ၃-ပါးတို့၏ “ပြောင်းပြန်ဖြစ်သော အကြောင်း ၃-ပါးတို့ကြောင့်၊]
 ပရိတ္တာ-တို့မည်၏၊ ကိလေသ၊ပေ၊တာယာတိ-ဟူသော၊ အတ္တတ္တယမ္ဗိ-အနက် ၃-
 ပါးအပေါင်းသည်လည်း၊ ကုသလေသု-တို့၌၊ ယုဇ္ဇတိ-သင့်၏၊ ဝိပါကကိရိယေသု-
 တို့၌၊ ဒီဃသန္တာနတာဝ-ဒီဃသန္တာန၏အဖြစ်သည်သာ၊ (ယုဇ္ဇတိ)။

ဝါ-တစ်နည်း၊ ပမာဏကရေဟိ-နှိုင်းယှဉ် တိုင်းတာမှုကို ပြုတတ်ကုန်သော၊
 ဩဠာရိကေဟိ-ရန်၊ရင်းကြမ်းတမ်းကုန်သော၊ ကာမတဏှာဒီဟိ-ကာမတဏှာ
 အစရှိသော တရားတို့သည်၊ ပရိစ္ဆိန္နာ-ပိုင်းဖြတ်အပ်သော တရားတို့သည်၊ ပရိတ္တာ-

ဒီဃသန္တာနတာ စသည်။ «ဤအဓိပ္ပာယ်ကို အဋ္ဌကထာဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ၊
 အနဋီကာ၌ကား “ဝိက္ခမ္ဘန” အရ ကိလေသဝိက္ခမ္ဘနအပြင် ဝိတက်စသော အောက်အောက်ချာန်အင်္ဂါကို
 ခွာခြင်းဟူသော အနက်ကိုလည်းပြ၏၊ ထို့ပြင် “ဝိပုလံ+ဖလံ ဝိပုလပုလံ-ပြန်ပြောကြီးကျယ်သော
 အကျိုး”ဟု ကမ္မဓာရ်ပြုလျှင် “ဝိပုဖလတာယ” ဟူသော ဟိတ်သည် မဟဂ္ဂုတ်ဝိပါကအတွက်လည်း
 သင့်၏ဟု ဆိုသည်။

ပမာဏကရေဟိ ဝါ။ «ဤနည်းကား (အပမာဏတိုင်အောင်) ဋီကာဆရာ၏
 အတ္တနောမတိတည်း၊ ပရိတ္တာ၌ “ပရိ+အတ္တ”ဟုခွဲ၍ အတ္တ အာပုဗ္ဗဒါဓာတ်၏ အဝဇ္ဇာ
 အနက်ဖြင့် “ပရိသမန္တတော အာဒီယန္တေတိ ပရိတ္တာ”ဟု ပြု၊ ကာမတဏှာစသော ဩဠာရိက
 ကိလေသာတို့သည် “ဤသူဟာ ဂုဏ်အားဖြင့် ဤအဆင့်အတန်း၌သာ ရှိသေး၏” ဟု အတိုင်း
 အရှည်ကို ပြုတတ်သောကြောင့် ပမာဏကရမည်၏၊ ထိုပမာဏကရ ကိလေသာတို့သည်
 ပိုင်းဖြတ်အပ်သောတရားတို့သည် ပရိတ္တတို့ မည်၏။

တို့မည်၏။ [အာရုံပြုခံရသည်ကို “ပိုင်းဖြတ်အပ်” ဟု ဆိုသည်။] တေဟိ-ထိုကာမ
တဏှာ အစရှိသောတရားတို့သည်၊ အပရိစ္ဆိန္ဒတ္တာ-မပိုင်းဖြတ်အပ် မပိုင်းဖြတ်ကုန်
သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ သုခုမေဟိ-သိမ်မွေ့ကုန်သော၊ ရူပတဏှာဒီဟိ-ရူပတဏှာ
အစရှိသော တရားတို့သည်၊ ပရိစ္ဆိန္ဒာ-ပိုင်းဖြတ်အပ်သောတရားတို့သည်၊ ပမာဏ
မဟတ္တံ-ပမာဏ အားဖြင့် ကြီးကျယ်သည်၏အဖြစ်သို့၊ ဂတာ-ရောက်သောတရား
တို့တည်း၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ မဟဂ္ဂတာ-တို့မည်၏။ အပရိစ္ဆိန္ဒာ-ကာမတဏှာ အစရှိသော
တရားတို့သည်၊ မပိုင်းဖြတ်အပ် မပိုင်းဖြတ်နိုင်သော လောကုတ္တရာတရားတို့သည်၊
အပ္ပမာဏာ-တို့မည်၏။

☸ အတပ္ပကဋ္ဌေနာတိ-ကား၊ ဒိဝသံ-တစ်နေ့ပတ်လုံး၊ ပစ္စဝေက္ခိယမာနာပိ-
ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ဖြင့် ဆင်ခြင်အပ်ပါကုန်သော်လည်း၊ လောကုတ္တရဓမ္မာ-
လောကုတ္တရာတရားတို့သည်၊ တိတ္ထိ-တင်းတိမ်အားရခြင်းကို၊ နဇနေန္တိ-မဖြစ်စေ
နိုင်ကုန်၊ (ဒိဝသံ) သမာပဇ္ဇိယမာနာပိ-သမာပတ် ဝင်စားအပ်ပါကုန်သော်လည်း၊
ဖလဓမ္မာ-ဖိုလ်တရား တို့သည်၊ (တတ္ထိ-ကို၊ နဇနေန္တိ-န်၊) ဣတိ-ကြောင့်၊
(အတပ္ပကာ-အတပ္ပကတို့ မည်၏။)

မာတုဃာတာဒိသု-အမိကိုသတ်ခြင်း အစရှိသော ကံတို့၌၊ ပဝတ္တမာနာပိ-
ဖြစ်သူတို့သည်လည်း၊ ဟိတသုခံ-စီးပွားချမ်းသာကို၊ ဣစ္ဆန္တဝ-လိုလားကုန်သည်
သာလျှင်၊ (ဟုတွာ)၊ ပဝတ္တန္တိ-န်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ တေဓမ္မာ-ထို မာတုဃာတအစ
ရှိသော တရားတို့သည်၊ မေ-ငါ၏၊ ဟိတသုခါဝဟာ-စီးပွားချမ်းသာကို ဆောင်နိုင်
ကုန်သည်၊ ဘဝဿန္တိ-န် လတ္တံ့၊ ဣတိ-သို့၊ အာသိသိတာ-တောင့်တအပ်ကုန်သည်၊
ဟောန္တိ၊ တထာ-ထိုမှတစ်ပါး၊ အသုဘာ၊ ပေ၊ နတ္ထေသု-အသုဘ၊ အသုခ၊ အနိစ္စ၊
အနတ္တဖြစ်သော ခန္ဓာ ၅-ပါးတို့၌၊ သုဘာဒိ၊ ပေ၊ ဒုဋ္ဌတာယ-သုဘ အစရှိသော

သုခုမေဟိ၊ ပေ၊ မဟဂ္ဂတာ။ ။ ထိုကာမတဏှာစသော ဩဠာရိကကိလေသာတို့ ပိုင်းဖြတ်နိုင်
အာရုံပြုနိုင်လောက်အောင် မသေးငယ်ဘဲ ရူပတဏှာ အရူပတဏှာတို့က သာ ပိုင်းဖြတ်နိုင်သဖြင့်
မဟတ္တံ-ပမာဏအားဖြင့် ကြီးကျယ်သည်၏အဖြစ်သို့၊ ဂတာ-ရောက်သောတရားတို့သည်
မဟဂ္ဂတာတို့မည်၏။ “မဟတ္တံ+ဂတာ မဟဂ္ဂတာ” ဟုပင် ပြု၊ [ရူပတဏှာဟူသည် ရူပဈာန်
ရူပဝိပါက်ကို တပ်မက်တတ်သော တဏှာတည်း၊ အရူပတဏှာဟူသည် အရူပဈာန် အရူပဝိပါက်ကို
တပ်မက်တတ်သော တဏှာတည်း။]

အပ္ပမာဏာ။ ။ ထိုတဏှာ ၃-ရပ်တို့၏ အပိုင်းအဖြတ် (အာရုံပြု) မခံရသောကြောင့်
လောကုတ္တရာတရားတို့ကား “အပ္ပမာဏ (ပမာဏမရှိသော) တရား” ဟု အမည်ရသည်၊
ဤအပ္ပမာဏ၌ ဓာဓာတ်သည် ပိုင်းဖြတ်ခြင်းအနက်ကို ဟော၏။ “ပမိယန္တေ ပရိစ္ဆိန္ဒန္တေတိ
ပမာဏာ၊ န+ပမာဏာ အပ္ပမာဏာ” ဟု ပြု၊ နောက် ပရိယာပန္နဒုက်၏ အပရိယာပန္နာပုဒ်၌လည်း
ဋီကာဝယ် ဤအဓိပ္ပာယ်ကို ပြဦးလတ္တံ့။

ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန်ဖြစ်ခြင်း၏ ခိုင်မြဲသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အာနန္တရိယ၊ပေ၊ ဒိဋ္ဌိသု-အာနန္တရိယကံ၊ နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကံတို့၌၊ ပဝတ္တိ-ဖြစ်ခြင်းသည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဣတိ-ထို့ကြောင့်၊ တေဓမ္မာ-ထိုတရားတို့သည်၊ အသုဘာဒိသု-အသုဘ အစရှိသော ခန္ဓာ ၅-ပါးတို့၌၊ သုဘာဒိဝိပရိတပ္ပဝတ္တိကာ-သုဘအစရှိသော ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန် ဖြစ်ခြင်းရှိကုန်သည်၊ ဟောန္တိ-နံ၏၊ မိစ္ဆာသဘာဝါတိ-ကား၊ မုသာသဘာဝါ-မှားယွင်းသော သဘောရှိကုန်၏။

အနေကောသု-များစွာကုန်သော၊ အာနန္တရိယေသု-အာနန္တရိယတို့ကို၊ ကတေ သု-ပြုအပ်ပြီးကုန်လသော်၊ တတ္ထ-ထိုကံတို့တွင်၊ ယံ-အကြင်ကံသည်၊ ဗလဝံ-အားရှိ၏၊ တံ-ထိုကံသည်၊ ဝိပစ္စတိ-မှည့်ရင်း၏၊ ဝါ-အကျိုးပေး၏၊ ဣတရာနိ-အခြားသောကံတို့သည်၊ န (ဝိပစ္စန္တိ)မမှည့်ရင်းကုန်၊ ဝါ-အကျိုးမပေးကုန်၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဧကန္တ၊ပေ၊တာယ-ဧကန် အကျိုးကိုဖြစ်စေတတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ နိယတတာ-နိယတ၏အဖြစ်သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဝတ္ထု-ဆိုခြင်းငှာ၊ နသတ္တာ၊ ဣတိ-ဤသို့နုလုံးသွင်း၍၊ ဝိပါကဒါနေ သတိတိအာဒိ-ကို၊ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ-ဆိုပြီး။ [“ဝိပါကဒါနေသတိ” အစရှိသော ပရိကပ္ပစကားကို ဆိုပြီး-ဟူလို။]

တတ္ထ-ထိုဝိပါကဒါနေ သတိ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ ခန္ဓဘောဒါ နန္တရန္တိ-ကား၊ စုတိ အနန္တရ-စုတိ၏အခြားမဲ့၌၊ ဟိ-မှန်၊ (တစ်နည်း) ဟိ (ယသွာ)၊ စုတိ-စုတိကို၊ မရဏနိဒ္ဒေသေ-မရဏနိဒ္ဒေသ၌၊ [သစ္စဝိဘင်း ပါဠိတော် သုတ္တန္တဘာဇနိယ မရဏနိဒ္ဒေသ၌။] ခန္ဓာနံ ဘောဒေါတိ-ဟူ၍၊ (ဘင်္ဂဝတာ) ဝုတ္တာ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (ခန္ဓဘောဒါနန္တရန္တိပဒဿ-၏၊ စုတိအနန္တရန္တိ အတ္ထော-ကို၊ မယာ၊ ဝုတ္တာ-ဆိုအပ်ပြီ။) ဤတိုင်အောင်သော စကားရပ်များ၏ အဓိပ္ပာယ်ကို အဋ္ဌကထာ ဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီး။

ဧတေနဝစနေန-ဝိပါကဒါနေ သတိ၊ ခန္ဓဘောဒါနန္တရမေဝဟူသော ဤစကား ဖြင့်၊ [နိယတာဝုတ္တာ-၌စပ်။] ဖလဒါနေ-အကျိုးပေးခြင်းသည်၊ သတိ-သော်၊ စုတိအနန္တ ရောဓေ-စုတိ၏အခြားမဲ့ကာလသည်သာ၊ (ဧတေသံ-ထို အာနန္တရိယကံ၊ နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကံတို့၏၊ ဖလကာလော-အကျိုးပေးရာကာလတည်း၊) ဧတေသံ-တို့၏၊ အညော-စုတိအနန္တ ရကာလမှ တစ်ပါးသော၊ ဖလကာလော-သည်၊ န-မရှိ၊

ဧတေန ဝစနေန၊ပေ၊ဒါနနိယမေန။ ။ဤစကားသည် အဋ္ဌကထာ၌ ကောက်ချက်ချ၍ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အဘော်ကိုပြသော စကားတည်း။ “ဖလဒါနေသတိ ခန္ဓဘောဒါနန္တရမေဝ ဖလဒါနတာ=အကျိုးပေးရလို့ရှိလျှင် စုတိ၏အခြားမဲ့သာလျှင် အကျိုးပေးခြင်းကြောင့်” ဟူသော စကားအရ အဋ္ဌကထာဆရာသည် အကျိုးပေးရာကာလ၏ မြဲခြင်းကြောင့် နိယတအဖြစ်ကို ဆိုအပ်၏။ အကျိုးပေးခြင်း၏ မြဲခြင်းကြောင့် နိယတအဖြစ်ကို ဆိုအပ်သည် မဟုတ်။

ဣတိ-သို့၊ ဖလကာလနိယမေနော-အကျိုးပေးရာ ကာလ၏ မြဲခြင်းကြောင့်သာ လျှင်၊ နိယတတာ-နိယတတို့၏အဖြစ်သည်၊ ဝါ-ကို၊ (သင်္ဂဟကာရေန-သည်) ဝုတ္တာ-ဆိုအပ်သည်၊ ဟောတိ၊ ဖလဒါနနိယမေန-အကျိုးပေးခြင်း၏ မြဲခြင်းကြောင့်၊ (နိယတတာ ဝုတ္တာ) န (ဟောတိ)၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ နိယတဖလကာလာန-မြဲသော အကျိုးပေးရာ ကာလရှိကုန်သော၊ အညေသမ္ပိ-အာနန္တရိယကံ၊ နိယတမိစ္ဆာ ဒိဋ္ဌိကံ တို့မှ အခြားလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဥပပဇ္ဇဝေဒနိယာနံ-ဥပပဇ္ဇဝေဒနိယကံတို့၏လည်းကောင်း၊ [ပိသည် ဂရဟာဇောတက၊] နိယတတာ-နိယတတို့၏အဖြစ်သည်၊ အာဝဇ္ဇတိ-ဖြစ်နေ၏။

တသ္မာ-ကြောင့်၊ (ထိုသို့ အခြားကံတို့၏ နိယတဖြစ်ခြင်းဟူသော အပြစ်ရှိရာ သောကြောင့်၊) ဝိပါကဓမ္မဓမ္မာနံ-မှည့်ရင့်ခြင်းသဘောရှိသော ကုသိုလ် အကုသိုလ် တရားတို့၏၊ ပစ္စယန္တရ ဝိကလတာဒိဟိ-အကြောင်းတစ်ပါး၏ ချို့တဲ့သည်၏အဖြစ် အစရှိသော အကြောင်းတို့ကြောင့်၊ အဝိပစ္စမာနာနမ္ပိ-မမှည့်ရင့်ရပါကုန်သော်လည်း၊ ဝါ-အကျိုးမပေးရပါကုန်သော်လည်း၊ အတ္တနော-၏သဘာဝေန-သဘောအားဖြင့်၊ ဝိပါကဓမ္မတာ-ဝိပါကဓမ္မတို့၏အဖြစ်ကို၊ (ဝေဒိတဗ္ဗာ) ဝိယ-သကဲ့သို့၊ (တထာ)၊ ဗလဝတာ-သော၊ အာနန္တရိယေန-အာနန္တရိယကံတစ်ပါးသည်၊ ဝါ-က၊ ဝိပါကေ-အကျိုးကို၊ ဒိဇ္ဇေ-ပေးအပ်ပြီးသော်၊ အဝိပစ္စမာနာနမ္ပိ-မမှည့်ရင့်ရပါကုန်သော်လည်း၊ ဝါ-အကျိုးမပေးရသည်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ အာနန္တရိယာနံ-အာနန္တရိယကံတို့၏၊

ဣတိ၊ပေ၊အာပဇ္ဇတိ။ ။ဤကား အဋ္ဌကထာစကားအရ ဥပပဇ္ဇဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနိယ ကံတို့၏ နိယတကံအဖြစ်ရောက်ပုံကိုပြသော လဒ္ဓဒေါသစကားတည်း၊ ဤသို့ အကျိုးပေးရာကာလ၏ မြဲခြင်း ကြောင့် နိယတဟုဆိုလျှင် ဒုတိယဘဝကာလဟု အကျိုးပေးရာကာလ သတ်မှတ်ချက်ရှိသော ဥပပဇ္ဇဝေဒနိယကံ၊ ပစ္စုပ္ပန်ဘဝကာလဟု သတ်မှတ်ချက်ရှိသော ဥပပဇ္ဇဝေဒနိယကံ၊ ပစ္စုပ္ပန်ဘဝကာလ ဟု သတ်မှတ်ချက်ရှိသော ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနိယကံတို့အတွက် နိယတအဖြစ် (နိယတအမည်) ဖြစ်နေ ခြင်းဟူသော အဖြစ်ရောက်သည်-ဟူလို။

တသ္မာ၊ပေ၊ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ။ဤဝါကျ၌ကား ဋီကာဆရာက မိမိအလိုကိုပြသော ဝါကျတည်း၊ အကျိုးပေးရာကာလ၏ မြဲခြင်းကြောင့် နိယတအမည်ကိုဆိုလျှင် ဥပပဇ္ဇဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနိယကံတို့၏ နိယတအဖြစ်ကို မတားမြစ်နိုင်သောကြောင့် ဖလဒါနနိယမကြောင့်သာ နိယတအဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ အာနန္တရိယအဖြစ်ကိုလည်းကောင်း သိထိုက်ပါသည်-ဟူလို။ [တသ္မာကို “ဖလဒါန နိယမေနော နိယတာ အာနန္တရိယတာစ ဝေဒိတဗ္ဗာ” ၌စပ်၊ မရ၌ကား “ဖလဒါနေ နိယတသဘာဝေါ အာနန္တတရိယသဘာဝါစပဝတ္တိ” ၌ အစပ်ပြ၏၊ စဉ်းစားပါလေ။]

ဝိပါကဓမ္မ၊ပေ၊ပဝတ္တိတိ။ ။ဤကား “အတ္တနော သဘာဝေန၊ပေ၊ဝေဒိတဗ္ဗာ” ၏ အကြောင်းပြတည်း၊ ထိုသို့အကြောင်းပြရာ၌ ကုသိုလ်အကုသိုလ်တရားတို့၏ ဝိပါကဓမ္မအမည်ရပုံကို ဥပမာအားဖြင့်ပြသည်၊ ကုသိုလ်အကုသိုလ်တို့သည် အဝိဇ္ဇာ တဏှာဟူသော အဖော်အပေါင်းအကြောင်း

ဖလဒါနေ-အကျိုးပေးခြင်း၌၊ နိယတသဘာဝါ-မြဲသော သဘောရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊ အာနန္တရိယသဘာဝါစ-အာနန္တရိယသဘောရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊ ပုဝတ္တိ-ဖြစ်ခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ အတ္တနော-၏၊ သဘာဝေန-အားဖြင့်၊ ဖလဒါနနိယမေနော-အကျိုးပေးခြင်း၏ မြဲခြင်းကြောင့်သာလျှင်၊ နိယတတာ-နိယတ၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ အာနန္တရိယတာစ-အာနန္တရိယ၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-၏။

စ-ဆက်၊ တေသံ-ထို အာနန္တရိယ ကံတို့၏၊ နိယတသဘာဝါ-မြဲသော သဘောရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊ အာနန္တရိယသဘာဝါစ-အာနန္တရိယသဘောရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊ ပုဝတ္တိ-ဖြစ်ခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ ဣတိ ဧတံ-ဤစကားကို၊ အဝဿံ-မချွတ်စကန်၊ သမ္ပဋိစ္ဆိတဗ္ဗံ-လက်ခံထိုက်၏၊ (ကသ္မာ-နည်း၊) အညဿ-သော၊ ဗလဝတော-အားရှိသော၊ အာနန္တရိယဿ-အာနန္တရိယကံ၏၊ အဘာဝေ-မရှိခြင်းသည်၊ (သတိ)၊ စုတိအနန္တရံ-စုတိ၏အခြားမဲ့ကာလ၌၊ ဧကန္တေန-စင်စစ်အားဖြင့်၊ ဖလဒါနတော-အကျိုးပေးခြင်းကြောင့်တည်း။

ကုန်သွားသော်လည်းကောင်း၊ ကာလဂတိ စသော အကြောင်းတို့က ဝိပတ္တိ ဖြစ်နေသော်လည်းကောင်း အကျိုးမပေးနိုင်ကြ၊ ထိုသို့အကျိုးမပေးသော်လည်း ဝိပါကဓမ္မအမည်ကား မပျက်ဘဲ တည်မြဲတည်ရှိသကဲ့သို့၊ ထိုအတူ အားကြီးသော အာနန္တရိယကံတစ်ပါးပါးက အကျိုးပေးသွားသဖြင့် အကျိုးမပေးကြရသော အာနန္တရိယကံများ၏လည်း အကျိုးပေးခြင်း၌ မြဲသောသဘော အာနန္တရိယသဘောကား မရွေ့လျော့ဘဲရှိမြဲရှိကြ လေသည်၊ ထို့ကြောင့် ဖလဒါနနိယမကြောင့်သာ နိယတအဖြစ် အာနန္တရိယအဖြစ်ကို သိထိုက်ပါသည်-ဟုလို။

ပစ္စယန္တရုပိကလတာဒိဟိ။ ။ပစ္စယောနာမ အဝိဇ္ဇာတဏှာ၊ ဝိကလော ဝိပတ္တိ၊ အာဒိသဒ္ဓေန ကာလဂတိ ဥပဓိပယောဂ စေတောပဏိဓာဒယော သင်္ဂဏှာတိ-(မရ)။ ကာလဝိပတ္တိစသည်ဖြစ်နေလျှင် ကုသိုလ်ကံသည် အကျိုးမပေးနိုင်၊ အထက်ဘုံ၌ အကျိုးပေးနိုင်သောကံသည်လည်း-စေတောပဏိဓိက အောက်ဘုံ၌ တောင့်တမှုရှိနေလျှင် ထိုစေတောပဏိဓိကြောင့် ထိုကံသည် အထက်ဘုံ၌အကျိုး မပေးနိုင်၊ ဥပမာ-အထက်နတ်ဘုံ၌ဖြစ်ဖို့ရန် ကံရှိနေသော်လည်း လူ့ဘုံ၌ ပါရမီဖြည့်လိုသော ဘုရားအလောင်း၏ လူ့ဘုံကိုတောင့်တမှု ပဏိဓိကြောင့် အထက်ဘုံ၌ ဖြစ်နိုင်သောကံက အကျိုးမပေးနိုင်တော့သကဲ့သို့တည်း။

အဝိသံစ၊ ပေ၊ ဖလဒါနတော။ ။အကျိုးမပေးရသော အာနန္တရိယတို့အတွက် နိယတအာနန္တရိယအဖြစ်ကို ဝန်မခံထိုက်ပါသလော-ဟု စောဒနာဖွယ်ရှိရကား "အဝဿံ၊ ပေ၊ ဖလဒါနတော"ဟုမိန့်သည်၊ ဧကန်ဝန်ခံထိုက်သည်-ဟုလို၊ (ဘာကြောင့်နည်း၊) အခြားသော မိမိထက်အားရှိသော အာနန္တရိယကံ မရှိလျှင် စုတိအခြားမဲ့ ကာလ၌ ဧကန်အကျိုးပေးသောကြောင့်တည်း၊ ဆိုလိုရင်းကား၊-ကုသိုလ် အကုသိုလ်တို့၏ ဝိပါကဓမ္မအဖြစ်သည် သဘာဝသိဒ္ဓ (ပင်ကို

နန-စောဒနာပါဠိအံ၊ (ကိ-အဘယ်သို့ စောဒနာအံနည်း၊) ဧဝံ-ဤသို့ ဖြစ်လသော်၊ အညေသမ္ဘိ-အခြားလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဥပပဇ္ဇဝေဒနိယာနံ-ဥပပဇ္ဇ ဝေဒနိယကံတို့၏၊ အညသ္မိ-အခြားသော၊ ဝိပါကဒါယကေ-အကျိုးပေးတတ်သော ကံသည်၊ အသတိ-မရှိလသော်၊ စုတိ အနန္တရမေဝ-စုတိ၏အခြားမဲ့သလျှင်၊ ဧကန္တေန-စင်စစ်ဧကန်အားဖြင့်၊ ဖလဒါနတော-အမျိုးပေးခြင်းကြောင့်၊ အာနန္တရိယ သဘာဝါ-အာနန္တရိယသဘောရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊ နိယတသဘာဝါစ-နိယတ သဘော ရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊ ပဝတ္တိ-ဖြစ်ခြင်းသည်၊ အာပဇ္ဇတိ-ဖြစ်သည်မဟုတ် လော၊ ဣတိ၊ (နန-စောဒနာပါဠိ၏၊) နာပဇ္ဇတိ-မဖြစ်၊ (ကသ္မာ-နည်း၊) အသမာန ဇာတိကေန-မတူသောဇာတ်ရှိသောကံသည်လည်းကောင်း၊ စေတောပဏိမိဝသေန- စေတောပဏိမိ၏အစွမ်းသတ္တိသည်လည်းကောင်း၊ ဥပဃာတကေနစ-ဥပဃာတကကံ တစ်ပါးပါးသည်လည်းကောင်း၊ နိဝတ္တေတဗ္ဗ ဝိပါကတ္တာ-တားမြစ်နိုင်သော အကျိုး ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ-တားမြစ်နိုင်သော အကျိုးရှိသည့်အတွက်၊ (ဟိတံကူ)၊ အနန္တရေ-အခြားမဲ့ဘဝ၌၊ ဧကန္တ ဖလဒါယကတ္တာဘာဝါ-ဧကန် အကျိုးပေးတတ် သည်၏အဖြစ်၏ မရှိခြင်းကြောင့်တည်း။

သဘောအတိုင်းပြီးသော) အမည်ဖြစ်သကဲ့သို့၊ လိုအတူ အာနန္တရိယကံတို့၏ နိယတအဖြစ်၊ အာနန္တရိယအဖြစ်လည်း သဘာဝသိဒ္ဓပင်ဖြစ်သည်-ဟူလို။

မှတ်ချက်။ ။အဋ္ဌကထာ၌ “ဖလဒါနေန သတိ ဓန္တောဒါနန္တရမေဝ ဖလဒါနတော” ဟု ဆိုသောကြောင့် “အကျိုးပေးရာကာလ၏ မြဲခြင်းကြောင့် နိယတမည်၏”ဟု ဆိုလို၏။ ဋီကာဆရာ ကား ထိုသို့ဖြစ်နေလျှင် ဥပပဇ္ဇဝေဒနိယစသောကံတို့၏ နိယတအဖြစ်၌ ပါဝင်စရာရှိ၍ ဖလဒါနနိယမ (အကျိုးပေးခြင်း၏ မြဲခြင်း)ကြောင့် နိယတ အဖြစ်ကိုဆိုလိုသည်၊ ဤသို့ အဋ္ဌကထာနှင့် ဋီကာ၏ ကွဲပြားပုံကိုမှတ်ပါ။

နန ဧဝံ၊ပေ၊အာပဇ္ဇတိတိ။ ။ဗလဝတာ အာနန္တရိယေန ဝိပါကေ ဒိန္နေ အဝိပစ္စမာ နာနံပိ၊ပေ၊သဘာဝါစ ပဝတ္တိ”ကို ဧဝံဟု ညွှန်သည်၊ ဤသို့အားရှိသော အာနန္တရိယကံတစ်ခုက အကျိုးပေးသွားသောကြောင့် အကျိုးမပေးလိုက်ရသော်လည်း အာနန္တရိယကံတို့မှာ အကျိုးပေးခြင်း၌ မြဲသောသဘော အာနန္တရိယသဘောရှိလျှင်...ဥပပဇ္ဇဝေဒနိယကံတို့မှာလည်း အခြားကံက အကျိုး မပေးလျှင် စုတိ၏အခြားမဲ့၌ ဧကန်အကျိုးပေးသောကြောင့် နိယတသဘော အာနန္တရိယ သဘောရှိရာမရောက် ပါလောဟု ဥပပဇ္ဇဝေဒနိယကံတို့၏ နိယတ အာနန္တရိယအဖြစ်၌ ယုံမှားဖွယ် ရှိကြောင်းကို စောဒနာသည်။

နာပဇ္ဇတိ၊ပေ၊ဘာဝါ။ ။မတူသော ဇာတ်ရှိသော အခြားကံတစ်မျိုးကဖြစ်စေ၊ စေတောပဏိမိကဖြစ်စေ၊ ဥပဃာတကကံ၊ တစ်မျိုးကဖြစ်စေ ဥပပဇ္ဇဝေဒနိယကံ၏ အကျိုးကို တားမြစ်နိုင်သည့်အတွက် အခြားမဲ့ဘဝ၌ ဧကန်အကျိုးပေးမည့်သတ္တိ မရှိခြင်းကြောင့် ဥပပဇ္ဇဝေဒနိယ ကံတို့မှာ နိယတသဘော အာနန္တရိယသဘော မရှိပါ-ဟူလို။ [စေတော-ပဏိမိက တားမြစ်ပုံကို ရှေ့၌ ပြခဲ့ပြီ။]

“အသမာနဇာတိကေန၊ စေတောပဏိဓိဝသေန၊ ဥပယာတကေန” ဟူသော ကတ္တား ၃-ရပ်နှင့် နိဝတ္တေတဗ္ဗ သဘာဝ၏အဓိပ္ပာယ်ကို ဗျတိရေကအားဖြင့် ထင်ရှားပြလို၍ “န ပန” စသည်မိန့်။]

ပန-ဗျတိရိက်အားဖြင့် ထင်ရှားအောင်ပြဦးအံ့၊ ဒုတိယဇ္ဈာနာဒိနိ-ဒုတိယဈာန် အစရှိသောကံတို့သည်၊ ပဌမဇ္ဈာနာဒိနိ-ပဌမဈာန် အစရှိသော ကံတို့၏၊ (အသမာန ဇာတိကာနိ-မတူသောဇာတ်ရှိကုန်သော၊ ဖလနိဝတ္တကာနိ-အကျိုးကို တားမြစ်နိုင်သော ကံတို့သည်၊ ဟောန္တိ) ဝိယ-န်သကဲ့သို့၊ (တထာ)၊ အာနန္တရိယကာနိ၊ အနန္တရိယ မည်သော ကံတို့၏၊ အသမာန ဇာတိကံ-မတူသော ဇာတ်ရှိသော၊ ဖလနိဝတ္တကံ- အကျိုးကိုတားမြစ်နိုင်သောကံသည်၊ န အတ္ထိ၊ (ကသ္မာ) သဗ္ဗာနန္တ-ရိယကာနိ- အလုံးစုံသော အာနန္တရိယကံတို့၏၊ အဝိစိဖလတ္တာ-အဝိစိဟူသော အကျိုးရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ [ဤစကားဖြင့် “အသမာန ဇာတိကေန”ကို ပြောင်းပြန်အား ဖြင့် ထင်ရှားပြသည်၊ အလုံးစုံသော အာနန္တရိယကံတို့၏ အဝိစိ၌ အကျိုးပေးသော ကြောင့် သမာနဇာတိက ဖြစ်နေကြသည်-ဟူလို။]

စ-သည်သာမကသေး၊ ဟေဋ္ဌပပတ္တိ-အောက်ဘုံ၌ ပဋိသန္ဓေ၏ဖြစ်ခြင်းကို၊ ဣစ္ဆတော-အလိုရှိသော၊ သီလဝတော-သီလရှိသောပုဂ္ဂိုလ်၏၊ စေတောပဏိဓိ- စိတ်၏တောင့်တခြင်းသည်၊ ဝါ-တောင်တတတ်သောစိတ်သည်၊ ဥပရူပပတ္တိနေကကမ္မ ဖလံ-အထက်ဘုံ၌ ပဋိသန္ဓေကိုဖြစ်စေတတ်သော ကံ၏အကျိုးကို၊ (နိဝတ္တေတု- တားမြစ်ခြင်းငှာ၊ သမတ္ထော) ဝိယ-စွမ်းနိုင်သကဲ့သို့၊ (တထာ) အာနန္တရိယကဖလံ- အာနန္တရိယကံ၏ အကျိုးကို၊ နိဝတ္တေတု-ငှာ၊ သမတ္ထော-သော၊ စေတော ပဏိဓိ၊ စိတ်၏တောင့်တခြင်းသည်၊ န အတ္ထိ၊ (ကသ္မာ)၊ အနိစ္ဆန္တသေဝ-အဝိစိ၌မကျလို သော ပုဂ္ဂိုလ်ကိုပင်၊ အဝိစိပါတနတော-အဝိစိ၌ကျစေနိုင်ခြင်းကြောင့်တည်း။ [ဤစကား ဖြင့် “စေတောပဏိဓိဝသေန”ကို ပြောင်းပြန်အားဖြင့် ထင်ရှားပြသည်။]

စ-သည်သာ မကသေး၊ အာနန္တရိယကောပယာတကံ-အာနန္တရိယကံကို သတ်တတ်သော၊ ကိဉ္စိ-တစ်စုံတစ်ခုသော၊ ကမ္မံ-ကုသိုလ် အကုသိုလ်ကံသည်၊ န အတ္ထိ၊ [ဤစကားအားဖြင့် “ဥပယာတကေန”ဟူသော ကတ္တားကို ပြောင်းပြန်အား ဖြင့် ထင်ရှားပြသည်။]

ကသ္မာ-ကြောင်း၊ တေသံယေဝ-ထိုအာနန္တရိယကံတို့၏သာလျှင်၊ အနန္တရေ- အခြားမဲ့ဘဝ၌၊ ဧကန္တဝိပါကနေကသဘာဝါ-ဧကန်အကျိုးကို ဖြစ်စေတတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိသော၊ ပဝတ္တိ-ဖြစ်ခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)-ဣတိ-ဤသို့ မှတ်အပ်၏။ [ဤစကားဖြင့် “အနန္တရေကန္တဖလံဒါယတ္တာဘာဝါ”ကို ထင်ရှားပြ သည်။]

စ-ဆက်၊ အနေကာနိ-များစွာကုန်သော၊ အာနန္တရိယကာနိ-အာနန္တရိယကံတို့သည်၊ ဝါ-တို့ကို၊ ကတာနိ-ပြုအပ်ပြီးကုန်သည်၊ (သမာနာနိ-နိလသော၊) ဧကန္တေ-စင်စစ်ဧကန်ဖြစ်သော၊ ဝိပါဏေ-အကျိုး၌၊ သဒ္ဓိယတတ္တာ-ကောင်းစွာမြဲကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဥပရတာဝိပစ္စနသဘာဝါသကံတ္တာ-ကင်းသော အဝိပစ္စနသဘော၌ ယုံမှားဖွယ်ရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဝါ-အဝိပစ္စနသဘော၌ ယုံမှားဖွယ်မှ ကင်းကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ နိစ္ဆိတာနိ၊ ဆုံးဖြတ်အပ်ပြီးကုန်သည်၊ (ဟုတ္တာ) သဘာဝတော-သဘောအားဖြင့်၊ နိယတာနေဝ-နိယတမည်ကုန်သည်သာ၊ (ဟောန္တိ-နိ၏။)

ပန-ကား၊ စုတိ အနန္တရ-စုတိ၏ အခြားမဲ့ဖြစ်သော၊ ဖလံ-အကျိုးသည်၊ အနန္တရံနာမ-အနန္တရမည်၏၊ တဒ္ဓိဗ္ဗတ္တနေန-ထို စုတိ၏ အခြားမဲ့အကျိုးကို ဖြစ်စေခြင်းကြောင့်၊ တသ္မိ အနန္တရေ-ထိုစုတိ၏အခြားမဲ့အကျိုး၌၊ နိယုတ္တာနိ(စ)-ယှဉ်လည်းယှဉ်ကုန်၏၊ အနန္တရကရဏ သီလာနိစ-အခြားမဲ့အကျိုးကို ပြုခြင်းအလေ့လည်းရှိကုန်၏၊ အနန္တရပ္ပယောဇနာနိစ-အခြားမဲ့အကျိုးလည်းရှိကုန်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ သဘာဝတော-သဘောအားဖြင့်၊ အာနန္တရိယကာနေဝစ-အာနန္တရိယမည်ကုန်သည်သာလျှင်လည်း၊ ဟောန္တိ-နိ၏။

အနေကာနိစ၊ပေ၊ဟောန္တိ။ ။အာနန္တရိယကံတစ်ခုကိုသာ ပြုထားရာ၌ ထိုကံ၏ နိယတအဖြစ် အနန္တရိယအဖြစ်သည် ဖြစ်နိုင်ပါစေတော့၊ အာနန္တရိယကံများစွာကို ပြုထားရာ၌ အကျိုးမပေးရသောကံတို့၏ အဘယ်နည်းဖြင့် နိယတအဖြစ်၊ အာနန္တရိယအဖြစ်သည် ဖြစ်နိုင်ပါသနည်း-ဟု မေးဖွယ်ရှိ၍ “အနေကာနိစ၊ပေ၊ အနန္တရိယကာနေဝစ ဟောန္တိ” ဟု မိန့်သည်။ အာနန္တရိယကံများစွာကို ပြုထားအပ် ကုန်သော်လည်း “နိစ္ဆိတာနိ သဘာဝတော နိယတာနေဝ=အကျိုးပေးဖို့ရန် အမြဲသတ်မှတ် ဆုံးဖြတ်အပ်ပြီးဖြစ်၍ သဘာဝအတိုင်း နိယတဖြစ်နေကြ၊ သဘာဝတော အာနန္တရိယကာနေဝစ=သဘာဝအတိုင်း အာနန္တရိယလည်းဖြစ်နေကြသည်” ဟုလို။

ဧကန္တေ၊ပေ၊သကံတ္တာ။ ။ဤဟိတ်တို့ကား “နိစ္ဆိတာနိ သဘာဝတော နိယတာနေဝ” တို့၏ အကြောင်းပြတည်း၊ စင်စစ်ဧကန် အမှန်ပေးရမည့်အကျိုးကို ကောင်းစွာမြဲပြီးဖြစ်သောကြောင့် လည်းကောင်း၊ အဝိပစ္စနသဘာဝအာသကံာဥပရတ-အကျိုးမပေးခြင်းသဘောရှိလေသလား-ဟု ယုံမှားဖွယ်မရှိသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ အမြဲသတ်မှတ်ဆုံးဖြတ်အပ်ပြီးသော သဘာဝနိယတကံများဖြစ်ကြသည်။

စုတိ၊ပေ၊ပယောဇနာနိစာတိ။ ။နိယတအမည်ရခြင်း၏အကြောင်းကိုပြပြီး၍၊ အာနန္တရိယအမည်ရခြင်း၏ အကြောင်းပြစကားတည်း၊ စုတိ၏ အခြားမဲ့ဖြစ်သော ပဋိဇ္ဇေကျိုးကို “နတ္ထိ+အန္တရံ စတဿ” ဟု သောဝိဂြိုဟ်အရ “အနန္တရံ” ဟု ခေါ်၏၊ မရ၌ကား “အနန္တရေ+ဘဝံ အနန္တရံ” ဟု ပြ၏၊ ထိုအနန္တရအကျိုး၌ယှဉ်သော ကြောင့် “အနန္တရေ+နိယုတ္တာနိ” ဝစက္ကနှင့်အညီ အာနန္တရိယကံအမည်ရကြ၏၊ (တစ်နည်း) အနန္တရကရဏသီလာနိဖြင့် “အနန္တရံ-အခြားမဲ့အကျိုးကို+ကရောန္တိ

ပန-ဆက်၊ သမာနသဘာဝေသု-တူသောသဘောရှိကုန်သော၊ တေသု-ထို အနန္တရိယကံတို့တွင်၊ ဧကေန-တစ်ပါးသော အာနန္တရိယကံသည်၊ ဝိပါကေ- အကျိုးကို၊ ဒိန္နေ-ပေးအပ်ပြီးသော်၊ ဣတရာနိ-အခြားသော အာနန္တရိယကံတို့သည်၊ အတ္တနော-မိမိသည်၊ ကတ္တဗ္ဗဿ-ပြုထိုက်သော၊ ကိစ္စဿ-အကျိုးပေးခြင်းကိစ္စ၏၊ ဝါ-ကို၊ တေနေဝ-ထို အာနန္တရိယကံတစ်ပါးသည်ပင်၊ ကတတ္တာ-ပြုအပ်ပြီး၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဒုတိယံ-၂-ခုမြောက်ဖြစ်သော၊ (ပဋိသန္ဓိစ-ကိုလည်းကောင်း၊) တံတိယမ္ပိ-သော၊ ပဋိသန္ဓိစ-ကိုလည်းကောင်း၊ နကရောန္တိ-မပြုကုန်တော့၊ သမတ္ထတာ ဝိယာတတ္တာ-စွမ်းနိုင်သည်၏အဖြစ်ဟူသော သတ္တိ၏ သတ်အပ်ပြီး၏အဖြစ်ကြောင့်၊ (န ကရောန္တိ-မပြုထိုက်ကုန်သည်ကား၊) န-မဟုတ်ကုန်၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ တေသံ- ထိုအာနန္တရိယကံတို့၏၊ နိယတာနန္တရိယတာနိဝတ္တိ-နိယတ၏အဖြစ်၊ အာနန္တရိယ၏ အဖြစ်မှ ဆုတ်နစ်ခြင်းသည်၊ နတ္ထိ၊ ဣတိ-ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

ဟိ-မှန်၊ (တစ်နည်း) ကသ္မာ၊ ဝိညာယတိ-နည်း၊ ဟိ (ယသ္မာ)-ကြောင့်၊ သမာနသဘာဝံ-တူသောသဘောရှိသော အာနန္တရိယကံသည်၊ သမာန သဘာဝဿ- တူသောသဘောရှိသော အာနန္တရိယကံတစ်ပါး၏၊ သမတ္ထတံ-စွမ်းနိုင်သည်၏အဖြစ် ဟူသောသတ္တိကို၊ န ဝိဟနတိ-မသတ်ဖြတ်နိုင်၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (တေသံ- ထိုအာနန္တရိယကံတို့၏၊ နိယတာနန္တရိယတာနိဝတ္တိ-သည်၊ နတ္ထိ၊ ဣတိ၊ ဝိညာယတိ၊) ပန-စင်စစ်ကား၊ ဧကဿ-အကျိုးပေးသော အာနန္တရိယကံတစ်ပါးကို၊ အညာနိဝိ- အကျိုးမပေးရသော အခြားအာနန္တရိယကံတို့သည်လည်း၊ ဝါ-ကလည်း၊ ဥပတ္တမ္ပ ကာနိ-ထောက်ပံ့တတ်ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ၊ ဣတိ-သို့၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗာနိ-နံ၏၊ ဣတိ- အပြီးတည်း၊ ...သမ္မာသဘာဝါတိ-ကား၊ သစ္စသဘာဝါ-မှန်ကုန်သောသဘော ရှိကုန်၏။

သိလေန” ဟူသောဝစနတ္ထကိုပြ၏၊ ထိုဝစနတ္ထကြောင့် အာနန္တရိယက အမည်ရကြ၏၊ (တစ်နည်း) အနန္တရပ္ပယောနောနိဖြင့် “အနန္တရ-အခြားမဲ့အကျိုးသည်+တေသံ အတ္ထိ” ဟူသော ဝစနတ္ထကိုပြ၏၊ ထိုဝစနတ္ထကြောင့် အာနန္တရိယက အမည်ရကြသည်။ [အားလုံးဝိဂ္ဂဟ၌ တဒ္ဓိတ် ကိကပစ္စည်းချည်း တည်း၊ ကကို ယပြု၍ “အာနန္တရိယ”၊ ထို့နောက် သုတ္တံ၌ (သညာအနက်၌) ကပစ္စည်းသက်၍ “အာနန္တရိယက” ဟု ရှိသည်။]

တေသု ပန၊ ဓာနိဝတ္တိ။ ။ အကျိုးမပေးရသော ကံတို့သည် နိယတအဖြစ် အာနန္တရိယအဖြစ်မှ မဆုတ်နစ်ပါလော (နိယတ+အာနန္တရိယအမည်မပျက်ပါလော)ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “တေသု ပန” စသည်မိန့်၊ ကံတစ်ပါးက အကျိုးပေးသွားလျှင် အခြားကံတို့မှာ မိမိတို့ပြုရမည့် (အဝိစိ၌ ချခြင်း)ကိစ္စကို ထိုကံက ပြုသွားသောကြောင့် ဒုတိယအာနန္တရိယကံက ဒုတိယပဋိသန္ဓေကို လည်းကောင်း၊ တတိယအာနန္တရိယကံက တတိယပဋိသန္ဓေကိုလည်းကောင်း မပေးတော့၊ ထိုသို့မပေးရာ၌ မိမိ၏ အာနန္တရိယသတ္တိကို ထိုအကျိုးပေးသောကံက သတ်သွားခြင်းကြောင့်ဟုကား မမှတ်ရ၊ ထို့ကြောင့် ထိုအကျိုးမပေးရသောကံများ၌ နိယတ၊ အာနန္တရိယကအမည် မပျက်ပါ- ဟုလို။

ပရိပုဏ္ဏမဂ္ဂကိစ္စတ္တာ-ပြည့်စုံသော မဂ္ဂကိစ္စရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (ဒုက္ခသစ္စာကို ပိုင်းခြား၍သိခြင်းစသော မဂ္ဂကိစ္စ ၄-ပါးတို့ ပြည့်စုံကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်) စတ္တရော-၄-ပါးကုန်သော၊ အရိယမဂ္ဂါဝ-မရိယာမဂ်တို့ကိုသာ၊ [စေဖြင့် လောကီမဂ္ဂင်တို့ကိုကုန်။] ဣစ္ဆ-ဤတိက်၌၊ 'မဂ္ဂါတိ-မဂ္ဂတို့ဟူ၍၊ ဝုတ္တာ-ဟောတော်မူကုန်ပြီ။ [တိက်ပုဒ် ၃-ခုလုံးအတွက် "မဂ္ဂါ" ဟု ဗဟုဝုဇ်ထားသည်။]

ပစ္စယဋ္ဌေနာတိ-ကား၊ မဂ္ဂပစ္စယဋ္ဌေန-မဂ္ဂပစ္စည်း၏ အဖြစ်ဟူသောအနက်ကြောင့်၊ (ဟောတု-သည်၊ အတ္ထိ၊ ဌိစပ်၊) ဟိ-မှန်၊ [ပစ္စယအရ မဂ္ဂပစ္စည်းယူရခြင်းသည် မှန်၏။] နိက္ခေပကဏ္ဍေပိ-နိက္ခေပကဏ္ဍ ပါဠိတော်၌လည်း၊ ယေ-အကြင်တရားတို့သည်၊ မဂ္ဂပစ္စယံ-မဂ္ဂပစ္စည်းကို၊ လဘန္တိ-ရကုန်၏၊ ပန-ဗျတိရိက်ကား၊ သယံ-မိမိတို့ကိုယ်တိုင်၊ မဂ္ဂပစ္စယဘာဝံ-မဂ္ဂပစ္စည်း၏အဖြစ်သို့ န ဂစ္ဆန္တိ-မရောက်ကုန်၊ တေ-ထိုတရားတို့သည်၊ [မဂ္ဂပစ္စည်း၏ ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့သည်။] မဂ္ဂဟောတုကာ-မဂ္ဂဟောတုကတို့တည်း၊ ဣတိ-ဤအနက်ကို၊ ဒဿေတုံ-ငှာ၊ အရိယမဂ္ဂ၊ ပေ၊ ထပေတွာတိ အာဒိ-အစရှိသောစကားကို၊ (ဘဂဝတာ)ဝုတ္တံ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ။

ပန-ကား၊ တတ္ထေဝ-ထိုနိက္ခေပကဏ္ဍ ပါဠိတော်၌ပင်၊ ယော အရိယမဂ္ဂ၊ ပေ၊ မဂ္ဂဟောတုတိ အာဒိနယော-အကြင် "အရိယမဂ္ဂ၊ ပေ၊ မဂ္ဂဟောတု" အစရှိသောနည်းကို၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တာ-ပြီ၊ တံ-ထိုနည်းကို၊ ဒဿေတုံ-ငှာ၊ မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တာဝါတိ အာဒိ- အစရှိသောစကားကို၊ သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ-ပြီ။

ပန-ကား၊ အရိယမဂ္ဂ သမင်္ဂိဿ၊ ပေ၊ ဟောတုစာတိ အာဒိနာ-အစရှိသောစကားဖြင့်၊ ဝုတ္တနယံ-ဟောတော်မူအပ်သောနည်းကို၊ ဒဿေတုံ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိသယံတိ အာဒိ- သမ္မာဒိဋ္ဌိသယံ အစရှိသော စကားကို၊ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ၊ ပန-ဆက်၊ တတ္ထ-ထိုနိက္ခေပကဏ္ဍ ပါဠိတော်၌၊ အသင်္ဂဟိတသင်္ဂဟေနဝသေန-မသိမ်းယူအပ်သေးသော တရားတို့ကို သိမ်းယူခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ ပဋိပါဠိယာ-အစဉ်အားဖြင့်၊ တယော-၃-မျိုးကုန်သော၊ နယာ-နည်းတို့ကို၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တာ-

တတ္ထ ပန ပေ၊ နယာဝုတ္တာ။ မဂ္ဂဟောတုကာအရ "ပါဠိတော်၌ နည်း ၃-မျိုးကို အဘယ်သဘောတော်အားဖြင့် စဉ်ထားပါသနည်း"ဟု မေးဖွယ်ရှိ၍ "တတ္ထ ပန" စသည်မိန့်၊ မသိမ်းယူအပ်သေးသောတရားကို သိမ်းယူခြင်းအားဖြင့် နည်း ၃-မျိုးကို စဉ်တော်မူထားသည်ဟူလို၊ မှန်၏-ပဌမနည်း၌ မဂ္ဂင် ၈-ပါး ကြည့်သော စေတသိက်များကို ကောက်ရ၍ မဂ္ဂင် ၈-ပါးကို မသိမ်းယူနိုင်၊ ပါဠိတော် ဒုတိယနည်းကား မဂ္ဂင် ၈-ပါးတွင် အမောဟသာ ကြည့်ရသောကြောင့် အမောဟ တစ်ပါးသာကျန်တော့၏၊ ပါဠိတော် တတိယနည်းမူကား အလောဘ အဒေါသ အမောဟ ၃-ပါးလုံးကိုပင် မကြည့်ရသောကြောင့် မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ်အားလုံး စုံသွားသည်။

ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ၊ ဟေတု ဗဟုတာဝသေန-ဟိတ်တို့၏ များကုန်သည်၏ အဖြစ်၏အစွမ်းဖြင့်၊ တတိယောနယော-ပါဠိတော်လာတတိယနည်းကို၊ 'ဣဓ-ဤ အဋ္ဌကထာ၌၊ ဒုတိယော-ဒုတိယနည်းကို၊ ဝါ-ဒုတိယနည်းအဖြစ်ဖြင့်၊ ဝုတ္တော-ပြီ။

အဘိဘဝိတွာ ပဝတ္တနဋ္ဌေနာတိ-ကား၊ သဟဇာတာဓိပတိပိ-သဟဇာတာ ဓိပတိသည်လည်း၊ [ပေါင်းစရာမရှိသေးသောကြောင့် ပိ မပါလျှင်ကောင်း၏။] ပုဗ္ဗာဘိသင်္ခါရဝသေန-ရှေးအဖို့၌ ပြုပြင်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဇေဋ္ဌကဘာဝေ-အကြီး အကဲ၏ အဖြစ်၌၊ ပဝတ္တမာနော-ဖြစ်လသော်၊ [ပုဗ္ဗာဘိသင်္ခါရကြောင့် အကြီးအကဲဖြစ်ပုံ ကို အဓိပတိပစ္စည်းခန်း၌ရှိပါ။] သဟဇာတေ-တကွဖြစ်ဖက်တရားတို့ကို၊ အတ္တနော- ၏၊ ဝသေ-အလို၌၊ အနုဝတ္တယမာနော-လိုက်စေလျက်၊ တေ-ထိုသဟဇာတ်တရား တို့ကို၊ အဘိဘဝိတွာ-လွှမ်းမိုး၍၊ ပဝတ္တတိ-ဖြစ်၏၊ [ဤစကားဖြင့် သဟဇာတာ ဓိပတိကိုပြသည်။] အာရမဏာဓိပတိပိ-သည်လည်း၊ [ပိဖြင့် သဟဇာတာဓိပတိကို ပေါင်း။] တဒါရမဏေ-ထိုအာရမဏာဓိပတိလျှင် အာရုံရှိကုန်သော၊ ဓမ္မေ- ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့ကို၊ တထေဝ-ထိုဇေဋ္ဌက၏အဖြစ်ဖြင့်ပင်၊ အတ္တာနံ-မိမိဟူသော အာရမဏာဓိပတိတရားကို၊ အနုဝတ္တယမာနော-လျက်၊ တေ ဓမ္မာ-ထိုတဒါရမဏ တရားတို့ကို၊ အဘိဘဝိတွာ-၍၊ အာရမဏဘာဝေန-အာရုံ၏အဖြစ်ဖြင့်၊ ပဝတ္တတိ- ၏၊ ပစ္စုပ္ပန္နဘာဝေန-ပစ္စုပ္ပန် ထင်ရှားရှိသည်၏အဖြစ်ဖြင့်၊ န (ပဝတ္တတိ)- ဖြစ်သည်မဟုတ်၊ တသ္မာ၊ အဓိပတိဒွယမ္ပိ-အာရမဏာဓိပတိ သဟဇာတာဓိပတိ ၂-ပါးအပေါင်းကိုလည်း၊ သင်္ဂဟိတ်-သိမ်းယူအပ်ပြီ၊ ဣတိ-သို့ ဝေဒိတဗွံ-၏။

ဟေတု ဃေ၊ ဒုတိယော ဝုတ္တော။ ။ “သို့ဖြစ်လျှင် ပါဠိတော်လာ တတိယနည်းကို ဤဋ္ဌကထာ၌ ဒုတိယနည်းအဖြစ်ဖြင့် အဘယ်ကြောင့်ဆိုအပ်သနည်း” ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “ဟေတု၊ ဃေ၊ ဝုတ္တော” ဟု မိန့်သည်၊ “မဂ္ဂဟေတု” အရ၌ ဟိတ် ၃-ပါးလုံးရသဖြင့် ဟိတ်များသော ကြောင့် ပါဠိတော်တတိယနည်းကို အဋ္ဌကထာ၌ ဒုတိယနည်းအဖြစ်ဖြင့် ဆိုအပ်သည်-ဟူလို။

သဟဇာတာ ဃေ၊ ပဝတ္တတိ။ ။ ဤစကားဖြင့် မဂ္ဂါဓိပတိ၌ သဟဇာတာ ဓိပတိ အာရမဏာဓိပတိ ၂-မျိုးရကြောင်းကို ပြ၏၊ မဂ်၌ပါသော ဝီရိယ ဝီရိယတို့၏ သဟဇာတာ ဓိပတိဖြစ်ပုံ၊ အလေးဂရုပြုထိုက်သော မဂ်တရားတို့၏ အာရမဏာ ဓိပတိဖြစ်ပုံကို အဓိပတိပစ္စည်း အဖွင့်များ၌ရှိပါ။ [တေမဂ္ဂါ+အာရမဏံ တေသံတိ တဒါရမဏာ၊ တထေဝါတိ-ဇေဋ္ဌကဘာဝေန၊ တေ ဓမ္မေတိ-တဒါရမဏေ ဓမ္မေ၊-မဓု။]

န ပစ္စုပ္ပန္နဘာဝေန။ ။ အာရမဏဘာဝေနဟူသော ဝိသေသနအတွက် တားမြစ် အပ်သောအနက်ကို “န ပစ္စုပ္ပန္နဘာဝေန” ဟု ပြသည်၊ ပစ္စုပ္ပန်အနိုက်အတန်၌ ထင်ရှားရှိသော အတ္ထိပစ္စည်းအဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်သည်မဟုတ်-ဟူလို။ [န ပစ္စုပ္ပန္နဘာ ဝေနာတိ န ဝိဇ္ဇမာနဘာဝေန၊ န အတ္ထိဘာဝေနာတိ အတ္တော၊-မဓု။]

မဂ္ဂေါ အဓိပတိ ဧတေသံတိ-ဟူသော၊ အယဉ္ဇ အတ္ထော-ဤဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသံ အနက်ကိုလည်း၊ နိက္ခေပကဏ္ဍော-၌၊ ဥဒါဟရဏဝသေန-ဥဒါဟရဏံ၏ အစွမ်းဖြင့်၊ (နိဒဿနနည်း၏အစွမ်းဖြင့်) အာဂတံ-သော၊ အတ္ထနယံ-အနက်ကို သိကြောင်း နည်းကို၊ ဂဟေတွာ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တော-ဆိုအပ်ပြီ၊ ပန-စင်စစ်ကား၊ ယသ္မာ၊ ပဋ္ဌာနေ-၌၊ မဂ္ဂါဓိပတိ၊ ပေ၊ အဓိပတိတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ [မဂ္ဂါဓိပတိ-မဂ်ဟူသော အဓိပတိရှိသော၊ ဓမ္မ-ကို၊ ပဋိစ္စ-၍၊ မဂ္ဂါဓိပတိ-မဂ်ဟူသောအဓိပတိ၊ မဂ်ဟူသော အဓိပတိရှိသော၊ ဓမ္မော-တရားသည်၊ နာဓိပတိ ပစ္စယာ-အဓိပတိပစ္စည်းမှ တစ်ပါးသော ပစ္စည်းကြောင့်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ-၏၊ မဂ္ဂါဓိပတိ-နိဿယ၊ ခန္ဓေ-တို့ကို၊ ပဋိစ္စ-၍၊ မဂ္ဂါဓိပတိ-မဂ်ဟူသော အဓိပတိဖြစ်သော၊ အဓိပတိ (ဓမ္မော-အဓိပတိတရားသည်၊ (ဥပ္ပဇ္ဇတိ)။] တသ္မာ၊ မဂ္ဂေါ-မဂ်ဟူသော၊ အဓိပတိ-အဓိပတိတည်း၊ မဂ္ဂါဓိပတိ-မဂ်ဟူသော အဓိပတိ၊ ဣတိ-သို့၊ အယံပိ အတ္ထော-ဤကမ္မဇာရည်းအနက်ကိုလည်း၊ ပါဠိယံ-ဓမ္မသင်္ဂဏီမာတိကာ ပါဠိတော်၌၊ သရူပေကသေသဝသေန-သရူပေကသေသံ၏ အစွမ်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ သမာနသဒ္ဓတ္ထဝသေနဝါ-တူသော အနက်၏ အစွမ်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ သင်္ဂဟိတော-ပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏။

မဂ္ဂေါ အဓိပတိ၊ ပေ၊ ဝုတ္တော။ “မဂ္ဂေါ+အဓိပတိ ဧတေသံ” ဟူသော အဋ္ဌကထာ၌လာသော ဗဟုဗ္ဗိဟိသိဂြိုဟ်သည် နိက္ခေပကဏ္ဍပါဠိတော်၌ ဥဒါဟရဏံ အဖြစ်ဖြင့်လာသော ဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသံ အနက်ကို ပြသောနည်းကိုယူ၍ ဆိုအပ်သော စကားဖြစ်သည်။ သဒ္ဓါကျမ်းတို့၌ ဥဒါဟရဏံပုံစံဟူသည် အနည်းငယ်ကိုသာထုတ်ပြအပ်သကဲ့သို့ ‘ဤဗဟုဗ္ဗိဟိသိဂြိုဟ်နက်လည်း နိဒဿနနည်းအားဖြင့် ပုံစံပြအနက်သာဖြစ်သည်၊ အကြွင်းအကျန်မရှိသော အနက်မဟုတ်-ဟူလို၊ နိက္ခေပကဏ္ဍ ပါဠိတော်ကို ကြည့်ပါ၊ ထိုပါဠိတော်၌ သဟဇာတာဓိပတိအရတွင် ဝိမသာဓိပတိ တစ်ပါးသာပြထား၏၊ သမ္ဘာဝါယာမမဂ္ဂင်ဖြစ်၍ မဂ္ဂအမည်ရပါလျက် ဝိရိယာဓိပတိကို မပြချေ။ [ဥဒါဟရဏဝသေနာတိ နိဒဿနဝသေန၊ န နိရဝသေသဒဿနဝသေနာတိ အတ္ထော၊-မဓု။]

ယသ္မာ ပန၊ ပေ၊ ဝုတ္တံ။ “ဤဝါကျကား ပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်ကို သာကေပြသော ဝါကျတည်း၊ မဂ္ဂါဓိပတိ ဓမ္မတိ ဧတ္ထ ဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသော ကာတဗ္ဗော၊ မဂ္ဂါဓိပတိ ဓမ္မောတိ ဧတ္ထ သမာသဒ္ဓယမ္ပိ၊ တတ္ထ မဂ္ဂါဓိပတိ အဓိပတိတိ ဧတံ ကမ္မဇာရယံ သန္တာယ ဝုတ္တံ၊ မဂ္ဂါဓိပတိ ဧကံ ခန္ဓံ ပဋိစ္စ တယော ခန္ဓာတိ အာဒိ အဝသေသပဒံ ပန မဂ္ဂါဓိပတိ သဒ္ဓဿ ဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသံ သန္တာယ ဝုတ္တံ၊-မဓု။

တသ္မာ၊ ပေ၊ ဝေဒိတဗ္ဗော။ “ထိုပါဠိတော်၌ “မဂ္ဂါဓိပတိ အဓိပတိ”ဟု ဟောတော်မူသောကြောင့် “မဂ္ဂေါ+အဓိပတိ မဂ္ဂါဓိပတိ”ဟူသော ကမ္မဇာရည်း သမာသံကိုလည်း သိထိုက်၏၊ သို့ဖြစ်လျှင် မာတိကာပါဠိတော်၌ အဘယ်သို့ သိရမည်နည်းဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “သရူပေ၊ ပေ၊ ဝေဒိတဗ္ဗော”ဟု မိန့်၊ မာတိကာပါဠိတော်၌ ဗဟုဗ္ဗိဟိတွဲရသော မဂ္ဂါဓိပတိပုဒ်၊ ကမ္မဇာရည်းတွဲရသော

အနုပ္ပန္နာတိဇတေန-အနုပ္ပန္နာဟူသော ဤပုဒ်ဖြင့်၊ သဗ္ဗော-သော၊ ဥပ္ပန္နဘာဝေါ-ဥပ္ပန္န၏အဖြစ်ကို၊ ပဋိသိဒ္ဓေါ-တားမြစ်အပ်ပြီ၊ ဥပ္ပန္နဓမ္မဘာဝေါဇဝ-(ရှေ့ပုဒ်အရ) ဥပ္ပန္နဓမ္မ၏အဖြစ်ကိုသာလျှင်၊ န (ပဋိသိဒ္ဓေါ)-တားမြစ်အပ်သည်မဟုတ်၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ တေန-ထိုအနုပ္ပန္နာဟူသော ပုဒ်ဖြင့်၊ ဥပ္ပန္နာ-ဖြစ်ပြီးကုန်သော၊ ဝိဂတာ-ကင်းပြီးကုန်သော၊ အတိတာပိ-အတိတ်တရားတို့ကိုလည်း (ပိဖြင့် ပစ္စုပ္ပန်တရားတို့ကို ပေါင်းပါ၊) န သင်္ဂဟိတာ-မသိမ်းယူအပ်ကုန်၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ-နံ၏၊ ဟိ-မှန်၊ (တစ်နည်း) ဟိ (ယသ္မာ၊ အတိတာပိ-တို့သည်လည်း)၊ သင်္ဂဟိတာ-နံသည်၊ ယဒိသိယု-နံအံ၊ (ဇဝံ သန္တေသု)၊ အနုပ္ပန္နောပေ၊ ပစ္စယောတိ ဇဝမာဒိ-ဤသို့

မဂ္ဂါဓိပတိပုဒ်၊ ဤ ပုဒ်ကို “မဂ္ဂါဓိပတိနောစ-မဂ်ဟူသော အာရမဏာဓိပတိ၊ သဟဇာတာဓိပတိ ရှိသော တရားတို့လည်း မဂ္ဂါဓိပတိနောစ-မဂ်ဟူသော အဓိပတိ ဖြစ်သောတရားတို့လည်း မဂ္ဂါဓိပတိနော-တို့”ဟု ဧကသေသပြု၍ သိမ်းယူထားသည်ဟုသော်လည်းကောင်း၊ သဒ္ဓါ တူသော ကြောင့် သာမညနိဒ္ဒေသနည်းအားဖြင့် ထို ၂-ပုဒ်လုံးကို သိမ်းယူထား သည်ဟုသော်လည်းကောင်း သိပါ။

အရူပံ။ ။ဤပြခဲ့သောအဖွင့်နှင့်အညီ “မဂ္ဂါဓိပတိနော-မဂ်ဟူသော အာရမဏာ ဓိပတိပစ္စည်းရှိကုန်သော၊ ဝါ-မဂ်ဟူသော သဟဇာတာဓိပတိ ပစ္စည်းရှိကုန်သော” ဤသို့ ဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသ်အနက်အတွက် အနက် ၂-မျိုးပေး၍အရကောက်လည်း ၂-နည်း ကောက်ပုံနှင့် “ဝါ-မဂ်ဟူသော အဓိပတိဖြစ်ကုန်သော”ဟု ကမ္မဓာရည်းသမာသ် အတွက် တတိယတစ်နည်းပေး၍ တတိယနည်းကောက်ပုံကို မာတိကာအကောက်တို့၌ ကြည့်ပါ။

ဥပ္ပန္နဘာဝေါ။ ။ဥပ္ပန္နသဒ္ဓေါ-သည်၊ ဥပ္ပါဒါဒိ-ဥပါဒ်အစရှိသော ခဏတ္တယသို့၊ ပဋိပဇ္ဇမာနော-ရောက်ဆဲတရား (ပစ္စုပ္ပန်တရား)လည်းကောင်း၊ ပစ္စာ-ဥပါဒ် အစရှိသည်သို့ ရောက်ပြီး၍၊ ဝိဂတောစ-ကင်းသော အတိတ်တရားလည်းကောင်း၊ ဣတိဒုဝိဓေသု အတ္ထေသု (ဝတ္ထုတိ)၊ ဥဘယေသံပိ-ဖြစ်ဆဲဖြစ်ပြီး ၂-ပါးစုံသော တရားတို့ကိုလည်း၊ ဝါစကော-ဟောနိုင်၏၊ န ပုရိမာနံယေဝ-ရှေ့ဖြစ်သော ဥပ္ပါဒါဒိ ပဋိပဇ္ဇမာန (ပစ္စုပ္ပန်တရား)ကိုသာ ဟောသည်မဟုတ်၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ တမတ္ထံ ဒသေတုံ၊ အနုပ္ပန္နာတိ အာဒိ မာဟ၊ ဥပ္ပန္နဘာဝေါ=ဥပ္ပါဒါဒိပစ္စတာ-ဥပါဒ် အစရှိသော ခဏတ္တယသို့ ရောက်ကုန်ပြီး၏ အဖြစ်။-(အနု)။

ဆက်ဦးအံ။ ။“ဥပါဒ်စသော ခဏတ္တယသို့ ရောက်သည်၏အဖြစ်=ရောက်ခြင်း” ဟူရာ၌ အတိတ်တရားတို့လည်း ခဏတ္တယသို့ ရောက်ပြီးဖြစ်ရကား ဥပ္ပန္နအရ၌ပါဝင်ကြ၏၊ ထို့ကြောင့် “ဥပ္ပန္နဘာဝေါ ပဋိသိဒ္ဓေါ”အရ အတိတ်တရားများကိုလည်း တားမြစ်ရာရောက်၏၊ ထို့ကြောင့် “အတိတာပိ န သင်္ဂဟိတာ-အနုပ္ပန္နာ၌ အတိတ်တရားတို့ကိုလည်း မသိမ်းယူဘဲ တားမြစ်ထားသည်”ဟု ဆိုသည်။

ယဒိ ဟိ ပေ၊ န တု ဝုတ္တန္တိ။ ။“ဥပ္ပန္နာဓမ္မာ”ဟု ပဌမပဒကို ဟောတော်မူပြီးနောက် “အနုပ္ပန္နာ ဓမ္မာ”ဟုဆက်၍ ‘ဟောတော်မူအပ်သော ဒုတိယပဒဖြင့် ဥပ္ပန္နဓမ္မကိုသာ တားမြစ် သင့်ပါလျက် ဥပ္ပန္နဘာဝ(အတိတ်ပစ္စုပ္ပန်) ၂-မျိုးလုံးကို တားမြစ်ကြောင်းကို အဘယ်ထောက်၍

အစရှိသော ပါဠိရပ်ကို၊ ဝုစ္ဆေယျ-ဟောတော်မူအပ်ရာ၏။ တု-စင်စစ်ကား၊ နဝုတ္တံ-ဟောတော်မမူအပ်၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (တေန-ထိုအနုပ္ပန္နဟူသောပါဌ်ဖြင့်၊ ဥပ္ပန္နာ-န်သော၊ ပေ၊ဣတိ-သို့၊ 'ဒဗ္ဗဗ္ဗာ-န်၏။)

အနာဂတာနိ-အနာဂတ်ဖြစ်ကုန်သော၊ ဝိပါကကဋတ္တာရူပါနိ-နာမ်ဝိပါက၊ ကဋတ္တာရုပ်တို့သည်၊ အတိတေ ကမ္မေ-အတိတ်ကံသည်သော်လည်းကောင်း၊ အနာဂတေ ကမ္မေဝါ-အနာဂတ်ကံသည်သော်လည်းကောင်း၊ ပုရိမနိပ္ပန္နေဝ-အကျိုးမပေးမိ ရှေးအဖို့၌ ပြီးပြီးသော်သာလျှင်၊ ဥပ္ပဇ္ဇိဿန္တိ-န်လတ္တံ့၊ အနိပ္ပန္နေ-ပြီးပြီးမဟုတ်လသော်၊ န (ဥပ္ပဇ္ဇိဿန္တိ)၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ပရိနိဋ္ဌိတ၊ပေ၊နေဝ-ပြီးပြီးသောအကြောင်းတစ်စိတ်ရှိကုန်သည်သာ၊ ဟောန္တိ၊ တသ္မာ၊ တာနိ-ထိုပြီးပြီးသော အကြောင်းတစ်စိတ်ရှိကုန်သော၊ ဝိပါကနာမက္ခန္ဓာ ကဋတ္တာရုပ်တို့ကို၊ အဝဿံ ဥပ္ပဇ္ဇိဿန္တိတိ-ဟူသော ဝစနတ္ထကြောင့်၊ ဥပ္ပါဒိနော ဓမ္မာတိ-တို့ဟူ၍၊ ဝုစ္ဆန္တိ-န်၏။

အတ္တနော သဘာဝန္တိ-ကား၊ ကက္ခဋ္ဌဗုဒ္ဓနာဒိသဘာဝံ-ကက္ခဋ္ဌဗုဒ္ဓန အစရှိသော သဘောကို၊ (ပတွာ အတိက္ကန္တာ-၌ စပ်။)

ဧဝံ ပဝတ္တမာနာတိ-ကား၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ စက္ခာဒိဘာဝေန-စက္ခုအစရှိသည်တို့၏ အဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဗုဒ္ဓနာဒိဘာဝေန-ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဧကသန္တတိ ပရိယာပန္နတာ ငသေန-တစ်ခုသော ခန္ဓာအစဉ်၌ အကျုံးဝင်ကုန်သည်၏ အဖြစ်၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ပဝတ္တမာနာ-ဖြစ်ကုန်လသော်၊ (အတ္တာတိဂဟဏံဂမိဿာမ-၌စပ်။)

အတ္တာနံ အဓိ အဇ္ဈတ္တာတိ-အတ္တာနံ အဓိ အဇ္ဈတ္တာဟူသော ဝစနတ္ထ၌၊ အဓိသဒ္ဓေါ-အဓိသဒ္ဓါသည်၊ သမာသဝိသယေ-သမာသ်အရာ၌၊ အဓိကာရတ္ထံ၊ အဓိကာရအနက်ကိုလည်းကောင်း၊ ပဝတ္တိအတ္တဉ္စ-ပဝတ္တိအနက်ကိုလည်းကောင်း၊

မှတ်ထိုက်ပါသနည်း-ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် "ယဒိ ဟိ" စသည်မိန့်၊ အနုပ္ပန္နာဓမ္မာ၌ အတိတ်တရားကို မတားမြစ်လျှင် အတိတ်ဖြစ်သော အနုပ္ပန္နဓမ္မသည် ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော ဥပ္ပန္နဓမ္မအား အနန္တရသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံကို ဟောတော်မူရာ၏။ ထိုသို့ကား ဟောတော်မူ၊ ထို့ကြောင့် အနုပ္ပန္နဖြင့် အတိတ် ပစ္စုပ္ပန် ၂-မျိုးလုံးတားမြစ်ကြောင်းကို မှတ်ထိုက်ပါသည်-ဟူလို။

အနာဂတာနိ ပေ၊ ဝုစ္ဆန္တိ။ ။ရှေးက ပြုအပ်ပြီးသောကံကို "အတိတေ ကမ္မေပုရိမနိပ္ပန္နေ"ဟုဆို၏။ ယခုမှ နောက်၌ဖြစ်လတ္တံ့ကံကို "အနာဂတေ ကမ္မေ ပုရိမနိပ္ပန္နေ"ဟု ဆို၏။ အကျိုးတရားတို့၏ ရှေ့ကျသောကြောင့် အနာဂတ်ကိုလည်း "ပုရိမနိပ္ပန္န"ဟု ခေါ်နိုင်၏။ ဥပမာ-အရိမေတ္တေယျဘုရားရှင်၏ "အရဟတ္တမဂ်" ဟူသော ကံသည် ဖိုလ်ကိုထောက်လှောင်ပုရိမနိပ္ပန္နကံပင်ဖြစ်၍ ဖိုလ်တရားကား မဇ္ဈိတ်ဖြစ်လတ္တံ့သော ဥပ္ပါဒိမည်သကဲ့သို့တည်း။ ဤသို့လျှင် အတိတ်ဖြစ်စေ၊ အနာဂတ်ဖြစ်စေ (အကျိုးမပေးခင်) ဖြစ်ပြီးသောကံကိုထောက်၍ အကျိုးဖြစ်သော ဝိပါက နာမက္ခန္ဓာ ကဋတ္တာရုပ်များကို "ဥပ္ပါဒိ-မဇ္ဈိတ်ဖြစ်လတ္တံ့တရား" ဟု ခေါ်ရသည်။

ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ ပဝတ္တတိ-ဖြစ်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ အတ္တာနံ-အတ္တကို၊ အဓိက္ခိစ္စ-
စွဲမှီ၍၊ ဥဒ္ဓိဿ-ရည်စူး၍၊ ပဝတ္တာ-ဖြစ်ကုန်သောတရားတို့တည်း၊ အဇ္ဈတ္တာ-တို့၊
(ဣတိ-သို့၊ အတ္ထော-ကို၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗော-၏ ဟု စပ်ပိုဒ်ထည့်။)

တေနာတိ-ကား၊ ယဿ-အကြင်ရဟန်း၏ (စိတ္တံ၌စပ်၊) ဝါ-သည်၊ (မနသိ
ကရောတော၌စပ်၊) ဈာနာ-ဈာန်မှ၊ ဝုဋ္ဌဟိတွာ-ထပြီး၍၊ အဇ္ဈတ္တံ-အဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌
လည်းကောင်း၊ ဝါ-မိမိသန္တာန်၌လည်းကောင်း၊ ဗဟိဒ္ဓါ-ဗဟိဒ္ဓသန္တာန်၌လည်းကောင်း၊
ဝါ-သူတစ်ပါးသန္တာန်၌လည်းကောင်း၊ အဇ္ဈတ္တ-ဗဟိဒ္ဓါစ-ရံခါ အဇ္ဈတ္တသန္တာန်၊
ရံခါ ဗဟိဒ္ဓသန္တာန်၌လည်းကောင်း၊ သုညတံ-အတ္တမှကင်းဆိတ်သော ဖလသမာပတ်ကို
လည်းကောင်း၊ အာနဉ္ဇဉ္ဇ-အာနဉ္ဇသမာပတ်ကိုလည်းကောင်း၊ မနသိကရောတော-
စိတ်၌ထားလသော်၊ ဝါ-နှလုံးသွင်းလသော်၊ အဇ္ဈတ္တသုညတာဒိသု-အဇ္ဈတ္တသုညတ
အစရှိသည်တို့၌၊ (အာဒိဖြင့် ဗဟိဒ္ဓသုညတ အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓသုညတ အာနဉ္ဇတို့ကိုယူ။)
စိတ္တံ-သည်၊ န ပက္ခန္ဓတိ-မသက်ဝင်၊ န ပသီဒတိ-မကြည်လင်၊ န သန္တိဋ္ဌတိ-
ကောင်းစွာမတည်နိုင်၊ နာဓိမုစ္စတိ-အဲ၊ ဤသို့ ဖြစ်ထိုက်၏ဟု မဆုံးဖြတ်နိုင်၊
ယောစ-အကြင်ရဟန်းသည်လည်း၊ တတ္ထ-ထို အဇ္ဈတ္တသုညတ အစရှိသည်ဝယ်
စိတ်၏ မသက်ဝင်ခြင်းစသည်၌၊ သမ္မဇာနော-ကောင်းစွာ အပြားအားဖြင့် သိ၏၊
တေနာတိက္ခန္ဓာ-သည်။ [ယဿမှစ၍ သမ္မဇာနောတိုင်အောင် “တေန”၏ အနိယမ
ကို ထည့်၍ပြသည်၊ ဣတိဟ အနက်မရှိ၊ ထိုဝါကျအားလုံး၏ အဓိပ္ပာယ်ကို
အဋ္ဌကထာ ဘာသာဋီကာ၌ မဟာသုညတသုတ်ရင်းမှယူ၍ ပြထားပြီ။]

တသ္မိယေဝ၊ ပေ၊ နိမိတ္တတိ-ကား၊ ပဌမဇ္ဈာနာဒိသမာဓိနိမိတ္တ-ပဌမဈာန်
အစရှိသော သမာဓိ၏အာရုံဖြစ်သော၊ အဇ္ဈတ္တမေဝါတိ-ကား၊ ဈာနဂေါစရေ-
ပဌမဈာန် အစရှိသည်တို့၏ အာရုံဖြစ်သော၊ ကသိဏာဒိမိ-ကသိုဏ်းအစရှိသည်၌၊
စိတ္တံသဏ္ဌပေတဗ္ဗံတိ-ကား၊ ပဌမဇ္ဈာနာဒိစိတ္တံ-ပဌမဈာန် အစရှိသော စိတ်ကို၊
သဏ္ဌပေတဗ္ဗံ-ကောင်းစွာ ထားထိုက်၏၊ ဝါ-ကောင်းစွာထားရမည်။

အဇ္ဈတ္တရတောတိ-ကား၊ ဂေါစရဇ္ဈတ္တ-အာရုံဟူသော အဇ္ဈတ္တဖြစ်သော၊
နိဗ္ဗာနေ-၌၊ ရတော-မွေ့လျော်သည်၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ သမာဓိဂေါစရေ-သမာဓိ၏
ကျက်စားရာ အာရုံဖြစ်သော၊ ကမ္မဋ္ဌာနေ-ကမ္မဋ္ဌာန်း၌၊ ရတော-သည်၊ သမာဟိတော-
ကောင်းစွာအာရုံ၌ထားအပ်သော စိတ်ရှိသည်၊ ဝါ-တည်ကြည်သည်၊ ဧကော-
အဖော်မလှောက် တစ်ယောက်တည်းသည်၊ (ဟုတွာ)၊ သန္တုသိတော-ကောင်းစွာ
နှစ်သက်အပ်၏၊ တံ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ ဘိက္ခု၊ ဘိက္ခုဟူ၍၊ အာဟု-ကုန်ပြီ၊ ဣတိ
(အယံ)- ဤ“ဧကော-သန္တုသိတော တမာဟု ဘိက္ခု”ဟူသော ပါဌ်ကား၊ ဂါထာ
သေသော-ဂါထာ၏ အကြွင်းအကျန်ပါဌ်တည်း။ [ဤဂါထာ အကြွင်းကို ပြခြင်းဖြင့်
အဇ္ဈတ္တသဒ္ဓါ၏ ဂေါစရဇ္ဈတ္တဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်အာရုံအနက်ဟော အဖြစ်ကို ခိုင်မြဲစေ၏။]

အဇ္ဈတ္တ သမ္ပသာဒနန္တိ ဧတ္ထ-ဟူသောပါဌ်၌၊ ဈာန်-ကို၊ သကသန္တ တိပရိယာ ပန္နတ္တာ-မိမိခန္ဓာအစဉ်၌ အကျုံးဝင်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အဇ္ဈတ္တန္တိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ နိယကဇ္ဈတ္တတ္ထော-နိယကဇ္ဈတ္တ အနက်ရှိသော၊ အဇ္ဈတ္တသဒ္ဓေါ-သည်၊ ဟောတိ-၏၊ အဇ္ဈတ္တန္တိ-ကား၊ သကသန္တတိ နိယကံ-မိမိခန္ဓာအစဉ်ကို မှီ၍ဖြစ်သော၊ (ဒုတိယဈာန်၌စပ်။)

အဇ္ဈတ္တ-အဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌၊ ဘဝါ-ဖြစ်ကုန်သောတရားတို့တည်း၊ အဇ္ဈတ္တိကာ-အဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌ဖြစ်ကုန်သောတရားတို့၊ ဣတိ-ဤဝစနတ္ထကြောင့်၊ နိယကဇ္ဈတ္တေ သုပိ- မိမိကိုမှီ၍ဖြစ်သော အဇ္ဈတ္တတရားတို့တွင်လည်း၊ ပိသဒ္ဓါကို စက္ခာဒယော နောင်ရွေ့၍ အနက်ပေးဖို့ရန် မရဖွင့်၏၊ စဉ်းစားပါ။] အပ္ပန္နရာ-အတွင်းဖြစ်ကုန်သော၊ စက္ခာဒယော-စက္ခု အစရှိသော အာယတနတို့ကို၊ (အဇ္ဈတ္တိကာတိ-အဇ္ဈတ္တိကတို့ ဟူ၍၊) ဝုစ္ဆန္တိ။

ပန-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤအဇ္ဈတ္တဇ္ဈတ္တ၏ ဥဒါဟရဏ်ကိုပြရာ၌၊ စက္ခာဒီသု-စက္ခုအစ ရှိသော အာယတနတို့၌၊ ပဝတ္တမာနော-ဖြစ်သော၊ အဇ္ဈတ္တိကသဒ္ဓေါ-အဇ္ဈတ္တိကသဒ္ဓါကို၊ ဒသိတော-ပြအပ်ပြီ၊ အဇ္ဈတ္တသဒ္ဓေါ-အဇ္ဈတ္တသဒ္ဓါကို၊ န (ဒသိတော)-မပြအပ်၊ စ-ဆက်၊ အဇ္ဈတ္တအဇ္ဈတ္တိကသဒ္ဓါနံ-အဇ္ဈတ္တသဒ္ဓါ၊ အဇ္ဈတ္တိကသဒ္ဓါတို့၏၊ ဗဟိဒ္ဓါ ဗာဟိရသဒ္ဓါနိဝိယ-ဗဟိဒ္ဓါသဒ္ဓါ ဗာဟိရသဒ္ဓါတို့ကဲ့သို့၊ ဝိသေသော-အထူးသည်၊ အတ္ထိ၊ ဟိ-ချဲ့၊ သပရသန္တာနိကေသု-မိမိသန္တာန် သူတစ်ပါး သန္တာန်၌ ဖြစ်ကုန်သော၊ သဗ္ဗေသု-န်သော၊ ရူပါဒီသု-ရူပါရုံအစရှိသော ဗာဟိရာယတနတို့၌၊ ဗာဟိရသဒ္ဓေါ-သည်၊ ပဝတ္တတိဝိယ-ကဲ့သို့၊ အဇ္ဈတ္တိကသဒ္ဓေါ-သည်၊ သပရ-သန္တာနိကေသု-န်သော၊ သဗ္ဗေသု၊ စက္ခာဒီသု-စက္ခုအစရှိသော အဇ္ဈတ္တိကာယတန ခြောက်ပါးတို့၌၊ ပဝတ္တတိ-၏၊ အဇ္ဈတ္တသဒ္ဓေါ ပန-အဇ္ဈတ္တ သဒ္ဓါသည် ကား၊ သကသန္တာနိကေသေဝ-မိမိသန္တာန်၌သာလျှင်ဖြစ်ကုန်သော၊ စက္ခုရူ ပါဒီသု-စက္ခု အစရှိသော အဇ္ဈတ္တိကာယတနခြောက်ပါး၊ ရူပါရုံအစရှိသော ဗာဟိရာယတန ခြောက်ပါးတို့၌၊ (ပဝတ္တတိ)၊ (ကိမိဝ-နည်း၊) တတော-ထိုသကသန္တာနိက စက္ခုရူပ အစရှိသောတရားတို့မှ၊ အညေသေဝ-အခြားသော စက္ခုရူပအစရှိသော တရားတို့၌သာလျှင်၊ ဗဟိဒ္ဓါ သဒ္ဓေါ-သည်၊ ပဝတ္တတိဝိယ-ကဲ့သို့တည်း၊ ဣတိ-

ဧတ္ထ ပန ပေ၊ ယုတ္တန္တိ။ ။အဇ္ဈတ္တသဒ္ဓါ၏ အတ္ထုဒ္ဓါရကိုပြရာဇာယ် အဇ္ဈတ္တဇ္ဈတ္တ၏ ဥဒါဟရဏ်အဖြစ်ဖြင့် “ဆ အဇ္ဈတ္တိကာနိ အာယတနာနိ”ဟု ဥဒါဟရဏ်ထုတ်၏၊ ထိုသို့ ထုတ်ပြရာ၌ အပြစ်ပြလိုသောကြောင့်၊ “ဧတ္ထ ပန”စသည်မိန့်၊ အဇ္ဈတ္တသဒ္ဓါ၏ အဇ္ဈတ္တဇ္ဈတ္တအနက်ကိုဟောရာ၌ “ဆ အဇ္ဈတ္တိကာနိ”ဟု အဋ္ဌကထာဆရာ ဥဒါဟရဏ်ပြထား၏၊ အဇ္ဈတ္တသဒ္ဓါကို မပြနိုင်ချေ၊ ဗဟိဒ္ဓါသဒ္ဓါနှင့် ဗာဟိရသဒ္ဓါသည် မတူသကဲ့သို့ အဇ္ဈတ္တသဒ္ဓါနှင့် အဇ္ဈတ္တိက သဒ္ဓါလည်း မတူပါ၊ ထိုသို့ မတူပုံကိုချဲ့ပြလို၍ “အဇ္ဈတ္တိက သဒ္ဓေါဟိ- စသည်ကို မိန့်သည်။ [ထိုသဒ္ဓါ ၂-ခုတို့၏

လျှင်၊ သဒ္ဓတော-သဒ္ဓါအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အတ္တတော-အနက်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ တသ္မာ အသမာနတ္တာ-(အဇ္ဈတ္တ သဒ္ဓါနှင့် အဇ္ဈတ္တိကာသဒ္ဓါတို့၏) ထိုသို့ မတူကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဧတ္ထ-ဤအဋ္ဌကထာ၌၊ ဣဒံ ဥဒါဟရဏံ-ဤ ဆ အဇ္ဈတ္တိကာနိ အာယတနာနိဟူသော ဥဒါဟရဏံသည်၊ န ယုတ္တံ-မသင့်သည် မဟုတ်ပါလော၊ ဣတိ-ဤသို့သော စောဒနာသည်၊ (ဘဝေယျ-ဖြစ်ရာ၏၊)

ပန-ဆက်၊ (တစ်နည်း) ပန-စောဒကပက္ခမှာတစ်ပါး ပရိဟာရပက္ခကို ဆိုဦးအံ့၊ ဧတ္ထ-ဤအဇ္ဈတ္တဇ္ဈတ္တ၏ ဥဒါဟရဏံကိုပြရာ၌၊ အယံ အဓိပ္ပာယော-ဤအဋ္ဌကထာဆရာ၏အလိုကို၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗော-မှတ်ထိုက်၏၊ ဟိ-ရဲ့၊ အဇ္ဈတ္တော ဘဝါ အဇ္ဈတ္တိကာတိ-ဟူသော၊ အယံ-ဤအနက်သည်၊ ဝစနတ္ထော-ဝစနတ္ထတည်း၊ (အဇ္ဈတ္တိက သဒ္ဓါ၏ အနက်တည်း၊) ယဉ္ဇ-အကြင်စက္ခုအစရှိသော အာယတနသည်လည်း၊ အဇ္ဈတ္တော-အဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌၊ ဘဝံ-ဖြစ်၏၊ (ပါဝင်၏၊) တေန-ထိုစက္ခု အစရှိသော အာယတနသည်၊ အဇ္ဈတ္တေနဝ-အဇ္ဈတ္တသည်ပင်၊ ဘဝိတဗ္ဗံ-ဖြစ်ထိုက်၏၊ တေန-ကြောင့်၊ တံ ဝါစကဿ-ထိုစက္ခု အစရှိသော အာယတနကိုဟောတတ်သော၊ အဇ္ဈတ္တသဒ္ဓဿ-အဇ္ဈတ္တ သဒ္ဓါ၏လည်းကောင်း၊ အဇ္ဈတ္တိကသဒ္ဓဿစ-၏ လည်းကောင်း၊ သမာနတ္တာ-တူသော အနက်ရှိသည်၏အဖြစ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ ဥဘိန္တပိ-ကုန်သော၊ သဒ္ဓါနံ-အဇ္ဈတ္တသဒ္ဓါ အဇ္ဈတ္တိကာ သဒ္ဓါတို့၏၊ သမာနတ္တဘာဝတော-တူသော အနက်ရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အဇ္ဈတ္တိကသဒ္ဓေ-အဇ္ဈတ္တိကသဒ္ဓါသည်၊ အဇ္ဈတ္တဇ္ဈတ္တော-အဇ္ဈတ္တဇ္ဈတ္တအနက်၌၊ ပဝတ္တမာနေ-သော်၊ အဇ္ဈတ္တသဒ္ဓေါသည်၊ တတ္ထ-ထိုအဇ္ဈတ္တဇ္ဈတ္တအနက်၌၊ ပဝတ္တော-ဖြစ်၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဝတ္ထု-ဆိုခြင်းငှာ၊ သက္ကာ-၏၊ ဣတိ (အယံ အဓိပ္ပာယော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။)

သဒ္ဓါချင်းမတူပုံမှာ ထင်ရှား၏၊ အနက်ချင်းမတူပုံကိုကား သင်္ဂြိုဟ်ရုပ်ပိုင်း၌ အဇ္ဈတ္တိကရုပ် ဇာဟိရရုပ် အရကိုလည်းကောင်း၊ မာတိကာ၌ အဇ္ဈတ္တတိက်၊ အဇ္ဈတ္တိကဒုက်တို့၏ အရကိုလည်းကောင်း ကြည့်၍သိပါ၊ ဋီကာ၌ ထိုအတိုင်းပြထားသည်။] ထိုသို့ သဒ္ဓါချင်း အနက်ချင်းမတူသောကြောင့် အဇ္ဈတ္တသဒ္ဓါ၏ အတ္ထုပ္ပါဒ်ကိုပြရာ၌ “ဆ အဇ္ဈတ္တိကာနိ အာယတနာနိ” ဟူသော ဥဒါဟရဏံ သည် မသင့်သည် မဟုတ်ပါလော-ဟု စောဒနာသည်။

အယံ မနေတ္ထ ခပ၊ ဝတ္ထုတိ။ ။ဤကား ပရိဟာရစကားတည်း၊ “အဇ္ဈတ္တော+ဘဝါ အဇ္ဈတ္တိကာ” ဟူသော ဝစနတ္ထအရ “အဇ္ဈတ္တတရားအပေါင်း တွင်+ပါဝင်သောတရားဟူသည် အဇ္ဈတ္တတရားပင်ဖြစ်သင့်၏ (ဥပမာ-အသင်းသားအများတွင်+ပါဝင်သူ”ဟူသည် အသင်းသားပင်ဖြစ်သကဲ့သို့တည်း၊) ထို့ကြောင့် “အဇ္ဈတ္တတရားတွင် ပါဝင်သောတရား” ဟူသော အနက်ကို အဇ္ဈတ္တသဒ္ဓါကလည်းဟော အဇ္ဈတ္တိကသဒ္ဓါကလည်းဟောနိုင်၏၊ ဤနည်းအားဖြင့် ထိုသဒ္ဓါ ၂-ချက်သည် အနက်တူဖြစ်ရကား အဇ္ဈတ္တဇ္ဈတ္တအနက်ကို အဇ္ဈတ္တိကသဒ္ဓါက ဟောလျှင် အဇ္ဈတ္တသဒ္ဓါလည်း ထိုအနက်ကို ဟော၏-ဟု ဆိုပါသည်။

ဝိဟာရသုညတာသုတ္တေ-ဝိဟာရသုညတာသုတ်၌၊ သင်္ဂဏိကာရာမတာယ-
အပေါင်းအဖော်၌ ပေါင်းသင်းနေထိုင်ခြင်းဟူသော ဓမ္မလျော်ရာရှိသူ၏ အဖြစ်၏ လည်း-
ကောင်း၊ ရူပရတိယာစ-ရုပ်တည်းဟူသော ခန္ဓာကိုယ်၌ ဓမ္မလျော်ခြင်း၏ လည်းကောင်း၊
[ထို သုတ်ပါဠိတော်ဝယ် ရူပ၌ ဓမ္မလျော်ခြင်းကိုသာ ပြထားသောကြောင့် အာဒိသဒ္ဓါ
ပိုသည်၊ ရူပကို “သရီရံ” ဟု ထိုသုတ် အဋ္ဌကထာ၌ ဖွင့်၏၊] အာဒိနဝံ-ကို၊ ဝတ္ထာ-
ဟောတော်မူပြီး၍၊ တပဋိပက္ခ ဝိဟာရဒဿနတ္ထံ-ထို သင်္ဂဏိကာရာမ ရူပရတိတို့၏
ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော ဝိဟာရကို ပြတော်မူခြင်းအကျိုးငှာ၊ အယံ ခေါပနာနန္ဒ
ဝိဟာရောတိ-ဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။ [ဤအဓိပ္ပာယ်ကို အဋ္ဌကထာ ဘာသာဋီကာ
၌ ပြထားပြီ။]

အဇ္ဈတ္တံ သုညတန္တိ-ကား၊ ဝိသယဘူတံ-အထူးသဖြင့် စိတ်ကိုဖွဲ့တတ်သည်ဖြစ်၍
ဖြစ်သော၊ ဣဿရိယဋ္ဌာနဘူတံ-အစိုးရသောပုဂ္ဂိုလ်၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ၅-
ဖြာသော ဝသီဘော်၏ တည်ရာဖြစ်၍ဖြစ်သော၊ ဝါ-၅-ဖြာသော ဝသီဘော်၏
အကြောင်းဖြစ်၍ဖြစ်သော၊ သုညတံ သုညတဖလသမာပတ္တိံ-သုညတဖလသမာပတ်သို့၊
(ဥပသမ္ပန္န ဝိဟရိတုံ၌စပ်၊) ဣတိအတ္ထော-အနက်။ [အဇ္ဈတ္တံကို “ဝိသယဘူတံ”
ဟုလည်းကောင်း၊ ဝိသယဘူတံကို “ဣဿရိယဋ္ဌာနဘူတံ”ဟုလည်းကောင်း၊
သုညတံကို “သုညတဖလသမာပတ္တိံ” ဟုလည်းကောင်း ဖွင့်သည်။]

ဟိ-ချဲ့၊ စိတ္တိဿရာ-စိတ်ကိုအစိုးရတော်မူကုန်သော၊ ဗုဒ္ဓါ-အလုံးစုံသော
တရားတို့ကို သိတော်မူကုန်သော၊ ဘဂဝန္တော-ဘုရားရှင်တို့သည်၊ ဓမ္မ-ကို၊ ဒေသန္တာပိ-
ဟောတော်မူကုန်စဉ်လည်း၊ ယံ မဟုတ္တံ-အကြင်တစ်မဟုတ်၌၊ တုဏှိ-ဆိတ်ဆိတ်၊
ဘဝိတဗ္ဗံ-ဖြစ်ထိုက်သည်၊ ဟောတိ၊ တံ မဟုတ္တံ-ထိုတစ်မဟုတ်၌၊ ဝါ-ထိုခဏ၌၊
ဖလ သမာပတ္တိံ-သို့၊ သာပဇ္ဇန္တိ-နိ၏၊ အညသ္မိံ ကာလေ-အခြားသောအခါ၌၊
ပဂေဝ-အဘယ်မှာ ဆိုဖွယ်ရာရှိတော့အံ့နည်း၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ သဗ္ဗတ္တာပိ-အလုံးစုံသော
ဈာန်အဘိညာဉ် အစရှိသောအရာတို့၌လည်း၊ ဣဿရိယာနံ-အစိုးရသောပုဂ္ဂိုလ်၏
ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ၅-ဖြာသော ဝသီဘော်တို့တွင်၊ [ဣဿရိယဿ၌စပ်။] ဗဟုလံ-

သင်္ဂဏိကာရာမတာယ။ ။ သင်္ဂဏနံ သုဗ္ဗောဓာနံ-ပေါင်းဆုံခြင်း၊ သင်္ဂဏာ-ခြင်း၊
သင်္ဂဏာဝေ သင်္ဂဏိကာ၊ လူအပေါင်း၌ ပေါင်းခြင်းဟူသော ဂဏသင်္ဂဏိကာ၊ ကိလေသာစိတ်၌
ပေါင်းခြင်းဟူသော ကိလေသသင်္ဂဏိကာဟု ၂-မျိုးရှိ၏၊ -ဤ၌ ဂဏသင်္ဂဏိကာကိုယူပါ၊
သင်္ဂဏိကာ+အာရာမော ယဿာတိ သင်္ဂဏိကာရာမော၊ တဿ+ဘာဝေါ သင်္ဂဏိကာရာမတာ။
[ဂဏေ ဇနသင်္ဂမေ သန္နိပတနံ ဂဏသင်္ဂဏိ ကာ၊-သုဒ္ဓိနကဏ္ဍသာရတ္ထ။]

စိတ္တိဿရာဟိ။ ။ ဣဿရိယဋ္ဌာနဘူတံကို ချဲ့လို၍ “စိတ္တိဿရာ ဟိ၊ပေ၊ကာလေ” ဟု
မိန့်သည်၊ ဘုရားရှင်တို့သည် စိတ်တော်ကိုအလိုရှိသလို ထားနိုင်လောက်အောင် ပိုင်တော်မူကြ၏၊
စိတ်တော်ကလည်း ဖလသမာပတ် ဝင်စားဖို့ရန် အမြဲညွှတ်နေတော်မူ၏၊ ထို့ကြောင့် တရား

များစွာ၊ ဖလသမာပတ္တိယံ-ဌိသာ၊ ဣဿရိယဿ-အစိုးရသောပုဂ္ဂိုလ်၏ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာ ၅-ဖြာသော ဝသီဘော်၏၊ ပဝတ္တနတော-ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ ဖလသမာပတ္တိ-ကို၊ ဣဿရိယဌာနန္တိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တာ-ဆိုအပ်ပြီ။

ဝါ-တစ်နည်း၊ အရဟတ္တဖလ၊ ဓိဂမေန-အရဟတ္တဖိုလ်ကိုခြင်းကြောင့်လည်း ကောင်း၊ တံ ဇနကေနေဝ-ထို အရဟတ္တဖိုလ်ကို ဖြစ်စေတတ်သည်သာလျှင်ဖြစ်သော၊ မဂ္ဂေ န (စ)- အရဟတ္တမဂ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ တထာဂတာနံ၊ ဣဿရိယံ-သည်၊ နိဗ္ဗတ္တံ-ဖြစ်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ တံ-ထိုအရဟတ္တဖိုလ်သည်၊ ဝါ-ထိုအရဟတ္တ မဂ်သည်၊ တေသံ-ထိုဘုရားရှင်တို့၏၊ ဣဿရိယဌာနံ-အစိုးရသောပုဂ္ဂိုလ်၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ၅-ဖြာသော ဝသီဘော်၏ တည်ရာအကြောင်းသည်၊ (ဟောတိ)။

စ-ဆက်၊ ဝိသယော-ဝိသယဟူသည်၊ အနညတ္တဘာဝေါဝ-တစ်ပါးသောအရာ၌ ဖြစ်ခြင်းမရှိရာဖြစ်သော (ဤအရာ၌သာ ဖြစ်ရာဖြစ်သော) ဖလသမာပတ်စသည် ပင်တည်း၊ ယထာ-ဥဒါဟရဏ်ကား၊ အာကာသေ၊ ပေ၊ မစ္ဆာတိ-မစ္ဆာဟူသည်တည်း။

ဟောတော်မူ ရင်းသော်မှ (တရားနာသူတို့ သာဓုခေါ်နေခိုက်၊ ဟောအပ်ပြီးတရားကို စဉ်းစားနေခိုက်၌ ဆိတ်ဆိတ်နေဖို့ရန် အချိန်ကလေးရှိ၏၊ ထိုအချိန်၌သော်မှလည်း) ဖလသမာပတ်ကိုဝင်စား တော်မူကြ၏၊ ထို့နောက် သာဓုခေါ်၍အပြီး၊ စဉ်းစား၍အပြီး အချိန်ဝယ် သမာပတ်မှ ထတော်မူ၍ တရားကိုဆက်လက်ဟောတော်မူကြ၏၊ ဤသို့ တစ်ခဏ၌ပင် သမာပတ်ဝင်စားတော်မူနိုင် သမာပတ်မှ ထတော်မူနိုင်ခြင်းသည် ဝသီဘော်နိုင်နင်းခြင်းဟူသော ဣဿရိယ၏ အမှတ်လက္ခဏာ ပင်တည်း။

တသ္မာ ပေ၊ ဝုတ္တာ။ ။ ထိုသို့ တစ်ခဏကလေးမျှ အချိန်ရခိုက်၌ ဖလသမာပတ်ကို ဝင်စားလေ့ရှိတော်မူကြသောကြောင့် ဖလသမာပတ်ကို ဣဿရိယ ဌာနဟုဆိုရသည်။ [သဗ္ဗတ္တာပိတိ- ဈာနဘိညာဒိသု သဗ္ဗတ္တဌာနေသု၊ ဣဿရိယာ နန္တိ-နိဒ္ဒါရဏေစေတံ ဘုမ္မံ၊ ဖလသမာပတ္တိယန္တိ- ဖလသမာပတ္တိယံ ယေဝ၊ ဣမသ္မိံ ဝိကပ္ပေ ဌာနသဒ္ဓေါ သြကာသဝါစကော၊-မရ။]

အရဟတ္တဖလ၊ ဓိဂမေန ဝါ။ ။ ဤနည်းတူ ဣဿရိယဌာနဝယ် ဌာနသဒ္ဓါသည် ကာရဏဝါစကတည်း၊ အရဟတ္တဖိုလ်ရခြင်းသည် ဣဿရိယ ဝသီဘော်၏ နီးသောအကြောင်း၊ အရဟတ္တမဂ်ကား ဝေးသောအကြောင်းတည်း၊ မဂ္ဂေန၌ စ သဒ္ဓါလည်း ထည့်ရမည်၊ အရဟတ္တမဂ် အရဟတ္တဖိုလ်ကို ရခြင်းဟူသော အကြောင်း ကြောင့် ဘုရားရှင်၏ ဣဿရိယ (အစိုးရသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ဝသီဘော် ၅-ပါး)သည် ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် အရဟတ္တဖိုလ်ကို ဣဿရိယ၏ အကြောင်းဟု ဆိုရသည်။

ဝိသယောစ အနညတ္တဘာဝေါဝ။ ။ သဒ္ဓါကျမ်းတို့၌ ဒေသန္တရာဝစ္ဆေဒဝိသယာ ဓာရ၊ အညတ္တဘာဝ ဝိသယာဓာရအားဖြင့်၊ ဝိသယာဓာရ ၂-မျိုးရှိပုံကို သတိပြုပါ၊ ထိုတွင် အနညတ္တဘာဝေါနှင့် အညတ္တဘာဝသည် သဘောတူ၏၊ ဘာဝေါဝ၌ ဧဝဖြင့် ဒေသန္တရာဝစ္ဆေဒ ဝိသယကို ကန့်သည်။

[အာကာသေ-၌၊ သကုဏာ-တို့သည်၊ (ပက္ခန္တိ-ပျံကုန်၏၊) ဥဒကေ-၌၊ မစ္ဆာ-တို့သည်၊ (စရန္တိ၊) စ-ဆက်၊ ဗုဒ္ဓါ-တို့သည်၊ အညတ္တ-အခြားသောဈာန် အဘိညာဉ်တို့၌၊ ဒိဿမာနာပိ-ဖူးမြင်အပ်ပါကုန်သော်လည်း၊ ဝိဝေက ပဗ္ဗာရတာယ-ဝိဝေက၌ ကိုင်းရှိုင်းတော်မူကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဖလသမာပတ္တိနိဇ္ဇာဝ-ဖလသမာပတ်၌ ညွတ်ကိုင်းတော်မူကုန်သည်သာ၊ (ဟောန္တိ၊) တေန-ကြောင့်၊ တဿတဿာ ကိရိယာယ-ထိုထိုတရားဟောတော်မူခြင်း အစရှိသော ပြုဖွယ်ကိစ္စ၏၊ အနန္တရံ-၌၊ ဖလသမာပတ္တိယံ ယေဝ-၌သာ၊ ဘဝန္တိ-ဖြစ်တော်မူကုန်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ သာ-ထိုဖလသမာပတ်သည်၊ တေသံ-ထိုဘုရားရှင်တို့၏၊ ဝိသယော-ဝိသယတည်း၊ စ-ဆက်၊ တဗ္ဗိသယတာ-ထိုဖလသမာပတ် ဟူသော ဝိသယရှိတော်မူကုန်သည်၏အဖြစ်ကို၊ သစ္စကသုတ္တေန-သစ္စကသုတ်ဖြင့်၊ ဒီပေတဗ္ဗာ-ပြထိုက်၏၊ ဝါ-ပြပါလေ။

ဆက်ဦးအံ့။ ။ငှက်တို့သည် ကောင်းကင်မှတစ်ပါးသော မြေပြင် သစ်ပင်ပေါ်၌ တွေ့မြင်အပ်ပါကုန်သော်လည်း သူတို့၏ ပျံသန်းရာ ဝိသယသည် ကောင်းကင်၌သာဖြစ်၏၊ ငါးတို့သည်လည်း တစ်ခါတစ်ရံ ကုန်းပေါ်၌ တွေ့မြင်အပ်စေကာမူ သူတို့၏ ကျက်စားရာဌာနသည် ရေသာလျှင်ဖြစ်၏၊ ထိုအတူ ဘုရားရှင်တို့သည် အခြား ဈာန် အဘိညာဉ် စသည်တို့၌ ဖြစ်တော်မူကြပါသော်လည်း ဖလသမာပတ် ၌သာ အမြဲကိုင်းညွတ်တော်မူရကား ဖလသမာပတ်သာ ဘုရားရှင်၏ ဩကာသ ဖြစ်ရပေသည်။ [တဿာ တဿာ ကိရိယာယာတိ-ဓမ္မ ဒေသနာဒိ ကိရိယာယ၊-မဓု။]

ဝိဂ္ဂဟ။ ။အညတ္တ+အဘာဝေါ ဧတသ္မာတိ အညတ္တာ ဘာဝေါ-အခြားသော အရာ၌ ဖြစ်ခြင်းမရှိရာဖြစ်သော “ရေ” စသော ဝိသယ၊ ဤနေရာ၌ကား ဖလသမာပတ်တည်း၊ ဤသို့ သဒ္ဓါကျမ်းတို့၌ ပဉ္စမိဗဟုဗ္ဗိဟိ သမာသံပြုထား၏၊ ထိုသို့ပြုခြင်းသည် အညတ္တဟူသော အပါဒါနီကို ထောက်၍ သင့်မြတ်ပေ၏၊ မဓုဋီကာ၌ကား အညတ္တံ၌ အတ္တကို အကျိုးဟုယူ၍ ဘာဝ၏အနက် ကိုလည်း အဓိပ္ပာယ် (အလိုဆန္ဒ)ဟု ယူပြီးလျှင် “နတ္ထိ+အညတ္တ+ဘာဝေါ ဧတ္တာတိ အနညတ္တ ဘာဝေါ”ဟု သတ္တမိ ဗဟုဗ္ဗိဟိ သမာသံပြုလေသည်၊ အခြားသောအကျိုး၌ အလိုဆန္ဒ မရှိရာဖြစ်သော ဖလသမာပတ်တည်း။

တဗ္ဗိသယတာစ။ ။မူလပုတ္တောသ မဟာသစ္စကသုတ်၌ “အဘိဇာနာမိ ခေါ အဟံ အဂ္ဂိဝေဿန အနေကုသတာယံ ပရိသာယ ဓမ္မံ ဒေသေမိ၊ပေ၊ တဿာယေဝ ကထာယ ပရိယောသာနေ ဓာသ္မိံ ယေဝ ပုရိမသ္မိံ သမာဓိ နိမိတ္တေ အဇ္ဈတ္တမေဝ စိတ္တံ သဏ္ဌာပေမိ-တရားတော်၏ အဆုံးဝယ် ရှေးရှေးက ဝင်စားနေကျဖြစ်သော အရဟတ္တဖိုလ် သမာဓိ၏ အာရုံဖြစ်သော အဇ္ဈတ္တနိဗ္ဗာန်၌သာလျှင် စိတ်ကို ထားတော်မူ၏”ဟု လာ၏၊ ထိုစကားတော်ကိုထောက်၍ “အရဟတ္တ ဖလသမာ ပတ်သည် ဘုရားရှင်၏ ဝိသယဖြစ်ကြောင်းကို သိအောင် ပြပါလေ” ဟုလို၊ [ကြွင်း အဓိပ္ပာယ်များကို အဋ္ဌကထာ ဘာသာဋီကာနှင့် တွဲ၍ ကြည့်ပါ။]

ယေသံ-အကြင် တရားတို့၏၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗဘာဝေါ-မြင်ထိုက်ကုန်သည်၏ အဖြစ် ဟူသော သတိသည်၊ အတ္တံ၊ တေ-ထိုတရားတို့သည်၊ သနိဒဿနာ-သနိဒဿနတို့ မည်၏၊ စက္ခုဝိညာဏဂေါစရဘာဝေါ-စက္ခုဝိညာဏ်၏ အာရုံ၏အဖြစ်ဟူသော သတ္တိသည်ပင်၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗဘာဝေါ-ဒဋ္ဌဗ္ဗဘာဝမည်၏၊ တဿ၊ ထိုဒဋ္ဌဗ္ဗဘာဝအမည်ရသော သတ္တိ၏၊ ရူပါယတနာ-ရူပါရုံမှ၊ အနညတ္တေ-တစ်မျိုးတခြား မဟုတ်သည်၏အဖြစ် သည်၊ (သတိ) ပိ-ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ အညေဟိ-အခြားကုန်သော၊ ဓမ္မေဟိ-သဒ္ဓါရုံ အစရှိသော တရားတို့မှ၊ ရူပါယတနံ-ရူပါရုံကို၊ ဝိသေသေတုံ-အထူးပြုခြင်း ငှာ၊ အညံ ဝိယ-တစ်မျိုးတခြားကဲ့သို့၊ (ဒဋ္ဌဗ္ဗဘာဝနှင့် ရူပါရုံကို တစ်မျိုးတခြားစီ ကိုကဲ့သို့) ကတွာ-၍၊ သဟ+နိဒဿနေနာတိသနိဒဿနာတိ-ဟူ၍၊ သင်္ဂဟ ကာရေန) ဝုတ္တံ၊ ဟိ-မှန်၊ (တစ်နည်း) ဟိ (ယသ္မာ) ဓမ္မသဘာဝသာမညေန- တရားသဘောအားဖြင့် တူကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဧကီဘူတေသု-တစ်ခုတည်း ဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သော၊ ဓမ္မေသု-ဓမ္မတို့၌၊ ယော သဘာဝေါ-အကြင်သဘောသည်၊ နာနတ္ထကရော-ထူးသည်၏အဖြစ်ကိုပြုတတ်၏၊ သော-ထိုသဘောသည်၊ ဝါ-ကို၊ အညောဝိယ-တစ်မျိုးတခြားကဲ့သို့၊ ကတွာ-၍၊ ဥပစရိတုံ-ခေါ်ဝေါ်ခြင်းငှာ၊ ဝါ- ဥပစာ တင်ခြင်းငှာ၊ ယုတ္တော-သင့်၏၊ ဟိ-အကျိုးကား၊ ဧဝံ-ဤသို့ တစ်မျိုးတခြား ကိုကဲ့သို့ပြု၍ ဥပမာတင်စားလသော်၊ အတ္ထဝိသေသာဝဗောဓော-အနက်အထူးကို ထိုးထွင်း၍သိခြင်းသည်၊ (သဒ္ဓါရုံစသည်မဟုတ်၊ ရူပါရုံကိုဆိုလို၏ဟု ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းသည်၊) ဟောတိ-၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (အညံ ဝိယ ကတွာ-၍၊ သဟနိဒဿနေနာတိ သနိဒဿနာတိ-ဟူ၍၊ သင်္ဂဟကာရေန ဝုတ္တံ) [ဤဝါကျများ၏ အဓိပ္ပာယ်ကို အဋ္ဌကထာဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။]

သယဉ္စ-ကိုယ်တိုင်လည်းကောင်း၊ နိဿယဝသေနစ-မှီရာ၏အစွမ်းဖြင့်လည်း ကောင်း၊ သမ္ပတ္တာနံ-ရောက်ကုန်သော ရုပ်တို့၏လည်းကောင်း၊ အသမ္ပတ္တာနံစ- မရောက်ကုန်သော ရုပ်တို့၏လည်းကောင်း၊ ပဋိမုခဘာဝေါ-ရှေးရှုကုန်သည်၏အဖြစ် သည်၊ အညမညပတနံ-အချင်းချင်း ကျရောက်ခြင်းသည်၊ ပဋိဟနနဘာဝေါ-

သယဉ္စ ၊ပေ၊ ဘာဝေါ။ ။အဋ္ဌကထာဝယ် “ပဋိဟနနဘာဝ သင်္ခါတေန” ၌ “ပဋိဟနနဘာဝ”ဟူသည် အဘယ်နည်းဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “ပဋိမုခ ဘာဝေါ အညမညပတနံ ပဋိဟနနဘာဝေါ”ဟု မိန့်သည်၊ စက္ခုပသာဒနှင့် ရူပါရုံ စသည်တို့၏ ရှေးရှုမိခြင်း၊ ယောဂျဒေသ (သင့်လျော်သောအရပ်)၌ တည်သောအားဖြင့် အချင်းချင်းကျရောက်ခြင်းကို ပဋိဟနနဘာဝ ဟုခေါ်သည်၊ “ထိနိက်” ဟု ဆိုသောကြောင့် အာရုံနှင့်ပသာဒတို့ “ဒဏ်”ခနဲနေအောင် ထိနိက် သည်ဟု မမှတ်ရ-ဟူလို။ [အညမညဿ ယောဂျဒေသေ အဝဋ္ဌာနံ-အနံ]

အယဉ္စ ၊ပေ၊ အသမ္ပတ္တာနံ။ ။ထိုသို့ရှေးရှုမိကြရာ၌ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံသည် မဟာဘုတ် ရုပ်ဖြစ်သောကြောင့် မိမိကိုယ်တိုင် ကာယပသာဒ၌ ထိရောက်နိုင်ရကား သယံ အသမ္ပတ္တအဖြစ်ဖြင့်

မာတိကာအဖွင့်]

မူလဋီကာနိဿယ

၆၀၉

ပဋိဟနနဘာဝနာမည်၏။ ယေန-ယင်းသို့ ထိခိုက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဗျာပါရာဒိ
ဝိကာရ ပစ္စယန္တရ သဟိတေသု-ဗျာပါရအစရှိသော ဝိကာရ၊ အခြားသော
အကြောင်းတို့နှင့်တကွဖြစ်ကုန်သည်။ (သမာနေသု-နိလသော်၊) စက္ခာဒိနံ-စက္ခု
အစရှိသော ပသာဒတို့၏။ ဝိသယေသု-အာရုံတို့၌၊ ဝိကာရပ္ပတ္တိ-ထူးခြားသော
အမူအရာ၏ ဖြစ်ခြင်းသည်။ (ဟောတိ)။

တိကမာတိကာပဒဝဏ္ဏနာ-တိကမာတိကာပုဒ်တို့၏အဖွင့်

မူလဋီကာသည်၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီ။

ထိခိုက်မိ၏။ ယာန ဇိဝှာ ပသာဒနှင့် ဂစ္ဆာရုံ ရသာရုံ တို့ကား တစ်ကလာပ်တည်း၌ အတူဖြစ်ဖက်
မဟာဘုတ်တို့ကိုမျှ၍ ထိရောက်ရသောကြောင့် “နိဿယဝသေန သမ္ပတ္တ” အဖြစ်ဖြင့် ထိခိုက်မိကြ၏။
စက္ခု သောတာနှင့် ရူပသဒ္ဒတို့မှာ အသမ္ပတ္တအဖြစ်ဖြင့် ထိခိုက်မိကြသည်။

ယေန ယေ၊ ဝိကာရပ္ပတ္တိ။ ။အဘယ်ကိုထောက်၍ စက္ခုပသာဒ စသည်နှင့် ရူပါရုံ
စသည်တို့ ထိခိုက်မိကြောင်းကိုသိနိုင်သနည်း” ဟု မေးဖွယ်ရှိ၍ “စက္ခာဒိနံ ဝိသယေသု ဝိကာရပ္ပတ္တိ”
ဟု မိန့်သည်။ အာရုံနှင့် ထိခိုက်မိသောပသာဒသည် ခါတိုင်းဖြစ်နေကျ ပသာဒမျိုးမဟုတ်ဘဲ အာရုံ
တို့က လုဋ္ဌဖြစ်လျှင် ရိုးမြှောက်သောအမူ အရာဖြင့် (ကြည်ကြည်လင်လင် ရွှင်ရွှင်ယုယု ဖြစ်ခြင်း
ဟူသော) အမူအရာအထူး ဖြစ်ခြင်း၊ အနိဋ္ဌဖြစ်လျှင် ညည်းဆဲခံရသကဲ့သို့ (မကြည်မလင် မရွှင်မယု
ဖြစ်ခြင်းဟူသော) အမူအရာဖြစ်ခြင်း၊ ဤသို့ထူးခြားသော အမူအရာဖြစ်ခြင်းကိုထောက်၍ ထိခိုက်
မိကြောင်းကို သိနိုင်ပါသည်-ဟုလို။

ဗျာပါရာဒိယေ၊ သဟိတေသု။ ။ထိုဝိကာရသည် အဘယ်အကြောင်းများရှိမှ ဖြစ်တတ်
သနည်းဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “ဗျာပါရာဒိ” စသည် မိန့်၊ ကြည့်လိုသော စိတ်ဖြစ်သောအခါ
စိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော ဝါယောဓာတ်၏ မျက်လွှာပေါ်၌ ပျံ့နှံ့မှု ကြောင့် မျက်လွှာ၏အထက်သို့
တက်ခြင်း၊ ဆောက်သို့ ကျခြင်းဟူသော ဗျာပါရ အထူးဖြစ်တတ်၏။ အာဒိဖြင့် (တစ်ရံတစ်ခါလည်း
ထိုဗျာပါရ မဖြစ်ဘဲမျက်လွှာ၏အထက်သို့ တက်ခြင်း၊ ဆောက်သို့ ကျခြင်းမရှိဘဲ မြင်ရသောကြောင့်)
“နိဗျာပါရကို ယု” ဟု မဝေခိုက်။ အာလောက မနသိကာရဟူသော အခြား အကြောင်းလည်း မရ
ပါရသေး၏။ ထိုသို့ အကြောင်းစုံမှ ဝိကာရပ္ပတ္တိ (ထူးခြား သော အမူအရာ) ဖြစ်ရသည်။ [သောတာ
ပသာဒ စသည်တို့၏ ဝိကာရပ္ပတ္တိဖြစ်ရာ၌လည်း ဖြစ်သင့်သော ဗျာပါရနှင့် အာကာသမနသိကာရ
စသော အကြောင်းများ ရှိရပုံကို သိပါ။...ဗျာပါရာဒိတိ စိတ္တ ကြိယ ဝါယောဓာတု ဝိပ္ပာရဝသေန
အက္ခိပဋ္ဌလာဒိနံ ဟေဋ္ဌာ ဥပရိစသံသီဒနလယ်နာဒိပ္ပဝတ္တိမာဟ-အန။]

တိကမာတိကာ အဖွင့်

ပြီး၏။

ဒုကာမာတိကာအဖွင့်

မူလဋ္ဌေနာတိ-ကား၊ သုပုတိဋ္ဌိတဘာဝသာဓနေန-သဟဇာတ်တရားတို့၏ အာရုံ၌ ကောင်းစွာတည်နိုင်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကို ပြီးစေတတ်သော၊ မူလဘာဓနေ-အခြေအမြစ်၏ အဖြစ်ဟူသော၊ (အတ္ထေန-အနက်ကြောင့်၊ ဟေတုသင်္ခါတာ-ဟိတ်ဟု ဆိုအပ်ကုန်သော၊) ပစ္စယမတ္တဋ္ဌေန-အကြောင်းသာမည၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်ကြောင့်၊ န (ဟေတုသင်္ခါတာ)-ဟိတ်ဟု ဆိုအပ်သည် မဟုတ်ကုန်သော၊ (ဓမ္မာ-တို့သည်၊ သံဝိဇ္ဇန္တိ-နိ၏။)

သမာသာသမာသ နိဒ္ဒေသဘာဝေါ-သမာသ်၏ အဖြစ်ဖြင့် ညွှန်ပြအပ်၊ သမာသ်မဟုတ်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့် ညွှန်ပြအပ်သည်၏အဖြစ်သည်၊ ဟေတုဓမ္မာ၊ ဟေတု+ဓမ္မာတိ-ဓမ္မာဟူကုန်သော၊ ဒွိန္ဒ-နှစ်မျိုးကုန်သော၊ ပါဌာနံ-ပါဌ်တို့၏၊ ဝိသေသော-တည်း၊ [“ဟေတုဓမ္မာ”ကား သမာသ၊ “ဟေတု+ဓမ္မာ”ကား အသမာသဝါကျတည်း၊ ဤသို့ သဒ္ဓါအားဖြင့်သာ ပါဌ် ၂-မျိုးထူးသည်၊ အနက် အရကောက်အားဖြင့် မထူးပါ-ဟူလို။]

တထေဝါတိ-ကား၊ သမ္ပယောဂတောဝ-သမ္ပယုတ်အားဖြင့်ပင်၊ [တထာသဒ္ဓါသည် ရှေ့ဝါကျက သမ္ပယောဂတောကို ပြန်၍ ညွှန်ပြသော အတိဒေသအနက်ဟော-ဟူလို။] သဟေတုကာနံ-သဟေတုကတရားတို့၏၊ ဟေတုသမ္ပယုတ္တဘာဝတော-ဟိတ်နှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သမ္ပယောဂဟောတိ-ဟူ၍၊ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ၊ ဣတိ-သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏၊ သဟသဒ္ဓဿ-သဟသဒ္ဓါ၏၊ သမ္ပယောဂတ္ထတ္တာ-သမ္ပယောဂအနက်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (သမ္ပယောဂတောတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-ပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ န (ဝေဒိတဗ္ဗံ)-မဟုတ်။ [သဟေတုကတရားတို့၏ ဟိတ်နှင့်ယှဉ်ခြင်းကြောင့် “သမ္ပယောဂတော”ဟု သဘာဝတ္ထကိုဖွင့်သည်၊ သဟေတုကာ၌ သဟသဒ္ဓါ၏သဒ္ဓတ္ထကို “သမ္ပယောဂ”ဟု ဖွင့်ခြင်းမဟုတ်ပါ-ဟူလို။]

ပန-ဆက်၊ သဟသဒ္ဓေါ-သည်၊ (သဟေတုကာ၌ သ၏ ကာရိဖြစ်သော သဟသဒ္ဓါသည် ဒီပေတိဋ္ဌစပ်။) ဧကပုဇ္ဈေ-တစ်ခုသေတ စိတ်စေတသိက် အစဉ်၊ ဝါ-တစ်ခုသော စိတ္တုပ္ပါဒ်၌၊ ဥပ္ပါဒတော-ဥပါဒ်မှ၊ ယာဝဘင်္ဂါ-ဘင်တိုင်အောင်၊

သဟသဒ္ဓေါ ဟေ၊ ဒီပေတိ။ ။[ဤဝါကျနှင့် သမ္ပယုတ္တသဒ္ဓေါ စသော နောက် ဝါကျသည် သဟသဒ္ဓါနှင့် သမ္ပယုတ္တသဒ္ဓါတို့၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ထူးပုံကိုပြသော ဝါကျတို့တည်း၊] “သဟ-ဟိတ်နှင့် အတူတကွ” ဟူရာ၌ စိတ်စေတသိက် တစ်စုတစ်စုဝယ် ဥပါဒ်မှစ၍ ဘင်တိုင်အောင်လည်းကောင်း၊ မှီရာဝတ္ထုနှင့် အာရုံတို့ကို ယူရာ၌လည်းကောင်း ဟိတ်အမြဲပါရှိကြောင်းကို သဟသဒ္ဓါက ပြ၏၊ ဟေတု အာဒိသမ္ပဝံ၌ အာဒိဖြင့် ဟိတ်၏ကိစ္စကိုပြ၏၊ [အာဒိသဒ္ဓေန ဟေတုကိစ္စံ ဒေသေတိ၊-မူ။]

ဟောတူဟိ-တို့နှင့်၊ သမာနဒေသဂဟဏာနံ-တူသော ဝတ္ထုဟူသော ဒေသ၊ တူသော ယူအပ်သောအာရုံရှိကုန်သော၊ သဟေတုကာနံ-သဟိတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့၏၊ ဟေတု အာဒိသဗ္ဗာဝံ-ဟိတ် အစရှိသည်တို့၏ ထင်ရှားရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကို၊ ဒီပေတိ-ပြ၏၊ သမ္ပယုတ္တသဒ္ဓေါ-သမ္ပယုတ္တသဒ္ဓါသည်၊ ဧကုပ္ပါဒါဒိဝသေန-ဧကုပ္ပါဒ အစရှိသည်တို့၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဟောတူဟိ-ဟိတ်တို့နှင့်၊ သဟ၊ ဧကိဘာဝုပဂမနံ-တစ်ခုတည်း မဟုတ်သောလည်း တစ်ခုတည်းကဲ့သို့၏ အဖြစ်သို့ကပ်ရောက်ခြင်းကို၊ (ဒီပေတိ)၊ စ-ဆက်၊ တတောဧဝ-ထို့ကြောင့်ပင်၊ (ထိုသို့ သဟသဒ္ဓါ သမ္ပယုတ္တ သဒ္ဓါတို့၏ အနက်ထူးကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်ပင်၊) ဒွိန္ဒ-နံသော၊ ဒုကာနံ-သဟေတုက ဒုက်၊ ဟေတုသမ္ပယုတ္တဒုက်တို့၏၊ နာနတ္ထံ-ပုဒ်နေအားဖြင့် ကွဲပြားကုန်သည်၏အဖြစ်ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏။

[တရားကိုယ် ဓမ္မအားဖြင့် မထူးလျှင် အဘယ်ကြောင့် နောက်ဒုက်ကိုထပ်၍ ဟောတော်မူအပ်ပါသနည်းဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “ဓမ္မနာနတ္တာ ဘာဝေပီ” စသည်မိန့်၊] ဟိ-မှန်၊ ဓမ္မနာနတ္တာ ဘာဝေပီ-အရကောက် ဓမ္မအားဖြင့် ကွဲပြားကုန်သည်၏အဖြစ် မရှိပါသော်လည်း၊ ပဒတ္တ နာနတ္ထေန-ပုဒ်၏အနက်အားဖြင့် ကွဲပြားကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဒုကန္တရံ-နောက်ဒုက်တစ်မျိုးကို၊ (ဟေတု သမ္ပယုတ္တဒုက်ကို)၊ ဝုစ္စတိ-ဟောတော်မူအပ်၏၊ ဟိ-ချဲ့၊ [မရ၌ “သွာယမတ္ထော ကထံ ဝိညာယတိ”ဟု ကျမ်းတက်၏၊ ထိုအလို “ဟိ ယသွာ”ဟု ပေး၍ ဝုစ္စန္တိ နောင် ဣတိထည့်၍ ပြန်လှည့်ပါ။] ဟေတုဒုက သင်္ဂတေဟိ-ဟေတုဒုက်ဖြင့် သိမ်းယူအပ်ကုန်သော၊ ဓမ္မေဟိ-တရားတို့မှ၊ အညေ-အခြားကုန်သောတရားတို့ကို၊ သဟေတုက ဒုကာဒိဟိ-သဟေတုကဒုက် အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ န-ဝုစ္စန္တိ၊ ဟောတော်မူအပ်ကုန်သည်မဟုတ်၊ ပန-အဟုတ်ကား၊ တေ ဧဝ-ထို ဟေတုဒုက်ဖြင့် သိမ်းယူအပ်ပြီးသော တရားတို့ကိုပင်၊ သဟေတုကာဟေတုကာဒိဘာဝတော-ဟိတ်ရှိကုန်သည်၏အဖြစ်

ယာဝအင်္ဂါ၊ ယေ၊ ဂဟဏာနံ။ ။ဤစကားသည် ဧကုပ္ပါဒ ဧကနိရောဓ ဧကာလမ္ပန ဧကဝတ္ထုကဟူသော သမ္ပယုတ္တလက္ခဏာ ၄-ပါးကိုပင် အသုံးတစ်မျိုးအားဖြင့် ပြအပ်သော စကားတည်း၊ မှန်၏-ဥပ္ပါဒယော ယာဝဘင်္ဂါပါဌ်ဖြင့် ဧကုပ္ပါဒ ဧကနိရောဓကိုပြ၏၊ သမာနဒေသသ္မိ ဒေသဟူသည် မှီရာဝတ္ထုပင်တည်း၊ ဂဟဏ-ယူအပ်သောအရာဟူသည် အာရုံပင်တည်း၊ ထို့ကြောင့် ထိုသမာနဒေသ ဂဟဏာ နံပါဌ်ဖြင့် ဧကဝတ္ထု ဧကာလမ္ပနတို့ကိုပြသည်။ [ဂယုန္တေတိ ဂဟဏာ (ဝိသယာ-အာရုံတို့)၊ သမာနာ+ဒေသဂဟဏာယေသန္တိ သမာနဒေသဂဟဏာ၊-မရ။]

သမ္ပယုတ္တသဒ္ဓေါ၊ ယေ၊ ဂမနံ။ ။သမ္ပယုတ္တသဒ္ဓါကား ဧကုပ္ပါဒ စသော အားဖြင့် စိတ်စေတသိက်တို့ဖြစ်ရာဝယ် ဤကား စိတ်၊ ဤကား ဖဿစသည်ဖြင့် ခွဲခြား၍မရနိုင်လောက်အောင် စိတ်ရော ယှဉ်ဖက်စေတသိက်အားလုံးပါ အညီအမျှ သမ နေရကား တစ်ခုတည်းကဲ့သို့ ဖြစ်နေကြောင်းကို ပြ၏၊ ဤနည်းအားဖြင့် သဟသဒ္ဓါနှင့် သမ္ပယုတ္တသဒ္ဓါတို့ အနက်အဓိပ္ပာယ်အထူးကို ပြကြသည်။

ဟိတ်မရှိကုန်သည်၏အဖြစ် အစရှိသည်တို့၏အဖြစ်ကြောင့်၊ [အာဒိဖြင့် ဟောတု သမ္ပယုတ္တ-ဝိပ္ပယုတ္တ-တို့ကိုယူ။] သဟောတုက ဒုကာဒိဟိ-သဟောတုကဒုက အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ ဝုတ္တာ-ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ၊ ဧဝံ-ဤအတူ၊ သဟောတုကဒုက သင်္ဂဟိတာဧဝံ-သဟောတုကဒုတ်ဖြင့်သိမ်းယူအပ်ပြီးသော တရားတို့ကိုပင်၊ ဟောတု သမ္ပယုတ္တဝိပ္ပယုတ္တဘာဝတော-ဟောတုသမ္ပယုတ္တ၊ ဟောတု ဝိပ္ပယုတ္တတို့၏အဖြစ်ကြောင့်၊ (ဟိတ်နှင့် ဧကုပ္ပါဒတာ အစရှိသော အပြားတို့ဖြင့် အညီအမျှ ယှဉ်ကုန်သည်၏အဖြစ်၊ မယှဉ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊) ဟောတုသမ္ပယုတ္တဒုကေန-ဟောတုသမ္ပယုတ္တဒုက ဖြင့်၊ ဝုတ္တာ-န်ပြီ၊ ဟိ-မှန်၊ ဒုကန္တရဝစနံ-နောက်ဒုကတစ်မျိုးကို ဟောတော်မူခြင်းသည်၊ ဓမ္မာနံ-တရားတို့၏၊ အဝုတ္တတာပေက္ခံ-ဟောတော်မူအပ်ကုန်သေးသည်၏အဖြစ်ကို ဝံသည၊ (မဟောအပ်သေးသောတရားတို့ကိုဝံသည၊) န-မဟုတ်၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ပုနရတ္ထိဒေါသော-ပုနရတ္ထိဒေါသသည်၊ နတ္ထိ-မရှိ။

ဟိ-မှန်၊ ဒေသေတဗ္ဗပ္ပကာရဇာနနံ-တရားတို့၏ ဟောထိုက်သော အပြားကို သိတော်မူခြင်းသည်၊ ဝါ-သိတော်မူတတ်သောညာဏ်သည်၊ ဒေသနာဝိလာသော-ဒေသနာဝိလာသ မည်၏၊ ဒေသနာညာဏဉ္စ-ဒေသနာညာဏ်တော်သည်လည်း၊ တထာ-ထိုဒေသနာဝိလာသပင်တည်း၊ ဣတိ-ထိုကြောင့်၊ တေန-ထိုဒေသနာ ဝိလာသညာဏ်တော်ကြောင့်၊ ဓမ္မာနံ-တရားတို့၏၊ တပ္ပကာရတာ-ထိုသဟောတုက ဟောတုသမ္ပယုတ္တအစရှိသော အပြားရှိကုန်သည်၏အဖြစ်သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဝုတ္တာ-ဟောတော်မူအပ်သည်၊ ဟောတိ-၏။

နဟိဓမ္မာနံ ဟေ၊ ဒုကန္တရဝစနံတိ။ ။ဤဝါကျ၌ မဓုဒီကာဝယ် “သ္မာယမတ္ထော ကထံ ဝိညာယတိတိ အာဟ-နဟိတိအာဒိ”ဟု ကျမ်းတက်၏၊ ထိုအတိုင်းအကျယ်ပေးလိုလျှင် “ကထံ-ကြောင့်၊ ဟောတုဒုကသင်္ဂဟိတေဟိ ဓမ္မေဟိ အညေ သဟောတုက ဒုကာဒိဟိ န ဝုတ္တံ၊ ပန-စင်စစ်ကား၊ တေ ဧဝံ ဟေ၊ ဟောတုသမ္ပယုတ္တဒုကေန ဝုတ္တာ-ကုန်ပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဝိညာယတိ-သိအပ်သနည်းဟု ပေး၍ “ဟိ(ယသ္မာ) ဒုကန္တရဝစနံ-သည်၊ ဓမ္မာနံ-တို့၏၊ အဝုတ္တတာပေက္ခံ-သည်၊ န-မဟုတ်၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဟောတုဒုကသင်္ဂဟိတေဟိ ဓမ္မေဟိ၊ ပေ၊ ဝုတ္တာ-န်ပြီ၊ ဣတိ ဝိညာယတိ၊ ဣတိ-ထိုသို့ ပဒတ္တ၏ ထူးသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ပုနရတ္ထိဒေါသော-သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ”ဟု ပေးရမည်၊ သို့သော် ကျယ်ဝန်းလှ၍ နိဿယ၌ အကျဉ်းမျှပေးထားသည်။

ဒေသေတဗ္ဗပ္ပကာရဇာနနံဟိ။ ။ဤ၌လည်း “ကထံ ပန ပဒတ္တနာနတ္ထေန ပုန ရတ္ထိ ဒေါသာဘာဝေါ ဝိညာယတိတိ အာဟ-ဒေသေတဗ္ဗ ဟေ၊ ဟောတိတိ” ဟု မဓုကျမ်းတက်၏၊ ဤ၌လည်း ရှေ့အတိုင်း အကျယ်ပေး၍ ပြန်လှည့်နိုင်ပါသည်။ မိမိကား အဋ္ဌကထာ၌ပြုအပ်သော ဒေသနာဝိလာသကို အရကောက်ပြုရင်း မိမိစကားကိုလည်း ခိုင်မြဲစေလိုသောကြောင့် “ဒေသေ တဗ္ဗပ္ပကာရ ဇာနနံ ဟိ”ဟု တက်သည်ဟု အလွယ်ပင် ကြံ၍ အနက်ပေးလိုက်ပါသည်။

သကလေကဒေသဝသေန-အလုံးစုံသော ဒုက္ခပုဒ်၊ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းဖြစ်သော ဒုက္ခပုဒ်တို့၏အစွမ်းဖြင့်၊ ပဌမဒုက္ခ-ပဌမဒုက္ခကို၊ ဒုတိယ တတိယပဟိ-ဒုတိယဒုက္ခ တတိယဒုက္ခတို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ၊ ယောဇေတွာ-ယှဉ်စေ၍၊ စတုတ္ထာဒယော-စတုတ္ထဒုက္ခ အစရှိကုန်သော၊ တယော-သုံးပါးကုန်သော၊ ဒုကာ-ဒုက္ခတို့ကို၊ ဝုတ္တာ-ဟောတော် မူအပ်ကုန်ပြီ၊ ဟိ-ရဲ့၊ သကလံ-သော၊ ပဌမဒုက္ခ-ကို၊ ဒုတိယဒုက္ခကဒေသေန- ဒုတိယဒုက္ခ၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းဖြစ်သော၊ သဟေတုက ပဒေန-သဟေတုကပုဒ်နှင့် လည်းကောင်း၊ တတိယဒုက္ခကဒေသေန-တတိယဒုက္ခ၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း ဖြစ်သော၊ ဟေတုသမ္ပယုတ္တပဒေန-ဟေတု သမ္ပယုတ္တပုဒ်နှင့်လည်းကောင်း၊ ဟောဇေတွာ၊ ယထာတ္ထမံ-စွာ၊ စတုတ္ထပဉ္စမဒုကာ-စတုတ္ထဒုက္ခ ပဉ္စမဒုက္ခတို့ကို၊ ဝုတ္တာ-န်ပြီ၊ တထာ-ထိုမှတစ်ပါး၊ ပဌမဒုက္ခကဒေသ-ပဌမဒုက္ခ၏တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းဖြစ်သော၊ န ဟေတုပဒံ-န ဟေတုပုဒ်ကို၊ သကလေန-သော၊ ဒုတိယဒုက္ခန-နှင့်၊ ယောဇေတွာ- ယှဉ်စေ၍၊ ဆဋ္ဌဒုက္ခကော-ဆဋ္ဌဒုက္ခကို၊ ဝုတ္တာ-ပြီ။ [ဤဒုက္ခများဟောပုံကို ဟေတုဂေါစ္ဆက ပါဠိတော်အစဉ် ကြည့်၍ သိပါ။]

ဣဒမ္ပိ သမ္ဘဝတိတိဇတေန-ဟူသော ဤပါဌ်ဖြင့်၊ [အဋ္ဌကထာ၌ “သမ္ဘဝတိ” သဒ္ဓါ တိုက်ရိုက်မပါသော်လည်း ရှေ့ဝါကျမှ ယူ၍ ဋီကာဆရာဆိုသည်။ [အဝုတ္တမ္ပိ- မဟောအပ်သော ပုဒ်ကိုလည်း၊ သမ္ဘဝဝသေန-ဖြစ်သင့်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဒီပိတံ- ယူထိုက်သည်ဟုပြအပ်ပြီ၊ ဣတိ-ဤအနက်ကို၊ ဒဿတိ-ပြစ်၊ ဟိ-မှန်၊ (တစ်နည်း၊ ကသွာ ဣဒမ္ပိ သမ္ဘဝတိတိ ဇတေန၊ပေ၊ ဒဿတိ၊ ဣတိဝိညာယတိ)၊ ဟိ (ယသွာ)၊ သမ္ဘဝေါ-သမ္ဘဝဟူသည်၊ ဂဟဏဿ-ယူခြင်း၏၊ ကာရဏံ-အကြောင်း တည်း၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (ဣဒမ္ပိ သမ္ဘဝတိတိ ဇတေန-ဖြင့်၊ အဝုတ္တမ္ပိ-ကိုလည်း၊ သမ္ဘဝဝသေန-ဖြင့်၊ ဒီပိတံ-ပြီ၊ ဣတိ-ကို၊ ဒဿတိ-၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဝိညာယတိ- ၏။)

ဟေတု သဟေတုကာတိ-သော၊ ဣဒံ-ဤပုဒ်သည်၊ သမ္ဘဝတိ-ဖြစ်သင့်၏၊ ဣတိကတွာ-ကြောင့်၊ ဂဟိတံ ယထာ-ယူအပ်ပြီးဖြစ်သကဲ့သို့၊ ဧဝံ-တူ၊ ဟေတု အဟေတုကာတိ-ဟူသော၊ ဣဒမ္ပိ-ဤပုဒ်သည်လည်း၊ သမ္ဘဝတိ၊ ဣတိကတွာ ဂဟေတဗ္ဗမေဝ-ယူထိုက်သည်သာ၊ ဣတိ-သို့၊ (ယောနော-ပုဒ်တို့ကို ယှဉ်စေခြင်း ကို၊ ကာတဗ္ဗာ-၏။) [အဋ္ဌကထာ၌ သမ္ဘဝတိနောက်ဝယ် “ဣတိ ကတွာ ဂဟိတံ” ဟုလည်းကောင်း၊ “ဣတိ ကတွာ ဂဟေတဗ္ဗ” ဟုလည်းကောင်း ထည့်၍ ယောနောပါ- ဟူလို။] ဧဝံ-ဤနည်းအားဖြင့်၊ အညတ္တာပိ-ယထာစ အစရှိသောအခြားသော ပုဒ်၌ လည်း၊ ယောဇေတဗ္ဗ-ရာ၏၊ [အညတ္တာပိတိ ယထာဇာတိ အာဒိမိ ပဒေပိ၊-မရ။]

☞ ဧဝံ-ဤတတ္ထ ယထေဝ အစရှိသော နည်းအားဖြင့်၊ ပဌမဒုက္ခ-ကို၊ ဒုတိယ တတိယဒုက္ခသု-ဒုတိယဒုက္ခ၊ တတိယဒုက္ခတို့၌၊ ဒုတိယပဒေဟိ-တို့နှင့်၊ ယော

ဧတော၊ ဟေတု စေဝ ဓမ္မာ အဟေတုကာ စ၊ပေ၊ န စ ဟေတု-ဟေတု စေဝ ဓမ္မာ အဟေတုကာ စ၊ပေ၊ န စ ဟေတုဟူသော ဒုက်လည်းကောင်း၊ ဟေတု စေဝ ဓမ္မာ ဟေတု ဝိပ္ပယုတ္တာစ၊ပေ၊ န စ ဟေတု-ဟေတု စေဝ ဓမ္မာ ဟေတုဝိပ္ပယုတ္တာစ၊ပေ၊ န စဟေတုဟူသော ဒုက်လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဒွေ-ကုန်သော၊ ယေဒုကာ-တို့ကို၊ ကာတဗ္ဗာ-ပြုထိုက်ကုန်၏၊ တေသံ-ထိုဒုက်တို့ကို၊ (သင်္ဂဟံ၌ စပ်၊) ဝါ-တို့၏၊ သမ္ဘဝသေနေဝ-ဖြစ်သင့်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်ပင်လျှင်၊ သင်္ဂဟံ-သိမ်းယူခြင်းကို၊ ဒဿေတွာ- ပြပြီး၍၊ ခေါ ပန ပဒေန-ခေါပနပုဒ်ဖြင့်၊ အပရေသမ္ပိ-အခြားလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဒုကာနံ-တို့ကို၊ သင်္ဂဟံ-ကို၊ ဒဿေတုံ-ငှာ၊ တတြ ယဒေတန္တိ အာဒိ-အစရှိသောစကားကို၊ အာဟ-ဆိုပြီး၊ တတြာတိ-ကား၊ ပါဠိယံ-ပါဠိတော်၌၊ အယံအတိရေကတ္တောတိ-(ဣမိနာ)-ဖြင့်၊ ယံ(အတ္ထံ)-အကြင်အနက်ပိုကို၊ ဝက္ခတိ-ဆိုလတ္တံ့၊ တံ အတ္ထံ-ကို၊ အာဟ-ဆိုပြီး။

ပန-ဆက်၊ တတ္ထ-ထိုစကားရပ်၌၊ အညေပိ အညထာပိတိ-ဟူကုန်သော၊ ဧတေသံ-ဤ ၂-ပုဒ်တို့၏၊ ဝိသု-အသီးအခြား၊ ပဝတ္တိယာ-ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ ဝါ-ဖြစ်ရာအခါ၌၊ ဒွေ-ကုန်သော၊ ဒုကာ-တို့ကို၊ ဒဿိတာ-န်ပြီး၊ (အဋ္ဌကထာ၌ ပြအပ်ကုန်ပြီး) သဟ-အတူတကွ၊ ပဝတ္တိယာပန-ဖြစ်ခြင်းကြောင့်ကား၊ ဝါ-ဖြစ်ရာအခါ၌ကား၊ ဟေတု စေဝ၊ပေ၊ ဝိပ္ပယုတ္တာပိတိ-ဟူသော၊ အယမ္ပိဒုကော-ကိုလည်း၊ ဝေဒိတဗ္ဗော- သိထိုက်သေး၏။ [အယမ္ပိဟု ဆိုသောကြောင့် “ထို ၂-ဒုက်အပြင် နောက် တစ်ဒုက်ကိုလည်း”ဟု မှတ်ပါ။]

[ထိုသမ္ဘဝ ၅-ဒုက်လည်း ဟောတော်မမူထိုက်ကြောင်းကိုပြလို၍ “ဧတေသု ပန ပဉ္စသု”စသည်ကိုမိန့်။] ပန-ဆက်၊ ပဉ္စသု-ကုန်သော၊ ဧတေသု ဒုကေသု-ဤသမ္ဘဝဒုက်တို့တွင်၊ ဒုတိယဒုကေန-ဒုတိယဒုက်နှင့်၊ တတိယဒုကော-သည်၊

အညေပိ အညထာပိ။ ။အညေပိအရ ဒုက်တစ်ခု၊ အညထာပိအရ ထိုဒုက်မှတစ်ပါး အခြားဒုက်တစ်ခု ဤသို့ရသောကြောင့် “ဧတေသံ ဝိသု ပဝတ္တိယာ ဒွေ ဒုကာ ဒဿိတာ”ဟုဆိုသည်၊ ဤအလို “အညေပိ-အခြားဒုက်ပုဒ် ၂-ခုတို့သည်လည်းကောင်း၊ အညထာပိ-ထို ၂-ခုတို့မှ တစ်ပါးသော အခြားဖြစ်သော ဒုက်ပုဒ် ၂-ခုတို့သည်လည်းကောင်း၊ သမ္ဘဝန္တိ”ဟု ပေး၊ ဒုက်ပုဒ် ၄-ခုသည် ဒုက် ၂-ဒုက် ဖြစ်၏၊ အဋ္ဌကထာ၌ ၂-ဒုက်သာပြသောကြောင့် ဤသို့ဖွင့်ဟန်တူသည်၊ ထိုအညေပိနှင့် အညထာပိကို အတူတကွ အနက်ယူရာ၌ကား “ဟေတုစေဝ ဓမ္မာ ဟေတု သမ္ပယုတ္တာပိ၊ ဟေတုဝိပ္ပယုတ္တာပိ” ဟူသော သမ္ဘဝဒုက်တစ်ခုကိုလည်း သိထိုက်၏။

မရဋီကာ။ ။ဝိသု ပဝတ္တိယာတိ ဧတေန အညေပိတိ ဧတံ ဧကဿ ဒုကဿ ဒဿနံ၊ အညထာပိတိ ဣဒံ ဧကဿ ဒုကဿ ဒဿနန္တိ ဒဿေတိ၊ စာအုပ်တို့ ၌ “ဧကဿ ဒုကဿ”ဟု တွေ့ရ၏၊ “ဧကဿ အတ္ထဿ” ဟု ရှိသင့်မည်ထင်သည်။

မှတ်ချက်။ ။ဤစကားအစဉ်ဖြင့် အဋ္ဌကထာ၌ ပြအပ်သော သမ္ဘဝဒုက် ၄-ဒုက်၊ သဟ ပဝတ္တိယာ ပန စသည်ဖြင့် ဋီကာဆရာပြအပ်သော သမ္ဘဝဒုက် တစ်ဒုက်အားဖြင့် သမ္ဘဝဒုက် ၅-ဒုက်ရသည်ဟု မှတ်ပါ။

(နဝနတ္ထော) ဝိယံ ကွဲပြားသော အနက်ရှိသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ စတုတ္ထ ဒုကေန-
နှင့်၊ ပဉ္စမဒုကော-သည်၊ (နာနတ္ထော) ဝိယစ-ကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ (ဝိသဒိသုပမာ)
(တထာ-တူ၊) ဆဋ္ဌဒုကေန-နှင့်၊ နိန္နာနတ္ထတ္တာ-ကွဲပြားသော အနက်မရှိသည်၏ အဖြစ်
ကြောင့်၊ နဟေတု၊ပေ၊ ဝိပ္ပယုတ္တပိတိ-ဟူသော၊ အယံဒုကော-ဤစတုတ္ထ သမ္ဘဝဒုက်ကို၊
နဝတ္ထော-ပါဠိတော်၌ ဟောတော်မမူအပ်၊ [ဤစကားအရ စတုတ္ထသမ္ဘဝဒုက်
တစ်ဒုက်ပျက်သွားပြီဟု မှတ်ပါ။] ဟိ-မှန်၊ (တစ်နည်း) (ကသွာ၊ န ဝတ္ထော-
နည်း၊) ဟိ (ယသွာ) သော-ထိုစတုတ္ထသမ္ဘဝဒုက်သည်၊ ပုရိမဒုကေဟိ-ရှေးဖြစ်သော
သမ္ဘဝဒုက်တို့ဖြင့်၊ ဒသပိတိနိန္နာနတ္ထနယော-ပြအပ်ပြီးသော နိန္နာနတ္ထနည်းရှိ၏၊
ဣတိ-ကြောင့်၊ (အယံ ဒုကော-ဤစတုတ္ထသမ္ဘဝဒုက်ကို၊ န ဝတ္ထော။)

ဣတရေသု-စတုတ္ထသမ္ဘဝဒုက်မှ တစ်ပါးကုန်သော၊ စတုသု-၄-ပါးကုန်သော
သမ္ဘဝဒုက်တို့တွင်၊ ဟေတူ စေဝ အဟေတုကဒုကေန-ဟေတူစေဝ အဟေတုကဒုက်
နှင့်၊ သမာနတ္ထတ္တာ-တူ သော အနက်ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဟေတူစေဝ ဟေတု
ဝိပ္ပယုတ္တဒုကော-ဟေတူစေဝ ဟေတုဝိပ္ပယုတ္တဒုက်ကိုလည်းကောင်း၊ ဟေတုသဟေတု
က ဒုကေန-နှင့်၊ သမာနတ္ထတ္တာ-ကြောင့်၊ ဟေတု ဟေတုသမ္ပယုတ္တဒုကောစ-
ကိုလည်းကောင်း၊ နဟေတုဟေတုသမ္ပယုတ္တ ဒုကောဝိယ-ကို ကဲ့သို့၊ နဝတ္ထဗ္ဗော-
မဟောထိုက်၊ [ဤစကားအရ သမ္ဘဝဒုက် ၂-ဒုက်ပျက်ပြန်ပြီ။]

ပန-ကား၊ ဒွိသု-န်သော၊ တေသု-ထို သမ္ဘဝဒုက်တို့တွင်၊ ပဉ္စမဒုကေ-
နောက်ဒုက်၌၊ ဟေတူခေါပန ဓမ္မာသဟေတုကာတိ ပဒံ-ကို၊ စတုတ္ထဒုကေ-၌၊ ဝါ-
စတုတ္ထဒုက်တည်းက၊ ပဌမပဒေန-နှင့်၊ နိန္နာနာကရဏတ္တာ-အသီးအခြားပြုကြောင်း
အထူးမရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ နဝတ္ထဗ္ဗံ-မဟောထိုက်၊ ဟေတူ ခေါ ပန ဓမ္မာ
အဟေတုကာတိ ပဒံ-ကို၊ ဟေတူစေဝ ဓမ္မာ အဟေတုကာတိ ဧတေန-ဤပုဒ်နှင့်၊
နိန္နာနတ္တာ-မထူးသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ (အနက်သာမက သဒ္ဓါလည်း မထူးသည်
၏အဖြစ်ကြောင့်၊) နဝတ္ထဗ္ဗံ။ [ဤစကားအရ သမ္ဘဝဒုက်တစ်ဒုက် ပျက်ပြန်ပြီ၊
အားလုံး ၄-ဒုက် ပျက်ပြီ။]

ပန-ကား၊ အဝသိဋ္ဌေ-ကြွင်းကျန်သော၊ ဧကသ္မိ-တစ်ခုသော၊ ဒုကေ-၌၊
("ဟေတူစေဝ ဓမ္မာ အဟေတုကာစ၊ အဟေတုကာစေဝ ဓမ္မာ နစ ဟေတူ"
ဟူသော ဒုက်၌၊) အဟေတုကာစေဝ ဓမ္မာ နစ ဟေတူတိ ပဒံ-ကို၊ ဆဋ္ဌဒုကေ-
၌၊ ဝါ-တည်းက၊ ဒုတိယပဒေန-နှင့်၊ (နဟေတု ခေါ ပန ဓမ္မာ အဟေတုကာပိ
ပုဒ်နှင့်၊) ဧကတ္တာ-ကြောင့်၊ နဝတ္ထဗ္ဗံ-မဟောထိုက်၊ [မဟောသင့်ဟု ပြအပ်သမျှ၌
အရကောက်ကြည့်မှ မဟောသင့်ကြောင်းသိနိုင်မည်။] ဣဒါနိ-၌၊ ဟေတူစေဝ ဓမ္မာ
အဟေတုကာစာတိ-ဟူသော၊ ဣဒမေဝ ဧကံပဒံ-ဤတစ်ပုဒ်တည်းသည်သာ၊
အဝသိဋ္ဌေ- ကြွင်းကျန်တော့၏၊ စ-ဆက်၊ ဧတေန ပဒေန-တစ်ပုဒ်တည်းဖြင့်၊

ဒုကော-သည်၊ နဟောတိ-မဖြစ်နိုင်၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (ထိုသို့ တစ်ပုဒ်တည်းဖြင့်၊ ဒုက်မဖြစ်နိုင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) တဉ္စ-ထိုတစ်ပုဒ်တည်းကိုလည်း၊ န ဝတ္တံ-ဟောတော်မမူအပ်၊ ဣတိ-ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

ပန-ဆက်၊ စတုတ္ထဒုကေ-၌၊ ဒုတိယပဒေန-နှင့်၊ (သဟေတုကာစေဝ၊ ဓမ္မာ နှစ်ဟေတု ဟူသော ပုဒ်နှင့်၊) သမာနတ္ထဿ-တူသော အနက်ရှိသော၊ ဆဋ္ဌဒုကေ-၌၊ ပဌမပဒဿ-ကို၊ (နဟေတု ခေါ် ပန ဓမ္မာ သဟေတုကာပိ ဟူသော ပုဒ်ကို၊) ဝစနံ-ဟောတော်မူခြင်းသည်၊ ဒုကပူရဏတ္ထံ-ဒုက်ကိုပြည့်စေခြင်း အကျိုးရှိ၏၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ ဇတေန ဂတိဒဿနေန-ဤဒုက်ပြည့်ကြောင်းဖြစ်သော ပါဠိတော် အသွားကိုပြခြင်းဖြင့်၊ သဗ္ဗဿ-အလုံးစုံသော၊ သမ္ဘဝန္တဿ-ဖြစ်သင့်သောဒုက်ကို၊ သင်္ဂဟော-ကို၊ ကတော-ပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗော-၏၊ တထာဟိ-ကြောင့်ပင်၊ သဗ္ဗော-သော၊ သမ္ဘဝဒုကော-ကို၊ ပဌမဒုကေ-၌၊ ဒုတိယ တတိယ ဒုကပက္ခေပေန-ဒုတိယဒုက်၊ တတိယဒုက်ကို ထည့်သွင်းခြင်းအားဖြင့်၊ ဒဿိတော-ပြီ၊ တေသုစ-ထိုဒုတိယ တတိယဒုက်တို့၌လည်း၊ ပဌမဒုက ပက္ခေပေန-ပဌမဒုက်ကို ထည့်သွင်းခြင်းအားဖြင့်၊ (ဒဿိတော-ပြီ၊) ဣတိ-ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

[သပ္ပစ္စယဒုက် သင်္ခတဒုက်တို့၌ သပ္ပစ္စယသဒ္ဓါ သင်္ခတသဒ္ဓါတို့၏အနက် အဓိပ္ပာယ် ထူးပုံကိုပြ၍ သပ္ပစ္စယဒုက်မှတစ်ပါး (အရကောက်တူသော) သင်္ခတဒုက် ကို ဟောတော်မူရခြင်း၏ အကြောင်းကို ပြလိုသောကြောင့် “သမာနကာလေန” စသည်ကို မိန့်။] သပ္ပစ္စယဝစနံ-သပ္ပစ္စယသဒ္ဓါသည်၊ သမာနကာလေန-(ပစ္စယုပ္ပန်

တထာ ဟိ၊ ပေ၊ ပက္ခေပေန။ ။ အဋ္ဌကထာဋီကာတို့၌ သမ္ဘဝဒုက် ၅-ဒုက် ကို ပြထား၏၊ ထို ၅-ဒုက်တို့ကား-

- ၁။ ဟေတုစေဝ ဓမ္မာ အဟေတုကာစ၊ အဟေတုကာစေဝ ဓမ္မာ နှစ် ဟေတု။
- ၂။ ဟေတုစေဝ ဓမ္မာ ဟေတု ဝိပ္ပယုတ္တာစ၊ ဟေတုဝိပ္ပယုတ္တာစေဝ ဓမ္မာ နှစ် ဟေတု။
- ၃။ ဟေတုဓမ္မာ သဟေတုကာပိ၊ အဟေတုကာပိ။
- ၄။ နဟေတုဓမ္မာ ဟေတုသမ္ပယုတ္တာပိ၊ ဟေတုဝိပ္ပယုတ္တာပိ။
- ၅။ ဟေတုဓမ္မာ ဟေတုသမ္ပယုတ္တာပိ၊ ဟေတုဝိပ္ပယုတ္တာပိ။

[ဤဒုက်များ၏ အရကောက်ကို မာတိကာအကောက်၌ကြည့်ပါ။] ထိုဒုက်တို့တွင်-

- (၁) သည် ပဌမဒုက်၌ ဒုတိယဒုက်၏ ဒုတိယပုဒ်ကို ထည့်ထားအပ်သောဒုက်တည်း။
- (၂) သည် ပဌမဒုက်၌ တတိယဒုက်၏ ဒုတိယပုဒ်ကို ထည့်ထားအပ်သောဒုက်တည်း။

ထို့ကြောင့် “ပဌမဒုကေ ဒုတိယ တတိယ ဒုကပက္ခေပေန ဒဿိတော”ဟု ဆိုသည်။

- (၃) သည် ဒုတိယဒုက်၌ပထမဒုက်၏ ပထမပုဒ်ကို ထည့်ထားအပ်သောဒုက်တည်း။
- (၄) သည် တတိယဒုက်၌ ပဌမဒုက်၏ဒုတိယပုဒ်ကို ထည့်ထားအပ် သောဒုက်တည်း။
- (၅) သည် တတိယဒုက်၌ ပဌမဒုက်၏ ပထမပုဒ်ကို ထည့်၍ ဋီကာပြအပ် သောဒုက်တည်း။

ထို့ကြောင့် “တေသုစ ပဌမဒုကပက္ခေပေန”ဟု ဆိုသည်။

နှင့်) တူသော ကာလရှိသော၊ (ပစ္စယေန-ဟေတု သဟဇာတံ အစရှိသော အကြောင်းပစ္စည်းကြောင့်လည်းကောင်း၊) အသမာနကာလေန-မတူသော ကာလ ရှိသော၊ (ပစ္စယေန စ-အနန္တရအစရှိသော အကြောင်းပစ္စည်းကြောင့်လည်းကောင်း၊) ကာလဝိမုတ္တေန-ကာလဝိမုတ်ဖြစ်သော၊ ပစ္စယေနစ-ပညတ်နိဗ္ဗာန်ဟူသော အာရမဏံ အစရှိသော အကြောင်းပစ္စည်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ နိပ္ပန္နာန-ပြီးစီးရကုန်သော၊ ပစ္စယာယတ္တာန-အကြောင်းပစ္စည်း၏ စပ်သောဥစ္စာဖြစ်သော ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့အား၊ ပစ္စယဘာဝမတ္တေန-ကျေးဇူးပြုတတ်သည်၏အဖြစ်မျှဖြင့်၊ တေသံ ပစ္စယာန-ထို အကြောင်း ပစ္စည်းတို့၏၊ အတ္ထိတံ-ရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကို၊ ဒီပေတိ-ပြစ်၊ [စာအုပ် တို့၌ “ဒီပေတုံ”ဟုရှိ၏၊ နောက် “သင်္ခတသဒ္ဓါ ပန ဒီပေတိ”ကို ထောက်လျှင် ဤ၌လည်း “ဒီပေတိ” ဟု ရှိသင့်၏၊ သို့မဟုတ် “ဒီပေတုံ-ပြခြင်းငှာ၊ သပ္ပစ္စယ ဝစနံ-ကို၊ ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်ပြီဟု သော်လည်းပေး။]

သဟေတုကဝစနံ-သည်၊ သမာနကာလာနမေဝ-တူသော ကာလရှိသည်သာ လျှင် ဖြစ်ကုန်သော၊ (ပစ္စယာန-တို့၏၊ အတ္ထိတံ-ကို၊ ဒီပေတိ) ဝိယ-ပြသကဲ့သို့၊ (တထာ-တူ၊ သပ္ပစ္စယဝစနံ-သည်၊ သမာနကာလာနမေဝ-နံသော၊ ပစ္စယာန- တို့၏၊ အတ္ထိတံ-ကို၊) န (ဒီပေတိ)-ပြသည်မဟုတ်၊ (ဝိသဒိသူပမာ)။ [“သဟေ တုက-ဟိတ်နှင့်တကွဖြစ်” ဟု ဆိုရာ၌ ထိုဟိတ်သည် ပစ္စုပ္ပန်ကာလအားဖြင့်သာ ရှိရသကဲ့သို့ ဤ၌ ပစ္စုပ္ပန်ကာလတစ်မျိုးအားဖြင့်သာရှိသည် မဟုတ်-ဟူလို။]

သနိဒဿနံ-သနိဒဿန သဒ္ဓါသည်၊ အနတ္တန္တရဘူတဿ (န+အတ္တန္တရ ဘူတဿ)-တစ်ပါးသောတရားဒြပ်၌ မရှိသည်ဖြစ်၍ဖြစ်သော၊ တံ သဘာဝဿ- ထိုဒဋ္ဌဗ္ဗဘာဝ သဘော၏၊ (အတ္ထိတံ-ရှိသည်၏အဖြစ်ကို၊ ဒီပေတိ) ဝိယ-သို့၊ (တထာ-တူ၊ သပ္ပစ္စယဝစနံ-သည်၊ တံ သဘာဝဿ-ထိုပစ္စည်းသဘော၏၊ အတ္ထိ တံ) ပိ-ကိုလည်း၊ န (ဒီပေတိ)-ပြသည်မဟုတ်။ [သနိဒဿနသဒ္ဓါသည် ဒဋ္ဌဗ္ဗ ဘာဝသဘော၏ အခြားတရား၌ မရှိဘဲ မိမိတည်းဟူသော ရူပါရုံ၌သာ ရှိသည် ၏အဖြစ်ကို ပြသကဲ့သို့၊ ဤသပ္ပစ္စယသဒ္ဓါက ထိုအကြောင်းပစ္စည်း၏ အခြား ပစ္စယုပ္ပန်၌မရှိဘဲ မိမိ၌သာရှိသည်၏အဖြစ်ကိုလည်း မပြ-ဟူလို။]

၁၁

ပန-ကား၊ သင်္ခတသဒ္ဓါ-သည်၊ သမေတေဟိ (သမံ+ဣတေဟိ)-ကောင်းစွာ ရောက်ကုန်သော အကြောင်းပစ္စည်းတရားတို့သည်၊ နိပ္ပာဒိတဘာဝံ-ပြီးစေအပ်သည်၏ အဖြစ်ကို၊ ဒီပေတိ-၏၊ ဣတိ-သို့၊ တေသံ-ဤသပ္ပစ္စယသဒ္ဓါ သင်္ခတသဒ္ဓါတို့၏၊ အယံ ဝိသေသော-ဤအထူးသည်၊ (သပ္ပစ္စယသဒ္ဓါက သမာနကာလ စသော အကြောင်းတရားတို့၏ ထင်ရှားရှိသည်၏အဖြစ်ကို ပြခြင်း၊ သင်္ခတသဒ္ဓါက အကြောင်း တရားတို့ ကောင်းစွာရောက်၍ ဖြစ်စေအပ်သည်အဖြစ်ကို ပြခြင်းဟူသော အထူးသည်၊) ဒုကန္တရဝစနေ-သပ္ပစ္စယဒုက္ခံ တစ်ပါးသော သင်္ခတဒုက္ခံကို ဟောတော်မူခြင်း၌၊ ကာရဏံ-အကြောင်း။

စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤဒုက်တို့၌၊ အပ္ပစ္စယာ အသင်္ခတာတိ-ဟူ၍၊ ဗဟုဝစန နိဒ္ဒေသော-ဗဟုဝစ ဝိဘတ်ဖြင့်ညွှန်ပြခြင်းကို၊ (ကတော၌ စပ်၊) အဝိနိစ္ဆိ တတ္ထ အပရိစ္ဆေဒ ဒဿနဝသေန-မည်သည့်တရားဟု မဆုံးဖြတ်အပ်သေးသော အနက်၏ အပိုင်းအခြားမရှိပုံကို ပြခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ မာတိကာထပနတော-မာတိကာကို ထားတော်မူခြင်းကြောင့်၊ ကတော-ပြုတော်မူအပ်ပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏၊ ဟိ-မှန်၊ ဥဒ္ဓေသေန-အကျဉ်းချုပ်မာတိကာဖြင့်၊ ကုသလာဒီ သဘာဝါန-ကုသိုလ် အစရှိသော သဘောရှိကုန်သော၊ ဓမ္မာန-တို့၏၊ အတ္တိတာမတ္တ-ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်မျှကို၊ ဝုစ္စတိ-ဟောတော်မူအပ်၏၊ [“ကုသလာဓမ္မာ-ကုသိုလ်မည်သော တရား တွေ ရှိကြ၏” ဤသို့စသည်ဖြင့် ရှိကြောင်းမျှကိုသာ ဟောပြုတော်မူလိုရင်းဖြစ်သည်။] ပရိစ္ဆေဒေါ-မည်ရွေ့မည်မျှဟု အပိုင်းအခြားကို၊ န (ဝုစ္စတိ)-ဟောတော်မူအပ်သည် မဟုတ်၊ ဣတိ-သို့၊ အပရိစ္ဆေဒေန-အပိုင်းအခြားကိုမပြကြောင်းဖြစ်သော၊ ဗဟုဝစနေန- ဗဟုဝစဖြင့် (တစ်နည်း) အပရိစ္ဆေဒေန ဗဟုဝစနေန-အပရိစ္ဆေဒ ဗဟုဝစဖြင့်၊ ဥဒ္ဓေသော-အကျဉ်းချုပ်မာတိကာကို၊ ဝုတ္တော-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

[ရူပီဒုက်၌ “ရူပံ ဧတေသံ အတ္တိ”ဟူသော အဋ္ဌကထာဝယ် ရူပပုဒ်ကိုဖွင့်ပြ လို၍ “ရူပန္တိ”စသည်မိန့်။] ရူပန္တိ-ကား၊ ရူပါယတနံ-ရူပါယတနတည်း၊ ဝါ-တစ် နည်း၊ ပထဝိယာဒိ-ပထဝီအစရှိသော ရုပ်တည်း၊ ပုရိမသ္မိ-ရှေ့ဖြစ်သော၊ အတ္ထဝိကပ္ပေ-

ဧတ္ထစ။ ။အပ္ပစ္စယာ အသင်္ခတာပုဒ်တို့အရ နိဗ္ဗာန်တရားတစ်ပါးတည်းရပါလျက် အဘယ်ကြောင့် ဗဟုဝစဖြင့် ညွှန်ပြမှုကိုပြုတော်မူရပါသနည်း”ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “ဧတ္ထစ” စသည်မိန့်၊ တရားတစ်ပါးတည်းရသော်လည်း မည်သည့် တရားဟု မဆုံးဖြတ်အပ်သေးသော အနက်ဖြစ်၍ အနည်းအများမပိုင်းခြားသောအားဖြင့် မာတိကာ ခေါင်းစဉ်ရုံသာ ပြသောအရာ ဖြစ်သောကြောင့် ဗဟုဝစနနိဒ္ဒေသကို ပြုတော်မူရသည်။

မေးဖွယ်။ ။မာတိကာခေါင်းစဉ်ရုံသာပြလျှင် ဧကဝစဖြင့် ပြပါတော့လားဟု ထပ်ဆင့်၍ မေးဖွယ်ရှိ၏၊ အဖြေကား-မာတိကာ၌ “ကုသလာ ဓမ္မာ၊ အကုသလာ ဓမ္မာ” စသည်ဖြင့် ဗဟုဝစ ဒေသနာအယဉ်သည် တသွင်သွင် စီးဆင်း၍လာခဲ့၏၊ ထို ဒေသနာအယဉ်တွင် ပါဝင်ကျရောက် ရသောကြောင့် “အပ္ပစ္စယာ အသင်္ခတာ”ဟု ဗဟုဝစန နိဒ္ဒေသကိုသာ ပြုတော်မူရသည်။ [ဝစန ဒေသနာသောတေ၊ ပတိတတ္တာစ မဿတေ၊-ဘောဒစိန္တဒု ၁၃၅။]

အဝိနိစ္ဆိ တတ္ထ အပရိစ္ဆေဒ။ ။မဇ္ဈိကာ၌ “အဝိနိစ္ဆိတတ္ထ အပရိစ္ဆေဒ”ဟု မရှိ၊ “အဝိနိစ္ဆိတတ္ထ ပရိစ္ဆေဒ”ဟုသာရှိ၏၊ “ဝိနိစ္ဆိတတ္ထ နာမ သရူပတော ဝိနိစ္ဆိတဗ္ဗော အတ္တော၊ တဿ ပရိစ္ဆေဒေါ တထာ၊ န+ဝိနိစ္ဆိတတ္ထ ပရိစ္ဆေဒေါ တထာ”ဟု ဖွင့်၏၊ “ဆုံးဖြတ်အပ်ပြီးသော အနက် အပိုင်းအခြားမဟုတ်သည်ကို ပြခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်”ဟု အနက်ပေးပါ၊ သို့သော် နောက်၌ “အပရိစ္ဆေဒေန” ဟု ရှိသောကြောင့် ဤ၌လည်း “အဝိနိစ္ဆိတတ္ထ အပရိစ္ဆေဒ”ဟု ရှိသင့်မည် ထင်ပါသည်။

အတ္ထဝိကပ်ဌံ၊ ရူပါယတနဿ-ရူပါယတန၏၊ အသင်္ဂဟိတတာ-မသိမ်းယူအပ်သည်၏အဖြစ်သည်။ အာပဇ္ဇတိ-ဖြစ်၏၊ ဣတိ-ထို့ကြောင့်၊ ရပ္ပနလက္ခဏံ ဝါ ရူပန္တိ အယံ အတ္တနယော-ရပ္ပနလက္ခဏံ ဝါ ရူပံ ဟူသော ဤအနက်ကို သိကြောင်း တစ်နည်းကို၊ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တော၊ တတ္ထ-ထိုဒုတိယနည်း၌၊ ရူပန္တိ-ကား၊ ရပ္ပနသဘာဝေါ-ဖောက်ပြန်ခြင်းသဘောတည်း။

[လောကီယဒုက်ကို ဖွင့်ပြလို၍ “လုဇ္ဈတိ” စသည်မိန့်။] နလုဇ္ဈတိ-မပျက်စီး၊ ဣတိ-သို့၊ ဂတိတော-မိစ္ဆာဉာဏ်ဖြင့်ယူအပ်သော၊ ယော-အကြင် တောဘူမကတရားသည်၊ တထာ-ထိုယူအပ်တိုင်းသော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ နဟောတိ-မဖြစ်၊ (မပျက်ဟုယူသော်လည်း “ပျက်၏”ဟူလို၊) သော-ထိုတောဘူမကတရားသည်၊ လောကော-လောကမည်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ တံ ဂဟဏရဟိတာနံ-ထိုမပျက်ဟု ယူခြင်းမှကင်းကုန်သော၊ လောကုတ္တရာနံ-တို့၏၊ လောကတာ-လောကတို့၏အဖြစ်သည်၊ (လောကဟူသော အမည်သည်၊) နတ္ထိ။

ဝါ-တစ်နည်းကား၊ (အဋ္ဌကထာနည်းမှ တစ်နည်းကား)၊ ဒုက္ခသစ္စံ-ဒုက္ခသစ္စာသည်၊ လောကော-လောကမည်၏၊ [နိဒါနသံယုတ်ပါဠိတော်၌ “လောကသမုဒယဉ္စ ဘိက္ခဝေ ဒေသေဿာမိ လောကနိရောဓဉ္စ” စသည်ဖြင့် ဒုက္ခသစ္စာကို လောကဟု ဟောတော်မူသည်၊] တတ္ထ-ထိုဒုက္ခသစ္စာဟူသော လောက၌၊ တေနော လောကသဘာဝေန-ထိုဒုက္ခဖြစ်သော လောကသဘောအားဖြင့်ပင်၊ ဝိဒိတာ-ထင်ရှားသော တရားတို့တည်း၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ လောကီယာ-လောကတို့မည်၏၊ [ဤအလို “လောကော+ဝိဒိတာ လောကီယာ”ဟု ပြု၊ ဒုက္ခသစ္စာ ဟူသော လောက၌ ဒုက္ခသစ္စာအတိုင်းပင် ထင်ရှားသော တရားများဟူလို။]

[ကေနစိဝိညေယျဒုက်၌ အဋ္ဌကထာအဖွင့်ကို မနှစ်သက်သောကြောင့် “ဧဝံ သန္တေ” စသည်ကိုမိန့်သည်။] ဧဝံ သန္တေ-ဤသို့ အဋ္ဌကထာဖွင့်သည့်အတိုင်း ဖြစ်လသော်၊ စက္ခုဝိညာဏေန-စက္ခုဝိညာဏ်သည်၊ ဝိဇာနိတဗ္ဗဿ-သိထိုက်သော၊ ရူပါယတနဿ-ရူပါယတန၏လည်းကောင်း၊ တေနော-ထိုစက္ခုဝိညာဏ်သည် ပင်လျှင်၊ န ဝိဇာနိတဗ္ဗဿ-မသိထိုက်သော၊ သဒ္ဓါယတနာဒိကဿစ-သဒ္ဓါယတန အစရှိသော တရား၏လည်းကောင်း၊ နာနတ္တာ-ထူးသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဒွိန္ဒုပ္ပိ-၂-ပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ပဒါနံ-ကေနစိ ဝိညေယျပုဒ်၊ န ကေနစိ ဝိညေယျပုဒ်တို့၏။ အတ္တာနာနတ္တတော-အနက် အရကောက်အားဖြင့် ထူးကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဒုကော-ဒုက်သည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်ပါပေ၏၊ [ဤစကားဖြင့် အဋ္ဌကထာစကားကို ချီးမြှောက်သည်။] ပန-ထိုသို့ပင်ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ [အဋ္ဌကထာစကားကို လက္ခဏာ ရှစ် တင်သည်။] ဧဝံ-ဤအဋ္ဌကထာ၌ဖွင့်ပြအပ်သော အနက်အားဖြင့်၊ [“ကေနစိ စကေနစက္ခုဝိညာဏေန ဝါ” စသည်ဖြင့် အဋ္ဌကထာ၌ ဖွင့်ပြအပ်သော အနက်အားဖြင့်၊]

ဒုကေ-ဒုက်ကို၊ ဝုတ္တမာနေ-ဆိုအပ်သော်၊ ဒုကဗဟုတာ-ဒုက်တို့၏ များကုန်သည်၏ အဖြစ်သည်။ အာပဇ္ဇတိ-ဖြစ်၏။

[ဒုကဗဟုတာဖြစ်ပုံကို ပြလို၍ “ယတ္ထကာနိ”စသည်မိန့်။] သဗ္ဗဓမ္မာ-ရမဏာနိ-အလုံးစုံဓမ္မလျှင် အာရုံရှိကုန်သော၊ ဝိညာဏာနိ-ဝိညာဏ်တို့ကို၊ ဌပေတွာ-ချန်ထား၍၊ ယတ္ထကာနိ-အကြင်မျှ အတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော၊ ဝိညာဏာနိ-ဝိညာဏ်တို့သည်၊ (သန္တိ-ကုန်၏၊) တတ္ထတာ-ထိုဝိညာဏ်ရှိလောက် အတိုင်းအရှည် ရှိကုန်သော၊ ဒုကာ-တို့ကို၊ ဝုတ္တာ-ဟောအပ်ကုန်သည်၊ (သမာနာ-ဖြစ်ကုန်လသော်၊ ဝါ-ဖြစ်ကုန်မှ၊) သမတ္တာ-အပြည့်အစုံဖြစ်နိုင်ကုန်၏။ [သဗ္ဗဓမ္မာရမဏာ -အလုံးစုံသော တရားတို့ကိုသိနိုင်သော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်ကြိယာ အဘိညာဉ် ဝုဋ္ဌော) တို့ကို ချန်၍ ကျန်စိတ်တို့ကို အာရမဏ သင်္ဂဟ၌လာသော “တေသု စက္ခုဝိညာဏ ဒီနိ” စသည်ကိုကြည့်၍ ဒုက်ဖွဲ့လိုက်လျှင် ဒုက်တွေအများကြီးဖြစ်မှ ပြည့်စုံစရာ ရှိသည်-ဟူလို၊ ဤဒုက်များစွာ ဖွဲ့ပုံကို မာတိကာအရကောက်၌ ရှေးဆရာတို့ပြထား ၏။]

စ-ဆက်၊ တေသု-ထိုသဗ္ဗဓမ္မာရမဏဝိညာဏ်တို့၌၊ ဒုကာဿ-၏၊ ပစ္ဆေဒေါ-ပြတ်စဲခြင်းသည်၊ အာပဇ္ဇတိ-ဖြစ်၏၊ စ-ဆက်၊ တထာ-ထိုဒုက်ပြတ်စဲခြင်းသည်၊ သတိ-သော်၊ ကေနစိတိ ပဒံ-ကေနစိဟူသောပုဒ်သည်၊ သဗ္ဗဝိညာဏ သင်္ဂါဟကံ-အလုံးစုံသောဝိညာဏ်ကို သိမ်းယူနိုင်သောပုဒ်သည်၊ န သိယာ- မဖြစ်တော့ရာ၊ [ထိုသို့ ဒုက်ပျက်မည်စိုးသောကြောင့် အလုံးစုံသောတရားတို့ကို သိနိုင်သော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် ကြိယာအဘိညာဉ် ဝုဋ္ဌောတို့ကို ကေနစိပုဒ်က မဟောနိုင်ရာ ရောက်၏၊ ထိုသို့ မဟောနိုင်ရာရောက်ခြင်းသည်ပင်လျှင်၊ အပြစ်တစ်မျိုးဖြစ်သည်-ဟူလို။] စ-သည်သာမကသေး၊ ဣဒံ ဝစနံ-ဤအဋ္ဌကထာစကားသည်၊ နိဒ္ဒေသေန-နိဒ္ဒေသပါဠိငြော် စကားနှင့်၊ ဝိရုဒ္ဓံ-ဆန့်ကျင်၏၊ စ-ဆက်၊ တတ္ထ-ထိုနိဒ္ဒေသ အဋ္ဌကထာ၌၊ ယေ တေ ဓမ္မာ၊ပေ၊ န ဟောတိတိ-ယေ ဓမ္မာ၊ပေ၊ နဟောတိဟူ၍၊

တေသု စ ပေ၊ အာပဇ္ဇတိ။ ။ကေနစိအရ သဗ္ဗဓမ္မာရမဏဖြစ်သော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် ကြိယာဘိညာဏ် ဝုဋ္ဌောတို့ကိုယူပြီးလျှင်၊ န ကေနစိအရ ယူစရာမရှိတော့ရကား (၂-ပုဒ်အရမရှိ၊ တစ်ပုဒ်အရသာရှိသောကြောင့်) ဒုက်ပျက်သွားစရာရှိသည်။

နိဒ္ဒေသေန ဝိရုဒ္ဓံ ဣဒံ ဝစနံ။ ။ဤဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိတော်၌ပင် စက္ခုဝိညေယျ ဒုက်၏ နိဒ္ဒေသ၌ “ယေ တေ ဓမ္မာ စက္ခုဝိညေယျာ၊ န တေ ဓမ္မာ သောတ ဝိညေယျာ” ကို ဋီကာဆရာက ဒုက်ဟု ယူလို၏၊ ထိုသို့ယူလျှင် အရကောက်မှာ ရူပါရုံချည်းသာရ၍ ပဌမပုဒ်၏ ကေနစိအတွက် စက္ခု ဝိညာဏ်ဟူသော အနက်၊ ဒုတိယပုဒ်၏ ကေနစိအတွက် သောတဝိညာဏ်စသော အခြား ဝိညာဏ်ဟူသောအနက်ကိုရသောကြောင့် ကတ္တာပုဒ်သာ ကွဲပြား၍ ကံပုဒ်အနက် မကွဲပြား၊ ထို့ကြောင့် ကတ္တာပုဒ်အရ မကွဲပြားဘဲ ကံပုဒ်အရ ကွဲပြားသော အဋ္ဌကထာစကားသည် နိဒ္ဒေသ နှင့် ဆန့်ကျင်၏-ဟု ဆိုသည်။

ယော ပဋိသေခေတု-အကြင် တားမြစ်ခြင်းကို၊ ကတော-ပြုအပ်ပြီ၊ သောစ-ထို တားမြစ်ခြင်းသည်လည်း၊ ကထံ ယုဇ္ဈေယျ-အဘယ်မှာ သင့်နိုင်ပါတော့အံ့နည်း၊ (နယုဇ္ဈတိ ဝေ)၊ (ကသ္မာ-နည်း)၊ ဟိ (ယသ္မာ)၊ အဋ္ဌကထာ-အဋ္ဌကထာသည်၊ ပါဠိ-ပါဠိတော်ကို၊ ပဋိသေခေတု-တားမြစ်ခြင်းငှာ၊ န သမတ္တာ-မစွမ်းနိုင်၊ ဣတိ- ထို့ကြောင့်တည်း။

စ-သည်သာမကသေး၊ ကေနစိ သဒ္ဓဿ-ကေနစိသဒ္ဓါ၏၊ တေနေဝါတိ- ထိုရှေ့ ကေနစိပုဒ်ဖြင့် ညွှန်ပြအပ်သောအနက်သည်ပင်ဟု၊ အယံ ပဒတ္တော-ဤပုဒ် အနက်သည်၊ န သမ္ဘဝတိ-မဖြစ်သင့်၊ ကေနစိတိ ဧတဿ အာဒိပဒ္ဓဿ- ကေနစိဟူသော ဤအစပုဒ်၏၊ အနိယမိတံ-မမှတ်သားအပ်သော၊ ယံကိဉ္စိ-အမှတ် မထား တစ်ပါးပါးသော၊ ဧကံ-တစ်ပါးသောဝိညာဏ်သည်၊ ပဒတ္တော-ပုဒ်နက်တည်း၊ တံ-ထို အစပုဒ်ကို၊ ဝတ္တာ-ဟောတော်မူအပ်ပြီး၍၊ ဝုစ္စမာနဿ-ဟောတော်မူအပ်လတ္တံ့ သော၊ ကေနစိတိ ဒုတိယပဒဿ-ကေနစိဟူသော ဒုတိယပုဒ်၏၊ ယံကိဉ္စိ-သော၊ အပရံ-ပဌမပုဒ်၏အနက်မှ တစ်ပါးသော၊ အနိယမိတံ-မမှတ်သားအပ်သော ဝိညာဏ် သည်၊ ပဒတ္တော-တည်း၊ ဣတိ ဧတံ-ဤအနက် အဓိပ္ပာယ်သည်၊ လောကသိဒ္ဓံ- လောက၌ ထင်ရှား၏၊ စ-ထင်ရှားရုံသာမကသေး၊ တထေဝ-ထိုအတိုင်းပင်၊ နိဒ္ဒေသော-နိဒ္ဒေသသည်၊ ပဝတ္တော-ဖြစ်၏။

ယောစ ဟေ၊ ပဋိသေခေတုဋီ။ ။ ထို နိဒ္ဒေသ၏ အဋ္ဌကထာ၌ "ယေ တေ ဓမ္မာ စက္ခုဝိညေယျာ၊ န တေ ဓမ္မာ သောတဝိညေယျာ" ကို ဒုက်မဟုတ်သေး-ဟု တားမြစ်ထား၏၊ မူလဋီကာဆရာကား ထို ၂-ပုဒ်ကိုပင် "ဒုက်"ဟု ယူလို၏၊ ထို့ကြောင့် "ယောစ၊ ဟေ၊ ပဋိသေခေတု"ဟု ဆိုသည်။

နစ၊ ဟေ၊ သမ္ဘဝတိ။ ။ "ပဌမ ကေနစိပုဒ်၏ အနက်ကိုပင် ဒုတိယ ကေနစိပုဒ်က ထပ်၍မဟောသင့်"ဟုဆိုလိုသည်၊ ထို့ကြောင့် ပဌမကေနစိပုဒ်က စက္ခုဝိညာဏ်ဟူသော အနက်ကို ဟောလျှင် ဒုတိယ ကေနစိပုဒ်က "ထို စက္ခု ဝိညာဏ်သည်ပင်"ဟု ထပ်၍ မဟောသင့်-ဟုလို။

ကေနစိတိ ဧတဿ ဟေ၊ သိဒ္ဓမေတံ။ ။ ပဌမကေနစိပုဒ်က အနိယမိတံ အနက် တစ်ခုခုကိုဟောလျှင် ဒုတိယကေနစိပုဒ်က ပဌမအနက်မှ တစ်ပါးသော ဒုတိယအနိယမိတံ အနက်တစ်မျိုးကို ဟောရကြောင်းမှာ လောကရိုးရာအားဖြင့် ထင်ရှားပြီးဖြစ်သည်၊ ဥပမာ- ပဌမကေနစိပုဒ်က စက္ခုဝိညာဏ်ကိုဟောလျှင်၊ ဒုတိယ ကေနစိပုဒ်ကစက္ခုဝိညာဏ်မှ တစ်ပါးသော အခြားဝိညာဏ်တစ်ခုခုကို ဟောရမည်မှာ ရိုးရာဖြစ်သည်-ဟုလို။

တထေဝစ ဟေ၊ ပဝတ္တော။ ။ လောကသိဒ္ဓဖြစ်ရုံသာမကသေး ပါဠိတော်၌လည်း "ယေတေ ဓမ္မာ စက္ခုဝိညေယျာ"အရ ကေနစိအတွက် စက္ခုဝိညာဏ်ရ၍၊ "န တေ ဓမ္မာ သောတဝိညေယျာ"အရ ကေနစိအတွက် စက္ခုဝိညာဏ်မှတစ်ပါးသော သောတဝိညာဏ်ရသောကြောင့် ထိုလောကသိဒ္ဓအတိုင်းပင် နိဒ္ဒေသပါဠိတော်၌လည်း ရှိသည်-ဟုလို။

စ-ဆက်၊ စေတ္တ-ဤငါတို့၏ဝါဒ၌၊ ယတ္ထကာ-အကြင်မျှ အတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော၊ ဝိညာတဗ္ဗ-သိထိုက်သောတရားတို့သည်၊ (အတ္ထိ-ရှိကုန်၏၊) တတ္ထကာ-ထိုဝိညာတဗ္ဗရှိသလောက် အတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော၊ ဒုကာ-ဒုက်တို့သည်၊ (ဟောန္တိ)၊ ဣတိ-သို့၊ ဝိညာတဗ္ဗ ဓမ္မဘေဒန-သိထိုက်သောတရားတို့၏ ကွဲပြားခြင်းကြောင့်၊ ဒုကဘေဒေါ-ဒုက်၏ ကွဲပြားခြင်းသည်၊ သမတ္ထော-ပြည့်စုံသည်၊ နအာပဇ္ဇတိ-မဖြစ်၊ တသ္မာ၊ ဒုကဗဟုတာ-ဒုက်တို့၏ များကုန်သည်၏အဖြစ်သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ဟိ-မှန်၊ ဧကယေဝ-တစ်ပါးသာလျှင်ဖြစ်သော၊ ဝိညာတဗ္ဗ-သိထိုက်သောတရားသည်၊ ကေနစိဝိညေယျ-ကေနစိဝိညေယျမည်သည်လည်းကောင်း၊ ကေနစိ န ဝိညေယျ-ကေနစိ န ဝိညေယျမည်သည်လည်းကောင်း၊ န-မဟုတ်၊ ကိန္တု-အဟုတ်ကား၊ အပရမ္ဘိ အပရမ္ဘိ-အခြားလည်းဖြစ် အခြားဖြစ်သော၊ (ဝိညာတဗ္ဗ-သည်၊ ကေနစိ ဝိညေယျ-မည်သည်လည်းကောင်း၊ ကေနစိ န ဝိညေယျ-မည်သည်လည်းကောင်း၊ ဟောတိ-၏၊) ဣတိ-သို့၊ သဗ္ဗဝိညာတဗ္ဗသင်္ဂဟေ-(ဒုက်တစ်ခုတည်းက) ဝိညာတဗ္ဗ အလုံးစုံကို သိမ်းယူခြင်းသည်၊ (သတိ-သော်၊) ဒုကော-သည်၊ သမတ္ထော-ပြည့်စုံသည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်တော့၏၊ ဧဝံသတိ-ဤသို့ဖြစ်လသော်၊ ကေနစိတိ ပဒ-ကေနစိဟူသော ပုဒ်သည်၊ အနိယမေန-မည်သည့်ဝိညာဏ်ဟု မသတ်မှတ်သော အားဖြင့်၊ သဗ္ဗဝိညာဏ သင်္ဂါဟကံ-အလုံးစုံသောဝိညာဏ်ကို သိမ်းယူနိုင်၏၊ ဣတိ-ဤအနက်အဓိပ္ပာယ်သည်၊ သိဒ္ဓ-ထင်ရှားသည်၊ ဟောတိ-၏။

စ-ဆက်၊ ဝိညာဏနာနတ္ထေန-ဝိညာဏ်၏ ထူးသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝိညာတဗ္ဗ-သိထိုက်သောတရားကို၊ ဘိန္ဒိတွာ-ခွဲခြား၍၊ အယံဒုကော-ဤဒုက်ကို၊ ဝုတ္တော-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ ဝိညာတဗ္ဗန-သိထိုက်သောတရားတို့၏၊ အတ္ထန္တရ တာယ-အနက်အရကောက်၏ တစ်ပါးတခြား၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (အယံဒုကော-ကို၊) 'န-(ဝုတ္တော)' ဟောတော်မူအပ်သည်မဟုတ်၊ ဣတိ-ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

န စေတ္တ၊ ပေ၊ ဒုက ဗဟုတာ။ ။ဤသို့ဖြစ်လျှင် ဒုက်တွေ များနေစရာမရှိ ပါလော-ဟု စောဒနာဖွယ်ရှိသောကြောင့် "န စေတ္တ"စသည်မိန့်၊ "သိထိုက်သောတရား၏ ကွဲပြားသလောက် ဒုက်အများ မဖြစ်တော့ရကား ဒုကဗဟုတာ မဖြစ်ပါ" ဟူလို။

နဟိ၊ ပေ၊ သမတ္ထော ဟောတိ။ ။ထိုစကားကို ခိုင်မြဲစေလို၍ "နဟိ" စသည်မိန့်၊ ကေနစိ ဝိညေယျအရ ထိုဝိညာတဗ္ဗ တရားတစ်ခုကိုသာ သတ်မှတ်ထားသည်မဟုတ်၊ အခြားသော ဝိညာတဗ္ဗ တရားများလည်း ပါဝင်ရကား ဒုက်တစ်ခု တည်းဖြင့် အလုံးစုံသော ဝိညာတဗ္ဗတရားကို သိမ်းယူနိုင်၏၊ ထို့ကြောင့် ဒုက် မများပါ-ဟူလို။

မှတ်ချက်။ ။အဋ္ဌကထာကဏ္ဍ၌ "သဗ္ဗေ ဓမ္မာ ကေနစိ ဝိညေယျာ၊ န ကေနစိ ဝိညေယျာ" ဟု ဟောတော်မူရာ၌ ဝိညေယျကံပုဒ်က မပြား၊ ဝိညာဏကဏ္ဍာ ပုဒ်ကသာ ပြားသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ၂-ဝါကျတည်းဖြင့် ဒုက်တစ်ခုအဖြစ်ကို ပြတော်မူသောကြောင့် လည်းကောင်း မူလဋီကာဆရာ၏ အယူအဆက ဤပါဠိတော်နှင့် ညီသကဲ့သို့ထင်သည်။

[အဋ္ဌကထာဆရာသည် ဝိညာတဗ္ဗဖြစ်သော ကံပုဒ်အရ 'ကွဲပြားသောကြောင့် ဒုက်ဟု ဆို၏။ ဤဋီကာဆရာကား ဝိညာတဗ္ဗတရား မကွဲပြား၊ ဝိညာဏကတ္တာကွဲသော ကြောင့် ဒုက်ဟု ဆိုသည်။]

ပန-ဆက်၊ ဧတဿ ဒုကဿ-၏၊ နိက္ခေပရာသိ နိဒ္ဒေသော-နိက္ခေပရာသိ နိဒ္ဒေသသည်၊ (နိက္ခေပကဏ္ဍကို ဆိုသည်။) ဒုကသင်္ဂဟိတဓမ္မေကဒေသေသု-ဒုက် ဖြင့် သိမ်းယူအပ်သောတရားတစ်စိတ်တို့၌၊ ဒုကပဒ ဒွယပ္ပဝတ္တိ ဒဿနဝ သေန- ဒုက် ၂-ပါးအပေါင်း၏ဖြစ်ပုံကို ပြခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ ပဝတ္တော-ဖြစ်၏၊ [ဒုက သင်္ဂဟိတ ဓမ္မေကဒေသဟူသည် ရူပါရုံစသော အာရုံ ၅-ပါးတည်း၊ ဓမ္မာရုံကို မသိမ်းယူသောကြောင့် “ဧကဒေသ” ဟု ဆိုသည်၊ ပါဠိတော်ကို ကြည့်ပါ။] အတ္ထုဒ္ဓါရနိဒ္ဒေသော-အတ္ထုဒ္ဓါရ နိဒ္ဒေသသည်၊ (အဋ္ဌကထာ ကဏ္ဍသည်။) နိရဝသေသ ပေ၊ ဝသေန-ဒုက်ဖြင့် သိမ်းယူအပ်သော အကြွင်းမရှိသောတရားတို့ကို ပြခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ (ပဝတ္တော-၏။) ဣတိ-ဝေဒိတဗ္ဗော။ [အဋ္ဌကထာကဏ္ဍ၌ “သဗ္ဗေဓမ္မာ ကေနစိဝိညေယျာ၊ န ကေနစိဝိညေယျာ” ဟု ဒုက်ဖြင့်သိမ်းယူအပ်သောတရားတို့ကို “သဗ္ဗေဓမ္မာ” ဟု အကြွင်းမရှိအောင် ပြတော်မူသည်။]

[အာသဝဂေါဋ္ဌကကိုဖွင့်ပြလို၍ “စက္ခုတောပိ” စသည်ကိုမိန့်။] စက္ခုတောပိ ပေ၊ မနတောပိတိ-ကား၊ စက္ခုဝိညာဏာဒိဝိထိသု-စက္ခုဝိညာဏ အစရှိသော ဝိထိတို့၌ လည်းကောင်း၊ တဒနဂတ မနောဝိညာဏဝိထိသုစ-တဒနဂတ မနောဝိညာဏဝိထိတို့၌ လည်းကောင်း၊ ကုသလာဒိနမ္မိ-ကုသိုလ်အစရှိသည်တို့၏လည်း၊ ပဝတ္တိ-သည်၊ ကိဉ္ဇာပိ အတ္ထိ-၏၊ ပန-ထိုသို့ပင်ရှိပါသော်လည်း၊ ကာမာသဝါဒယော ဧဝ-ကာမာသဝ အစရှိသောတရားတို့သည်သာ၊ ဝဏတော-အနာမှ၊ ယူသံ-အရိအရံသည်၊ (အသုစိ ဘာဝေန-မစင်မကြယ်၊ ရွံစဖွယ်၏အဖြစ်ဖြင့်၊ သန္တတိ) ဝိယ-စီးသကဲ့သို့၊ (တထာ- တူ၊) ပဉ္စရဏကအသုစိဘာဝေန-ယိုစီးတတ်သော မစင်မကြယ် ရွံစဖွယ်၏အဖြစ်ဖြင့်၊ သန္တန္တိ-စီးတတ်ကုန်၏၊ တသ္မာ၊ တေဧဝ-ထို ကာမာသဝ အစရှိသောတရားတို့ကိုသာ၊ အာသဝါတိ-တို့ဟူ၍၊ ဝုစ္ဆန္တိ၊ ဟိ-မှန်၊ တတ္ထ-ထိုကာမာသဝစသော ပုဒ်တို့၌၊ [အနု၌ “တတ္ထာတိ ဝဏေ” ဟုစွဲ ၏။] အာသဝ သံဒွေါ-သည်၊ ပဉ္စရဏကအသုစိမှိ- ၌၊ နိရုဇ္ဈော-တက်ရောက်သော အထင်ရဋ္ဌိသဒ္ဓါတည်း၊ ဣတိ-ဤသို့-မှတ်အပ်၏။

ဓမ္မတော ယာဝ ဂေါတြဘုန္တိ-ဘုံဟူသော စကားကို၊ တတော-ထိုဂေါတြဘုမှ၊ ပရံ-၌၊ မဂ္ဂဖလေသု-မဂ်ဖိုလ်တို့၌၊ အပ္ပဝတ္တိတော-မဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ ဝုတ္တံ-ပြီး၊ [မဂ္ဂဝိထိကိုရည်ရွယ်၍ဆိုသော စကားတည်း၊ ထိုမဂ္ဂဝိထိ၌ ဂေါတြရဘုနောင် မဂ် ဖိုလ်ဖြစ်သည်။] ဟိ-မှန်၊ ဧတေ-ဤလောဘဒိဋ္ဌိ မောဟတရားတို့သည်၊ အာရမဏ ကရဏ ဝသေန-အာရုံပြုခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဓမ္မေ-အာရုံတရားတို့သို့၊ ဂစ္ဆန္တိ- သွားကုန်လသော်၊ တတော-ထိုဂေါတြဘုမှ၊ ပရံ-နောက်ဖြစ်သောမဂ်ဖိုလ်သို့၊ န ဂစ္ဆန္တိ-မသွားနိုင်ကုန်၊ ဣတိ-မှတ်အပ်၏။

တထော-ထိုဂေါတြဘုမ္မ၊ ပရံ-ဌ၊ ဘဝင်္ဂီဒီနိပိ-ဘဝင်အစရှိသည်တို့သို့လည်း၊
 ဂစ္ဆန္တိ နန-သွားကုန်သေးသည်၊ မဟုတ်လော၊ ဣတိစေ-ဤသို့မေးအံ့၊ န-မသွား
 ကုန်၊ (ကသွား)၊ တေသံပီ-ထိုဘဝင်အစရှိသော တရားတို့၏လည်း၊ ပုဗ္ဗေ-ဌ၊
 အာလမ္ဗိတေသု-အာရုံပြုအပ်ပြီးသော၊ လောကီယဓမ္မေသု-လောကီတရားတို့၌၊
 သာသဝဘာဝေန-သဘာဝ၏အဖြစ်ဖြင့်၊ (အာသဝေါ တရားတို့၏ အာရုံအဖြစ်ဖြင့်)၊
 အန္တောဂတ္တာ-အတွင်းဝင်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ တတော- ထိုဂေါတြဘုမ္မ၊
 ပရတာဘာဝတော-နောက်အဖြစ်၏ မဟုတ်ခြင်းကြောင့်တည်း။ [ဂေါတြဘု၏
 ရှေ့၌ ပါဝင်ပြီးဖြစ်သည်-ဟူလို။]

စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤယာဝ ဂေါတြဘုဟူသောစကား၌၊ ဂေါတြဘုဝစနေန-
 ဂေါတြဘုသဒ္ဒါဖြင့်၊ ဂေါတြဘု၊ ပေ၊ ပရိကမ္မာနိ-ဂေါတြဘု၊ ဝေါဒါနံ၊ ဖလသမာပတ်၏
 ရှေ့သွားဖြစ်သော ပရိကံတို့ကို၊ ပုတ္တနိ-ဆိုအပ်ကုန်ပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ-
 န်၏၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ ပဌမမဂ္ဂပုရေစာရိကမေဝ-ပဌမမဂ်၏ ရှေ့သွားသာလျှင်ဖြစ်
 သော ဂေါတြဘုကို၊ အဝဓိနိဒဿနဘာဝေန-ပိုင်းခြားတတ်သော တရားကို ညွှန်ပြ
 တတ်သည်၏အဖြစ်ဖြင့်၊ ဂဟိတံ-ယူအပ်ပြီ၊ တတော-ထိုပဌမမဂ္ဂဝိသိယ၊ ပရံ ပန-
 ဌ်ကား၊ မဂ္ဂဖလသမာနတာယ-မဂ်ဖိုလ်ချင်းတူသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အညေသု-နိ
 သော၊ မဂ္ဂေသု-အထက်မဂ်တို့၌လည်းကောင်း၊ မဂ္ဂဝိသိယံ-၌လည်းကောင်း၊ ဖလသမာ
 ပတ္တိဝိသိယံ-၌လည်းကောင်း၊ နိရောဓာနန္တရံ-နိရောဓသမာပတ်၏အခြားမဲ့၌၊
 ပဝတ္တမာနေသု-နိသော၊ ဖလေသုစ-တို့၌လည်းကောင်း၊ နိဗ္ဗာနေစ-၌လည်းကောင်း၊
 အာသဝါနံ-အာသဝေါတရားတို့၏၊ ပဝတ္တိ-ဖြစ်ခြင်းကို၊ နိဝါရိတာ-တားမြစ်အပ်ပြီ၊
 ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ သဝန္တိ-ကား၊ ဂစ္ဆန္တိ-သွားတတ်ကုန်၏။

[“အန္တော ကရဏတ္ထော ဟိ အယံ အာကာရော” ဟူသော အဋ္ဌကထာစကားနှင့်
 စပ်၍ မှတ်ဖွယ်ကို ပြလိုသောကြောင့် “ဒီဝိဓော ဟိ” စသည်မိန့်။] ဟိ-ဆက်၊
 အဝဓိ-အဝဓိသည်၊ “ကြိယာကို ပိုင်းခြားရာဖြစ်သော အပါဒါန်သည်၊) အဘိဝိဓိ
 ဝိသယော-အဘိဝိဓိဝိသယ အဝဓိလည်းကောင်း၊ (လွမ်းမိုး၍ ဖြစ်တတ်သော
 ကြိယာ၏ အရာဖြစ်သော အပါဒါန်လည်းကောင်း၊) အနဘိဝိဓိ ဝိသယောစ-
 အနဘိဝိဓိ ဝိသယ အဝဓိလည်းကောင်း၊ (မလွမ်းမိုးနိုင်သောကြိယာ၏ အရာဖြစ်သော
 အပါဒါန်လည်းကောင်း၊) (ဣတိ) ဒုဝိဓော-၏၊ အဘိဝိဓိဝိသယံ-အဘိဝိဓိ ဝိသယ
 အဝဓိကို၊ ကြိယာ-ကြိယာသည်၊ ဗျာပေတွာ-ပျံ့နှံ့၍၊ ပဝတ္တတိ-၏၊ (ယထာ-
 ဥဒါဟရုဏ်ကား၊) အာဘဝဂ္ဂါ၊ ပေ၊ ဂတောတိ-ဂတော ဟူသည်တည်း။ [ဘဂဝတော-

ဒုဝိဓော ၊ ပေ၊ ဝိသယောစ။ ။ အဝဓိယတေ ပရိစ္ဆိဒ္ဓတေ ဣတောတိ အဝဓိ၊ ဣတော-
 ဤအပိုင်းအခြားမှ၊ ကြိယာ-ကြိယာကို၊ အဝဓိယတေ ပရိစ္ဆိဒ္ဓတေ-ပိုင်းဖြတ်အပ်၏၊ ဣတိ-
 ဤသို့ ကြိယာကိုပိုင်းဖြတ်အပ်ရာ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အဝဓိ-အဝဓိမည်၏၊ အပါဒါန်ကိုပင်

၏။ ယသော-အကျော်အစောသည်။ အာဘဝဂ္ဂါ-ဘဝဂ်တိုင်အောင်၊ (ဘဝဂ်ကို လွမ်းမိုး၍) ဂတော-ဖြစ်၏။] (ဤ၌ ယသ၏ ဂမနကြိယာသည် ဘဝဂ်တည်းဟူသော အဝဓိကို ယုံနှံ၍ (လွမ်းမိုး၍) ဖြစ်သည်။)

ဣတရံ-အဘိဝိဓိဝိသယ အဝဓိမှ တစ်ပါးသော အနဘိဝိဓိဝိသယ အဝဓိကို၊ (ကြိယာ-ကြိယာသည်။) ဗဟိ-အပဉ္စ၊ ကတွာ-၍၊ (တစ်နည်း) ဗဟိကတွာ-အပြင် ဘက်၌ထား၍၊ (ပဝတ္တတိ)၊ (ယထာ-ဥဒါဟရဏ်ကား၊) အာပါဠလိပုတ္တာ ဝုဋ္ဌော ဒေဝေါတိ-ဟူသည်တည်း။ [အာပါဠလိပုတ္တာ-ပါဠလိပုတ်ပြည်တိုင်အောင်၊ ဝါ-ပါဠလိပုတ်ပြည်ကို အပြင်ထား၍ ဒေဝေါ-မိုးသည်။ ဝုဋ္ဌော-ရွာပြီ။] (ဤ၌ မိုးရွာခြင်းကြိယာသည် ပါဠလိပုတ်ပြည်ပေါ်သို့ မရောက်၊ ပါဠလိပုတ်ပြည်ကို အပြင်ထား၍ ရွာသည်။) စ-ဆက်၊ ဣဓ-အာသဝေါ ဟူသော ပုဒ်၌၊ အဘိဝိဓိ အတ္ထော-အဘိဝိဓိအနက်ရှိသော၊ အယံ အာကာရော-ဤအာသဒ္ဓါကို၊ ဂဟိတော-ပြီ၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ အန္တောကရဏတ္ထောတိ-ဟူ၍၊ (သင်္ဂဟ ကာရေန) ဝုတ္တံ။

စိရပရိဝုတ္တတာ-ကြာမြင့်စွာ တည်နေစေအပ်၊ ထုံအပ်သည်၏အဖြစ်သည်၊ ပုရာဏဘာဝေါ-ရှေးဟောင်း၏အဖြစ်သည်၊ စိရပါရိဝါသိယဋ္ဌာ-စိရပါရိဝါသိယဋ္ဌ မည်၏၊ အာဒိသဒ္ဓေန (နာမောသိတိအာဒိ၌) အာဒိသဒ္ဓါဖြင့်၊ ပုရိမာ၊ ပေးဘဝတဏှာ ယာတိ ဣဒံသုတ္တံ-ဟူသော ဤသုတ်ကို၊ သင်္ဂဟိတံ-သိမ်းယူအပ်ပြီး၊ စ-ဆက်၊ အဝိဇ္ဇာသဝဘဝါသဝါနံ-အဝိဇ္ဇာသဝဟူသော မောဟ၊ ဘဝါသဝဟူသော ဘဝတဏှာတို့၏၊ စိရပရိဝုတ္တတာယ-စိရပရိဝုတ္တတို့၏ အဖြစ်ကို၊ ဒဿိတာယ-ပါဠိတော်၌ တိုက်ရိုက်ပြအပ်ပြီးသော်၊ တဗ္ဘာဝဘာဝိနံ-ထိုအဝိဇ္ဇာဘဝတဏှာတို့၏ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်လေ့ရှိကုန်သော၊ ကာမာသဝ ဒိဋ္ဌာသဝါနံ စ-ကာမာသဝ ဒိဋ္ဌာသဝတို့၏လည်း၊ စိရ ပရိဝုတ္တတော-စိရ ပရိဝုတ္တတို့၏အဖြစ်သည်၊ ဝါ-ကို၊

မောဂ္ဂလ္လာန်စသော သဒ္ဓါကျမ်းတို့၌ “အဝဓိ” ဟု သုံးစွဲ၏။ အဘိဘဝိတွာ ဝိဒဇာတိတိ အဘိဝိဓိ-လွမ်းမိုး၍ စိရင်တတ် (လွမ်းမိုးတတ်သော) ကြိယာ၊ အဘိဝိဓိဿ+ဝိသယော-အဘိဝိဓိဝိသယော= လွမ်းမိုးတတ်သော ကြိယာ၏ အရာဖြစ်သော (လွမ်းမိုးရာဖြစ်သော) အဝဓိ။

မှတ်ချက်။ ။အခြားကျမ်းတို့၌ကား ဝိသယသဒ္ဓါမပါဘဲ “အဘိဝိဓိ အဝဓိ မရိယာဒါဝဓိ”ဟု နာမည်တပ်၏။ မရိယာဒါဝဓိနှင့် အနဘိဝိဓိဝိသယ အဝဓိသည် သဘောတူပင်တည်း။ ကြွင်းသော အဓိပ္ပာယ်ကို သင်္ဂြိုဟ်ဘာသာဋီကာ အာသဝပုဒ် အဖွင့်၌ ရှုပါ။ သို့သော် ထို၌ သာဓကဖြစ်သော ဋီကာကျော်နှင့်တကွ သုတ္တန်ဋီကာတို့၌ “ကြိယံ”ဟု ကံပုဒ်ထား၍ ဤ၌ “ကြိယာ”ဟု ကတ္တာပုဒ်ထားသည်၊ လိုရင်းအဓိပ္ပာယ်မှာ သဘောတူပင်တည်း။

ဒဿိတာ-ပြအပ်ပြီးသည်၊ ဟောတိ-၏။ [ကာရပဏ္ဍိတရအားဖြင့် ပြအပ်ပြီးဖြစ်သည်-ဟူလို။]

အညေသု-လောဘဒိဋ္ဌိ မောဟတို့မှ အခြားကုန်သော၊ ယံထာဝရတ္ထေ-အကြင် အကြင်ဆိုအပ်ကုန်ပြီးသော၊ ဓမ္မေ-ဂေါတြဘုတိုင်အောင်သော တရားတို့ကိုလည်း ကောင်း၊ (“ယံထာဝရတ္ထေ-သော”ဟု လိုက်စေ၊) ဩကာသဉ္စ-ဘဝဂ်ဟူသော အရပ်ကို လည်းကောင်း၊ အာရမဏံ ကတွာ-အာရုံပြု၍၊ ပဝတ္တမာနေသု-နံ သော၊ မာနာဒိသု-မာန အစရှိသော တရားတို့သည်၊ ဝိဇ္ဇမာနေသုပိ-ရှိပါကုန်သော်လည်း၊ (အညေသုပိမှ ပိသဒ္ဓါကို ဤ၌ ယူပေး၊) အတ္တတ္တနိယာဒိဂ္ဂါဟဝသေန-အတ္တ၊ အတ္တနိယ အစရှိသည် တို့ကိုယူခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ အဘိဗျာပနံ-ပျံ့နှံ့ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ မဒကရဏ ဝသေန-ယစ်မှူးခြင်းကို ပြုခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ အာသဝသဒိတာစ-အရက်နှင့် တူ သည်၏ အဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ ဧတေသံယေဝ-ဤလောဘဒိဋ္ဌိ မောဟ တို့၏အတွက်သာ၊ (ဟောတိ)၊ အညေသု-အခြားတရားတို့၏အတွက်၊ န (ဟောတိ)၊ ဣတိ-ထို့ကြောင့်၊ ဧတေသေဝ-ဤလောဘဒိဋ္ဌိ မောဟတရားတို့၌သာ၊ အာသဝ သဒ္ဓေါ-ကို၊ နိရုဇ္ဈော-တက်ရောက် ထင်ရှား၏ဟူ၍၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗော-၏။ [ဤဝါကျများ၏ အဓိပ္ပာယ်ကို သင်္ဂြိုဟ်ဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။]

[“အာယတံ သံသာရဒကွံ သန္တိ”ဟူသော အဋ္ဌကထာကို အကြောင်းနှင့်တကွ ဖွင့်ပြလိုသောကြောင့် “အာယတံ”စသည်ကိုမိန့်၊ အချို့စာ၌ “ဝါ” ဟု ပါသည်ကား မကောင်း၊ အကယ်၍ ဝါကို ပါစေလိုလျှင် အဋ္ဌကထာ၌ပါသော “ဝါ”ဟူသော မှတ်ပါ။] အာယတံ-ရှည်လျားစွာသော သံသရာဒကွံကို၊ သဝန္တိ ဖလန္တိ-သီးတတ်ကုန်၏၊ ဣတိ၊ အာသဝေါ-တို့မည်၏၊ ဟိ-မှန်၊ (တစ်နည်း) ကသွာ အာယတံ-ကို၊ သဝန္တိ ဖလန္တိ-နံ၏၊ ဣတိ၊ အာသဝေါ-တို့မည်၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဝိညာယတိ-နည်း၊ ဟိ (ယသွာ)၊ အာသဝေဟိ-တို့နှင့်၊ ဝိနာ-ကင်း၍၊ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ-သော၊ ကိဉ္စိ-သော၊ သံသာရဒကွံ-သည်၊ န အတ္ထိ၊ ဣတိ-ကြောင့်။ (အာယတံ သဝန္တိ ဖလန္တိ ဣတိ အာသဝေါ၊ ဣတိ ဝိညာယတိ။)

ဝဏော-အနာသည်၊ အသုစိ-မစင်မကြယ် ရွံ့စဖွယ်ကို၊ (သနရည်ကို) ပဏ္ဍရတိဝိယ-ယိုချတတ်သကဲ့သို့၊ (တထာ-တူ၊) ယေဓမ္မာ-တို့သည်၊ အာရမဏ ဘာဝေန-(အာသဝတို့၏) အာရုံအဖြစ်ဖြင့်၊ အာသဝေ-တို့ကို၊ ပဏ္ဍရန္တိ-ယိုချတတ် ကုန်၏၊ တေ-ထိုတရားတို့သည်၊ အသမ္ပယောဂေ-(အာသဝတို့နှင့်) သမ္ပယုတ် မဟုတ်သည်ဖြစ်၍၊ အတဗ္ဘာဝေပိ-ထိုအာသဝေါ တရားတို့ကြောင့် ဖြစ်ခြင်းမရှိပါ သော်လည်း၊ အာသဝေဟိ-တို့နှင့်၊ သဟ (ဝတ္တန္တိ) ဣတိ၊ သာသဝေါ-တို့မည်၏၊ အာသဝဝဇ္ဇော-အာသဝရှိသောတရားတို့၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်။ [အာရုံအာရမဏိက အဖြစ်အားဖြင့် အာသဝေါနှင့် တကွဖြစ်သော တရားများ ဖြစ်ကြသည်-ဟူလို။]

ဩသာနဒုကေ-အဆုံးဒုက်ဌံ၊ နော အာသဝေါ ခေါ ပနာတိ-ဟူ၍၊ အဝတ္တာ
ဟောတော်မမူဘဲ၊ (“နဟေတူ ခေါ ပန ဓမ္မာ”ကဲ့သို့ ဟောတော်မမူဘဲ-ဟူလို။)
အာသဝ ဝိပ္ပယုတ္တာ ခေါ ပနာတိ-ဟူ၍၊ ဝစနံ-ဟောတော်မူခြင်းသည်၊ (ဒဿနတ္ထံ
စပ်၊) သဟေတုကာနံ-သဟေတုကတရားတို့၏၊ သမ္ပယုတ္တေဟိ-သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော
ဟိတ်တို့ဖြင့်၊ တံသဟိတတာ-ထိုဟိတ်တို့နှင့် တကွဖြစ်ကုန်သည်၏အဖြစ်သည်၊
(ဟောတိ) ဝိယ၊ (တထာ-တူ၊) သာသဝါနံ-အာသဝေါတို့နှင့် တကွဖြစ်သော
တရားတို့၏၊ သမ္ပယုတ္တေဟိ-သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော အာသဝေါတရားတို့ဖြင့်၊
တံသဟိတတာ-ထိုအာသဝေါတရားတို့နှင့် တကွဖြစ်ကုန်သည်၏အဖြစ်သည်၊
နဟောတိ၊ (အာရုံပြုသည်၏ အစွမ်းဖြင့်သာ ဖြစ်သည်-ဟူလို။) ဣတိ (ဣမဿ
အတ္ထဿ)-ကို၊ ဒဿနတ္ထံ-ပြုရခြင်းအကျိုးရှိ၏၊ ဧဝံ-တူ၊ သေသဂေါစ္ဆကေသုပ္ပိ-
တို့၌လည်း၊ ယထာသမ္ဘဝံ-စွာ၊ ဝိပ္ပယုတ္တဂ္ဂဂဏေ-ဝိပ္ပယုတ္တသဒ္ဓါကို ယူခြင်း၌၊
ပယောဇနံ-အကျိုးကို၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ-၏။

အပိစ-သည်သာမကသေး၊ နော အာသဝေါ ခေါ ပန ဓမ္မာ သာသဝါပီတိ
ဣဒံ ပဒံ-သည်၊ “မဟောသော်လည်း အကယ်၍ ဟောတော်မူလျှင် ဆဋ္ဌဒုက်၏
ပဌမပုဒ်ဖြစ်ထိုက်သော ဤပုဒ်သည်။] စတုတ္ထဒုကေ-၌၊ ဒုတိယပဒေန-ဒုတိယပုဒ်နှင့်၊
[သာသဝါ စေဝ ဓမ္မာ နောစ အာသဝါ ဟူသော ဒုတိယပုဒ်နှင့်၊] နိန္နာနံ-အထူး
မရှိ၊ ဧကေနစ-တစ်ပုဒ်တည်းဖြင့်လည်း၊ [အထူးမရှိလို့ ဟောတော်မူရလျှင်
ကျန်သေးသော “နော အာသဝါ ခေါ ပန ဓမ္မာ အနာသဝါပီ” ဟူသော တစ်ပုဒ်
တည်းဖြင့်လည်း။] ဒုကော-သည်၊ နဟောတိ၊ တသ္မာ၊ အာသဝ-ဝိပ္ပယုတ္တ
ပဒမေဝ-အာသဝဝိပ္ပယုတ္တပုဒ်ကိုသာ၊ ဂဟေတွာ-၍၊ ဩသာနဒုကယောဇနာ-
အဆုံးဒုက်ကို ယှဉ်စေတော်မူခြင်းကို၊ (ကတာ၌စပ်၊) ဝါ-သည်၊ ဉာယဂတာ-
အသင့် ယုတ္တိအားဖြင့်ဖြစ်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ကတာ-ပြုတော်မူအပ်ပြီ။ [“ဉာယေန
(ယုတ္တိယာ)+ဂတာ (ပဝတ္တာ) ဉာယဂတာ”ဟု ရှိစေ၊-မဓ။]

[ဤသို့ဖြစ်လျှင် အဘယ့်ကြောင့် ဟေတုဂေါစ္ဆကတုန်းက “နဟေတု”ပုဒ်ကို
ယူ၍ ယောဇနာမူကို ပြုရသနည်း-ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “ဟေတုဂေါစ္ဆကေပန”
စသည်မိန့်၊] ပန-ဆက်၊ ဟေတုဂေါစ္ဆကေ-၌၊ ဟေတုဝိပ္ပယုတ္တာနံ-ဟိတ်နှင့်
မယှဉ်ကုန်သောတရားတို့၏၊ သဟေတုကတာ-သဟေဟုကတို့၏အဖြစ်သည်၊ နတ္ထိ-

အာသဝဝိပ္ပယုတ္တာ ပေ၊ ဒဿနတ္ထံ။ ။ “အာသဝဝိပ္ပယုတ္တာ (ခေါ ပန) ဓမ္မာ” သည်
“သာသဝါပိ၊ အနာသဝါပိ”တို့၏ ဝိသေသနတည်း၊ ဟေတုဂေါစ္ဆက၌ “နဟေတု ခေါ ပန
ဓမ္မာ”ဟု ဟောတော်မူသကဲ့သို့ “နော အာသဝါ ခေါ ပန ဓမ္မာ”ဟု ဟောတော်မမူဘဲ
“အာသဝဝိပ္ပယုတ္တာ”ဟု ဟောတော်မူခြင်းသည် (ဝိသေသန ပြုတော်မူခြင်းသည်) “သာသဝါပိ”
အရ အတူတကွယှဉ်ခြင်း ဟူသော သမ္ပယုတ် အားဖြင့် သာသဝဖြစ်ကြသည်မဟုတ်၊ အာသဝတို့နှင့်
မယှဉ်ဘဲလျက် အာရုံအာရမဏိကအားဖြင့် တကွဖြစ်ကြသည်ဟု ပြခြင်းအကျိုးရှိသည်။

ဣတိ-ကြောင့်၊ တေ-ထိုဟောတုဝိပ္ပယုတ္တာတရားတို့ကို၊ ဂဟေတွာ-ယူတော်မူ၍၊ ဒုကယောနောယ-ဒုက်ကိုယှဉ်စေတော်မူခြင်း၏၊ အသက္ကုဏေယျတ္တာ-မတတ်ကောင်းသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ (“ဟောတုဝိပ္ပယုတ္တာ ခေါပန ဓမ္မာ အဟောတုကာပိ” ဟု ဒုက်ပုဒ်လုပ်၍ မဖြစ်သောကြောင့်၊) နဟောတုပဒ်-ကို၊ ဂဟေတွာ၊ ဩသာနဒုကနယောနော-ကို၊ ကတာ-ပြီ။

ဝါပန-တစ်နည်းကား၊ ပဌမေ ဒုကေ-ပဌမဒုက်၌၊ (ပဌမဒုက် တစ်ဒုက်လုံး၌) ဒုတိယဿ-ဒုတိယဒုက်၏ ပဌမဒုက်ကို၊ ပက္ခေပေ၊ ထည့်သွင်းရာအခါ၌၊ ဧကော-တစ်ခုသော စတုတ္ထဒုက်လည်းကောင်း၊ [ပါဠိတော်၌ တိုက်ရိုက်လာသော စတုတ္ထဒုက်ကိုဆိုလိုသည်။] (ပဌမေ ဒုကေ-၌) တတိယဿ-တတိယဒုက်၏ ၂-ပုဒ်လုံးကို (ပက္ခေပေ-၌) ဒွေ-၂-ဒုက်တို့လည်းကောင်း၊ [“အာသဝါစေဝ ဓမ္မာ အာသဝသမ္ပယုတ္တာစ၊ အာသဝသမ္ပယုတ္တာ စေဝ ဓမ္မာ နောစ အာသဝါ၊ အာသဝါစေဝ ဓမ္မာ အာသဝဝိပ္ပယုတ္တာစ၊ အာသဝဝိပ္ပယုတ္တာ စေဝ ဓမ္မာ နောစ အာသဝါ” ဤဒုက်ကို ဆိုလိုသည်၊ ထိုတွင် နောက်ဒုက်သည် ပါဠိတော်၌ တိုက်ရိုက်မပါ-အနုဋီကာကြည့်ပါ။] ပဌမဿ-ပဌမဒုက်၏ ‘ဒုတိယဒုက်ကို၊ ဒုတိယေ-ဒုတိယဒုက်တစ်ဒုက်လုံး၌၊ (ပက္ခေပေ-၌) ဧကော-တစ်ဒုက်လည်းကောင်း၊ [“နော အာသ ဝါ ဓမ္မာ သာသဝါပိ၊ အနာသဝါပိ” ဟူသော ဒုက်လည်းကောင်း၊] (ပဌမဿ-ပဌမဒုက် တစ်ဒုက်လုံးကို) တတိယေ-တတိယဒုက် တစ်ဒုက်လုံး၌၊ ပက္ခေပေ-၌၊ ဒွေ-၂-ဒုက်တို့လည်းကောင်း၊ [“အာသဝါဓမ္မာ အာသဝသမ္ပယုတ္တာပိ၊ အာသဝ ဝိပ္ပယုတ္တာပိ၊ နော အာသဝါ ဓမ္မာ အာသဝသမ္ပယုတ္တာပိ၊ အာသဝဝိပ္ပယုတ္တာပိ” ဟူသော ဤ ၂-ဒုက် တို့လည်းကောင်း။]

ဒုတိယဿ- ဒုတိယဒုက်၏ ပဌမပုဒ်ကို၊ တတိယေ-တတိယဒုက် တစ်ဒုက်လုံး၌၊ (ပက္ခေပေ-၌) ဧကော-လည်းကောင်း၊ [“သာသဝါ ဓမ္မာ အာသဝသမ္ပယုတ္တာပိ၊ အာသဝ ဝိပ္ပယုတ္တာပိ” ဟူသော ဒုက်လည်းကောင်း။] ဒုတိယေစ-ဒုတိယဒုက် တစ်ဒုက်လုံး၌လည်း၊ တတိယဿ-တတိယဒုက်၏ ဒုတိယပုဒ်ကို၊ (ပက္ခေပေ-၌) ဧကော-လည်းကောင်း၊ [ပါဠိတော်၌ တိုက်ရိုက်ပါလာသော ဆဋ္ဌဒုက်ကိုဆိုလိုသည်။] [ဣတိ-သို့၊ အဋ္ဌ-နိဿာယေဒုကာ-အကြင်ဒုက်တို့ကို၊ လဗ္ဘန္တိ-နိဗ္ဗာန်၏၊ [ဤ ၈-ဒုက်တို့တွင် စတုတ္ထ ပဉ္စမ ဆဋ္ဌဒုက်တို့သည် ပါဠိတော်၌ တိုက်ရိုက်လာကုန်၏၊ ကျန် ၅-ဒုက်ကား သမ္ဘဝဒုက်များတည်း။] တေသု-ထိုဒုက်တို့တွင်၊ တိဟိ-သုံးဒုက်တို့ဖြင့်၊ (စတုတ္ထ ပဉ္စမ ဆဋ္ဌ သုံးဒုက်တို့ဖြင့်) ဣတရေစ-အခြား ၅-ပါးသော သမ္ဘဝဒုက်တို့ကိုလည်း၊ နယတော-နည်းအားဖြင့်၊ (နိဒဿနနည်းအားဖြင့်) ဒဿိတာ-ကုန်ပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-နိဗ္ဗာန်၊ သေသဂေါစ္ဆကေသုပိ-တို့၌တည်း၊ ဒေသနယော-တည်း။ [ကြွင်းဂေါစ္ဆကတို့၌ သမ္ဘဝဒုက်များဖြစ်ပုံကို အနုဋီကာရှုပါ။]

သံယောဇနဂေါစ္ဆကကို ဖွင့်ပြလို၍ ကိလေသကမ္မ-စသည်မိန့်၊] ကိလေသကမ္မ
 ဝိပါကဝဋ္ဌာန-ကိလေသာဝဋ်၊ ကမ္မဝဋ်၊ ဝိပါကဝဋ်တို့၏၊ ပစ္စယဘာဝေန-အကြောင်း
 တို့၏အဖြစ်ဖြင့်၊ တတ္ထ-ထို ဝဋ် ၃-ပါး၌၊ သံယောဇနန္တိ-ယှဉ်စေတတ်ကုန်၏၊
 ဝါ-ဖွဲ့ထားတတ်ကုန်၏၊ အညေသံ-သံယောဇဉ် တရားကိုယ် ကိုးပါးမှတစ်ပါး
 အခြားကိလေသာ အဘိသင်္ခါရစသော တရားတို့၏၊ တပုစ္စယဘာဝေ-ထိုဝဋ် ၃-
 ပါးတို့၏ အကြောင်းတို့၏အဖြစ်သည်၊ သတိပိ-ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ သံယောဇနာနိ-
 သံယောဇဉ်တို့ကို၊ ဝိနာ-ကြဉ်၍၊ တေသံ-ထိုအခြားကိလေသာ အဘိသင်္ခါရစသော
 တရားတို့၏၊ တပုစ္စယဘာဝေါ-ထိုဝဋ် ၃-ပါးတို့၏အကြောင်းတို့၏အဖြစ်သည်၊
 န အတ္ထိ-မရှိနိုင်။

စ-ဆက်၊ ဩရမ္ဘာဂိယုဒ္ဓမ္ဘာဂိယ သင်္ဂဟိတေဟိ-ဩရမ္ဘာဂိယ သံယောဇဉ်၊
 ဥဒ္ဓမ္ဘာဂိယ သံယောဇဉ်တို့ဖြင့် သိမ်းယူအပ်ကုန်သော သံယောဇဉ်တို့ကြောင့်၊ တံတံ
 ဘဝနိဗ္ဗတ္တက ကမ္မနိယမော-ထိုထိုဘဝကို ဖြစ်စေတတ်သောကံ၏ အမှတ်အသား
 သည်လည်းကောင်း၊ ဘဝနိယမောစ-ဥပပတ္တိဘဝ၏ အမှတ်အသားသည်လည်း
 ကောင်း၊ ဟောတိ-ဖြစ်ရ၏၊ (ကသ္မာ-ကြောင့်၊ ဩရမ္ဘာဂိယုဒ္ဓမ္ဘာဂိယ သင်္ဂဟိတေဟိ-
 တို့ကြောင့်၊ တံတံဘဝနိဗ္ဗတ္တ၊ပေ၊ဟောတိ-၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဝိညာယတိ-နည်း၊) စ
 (ယသ္မာ) ကြောင့်၊ ဥပစ္စန္ဓသံယောဇနဿ-ပြတ်ပြီးသော သံယောဇဉ်ရှိသော ရဟန္တာ
 ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ကတာနိ-ပြုအပ်ပြီးကုန်သည်၊ (သမာနာနိ) ဝိ-န့်သော်လည်း၊
 (ဖြစ်သည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊) ကမ္မာနိ-ကံတို့သည်၊ ဘဝံ-ဘဝကို၊ န နိဗ္ဗတ္တန္တိ-
 မဖြစ်စေနိုင်ကုန်၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (ဩရမ္ဘာဂိယုဒ္ဓမ္ဘာဂိယသင်္ဂဟိတေဟိ-တို့ကြောင့်၊
 တံတံဘဝနိဗ္ဗတ္တက ကမ္မနိယမော-သည်လည်းကောင်း၊ ဘဝနိယမောစ-သည်လည်း
 ကောင်း၊ ဟောတိ-၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဝိညာယတိ။)

သတိပိ၊ ပေ၊ အတ္ထိ။ ။ဝဋ် ၃-ပါးဖြစ်ဖို့ရာ အခြား ထိန အဟိရိက အနောတ္တပ္ပ ဟူသော
 ကိလေသာတို့နှင့်တကွ ဝိပါကဝဋ်ဖြစ်ဖို့ရာ အဘိသင်္ခါရဟူသော ကံတရားတို့ ရှိသေးသော်လည်း
 ထိုတရားတို့က ဝဋ် ၃-ပါးဖြစ်ဖို့ရန် ကျေးဇူးပြုရာ၌ အဝိဇ္ဇာ ဓာဏှာ စသော သံယောဇဉ်တို့နှင့်
 ကင်း၍ မဖြစ်နိုင်။

ဩရမ္ဘာ ဂိယ၊ပေ၊ ဟောတိ။ ။သံယောဇဉ် ၁၀-ပါးကို ဩရမ္ဘာဂိယ သံယောဇဉ်
 ဥဒ္ဓမ္ဘာဂိယသံယောဇဉ် ၂-ပါးဖြင့် သိမ်းယူနိုင်သောကြောင့် “ဩရမ္ဘာ ဂိယုဒ္ဓမ္ဘာဂိယ သင်္ဂဟိတေဟိ”ဟု
 ဆိုသည်၊ [ဩရမ္ဘာဂိယ-ဥဒ္ဓမ္ဘာဂိယ သံယောဇဉ် အခွဲကို သင်္ဂြိုဟ်ဘာသာဋီကာ သံယောဇဉ်အဖွင့်၌
 ပြထားပြီ၊] ဩရမ္ဘာဂိယသံယောဇဉ်တို့ကြောင့် အောက်ကာမဘဝ၌ဖြစ်စေနိုင်သော ကံတရားဟု
 မှတ်သား၍ ထိုကံကြောင့် ကာမဘဝ၌ဖြစ်ရမည်ဟု ဘဝနိယမလည်းဖြစ်၏၊ ဥဒ္ဓမ္ဘာဂိယ သံယောဇဉ်
 တို့ကြောင့် အထက်ရူပဘဝ အရူပဘဝ၌ဖြစ်စေနိုင်သော ကံဟု မှတ်သား၍ ထိုကံကြောင့် ရူပဘဝ
 အရူပဘဝ၌ ဖြစ်ရမည်ဟု ဘဝနိယာမလည်း ဖြစ်သည်။

[အဋ္ဌကထာ၌ “သံယောဇနာနံ+ဟိတာတိ သံယောဇနိယာ” ဟု ဟိတတဒ္ဓိတ် ဖွင့်၏။ ထိုနည်းမှ အခြားနည်းများကိုပြလို၍ “သံယောဇေတဗ္ဗာတိ ဝါ” စသည်မိန့်။] ဝါ-အဋ္ဌကထာနည်းမှ တစ်နည်းကား၊ သံယောဇေတဗ္ဗာ-ယှဉ်စေထိုက်ကုန်၏။ ဣတိ-ကြောင့်၊ သံယောဇနိယာ-သံယောဇနိယတို့မည်၏။ (ဤအလိုကိတ်ပုဒ်၊ ကာရိတ်ကျေ၊ အနိယပစ္စည်းဖြင့် “သံယောဇနိယာ”-ဟုရှိစေ။) ဝါ-ရှေ့နည်းမှ တစ်နည်းကား၊ သံယောဇနေ-သံယောဇေ၌၊ နိယုတ္တာ-ယှဉ်သောတရားတို့တည်း။ ဣတိ-ကြောင့်၊ သံယောဇနိယာ-သံယောဇနိယတို့မည်၏။ (ဤအလို နိယုတ္တတဒ္ဓိတ် ပုဒ်ဖြစ်၍ ဣကပစ္စည်း သို့မဟုတ် ဣကပစ္စည်း၊ ကကို ယပြု၍ “သံယောဇနိယာ” ဟု ရှိစေ၊ ဣယပစ္စည်းလည်း သင့်၏။)

ဒူရဂတိဿာပိ-အဝေး၌ရောက်နေသော သတ္တဝါအားလည်း၊ ဝါ-ကိုလည်း၊ အာကမုနတော-ဆွဲငင်နိုင်ခြင်းကြောင့်၊ နိဿရိတုံ-လွတ်ထွက်ခြင်းငှာ၊ အပ္ပဒါန ဝသေန-မပေးခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဗန္ဓနံ-ဖွဲ့ချည်ခြင်းသည်၊ သံယောဇနံ-သံယော ဇေတည်း၊ ဂန္ထကရဏံ-ထုံးဖွဲ့မှုကိုပြုခြင်းသည်၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ သင်္ခလိကစက္ကလ ကာနိဝိယ-သံကွင်းကြိုး၊ ခြေသုတ်ကြိုးဝိုင်းတို့၏ကဲ့သို့၊ ပဋိဗဒ္ဓတာကရဏံ-စပ်ဖွဲ့ သည်၏ အဖြစ်ကိုပြုခြင်းဟု ဆိုအပ်သော၊ ဂန္ဓနံ-ဆက်စပ်ထုံးဖွဲ့ခြင်းသည်၊ ဂန္ဓော- ဂန္ဓတည်း၊ သံသိလိသကရဏံ-လွန်စွာစေးကပ်မှုကိုပြုတတ်သော၊ ယောဇနံ-ယှဉ်ကပ် ခြင်းသည်၊ ယောဂေါ-ယောဂတည်း၊ ဣတိ အယံ-ကား၊ ဧတေသံ-ဤသံယောဇန၊ ဂန္ဓယောဂတို့၏၊ ဝိသေသော-အထူးတည်း၊ ဣတိ၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏။

ဒူရဂတဿ ပေ၊ ဝိသေသော။ ။သံယောဇေ၏ ဖွဲ့ခြင်း၊ ဂန္ဓ၏ ဆက်သွယ် ထုံးဖွဲ့ခြင်း၊ ယောဂ၏ယှဉ်စေခြင်းသည် သဘောအားဖြင့် မကွဲပြားသကဲ့သို့ ရှိရကား အဘယ်သို့ ထူးခြားပါ သနည်းဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “ဒူရဂတဿာပိပေ၊ ဝိသေသော”ဟု မိန့်သည်။ ကျိုးတစ်ကောင်ကို ကြိုးဖြင့်ချည်ထားရာ၌ ထိုကျိုးသည် ကြိုးရှည်သလောက် အဝေးသို့ရောက်အောင် သွားနိုင်သော်လည်း ထိုကြိုးကိုဆွဲငင် လိုက်သောအခါ မူလနေရာသို့ ပြန်ရောက်ရသကဲ့သို့၊ ထိုအတူ ကာမရာဂ သံယောဇေကြိုး အချည်ခံနေရသော ပုထုဇေသတ္တဝါသည် ရူပဘဝ၊ အရူပဘဝသို့ ရောက်နေသော် လည်း ကာမရာဂ သံယောဇေကြိုးက ဆွဲချလိုက်သောအခါ ကာမဘုံသို့ ပြန်၍ရောက်လာရသည်။

ရူပရာဂ သံယောဇေ၊ အရူပရာဂ သံယောဇေကြိုးတို့က တွဲပြန်လျှင်လည်း ကာမဘုံမှ ရူပဘုံ အရူပဘုံသို့ တက်ရပြန်သည်။ ဤသို့လျှင် ဝဋ်မှလွတ်ထွက်၍ မသွားရအောင် ဖွဲ့ချည်ထားခြင်း သည် သံယောဇေ၏ သဘောတည်း။ သံကြိုး၌ သံကွင်းတွေ ဆက်နေသကဲ့သို့လည်း ကောင်း၊ ခြေသုတ်ကြိုးဝိုင်း၌ တစ်ဝိုင်းနှင့်တစ်ဝိုင်း ဆက်နေသကဲ့သို့ လည်းကောင်း၊ စုတိပဋိသန္ဓေအားဖြင့် ဖွဲ့စပ်ထားခြင်းသည် ဂန္ဓ၏ သဘောတည်း။ အစေးဖြင့် ကပ်သကဲ့သို့ ဝဋ်တရား၌ ငြိကပ်နေစေခြင်းသည် ယောဂ၏သဘောတည်း။ ဤသို့ သဘောအားဖြင့် ကွဲပြားကြသည်။

[သောတုတို့အား အနုသာသနီကိုပြလို၍ “ဓမ္မာနံ ပန” စသည်မိန့်။] ပန-ဆက်၊ ဓမ္မာနံ-ဗုဒ္ဓသောတရားတို့၏၊ သဘာဝကိစ္စဝိသေသညာနာ-သဘောအထူး၊ ကိစ္စအထူးကိုသိတော်မူသော၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ သမ္ပယုတ္တေသု-သမ္ပယုတ်တရားတို့၌လည်းကောင်း၊ အာရမဏေသုစ-အာရုံတို့၌လည်းကောင်း၊ တပ္ပစ္စယေသုစ-ထိုသမ္ပယုတ်အကြောင်း၊ အာရမဏအကြောင်းရှိသော အကျိုးတရားတို့၌လည်းကောင်း၊ တေဟိ တေဟိ-ထိုထိုအကြောင်းတရားတို့သည်၊ နိပ္ပာဒိယမာန-ပြီးစေအပ်သော၊ တံတံ ကိစ္စဝိသေသံ - ထိုထိုကိစ္စအထူးကို၊ ပဿန္တေန-မြင်တော်မူသည်၊ (ဟုတွာ) တေတေဓမ္မာ-ထိုထိုတရားတို့ကို၊ တထာ တထာ-ထိုထို အာသဝ စသောအမည်အားဖြင့်၊ အာသဝသံယောဇနဂန္ထာ ဒီဝသေန-အာသဝ၊ သံယောဇန၊ ဂန္ထ အစရှိသည်တို့၏အစွမ်းဖြင့်၊ [တထာ-တထာကိုပင် ထပ်ဖွင့်သည်။] ဝုတ္တာ-ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ကိမတ္ထံ-ငှာ၊ ဧတေယေဝဓမ္မာ-ဤတရားတို့ကိုသာ၊ ဧဝံ-ဤသို့ အာသဝစသော အမည်ဖြင့်၊ ဝုတ္တာ-ဟောတော်မူအပ်ပါကုန်သနည်း။ ကသ္မာစ-ကြောင့်လည်း၊ ဝုတ္တာဧဝံ-ဟောအပ်ပြီးတရားတို့ကိုပင်၊ ပန-တစ်ဖန်၊ ဝုတ္တာ-နာမည်တစ်မျိုးတပ်၍ ဟောအပ်ပါကုန်သနည်း၊ ဣတိ ဧတံ (စောဒနာဝစနံ)-ဤစောဒနာစကားကို၊ န စောဒေတဗ္ဗံ-ထိုက်။

☞ ဂန္ထနိယာတိ ဧတ္ထ-ဟူသော ဤပါဌ်၌၊ အယံ-ကား၊ အညော-အဋ္ဌကထာ အနက်မှတစ်ပါးသော၊ အတ္ထော-တည်း၊ ဂန္ထကရဏံ-ထုံးဖွဲ့မှုကို ပြုခြင်းသည်၊ ဂန္ထနံ-ဂန္ထနမည်၏၊ ဂန္ထနေ-ထုံးဖွဲ့ခြင်း၌၊ နိယုတ္တာ-ယှဉ်သောတရားတည်း၊ ဣတိ၊ ဂန္ထနိယာ၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ ဂန္ထယိတံ-ထုံးဖွဲ့ခြင်းငှာ၊ သက္ကာဏေယျာ-စွမ်းနိုင်သော တရားတို့သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဂန္ထယိတံ-ငှာ၊ အရဟန္တိ-ထိုက်ကုန်၏၊ ဣတိ (အယံ အညော အတ္ထော-တည်း၊) ဩဃနိယာဒိသုပိ-ပုဒ်တို့၌ကည်း၊ ဧဝံ-တူ၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ-၏၊ [“အဝဟနနံ ဩဃနံ၊ ဩဃနေ+နိယုတ္တာ” စသည်ပြု။]

န စောဒေတဗ္ဗံ။ ။ဤစကားနှင့်စပ်၍ အနုဋီကာ၌ သိဒ္ဓ ၃-မျိုးကို ပြထား၏၊ ပထဝီ ဗုဒ္ဓသ စသောတရားတို့၏ အသီးသီး သိထိုက်သော သဘောလက္ခဏာသည် မျက်မှောက်အားဖြင့် ပြီးစီးသော ပစ္စက္ခသိဒ္ဓတည်း၊ အိုးစသောပညတ် သဒ္ဓစသော ပရမတ်တို့၏အကြောင်းနှင့်စပ်၍ဖြစ်ရ ခြင်းကြောင့် အိုး သဒ္ဓစသည်တို့၏ အနိစ္စစသောအခြင်းအရသည် မှန်းဆ၍သိအပ်သော အနုမာန သိဒ္ဓတည်း၊ [အကြောင်းကိုမြင်၍ အကျိုးကိုလည်းကောင်း၊ အကျိုးကိုမြင်၍ အကြောင်းကိုလည်းကောင်း မှန်းဆ၍ သိသောနည်းတည်း၊] ပရလောကနိဗ္ဗာန်သည် ပစ္စက္ခလည်းမဟုတ်၊ အနုမာနလည်း မဖြစ်၊ ဘုရားရှင်ကို ယုံကြည်၍ ပြီးစီးစေရသောကြောင့် ဩကပ္ပန (သဒ္ဓေယျ) သိဒ္ဓတည်း၊ ဤ၌လည်း သဒ္ဓေယျသိဒ္ဓပင်ဖြစ်၍ မစောဒနာထိုက်ပါ-ဟူလို။

ဂန္ထနိယာ။ ။အဋ္ဌကထာ၌ “ဂန္ထနိယာ”ဟု ကိတ်ပုဒ်ရှိ၏၊ ဤဋီကာ၌ကား “ဂန္ထိယတေ-ဖွဲ့ချည်ခြင်း၊ ဂန္ထနံ-ခြင်း”ဟု ရှေးဦးစွာပြ၍ နိယုတ္တအနက် အရဟတိ အနက်၌ ဣက၊ ဣယပစ္စည်းဖြင့် “ဂန္ထနိယာ”ဟု တဒ္ဓိတ်ပုဒ်ရှိရသည်။

တေန-ထိုဩဃသဒ္ဓါနှင့်တကွ၊ အတိက္ကမတိ ဧတံ ဓာတွတ္ထံ-လွန်ခြင်းဟူသော ဤဓာတ်နက်ကို၊ ဂဟေတွာ၊ ဩဃနိယာတိ-ဟူ၍၊ ပဒသိဒ္ဓိ-ပုဒ်ပြီးခြင်းကို၊ (သင်္ဂဟကာရေန-သည်။) ကတာ-ပြီ။

[ပရာမာသဂေါစ္ဆကကို ဖွင့်ပြလို၍ “ဓမ္မသဘာဝံ” စသည်မိန့်။] ဓမ္မသဘာဝံ- ရုပ်နာမ်တရားတို့၏ အနိစ္စ အစရှိသော သဘောကို၊ အဂ္ဂဟေတွာ-မယူမူ၍၊ ပရတော-အနိစ္စစသည်မှတစ်ပါးသောအားဖြင့်၊ အာမသန္တိ-သုံးသပ်တတ်ကုန်၏၊ ဣတိ၊ ပရာမာသာ-တို့မည်၏၊ ပရတောတိ-ကား၊ နိစ္စာဒိတော-နိစ္စအစရှိသော အားဖြင့်၊ အာမသန္တိတိ-ကား၊ သဘာဝပဋိသေဓေန-ဟုတ်မှန်သော အနိစ္စ အစရှိသောသဘောကို တားမြစ်ခြင်းအားဖြင့်၊ ပရိမဇ္ဇန္တိ-ပွတ်တိုက်တတ်ကုန်၏။

[မဟန္တရဒုက်ကို ဖွင့်ပြလို၍ “သဘာဝတော” စသည်မိန့်။] သဘာဝတော- သဘောအားဖြင့်၊ ဝိဇ္ဇမာနဝါ-ထင်ရှားရှိသည်မူလည်းဖြစ်သော၊ (ပရမတ်အာရုံကို ရည်ရွယ်သည်။) အဝိဇ္ဇမာနဝါ-ထင်ရှားမရှိမူလည်းဖြစ်သော၊ (ပညတ်အာရုံကို ရည်ရွယ်သည်။) ဝိစိတ္တသညာယ-ဆန်းကြယ်သော အညှီ အရွှေ အစရှိသောအမှတ်ဖြင့်၊ ဝါ-ဆန်းကြယ်သော မိန်းမယောက်ျား အစရှိသော အမှတ်ဖြင့်၊ သညိတံ-မှတ်သား

တေန အတိက္ကမတိ၊ပေ၊ကတာ။ ။တေနာတိက္ကမတိဝယ် အတိက္ကမတိ၌ “တိ”သည် “ကရောတိဿ ဓာတုဿ”၌ကဲ့သို့ ဓာတ်ကိုညွှန်ပြသော အက္ခရာတည်း။ ဩဃနိယာ၌ “ဩဃေန အတိက္ကမိတဗ္ဗာ ဩဃနိယာ”ဟု အတိက္ကမအနက်၌ အနိယပစ္စည်းသက်၍ အဋ္ဌကထာ အလိုအားဖြင့် “ဩဃနိယာ”ဟု ပုဒ်ပြီးစေရသည်။ နာမဓာတ် အစစ်မဟုတ်၊ နာမဓာတ်ကဲ့သို့ဖြစ်သော ကိတ်ပုဒ်တည်း၊ အနိယ ပစ္စည်းကိုလည်း ဓာတ်မဟုတ်သောကြောင့် သုတ်ကြီးဖြင့်သာ သတ်ရသည်။

မဇ္ဈိကာ၊ ။သရဘောဟိ မိဂေဟိ အတိက္ကမိတဗ္ဗာ' ပဗ္ဗတရာဇိ သရဘနိယာတိ ဝိယ- သရဘမည်သော သားကောင်းတို့သည် ကျော်လွန်အပ်သော တောင်အရေ သည် (သရဘနာမ်ပုဒ်နောင် အနိယပစ္စည်းသက်၍) သရဘနိယ မည်သကဲ့သို့တည်း၊ နာမဓာတုဝိယ ဧတံ ကိတန္တံ ပဟာပဒေသ သုတ္တေန သာဓေတဗ္ဗံ-ဩဃနာမ်ပုဒ်နောင် အတိက္ကမအနက်၌ အနိယပစ္စည်းသက်သောကြောင့် နာမဓာတ်နှင့်အလားတူသော ကိတ်ပုဒ်တစ်မျိုးတည်း၊ ကေစိ ပန တဒ္ဓိတန္တံ ဝဒန္တိ၊ ဝိစာရိတဗ္ဗမေတံ- အချို့က တဒ္ဓိတံပုဒ်ဟုဆိုသည်ကို စိစစ်ထိုက်၏။

ဝိစိတ္တသညာယ သညိတံ။ ။ဤ ဝိသေသနကို အနုဋီကာ၌ “အဝိဇ္ဇမာနံ” ၏ ဝိသေသနဟုဆို၏၊ ဤအလို “ဝိစိတ္တသညာယ သညိတံ အဝိဇ္ဇမာနံဝါ”ဟုပေးပါ၊ မဇ္ဈိကား ဝိဇ္ဇမာနံ အဝိဇ္ဇမာနံ ၂-ပုဒ်လုံး၏ ဝိသေသနဟုဆို၏၊ ထင်ရှားရှိသော အာရုံကိုလည်း နိလ ပိတစသော အမှတ်အသားဖြင့် မှတ်သားလျက်ယူသည်-ဟု ဆိုလိုသတတ်၊ ဤအလိုအတိုင်း နိဿယ၌ပေးထားသည်၊ သို့သော် အနုဋီကာ၏ အယူက အဘော်ကျမည်ထင်သည်။

အပ်သော၊ အာရမဏံ-ကို၊ အဂ္ဂဟေတွာ-၍၊ အပ္ပဝတ္တိတော-မဖြစ်နိုင်ခြင်းကြောင့်၊ (တစ်နည်း) အဂ္ဂဟေတွာ အပ္ပဝတ္တိတော-မယူရလျှင် မဖြစ်နိုင်ခြင်းကြောင့်၊ အာလမ္မမာနာ-အာရုံပြုတတ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာ-တို့သည်၊ သာရမဏာ-ဏတို့မည်၏။

စိန္တနံ-စိန္တနဟူသည်၊ ဂဟဏံ-အာရုံကိုယူခြင်းတည်း၊ အာရမဏူပလဒ္ဓိ-အာရုံကိုရခြင်းတည်း၊ [ဝိတက်၏ကြံစည်ခြင်းကို “စိန္တန”ဟု မဆိုလို၊ အာရုံကို ရအောင်ယူခြင်းကိုသာ “စိန္တန”ဟု ဆိုလိုသည်-ဟူလို။]

စေတသိ-စိတ်၌၊ နိယုတ္တာ ယှဉ်သောတရားတို့တည်း၊ စေတသိကာ-တို့၊ (ဤကား အဋ္ဌကထာလာ ဝိဂြိုဟ်တည်း၊) ဝါ-အဋ္ဌကထာမှ တစ်နည်းကား၊ စေတသာ-စိတ်နှင့်၊ သံသဋ္ဌာ-ရောနှောသော တရားတို့တည်း၊ စေတသိကာ-စိတ် နှင့် ရောနှောသောတရားတို့၊ ဒုဗ္ဗိညေယျနာနာတ္တတာယ-မသိအပ် မသိနိုင်သော နာနတ္တရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ-အထူးကို မသိနိုင်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဧကိဘာဝမိဝ-(စိတ်နှင့်) တစ်ခုတည်း၏အဖြစ်သို့ကဲ့သို့၊ ဥပဂမနံ-ကပ်ရောက်ခြင်း သည်၊ နိရန္တရဘာဝပဂမနံ-နိရန္တရဘာဝပဂမနမည်၏၊ ယေသံ ရူပါနံ-အကြင်ရုပ် တို့အား၊ စိတ္တံ-စိတ်သည်၊ သဟဇာတပစ္စယော-သဟဇာတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်၊ ဟောတိ၊ တေသံ-ထိုရုပ်တို့၏လည်းကောင်း၊ စိတ္တဿစ-စိတ်၏လည်းကောင်း၊ နာနတ္တံ-ထူးကုန်သည်၏အဖြစ်ကို၊ သုဝိညေယျ-လွယ်ကူစွာ သိအပ်၏၊ ဣတိ- ကြောင့်၊ နိရန္တရဘာဝါနုပဂမနံ-အထူးမရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်သို့ မကပ်ရောက် ခြင်းကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဧကတော ဝတ္တမာနာပိတိ (ဧတ္ထ)-၌၊ အပိသဒ္ဓေါ-သည်၊ (ဒီပေတိ၌စပ်၊) ဧကတော-စိတ်နှင့်အတူတကွ၊ အဝတ္တမာနာနံ-မဖြစ်ကုန်သော ရုပ်နိဗ္ဗာန်တို့၏၊ (ဝိသံသဋ္ဌဘာဝေ-ဝိသံသဋ္ဌ၏ အဖြစ်၌၊) ဝါဒေါ-ပြောဆိုဖွယ်သည်၊ ကောပန- အဘယ်မှာ ရှိပါတော့အံ့နည်း၊ ဣတိ ဧတမတ္ထံ-ဤအနက် အဓိပ္ပာယ်ကို၊ ဒီပေတိ- ၏။

ဧတ္ထ-ဤစိတ္တသံသဋ္ဌဒုက္ခံ၊ ဣဒံ-ဤအချက်ကို၊ ဝိစာရိတဗ္ဗံ-စိစစ်ထိုက်၏၊ (ကိ-နည်း၊) အဝိနိဗ္ဗောဂရူပါနံ-အဝိနိဗ္ဗောဂရုပ်တို့၏၊ အညမညံ-အချင်းချင်း၊ သံသဋ္ဌတာ-သံသဋ္ဌတို့၏ အဖြစ်သည်၊ (ဟောတိ) ကိ-လော၊ ဥဒါဟု- သို့မဟုတ်

အဝတ္တမာနာနံ။ ။စာအုပ်များ၌ “အဝတ္တမာနာ”ဟုရှိ၏၊ ဤကဲ့သို့ သမ္ဘာဝနာ ဝါကျမျိုး၌ စပ်ရသည့်ပုဒ်ကိုလည်း သမ္မန်အဖြစ်ဖြင့် ထားလေ့ရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် “အဝတ္တမာနာနံ”ဟု သမ္မန် ရှိသင့်သည်၊ “ဝိသံသဋ္ဌဘာဝေ”ကား ရိုးရာအတိုင်း ထည့်ပါ၍တည်း၊ (တစ်နည်း) “အဝတ္တမာနာ- မဖြစ်ကုန်သော ရုပ်နိဗ္ဗာန်တို့သည်၊ (စိတ္တေန-နှင့်၊ ဝိသံသဋ္ဌာ-မရောနှောကုန်၊) ဣတိ-သို့၊ ဝါဒေါ-သည်၊ ကောပန-နည်း” ဟု သော်လည်း ပေးပါ။

ဝိသံသဋ္ဌတာ-ဝိသံသဋ္ဌတို့၏အဖြစ်သည်။ (ဟောတိကံ)၊ ဣတိ-သို့၊ (ဝိစာရေတဗ္ဗံ)၊
 ဝိသု-သီးခြား၊ အာရမဏဘာဝေန-အာရုံ၏အဖြစ်ဖြင့်၊ သုဝိညေယျနာနတ္တတ္တာ-
 လွယ်ကူစွာ သိအပ်သော နာနတ္တရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ သံသဋ္ဌတာ-သံသဋ္ဌတို့၏
 အဖြစ်သည်။ န (ဟောတိ)၊ သံသဋ္ဌာတိ-သံသဋ္ဌတို့လေလောဟု၊ အနာသကံနိယ
 သဘာဝတ္တာ-မယ့်မှားထိုက်သော သဘောရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝိသံသဋ္ဌတာဝိ-
 ဝိသံသဋ္ဌတို့၏ အဖြစ်သည်လည်း၊ န-မရှိ။

ဟိ-ချဲ့၊ စတုန္တု-နံသော၊ ခန္ဓာနံ-တို့၏၊ အညမညံ၊ သံသဋ္ဌသဘာဝတ္တာ-
 ရောနှောသည်၏အဖြစ်သဘောရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ရူပနိဗ္ဗာနေဟိပိ-ရုပ်
 နိဗ္ဗာန်တို့နှင့်လည်း၊ သော သံသဋ္ဌဘာဝေါ-ထိုသံသဋ္ဌ၏အဖြစ်သည်၊ အတ္ထိ-ရှိလေ
 သလော၊ နတ္ထိ-လော၊ ဣတိ-သို့၊ အာသကံ-သည်၊ သိယာ-၏၊ တသ္မာ၊ တေသံ-
 ထို နာမ်ခန္ဓာ ၄-ပါးတို့၏၊ ဣတ္တရေဟိ-အခြားသော ရုပ်နိဗ္ဗာန်တို့နှင့်လည်းကောင်း၊
 ဣတရေသံ-အခြားသော ရုပ်နိဗ္ဗာန်တို့၏၊ တေဟိစ-ထိုနာမ်ခန္ဓာ ၄-ပါးတို့နှင့်
 လည်းကောင်း၊ ဝိသံသဋ္ဌသဘာဝတာ-ဝိသံသဋ္ဌ သဘောရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကို၊
 ဝုစ္စတိ-ဟောတော်မူအပ်၏၊ ပန-ဗျတိရိက်ကား၊ ရူပါနံ-တို့၏၊ ရူပေဟိ-တို့နှင့်၊
 ကတ္ထစိ-တစ်စုံတစ်ခုသောအရပ်၌၊ သံသဋ္ဌတာ-သံသဋ္ဌတို့၏အဖြစ်သည်၊ န အတ္ထိ၊
 ဣတိ-သို့၊ တဒါသကံဘာဝတော-ထို သံသဋ္ဌအဖြစ်၌ ယုံမှားဖွယ်မရှိခြင်းကြောင့်၊
 ရူပါနံ-တို့၏၊ ရူပေဟိ-တို့နှင့်၊ ဝိသံသဋ္ဌတာစ-ကိုလည်း၊ နဝုစ္စတိ-ဟောတော်
 မမူအပ်၊ (“နဝုစ္စတိတိ”ဟု ဣတိ ပါသည်ကား ပိုဟန်တူသည်၊) ဟိ-မှန်း၊
 (တစ်နည်း) (ကသ္မာ ရူပေဟိ ဝိသံသဋ္ဌတာစ နဝုစ္စတိ၊ နဝုစ္စတိ၊ ဣတိ၊
 ဝိညာယတိ-နည်း၊) ဟိယသ္မာ၊ ဒေသ (ဒေသော)-ဤဝိသံသဋ္ဌသဘောသည်၊ တေသံ-
 ထိုရုပ်တရားတို့၏၊ သဘာဝေါ-ပင်ကိုသဘောတည်း၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (ရူပါနံ
 ရူပေဟိ ဝိသံသဋ္ဌ တာစ န ဝုစ္စတိ၊ ဣတိ-သို့၊ ဝိညာယတိ။)

စိတ္တသံသဋ္ဌသမုဋ္ဌာနာဒိ ပဒေသု-စိတ္တသံသဋ္ဌသမုဋ္ဌာနာ အစရှိသောပုဒ်တို့၌၊
 သံသဋ္ဌသမုဋ္ဌာနာဒိသဒ္ဓါ-သံသဋ္ဌသဒ္ဓါ၊ သမုဋ္ဌာနအစရှိသော သဒ္ဓါတို့သည်၊
 [အာဒိဖြင့် သဟဘု-အနုပရိဝတ္တိတို့ကို ယူ။] စိတ္တသဒ္ဓါပေက္ခာ-စိတ္တသဒ္ဓါကို ငဲ့ခြင်း

ဝိသု၊ ပေသဘာဝတ္တာ။ ။ရုပ်ကလာပ် တစ်ခုတည်းရှိသော ပထဝီ အာပေါ စသောရုပ်တို့ကို
 ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် အာရုံပြုသောအခါ လွယ်ကူစွာ သဘောအထူးကို သိနိုင်သောကြောင့်
 မည်သည့်နည်းနှင့်မျှ သံသဋ္ဌမဖြစ်၊ သံသဋ္ဌမဖြစ်လျှင် အဘယ့် ကြောင့် ဝိသံသဋ္ဌဟု မဟောပါ
 သနည်းဟုမေးလျှင် “ယတ္ထ အာသကံ၊ တတ္ထ ပဋိသေခေ ကာတဗ္ဗော” နှင့်အညီ ယုံမှားဖွယ်ရှိရာ၌သာ
 ပဋိသေခပြုရသည်၊ ရုပ်ကလာပ်တစ်ခုတည်း၌ ရုပ်အချင်းချင်းကား “သံသဋ္ဌလေလား”ဟု
 ယုံမှားဖွယ်မရှိ၊ ထို့ကြောင့် “ဝိသံသဋ္ဌ”ဟုလည်း ဟောတော်မမူ။

ရှိကုန်၏။ ဣတိ-ကြောင့်၊ ပစ္စေကံ-သီး၊ စိတ္တသဒ္ဓသမ္ပန္နတ္တာ-စိတ္တသဒ္ဓါနှင့်စပ်
 ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ စိတ္တသံသဋ္ဌာစ+တေ+စိတ္တသမုဋ္ဌာနာစာတိ-ဟူ၍၊ ပစ္စေကံ-
 သီး၊ ယောဇေဘွာ-၍၊ အတ္ထော-ကို၊ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တော-ပြီ၊ [စိတ္တသံသဋ္ဌ
 သမုဋ္ဌာနာစသော ပုဒ်များကို “စိတ္တသံသဋ္ဌာ စ တေ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာ စာတိ” စသည်
 ဖြင့် စိတ္တသဒ္ဓါအပိုထည့်၍ အဋ္ဌကထာ၌ ဝိဂြိုဟ်ဆိုထားသည်-ဟူလို၊ ပုဒ်ပြီးသော
 အခါ နောက်နောက် စိတ္တသဒ္ဓါများကို ချေ။]

° ဥပါဒိယန္တေဝါတိကား၊ ဘူတာနိ-မဟာဘုတ်တို့ကို၊ ဂဏန္တိ ဧဝ-ယူတတ်
 ကုန်သည်သာ၊ [ဤအလို “ဥပါဒါ”၌ ဥပသဒ္ဓါအနက်မရှိ။] နိဿယန္တိ ဧဝ-မှီတတ်
 ကုန်သည်သာ၊ ဣတိ အတ္ထော-ဤကား အဓိပ္ပာယ်နက်၊ ဘူတာနိ-မဟာဘုတ်တို့ကို၊
 ဥပါဒိယန္တိ ဂယန္တိ ယထာ-ယူအပ်ကုန်သကဲ့သို့၊ နိဿိယန္တိယထာ-မှီအပ်ကုန်
 သကဲ့သို့၊ တထာ-တူ၊ ဧတာနိ-ဤဥပါဒါရပ်တို့ကို၊ န ဂယန္တိ-မယူအပ်ကုန်၊ န
 နိဿိယန္တိ-မမှီအပ်ကုန်၊ တသ္မာ၊ ဥပါဒါ-တို့ မည်၏။

အထဝါ-အဋ္ဌကထာနည်းမှတစ်နည်းကား၊ ဘူတာနိ-တို့ကို၊ အမုဉ္ဇိတွာ-
 မလွတ်မူ၍၊ တေသံ-ထိုမဟာဘုတ်တို့၏၊ ဝဏ္ဏနိဘာဒိဘာဝေန-အဆင်းအရောင်
 အစရှိသည်တို့၏အဖြစ်ဖြင့်၊ [ရူပါရုံကိုရည်ရွယ်သည်၊ အာဒိ-ဖြင့် သဒ္ဓါရုံ စသည်ကို
 ယူ၊] ဂဟေတဗ္ဗတော-ယူထိုက်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဥပါဒါ-ဥပါဒါတို့မည်၏၊
 [“အာဒိယန္တေ-ဝဏ္ဏနိဘာ အစရှိသည်တို့၏ အဖြစ်ဖြင့် ယူအပ်ကုန်၏၊ ဣတိ
 အာဒါ၊ ဥပဂန္တာ-မဟာဘုတ်တို့ကိုကပ်မှီ၍၊ အာဒါ-ဝဏ္ဏနိဘာ အစရှိသည်တို့၏
 အဖြစ်ဖြင့် ယူအပ်ကုန်သောတရားတို့တည်း၊ ဣတိ ဥပါဒါ”ဟု ပြု။]

သံကိလိဋ္ဌတ္တိကေ ဝုတ္တနယေနာတိ-ကား၊ သံသဒ္ဓံ-သံသဒ္ဓါကို၊ အပနေတွာ-
 ဖယ်ရှား၍၊ ကိလိသန္တိတိ ကိလေသာတိ အာဒိနာ-အစရှိသော၊ နယေန-ဖြင့်၊
 (ဝေဒိတဗ္ဗော-၌စပ်။)

[ပိဋိဒုက်၌လာသော ကာမာဝစရာစသောပုဒ်တို့ကို ဖွင့်ပြလို၍ “ကာမာဝစရာ
 ဒီသု”စသည်မိန့်။] ကာမာဝစရာဒီသု-ကာမာဝစရာ အစရှိသောပုဒ်တို့၌၊ အယံ-
 ကား၊ အပရော-အဋ္ဌကထာအနက်မှာတစ်ပါးသော၊ အတ္ထော-တည်း၊ ကာမတဏှာ-
 ကာမတဏှာသည်၊ ကာမော-ကာမ မည်၏၊ [“ကာမတဏှာ”ဟု ဆိုလိုလျက်
 တဏှာဟူသော နောက်ပုဒ်ကိုချေဟု အနဋ္ဌိကာဆို၏။] ဧဝံ-ဤအတူ-ရူပါ ရူပတဏှာ
 အရူပတဏှာတို့သည်၊ ရူပံ-ရူပမည်သည်လည်းကောင်း၊ အရူပံ-အရူပမည်သည်
 လည်းကောင်း၊ (ဟောန္တိ)၊ အာရမဏ ကရဏဝသေန-အာရုံပြုခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊
 ယတ္ထ-အကြင်တရားတို့၌၊ တာနိ-ထိုကာမတဏှာ ရူပတဏှာ အရူပတဏှာတို့သည်၊
 အဝစရန္တိ-သက်ဝင်၍ဖြစ်တတ်ကုန်၏၊ တေ၊ထိုတရားတို့သည်၊ ကာမာဝစရာဒယော-
 ကာမာဝစရာအစရှိသည်တို့မည်၏၊ ဣတိ(အယံ)-ကား၊ (အပရော-သော၊ အတ္ထော-

တည်း၊) [ဤအလို “အဝစရတိ ဧတေသုတိ အဝစရာ၊ ကာမဿ+အဝစရာ ကာမာဝစရာ-အာရုံပြုသောအားဖြင့် ကာမတဏှာ၏သက်ဝင်၍ ဖြစ်ရာဖြစ်သော တရားတို့”] ဤသို့ စသည်ဖြင့် ဝိဂြိုဟ်ပြုပါ။) ဟိ-လဒ္ဓဂုဏ်ကိုဆိုဦးအံ့၊ ဧဝံ-ဤသို့သောအနက်သည်၊ သတိ-သော်၊ အညဘူမိသု-အခြားသောဘုံတို့၌၊ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာန-ဖြစ်ကုန်သော တရားတို့၏၊ အကာမာဝစရာဒိတာ-အကာမာဝစရ အစရှိသည်တို့၏ အဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ ကာမာဝစရာဒိတာ စ-ကာမာဝစရအစရှိသည်တို့၏ အဖြစ်သည်လည်း၊ ကောင်း၊ နာပဇ္ဇတိ-မဖြစ်၊ ဣတိ-ဤအနက်သည်၊ သိဒ္ဓံ-ထင်ရှားသည်၊ ဟောတိ။

နိက္ခေပကဏ္ဍေပိ-နိက္ခေပကဏ္ဍ ပါဠိတော်၌လည်း၊ ဧတ္တာ ဝစရာတိ ဝစနံ-ဧတ္တာဝစရာဟူသောစကားတော်ကို၊ (ဝုတ္တံ၌စပ်၊) အဝီစိ ပရနိမ္မိတ ပရိစ္ဆိန္နောကာသာယ-အောက်အဝီစိ၊ အထက်ပရနိမ္မိတ သဝသတ္တိနတ်ပြည်ဖြင့် ပိုင်းဖြတ်အပ်သောအရပ်၏၊ (ဘာဝံ၌စပ်၊) ကာမတဏှာယ-ကာမတဏှာ၏၊ အာရမဏဘာဝံ-အာရုံ၏ အဖြစ်ကို၊ သန္ဓာယ-၍၊ ဝုတ္တံ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-တဒေါကာသတာစ-ထိုကာမတဏှာ၏တည်ရာအရပ်၏အဖြစ်ကိုလည်း၊ တဏှာယ-ကာမတဏှာ၏၊ တနိန္ဒတဏှာယ-ထိုအရပ်၌ ညွတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-၏၊ [ထို့ကြောင့် ကာမတဏှာ၏ဖြစ်ရာ တရားတို့ကို ကာမာဝစရခေါ်၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်သော မိမိစကား သည် နိက္ခေပကဏ္ဍ ပါဠိတော်နှင့်လည်း ညီပါသည်-ဟူလို။]

ပရိယာပန္န သဒ္ဓဿ-၏၊ အန္တောဂဓာ-အကျုံးဝင်ကုန်၏၊ ဣတိ အယံ အတ္ထော-သည်၊ ယဒိ ဟောတိ၊ (ဧဝံ သတိ)၊ မဂ္ဂါဒိဓမ္မာနံ စ-မဂ်အစရှိသော တရားတို့၏လည်း၊ (အာဒိဖြင့် ဖိုလ်၊ နိဗ္ဗာန်တို့ကို ယူ၊) လောကုတ္တရန္တော ဂတ္ထော-လောကုတ္တရတရား၌ အကျုံးဝင်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ပရိယာပန္နတာ-ပရိယာပန္နတို့၏အဖြစ်သည်၊ ဝါ-ပရိယာပန္န အမည်သည်၊ အာပဇ္ဇတိဖြစ်သည်

ဧဝံ ဟိ၊ဗေ၊ သိဒ္ဓံ ဟောတိ။ ။ကာမတဏှာ၏ အာရုံပြုသောအားဖြင့် သက်ဝင်ရာ တရားမှန်လျှင် ကာမဘုံမှတစ်ပါး ရူပအရူပဘုံ၌ဖြစ်သော်လည်း ကာမာဝစရအမည်မပျက်ခြင်း၊ ရူပ-အရူပစိတ်တို့က ကာမဘုံ၌ဖြစ်သော်လည်း ရူပါဝစရ အရူပါဝစရနာမည် မပျက်ခြင်းကို “အကာမာဝစရာဒိတာ နာပဇ္ဇတိ”ဟုဆိုသည်၊ ရူပ အရူပစိတ်တို့က ကာမဘုံ၌ဖြစ်သော်လည်း ကာမာဝစရ နာမည်မရခြင်း၊ ကာမစိတ်က ရူပအရူပဘုံ၌ဖြစ်သော်လည်း ရူပါဝစရ-အရူပါဝစရနာမည် မရခြင်းကို “ကာမာဝစရာ-ဒိတာ နာပဇ္ဇတိ”ဟုဆိုသည်၊ ဤသို့ မိမိနာမည်မပျက်ခြင်း အခြား နာမည်မရခြင်းသည်ပင် ဤဒီကာ၌ တစ်နည်း ဝိဂြိုဟ်ဆိုရခြင်း လဒ္ဓဂုဏ်တည်း။

ယဒိ၊ဗေ၊အတ္ထိ။ ။ပရိယာပန္နသဒ္ဓါ၏ အန္တောဂဓာအနက်ကိုယူခြင်း၌ စောဒနာ ဖွယ်ပြလိုသောကြောင့် “ယဒိ၊ဗေ၊အတ္ထိ”ဟု မိန့်သည်၊ ပရိယာပန္န သဒ္ဓါသည် အန္တောဂဓ အနက်ကိုဟောလျှင် မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်တရားတို့လည်း လောကုတ္တရတရား၌ အကျုံးဝင်ကြ

မဟုတ်လော၊ (ကသွာ-နည်း၊) ဟိ (ယသွာ)၊ ပရိယာပနာတိစ္ဆေ-ပါဠိ၌၊ တောဘူမကဏ္ဍဟာဏ်-တောဘူမကသဒ္ဓါသည်၊ န အတ္ထိ-မရှိ၊ ဝါ-မပါ၊ ဣတိ-ကြောင့်တည်း၊ နာပဇ္ဇတိ-မဖြစ်၊ (ကသွာ) သဗ္ဗဒါ-သိမ်း၊ ပဝတ္တမာနဿ-သော၊ ပစ္စက္ခဿ-ဈာန်မှောက်ဖြစ်သော၊ လောကဿ-သင်္ခါရလောက၏၊ ဝသေန-ဖြင့်၊ ပရိယာပန နိစ္ဆယတော-ပရိယာပန၏အဖြစ်ကို ဆုံးဖြတ်နိုင်ခြင်းကြောင့်တည်း။

အထဝါ-အဋ္ဌကထာနည်းမှ တစ်နည်းကား၊ ပရိစ္ဆေဒကာရိကာယ-ပိုင်းဖြတ်ခြင်းကို ပြုတတ်သော၊ တဏှာယ-တဏှာ ၃-ရပ်သည်၊ ပရိစ္ဆိန္ဒိတွာ-ပိုင်းဖြတ်၍၊ အာပနာ-ရောက်အပ်သောတရားတို့သည်၊ ပဋိပနာ-သွားအပ်သောတရားတို့သည်၊ ဂဟိတာ-ယူအပ်သောတရားတို့သည်၊ ပရိယာပနာ-တို့မည်၏။

ပါဝင်ကြသောကြောင့် ပရိယာပနအမည်ရသင့်သည် မဟုတ်လောဟု စောဒနာသည်။ “နဟိ”စသည်ကား ထိုသို့ စောဒနာရခြင်း၏အကြောင်းကိုပြသောစကားတည်း၊ ပါဠိတော်၌ တောဘူမကသဒ္ဓါမပါ၊ ထိုသို့ မပါဘဲလျက် အဋ္ဌကထာ၌ “တောဘူမကဝဇ္ဇေ” ဟု အပိုထည့်ထား၏၊ ထိုသို့ ရသင့်သလိုထည့်တမ်းဆိုလျှင် “စတုဘူမကဝဇ္ဇေ”ဟုအပိုထည့်၍ လောကုတ္တရာတရားများလည်း ပရိယာပနအရတွင် ပါဝင်နိုင်သောကြောင့် ထိုကဲ့သို့ စောဒနာရသည်-ဟုလို။

နာပဇ္ဇတိ၊ပေ၊နိစ္ဆယတော။ သဗ္ဗဒါ (ဘုရားပွင့်တော်မူသည်ဖြစ်စေ ပွင့်တော်မမူသည်ဖြစ်စေ) အခါခပ်သိမ်း ဖြစ်ပျက်၍ ပစ္စက္ခဖြစ်သော လောကီရုပ်နာမ်တွင် ပါဝင်သောတရားတို့ကိုသာ အထင်ရဋ္ဌိအားဖြင့် “ပရိယာပန”ဟု ဆုံးဖြတ်နိုင်ခြင်း ကြောင့် ဘုရားပွင့်တော်မူမှ-ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့ ပွင့်တော်မူမှ တစ်ခါတစ်ရံ ဖြစ်ပေါ်လာရသော လောကုတ္တရာတရားတို့၏ ပရိယာပနအမည် မဖြစ်နိုင်ပါ။ [တေန လောကီယဓမ္မေသု ပရိယာပနသဒ္ဓဿ နိရုဠတံ သဿတိ၊ ဘဂဝတော တဒုတ္တရဏာနန္တရံ (ထိုပရိယာပနာ ဓမ္မာ ဟူသော ပါဠိတော်ကို ဟောတော်မူခြင်း၏ အခြားမဲ့၌) ဝိနေယျာနံ တဒတ္ထပဋိပတ္တိတော-ထိုအနက်ကိုသိခြင်းကြောင့်တည်း။-အနုဋီကာ။]

အထဝါ၊ပေ၊ပရိယာပန။ ။အဋ္ဌကထာနည်းမှ တစ်နည်းပြလို၍ “အထဝါ”ဟု မိန့်သည်၊ ပရိယာပနာ၌ “ပရိ+အာပနာ”ဟု ခွဲ၊ ပရိသည် ကတ္တုသာဓနနှင့်တကွ ပရိစ္ဆေဒန ကြိယာကိုဟောသော ဥပသာရပုဒ်တည်း၊ ဥပမာ-ဥပါဒိန္နာ၌ ဥပသဒ္ဓါသည် ကမ္မသာဓနနှင့်တကွ ကပ်ရောက်ခြင်းကြိယာကို ဟောသကဲ့သို့တည်း။ ကာမတဏှာသည် ကာမတရားတို့ကို အာရုံပြုကာ “ငါ၏ ဥစ္စာ”ဟု ပိုင်းခြားထား၏၊ ရူပ၊ အရူပတဏှာတို့ကလည်း ရူပ၊ အရူပတရားတို့ကို ထိုအတူပင် ပိုင်းခြားထားသည်၊ ဤသို့ ပိုင်းခြားတတ်သော တဏှာ ၃-ရပ်ကို “ပရိ”ဟုဆိုသည်၊ တောဘူမကတရားတို့သည် ထိုတဏှာ ၃-ရပ်က ပိုင်းဖြတ်၍ ထားအပ်သောကြောင့် “ပရိအာပန”မည်၏၊ “အာပနာ-ရောက်”ဟူသည် ပဋိပနာ-သွားခြင်းတည်း၊ ထို “ပဋိပနာ” ဟူသည်လည်း “ဂဟိတာ-အာရုံယူခြင်းတည်း”ဟု အဓိပ္ပာယ်တူကို သိစေလိုသောကြောင့် ရွေးရွေးပုဒ်ကို နောက်နောက်ပုဒ်ဖြင့်ဖွင့်ပြသည်၊ ဤအလို “ပရိယာပန-ပိုင်းခြားတတ်သော တဏှာ ၃-ရပ်တို့သည် ပိုင်းခြား၍ ရောက်အပ် ယူအပ်သောတရားတို့”ဟု အနက်မှတ်ပါ။

၆၃၈

အဋ္ဌသာလိနီ

[ဓိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍ

အနိယသဒ္ဓေါ-အနိယသဒ္ဓါသည်၊ (အနိယ ပစ္စည်းသည်၊) ဗဟုလာ-လိုက်လာသော ဗဟုလသဒ္ဓါကြောင့်၊ ကတ္တုအဘိဓာယကော-ကတ္တားအနက်ကိုဟောနိုင်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဝဋ္ဋစာရကတော-ဝဋ်တည်းဟူသော နောင်အိမ်မှ၊ နိယုန္တိ-ထွက်မြောက်တတ်ကုန်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ နိယုနိယာ-နိယုနိယတို့မည်၏၊ နိကာရဿ-အနိယ၌ နိ အက္ခရာ၏။ [“နိကာရဿာတိ နိဥပသဂ္ဂဿ”ဟု မဓုပ္ပင်သည်ကို စဉ်းစားပါ။] ရဿတံ-ရဿအဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ယကာရဿ-၏၊ “ကကာရတ္ထံစ-ကိုလည်းကောင်း၊ ကတ္တာ-၍၊ နိယုနိကာတိ-ကာ ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ။

ဝါ-တစ်နည်း၊ နိယုနကရဏသီလာ-ထွက်မြောက်မှုကိုပြုခြင်းအလေ့ရှိသော တရားတို့သည်၊ နိယုနိကာ-တို့မည်၏။ [ဤအလို တသီလအနက်၌ ဣကပစ္စည်းသက်ထားသော တဒ္ဓိတ်ပုဒ်တည်း၊ “နိယုနံ သီလံ ယေသံတိ နိယုနိကာ”ဟု ပြ၊ “နိယုနကရဏ”ဟုဆိုလိုလျက် ကရဏ အကျေကြ်။]

ဥတ္တရိတဗ္ဗဿ-လွန်မြောက်ထိုက်သော၊ အညဿ-မိမိဟူသော လောကီတရားမှ အခြားသော၊ နိဒ္ဒိဋ္ဌဿ-တိုက်ရိုက်ညွှန်းပြအပ်သောတရား၏၊ အဘာဝါ-မရှိခြင်းကြောင့်၊ (သဥတ္တရ အရတွင် မပါဝင်သောကြောင့်၊ နိဒ္ဒိသိယမာနာ-ညွှန်ပြအပ်ဆဲဖြစ်ကုန်သော၊ သဥတ္တရာ-သ ဥတ္တရဖြစ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာဝ-တို့ကိုသာ၊ ဥတ္တရိတဗ္ဗာ-လွန်မြောက်ထိုက်ကုန်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ အတ္တာနန္တိ-ဟူ၍၊ အာဟ။ [“အတ္တာနံ-မိမိဟူသော သဥတ္တရတရားကို” ဟု ပေး။]

အနိယသဒ္ဓေါ၊ ဟေ၊ နိယုနိယာ။ ။ အနိယပစ္စည်းသည် ရိုးရာအားဖြင့် ဘော၊ ကံအနက်ကိုဟော၏၊ တစ်ခါတစ်ရံ၌ကား ကတ္တားစသော အနက်ကိုလည်း ဟောနိုင်၏၊ ထိုသို့ဟောနိုင်ဖို့ရန် ရှေးသဒ္ဓါကျမ်းတို့၌ “ဗဟုလံ”ဟု သုတ်တစ်မျိုးရှိ၏၊ မောဂ္ဂလ္လာန် သညာဒိကဏ္ဍ၌လည်း ဤသုတ်ပါ၏၊ ထို ဗဟုလံသဒ္ဓါသည် နောက်နောက်သုတ်တို့၌ လိုက်နိုင်၏၊ ဥပမာ-“ဘာဝကဗ္ဗေသုတဗ္ဗာနိယာ”ဟုဆိုလျှင် ဗဟုလံသဒ္ဓါ လိုက်လာသောကြောင့် များသောအားဖြင့် ဘော ကံအနက်တို့၌ တဗ္ဗအနိယပစ္စည်း သက်၏၊ အနည်းငယ်အားဖြင့်ကား ကတ္တားစသော အနက်၌လည်း သက်သည်-ဟု အဓိပ္ပာယ် ရ၏၊ ထို့ကြောင့် “အနိယသဒ္ဓေါ ဗဟုလာ ကတ္တုအဘိဓာယကော”ဟု ဆိုသည်၊ ဤနည်းအားဖြင့် အနိယပစ္စည်းကတ္တားအနက်ကိုဟောနိုင်သောကြောင့် “နိယုန္တိ တိ နိယုနိယာ”ဟု ကတ္တုသာဝိဂြိုဟ်ဆိုနိုင်သည်-ဟုလို။

ဥတ္တရိတဗ္ဗဿ၊ ဟေ၊ အာဟ။ ။ ဥတ္တရိတု၏ကံကို အခြားတရားတို့ကို မပြပါဘဲ အဘယ်ကြောင့် သဥတ္တရ တရားတို့ကိုသာ ပြရပါသနည်းဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “ဥတ္တရိတဗ္ဗဿ” စသည်မိန့်၊ “သဥတ္တရာ ဓမ္မာ”၌ ဥတ္တရ၏ကံကို ထည့်ဖို့ရာ အခြားညွှန်ပြအပ်သောအနက်မရှိ၊ တိုက်ရိုက်မဆိုရာ၌ အဝေးအနီး ၂-မျိုးတွင် အနီးအနက်ကိုသာ ယူရိုးထုံးစံရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် ညွှန်ပြအပ်ဆဲဖြစ်သော သဥတ္တသရ တရားတို့သာ ဥတ္တရိတု၏ ကံပုဒ်ဖြစ်သင့်ရကား မိမိတည်းဟူသော သဥတ္တရတရားတို့ကိုပင် ယူရသည်၊ ထို့ကြောင့် “အတ္တာနံ” ဟု ဆိုသည်။

ရာဂါဒီနန္ဒိ-ကား၊ ရာဂါဒီန-နံသော၊ ကိလေသာနံ-တို့၏၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ သဗ္ဗနိယတာ ကုသလာနံ-အလုံးစုံသော နိယတအကုသိုလ်တို့၏၊ [အဓိဝစနံ ဌိစပံ၊ နိယတဖြင့် အနိယတယောဂီ စေတသိက်ကို ကန့်လီဟန်တူသည်။] နာနပ္ပကာရ ဒုက္ခနိဗ္ဗတ္တဏေဟိ-အထူးထူးသော အပြားရှိသော ဒုက္ခတို့ကို ဖြစ်စေတတ်ကုန်သော၊ တေဟိ-ထိုရာဂ အစရှိသော ကိလေသာတို့သည်၊ ဝါ-ထိုသဗ္ဗနိယတ အကုသိုလ်တို့ သည်၊ အဘိဘူတာ-လွှမ်းမိုးနှိပ်စက်အပ်ကုန်သော၊ သတ္တာ-တို့သည်၊ အကန္တန္တာပိ-မမြည်တမ်းပါကုန်သောလည်း၊ (မငိုပါကုန်သော်လည်း၊) ကန္တနကာရဏဘာဝတော-မြည်တမ်းခြင်း၏အကြောင်းတို့၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ကန္တန္တိ-မြည်တမ်းတတ်ကုန်၏၊ ပန--ဆက်၊ ယသ္မာ၊ ပဟာနေ-အဋ္ဌတာဝသေနစ-ပဟာနေကဋ္ဌတာ၏အစွမ်းဖြင့် လည်း၊ (စဖြင့် “သမ္ပယောဂဝသေန”ကို ဆည်း၊) သရဏာတိ-ဟူ၍၊ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ၊ တသ္မာ၊ ရာဂါဒီနန္ဒိ ဝစနေန-ဟူသော အဋ္ဌကထာစကားဖြင့်၊ ရာဂ ဒေါသ မောဟာဝ-တို့ကိုသာ၊ (သင်္ဂဟကာရေန) ဂဟိတာ-နံပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ ဉာယတိ-သိအပ်၏။

ဝါ-တစ်နည်း၊ ရဏသဒ္ဓေါ-ကို၊ ရာဂါဒီရေဏသု-ရာဂ အစရှိသော ဖြူတို့၌၊ နိရဇ္ဈော-တက်ရောက်ထင်ရှားသော သဒ္ဓါဟူ၍၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗော-၏။ [“ရဏောဟတာ န ဇောတန္တိ၊ စန္ဒသူရိယာ သတာရကာ”အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌ ရဏသဒ္ဓါသည် မြူမှုန်ဟူသောအနက်ကိုဟော၏၊-အနုဋီကာ။ ဤအလို “သရဏာ-ရာဂအစရှိသော မြူနှင့်တကွဖြစ်ကုန်သော” ဟု ပေး။] ဝါ-တစ်နည်း၊ ယုဒ္ဓ-စစ်ထိုးခြင်းသည်၊

ယသ္မာ၊ပေ၊ဉာယတိ။ ။အဋ္ဌကထာဝယ် ရဏအရ “ရာဂါဒီနံ အဓိဝစနံ”ဟုပြု၏၊ ထိုရာဂါဒီ၌ အာဒိဖြင့် ဒေါသ မောဟတို့ကိုသာယူပါ၊ ကိလေသာအားလုံးကိုယူလျှင် “ပဟာနေကဋ္ဌ တာဝသေန”ဟု ဆိုဖို့မလိုဘဲဖြစ်လိမ့်မည်။ [နိက္ခေပကဏ္ဍ၌ ဤသရဏ ဒုက္ခဝယ် “လောဘော ဒေါသော မောဟော၊ တဒေကဋ္ဌာစ ကိလေသာ၊ တံသမ္ပယုတ္တော ဝေဒနာက္ခန္ဓော” စသည်ဖြင့်လာ၏၊ ထိုပါဠိ၌ တံသမ္ပယုတ္တောကိုကြည့်၍ “သမ္ပယုတ္တဝသေန”ဟုလည်းကောင်း၊ တဒေကဋ္ဌာစကိုကြည့်၍ “ပဟာနေ-ကဋ္ဌတာ ဝသေန စ”ဟုလည်းကောင်း အဋ္ဌကထာဖွင့်သည်။]

ပဟာနေကဋ္ဌတာ။ ။ပဟာနေကဋ္ဌတာဟူသည် ပယ်ထိုက်သည်၏အဖြစ် အားဖြင့် တစ်ယောက်တည်းသောပုဂ္ဂိုလ်၌ တည်နေခြင်းတည်း၊ သောတာပတ္တိမဂ်က အပါယဂမနိယ ရာဂ ဒေါသ မောဟကိုပယ်လိုက်နိုင်လျှင် ထိုပုဂ္ဂိုလ်သန္တာန်၌ အပါယဂမနိယ ဖြစ်သော ကျန်ကိလေသာ တို့ကိုလည်းပယ်နိုင်၏၊ ဘထက်မဂ်တို့က ပယ်ရာ၌လည်း နည်းတူ၊ ဤသို့လျှင် ရဏမည်သော ရာဂ ဒေါသ မောဟတို့နှင့် ပယ်ဖက်အားဖြင့်တကွဖြစ်သော ကိလေသာတို့ကို “ပဟာနေကဋ္ဌတာ အားဖြင့် သရဏ”ဟုဆိုရသည်။ [ဤဋီကာဆရာကား ထိုကဲ့သို့ ပဟာနေကဋ္ဌတာဟု အထူး မပြလိုသောကြောင့် “ရာဂါဒီနံ”၌ အာဒိအရ ကိလေသာ ၁၀-ပါးလုံးကို (တစ်နည်း-နိယတ အကုသိုလ်အားလုံးကို) ယူသည်၊ ဝါ-ဖြင့် တက်သော နောက်နည်းများကား ဋီကာအလိုကျ နည်းများတည်း။]

ရဏံ-ရဏ မည်၏၊ ကာမာ တေ ပဌမာ သေနာတိ ဝေမာဒိကာ-ကာမာ တေ ပဌမာ သေနာ ဤသို့အစရှိကုန်သော၊ အကုသလာ-အကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော၊ သေနာစ-စစ်တပ်တို့ကိုလည်း၊ အရိယမဂ္ဂယုဒ္ဓေန-အရိယာမဂ်တည်းဟူသော စစ်တိုက်ခြင်းဖြင့်၊ ဇေတဗ္ဗတ္တာ-အောင်ထိုက်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ သယုဒ္ဓတ္တာ-စစ်ထိုးခြင်းနှင့်တကွဖြစ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ သရဏာတိ-သရဏတို့ဟူ၍၊ ဝုစ္ဆန္တိ-နံ၏၊ ဣတိ-ဤသို့မှတ်အပ်၏။ [ဤအလို “သရဏာစစ်ထိုးခြင်းနှင့်တကွဖြစ်သော အကုသိုလ်တရားတို့”ဟု ပေးပါ။]

ပန-ကား၊ အရဏဝိဘင်္ဂသုတ္တေ-အရဏဝိဘင်္ဂသုတ်၌၊ သဒုက္ခာ-ဒုက္ခနှင့်တကွ ဖြစ်ကုန်သော၊ သဥပယာတာ-ကပ်၍နှိပ်စက်တတ်သော ဘေးရန်နှင့်တကွဖြစ်ကုန်သော၊ သဥပါယာသာ-လွန်စွာပင်ပန်းခြင်းနှင့်တကွဖြစ်ကုန်သော၊ သပရိစ္ဆာဟာ-ပူလောင်ခြင်းနှင့်တကွဖြစ်ကုန်သော၊ မိစ္ဆာပဋိပဒါဘူတာ-မှားသောအကျင့်ဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သော၊ ကာမသုခါနုယောဂါဒယော-ကာမသုခါနုယောဂအစရှိသော အကျင့်တို့ကို၊ သရဏာတိ-သရဏာတို့ဟူ၍၊ ဝုတ္တာ-ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဒုက္ခာဒိနံ-ဒုက္ခ အစရှိသည်တို့၏၊ (အာဒိဖြင့် ဥပယာတာ စသည်ကို ယူ၊) ရဏဘာဝေါ-ရဏတို့၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ တန္တိဗ္ဗတ္တကသဘာဝါနံ-ထိုဒုက္ခအစရှိသော အကျိုးကိုဖြစ်စေတတ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိကုန်သော၊ အကုသလာနံ-တို့၏၊ သရဏတာစ သရဏမည်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-၏။ [ဤအလို “သရဏာဒုက္ခစသည်တို့နှင့်တကွဖြစ်သော အကျင့်တို့”ဟု ပေးပါ။]-ပိဋိဒုကာ-တို့သည်၊ သမတ္တာ-န်ပြီ။

ပဌမာ သေနာတိ ဝေမာဒိကာ။ ။ကုသိုလ်ဘက်နှင့်အကုသိုလ်ဘက် စစ်တိုက်ရာ၌ မာရ်နတ်၏စစ်တပ်တို့သည် အကုသိုလ်ဘက်ကပါဝင်ကြ၏၊ ထိုတွင် လူ့ဘောင်၌ ကာမဂုဏ်သည် ပဌမစစ်တပ်၊ ထိုစစ်တပ်ကိုနိုင်၍ တကယ် တောသို့ဝှက်သောအခါ တော၌ (ကုသိုလ်တရား၌) မပျော်မွေ့ခြင်းသည် ဒုတိယစစ်တပ်၊ သူများလျှာသမျှသာ စားရ၍ ငတ်မွတ်ခြင်းသည် တတိယစစ်တပ်၊ ထိုသို့ငတ်မွတ်ခြင်းကြောင့် ရှာဖွေလိုသောတဏှာသည် စတုတ္ထစစ်တပ်၊ ထိုသို့ရှာဖွေရသဖြင့် ပင်ပန်းခြင်းကြောင့် ထိနမိဒ္ဓ (ငိုက်မျဉ်းအိပ်ချင်မှု)သည် ပဉ္စမစစ်တပ်။

တရားထူးမရဘဲ တောထဲ၌ကြောက်ရွံ့နေခြင်းသည် ဆဋ္ဌမစစ်တပ်၊ တရားထူးကို မရသောကြောင့် မိမိကျင့်စဉ်တရား၌ ယုံမှားခြင်းသည် သတ္တမစစ်တပ်၊ နည်းနည်းပါးပါး တရားထူးကလေးရသဖြင့် စိတ်ကြီးဝင်မှု ခက်ထန်မှုသည် အဋ္ဌမစစ်တပ်၊ ထိုတရားထူးကြောင့် ရရှိလာသော လာဘ် အပူဇော် အကျော်စောသည် နဝမစစ်တပ်၊ လာဘ်စသည်တွေ ပေါများလာသော အခါ မိမိကိုယ်ကို မြှောက်ပင့်ခြင်း၊ သူတစ်ပါးကို နှိမ်ချခြင်းသည် ဒသမစစ်တပ်တည်း...သုတ္တနိပါတ်၊ ပဓာနသုတ် ပါဠိတော်။

ဝိဇ္ဇာရာသန္တောဂဓ ဓမ္မာ-ဝိဇ္ဇာ အစဉ် အကျုံးဝင်ကုန်သော တရားတို့ကို၊
 (ဝိဇ္ဇာရှစ်ပါးတွင်ပါဝင်သောတရားတို့ကို) ဝိဇ္ဇာသဘာဝတာယ-ဝိဇ္ဇာသဘောရှိကုန်
 သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ တဒေကဒေသေ-ထိုဝိဇ္ဇာအစု၏ အစိတ်အပိုင်းဖြစ်သော၊
 ဝိဇ္ဇာကောဋ္ဌာသေ-ဝိဇ္ဇာအစဉ်၊ ဝတ္ထန္တိ-ဖြစ်ကုန်၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တာ-ကုန်ပြီ။

ဝဇီရဿ-ဝဇီရစိန်၏၊ ဝါ-မိုးကြိုးသည်၊ (အဘောဇ္ဇာဌာန) ယတ္ထ-အကြင်
 အရပ်၌၊ တံ-ထိုမိုးကြိုးသည်၊ ပတတိ-ကျ၏၊ တတ္ထ-ထိုမိုးကြိုးကျရာအရပ်၌၊
 အဘောဇ္ဇာနာမ-မဖောက်ခွဲအပ် မဖောက်ခွဲနိုင်သည်မည်သော၊ ကိဉ္စိ-သော၊ မဏိပါ
 သာဏာဒိ-ပတ္တရွား၊ ကျောက် အစရှိသော ဝတ္ထုသည်၊ နတ္ထိ၊ တေန-ထိုမိုးကြိုး
 သည်၊ ဂမနမဂ္ဂေါစ-သွားအပ်သော လမ်းသည်လည်း၊ နဝိရဟတိ-မစည်ပင်တော့၊
 ဧဝမေဝ-ဤအတူသာလျှင်၊ အရဟတ္တမဂ္ဂေန-သည်၊ (အဘောဇ္ဇာဌာန) ယတ္ထ-
 အကြင်ခန္ဓာအစဉ်၌၊ သော-ထိုအရဟတ္တမဂ်သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ-၏၊ တသ္မိံသန္တာနေ-
 ထိုအရဟတ္တမဂ်ဖြစ်ရာ ခန္ဓာအစဉ်၌၊ အဘောဇ္ဇာနာမ-မဖောက်ခွဲအပ်မဖောက်ခွဲနိုင်သည်
 မည်သော၊ ကိလေသော-သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ဘိန္နောစ-ဖောက်ခွဲအပ်ပြီးသော ကိလေသာ
 သည်လည်း၊ ပုန၊ န ဝိရဟတိ-မစည်ပင်တော့၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဝဇီရပမတာ-
 ဝဇီရစိန်ဥပမာရှိသည်၏အဖြစ်ကို၊ ဝါ-မိုးကြိုးဥပမာရှိသည်၏အဖြစ်ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-
 ၏။

ဝိဇ္ဇာ၊ ပေ၊ ဝုတ္တာ။ ။အဋ္ဌကထာ၌လာသော၂-နည်းတွင် “ဝိဇ္ဇာဘာဏ၊ပေ၊ဝတ္ထန္တိတိပိ”ဟူသော
 နောက်နည်းကို ဖွင့်သောစကားတည်း၊ ဝိဇ္ဇာရှစ်ပါးတွင် တစ်ပါးတစ်ပါးကို တစ်စုဟုယူသောအခါ
 ရှစ်စုဖြစ်သည်၊ ထိုရှစ်စုတွင် “ဝိဇ္ဇာတာသန္တောဂဓ ဓမ္မာ”ဟူသော ဗဟုဝစ်စကားအရ ခုနစ်စုကိုယူ၍
 “ဝိဇ္ဇာကောဋ္ဌာသေ” ဟူသော ဧကဝစ်စကားအရ တစ်စုကိုယူပါ၊ ထိုကျန် ၇-စုတို့သည် ဝိဇ္ဇာ
 သဘောရှိကြ (ဝိဇ္ဇာချင်း သဘောတူကြ)သောကြောင့် မူတည်ထားသော ဝိဇ္ဇာတစ်စု၌ဖြစ်ကြ
 ပါဝင်ကြသည်-ဟုလိ၊ [“ဝိဇ္ဇာသဘာဝတာယ”ဟူသော ဝိသေသနဖြင့် သမ္မာသင်္ကပ္ပ စသည်ကဲ့သို့
 ဝိဇ္ဇာနှင့် အတူယှဉ်၍ ဝိဇ္ဇာအား သဟဇာတ စသောအားဖြင့် ကျေးဇူးပြုခြင်းကို ကန့်သည်။]

မှတ်ချက်။ ။ဤဒုတိယနည်းအရ ဝိဇ္ဇာတရားများသာရ၏၊ ဝိဇ္ဇာနှင့်ယှဉ်သော
 သမ္ပယုတ်တရားများကို မရ၊ ထိုသို့ ဝိဇ္ဇာတရားရှစ်ပါးသာရသော်လည်း “ဝိဇ္ဇာဘာဂီနော”
 ဟူသော သဒ္ဓါအတွက် ရထိုက်သမျှ အနက်တို့ကို (အတ္ထုဒ္ဓါရအဖြစ်ဖြင့်) ထုတ်ပြရသည်၊ ဝိဇ္ဇာ
 ဘာဂီနောပုဒ်၏အရကောက် အတ္ထုဒ္ဓေသမှာ ပထမနည်း၌ ပြအပ်သော ဝိဇ္ဇာသမ္ပယုတ် တရားများ
 သာဖြစ်သည်။

မူဋီကာ။ ။ဝိဇ္ဇာရာသန္တောဂဓာတိသတ္တဝိဇ္ဇာ၊ ဝိဇ္ဇာသဘာဝတာယ န သင်္ကပ္ပဒိန္နံ ဝိယ
 ဥပကာရဘာဝေန၊ တဒေကဒေသေတိ တဿ ဝိဇ္ဇာရာသိဿ ဧကဒေသေ၊ ဝိဇ္ဇာကောဋ္ဌာသေတိ
 ဧကေကသ္မိံ ဝိဇ္ဇာကောဋ္ဌာသေတိ အတ္ထော၊ [“ဝိဇ္ဇာသဘာဝတာယ”၌ “ဝိဇ္ဇာ သဘာဝတာယ-
 ဝိဇ္ဇာအားဖြင့် သဘောတူသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်”ဟုလည်း ပါ၍ရှိ၏၊ အဓိပ္ပာယ်တူပင်တည်း။]

တဒုပစာရေန-ထိုဗာလတို့၏ အမည်ကို အကုသိုလ်တရား၌ တင်စားသော ဌာနပစာရအားဖြင့်၊ ဗာလာ-တို့မည်၏၊ ယထာ-ကား၊ မဉ္ဇာ ယောသန္တိတိ-မဉ္ဇာ ယောသန္တိ ဟူသည်တည်း၊ [မဉ္ဇာ-လင်စင်တို့သည်၊ (လယ်စောင့်သူတို့၏ အမြင့်၌ နေဖို့ရန် ပြုလုပ်ထားအပ်သောစင်။) ယောသန္တိ-ကြွေးကြော်ကြကုန်၏၊] အပါယာ- အပါယ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ မနဿေသု-တို့၌၊ ဒေါဘဂ္ဂိယံစ-ပျက်စီးသော ဘုန်းကံ ရှိသူ၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ တဏှာဘိဇာတိတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္ဆန္တိ-နိ၏။

ဝါ-အဋ္ဌကထာနည်းမှ တစ်နည်းကား၊ တပနဿ-ပူလောင်တတ်သော၊ ဒုက္ခဿ-ဒုက္ခ၏၊ ဟိတာ-စီးပွားဖြစ်သောတရားတို့တည်း၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ တပနိယာ- ယတို့မည်၏၊ [တာပေတိ-မိမိကိန်းရာ သတ္တဝါကို ပူလောင်စေတတ်၏၊ ဣတိ တပနံ၊ ဒုက္ခကို အရကောက်၊ “တပနဿ+ဟိတာ တပနိယာ” ဟု ပြု၍ ဟိတအနက်၌ ဣယပစ္စည်းသက်၊ မစဉ်းကား ဣယပစ္စည်းဟု ဆို၏။]

ဒါသာဒီသုပိ-ကျွန်အစရှိသည်တို့၌သော်လည်း၊ သိရိဝမုကာဒိသဒ္ဓါ-သိရိဝမုက အစရှိသော သဒ္ဓါတို့သည်၊ (ပဝတ္တာ) ဝိယ-ဖြစ်ကုန်သကဲ့သို့၊ (တထာ) အတထတ္တာ- အနက်အတိုင်း မမှန်ကန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝစနမတ္တမေဝ-သဒ္ဓါမျှကိုသာ၊ အဓိကာရ-စွဲမှီရည်စူးမှုကို၊ ကတွာ-၍၊ ပဝတ္တာ-ဖြစ်သော သဒ္ဓါတို့သည်၊ အဓိဝစနာ- အဓိဝစနတို့မည်၏၊ ပန-ဆက်၊ ယသ္မာ၊ အဓိဝစနနိရုတ္တိ ပညတ္တိပဒါနိ-အဓိဝစနပုဒ်၊ နိရုတ္တိပုဒ်၊ ပညတ္တိပုဒ်တို့သည်၊ သမာနတ္တာနိ-တူသောအနက်ရှိကုန်၏၊ သဗ္ဗဉ္စဝစန- အလုံးစုံသော သဒ္ဓါဟူသမျှသည်လည်း၊ (သိရိဝမုကစသော၊ သင်္ခါရာစသော၊ တက္ကောဝိတက္ကော စသော သဒ္ဓါမျိုးသာမက၊ သဒ္ဓါဟူသမျှသည်လည်း၊) အဓိဝစနာဒိဘဝံ-အဓိဝစနအစရှိသည်တို့၏ အဖြစ်တို့သို့၊ ဘဇေတိ-ကပ်ဝင်၏၊ တသ္မာ၊ တေသုပိ ဝစနဝိသေသေသု-ထိုသဒ္ဓါအထူးတို့၌လည်း၊ (သိရိဝမုကောစသော၊ အဘိသင်္ခရေန္တိ၊ ပေ၊ သင်္ခါရာ စသော၊ တက္ကောဝိတက္ကော စသော သဒ္ဓါအထူးတို့၌ လည်း၊) ဝိသေသေန-အထူးအားဖြင့်၊ ပဝတ္တေဟိ-နိသော၊ အဓိဝစနာဒိ သဒ္ဓေဟိ-

ဒေါဘဂ္ဂိယံ။ ။ဘဂသဒ္ဓါသည် ဣဿရိယစသော ဘုန်းကိုလည်းကောင်း၊ ရှေးကောင်းမှု ကိုလည်းကောင်း၊ တင့်တယ်ခြင်း (သောဘဂ္ဂ)ကိုလည်းကောင်း ဟော၏၊ “ဒုဋ္ဌ-ပျက်သော+ဘဂံ- ဘုန်းကံသည်၊ ဝါ-တင့်တယ်ခြင်း အသရေသည်၊ ယဿ အတ္ထိတိ ဒုဘဂေါ”ဟု ထောမနိဓိ၌ ဝိဂ္ဂဟပြု၏၊ ထို့နောက် “ဒုဘဂဿ+ဘာဝေါ ဒေါဘဂ္ဂံ”ဟု ပြု၍ သုတ္တံ၌ ဣယပစ္စည်းသက်သင့်၏၊ မစဉ်းကား “ဒုဋ္ဌ+ဘဂံ(သောဘာ) ယဿာတိ ဒုဘဂေါ၊ ဒုဘဂ္ဂေ+နိယုတ္တံ ဒေါဘဂ္ဂိယံ”ဟုပြု၍ အပုညဖလကို ကောက်လေသည်။

ယသ္မာ ပန၊ ယေ၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ။အဓိဝစန၊ နိရုတ္တိ၊ ပညတ္တိပုဒ်တို့က သဒ္ဓါအားလုံးကိုပင် ဟောနိုင်သည်မဟုတ်ပါလော၊ အဘယ့်ကြောင့် အဋ္ဌကထာ၌ “သိရိဝမုကော၊ သင်္ခရေန္တိတိ ခေါ၊ တက္ကော ဝိတက္ကော”စသော သဒ္ဓါတို့ကိုသာ အဓိဝစန၊ နိရုတ္တိ၊ ပညတ္တိအရ ထုတ်ပြအပ်ပါသနည်း။

အဓိဝစန အစရှိသော သဒ္ဒါတို့သည်၊ သဗ္ဗာနိ-နိသော၊ ဝစနာနိ-သဒ္ဒါတို့ကိုလည်း၊ အတ္ထပ္ပကာသန သာမညေန-အနက်ကို ထင်ရှားပြတတ်ကုန်သည်၏အဖြစ်အားဖြင့် တူကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝုတ္တာနိ-ဟောအပ်ဟောနိုင်ကုန်၏၊ ဣတိ ဇေတနာ ဓိပ္ပာယေန-ဤသို့သောအလိုအားဖြင့်၊ အယံ အတ္ထ ယောနော-ဤအနက်ကို ယှဉ်စေခြင်းကို၊ (သိရိဝုဗ္ဗကော ခနဝုဗ္ဗကောတိ အာဒယော၊ အဘိသင်္ခရောန္တိတိ ခေါ၊ တက္ကော ဝိတက္ကော သက်ပေါ အစရှိသောအနက်ကို ယှဉ်စေခြင်းကို၊) (သင်္ဂဟကာရေန) ကတာ-ပြုအပ်ပြီး၊ ဣတိ-သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-သိထိုက်၏။

အထဝါ-အဋ္ဌကထာနည်းမှ တစ်နည်းကား၊ အဓိသဒ္ဓေါ-အဓိသဒ္ဓါသည်၊ ဥပရိဘာဂေ-အထက်အဖို့ ဟူသောအနက်၌၊ (ဝုတ္တတိ)၊ ဥပရိ-အထက်၌၊ ဝစနံ-ဟောသောသဒ္ဓါတည်း၊ အဓိဝစနံ-ဒွါ၊ ကဿ-အဘယ်၏၊ ဥပရိ-၌၊ (ဝစနံ-နည်း၊ ဣတိ-ဤသို့သောအမေးသည်၊ သတိ-သော်၊) ပကာသေတဗ္ဗဿ-ထင်ရှားပြထိုက်သော၊ အတ္ထဿ-၏၊ (ဥပရိ-၌၊ ဝစနံ-တည်း၊) ဣတိ အယံ အတ္ထော-သည်၊ ဝိဒိတောဝ-ထင်ရှားသည်သာ။ [ဤအလို “အဓိဝစနံ-အနက်၏အထက်၌ ဟောသော သဒ္ဓါတည်း” ဟု ပေး။]

ဝါ-တစ်နည်း၊ အဓိနံ-စပ်သော၊ ဝစနံ-သဒ္ဓါတည်း၊ အဓိဝစနံ-စပ်သောသဒ္ဓါ၊ [“အဓိနဝစန”မှ ဤကို ရဿ၊ နကိုချေ၍ “အဓိဝစန”ဟု ဖြစ်သည်။] ကေန-အဘယ်နှင့်၊ အဓိနံ-စပ်သနည်း၊ (ဣတိ-သည်၊ သတိ-သော်၊) အတ္ထေန-အနက်နှင့်၊ (အဓိနံ-စပ်၏၊ ဣတိ အယံ အတ္ထော-သည်၊ ဝိဒိတောဝ-သာ၊) [ဤအလို “အဓိဝစနံ-အနက်နှင့်စပ်သောသဒ္ဓါ”ဟု ပေး။]

တထာ-ထိုအဓိဝစနမှတစ်ပါး နိရုတ္တိကို ပြဦးအံ့၊ တံတံအတ္ထပ္ပကာသနေ-ထိုထိုအနက်ကို ထင်ရှားပြခြင်း၌၊ နိစ္ဆိတံ-ဆုံးဖြတ်အပ်ပြီးသော၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ နိယတံ-မြဲသော၊ ဝစနံ-တည်း၊ နိရုတ္တိ-ဆုံးဖြတ်အပ်ပြီးသောသဒ္ဓါ၊ ဝါ-မြဲသောသဒ္ဓါ၊ [နိ သဒ္ဓါသည် ပဌမနည်း၌ နိစ္ဆိတအနက်ဟောတည်း၊ “နိစ္ဆိတာ+ဥတ္တိနိရုတ္တိ”ဟု ပြု၊ ဒုတိယနည်း၌ နိယတအနက်ဟောတည်း၊ “နိယတာ+ဥတ္တိနိရုတ္တိ”ဟု ပြု၊ ဝစနံကား ဥတ္တိ၏ ပရိယာယ်တည်း။]

ဤသို့မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “ယသ္မာ”သည် မိန့်၊ အဋ္ဌကထာဖွင့်သည့်အတိုင်း တိုက်ရိုက် အဓိပ္ပာယ်ယူလျှင် အဓိဝစနစသော သဒ္ဓါတို့သည် သိရိဝုဗ္ဗကောစသော သဒ္ဓါတို့နှင့်သာဆိုင်ကုန်၏၊ အမှန်အားဖြင့်ကား သဒ္ဓါဟူသမျှကို အဓိဝစန၊ နိရုတ္တိ၊ ပညတ္တိပုဒ်တို့က ဟောလျက်ရှိကြ၏၊ ထို့ကြောင့် “ထိုကဲ့သို့သော သိရိဝုဗ္ဗကောစသော သဒ္ဓါတို့၌လည်း အဓိဝစန စသော သဒ္ဓါတို့က အထူးသဖြင့် ဖြစ်၏၊ အခြားသဒ္ဓါ တို့၌ကား အနက်ကို ထင်ရှားပြတတ်သော သဒ္ဓါချင်းတူသောကြောင့် သဒိသုပစာရအားဖြင့် အဓိဝစန၊ နိရုတ္တိ၊ ပညတ္တိသဒ္ဓါတို့ ဖြစ်ကြ၏”ဟု အဋ္ဌကထာအလို အဓိပ္ပာယ်ယူပါ-ဟူလို။

ပထဝီဓာတု ပုရိသာဒိ တံတံ ပကာရေန-ပထဝီဓာတု ပုရိသအစရှိသော
ထိုထိုအပြားအားဖြင့်၊ ဉာပနတော-သိစေအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ပညတ္တိ-
ပညတ်မည်၏၊ ဣတိဇဝံ-သို့၊ အဓိဝစနာဒိပဒါနံ-အဓိဝစန အစရှိသော ပုဒ်တို့၏၊
သဗ္ဗဝစနေသု-အလုံးစုံသော သဒ္ဓါတို့၌၊ ပဝတ္တိ-ဖြစ်ပုံကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-သိထိုက်၏။

အညထာ-ဤသို့မဟုတ်လျှင် [ဆိုအပ်ပြီးသောအနက်မှတစ်ပါး “ဝစနမတ္ထ
မေဝ အဓိကာရံ ကတွာ ပဝတ္တာ” စသော အဋ္ဌကထာအဖွင့်အတိုင်း အနက်ယူလျှင်၊]
သိရိဝဗ္ဗက ဓနဝဗ္ဗကပ္ပကာရာနံ-သိရိဝဗ္ဗကသဒ္ဓါ၊ ဓနဝဗ္ဗကသဒ္ဓါ အတူရှိကုန်သော၊
အဘိလာပါနံဇဝ-သဒ္ဓါတို့၏သာလျှင်၊ အဓိဝစနတာ-အဓိဝစနတို့၏အဖြစ်သည်
လည်းကောင်း၊ ဝါ-အဓိဝစနအမည်သည်လည်းကောင်း၊ အဘိသင်္ခရောန္တိတိ ဇဝံ
ပကာရာနံ-အဘိသင်္ခရောန္တိ ဤသို့ အတူရှိကုန်သော၊ နိဒ္ဓါရဏဝစနာနံဇဝ-အနက်
ကိုထုတ်၍ ရွတ်ဆိုအပ်သော သဒ္ဓါတို့၏သာလျှင်၊ နိရုတ္တိတာ-နိရုတ္တိတို့၏ အဖြစ်
သည်လည်းကောင်း၊ ဝါ-နိရုတ္တိအမည်သည်လည်းကောင်း၊ တက္ကော ဝိတက္ကောတိ
ဇဝံပကာရာနံ-တက္ကော ဝိတက္ကော ဤသို့အတူရှိကုန်သော၊ ဧကမေဝ အတ္ထံ-တစ်ခု
တည်းသော အနက်ကိုပင်၊ တေနတေန ပကာရေန-ထိုထိုအပြားအားဖြင့်၊ ဉာပေန္တာနံ
ဇဝ-သိစေတတ်သော သဒ္ဓါတို့၏သာလျှင်၊ ပညတ္တိတာစ-ပညတ္တိတို့၏ အဖြစ်သည်
လည်းကောင်း၊ ဝါ-လည်းကောင်း၊ အာပဇ္ဇေယျ-ဖြစ်ရာ၏၊ ဣတိ- ဤသို့မှတ်အပ်၏။

ဇဿော-ဇဿ၊ ဝေဒနာ-ဝေဒနာ၊ ဣတိ-သို့၊ သဗ္ဗဒါပိ-အခါခပ်သိမ်းလည်း၊
အရူပဓမ္မာနံ-နာမ်တရားတို့၏၊ ဇဿာဒိနာမကတ္တာ-ဇဿ အစရှိသော နာမည်ရှိကုန်
သည်၏အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ပထဝိယာဒိနံ-ပထဝီ အစရှိသောရုပ်တို့၏၊
ကေသ ကုမ္ဘာဒိနာမန္တရာပတ္တိဝိယ-ကေသ၊ ကုမ္ဘ အစရှိသော နာမည်တစ်မျိုးသို့
ရောက်ခြင်းကဲ့သို့၊ နာမန္တရာ နာပဇ္ဇနတော-နာမည်တစ်မျိုးသို့ မရောက်ခြင်းကြောင့်၊
ဝါ-နာမည်တစ်မျိုးသို့ မရောက်သည့်အတွက်၊ သဒါ-အခါခပ်သိမ်း၊ အတ္တနာဝ-
မိမိသည်ပင်၊ ကတနာမတာယစ-ပြုအပ်ပြီးသော နာမည်ရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်
လည်းကောင်း၊ စတုက္ခန္ဓ နိဗ္ဗာနာနိ-နာမ်ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ နိဗ္ဗာန်တရားတို့သည်၊ နာမ
ကရဏဋ္ဌေန-နာမည်ကိုပြုတတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ နာမံ-နာမ်မည်၏၊ နမနံ-
နမနဟူသည်၊ အဝိနာဘာဝတော-အာရုံနှင့် ကင်း၍မဖြစ်နိုင်ခြင်းကြောင့်၊ အာရမဏာ
ဘိမုခတာ-အာရုံသို့ ရှေးရှုသည်၏အဖြစ်တည်း၊ နမနဟေတုဘူတတာ-ညွှတ်ခြင်း၏
အကြောင်းဖြစ်၍ ဖြစ်သည်၏အဖြစ်သည်၊ နာမနံ-နာမနမည်၏။ ပြီးစေတတ်ဟုဆိုလျှင်
“ပြီးကြောင်း”ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသကဲ့သို့ “နာမန-ညွှတ်စေတတ်”ဟုရာ၌လည်း
“ညွှတ်ကြောင်း”ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။]

အထဝါ-အဋ္ဌကထာနည်းမှ တစ်နည်းကား၊ အဓိဝစနသမ္ပဿော-
အဓိဝစနသမ္ပဿသည်၊ (မနောသမ္ပဿသည်၊) အဓိဝစနံ-အဓိဝစနဟူသော အမည်ကို၊
အန္တရေန-ကြည့်၍၊ ဂဟဏံ-ဉာဏ်ဖြင့် ယူအပ်သည်၏အဖြစ်သို့၊ (န ဂစ္ဆတိ) ဝိယ-

မရောက်သကဲ့သို့၊ (တထာ) နာမံ-နာမည်ကို၊ အန္တရေန-၍၊ ယေ-အကြင်နာမံ
 ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ နိဗ္ဗာန်တရားတို့သည်၊ အနုပဏိတဗောဓိသမ္ဘရာနံ-မဆည်းပူးအပ်သော
 ဗောဓိဉာဏ်၏ အဆောက်အအုံရှိကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ (သန္တာန်၌)၊ (ဗောဓိဉာဏ်၏
 အဆောက်အအုံကို မဆည်းပူးရသေးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏သန္တာန်၌)၊ ဂဟဏံ-သို့၊ န
 ဂစ္ဆန္တိ-နံ၊ တေ-ထို နာမံခန္ဓာ ၄-ပါး၊ နိဗ္ဗာန်တရားတို့သည်၊ နာမာယတ္တဂ္ဂဟဏာ-
 နာမည်နှင့်စပ်သော ယူရခြင်းရှိကုန်သည်၊ (ဟုတွာ) နာမံ-မည်၏၊ ရူပံပန-
 ရုပ်သည်ကား၊ နာမသာဓနံ-နာမည်ဖြင့် ပြီးစေခြင်းကို၊ ဝိနာပိ-ကြည်၍လည်း၊
 အတ္တနော-၏၊ ရပ္ပနသဘာဝေန-ဖောက်ပြန်ခြင်းသဘောအားဖြင့်၊ ဂဟဏံ-သို့၊
 ဥပယာတိ-ကပ်ရောက်၏၊ ဣတိ၊ ရူပံ-မည်၏။

ဣတော-ဤအပ္ပနာမှ၊ ပုဗ္ဗေ-၌၊ ပရိကမ္မံ-ပရိကံသည်၊ ပဝတ္တံ-ဖြစ်၏၊
 ဣတော-မှ၊ ပရံ-၌၊ ဘဝံ-ဘဝင်သည်၊ (ပဝတ္တံ)၊ မဇ္ဈေ-ပရိကံဘဝင်တို့၏
 အလယ်၌၊ သမာပတ္တိ-အပ္ပနာဇောဟူသော သမာပတ်သည်၊ (ပဝတ္တာ)၊ ဣတိ ဧဝံ-
 သို့၊ သမာပတ္တိနံ-သမာပတ်တို့၏၊ အပ္ပနာ ပရိစ္ဆေဒပညာ-အပ္ပနာကို ပိုင်းခြားတတ်
 သောပညာသည်၊ သမာပတ္တိ ကုသလတာ-မည်၏၊ ပုဗ္ဗေ-သမာပတ်မဝင်စားမီ
 ရှေ့၌၊ ဝုဋ္ဌာနေ-သမာပတ်မှ ထခြင်း၌၊ ပရိစ္ဆေဒကရဏညာဏံ-မည်သည့်အချိန်၌
 ထမည်ဟု ပိုင်းခြားမှုကိုပြုတတ်သောညာဏ်သည်၊ ဝုဋ္ဌာနေ ကုသလဘာဝေါ-
 ဝုဋ္ဌာနေ ကုသလဘာဝ မည်၏၊ လက္ခဏာဒီဝသေန-လက္ခဏ အစရှိသည်တို့၏
 အစွမ်းဖြင့်လည်ကောင်း၊ အနိစ္စာဒီဝသေန-လည်းကောင်း၊ မနသိ၌၊ ကရဏံ-
 ပြုခြင်းတည်း၊ မနသိကာရော-စိတ်၌ပြုခြင်း၊ ဝါ-နှလုံးသွင်းခြင်း။

သုစိသီလတာ-စင်ကြယ်သောသီလရှိသူ၏အဖြစ်သည်၊ သောရဏံ-မည်၏၊
 ဟိ-မှန်၊ (တစ်နည်း၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊ သုစိသီလတာ-သည်၊ သောရဏံ-မည်၏၊
 ဣတိ-သို့၊ ဝိညာယတိ-နည်း) ဟိ (ယသ္မာ)၊ သာ-ထို သုစိသီလတာဟူသည်၊
 သောဘနကမ္မရတတာ-တင့်တယ်သော သုစရိုက်အမှု၌ ဓမ္မလျှော်သူ၏အဖြစ်တည်း၊
 ဣတိ-ကြောင့်၊ (သုစိသီလတာ သောရဏံ ဣတိ ဝိညာယတိ။)

အထဝါ။ ။ပြခဲ့သော အဋ္ဌကထာနည်းမှ တစ်နည်းဖွင့်ပြလို၍“အထဝါ”ဟု မိန့်သည်၊
 “အဓိဝစနသမ္ပဿ”ဟူသောအမည်သည် မနောသမ္ပဿ၏ အမည်တည်း၊ ထို မနောသမ္ပဿဟူသော
 အနက်ကို အဓိဝစနဟူသော နာမည်မပါလျှင် ပါရမီပြည့်ပြီး သော ဘုရားအလောင်းမဟုတ်သူတို့
 မသိနိုင်သကဲ့သို့ ထိုအတူဖဿဝေဒနာ စသော နာမည်မပါလျှင် တွေ့ထိခြင်း ခံစားခြင်း စသော
 နာမ်သဘောများကို ပါရမီပြည့်ပြီးသော ဘုရားအလောင်းမဟုတ်သူတို့ မသိနိုင်၊ ဤသို့လျှင်
 ဖဿဝေဒနာ စသော နာမ်တရားတို့သည် နာမည်နှင့်စပ်၍သိရခြင်းရှိသောကြောင့် (နာမည်ကို
 ကြားလိုက်မှ သဘာဝကိုသိနိုင်သောကြောင့်) “နာမ”ဟုခေါ်ရသည်၊ ဤအလို “နာမံ ယဿ
 အတ္ထိတိ နာမံ”ဟုပြု၊ ယဿ-အကြင်တရား၏၊ နာမံ-သိဖို့ရာ နာမည်သည်၊ အတ္ထိ၊ ဣတိ၊ တံ-
 ထိုတရားသည်၊ နာမံ-နာမံမည်၏။

သမ္မောဒကဿ-လွန်စွာ ဝမ်းမြောက်တတ်သူ၏၊ မုဒုဘာဝေါ-နူးညံ့သည်၏ အဖြစ်သည်၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ သမ္မောဒကော-လွန်စွာဝမ်းမြောက်တတ်သော၊ မုဒုဘာဝေါ-သည်၊ သမ္မောဒက မုဒုဘာဝေါ-မည်၏၊ သဏှဝါစတာ-သိမ်မွေ့သော စကားရှိသူ၏ အဖြစ်တည်း။

အဂုတ္တဒ္ဓါရတာတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တေ-(အာဇာရမပါဘဲ) ဆိုအပ်သော်၊ ကေသုဒ္ဓါရေသု-မည်သည်ဒ္ဓါရတို့၌၊ (အဂုတ္တဒ္ဓါရတာ-အဂုတ္တဒ္ဓါရတာတည်း၊) ဣတိ-လို့၊ န ပညာယတိ-မထင်ရှား၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဣန္ဒြိယေသုတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တေ-(အာဇာရထည့်၍) ဟောတော်မူအပ်ပြီ။

သမ္မဇာနာတိ-ကောင်းစွာအပြားအားဖြင့် သိတတ်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ သမ္မဇာနော-မည်၏၊ တဿ-ထိုကောင်းစွာအပြားအားဖြင့် သိတတ်သူ၏၊ ဘာဝေါ-ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာဉာဏ်တည်း၊ သမ္မဇေ-ဉာဏ်၊ တဒပိဉာဏံ-ထိုဉာဏ်သည်လည်း၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ သမ္မဇာနာတိ-၏၊ တသ္မာ၊ သမ္မဇာနာတိတိ သမ္မဇညန္တိ-သမ္မဇာနာတိတိ သမ္မဇည်ဟူ၍၊ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။

နိမိတ္တေ-နိမိတ်ဖြစ်သော၊ အပ္ပဋ္ဌိသင်္ခါနေ-မစူးမစမ်း မဆင်ခြင်တတ်သော မောဟကြောင့်၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ ဝိသယေ-ဝိသယာဇာရဖြစ်သော၊ အပ္ပဋ္ဌိသင်္ခါနေ-၌၊-ဝိရိယသီသေနာတိ-ကား၊ ဝိရိယပါမောက္ခေန-ဝိရိယကို အဦးပြုသဖြင့်၊ ဥပ္ပန္နံ-ဖြစ်သော၊ ဗလံ-အားတည်း၊ ဣတိ-ဤကား၊ အဓိပ္ပာယော-အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အလိုတည်း၊ ဟိ-ချဲ့၊ ဝိရိယောပတ္ထမ္ဘေန-ဝိရိယ၏ ထောက်ပံ့ခြင်းကြောင့်၊ ကုသလဘာဝနာ-ဗောဓိပက္ခိယ ကုသိုလ်တရားတို့ကို တိုးပွားစေခြင်းသည်၊ ဗလဝတိ-အားရှိသည်၊ ထိရာ-ခိုင်မြဲသည်၊ (ဟုတွာ၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ-၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ တထာ-ထိုဝိရိယ၏ထောက်ပံ့ခြင်းကြောင့်၊ ဥပ္ပန္နာ-ဖြစ်သော ဘာဝနာကို၊ ဗလဝတိ-သော၊ ကုသလဘာဝနာ(တိပိ)-ကုသလဘာဝနာဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဗလဝန္တော-န်သော၊ သုတ္တ-ခုနစ်ပါးကုန်သော၊ ဗောဇ္ဈင်္ဂါတိပိ-တို့ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဝုစ္ဆန္တိ-န်၏။

နိမိတ္တေ ဝိသယေဝါ။ ။အဋ္ဌကထာ၌ "အပ္ပဋ္ဌိသင်္ခါနေ အကမ္မနဋ္ဌေန"ဟု ရှိသောကြောင့် အကမ္မနဋ္ဌစပ်ဖို့ရာ အပ္ပဋ္ဌိသင်္ခါနေ၌ သို့ကို နိမိတ်အနက်၌သက်ပါ-ဟု သိစေလို၍ "နိမိတ္တေ"ဟု ဖွင့်သည်၊ တစ်နည်း "၌" ဟု ဝိသယာဇာရ အနက်ပေး၍ အကမ္မနဋ္ဌေပင် စပ်စေလိုသောကြောင့် "ဝိသယေဝါ"ဟု တစ်နည်းဖွင့်သည်။

ဝိရိယသီသေနာတိ။ ။အဋ္ဌကထာ၌ သီသေနကို "ပါမောက္ခေန"ဟု ဖွင့်၍ ထိုပုဒ်ကို "ဥပ္ပန္နံ ဗလံ"၌စပ်ပါ၊ (သတ္တဗောဇ္ဈင်္ဂေ ဘာဝေန္တဿ၌ မစပ်ပါနှင့်)ဟု သိစေလို၍ "ဥပ္ပန္နံ ဗလန္တိ"ဟုဖွင့်သည်၊ ထိုကိုချဲ့လို၍ "ဝိရိယောပတ္ထမ္ဘေန ဟိ"ဟု တက်သည်။ [ဥပ္ပန္နံ ဗလန္တိ ဧတ္ထ ဣတိ အဓိပ္ပာယောတိ ယောနော၊ တမေဝ အဓိပ္ပာယံ ဝိရိတုံ ဝိရိယောပတ္ထမ္ဘေန ဟိတိ အာဒိဝုတ္တံ၊ တထာတိ ဝိရိယောပတ္ထမ္ဘေန၊-မိဓု။]

ကသိဏနိမိတ္တဝိယ-ကသိုဏ်း၏ ပဋိဘာဂ နိမိတ်ကိုကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ သညာဏံ ဝိယ-တစ်စုံတစ်ခုအမှတ်အသားကိုကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ သဝိဂ္ဂဟံဝိယစ- ကိုယ်နှင့်တကွဖြစ်သော ဝတ္ထုကိုကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ [ဝိဂ္ဂဟသဒ္ဓါ “သရီရံ ဝပု ဂတ္ထဉ္စ-တ္တဘာဝေါ ဗောဓိဝိဂ္ဂတော” နှင့်အညီ ကိုယ်ဟူသောအနက်ကိုဟော၏။ ထို့ကြောင့် အနဋီကာ၌ “သမိမ္မကံ” ဟုဖွင့်သည်။] သုဒ္ဓါ-ကောင်းစွာ၊ ဥပလက္ခေတဗ္ဗာ ကာရံ-မှတ်သားထိုက်သောအခြင်းအရာကို၊ နိမိတ္တန္တိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ၊ [နိမိတ္တ- အမှတ်အသား၊ ဝါ-အထည်ကိုယ်၊] စ-ဆက်၊ သမထော-သမထကို၊ ဝါ-သည်၊ ဧဝံအာကာရော-သို့ ဤမှတ်သားထိုက်သော အခြင်းအရာရှိ၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ နိမိတ္တန္တိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တော၊ တထာဟိ-ထိုစကားမှန်၏၊ သော-ထိုအခြင်းအရာကို၊ [မရ၌ “သောတိ သမထော” ဟုဖွင့်၏။] ပစ္စဝေက္ခန္တေန-ဆင်ခြင်သောပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ပစ္စဝေက္ခဏတော- ဆင်ခြင်သောဉာဏ်အားဖြင့်၊ ဂယုတိ-ယူအပ်၏၊ ဣတိ- ကြောင့်၊ (“သမထနိမိတ္တံ-မည်၏” ဟု ထည့်စပ်။)

ဥဒ္ဓစ္စံ-ဥဒ္ဓစ္စသည်၊ စိတ္တံ-ကို၊ (ဝိက္ခိပတိ) ဣဝ-အထူးထူးအပြားပြား ပစ်လွှင့်တတ်သကဲ့သို့၊ (ဧဝံ)-တူ၊ (ဝိသဒိသုပမာ) စိတ္တံ-ကို၊ န ဝိက္ခိပတိ- အပြားပြား မပစ်လွှင့်တတ်၊ ဣတိ၊ အဝိက္ခေပေါ-မည်၏၊ [“ဝိက္ခိပတိတိ ဝိက္ခေပေါ၊ န+ဝိက္ခေပေါ အဝိက္ခေပေါ” ဟုပြု၊] ဝါ-တစ်နည်း၊ ဝိက္ခေပပဋိက္ခေပေါ-ဝိက္ခေပကို ပယ်မြစ်ကြောင်းတရားသည်၊ အဝိက္ခေပေါ-မည်၏။ [ဤအလို “ဝိက္ခေပဿ+ ပဋိပက္ခော အဝိက္ခေပေါ” ဟုပြု၊ အသဒ္ဓါ ဝိရုဒ္ဓ (ပဋိပက္ခ) အနက်ဟော။]

သီလမေဝ-သီလသည်ပင်၊ ပုနပ္ပုနံ-အဖန်ဖန် အထပ်ထပ်၊ အာသေဝိယမာနံ- မှီဝဲအပ်သော်၊ လောကီယံ-လောကီလည်းဖြစ်သော၊ လောကုတ္တရမ္မိ-လောကုတ္တရာ တရားလည်းဖြစ်သော၊ သီလ-ကို၊ ပရိပူရေတိ-ပြည့်စေနိုင်၏။ ဣတိ-ကြောင့်၊ သီလပရိပူရဏတောတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ၊ သီလဿ သမ္ပဒါတိ-ဟူသောစကားကို၊ (ဝုတ္တံ၌စပ်)၊ ကာရဏသီလမ္မိ-အကြောင်း သီလကိုလည်းကောင်း၊ ဖလသီလမ္မိ- အကျိုးသီလကိုလည်းကောင်း၊ သမ္ပန္နသမုဒါယဿ-ပြည့်စုံသော သီလအပေါင်း၏၊ ဧကဒေသ ဝသေန-တစ်စိတ်တစ်ဖို့၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဝုတ္တံ-ပြီ။ [ဤအဓိပ္ပာယ်ကို အဋ္ဌကထာ ဘာသာဋီကာ၌ ပြခဲ့ပြီ။]

သီလမေဝ၊ပေ၊ဝုတ္တံ။ ။သီလသည် အဖန်ဖန်မှီဝဲအပ်(စောင့်ထိန်းအပ်)လျှင် သီလနည်းနည်းမှာ သီလများများ တိုးပွားရကား လောကီသီလကိုလည်း ပြည့်စေနိုင်၏။ လောကုတ္တရာသီလကို သော်မှလည်း ပြည့်စေနိုင်၏။ ထို့ကြောင့် “သီလပရိပူရဏတော” ဟု အဋ္ဌကထာ၌ဆိုသည်။ [လောကုတ္တရံပိ၌ ပိသဒ္ဓါသည် သမ္ဘာဝနာဇောတကာ၊ လည်းဖြစ်၏။ “အဖန်ဖန်မှီဝဲအပ်လျှင် လောကုတ္တရာသီလကိုသော်မှ ပြည့်စေနိုင်၏။ လောကီသီလကို ပြည့်စေနိုင်ကြောင်းမှာ ဆိုဖွယ်ရာ မရှိ” ဟုလို့၊ (တစ်နည်း) ရှေ့ လောကီသီလကိုဆည်းသော ရိုးရာ သမုစ္စည်းတည်း။]

အထဝါ-ကား၊ ကတမေစ၊ပေ၊အာဇီဝေါတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တတ္တာ-ဟောတော်
မူအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ သဗ္ဗမ္ဘိ-သော၊ ကုသလာ ကုသလာနံ-ကို၊ သီလန္တိ-
ဟူ၍၊ ဂဟေတွာ-၍၊ တတ္ထ-ထိုကုသိုလ်အကုသိုလ် သီလ ၂-မျိုးတို့တွင်၊ ကုသလသီလံ-
ကုသိုလ်သီလကို၊ နိဒ္ဒါရေတွာ-ထုတ်ဆောင်၍၊ (နိဒ္ဒါရံဏီယပြု၍၊) သီလ သမ္ပဒါတိ-
ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ၊ ဧဝံ-တူ၊ ဒိဋ္ဌိသမ္ပဒါပိ-ကိုလည်း၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိခေါပန၊ပေ၊ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိစေဝါတိ-ကား၊ ပဋိပါဠိယာ-အစဉ်အားဖြင့်၊
(ပါဠိတော်ဝယ် စိတန်းလျက်၊) (ဝုတ္တဿ-ဟောတော်မူအပ်သော၊) ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိတိ-
ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိဟူသော ပုဒ်လည်းကောင်း၊ (ဣတိအကျေကြံ)၊ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ ခေါပနာတိစ-
ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ ခေါပန ဟူသောပုဒ်လည်းကောင်း၊ (ဣတိ-သို့) ပဒေသယဿ-ပုဒ် ၂-
ပါးအပေါင်း၏၊ သမာနတ္တာ-တူသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ပညာ-ပညာတည်း။[သဒ္ဓါ
တူသောကြောင့် ပညာကိုချည်းကောက်ပါ-ဟူလို၊ မစဉ်းကား “သမာနတ္တသညာ-
တူသော အနက်ရှိသော အမည်တည်း”ဟု မူကွဲတွေ့ရ၏။]

ယထာဒိဋ္ဌိဿာတိ-ကား၊ နိဗ္ဗတ္တိတပ္ပကာရဒိဋ္ဌိဿ-ဖြစ်စေအပ်ပြီးသော
အပြားရှိသော ဒိဋ္ဌိရှိသောပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ နိဗ္ဗတ္တေဗ္ဗ ပဓာနာနုရူပဒိဋ္ဌိဿ-
ဖြစ်စေထိုက်သောပဓာနအားလျော်သော ဒိဋ္ဌိရှိသောပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဝါ-တစ်နည်း၊
ယထာဒိဋ္ဌိပဝတ္တကိရိယဿ-ဒိဋ္ဌိအားလျော်စွာဖြစ်သော အမူအရာရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏။
[ပဓာနံ-ဌ်စပ်၊ ဤအဖွင့်များသည် ဋီကာဆရာ၏ အလိုချည်းတည်း။]

အထဝါ ပေ၊ သီလသမ္ပဒါတိ ဝုတ္တံ။ ။“ကတမေစ ထပတိ အကုသလာ သီလာ-
အကုသလံ ကာယကမ္မံ အကုသလံ ဝစီကမ္မံ ပါပကော အာဇီဝေါ”ကား မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသ သမဏ
မုဏ္ဍိကသုတ်ပါဠိတော်တည်း၊ ထိုပါဠိတော်စကားရပ်၌ “အကုသလာ သီလာ”ဟုရှိသောကြောင့်
သီလသည် ကုသိုလ်သီလ အကုသိုလ်သီလ ၂-မျိုးရှိကြောင်းကို သိရ၏၊ ထို ၂-မျိုးတွင်
ကုသိုလ်သီလကိုထုတ်၍ “သီလသမ္ပဒါ-ပြည့်စုံသောသီလ”ဟု ဆိုရသည်၊ အကုသိုလ်သီလကို
“သီလသမ္ပဒါ”ဟု မဆိုရ-ဟူလို။

ယထာဒိဋ္ဌိဿ၊ပေ၊ ပဝတ္တကိရိယဿဝါ။ ။နိဗ္ဗတ္တိတပ္ပကာရဒိဋ္ဌိဿဖြင့် ယထာ၏
ပကာရအနက်ကိုပြသည်၊ ထိုနိဗ္ဗတ္တိတပ္ပကာရဟူသည် ရေ၌ဆိုအပ်ပြီးသော ကမ္မဿကတာဉာဏ်
ဝိပဿနာဉာဏ် မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်တည်း၊ နိဗ္ဗတ္တေဗ္ဗ ပဓာနာနုရူပဒိဋ္ဌိဿဖြင့် ယထာ၏
အနုရူပအနက်ကိုပြသည်၊ ထိုအနုရူပဒိဋ္ဌိဟူသည် ပဓာနံဟု နောက်၌ပြထားသောကြောင့် ထိုဖြစ်စေ
ထိုက်သော ပဓာနအားလျော် သော ဒိဋ္ဌိတည်း၊ ယထာဒိဋ္ဌိပဝတ္တကိရိယဿဖြင့် ယထာဒိဋ္ဌိနောင်
ပဝတ္တကိရိယပုဒ် အကျေကြံပါ-ဟု သိစေ၏၊ ယထာဒိဋ္ဌိ+ပဝတ္တာ ယထာဒိဋ္ဌိပဝတ္တာ၊ ယထာဒိဋ္ဌိ
ပဝတ္တာ+ကိရိယာယဿာတိ ယထာဒိဋ္ဌိပဝတ္တကိရိယော၊ “အကြင်အကြင် ဉာဏ်ရှိသည့်အတိုင်း
ဖြစ်သော အမူအရာ ကြိယာရှိသူ”ဟုလည်းပေးပါ၊ “ဉာဏ် ရှိသလောက် လုံ့လဝီရိယပြုသူ”
ဟူလို။

သံဝေဂေါတိ-ကား၊ သဟောတ္တပွဲ-ဩတပွဲနှင့်တကွဖြစ်သော၊ ဉာဏ်-ဉာဏ်တည်း၊ [“သဟောတပွဲဉာဏ်”ဟု ဉာဏ်ကို ဝိသေသျှအဖြစ်ဖြင့်ထားသောကြောင့်၊ ဩတ္တပွဲက ပဓာနမဟုတ်၊ ဉာဏ်သာပဓာနဖြစ်ကြောင်းသိသာ၏။]ဝါ-တစ်နည်း၊ ဩတ္တပွဲမေဝ-ဩတ္တပွဲသာတည်း (စေဖြင့် ဉာဏ်ကိုကန့်)၊...သမတ္တ-အပြည့်အစုံအကုန်အစင်၊ တုဿနံ-နှစ်သက်ခြင်းတည်း၊ တိတ္ထိ-တင်းတိမ်ခြင်းတည်း၊ သန္တုဋ္ဌိ-အပြည့်အစုံ အကုန်အစင်နှစ်သက်တင်းတိမ်ခြင်း၊ [သန္တုဋ္ဌိ၌ သံသည် သမ္မာအနက်ဟော၊ ထိုသမ္မာကိုပင် “သမတ္တ”ဟုဖွင့်သည်၊ “တုဿနံတုဋ္ဌိ၊ သမ္မာ+တုဋ္ဌိ သန္တု”ဟု ပြု၊] ဧတဿ-ဤသူ၏၊ သန္တုဋ္ဌိ-အပြည့်အစုံအကုန်အစင် နှစ်သက်တင်းတိမ်ခြင်းသည်၊ နတ္ထိ၊ ဣတိ၊ (သော) အသန္တုဋ္ဌိ-မည်၏၊ အသန္တုဋ္ဌိဿ-အပြည့်အစုံအကုန်အစင်နှစ်သက်တင်းတိမ်ခြင်းမရှိသူ၏၊ ဘာဝေါ-ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာတည်း၊ အသန္တုဋ္ဌိကာ-ရာ။ [ကုသိုလ်အရာ၌ မတင်းတိမ်နိုင် အားမရနိုင်သောပုဂ္ဂိုလ်၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်။]

ဝီရိယပ္ပဝါဟေ-ဝီရိယအယဉ်သည်၊ ပဝတ္တမာနေ-ဖြစ်နေစဉ်၊ အန္တရာဝ-မပြီးမီ အကြား၌ပင်၊ ပဋိဂမနံ-နောက်ဆုတ်ခြင်းသည်၊ နိဝတ္တနံ-ဆုတ်နစ်ခြင်းသည်၊ ပဋိဝါနံ-ပဋိဝါနမည်၏၊ အဿ-ထိုသူ၏၊ တံ-ထိုဆုတ်နစ်ခြင်းသည်၊ အတ္ထိ၊ ဣတိ (သော-သည်) ပဋိဝါနီ-မည်၏၊ ပဋိဝါနီ-ဆုတ်နစ်ခြင်းရှိသူသည်၊ န-မဟုတ်၊ အပ္ပဋ္ဌိဝါနီ-ဆုတ်နစ်ခြင်းရှိသူမဟုတ်၊ တဿ-ထိုဆုတ်နစ်ခြင်းရှိသူမဟုတ်သူ၏၊ ဘာဝေါ-တည်း၊ အပ္ပဋ္ဌိဝါနီတာ-ရာ။

ဝိမုစ္စနံနာမ-ဝိမုစ္စနမည်သည်၊ အာရမဏေ-၌၊ အဓိမုတ္တာ-လွတ်လွတ်ကျွတ်ကျွတ် သက်ဝင်သည်၏အဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ ကိလေသေဟိ-ကိလေသာတို့မှလည်းကောင်း၊ သဗ္ဗသင်္ခါရေဟိစ-အလုံးစုံသော သင်္ခါရတို့မှလည်းကောင်း၊ နိဿဋတာစ-လွတ်မြောက်သည်၏အဖြစ်သည်လည်းကောင်းတည်း။

ပဋိသန္တိ ဝသေနာတိ-ကား၊ တံတံ မဂ္ဂဝဇ္ဇာနံ-ထိုထိုမဂ်သည် သတ်အပ်ပြီးကုန်သော၊ ကိလေသာနံ-တို့၏၊ ဥပ္ပန္နမဂ္ဂေ-ဖြစ်သောမဂ်ရှိသော၊ ခန္ဓသန္တာနေ-ခန္ဓာအစဉ်၌၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ သန္တဟနဝသေန-ဆက်စပ်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊...အနုပ္ပါဒဘူတေတိ-ကား၊ တံတံ ဖလေ-ထိုထို ဖိုလ်ဟူသော၊ (အရိယဖလေ၌စပ်)၊...အနုပ္ပါဒပရိယောသာနေတိ-ကား၊ အနုပ္ပါဒကရော-မဖြစ်ခြင်းကိုပြုတတ်သော၊ မဂ္ဂေါ-သည်၊ အနုပ္ပါဒေါ-မည်၏၊ [“ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဧတေနာတိ ဥပ္ပါဒေါ၊ န+ဥပ္ပါဒေါ အနုပ္ပါဒေါ” ဟု ပြု၊ တစ်နည်း “အနုပ္ပါဒကရ”ဟု ဆိုလိုလျက် ကရဟူသော နောက်ပုဒ်ကိုချေ၊] တဿ-ထိုမဂ်၏၊ ပရိယောသာနေ-၌။ သုတ္တန္တိက ဒုကမာတိကာ ပဒဝဏ္ဏနာ-သည်၊ နိဋ္ဌိတာ။

ဒုကမာတိကာ ပဒဝဏ္ဏနာ-သည်၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီ။